Historiarum
COMPENDIVM,

Quod incipiens à Nicephori Imperatoris, à Genicis obitu, ad Imperium Isaaci Comneni pertinet.

A IOANNE CVROPALATE SCILLIZZÆ *magno Drungario Viglæ, conscriptum:*

Et nunc recèns à Ioanne Baptista Gabio, è Græco, in Latinum conuersum.

Cum locupletissimo INDICE *rerum omnium memorabilium.*

CVM PRIVILEGIIS.



VENETIIS, M D LXX.
Apud Dominicum Nicolinum.

AD ILLVSTRISSIMVM
ET AMPLISSIMVM
S. R. E. CARDINALEM
M. Antonium Amulium,

Io. Bapt. Gabij in Historiam Ioannis Curopalatæ,

PRÆFATIO.

*QVod ipsi propositum naturæ nos, Antistes amplissime, pe-
ne oculis intuemur, vt sese studeat saluam, & incor-
ruptam perpetuo conseruare: ac propterea non desinat
singula rerum genera propagans earundem incolumi-
tati prospicere; idem spectare mihi prorsus videntur,
quicunq; conscribendæ munus historiæ susceperunt; eò siquidem omnia
sua consilia referunt: vt rerum gestarum veritatem perpetuis moni-
mentis, quantum in ipsis est, cōmendent æternitati. quorum optimum
ac præclarissimum institutum plurimis maximisq; de caussis non modo
probandum, sed etiam vsquequaq; fouendū nobis esse quis inficiabitur?
Etenim quum breuissimus humanæ vitæ definitus terminus haud sinat
expleri illam uidendi cupiditatem, quæ nobis natura insita plurimarum
rerum gignit cognitionem: animisq; verum pabulum subministrat:
semper essemus non dicam pueri, sed omnino infantes, nisi nos historia
fidelis memoria custos, & vera temporum testis ab inuisa nobis infantia
vindicaret: & suis opibus nostræ fugacis æui breuitati succurreret;
semperq; imprudentiæ, aut potius temeritatis vitio laborandū nobis esset,
nisi illa propositis ante oculos illustribus exemplis, ac documentis huic
tanto malo mederetur: nosq; cum præteritis præsentia connectentes edo-
ceret futura prospicere: sed vt has aliasq; innumerabiles vtilitates, quæ
ab ipsa nobis accidunt, consulto præterierim; quod eas ferè omnes hi-
storici sint persequuti. ita vnam præcipuam minimè duxerim omitten-
dam, quod nos à perfidiæ monstris vndiq; in nostrā perniciem grassan-
tibus tutos reddunt, ij, qui vera scripsere. Quum enim non defuerint,
qui falsa veris commiscentes, & fabulas cōminiscentes hoc quoq; sacro
sanctum studium cōtaminare ausi sint; vnde profecti impij homines in
animis vel simplicium, vel eorū qui prauis cupiditatibus addicti facile*

a ij sibi

sibi persuaderi passi sunt, quod suæ libidini indulgeret; ea mendaciorũ genera inseruere, quibus christianam remp. conquassatã, atq; conuulsam, & in hũc pessimum præsentem statum deductam lugemus, illi suscepto veritatis patrocinio hoc munus aggressi nos contra ipsius hostes, hæreticos, perniciosos, & pestiferos homines iis telis armant, atq; instruunt, quibus eorum vim penitus profligemus, eaq; remedia præbent, quibus tam latè serpentis pestis virus, & tantorum nefaria malorum contagia facile restinguamus, & cõplures quidem patrum & maiorũ memoria hac insigni virtute præditos non ignoramus floruisse: verũ in his non aspernandus auctor Io. Curopalates, qui CCC ferè ann. historiã cõplexus ea tempora illustrauit, quæ ob scriptorum penuriam nobis erãt perobscura, & propemodum incognita, at vitas eorũ descripsit, qui post diuisum orientis & occidentis imperium Constantinopoli regnarunt, ab obitu Nicephori, qui Irene successit, ad Isaacium Comnenum profectus, tanto nobis vsui videtur esse, vt nihil sit in quo Græcorum natio à vera Latinorum fide dissentiat, quin eos toto, vt aiunt, cœlo errare euidentissimis conuincat argumentis. Quid enim contra auricularem quã recusant confessionem afferent; quando ipsam apud se vsitatã ex eo intelligent, quod ad eluendas quasdã animæ sordes, easq; sacerdoti indicandas Michaëli Traulo læsæ maiestatis reo, ac mox capitali supplicio, nisi illa se astutia redemisset, pœnas daturo, spatiũ concessum fuit à Leone Imper. in summo uitæ discrimine versante? Quid porrò de purgatorio igne, quẽ peruicaces nolunt agnoscere, poterunt ipsi tergiuersari, quum legerint non vnũ aut alterum, sed omnes ferè pios Imperatores, quum è vita decederent, iussisse, ac testamento id ratum esse uoluisse, vt pro suæ animæ salute haud mediocria bona iis impertirentur, qui de tali caussa Deo Opt. Max. quotidie preces adhiberẽt, & sacrificia? quod nunquã ab iis sine vlla controuersia factũ esset, nisi se vita functos vere sensissent piis viuorũ suffragiis adiuuari. de Petri autem, i. Rom. Pont. principatu & potestate, à quo illi & suo, & omnium Christianorum maximo malo defecere, quid attinet me commemorare? quum planè ostendat Græcos ipsos nihil vnquam quod ad religionem spectaret, illius iniussu, aut non eiusdem præsentibus legesq; præscribentibus legatis cõsueuisse decernere: non ignota huic auctori fuit illa, de qua pertinaces homines tantũ hodie digladiantur, corporis Christi trãsubstantiatio, quã græco vocabulo expressit Μετουσιώσιν, quasi dixeris trãscorporationem. verum, quod omnium maximum est, sole ipso clarius indicat, non prius florentiss. Græciæ

imperium,

imperium, atq; opes corruisse: quàm illa peruersis opinionibus deprauata in diuersas hæreses lapsa sit, suaq; tum stultitia, tum perfidia œcumenici pastoris leges violarit, & sancta iura, atque præcepta neglexerit. Hic igitur tam frugifer, tamq; fructuosus auctor, omnem suam operã, omnemq; laborem in tam præclaro opere frustra consumpsisset, si semper neglectus, vt alij plurimi, quorum fructibus nostra negligentia defraudamur, & incuria, delituisset: verùm tu Antistes optime, cuius omnes curæ cogitationesq; ad Christianæ reip. iura tuenda referuntur, inq; ea vna re consumuntur, quod plures testantur prouinciæ à te summa prudentia, summaq; cum laude administratæ, operam dedisti vt in lucem tandem prodiret, eumq; tibi à prorege Siciliæ Medinæ duce dono missum, & deinde cum altero bibliothecæ Vaticanæ exemplari fideliter, ac diligenter collatum, & vbi opus fuit correctũ, vt pluribus prodesset, in latinam linguam conuertendum curasti: qua in re, quum tibi placuerit opera mea vti, ego qui tuas semper virtutes potius admiratus, quàm ornamenta quæ tibi illæ pepererunt, teq; summa colens obseruantia, nefas duxi non tuæ semper obsequi uoluntati, eam qua potui diligentia, qua debui certe fide nauaui, atq; ita interpretatus sum, ut duas uel maximas difficultates quæ me ab incepto magnopere deterrebant, mihi uidear animi erga te propensione superasse, alteram quod quum eo tẽpore scripta sit, de qua loquimur historia, quo iam pura defecerat Græcorum lingua, idemq; ei, quod latinæ usu uenerat, ut si non planè barbare, at corrupte tamen homines loquerentur, in quasdam dicendi formulas, quibus totum refertum est volumen incidi tam à græco puro, quam à latino incorrupto sermone abhorrenteis, easq; ut latinis uerbis mentem scribentis exprimentibus redderem, haud mediocriter mihi laborandum fuit: alteram uerò quòd mutatis rebus noua quædam publicorum munerum nomina scriptor attulit, quæ me diutius animi dubium atque ambiguum consilij detinuere, quòd neque poteram, quibus ea interpretarer, inuenire latina uocabula, & si eisdem quibus auctor, uterer, barbara prorsus futura uidebatur oratio; quæ plurimos noueram à tam utili lectione deterritum iri. Sed tamen ut potui adhibita in iis, quæ id patiebantur, quadam uerborum circuitione, quã περίφρασιν uocant, non ingrata fortasse legentibus, hac me studui liberare molestia, quæ aliter dici nequiuere ea ut græcæ habebantur, exposui: Quare mirũ non erit si aliquando legeris Domesticum scholarum, Caniclei præfectum, Curopalatem, & his similia: quæ tamen libellus quidam Græcus in ea,

cui præes,

cui praes, bibliotheca repertus. ipsa omnia complectens, & declarans, si te, quod spero, iubente, edetur; efficiet vt minus dura videantur, & aequiore animo legant ij, qui latini sermonis elegantiam semper morosè requirunt. Exeat igitur tuis optimis auspiciis, tuoq; foelici ductu Ioan. Curopalates in vulgus hominum, & tuae se voluntatis obsidem tantisper iis praebeat, dum tibi, quae cogitas, quaeq; in animo iam instituisti, perficiendi facultas detur: cuius quidem voti si nos compotes esse Deus Opt. Max. sua benignitate consenserit: tunc verò antiquissimi, iidemq; optimi & sanctissimi scriptores, qui quodam veluti squallore obsiti in tenebris iacent; tandem aliquando emergent, & nobis non leuia neq; hebetia sed grauissima & acerrima tela ad iugulandos & conficiendos aduersarios, idest rationes eiusmodi, quae conuinci, aut confutari nequeant, & firmissima suppeditabunt argumenta. Hoc si superiore tempore iis, quorum maximè intererat, facere in mentem venisset, profectò tot lernaei monstri subinde renascentia capita, nullo negotio ausim dicere, iam pridem profligata fuissent, & penitus extincta; & nobiscum longè melius ageretur. atqui huic iustissimae querelae nihil loci propediem relictum iri bonis omnibus ac bene de Christiana fide sentientibus haud dubia spes est: nunc enim, quum nobis diuinitus concessum intueamur Pontificem Max. Pium V. ita res humanas moderantem, vt se acerrimum vitiorum vindicem praebens, debita verae virtuti tribuens praemia, ea quae fieri ob deprauatos hominum mores nulla posse ratione videbantur, vel solo nutu conficiat, optimas leges sanciat, errata corrigat, & in pristinum statum religionem sedulo studeat restituere: quumq; vestrum item amplissimum augustissimumq; collegium contemplemur; quos ille omnibus arduis in rebus sapientes ministros, & solerteis habet adiutores, & iam non purpuram, sed virtutum, quae vestrae splendorem dignitatis illustriorem ostendunt, lumen suspiciamus, & iure optimo admiremur; quid tandem boni est quod nostra se visuram desperet aetas? Mihi quidem certè meritò laetandum, immò potius gloriandum sentio, quod vnus ex his mihi praecipuè contigeris, quo patrono liceat, & tenuitatem consolari meam, & sine dubio sperare non praesentem modo laborem, sed etiam quemcunque deinceps te auctore libentissimè subierim tum tibi, tum omnibus tui similium studiosis non ingratum fore. Vale.

Amplitudini tuae

deditissimus Ioan. Baptista Gabius.

INDEX LOCVPLETISSIMVS,

RERVM ET VOCVM MEMORABILIVM, quæ in hoc opere continentur.

Antea

B

C

b Celotium

India

L

N

O

Saraceno-

Syracusa

INDICIS FINIS.

COMPENDIVM HISTORIARVM:

QVOD INCIPIENS A NICEPHORI IMPERATORIS

A Genicis obitu ad Imperium Isaaci Comneni pertinet, à Ioanne Curopalate Scyllizze,

Qui fuit Magnus Drungarius Viglę. i. vigiliarum Præfectus, conscriptum.

HISTORIAE compendium post antiquos optime persequuti sunt, primum Georgius monachus, & Syncellus sanctissimi Patriarchæ Tarasij nuncupatus, post quem Theophanes confessor, & agri Dux accuratius à se percursos historicos libros in compendium item redegere, oratione tamen simplici, nec curiosa, quæq; rerum gestarum originem tantùm contingeret; verùm Georgius ab orbe condito facto initio, in Tyrannos Maximianum, eiusq; filium Maximinum desijt. Theophanes verò illius fine sibi proprio instituto principio, reliquisq; temporibus breuiter descriptis, quum ad Nicephori Imperatoris obitum peruenisset, ibi suę finem imposuit narrationi. Deinde verò, qui tali sese studio dediderit, inuentus est nemo. Aggressi quidem certè sunt aliqui munus hoc, vt Siculus magister, & nostra tempestate philosophorum princeps, & amplissimus vir Psellus, & item alij, qui languidius in opere versati, & ab accurata rerum serie exciderunt, & omissis plurimis ex ijs: quæ opportuniora viderentur, inutiles sese posteris præbuere; quippe qui Imperatores modò numerantes, quis, cui successerit, tantum, ac nihil præterea edocuerint; Qui tametsi quarundam actionum fecerint mentionem, attamen quod illas nulla probabili coniectura conscriptas reliquerint, obfuere, non autem profuere legentibus. Nam Daphnopates Theodotus, Nicetas Paphlagon, Iosephus Genesius, & Manuel Byzantius, Nicephorus Diaconus Phryx, Asianus Leo, Theodorus, qui fuit Sidæ

præſes,eiusq́; nepos, atque eiuſdem cognominis illius eccleſiæ, quæ eſt in Sebaſte præfectus, & vnà cum his Demetrius Cyzici,&Ioannes monachus lydus pro prio ſibi quisq́; propoſito argumento, alius laude (vt ita dixerim) Imperatoris, alius vituperatione Patriarchæ,alius amicorum encomio, ac ſinguli hiſtoriæ ſpecie inſtitutum abſoluentes,longè à virorum illorum,quos diximus,mente aberrarunt; res enim,quæ ſuis accidere temporibus prolixius tractatæ, aut paulò altius hiſtorico more repetitæ ſunt ità,vt alius inclinatione voluntatis propẽdeat; alius contra,odio ducatur,aliusq́; ad gratiam,alius ad Imperium ſuam compoſuerit hiſtoriam,inter ſe in eiſdem rebus enarrandis admodum diſcrepãtes; & id circo nõ parùm confuſionis, ac perturbationis auditoribus attulere. Nos autem eorum,quos memorauimus labore contenti, & haud parùm profuturum hiſtoriæ ſtudioſis compendium ſperantes,& ijs præſertim,qui faciliora ijs, quæ laborioſiora ſunt, anteponunt: electa ea hiſtoria, quæ breuiſsimam rerum diuerſis temporibus geſtarum perceptionem tradat,& à commentariorum difficultate liberet,ac ſuperius dictorum ſcriptorum monumentis accuratè percurſis; quæq́; ex libidine,vel etiam ad aliorum voluntatem dicta ſunt,ijs omnibus reiectis, atque adeò exploſis,quæ propè accedere cõperimus, vt indignationem parerent. Probabilibus verò,quæq́; à veriſimili non aliena eſſent,collectis: additis inſuper quæ ſine ſcriptura à maioribus noſtris edocti ſumus. Et in vnum ſtudioſè redactis,poſteris cibum reliquimus delicatum hac ratione conditum,vt qui forte hiſtoricorum,quos commemorauimus libros percurrerint,cõmentarios habeant quos peregrè ſecum ferant,quaſi itineris comitem hunc apud ſe libellum habentes: quippe quum lectio conſueuerit in animo ingenerare vim reminiſcendi,vis nutrire,& augere memoriam,ſicut contra negligentia, & deſidia eam afferre vecordiam, quam prorſus obliuio rebus geſtis caliginem obducens, & confuſionem afferens conſequitur. Qui verò hiſtorias nondum legerunt, compendio hoc tamquam duce, vtentes, & quæ latius conſcripta ſunt inquirentes, gratiorem,& vtiliorem percipiant rerum geſtarum cognitionem. Verùm hinc eſt exordiendum.

Michael Curopalates Rangabe.

NICEPHORO Imperatore in Bulgaria interfecto, Stauratioq́; eius filio lætali vulnere percuſſo,& in regia vrbe ſeruato,quũ poſt duos menſes,ex quo regnare cœperat, vitam amiſiſſet, Curopalates Michael Imperatoris gener, cui Rangabe cognomen erat,à populo, & à Senatu Romani Imperij dominus declaratur. recuſabat ille principatum, ſeſe minus idoneum aſſerens: qui tantam rerum molem ſuſtineret. & patricio Leoni ex Armenijs viro, qui & magnanimus,& rerum peritus haberetur,&exercitus,qui tunc eſſet in partibus Orientis, Imperator erat. poteſtatem omnem concedebat: quam ille ſibi traditam accipere recuſauit, ſe ipſum indignum vocans, qui regia ſede potiretur. Ipſumq́; Michael magis hortatur, vt ſibi conueniens excipiat Imperium, ſeq́; illi in omnem vitam,

vitam famulum, & ministrum fidelissimum, & ad imperata exequenda promptissimum fore pollicetur, quas quidem pollicitationes sacrosancto, & maxime horribili iuramento obstrinxit. Quum ita Michael, vel contra propriam sententiam Imperij habenas accepisset, & Crumus Bulgarorum Imperator pristinis prosperis elatus esset fortunæ successibus; & Bulgari victoria superbi, res occidentis, & incendijs vastabantur, & prædæ, ac rapinis erant admodum obnoxiæ. visum est igitur Imperatori Michaeli faciendum, vt exercitum contra ipsum educeret, & pro viribus Bulgaricas prædas coerceret, atque comprimeret. Statim igitur legiones vndiq; accersitæ mittebantur, & exercitus cogebantur. Et Crumus cognito Imperatoris motu, quum à præda reuocatum populum in vnum redegisset, castra benè munita in loco forti posuit, atque ita Imperatoris expectauit aduentum. Qui quum aduenisset, & contra Crumum castra locasset propè Adrianopolim morantem, crebra iaciebantur tela; & quia telis iaciendis, quamdiu ità pugnabatur, superiores erant omnino Romani, adeò milites inflati sunt, vt ad prælium cominus committendum, & in casum vniuersæ dimicationis festinarent, ac toto animi impetu ferrentur. Sed resistente Imperatore, & cunctante siue metu, siue etiam idoneam occasionem expectante, in impudentiam conuersa multitudo coram Imperatore exclamabat, ac nisi educeret seminabatur, & vallum se conuulsuros, & cum hostibus congressuros, quibus verbis perculsus Imperator, apertis castrorum portis, in aciem se comparat. quod item Crumus fecit, suoq; instructo exercitu, æqualem se aduersarium Imperatori constituit. Quum igitur vterque multum suas copias adhortatus, ea dixisset tum alliciendo, tum laudando, quæ ad virtutem multitudinis animos inflāmare possent, ac postremo tubis classicum cani iussisset, congressi sunt; fortiter verò, atque egregie, Romanis hostes sustinentibus, viriliterq;, ac strenuè dimicantibus, Bulgarorum res atterebantur. & iam eo euentum erat, vt omnino se pugnæ subducere cogitarent, quippe quum ipse etiam Crumus vndique obequitans, & laboranti exercitui succurrens, iam defatigatus esset, idq; fecissent, nisi Leo militum orientis Dux, Imperij cupiditate adductus, corruptis, quibus præerat, legionibus, et vna cum ipsis relicto ordine, absque vlla causa fugæ se commisisset: quod reliquus exercitus conspicatus, perculsus est, ita, vt virtus eius elanguesceret. & Bulgari, qui iam iam terga versuri expectabātur, recepto animo clamore Romanos inuaderent, & ita victoriam, quam amiserant, recuperarent. nam Romani quum euentu rei percussi animos despondissent, Bulgarorum impetum haud excepere, sed statim in fugam versi sunt. perierunt ex militibus plures, ex ducibus occubuere haud pauci. Imperator vix cum exigua quadam manu haud vulnerata in Arcadij vrbem se recipit incolumem, & inde in Regiam vrbem contendit, relicto in Thracia, quem modò diximus, Leone, vt ibi manens Bulgarorum prædas, & excursiones prohiberet, ille verò, cum solus esset, seq; collegisset, quam occulte conceperat, in lucem profert rebellionem, req; cum suis sodalibus communicata, idoneum esse asseruit ad incepta

perficienda tempus. & per ipsos in omni exercitu verba huiuscemodi disseminanda curauit, Imperatoris inscitia, & rei militaris, cuius meditationem omisisset, imperitia Romanas acies deleras, & existimationem, ac priscam gloriam Romanorum perijsse. Hac ratione corruptis militibus, eos, qui modò dissipati è fuga redibant, pedites, & inermes cum suo coniungens exercitu, inducit, vt contra Imperatorem conspirent. qui quum vno impetu eius tentorium circumstetissent, conuitia, indecora, & impudentiæ plena in ipsum Imperatorem conijciebant, timidum vocantes, & imbellem. qui ob imperitiam perdidisset Romanorum exercitum, & famam, ac gloriam Imperatoris non mediocri detrimento affecisset; hæc igitur contra Imperatorem, Leonem verò palam, & aperte laudare, & Romanorum Imperatorem declarare: quo dissimulante, atque Imperium recusante, Michael ex Amorijs, Balbus ipse quoque, cuiusdam Romanæ dux legionis, stricto gladio, quum hoc ipsum facere alios rei conscios iussisset, eum a se interfectum iri minabatur, nisi libens acciperet Imperium. & ira ille sibi Diademate imposito Romanorum declaratur Imperator. Verum antequàm hæc fierent, è fuga redeunti Michaeli Imperatori, quum iam ad Regiam vrbem appropinquasset, Ioannes Exabulius ei obuiam factus, hortabatur, vt infortunium forti, ac magno animo ferret, & simul percunctatus est quemnam exercitus ducem reliquisset: ille verò Leonem, respondit, exercitus Orientis, ducem virum prudentissimum, Imperijq; amantissimum: Quo audito, Exabulius, mihi videris, inquit, ò Imperator multum aberrare, neque satis rectè hominis ingenium nouisse: quibus dictis, necdum in regiam Imperatore ingresso, Leo declaratus Imperator renunciabatur. qua quidē fama perturbatus Michael ipse Imperator, quum secum cogitaret, quidnam facto opus esset, quidā modis omnibus retinendum Imperium, & Tyranno pro viribus resistendum censebant. At ille, quòd pacis natura studiosus esset, seq; in eas res conijcere recusaret, quarum incertus foret euentus, sibi id persuadentes ineptè abat, ne se ad domesticas, & intestinas ciuium cœdes irritarent. Et quendam è suis intimis familiaribus ad Leonē cum Imperij misit insignibus. Diademate, purpurea veste, & coccotinctis calciamentis, ille se regia sede cessurum pollicitus. satius arbitratus, vel ipsam vitam profundere, quàm paruam christiani sanguinis guttam effusam intueri, veniret ipse modò omni abiecto metu, atque ambiguitate, regiamq; acciperet. At Procopia Regina ijs, quæ fierent aduersata, pulchramq; sepulturam regiam dictitans, vbi minus persuasit suprema dicta oratione graue, immo grauissimum esse, si Tyranni coniunx regium modiolum indueretur, in eius nomen illudens, quam Barcam nominauit, de componendis rebus suis cogitabat. Et qui cum Imperatore erant, in his versabantur. Tyrannus verò per auream portam ab exercitu, & populo Senatuq; laudibus celebratus, templum petijt, quod est in studijs prodromi; atque inde satellitibus constipatus regiam occupat, qui quum in auro triclinio Deo, pro introitu preces adhibiturus esset, exutus quam forte ferebat vestem Michaeli, eorū, qui equos curarent, principi, eam tradidit, quam ille statim induit,

Modiolū vocat genus indumenti.

idq́; factum qui cōspicati sunt, pro homine acceperunt, quasi pòst Leonem ipse esset Imperium excepturus: alia item veste sumpta Imperator, quum ad templū, quod est in palatijs se reciperet, ponè insequens Michael, & segniter, ac petulāter incedens, extremam imperatoriæ vestis partem conculcauit. Hoc malum omen arbitratus est Leo, ex quo res innouatum iri suspicabatur: Quum tamen in regiā Tyrannus ingressus traditum sibi nullo negotio regnum multis cum difficultatibus, & haud mediocri perturbatione obtinuisset, Michael Imperator, eiusq́; vxor Procopia cum liberis, in Dei Genitricis templum, quod pharus nuncupatur, supplices confugere, quos inde abstractos Tyrannus ab sese disiunxit, & Michaelem in monasterium, quod est in prima insula extorrem relegauit, vbi ille abiecto capillorum ornatu, quod reliquum sibi erat, transegit vitæ tempus. Theophilactumq́; eius natu maiorem filium vnà cum matre, ac reliquis fratribus exulare iussit. atque hæc ità gesta sunt.

Est autem operæ precium illius quoque Monachi, qui in Philomilio exercebatur prædictionis meminisse. Quidam enim vir admodum Illustri loco natus Bardanius nomine, cognomento Turcus, vnus è principibus senatus, ac patritiatus ornatus dignitate, & domesticus scholarum, idest præfectus cohortium Oriētis, Tyrannidem semper studens inuadere, Imperioq́; si posset, potiri, semperq́; contrarijs distractus consilijs, & Imperij amore flagrans, & rei perficiendæ incertum exitum metuēs atque exhorrescens; postquàm fama accepit in Philomilio, inclusum esse quendam Monachum, summa virtute præditum, qui existimabatur vulgò posse futura prædicere, cum eo consilium suum communicandum, eiusq́; super ea re sententiam explorandam statuit. id meditatus, simulataq́; venatione secum Leonem assumpsit, tum ob oris dignitatem, & generosam indolem, tum quòd multis ornatus ciuilis splendoris insignibus, sibi ministraret, & inter eos, qui curarent equos, principatum obtineret, & cum ipso Michaele ex Amonio Balbum, de quo pauloante meminimus, & quendam præterea Thomam ex Armenijs oriundum, sed ad Zaguri paludem incolentem: Iussa igitur se comitāte turba, alicubi manere, ipse cum ijs, quos diximus, ad Monachi lustrum se confert, ad quem solus ingressus, consilium suum cum eo communicat, Monachus, auditis, quæ ille dixerat, statim ab incepto eum deterrere, testariq́;, nisi sibi dicto obediens, ab sibi proposita re desisteret, fore, vt oculorum lumine amisso, omnibus quoq́; fortunis spoliaretur: quibus dictis, adeò animum despondit, vt præ dolore ferè amens fieret: attamen solutis vsitatis votis, iamq́; abituro Duce, adductoq́;, quo vehebatur, equo, cuius frenum Michael detinebat, dextram sellæ equestris basim Thomas, at Leo subierat ducem inscensurum equum, prospiciens è fenestra Monachus, & supernè viros illos intuitus, reuerti ad se Bardanium iubet, qui maxima lætitia, quòd reuocaretur, affectus, dicto citius, equo desiliens, cursu ad Monachum contendit, ratus aliquid, quod sibi voluptati foret, se auditurum. quum autem propius accessisset, tibi quidem, ò Dux, Monachus, inquit, consulo, teq́; hortor, vt ne in animum quidem prorsus inijcias

incępta perficiendi cogitationem vllam, certò enim scio, & oculorum excitatem, & bonorum amißionem inde consecuturum. Illi verò tres viri, qui tibi equum adduxere, primus, qui te sublimem tulit, quum equum esses conscensurus, & qui frenum detinebat, secundus potietur Imperio, tertius qui dextri tui pedis basim sustinens, tibi ministrabat, id assequetur, vt declaretur, dumtaxat, Imperator, non tamen Imperij compos fiat, immò leto maxime miserabili finiet vitam. quæ audita Bardanius irridere abiecta, quam de monacho antea conceperat, opinione, & pro uare, ac futurorum prouido, præstigiatorem vocare, & nihil eum antè cognouisse ex ijs, quæ euentura essent, ratiocinari, vt par erat, a personarum qualitate, ac prædictionem conuitijs insectari, si vir patricius, quiq; in domesticorum sede consedisset, & plurima potentia præditus, ac genere illustris, e clara familia, non possit optata adipisci: Viri autem ignobiles, & obscuro loco nati, sibiq; seruientes, quiq; ne à quibus maioribus quidem orti essent, dicere haberent, ad Imperij supremam dignitatem eueherentur. Quum ita illusisset, ac subsannasset, quæ dicta fuerant, ad suum redijt Imperium, & cum coniuratis collocutus contrà Imperatorem manum sustollit. Nicephorus erat à Genicis, qui tunc Imperij habenas moderabatur, coactaq; quàmplurima manu, & declaratur Imperator circum Bithyniam castra locat, at Imperator nuper cognita Bardanij conspiratione, idoneas contra ipsum copias mittit. quumq; iam exercitus inter se manus essent conserturi. Bardanius veniam petit, & malorum obliuionem, quam ipsi iureiurando obstrictam Nicephorus concesśit, eumq; in primam insulam ad agrum à se ibi studiosè excultum extorrem relegauit. nec adeò multò post. milites quidam è Lycaonia, siue proprio impetu, siue quòd ità fieri mandasset Imperator, impetu in agrum facto, Bardanium excæcant; & ad magnum Dei templum confugiunt. Leo, & Michael, & Thomas, vt diximus, Bardanio inseruientes, excitata seditione, ad Imperatorem Nicephorum sese applicuere: quorum Leo fœderatorum legionis dux declaratus fuit. Michaeli Balbo cohortis comitis Imperium committitur. Thomas vsque ad rerum exitum suo domino fidem inuiolatam seruauit. Excursione autem quadam tunc à Saracenis contra Romanos facta, Leo, qui eodem tempore legatus erat illius Imperatoris, qui exercitui orientis præerat, cum ijs copijs, quas habebat, cum Agarenis congreditur, & trophęa statuit, nomenq; ex ea re adeptus, ab Imperatore Michaele, iam Nicephoro interfecto, patricia decoratur dignitate. atque hæc ità acciderunt. Non erit fortasse ab instituto nostro alienum, hoc loco narrare, quomodo Imperatori Michaeli prædicta fuerit Imperij amißio. Puella quædam erat Michaeli sanguine coniuncta, hæc quoties luna cum sole coiret insaniæ morbo capiebatur. Quũ igitur id ei accideret, in quendã locum se recipiens, vbi bos, & leo lapidei stabãt, à quibus loco Bucoleo impositum est cognomen, cõtra Imperatorẽ exclamabat clariore voce, descende, descende, cede alienis. Id sæpius factum, adeo obstupefecit Imperatorem, vt in curas haud vulgares illum inijceret. qua communica-

ta re cum

ta re cum familiari, atque domestico quodam Theodoto Michaelis Patricij Melissini filio, cognomento Cassitera, quæ dicerentur, experiri studiose curauit: at ille, sua explicata sententia, ita faciendum censuit, Vt postquam furore correpta fuisset puella, detineretur, interrogareturq; ad quemnam palatij domus pertineret: & quale esset huiusce sibi rei indicium. ita factum est, Theodoto rei operam nauante. & mulier morbo occupata, atque interrogata, indicat Leonem declararum iri, eiusq; formam, atque effigiem, additq;, abiret ipse in arcem, vbi duobus viris occurreret, quorum alteris, qui mulo veheretur, omnino Imperium consecuturus esset. hæc igitur dixit illa. Theodotus verò in locum demonstratum summo studio abire contendit, deprehensoq; ex indicijs homine, nihil mentitam fuisse mulierem cognouit: sed Imperatori eorum, quæ cognouisset, renunciauit nihil, immò mulieris vana verba, & loquacitatem accusabat: quæ nullius præseferret veritatis vestigium, sed manu captum Leonem, quum in Pauli Apostoli templum duxisset, quod est ad locum, vbi pupilli educantur, data, acceptaq; fide, ei aperit quæcumque viderat, ita tamen, vt quod reuera acciderat, dissimulans, assereret ea de re Diuino oraculo se certiorem factum: Romani Imperij Leonem omnino compotem futurum. quod si euentu res prædicta comprobaretur, petebat, ne sine præmio ob lætum illud nuntium se abire permitteret: Cui Leo, si res ad exitum perduceretur, pollicitus est quicquid optasset, id omne illũ a se consecuturũ. Verùm hæc ita gesta sunt. accidit autem, vt bellum inter Bulgaros, Romanosq;, vt supra diximus, conflatum, quam maxime foueretur, cum multis alijs de caussis: tum verò ea, quæ mox a nobis explicabitur.

Bulgari quidam a sedibus patrijs profecti, omnem nationem Romanorum occupant, & ab Imperatore Michaele admissi, diuersis in locis ad incolendum dispònuntur. & quidam Romani, ex ijs, qui capti fuerant superioribus prælijs, solutis ergastulis, in suas patrias rediere. Hos omnes sibi reddi Crumus Bulgarorum Imperator flagitabat: quibusdam Romanorum ea visa est laudabilis restitutio, cui & Imperator, & nonnulli graui auctoritate monachi assentiebantur, rati transfugis redditis, a Barbarorum rapinis, ac præda se liberatum iri. alij verò hanc sententiam minimè probabant, quorum princeps erat Nicephorus Patriarcha, & Magister Theoctistus, cui tunc virtutis, & prudentiæ primas deferebant; alijq; non pauci, qui omnia sua Diuino arbitrio se permittere asseuerabant, neq; velle, relicto Dei omnipotentis auxilio, Barbari sibi arrogantiam conciliare. Quum igitur nullo pacto accepta fuisset Crumi conditio, bellum, quod supra diximus, exarsit, & fuga, multaq; Romanorum pernicies est insecuta, aliter Deo, vt par est, decernente. Tunc verò Imperium adeptus Leo, Thomam vnum ex iis tribus, quos superius demonstrauimus interfuisse cum Bardanio, quando accessit ad Monachum in philemilió, virum iuuenem, & promptum fœderatorum legioni præfecit, & Michaelem Balbum, alterum item ex tribus, cuius filium è sacra piscina susceperat, patricium declarauit, & scholæ excubitorum comitem, aliaq; ad Imperium pertinentia pro libidine moderabatur. At Bulgari superiore

riore clade Romanorum magis elati, per Thraciam excursiones facere, & obuia quæque intendere, ac prædari. Visum est igitur Imperatori faciendum, vt legationem de pace mitteret. Sed Bulgaro superbia inflato, paceq; recusante, coactus est, prælium necessario committere Imperator, igitur coactis vtrinque copijs, ingens conflata est pugna. rursusq; victus est Romanus exercitus. quum verò Bulgari persequendis hostibus incumberet, Imperator è quodam superiore loco cum ijs, quos secum habebat, sodalibus, quæ fierent speculabatur. quumq; animaduertisset, Bulgaros incompositos nullo ordine fugientes, persequi, suos adhortatus, ac supplicans, vt se viros bonos, ac strenuos præberent, neue Romanorum gloriam ad nihilum redigi finerent, magno, ac repentino impetu in hostes inuadit, quo nec opinato, cum obuios quosque conuertisset, reliquum quoque Bulgarorum exercitum repentina re perculit, & perturbationis, ac metus adeò impleuit, vt nemo virtutis esset memor. Horum in ipsa dimicatione complures cecidere, in quibus ipse quoque summus Imperator, quamuis citò à domesticis equo celeri impositus fuga saluti suæ consuluerit. capti sunt etiam ijs, qui cecidere, multo plures. Hæc res Bulgarorum fastum depresit, & Romanorum inclinatas iam res, & pœnè profligatas erexit, & bonum animum, confidentiamq; illis attulit. Imperator autem cum splendidis trophœis, & ingenti præda in. Vrbem regiam reuersus, præsentibus rebus moderandis intetus erat, quumq; eius animum subijsset nuper monachi illius in philomilio memoria, statuit cum donis, ac muneribus pro ijs, quæ sibi prædixerat, remunerandum. misit igitur quendam fidelissimum, cum muneribus & supellectili, vasisq; tum argenteis, tum aureis, & aromatum generibus ijs, quæ ad nos ex India comportari odorata consueuere. Verùm Monachus ille anteà diem suum obierat, & in eius cella alius quidam successor illius commorabatur nomine Sabbatius, impiæ eorum sectæ professor. qui quòd aduersus imagines sacras bellum suscepere, vocantur εἰκονόμαχοι, ad hunc vbi peruenit ab Imperatore missus vir, contendebat, vt suo preceptori ab Imperatore missa acciperet, & literis, precibusq; ei gratiam referret. at ille dona prorsus recusauit, ipsumq; quàmprimùm retro abire iussit, indignum afferens Imperatorem purpura, vt pote qui idolis esset addictus, quiq; Irenes Reginæ, & Tarasij Patriarchæ verbis fidem haberet, quorum alteram videlicet Irenem παρδὼ & θυάδα, idest, feram, & sacrificulam: alterum celebrem Patriarcham Taraxium appellabat, improbus, minatus est item celerem Imperij amissionem, ac vitæ finem, nisi quamprimùm suis monitis obtemperans, euertendos curet inscriptos in columnis titulos. acceptis autem literis Imperator, & a nuntio cognitis, quæcunque Monachus dixerat, quæq; ille audierat, confusionis, ac perturbationis plenus, Theodotum Melissenum accersiuit. quo cum re communicata, quidnam facto opus esset consultabat; ille verò iam pridem huiuscemodi sectæ deditus, & occasionem quærens, qua impietatem posset libere profiteri, tale dat Imperatori consilium, monachum quendam, asserens, operum admirabilium, atq; incredibilium effectorem, qui ad Dagistem habitaret, cum ipso

Dagistes locus.

ipso rem communicandam,& quodcũq; ille persuaderet exequendũ,dixit. Hæc Imperatori locutus,ab eo statim ad Monachum se cõtulit, eumq; ità alloquitur.

Nocte,quę diem hanc insequetur,ad te accedet Imperator,veste admodũ vili indutus,de fide percon ctaturus;& de alijs quibusdam rebus maximè necessarijs, tu verò memineris,& breuem vitæ exitum,& Imperij amissionẽ ipsi cõminari,ni si sponte Leonis Imperatoris Isaurici dogmati consentiat, & è sacris tẽplis extermінet idola,hoc nomine sacras appellans imagines. Si verò dictis obtẽperet,polliceri tum diuturnam vitam,tum Imperij fortunatam, & longinquã administrationẽ:ità erudito Monacho,& de ijs,quæ Imperatori dicturus esset edocto,reuertitur, ac paulòpost nocte adducto secũ humili habitu Imperatore, ad Monachũ accedit,iamq; incæpto colloquio,quum Monachus proximè Imperatorem constitisset,quasi diuini numinis afflatu,prius nouisset Imperatoriam dignitatẽ,non rectè facis,inquit, ò Imperator,quũ nos decipis priuata veste indutus, intrà quã tegis occultũ Imperatorẽ;verùm tametsi tu hoc dissimulas,attamen diuini spiritus gratia haud quaquam permisit,nos à te falli diutius.quod vt audiuit Imperator,neq; potuit regiã dignitatem tenui habitu occultare, perculsus est admiratione,vt par erat. quippe cum cõmentum ignoraret,& Monachum, vt virum diuinum suspexit,& imperata sibi ab eo promptè, & primo quoq; tempore se facturũ pollicitus est,& augustarũ imaginum demolitionẽ decernit, ac primo clã consyderabat,qua ratione posset inceptũ ad exitum pduci, nẽ qua seditio excitaret in ecclesia:Deinde in aptum dogma protulit.& eorum,qui magistratus gerebãt, & qui præerant ecclesiæ,alij volũtate,alij inuiti edicto succubuere.coactus est itẽ magnus vir Nicephorus, & illustris Patriarcha, in demolitione sanctorũ notari, quẽ nulla ratione imperio obsecutũ in pconesũ relegauit, iãpridẽ præsentientẽ, vt Leo,mutato in peius consilio,cõfundet,& perturbabit ecclesias: Visa est.n.Beato Nicephoro,quũ diadema capiti Imperatoris imponeret, spinis,ac tribulis manus cõfigi:idq; indiciũ,& omen habuit furorũ deinceps malorũ. Quũ verò adduceretur in exilium;magnus ille vir, Theophanes cõfessor præfectus mansionis agri,cognita illius diuini spiritus afflatu trãsmissione,in agro quodã cõmorãs,thure,& facibus eũ naui vectũ persequebatur.at ipse Patriarcha supremis venerationis indicijs benignè excipiebat,& extẽtæ manus benedictione illũ vicissim salutabat,nõ conspectus non conspectũ,sed spiritalibus oculis alter alterũ intuentes,& debitũ vterq; cultũ reddentes. quũq; quidã ex ijs,qui simul nauigabãt,Patriarchã interrogassent,quẽnam sublatis manibus, ò Dñe, salutabas, sanctissimũ, inquit, cõfessorẽ Theophanẽ agri ducẽ,qui nos facibus excipit,ac thure, atq; Patriarchæ prædictio haud multò post rei euentu comprobata est; nam cum multis alijs ab ecclesia separatus,multisq; atq; adeò infinitis calamitatibus conflictatus, confessionis adeptus est coronã, non amplius in reliquũ conspectu Patriarchæ dignatus,vt ne in hoc quidẽ ipsius prædictio aberraret. verũ Patriarchæ relegati,vt diximus,exilio, ad supremi sacerdotij sedẽ ascẽndit,immeritò ipsa die resurrectionis Dñi, Theodot9 Melissenus, quẽ cassiterã appellari antea demõstrauimus. Hic ade

ptus pontificatũ opitulante sibi Imperatoris potentia, nõ occultè iã, & remotis arbitris in angulis, sed in aperto, & palã, ac liberè Iconomachorũ sectã publica lege sanxit; sed Leo Imperator, & victoria, quã antè diximus, de Bulgaris reportata, inflatus, & paulò antè contrà Arabas secundã nactus fortunã, ob superbiã intolerabilis erat, & ad nimiã austeritatẽ, crudelitatẽq; propẽsus, ità se gerebat, vt eius iracundia sedari nequiret, & peccatorum seuerissimus vindex difficiles aditus ad se accedere cupiẽtibus præbebat; & vix consuli poterat, paruisq; peccatis magna inferẽs supplicia, alijs manus, alijs pedes, alijs alios ex maxime necessarijs artubus excidendos curabat: quos ita excisos in via militari videbat appendi, forte ad spectantium terrorem, ac metum, ex quo odium sibi apud omnes subiectos populos conflauit, quod maximè ea, quæ sequuntur auxere: Neque enim solum contra homines eadem, qua ipse natura præditos elatus desæuiebat: verùm etiam contra ipsam piam fidem debacchabatur, ac Deum; idoneum ad hoc nactus ministrum virum quendam ob improbitatẽ insignem, cantorum in palatio legionis præfectum, extrinsecus religionem, ac pietatem erga Deum præ se ferentem: intrinsecus verò quasi in profunda ouis pelle lupum occultantẽ, iste impius, quũ dixisset, idoneum tempus illud, quo in ecclesia ex loco, vnde exaudiri possit, clarissima voce exclamantis Esaiæ prophetæ legi prophetia illa consueuit, Cui assimilastis Dñm, & cui assimilastis eum? num imaginem facit faber, aut aurifex auro conflato circum deaurauit ipsam, aut similitudinem construxit ei? & quæ in ipsa Prophetia sequuntur. propè accedens in aurem dicit Imperatori, attende ijs quę dicuntur, Imperator, neque te verum lateat, & talem approba cultũ, qualem tibi propheta præscribit. hæc locutus in eius mentẽ maius illius sectæ venenum instillauit; ita vt quem prius non sine metu, atque hæsitatione cultum promulgare festinabat, hunc aperto ore atq; impudenter, & quod dictu grauius est, minis, ac periculis suscipi cogeret. quicumque igitur emolliti veritatem prodiderant, ij sine metu degebant. at, qui sceleratissimo ipsius Imperio minimè paruerant, supplicijs, & calamitatibus ijs affligebãtur, quibus remedium erat nullum. & quamuis ille adeò impius esset, & iniquus, attamen ad suscipiendam publicarum rerũ administrationem, quàm maximè vigilans, & industrius, nihil cuiquã eorũ, quæ opus facto essent, & vtilia, reliquum faciebat, & aiunt post eius mortẽ Nicephorũ Patriarcham dixisse, Respub. Romanorum & si impium, at certè magnũ præsidẽ amisit, & pterquàm q̃ publica accuratẽ, ac sobriè administraret, sontibus quoq; infestissimus erat. Olim igitur quũ è palatio exiret Imperator, ad eũ accessit quidã conquerens à nescio quo senatorij ordinis viro ereptã sibi vxorẽ, quãuis inquit, apud vrbis præfectũ hac de re conquestus fuerim, non tñ illatã mihi iniuriã vltus est. Igitur Imperator, audita viri illius oratione, statim & accusatũ senatorẽ, & Vrbis præfectũ ad se redeuntẽ accersiri iussit. iamq; redeunti præsto ei fuere, & iniuriã passus, ac pęnas reposcens, & qui patrarat nefariũ illud facinus, & ipse pręfectus. quũq; iussisset Imperator supplicẽ narrare quæ passus fuerat, ille oẽm rẽ à principio explicauit: reus verò criminis vbi non potuit obiecta sibi diluere manifestis

festis vndiq; cōprehensus indicijs,facinus cōfessus est. Interrogatus itē pfectus ab Imperatore cur nō debitas facinori pęnas irrogasset, vbi ille quoq; obmutescens nihil respondit,& ipsum magistratu abdicauit, & adulterum pœnis à lege consti tutis puniri iussit.plura moderabatur in lausiaco triclinio sedens, & exercitus du ces,ac præfectos,& principes eos creabat,qui præstarent cæteris dignitate,neque possent facilè corrumpi pecunia,quā ipse maximè cōtemnebat,quamplurimum studij in moderanda voce collocabat,quū vellet optimus musicus videri, quāuis voce ita dissona præditus esset,vt inconcinnus, & ad musicos versus minus idoneus haberetur.consueuerat autem in concinendis psalmis, laudes ipse incipere, præsertim in ipso Christi ortu quum celebritatis ipsius canones psallerentur,cantiones enim præcinebat asperiore, atque adeò agresti voce. Quum verò septimi cantici versum illum inciperet dicentem, omnibus imperantis Regis desyderio contempti sunt, auditoribus risum mouebat, quod Dei metum contempsisset dæmonum partibus addictus, propterea quòd sacrosanctas imagines repudiasset: in hoc statu res erant Imperatoris. Michael autem ex Amorio, superioribus semper aduersus,& vlterius progressus,impietatis est accusatus, qua calumnia,& si ægrè,ac difficulter,confutata.tamen ab Imperatore emittitur, vt subiectum sibi populum doceat imperata. erat autem Michael non ad alia omnia vitia modo propensus,verùm etiam linguæ incontinentia ita laborabat,vt arcana cordis patefaciens,ea contemneret,siquidem quodcumque accideret, apertè loqui, & in ipsum Imperatorē indecora verba conijcere minariq; ei imperij perniciē,eiusq; vxori nuptias haud legitimas obiectare. Quæ audiens Imperator primū artificio se conabatur simulata rei cognitione ipsum a linguę incontinentia cōprimere,& à pessimis eum consilijs deterrere.nouerat enim turpissimo morbo illum effreni linguæ inseruientem. vbi verò admonitionibus, ac minis, quandocumque sibi daretur facultas vtens, vt statim diceret, inficiantem quæ dicerentur offendit, rursusq; securitatem adeptum ab incœpto minimè desistere,exploratores qui au ribus dicta perciperent,imprudenti adhibuit. ij quum illum conuiuijs, & commessationibus sæpius à mente deductum puro vino offendissent, ac pristinis incœptis incumbentem ad Imperatorem deferunt,& ad faciendum rei fidem ascitus est Exabulius vir prudens,& familiaris Imperatoris: neque ignotus Michaeli. hic ipsum a linguæ incontinentia refrenare conatus, hortatusq;, vt sileret, neue sic importuna vsus loquendi libertate in apertum sese periculum inijceret : vbi vidit id ei persuaderi non posse, omnia illius consilia patefacit Imperatori, & pridie illius diei, qua secundum carnem CHRISTVS DEVS noster natus est, Imperator ipse acceptis indicijs in suggesto, quod est in Asecretis consedit, & accuratàm de ijs, quæ sibi indicata fuerant, habuit quæstionem . Conuincitur igitur Michael euidentibus argumentis contra Tyrannidem conspirasse. & in ipsum sententia pronunciatur, in ignem iniecto in fornace balnei,quod est in palatio,ei vitam finiendam: ità,vt illi tragœdiæ spectator interfit Imperator; vinctus igitur ad necem ducebatur.insequente Imperatore,

qui spectator supplicij esse cupiebat. Interim verò, dum pertrãsirent spatium illud, quod intererat, Regina Theodosia Arsaberis filia, quum didicisset, quod mox faciendum erat, maxima celeritate egreditur è thalamo, veluti bacchico furore, & insania concitata, & ad Imperatorem accedens, impium, & Deo repugnãtem vocare, qui ne diuinæ quidem diei parceret, præsertim cùm Diuini corporis esset particeps futurus: & ab incœpto prohibere, atque ità ille metuens, ne Deum offenderet, in præsenti quidem ei salutem decernit, ferreisq; compedibus vinctum Michaelem sibi reseruata custodiæ illius claui, Papiæ eum custodiendum committit, & ad coniugem reuersus, Ego ò mulier, inquit, tuæ obsecutus insaniæ, quod iussisti, feci, tu autem haud multò post, videbis mei ventris germina proditura. quàmuis hodie me à peccato liberasti. ita futurum tametsi a prophetico spiritu procul abesset, verè prædixit, aiuntq; fuisse ei superne redditum oraculum die, qua Christus Deus noster natus est secundum carnem, decretum esse vt amissa regia fœlicitate, vnà cum Imperio vitam quoque ipsam perderet. erat autem oraculum Sibyllinum in quodam Imperatoriæ Bibliothecæ libro conscriptum, qui non oracula tantùm continebat, sed etiam formas, & figuras eorum qui crearentur Imperatores. Erat autem fera Leonis forma prædita in eo libro, & super ipsius dorsi spina inscripta erat, $\overline{\text{XI}}$, littera, quæ vsque ad ipsum ventrem pertinebat, à tergo quidam vir accurrens letalem plagam hasta ipsi feræ per medium. $\overline{\text{XI}}$. infligebat. præseferẽte vero oraculo obscuritatem, solus ipsum, qui tunc quæstor erat, aperuit indicauitq; ipsa die ortus Christi Imperatorem perniciosa morte interfectum iri. neque minus Imperatorem pauefecit, eiq; terrorem attulit, quòd in somnis propria parens viderat. Existimauit enim se ad templum illud, quod est in Blachernis Dei genitricis crebrò aduentantem puellæ cuidam obuiam fieri viris albis vestibus indutis constipatæ. vidit autem sacrum templũ sanguine compleri, conspectamq; puellam, vni ex ijs, qui albis vestibus induti essent, imperare, vt ollam sanguinis plenam Leonis matri bibendam traderet. Quumq; ipsa multorum annorum viduitatem excusaret, quibus neque carnes, neque aliquid omnino sanguine præditum gustasset; & quomodo, inquit, puella irata, non desinit tuus filius multo me sanguine perfundere, ac filium meum, & Deum irritare? ex eo tempore ipsa filio multùm supplicare, vt impiam Eiconomachorum sectam desereret. Aliud item somnium haud mediocriter illum perturbabat. Tarasius enim Illustris Patriarcha, qui pridem vitam cum morte commutauerat, videbatur in somnis quemdam Michaelem nomine appellare, hortariq; vt impetu in Leonem facto, eum letali plaga percuteret. exagitabat ipsum quoque Monachi illius in Philomilio prædicto, & vestis, qua mutata se induit Michael, vt supra diximus. quibus omnibus deterritus & metu tremebat, & animo æstuabat, & idcirco in somnis totam illam noctem ducens, sapientius potius inijt consilium, quàm regium: perfractaq; ianua, quæ ducebat ad Papiam, quæ intus fierent, speculabatur. ingressusq; in quandam domunculam, spectaculum cernit eiusmodi, quod haud mediocriter ipsum obstupefecit:

cit: Siquidem vidit capitis damnatum in alto lecto admodum magnificè decumbentem, ipſum vero Papiam in arido pauimento iacentem, & ſtudioſius progreſsus Michaelem contemplabatur, an quod vſu venire ſolet ijs, qui periclitantur, quibusq; in dubio eſt vitæ ſalus, ſomnum quemdam minus profundum, ſed curis interruptum obdormiſceret. an verò contra curatum expertem, atque iucundum, ſed vt comperit arctius occupatum ſomno, neque enim ipſum contingens excitare potuit, maiore ob nec hæc opinata ſpectacula exarſit iracundia, & inde ſilentio abiens, malum tum ipſi, tum Papiæ moliebatur, atque in his verſabatur Imperator, neque hæc eos latuere, qui cum Papia erant, verùm quidam ex ijs, qui antè Michaelem excubabant, qui à purpureis calciamentis deprehenderat Imperatorem, omnia accuratè renunciauit. quibus vehementer perturbati, & ferè amentes effecti, qui cum Papia erant, cogitabant, qua ratione ſibi imminens periculum euitarent. Iamque dies illuxerat, & tale Michael commentum comminiſcitur, velle ſe ſimulat quaſdam animæ ſordes alicui religioſo viro per Theoctiſtum indicare, quem poſtea Caniclæi dignitate exornandum curauit. Igitur conceſſum id fuit ab Imperatore. At Michael licentiam adeptus tempus eſt, inquit, ò Theoctiſte, coniuratis interminari, niſi maturius properent, à periculo nos eripere, rem omnem Imperatori patefactum iri. quod quum feciſſet, vt iuſſus fuerat Theoctiſtus, in ſollicitudinem haud vulgarem incidere conſcij, & conſyderabant, quomodo tum ipſi ſeruarentur, tum eum, qui iam iam mortis periculum aditurus eſſet, liberarent: machinantur igitur conſilium, quod & ipſos à periculis eripuit, & Michaeli præter vitam, regnùm quoque conciliauit. Vigebat eo tempore mos quidam non in Regio palatio, vt nũc, tunc enim ſeruari cœpit, vt in templo palatij clerici pſallentes commorentur, ſed in priuatis domibus, & tertia circiter noctis vigilia ad Elephantinam congregari, & inde ad eccleſiam abire, Deoq; matutinas preces adhibere, cum his coniurati tunc commiſti, ſub ala pugiones deferentes, ſimul ingreſſi ſunt, & in obſcuro quodam tẽpli loco, quaſi in inſidijs diſpoſiti, ſignum expectabant. vbi verò hymnus perficiebatur, iamq; aderat Imperator, &, vt conſueuerat, hymnum illum præcinebat, omnibus imperantis Regis deſyderio contempti ſunt. erat enim, vt diximus, abſurda, & abſona voce præditus. tunc facto conſertim impetu coniurati, prima quidem aggreſſione errarunt, decepti enim inuaſerunt cleri præfectum, ſiue quòd corpore ſimilis eſſet Imperatori, ſiue ſimili capitis tegumento, quippe cùm tempeſtas anni frigida eſſet, & hyberna, atque idcircò omnes denſioribus vterentur indumentis, & altiſsimis pileis capita velarent. verùm cleri dux dempto è capite pileo periculum propulſauit: ſibiq; ſalutem caluitiæ quæſiuit. Imperator autem cognitis inſidijs intra adyta altaris ingreſſus eſt, arreptaq; thuribuli catena, vel, vt quidam tradunt, ſacra cruce, percutientium ictus excipiebat. Verùm coniurati ſimul conferti, non diuiſi, accurrentes alius caput, alius viſcera, alius aliam corporis partem vulnerabant, & aliquantulum temporis ille reſiſtit, cruce ſacra gladiorum impetus repellens, ſed vndique veluti fera

appetitus,

quoque particeps erat, traditum ſibi à parente cultum obſeruans: hæc Diuini lauacri,& ſalutaris participes eſſe permittit initiatos:ſed alia omnia ſecundum legem Moſaicam iuber obſeruari, excepta circuncifione; habuit magiſtrum Michael,& veluti ducem,a quo myſterijs initiatus eſt,hebræum quemdam, ſiue hebræam domi ſuæ,qui non ſolum in his,quæ ad animam,ſed in ijs etiam, quæ ad adminiſtrationem domus pertinerent, eum erudiebat, & ſic ab eo occupatus, & antè imbutus,nihil ſeruabat incorruptum,ſed erat ille quaſi conſpiratio quædam infidelitatis, deprauata Chriſtianorū fide, adulterata Iudæorum religione, & aliorum cultu in minimè legitimum commutato,talis effectus,varius, & multiformis,quales,aiūt, in Lybia feras naſci,quæ propter aquarum penuriam inter ſe coactæ commiſcentur.quibus rebus etiam ad imperium euectus, magis exultabar, & gloriabatur, quàm Diademate, & purpurea veſte, bonas diſciplinas vt quæ illum mutare,& ad bonam frugem perducere poſſent, abijciens aſpernabatur;& quædam ſibi propria ſummo ſtudio colebat. hæc autem erāt huiuſmodi.Ex ſuibus recenter natis prædicere, quinam bene alendi eſſent,& magnitudinis corporis haud expertes futuri,& quinam contrarijs detinerentur morbis, atque equis proximum, ex illis nouiſſe calcitrones, aſinosq́;, calce percutientes, quàm longiſſimè coniectura aſſequi ingenioſè mulorum optimum iudicem eſſe, & ex his ad onera ferēda idoneos diſcernere,& qui equites aptè ferre poſſent, neque metu aliquo perterrefacti præcipites caderent. equos præterea ab oculorum dumtaxat ictibus dignoſcere, quinam ad currendum robuſti, ac celeres eſſent,& qui in prælijs fortiter ſuſtinentes ſeruatenr virtutem:ouiumq́;,& animātium fœcunditates,& quænam à natura lactis copiam ſortitæ eſſent,& nuper natos agnos cuiuſnam matris eſſenr optimè nouiſſe; & hæc quidem ineuntis ætatis, arque adeo extremæ diſciplinæ dixerim, & quibus gloriabatur, ſtudia fuere, qui vbi iam adoleuir, pauperem vitam illam, quàm diu tolerauerat, modis omnibus à ſe ſtudebat auertere. & olim ſuo Imperatori præſens ſe ipſum lingua balbutiente principem vocauit. quidam verò Athinganus Duci non ignotus, & hunc ipſum Michaelem, & quemdam alium illuſtres futuros haud multò poſt prædicabat,ac breui rempore imperium adepturos: quibus verbis Dux ipſe animo inflāmatus,& futurum quaſi ſpeculo cernens,ſtatuit haud ceſſando occaſionem oblatam obijcere, quam poſtea nanciſci haud facile foret, relictisq́; omnibus alijs,qui & genere,& dignitate clariores erant, hoſce viros ad conuiuium vocar,iamq́; incaleſcente potu adductas filias hoſpitibus Dux tradidir, & ſponſos illos confitebatur habere ſe primum noua,& incredibili re obſtupefactos. deinde tamen approbanres,& conſentientes, Deiq́; & non hominum opus hoc fuiſſe aſſerentes. Verùm hæc ita geſta ſunt. Sed Michael,auribus percepta voce illius, quem modo diximus, Athingāni, quaſi diuina quadam prædictione, alteroq́; homine accepto, monachi illius in Philomilio ſalutarione, vt paulò antea diximus,Leonis cedem impudenrius aggreſſus eſt, & confidentius. Improbus erga illum qui prius de ſe benemeritus erat,illum inquam,modò dictum, Bardaniū,

ſed erga ſecundum improbior, de Leone loquor, qui etiam ipſius filium è ſacro Baptiſmate ſuſceptum, ſibi adoptauerat, & quamuis maximè miſeranda morte Leonem confeciſſet, attamen, & filijs eius & eorum matri partem quamdam ex bonis proſcriptorum ad alimenta vitæ neceſſaria, ſoluendam conſtituit, eiq; rei adminiſtrandæ quoſdam è ſuis liberis præfecit, & Leonis vxorem in monaſterium, quod Dominorum vocabatur, tutam degere, & incolumem iuſſit. Mares verò pueros in prima, vt dictum eſt, inſula, quibus ibidem exectis, Theodoſius deceſſit e vita. Conſtantinus, cui poſtea nomen inditum fuit Baſilius: qui ab exectione mutus effectus, Deum precabatur, vt ſua vox impedita ſolueretur. Supplicabat item Gregorio ob Theologiam claro, qui forte ibi depictus erat in columna. Audijt igitur ſanctus deprecationem illius. viſaq; eſt Conſtantino ſacra imago dicens. huius diei crepuſculo hac accepta face, legito. qui fide habita ijs, quæ dicebant, accedens clara, & maximè pura voce legit illud. Rurſus IESVS meus. ſolutaq; ipſius voce, & patris amentiam execratus eſt, & erga ſacras imagines pietatem ſeruandam ſtatuit. verùm hæc poſtea. At Michaele iam ſummum adepto imperium, atque ad ipſum ſpectantia, perinde, ac ſibi viſum fuerat gubernante, epiſtolam mittit Illuſtris Patriarcha Nicephorus, qua hortabatur vt admitteret imaginum ſalutationem, & pietatis cultum in priſtinum ſtatum reſtitueret. Verùm Michael reſpondit, ſe neque vt aliquid eorum, quæ ad fidem pertinerent, malè afficeret veniſſe, neque item permiſſurum vt quippiam ex ijs quæ tradita fuerant, quibusq; conſenſerat innouaretur, aut aboleretur. proinde unuſquiſq; faciat, inquit, quod ſibi viſum fuerit, quodq; concupierit, à laboribus liber, & doloris expers vitam traducens. Verùm ne hoc quidem inſtitutum vſq; ad exitum ſeruauit, quippe, qui neque à principio verus fuerat Chriſtianus. verùm quò magis illius Imperium corroborabatur, eò magis peſſima, & crudeliſſima natura contra Chriſtianos, & ſuos contribules bellum ſuſcitabat. modò monachos execrans, & in omnis generis calamitates inijciens, pœnasq; excogitatas pœnis addens, modò alios fideles in cuſtodiam tradens, vel relegans in exilium, & hac de cauſa Methodium quoque qui paulò poſt ornatus fuit Patriarchali dignitate, & Euthymium Sardibus eodem tempore præfectum ſuæ voluntati minus obſequentes, neque ſanctarum imaginum negantes honorem ex vrbe expellit. & ſanctum Methodium in cuſtodia ſeruandum tradit in Acritæ Inſula, Beatumq; Euthymium per Theophilum filium interficiendum curat, bouinis loris crudeliter cæſum; & quantum CHRISTI hæreditatem opprimebat, tantum ex altera parte Iudæos à tributis liberos, & immunes iubebat eſſe. quos ille egregiè præter cæteros homines in honore habens, diligebat, propoſuitq; ſibi tamquam ſtimulum quemdam, & propriæ vitæ exemplum ad imitandum Copronymi vitam, ipſumq; accuratiſſimè ſtudebat imitari, & iccircò ad impietatis arcem peruenit, modò lege præcipiens die ſabbati ieiunandum, modò contra ſanctos Prophetas linguas exacuens, modò futuram reſurrectionem contemnẽs, & indè promiſſa bona calumnians, diabolumq; ne reperiri quidem affirmans, quippe de

quo

quo Moses nihil tradiderit, adulterium comprobat, & in omnibus Deum iurandum lege sanxit. Diem festum paschæ salutaris malè, nec suo tempore coli irridens, & quasi græcam disciplinam fortasse execrans; tantùm alienus erat ille à sacrosancta nostra disciplina, vt ne iuuenes quidem vsquam erudiri concederet. hac de causa opinor, ne aliquando eius imperitiæ aliquis resistere, eumq; possit coarguere, neuè rursus oculorum celeritate, & linguæ fluentis auxilio nixus ipsum cogeret sibi inferiorem secundas partes ferre, adeò enim hebes erat in combinandis litteris ille, vt citius alius librum percurreret, quàm ipse proprij nominis elementa. Verùm hæc missa faciamus ab alijs quoque conuitio notata, & historiam persequamur. Etenim per idem tempus ciuile bellum, quod ab oriente exordium sumpserat, omnis generis malorum impleuit orbem terrarum, multamq; hominum perniciem, & præterea virorum penuriam attulit. Fuit autem Thomas rebellionis princeps, & auctor, de quo fama duplex est, altera, quæ ignobilibus oriundum parentibus, & pauperibus, ac genere Barbarum asserit, qui ob paupertatem suis manibus ad victum sibi necessaria compararet, & interdum seruiret, deinde relicta patria, cùm se in magnam hanc vrbem contulisset, & cuidam senatorij ordinis viro se dicasset in seruitutem, eo intemperantiæ, & contumeliæ peruenit, vt etiam Domini sui cubile contumeliose violarit. Quumq; deprehensus fuisset, neque posset probra ferre, veritus insuper pœnas talium facinorum patratoribus constitutas, ad Agarenos transfuga se recepit, apud quos idonea sibi conciliata fide; tum mutuis commercijs, tum temporis auxilio, quod facta illius confirmasset (iam enim vigesimus quintus huic apud eos commoranti transactus erat annus) tum maximè, quòd sacrum Christianorum cultum detestatus, ad execrandum Maumethense applicuisset, cuiusdam bellicæ phalangis Imperator declaratur, & contra Christianos mittitur, Romanorum imperium in eorum potestatem se redacturum pollicitus, & ne aliquod impedimentum vt alienigena, & alterius fidei cultor experiretur, quòd sibi Romani non crederent; diuulgabat esse se Constantinum Irenes filium, quem mater ob deprauatam mentem & improbos, ac sceleratos mores, iam pridem cum imperio oculorum quoque luminibus orbandum curauerat. & eo tempore vita functus erat. Sed quum rerum magnitudo, & spes, quibus alebatur, socium requirerent, neque enim alia ratione poterat res gubernare, solus terra, mariq; aggressus: filium sibi adoptat corporis deformitate, animi turpitudinem præ se ferentem hunc à se appellatum Constantinum; traditaq; idonea militum manu in alteram partem misit, Romanorum res agere, ac ferre iussum; ipse ex altera inuadens, quæcumque sibi obuia essent deprædabatur. Leo tunc ex Armenia Imperij res moderabatur, qui contra ipsum missis idoneis copijs, & iusto prælio victus audaciorem ipsum, & ad pugnandam alacriorem reddidit. & hæc est prima & apud multos diuulgata fama, quæ ita se habere hanc seditionem asserit; altera verò affirmat hunc illum fuisse Thomam Bardanij famiC liarem,

liarem, de quo Monachus ille in Philomilio prædixit, ab Imperatore Leone legioni fœderatorum præfectum; qui, vbi percepit Leonem à Michaele interfectum, de se benemeriti fortasse persequens iniurias, simul propriam explens iracundiam, quippe ab ineunte ætate Michaeli infestus, nec non veritus, quicquid à Monacho illo in Philomilio fuerat prædictum, aduersum exercitum exsuscitat ab Orientis regione; vbi etiam commorabatur, profectus, coactisq; non imbecillis, aut exiguis copijs, sed multis, ac strenuis, coactis ijs se sequi, quicumque per ætatem arma ferre possent, partim erga se amicitia, partim item spe prædæ, ac spoliorum, partim Michaelis odio. Siquidem ob prauos mores odio erat omnibus. Et quod Atthinganorum sectæ socius esset. Et propter balbutientem linguam, & propter eorum, qui secum militarent, imbecillitatem, atque mollitiem. Thomas verò, quamuis altero pede mutilatus esset, & genere barbarus, attamen canicie ipsa venerandus, affabilis, & vrbanus, quas in Imperatore virtutes miles amat esse, neminiq; in ijs, quæ ad corporis nobilitatem pertinerent, secundus videri. Igitur Thomas iste omni occupato Oriente, sibiq; publicorum tributorum exactoribus subactis, & magnificentia, ac summa liberalitate vsus, è paruo, magnus euasit, atque ex imbecilli fortis, alios enim voluntate, & amicitia sibi asciuit. quibus, & nouarum rerum, & diuitiarum innata esset cupiditas, alios autem vi coactos adduxit, qui ciuilium seditionum mala odissent. hinc ciuilia erumpentia bella, & veluti quædam fluminis catarractæ delata, non aquis, sed sanguine terram alluebant. Itaque omnis Asia direpta, depopulataq; cruciabatur, quum ex Vrbibus ipsius aliæ metu, se se ad Thomam applicarent, aliæ verò, quæ fidem Imperatori seruarent, diriperentur, earumq; homines in seruitutem abducerentur, & omnia Asiæ oppida imperata Tyranni fecere, excepta opsicij regione, quam eius præfectus Catacylas in officio, vsque ad exitum rerum, erga Imperatorem continuit, & regione item Armenicorum, quæ Olbiano ipsius præfecto auctore, beneuolentiam erga Imperatorem conseruauit, quibus quidem gratiam referens Imperator, publicum tributum, quod exactum in regio ærario reponebatur, quòdq; capnicum vocare consueuerant, remisit, & condonauit. Agareni verò cognita ciuili seditione gaudere, & exultare: nacti enim occasionem absque vllo metu per omnem insulam, ac regionem excursiones faciebant. veritus igitur Thomas, ne metuentes, qui cum ipso erant milites Agarenorum impetum, omnia sibi, vt diximus, obuia deprædantium, & in seruitutem quæcumque abducentium, à se desciscerent; existimauit id sibi faciendum esse, vt ipsorum impetum sui ostentatione, ac multitudinis copiarum, quæ ipsum sequi viderentur, coerceret, & metu perculsos, astutè ad pacem eos prouocaret, quod etiam accidit. nam modò saracenis orientem prædantibus ex improuiso apparens, eos deterruit, quibuscum habito colloquio fœdus percussit, pollicitus illis Romanorum fines se proditurum, atque in eorum potestatem imperium redacturum. Ab eorum igitur metu liberatus, seipsum declarauit Imperatorem, ac Diadema capiti imposuit, & ità Antiochiæ

Capnicum tributum.

C summus

ſummus Imperator à Iob, qui tunc ibi paſcebat eccleſiam prædicatur; & multum exercitum tum ipſe cogit, tum ab Agarenis accipit: neque ſolùm ab ijs, qui nobis finitimi ſunt, ſed etiam ab ijs, qui erant vlterioris regionis Ægyptijs, Indis, Perſis, Aſſyrijs, Armenijs, Chaldæis, Iberis, Zechis, & Cabiris, his omnibus communitus, & conſpicatus optimum factu cenſuit, ſi adiutorem, & adminiſtrum Imperij ſibi aſſumeret mutato nomine, & filio adoptato; atq; hinc profectus omnem Orientis regionem incendere, ac diripere. quibus Imperator auditis, ad prælium cum ipſo committendum ſe comparauit, ducemq;, & exercitum haud idoneum contra eum miſit, quocum Thomas congreſſus illum funditus deleuit, & in reliquum, ſecuritatē nactus, res ſuas magis ſtabilire, naues bellicas inſtruens, alias ad commeatum, alias ad equos vehendos onerarias, & claſſe item Imperatoria potitus, ad Leſbum omnes nauales copias coegit. & ipſe octoginta millibus militum imperans, ad Abidum ſe recepit, vtinde in vlteriorem regionem tranſmiſſurus: atque in itinere facta excurſione, & combuſtis non humilibus locis, & & ad expugnandam facilibus, ſed etiam opportuniſſimis, quæq; non ſine ſumma difficultate capi poſſent. Erat oppidum quoddam munitum Imperatori fidem ſeruans, huc filium adoptiuum miſit, qui temere adequitans, & incompoſitè, quòd exiſtimaret ab aduerſarijs vacuū eſſe locum, in quaſdam Olbiani inſidias incidit, eiq; caput amputatur, qua re didicit haud amplius temerarius eſſe. Caput igitur miſeri illius miſit Olbianus Imperatori, at Imperator rurſus Thomæ illius parenti accedenti ſuperbè, & glorianti quo. ille accepto, nihil de ſuo faſtu remittens ad Thracem, quod vocant Orcoſium, tranſmittit, obſeruata nocte illa, qua ſolis, & lunæ fit coitus; quæ res Michaeli quoque ante ipſum curæ fuit, at ipſe occupata illius tranſmiſſione, vrbes capere, milites confirmare, imbecilla loca munire, quamuis huiuſcemodi ſtudium illi nihil profuerit, nam ſtatim, vt ille ad vrbem redijt, & Thomas tranſmiſit, omnes ab illius fide deficientes ad Apoſtatam ſe ſe applicuere prompti ad regiam vrbem cum ipſo oppugnandam. Imperator verò coacto, quem licuit exercitu, & conflatis idoneis, quantum ei videbatur, copijs, Ducibusq; ipſi impoſitis Catacylam, quem diximus, & Olbianum contra Tyrannum mittit. maritimi quoque exercitus, quantum poterat rationem habebat, verùm quaſi torrens quidam ex altis montibus delatus Tyrannus inuadens, tum terreſtres, tum maritimas copias diſſipauit, tantumq; terroris incuſſit Imperatori, vt ferream catenam ab arce in oppidulum contra ſitum extendendam curaret, vt ea re ad mare internum aditum prohiberet.

Erat quidam Gregorius in Scyro inſula, vna hæc eſt è Cycladibus Leonis Imperatoris fratris filius, quo interfecto, quum ſæpe liberè locutus eſſet, & Michaeli præſens cædem obiecisset, & ea de cauſa relegatus eſſet in auxilium, eum ſibi Thomas conciliauit, & circiter decem mille militum declarauit Imperatorem, comparato item maritimo exercitu alterum ducem præfecit, & velut quoſdam præcurſores ad regiam vrbem miſit, mari terraq; inuadere vtile cenſens; quo facto, quum eodem tempore & nauales & pedeſtres copiæ apparuiſſent, in ſinu,

qui est ad Blachernas, neque posset extensa illa, vt dictum est, catena ferrea resistere, impetus in muros vndique fiebant. Haud multò post accessit etiam Thomas, & ex omni parte oppugnatio fiebat; nihil tamen, quod operæ precium esset, perfici poterat, quum fortiter se se defenderent intus oppidani, & machinas illas, quæ vocantur Elepolis, propulsarent. opinatus enim fuerat Thomas, simul atque ad vrbem appatuisset, fore, vt ciues, quibus odio Michael esset, sibi portas aperirent; & idcircò Gregorium, vt antè diximus, præmiserat; ipse cum omnibus copijs, à filio, quem adoptauerat Anastasio, qui modo repudiata monastica vita ad communem se contulerat; postea est insecutus. vt verò nihil ei successit, sed omnia præter spem; quum potius contumelijs à ciuibus, & oppidanis onerarētur, tunc in locis, vbi eorum, qui mirabilia opera effecissent, pecunia inopes, templum positum est, castra benè munita posuit. Missoq; ad euxinum pontum, & eum, qui sacer vocatur, exercitu; sollicitabat oppidula, si quomodo ea sibi conciliaret, ne quem sibi à tergo relinquēret hostem. quibus adductis, & aliquot diebus in apparandis rebus occupatus, vt è quadam specula vidit Michaelem, bellicum signum super tectum templi Dei genitricis, quod est in Blachernis fixisse, & indè contra hostes vires precibus petentem, & accipientem, eiusq; Theophilum omnem vrbis ambitum cum Patriarcha, & legione, cui præerat, circumeuntem, ac vitæ auctorem lignum deferentem, & castissimę virginis vestem, in multā desperationem, ac difficultatem incidit, & multis, ac varijs curis distrahebatur. quumq; nesciret, quidnam consilij caperet, ex altera tamen parte tanta fretus exercitus multitudine, de summa rerum prælio contendere festinabat, qua re in sequenti die pariter cum solis ortu, bellico dato signo copias eduxit; & filio bellum contra terrestrem murum commisit, ipse cum maxima exercitus manu, & fortibus Elepolibus, & machinis in Blachernarum turres impetum faciebat, scalasq; muris admouens altitudini proportione respondentes, & aliò testudines, aliò arietes, sagittisq;, & lapidum balistis vndique vtens, studebat omnibus modis se se ostentans ciues deterrere, & vrbe potiri, circundatis etiam reliquis murorum partibus exercitu nauali, simul igne, sagittisq; perterrefaciens. Sed nihil ei tantus profuit exercitus, neque quicquam species, qua apparuit, confecit: classem enim quidam perflans contrarius ventus, statim dissoluit: & alias naues aliò dissipauit, quippe ingruente vehementi procella, & incontinenti oppidanis fortiter, ac strenue decertantibus, inutilesq; ei machinas reddentibus, omnibus rebus destitutus decessit, & ciuitas obsessa animum recepit: adeoq; viriliter Apostatæ se se opposuit inceptis, vt quidam in vrbe ciues apertis portis erumperent, & cum hostibus congrederētur. Decreuit igitur Apostata propter difficultatem hyemandi in Thracia, in Hyberna proficisci, & exercitum tepidioribus in locis distribuere. Quo facto, vt ver iam appetijt, vtrinque rursus terra, mariq; Constantinopolim aggredi statuit. Verùm Michaelem iam, non vt prius, sed nuper militatem quemdam exercitum comperit coegisse, & alterum mari naualem; rursus igitur eam partem aggressus est armatus, quam prius, sinum inquam Blachernarum; datoq;

rum;datoq; bellico signo in admouendis machinis industria vtebatur, murosq; concutere tentabat. Dum hæc gerebantur, Michael ad colloquium cum quibusdam Apostatæ militibus venit, ipsisq; pollicitus est tum malorum obliuionem, tum multa se eis bona largiturum, si tantùm mutato consilio, ad contrariam partem se applicarent, desisterentq; ciuili sanguine contaminari: sed nihil profecit, immò, quod se inuitari audirēt, audaciores eos reddidit, & Apostatæ conspiratio nis metu solutos, fideliores, ac stabiliores effecit. talis igitur conatus spe deiectus, multùmq; suos hortatus, vt viros fortes se pberēt, neue impio Tyranno proderēt libertatē. Repētè è multis portis eruptione facta, nec opinātes hostes inuasit, quos noua re perculsos, idonea perpetrata cæde in fugam vertit, claram ex ipsis victoriam adeptus: nauales quoque Apostatæ copiæ malè afflictæ sunt, vt enim Imperatoriæ triremes deductæ iam congressuræ erant, terroribus quibusdam, & perturbatione perculsa aduersaria classe, puppim naues inhibuere, & ad terram se conuerterunt, & ex vitis alij ad Imperatorem transfugere, alij ad suum terrestrē exercitum se contulere, & ita nullo negotio dissoluta est Tyranni classis. qua re Gregorius quoque Leonis Imperatoris patruelis, Thomam ipsum contemptui haberi conspicatus, existimansq; procedente tempore eum abiectiorem futurū, per quemdam Monachum mansionis studij cum Imperatore colloquutus, acceptaq; ab eo parte sibi subiectæ legionis, eruptionem cogitat, & Tyrannum à tergo persequitur, simul eum deterrens, simul sibi placans Imperatorem, & vxori, ac liberis, qui in custodia vincti detinebantur, postquam se ad Thomam applicuerat, salutem quærens. Verùm non tamcitò hæc audiuit Imperator, quàmcitò Thomas veritus, ne hic magnus repente fieret, suisq; metum afferre studens, id facere occupauit. neque enim exercitum ab vrbe remouit, metuens ne à tergo insequerentur hostes, & assumptis militibus, quos ad prælium cum Gregorio committendum idoneos nouerat, contra ipsum in aciem prodijt, quem prælio fusum fugientem consecutus, interfecit, rursusq; quàm celerrimè ad copias vrbem circumsedentes, reuertitur, missisq; in omnem partem litteris vicisse se diuulgauit, quod tamen verum non erat, quamq; habebat in Græcia classem, ad se quàmprimum deduci iussit, tamquam rursus maritimam prouinciam suscepturus; & classis statim nauigās quàm celerrimè adducitur, & ad locum Berydorum appellitur. erat autem ex trecentis quinquaginta nauibus conflata, tum bellicis, tum onerarijs. Præfecti verò classis Imperatoriæ, cognito earum aduentu, noctu hostes in portu manentes aggrediuntur: quibus repentina re perculsis, plures naues cum hominibus capiunt, aliquas artificioso comparato igne succendunt, paucis omnino detrimentum euadentibus, & ad Blachernarum sinum accedere festinantibus, vt cum terrestri exercitu coniūgerentur; quod etiam factum est, & hic erat rei maritimæ status; terra verò quum leuia prælia crebris iaculis committerentur, & modò Michael, modò filius eius Theophilus, cum Olbiano, & Catacyla, in Apostatas erumperet, interdum Apostata, interdum Imperator superior erat, non tamen splendida, aut strenua certamina prælio committebantur,

tur, quippe cum Imperator copiarum multitudine longe esset inferior, neque posset in acie Tyranni copijs opponi. Dum in his illi versantur, Murtagon Bulgarorum Rex, etenim fama totum orbem terrarum compleuerat Imperatorem Romanorum intrà muros Vrbis inclusum obsideri, misso clam ad eum nũtio, vltrò se ei pollicitus est auxilio misso cum eo societatem initurum. Michael verò siue reuera miseratus contribulium multitudinem, siue pecuniæ parcens, erat enim omnium, qui vnquam fuere Imperatorum auarissimus, mentem Bulgari approbauit; sed auxilium recusauit. at Murtagon gaudens alioqui bellis, ex quibus comparata præda frui consueuerat, & triginta annorum fœdera, quæ cum Leone superiore Imperatore percusserat, stabilire studens, & magis confirmare contra Tyrannum comparauit exercitum. Quumq; iam intra Romanorum fines penetrasset; ad locum, qui Ceductus vocabatur, castra posuit; Audiuit autem Tyrannus, neque hæc ipsum latuere, &, vt verisimile est, commotus, valdè fuit mente perturbatus. attamen quum se rursus collegisset, suum instruebat exercitum. Verùm quia in duas partes diuisus sibi omninò videbatur infirmus, & qui facile expugnari posset, nam & Regia vrbs obsessa, non exiguo, sed plurimo, & idoneo egebat exercitu, quum iam Imperator quoque haud imbecilles copias coegisset, ità, vt comminus decertare posset, & Bulgarorum vis, nõ parua aliqua manu, sed multa eaq; non vulgari, quæ se ei in acie opponeret, indigeret, ne in duas partes distractus facilè in potestatem hostis redigeretur, ab Vrbe recedit, seq; idoneum ad prælium cum Bulgaro committendum ratus, in eo loco, quem modo diximus, instruit se, atque adeò commisso prælio per vim Tyrannus superatur. & multa eorum, qui cum ipso erant, fit cędes: qui verò seruati erant, ij sibi fuga salutem quærunt, & in quodam difficili accessu loco coacti euentum rei speculabantur. At Bulgarorum princeps, & corporibus, quibus potitus erat, & multa præda accepta, in suam reuersus est regionem, victoria elatus, & exultans, & classis ad oppugnationem vrbis relicta, audita Apostatæ clade, tota se ad Imperatorem contulit. Ipse verò Apostata eo insaniæ redactus est, ab opitulantibus sibi, vt verisimile est, Dæmonibus, & adhuc somniabant Imperij occupationẽ, vt quamuis vndique oppressus, & paruus è magno factus: adhuc tamen ab obsidione non desisteret. Verùm vbi frustra se laborare animaduertit, cum omni exercitu profectus in quandam planitiem, cui nomen est Diabasis, multis ab vrbe stadijs distantem, ad pabula idoneam, & aquarum affluentium copia abundantem, ibi castra posuit, & inde prædans, suburbanorum fructus vastabat. Sed nequaquam, vt prius vrbis incolis se se ostentabat. quo cognito Michael, idoneo coacto exercitu, eiq; ducibus præfectis Catacyla, & Olbiano; ipse assumptis, quæ in palatio seruabanr, scholis, & sodalitatibus, contra Tyrannum in aciem prodit: vbi Tyrannus contra instructus Imperatorem strenuè excepit, & ineunte prælio Thomas fortè stratagemate studens hostes deludere, simulatq; prelium inciperet, terga dare suos iussit. deinde occupatis in persequendo aduersarijs, conuerti ad eos vicissim persequendos, vt dum præter spem conuertuntur, illi

Scholis. i. cohortibus.

nec

nec opinata re perculsi funderentur;& tale erat illius imperium. Verum incœpta illius, & meditata haud debebant ad exitum perduci: nam milites, qui cum eo erant, diu propter ipsum vxoribus, & liberis carentes, & simul tempore oppressi, tertius enim exactus erat annus, sibiq; videbantur aggressi, quæ perfici nequirent, viri vnius amentiæ, & cupiditati inseruientes, quod imperatum fuerat, vt lucrum haud expectatum excipientes, postquam tuba classicum cecinit, & legiones manus contulere, non specie, vt iussi fuerant, terga vertere, sed incompositè, & indecorè dissoluto ordine dissipati sunt, atque ità modò pauci, rursus plures ad Imperatorem confugiunt. Thomas ipse cum paucis quibusdam in Adrianopolim se confert incolumis. Cuius adoptiuus, & Nothus filius fugiens arcem Bizyæ occupauit. quos Imperator è vestigiò sequutus primum statuit Thomam obsidere, quare oppugnationem instituit, non machinis, & elepolibus ipsum studens euertere, partim fugiens, ciuile bellum, partim nollens Scythas Adrianopolim incolentes, machinas ad obsidionem vrbium confectas experiri, verùm fame, & inopia rerum, quæ ad victum essent necessariæ, festinans hostem in suam redigere potestatem. Itaq; Adrianopolim obsidens, vallo, & palis ipsa circundata, validè incumbebat obsidioni. Sed Thomas primùm omnem inutilem ætatem, omneq; animal, minus aptum ex vrbe eijcit. deindè postquam fames vigere cœpit, neque vlla spes erat salutis, alij ex ijs, qui cum ipso erant, per quasdam paruas portas clam egressi, alij per muros noctu dimissi, ad Imperatorem accedentes, ei se dedidere, alij ad Apostatæ nothum filium in Bizyæ oppidum confugerunt. verùm postquã obsessis omnia iam necessaria defecerant, & quosdam inusitatos cibos comederant; quippe eos necessitas impulerat, vt putrefactis corijs, & pellibus pascerentur, clam ad colloquium cum Michaele venientes, deprecatiq; eorum, quæ deliquerant, venia ea impetrata comprehensum Thomam, & compedibus vinctum hosti adducunt, qui secundum id, quod antiquis Imperatoribus visum fuerat, iamq; in consuetudinem venerat, primùm ipsum soluit, deinde in pauimento extensum curat, eiusq; ceruice pede conculcata, extremas pedum, ac manuum partes ei præcidi iubet: asinoq; impositum toti exercitui spectaculum præbet, aliud nihil exclamantem, quàm Miserere mei, ò vere Imperator. percunctanteq; Imperatore, an aliqui alij ex familiaribus amicis conspirationis ipsius participes essent, multos fortasse nominasset, nisi Patricius Ioannes Exabulius dixisset, haud opus est Imperator, immò admodum absurdum inimicis contra amicos fidem habere; & hac oratione dissoluisset ciuibus, amicisq; suis imminentia supplicia: ipse autem Apostata inter pœnas, quibus paulatim discruciabatur, expirans, vitam finijt medio octobri mense, qui à principio visus est promptus ad suscipienda quælibet vel magna munera, & audax, strenuusq; ad incœpta persequenda; sed procedente tempore multò se ipse inferior, & ea expectatione, quã de se apud alios concitaret; & qui incolebant Bizyæ oppidum, statim item consilium mutarunt, impendens periculum conspicati. nam simul atque Thomæ infortunia cognouere, eadem facientes, comprehensum Anastasium uinctis pedibus, ac

dibus,ac manibus adduxerunt Imperatori,qui eodem supplicio, quo pater affectus,violenta morte decessit. Interfectis Tyrannis maritimæ Thraciæ vrbes, Panium,& Heraclæa,adhuc Tyranni partes secutę,resistebant;tum odio in Michaelem,tum quòd ipse diuinas nolebat statuere imagines,& Panium captum est muris quodam terræ motu deiectis. Heraclæa verò à parte maritima potiti sunt hostes: Et hunc Thomæ res habuerunt exitum: atque ità de Thracijs vrbibus trophæa ferens rediit Imperator, nihil aliud contra eos, qui cum Thoma conspirauerant, & bello capti fuerant, meditatus: quàm vt equorum cursu instituto, asinis vecti circum traducerentur, & in exilium mitterentur. remanebat autem defectionis scintilla, oppida Cabala,& Saniana,quorum alterum Chæreas,alterū Gazarenus detinebat, ex quibus profecti prædas faciebant, ac direptiones.Sed & isti,postquam sibi immunitatem concedentes Imperatorias litteras non accepere,neq; missas dignitates, etenim ambos magistros fecerat Imperator corruptis vrbis incolis, vbi ad vsitatas rapinas exeuntibus oppidorum portæ clausæ sunt, fugientes in Syriam,ab ijs ducibus,qui extremas oras tuebantur, comprehensi, in crucem acti fuere; & hac ratione ad extremum omnis rebellio pœnitus est extincta. Verùm non hactenus erat malorum prouentus terminandus, sed duabus continentibus Asia inquam,& Europa ira Domini,veluti quodam capite,& cauda,& si non intellexere,eruditis cædibus,incendijs,motibus terræ,rapinis intestinis,excursionibus, vrbium insperatis migrationibus, signis de cœlo, signis ex aere,ad extremum etiam miseras insulas, veluti medium quoddam vt per totum corpus plaga grassaretur, calamitates inuasere. verùm non licebat eos erudiri,qui renuissent humanam formam Deo coniunctam colere. nam paulò antè quum auctore Thoma cœpissent res innouari, postquam hæc vbique diuulgabantur, Agareni hesperium Iberiæ sinum incolentes, finitimiq; Oceano(Hispanos hos vocant) virorum fœcunditate abundantes: quamq; incolebant terram molestam,& mediocriter beatam cernentes,& idcircò idonea subministrare alimenta sibi nequeuntem, ad suum Imperatorem Apochaps adiere (Amermumnem hunc indigenarum lingua vocat) ab eoq; petunt, vt sibi liceat colonias deducere,& aliò commigrare,tum virorum multitudine oppressis,tum necessarijs rebus indigentibus. qui libenter eorum accepta oratione,statim longis nauibus ædificatis,impositoq; ex eisdem in eas exercitu, ad prædam, quam anteà in animo clam habuerat, insularum ad orientem positarum, nostrarumq; conuersus est,simul subiectorum sibi populorum explens cupiditatem,ipsosq; bonis exsaturatos alienis, simul exploraturus an Insularū aliqua fertilis esset,& ad colonias deducendas idonea.Cumq; verno tempore nauigasset,multasq; insulas peragrasset,neminem sibi resistentem offendit,omnes enim auxilio orbatæ erant. Siquidem omnis exercitus,qui eas seruare consueuerat,cum Thoma militabat;& hac de causa magnas ex omnibus, ad quas naues appulisset, percipiebat vtilitates. Tandem in Cretam peruenit, in qua excursione facta,quum viros, quos potuit cepisset,& insulæ virtutem,ac bonitatem didicisset,hoc sibi subiectis dixit, ecce

terra fluens mel, & lac, & hoc dicto cùm nihil amplius addidisset, omnisq; generis bonis exercitum expleuisset, de reditione domum mentionem fecit; Sed postquam exacta hyeme ver appetijt, quadraginta nauibus bellicosis viris completis, obseruatoq; secundo vento, ad Cretam nauigabat, alias præteriens insulas bona fide; quumq; ad ipsam peruenisset, ad promontorium, quod charax uocatur, classem appulit, vbi cùm nihil sibi neque descensionem facienti, neque commoranti hostile occurrisset; castra vallo benè munita locauit, missisq; prædatum idoneis, ipse cum reliquis, & iam paulò ante ventus increbruerat illiq; stadijs decem, vel etiam quindecim aberant; iniecto in naues igne omnes, ne vni quidem parcens, combussit. Exercitus etenim statim rediere, perterriti, & inopinata re perculsi, causam quærebant. iamq; seditiosos sermones excitabant. Sed vbi audiere, quæ iampridem ipsi animo conceperant, vos enim, inquit ille, huiusce rei auctores estis, nouas colonias requirentes, & optimam terram; mihi verò hac nulla visa est, præstantior, huc cursum institui, tum vobis gratificans, tum me à vestra molestia liberans. & postquam illi vxorum, & liberorum mentionem fecere, & vxores, inquit Apochaps, hic vobis erunt captiuæ, ex quibus liberos mox ipsi suscipietis; his verbis molliti, & quæ dicerentur approbatione digna consentes, fossam primùm altam fecere, quam vallo benè muniendam curarunt, ex quo etiam nunc cognomen tunc impositum retinet locus, Chandax appellatus, ibiq; pernoctabant. haud multum temporis affluxerat, quum fama de rebus gestis certiorem fecit Imperatorem, qui Protospathario Photino Orientis exercitus Duci summam rei ad Cretam pertinentem committit; hic eo profectus, omniq; re cognita, in quo statu res essent Imperatorem edocuit, petijtq; vt sibi idoneum ad repellendos hostes exercitum mitteret. Igitur Damianum quemdam comitem Imperatorij stabuli, & Protospatharium cum ingenti exercitu, & apparatu, Imperator Photino Duci auxilio misit, qui simul coniuncti contrà Agarenos instructi sunt, sed nihil ad extremum profecere. nam & Damianus primo impetu letali accepto vulnere interijt, reliquisq;, vt fugæ se committerent, auctor fuit, & Photinus vix in Dromone seruatur incolumis, & ad Imperatorem rei gestæ ipse nuncius venit, qui quòd ipso Imperatore semper magno in honore haberetur, Siciliæ præturam cum certa legatione commutat. Saracenis verò adhuc in perturbatione rerum, & multa sollicitudine degentibus, Monachus quidam ex Insulæ montibus descẽdens, dixit. Erratis si hoc in loco existimatis vos tutò habitaturos, & simul ipsis chandaca aptum ostendit, locum & ad omnium rerum copiam idoneum. Hic illi cõstructa Vrbe, & veluti quadã arce totius insulæ ex ea profecti totam insulam, & reliquas item percurrentes, in seruitutem indigenas redegerunt, & vrbes omnes Cretæ, vna excepta: tunc etiam Cirillus Gortynæ præses martyrij corona donatur, quod CHRISTVM negare noluisset.

Creta ad hunc modum capta est; Michael verò à bellis intestinis liberatus, non Deo, sed suæ superbiæ, peritiæq; militandi victoriam ascripsit, & idcircò fastu inflatus suas cupiditates comprimere nequibat. mortua igitur eius vxore cælibem vitā degebat, sed clam missis litteris principibus senatus, ijs persuasit, vt se ad alteram vxorem ducendam hortarentur, ac nisi obtemperaret, minarentur se vel vim illaturos. honestam videlicet causam prætendentes, non oportere ipsos Imperatori subijci, suis verò coniuges domina, & Regina priuari. Igitur effictis rationibus vix tandem in eorum sententiam compulsus est, ac primùm petijt a subiectis sibi populis publicæ beniuolentiæ litteras propria manu scriptas, quibus pollicerētur, quam ducturus esset vxorem, liberosq;, quos ex ea susciperet, post obitum suum, eximio se honore prosequuturos, eosq; deinceps Imperatores habituros, & ipsam Reginā, ita non solùm suo, sed etiam post se futuro tempore opinabatur se rerum potiturum; deindè artificiosis petitionibus senatus obtemperat, & uxorem ducit mulierem quandam iampridem Christo desponsam, & monasticam vitam amplexatam, & in Monasterio, à pueritia vitam degentem, nomine Euphrosynem, quæ nata serebatur è patre Constantino, Reginæ filio, quem mater Irene propter suam immoderatam lasciuiam iure curauerat excæcandum, atque hæc ità gesta sunt: Michael verò alteram mittit contrà Agarenos, qui in Creta erant, classem; præfecto ipsi strenuo Duce, qui Cibyrræotarum administrabat Imperium, qui septuaginta secum biremibus assumptis, alijsq; omnibus ex alijs insulis, ad Cretam cùm peruenisset maxima iactatione, non Agarenos succumbentes offendit, sed strenuè pericula subeuntes, commissoq; prælio iam sole montium iuga illustrante, vsque ad meridiem, neutra pars inclinabatur, verùm fortiter vtrinque resistebant. Sed inclinatā iam die defatigati Cretenses, in fugam se se dedere; & multi prælio ex ipsis occubuere, sed plures abiectis armis capti, in seruitutem abducti sunt, & fortasse eadem die vrbs capta fuisset, nisi nox superueniens omnes res penitus peruertisset; Romani enim, vt qui iam vicissent, omnesq; reliquos, qui pauci erant, se breui sperarent comprehensuros, quasi domi suæ non alienæ degentes compotationibus, ac delitijs, & genio indulgentes bacchabantur, nulla neque custodiæ, neque alioqui salutis suæ habita ratione, sed somni tantum, & omnia facile peruertentis quietis, & otij: Quare media circiter nocte Cretenses, postquam à suis custodibus, quippe qui in dubijs rebus vigilarent, somno, vinoq; occupatos in castris Romanos cognouere, eadem hora facto impetu clamore, quos ebrietate sopitos offendere omnes funditus perdidere, ita, vt quemadmodum dici consueuit, ne cladis quidem nuncius sit relictus: solus autem dux, quum mercatorium nauigium quoddam conscendisset, salutem sibi quæsiuit, quem Saracenorum princeps quum diu quæsitum non inuenisset, neque in ijs, qui ceciderant, neque inter captiuos, didicissetq; illum fugere, misit qui persequerentur, qui quidem illum in Co insula comprehensum, lignoq; affixum

interfecere.

interficere. Deinde vir quidam bellicosus, & consilij, prudentiæq; non expers cognomento Oryphas coacto Imperatoris iussu exercitu (qui tunc quadragenarius idcircò vocabatur, quòd singulis quadraginta attributi essent aurei numi) & alias insulas inuadens, prædantes Agarenos è medio tollebat, alijs insidias collocans, cum alijs aperto Marte confligens, & Cretenses coercuit, & multos eorum conatus, qui videbātur impediri non posse, compressit. atque hæc ità gesta sunt. Eodem verò tempore Euphemius quidam vir in Sicilia cuiusdam populi dux, amore captus virginis, quæ à puerítia monachalem habitum induerat, plurimi faciebat si proprio posset amore frui, nullam habens omnino legum rationem, sed ad exemplum sibi proponens tantum Imperatorem; qui etiam ipse tale facinus ausus esset; rapit igitur à monasterio virginum, & ad se ducit inuitam. Itaque fratres illius ad Michaelem adeuntes eum de facinore edocent. ille verò Prætori mandat, vt si ità esse reuera compererit, Euphemij, qui facinus patrasset, nares amputaret: quo cognito Euphemius, ascitis sibi coniuratis, ijs quibus præerat, & quibusdam ex ijs, qui turmis erant præfecti, Prætorem, qui ad id exequendum venerat, eijcit, & ad Aphricæ Imperatorem confugit. omnemq; se in eius potestatem redacturum Siciliam, pluraq; tributa ei soluturum pollicetur, si tàntum declaretur Romanorum Imperator. Amiras igitur eius orationi consentiens, Romanorum Imperatorem declarat, multasq; ei copias tribuit, à quo accepta Sicilia potitur. Verum Euphemius ipse Imperatoria dignitate non diutius potitus capite priuatur, propriæ rebellionis, & iniquitatis hac accepta mercede: operæq; precium censeo eius cædis modum narrare. vt enim Siciliam obire cœpit imperatoria veste celebratus, se recepit Syracusas; quumq; procul abesset à suo exercitu, & intra teli iactum vrbi appropinquasset, cum ciuibus colloquens, eorum gratiam sibi studebat conciliare: conspicati fratres duo Syracusani, secū inito consilio, factaq; conspiratione idem sentientes, ad ipsum accedūt simulatè, & dolose tamquam Imperatori debitū attribuentes honorem. Sed Euphemius fraudem non agnoscens, ipsorumq; accipiens salutationem, eos humanè prouocabat, quasi ipse propriam salutationem redditurus. quumq; caput inclinasset, & os ad alterius fratris os admouisset, capilli ab ipso statim arrepti fortiter detinentur, ab altero verò ei caput amputatur: has iste suæ dementiæ pęnas persoluit. Agareni autē tunc non Sicilia tantùm, sed etiam Calabria, & maxima Italiæ parte potiti sunt; omnia percurrentes, ac deprędantes. Michael autem quum annos nouem, menses octo, Imperio potitus esset, dysenteriæ morbo captus, excessit è vita; tantorum Reipub. Romanæ malorum auctor, propter impietatem erga Deum, & improbitatem in negotijs, quantam superius demonstrauimus: quo regnante omnis item Dalmatia defecit: ac de ipso tale antiquum ferebatur oraculum. Principium malorum nonne accidet terræ, quando regnarit Babylonis draco? impeditæ linguæ vir iste, & valdè auarus. Sepultumq; est eius cadauer in magno illo Iustiniani monimento ad sanctos Apostolos in arca viridi Thessalica. post Michaelis mortem filius eius Theo

D 2 philus,

philus, qui ad virilem iam peruenerat ætatem, patrium excepit imperium octobri mense, Indictione octaua, verbis iustitiæ vehemens amator vocari studens, legumq; ciuilium perfectus obseruator, sed re vera se ipsum ab externis, qui eum nollent, custodiens, ne fortè quis facinus in se aliquod auderet, hæc simulabat. statim igitur à principio omnes, qui cum patre in Leonis necem conspirauerant è medio tollendos, & cæde afficiendos curauit. quare edictum proposuit, vt omnes quicumque ab Imperatore beneficium aliquod accepissent: & insuper quicumque Imperatoriæ cuiuscumque dignitatis fuissent participes effecti in Magnauram, aut pentapyrgium cogerentur. quod ut factum est; omnibus, ut iusserat, congregatis, quasi anteà animi feritatem, veluti in tenebris occultasset, miti, ac submissa voce ad eos, qui simul coacti erant; volebat, inquit, & in animo habebat parens meus beatus ò populus, & hæreditas mea, eos, qui sibi auxilio fuissét, & pro obtinendo imperio propugnationem suscepissent, multis beneficijs afficere, & alijs honoribus honestare: verùm fato occupatus, me Imperij successorem, ne ingratus uideretur ijs, qui de se benemeriti essent, debitorem reliquit. Idcirco quilibet à multitudine separatus, seipsum aperte nobis ostendat. vt nos cognitos amicos dignis vos præmijs remuneremur. his verbis decepti miseri, & à mēte deducti singuli, quicūq; Leonis cædi operam nauarunt, se ipsos indicabant. Statim igitur Theophilus intra sagenam prędam habēs, Prætori iubet, vt ciuili lege agat: hæc locutus. Age, ò prætor, à Deo, & nostra tranquillitate accepta iudicandi facultate, istis debita redde facinoribus præmia, non solùm quia manus humano sanguine contaminarunt: Sed etiam quia Christum Domini intra altare occiderunt. ijs dictis admirabile illud, primumq; concilium dissoluit. at illi miseri à prætore comprehensi, paricidarum pœnis affecti sunt. Theophilus autem nouercam quoque suam è regia domo eiectam in monasterium coegit redire, vbi primum capillos deposuerat, quum nihil ei iusiurandum profuisset, ad quod senatum Michael adegerat. & hæc initio à Theophilo gesta sunt, haud indigna laudibus; nam profitens ille iustitiam, omnibus improbis terrori, bonis verò erat admirationi, illis quòd improbos odisse, & iustus videretur, his quòd valdè grauis, & austerus: Verùm non licebat eum ab omnibus prorsus malis purum esse, retinebat enim in Deum fidem, sed multò magis improbæ Iconomachorum sectæ, à patre traditæ, deditus erat: piumq;, & sanctissimum populum vexabat: numquam illi per omne sui imperij tempus concessa quiete. quare ne in prælijs quidem vnquam fortunatus fuit, sed semper victus, neque vnquam Imperatoris more reuersus est, obseruans tamen iustitiam, & erga Christum, eiusq; matrem fidem retinens, vt ipse existimabat, & obseruantiam. qualibet hebdomada equo vectus per publicam viam ad sacrum Dei genitricis templum in Blachernis accedebat: satellitibus constipatus. Id enim ea præcipue ratione faciebat, vt omnibus iniuria affectis copiam sui faceret, quo possent liberè suas iniurias exponere, ne à quibusdam iniustis prohiberentur, veritis se ab ipso puniтum iri; Deinde, vt per forum transiens venalium rerum spectator esset: percon-

tabatur

tabatur enim de ſingulis, quanti nam venirent, quum in foro eſſet, nequeitâ percontabatur, vt id per otium ab alijs rebus facere videretur, neque de vno tantum genere, ſed etiam de eſculentis, & poculentis, deq; ijs, quæ tum ad calefaciendum, tum ad induendum neceſſaria forent, & de omnibus prorſus, quæ in foro proponebantur, & in omnibus multùm præ ſe ferebat ſtudium, multamq; in publicis rebus diligentiam, modò in iudicijs, modò vt dictum eſt, in prodeundo qualibet hebdomada: & aliquando animi relaxandi cauſa, proſpiciens à muris palatij maritimis, conſpicatus eſt nauim quamdam decem milium hominum proſpere nauigantem, expanſis duabus velis magnitudine inexuperabili, & telis inexpugnabilem. cuius conſpectu obſtupefactus, interrogauit, cuius nam eſſet oneraria nauis illa, quaſue merces adueheret. vt autem Auguſtæ cognouit eſſe, tunc ſilentio tempus diſtulit; vſque ad diem illam, qua conſueuit ſe ad ſacrum in Blachernis templum recipere: & poſtquam affuit domina, & nauigij curſus indicatus eſt Imperatori à quodam, de quo ipſe quæſierat, per viam eò ducentem, ſe contulit, quumq; puppi appropinquaſſet, præſentesq; ſæpius interrogaſſet, cuiuſnam rei ex ijs, quæ veherentur indigerent, frumentò ne fortaſſe an vino, an aliquo alio genere, & poſtquam ſæpenumero interrogati, vix ſemel reſponderunt, indigere ſe nullius rei, quibus ab eius imperio, & dominio prouiderentur neceſſaria; at non nouiſtis reſpondit, me à Deo creatum Imperatorem, ab Auguſta mea conſorte nauiculatorem eſſe factum: atque hoc non ſine acerba reprehenſione addidit: quiſnàm vnquam Imperatorem Romanorum, vel eius vxorem Auguſtam conſpexit mercatorem? atque hæc locutus eadem hora iuſſit, ſolos homines egredi, nauem verò illam igne comburi cum ipſis velis, omnibusq; alijs aduectis mercibus; reginam quoque conuitio affecit, minatusq; eſt ei; ſe vitam ad empturum, ſi poſtea tale aliquid facere deprehenderetur. profecta erat hæc Regina Theodora, ex Paphlagonum regione, gloriabaturq; ſe parentes habere Marinum non obſcuro loco natum virum, matremq; Theoctiſten; Floriam cognomento: ambos pietate imbutos, neque venerandarum imaginum cultum repudiantes: vt omnes illius tempeſtatis alij viri, immò amplexantes, ac veluti in ſinu egregiè fouentes, & quo tempore Theodora diademate coronata fuit, eius quoque mater Theoctiſte cingulo, & patriciatus dignitate ornata eſt. ipſa igitur Theoctiſte in ſuam domum ſitam proximè monaſterium Gaſtriorum, ad ſe accerſitas Theodoræ puellas: erant autem quinque numero, Thecla, Anaſtaſia, Anna, Pulcheria, & Maria; cum alijs donis quibus fœmineum genus allici conſueuit ſibi conciliabat, tum priuatim eas excipiens obſecrabat, ne mollirentur, ne ve quòd erant, fœminæ permanerent, ſed viros ſe ſe præſtarent, & materna educatione digna excogitarent, & decentiâ, patriam hæreſim execrantes, & ſanctarum imaginum formas amplectens, & ſimul eas in manibus inijciens; ſeruabat autem in arca quadam, & ori, & manibus ipſarum admouens; oſtendebat, & ad earum amorem illas prouocabat: idq; continenter faciens, ac nepotibus erga ſacras imagines deſiderium

siderium inflammans, haud latuit Theophilus percunctantem, quidnam ipsis ab auia donatum sit, & quid effectum sit gratia dignum. aliæ igitur interrogationes ipsius stabili mente, ac firma, veluti occasiones quasdam fortiter superabant. at Pulcheria ætate adhuc infans, & blanditias recensuit, & copiam fructuum, adiecitq; etiam venerandarum imaginum cultum, ità simplicia tum cogitans, tum dicens, imagunculas videlicet ipsi esse in arca repositas, quas capiti, inquit, & ori nostro admouet post oscula. hæc Imperatorem ad insaniam excitarunt, sed committere in ipsam grauius aliquid prohibebatur, cum verecundia, & reuerentia erga mulierem, tum multò magis ab ea, qua illa vtebatur loquendi libertate coercitus: etenim aperte ipsum illudebat, atque redarguebat, propter quotidianas confessorum persecutiones, & declaratam hæresim: & sola ferè perspicuum faciens omnium erga illum odium: tantùm prohibuit, ne filiæ ad Theoctisten amplius accederent. his item similia Reginæ Theodoræ acciderunt. alebatur apud regiam homunculus breuis homerico Thersitæ admodum similis, Denderis nomine: qui indecora & turpia loquens, risum mouebat, & voluptatis causa apud Imperatorem degebat. hic igitur, quum olim ingressus esset Augustæ cubiculum, sacras imagines ipsam tegentem offendit. quas conspicatus, quid essent, interrogauit, propiusq; accedens cognouit: at Regina calami rusticè respondit imagunculæ, & has, inquit, amo plurimùm. conuiuabatur eo tempore Imperator, & ad se accedentem turpem istum adolescentem interrogauit, vbi nam fuisset, qui apud Manam respondit, ità enim Theodoram vocabat, seq; conspexisse pulchras imagunculas ab ipsa è puluinari extractas: intellexit igitur Imperator, & vehementi irâ percitus è mensa surrexit, confestimq; ad illam se contulit, alijsq; multis probris lacerans, idolorum quoque excultricem, incontinenti lingua vocauit, simulq; narrabat, quæ sibi dixisset illud monstrum. Ipsa verò tunc iram deliniens Imperatoris: male suspicatus es ait, ò Imperator, non vt opinatus es, ita re vera se habet: sed in meum speculum intenta defixos oculos habebam una cum meis ancillis, & Denderis intuitus, quæ ex eo parebantur formas inconsideratè tibi hæc renunciauit, & iram Imperatoris mitigauit, his verbis. Dederin autem satis decenti instruxit disciplina, persuasitq; ne vnquam de imagunculis quippiam alicui narraret: & idcircò quum aliquando Reginæ succenseret, Theophilus a Dendere percontabatur, an rursus pulchras imagunculas Mana amplecteretur. at ille admota labijs dextera manu tace, tace de imagunculis, respondit, Imperator. atque hæc ità euenere: quum miles quidam præstanti manu dextrum equum possideret, dux, sub quo ille stipendia merebat, amore captus equi, à quo vir ille sæpe è bello seruatus fuerat incolumis, ipsum petebat multa se daturum pollicitus: verùm illo renuente etiam vim adhibuit: sed quum ne sic quidem persuaderet equum sibi tradi, apud Imperatorem eum detulit, quod ignauus esset & imbecillis, & idcircò eum militandi muniere abdicauit. Quærebat equum generosum Theophilus, & ad omnes legiones miserat, vt vbique talis equus perquireretur, inuentusq; sibi statim mitteretur. Hac

Dux ille arrepta occasione, ab homine vel inuito aufert equum, eumq; quasi rem suam ad Imperatorem mittit; accidit vt ad bellum pluribus opus esset militibus, iuberetq; Imperator omnes prorsus, quicumque arma ferre possent, in militiam proficisci, profectus etiam, de quo loquimur, miles, fusoq; exercitu occubuit, neque enim equum, qui eum seruaret, secum habebat, perijtq; relicta vxore cum liberis: quæ audita Imperatoris iustitia, viriq; desiderio incensa, & quòd filijs necessaria subministrare non posset, ad regiam vrbem accedit, & Theophilum quâ die ille consueuerat ad sacrum in Blachernis templum se recipere, mariti sui equo vectum conspicata, celeriter accurrens equi frenum detinet, suum asserens illum esse, neque alium auctorem fuisse necis viri sui, quàm ipsum Imperatorem. Igitur Imperator perculsus admiratione, interim ipsam expectare iussit, dum ad palatium rediret, iamq; reuersus eam sibi præsto iussit esse, & percontabatur, vt sibi accuratius rem indicaret. mulier à principio repetitam rem edocet Imperatorem. qui statim ad se accersiri ducem illum iussit. & de equo habita diligenti quæstione, quum interim mulier Imperatoris iussu occultaretur, & dux suum esse equum affirmaret, neque rapina se illum possedisse, statim mulierem è velo, quo tegebatur, educit, vt verissimè illum redarguens conuinceret. qua ille visa obstupuit, diutiusq; mutus permansit, ac vix tandem se ipsum colligens pedes Imperatoris flens attingit, & supplex miserabilis fit facinus confessus. Igitur Imperator mulierem cum liberis fratres, & hæredes pariter illius bonorum declarat, ipsumq; magistratu abdicatum, in perpetuum relegat exilium. adeò infestus erat raptoribus, & ijs, qui iniustè ditari cuperent. Idemq; imperator ædificijs incumbebat, & murorum vrbis maximam præ se tulit curam, refectis ijs partibus, quæ debiliores essent, & in altitudinem erectis, ità vt ad ipsas accedere non possent hostes vllo pacto, quæ etiam nunc illius inscriptum cognomen retinent. quinetiam meretricibus, è quibusdam domibus eiectis, omniq; illo expiato loco hospitium suo nomine inscriptum, forma pulcherrimum, maximumq; construxit: ità se habebat erga meretrices: Verùmtamen aiunt, illum captum semel ancillæ cuiusdam pulchritudine, quæ Reginæ inseruiebat, cum ea stuprum commisisse, tunc otiosè viuentem: sed vbi sensit se lapsum, cognouitq; Theodoram totam immutatam, & de sua erga se animi inductione illam multum remisisse, aiunt illum iurantem sublatis ad Deum manibus confessum, tunc tantùm se lapsum esse, & petere sibi ab vxore veniam. Construxit item suis filiabus palatia apud locum, qui vocatur Cariani, quorum ad nostram vsque tempestatem extant aliqua monumenta. Quum vellet autem Saracenis Regni sui potentiam perspicuam facere, siue eorum sibi concilians beneuolentiam, siue studens illis esse formidabilis: Ioannem Sincellum, anteà præceptorem suum, uirum ciuili ordine honestatum, eademq;, qua ipse hæresi deprauatum, & summa dicendi facultate præditum, contra eos, qui contradicerent, ad Syriæ principem mittit, traditis illi cum multis alijs muneribus, quibus admirabile videtur Romanorum Imperium, & alienigenarum turba obstupescit, tum verò auri quadraginta

ginta centenis,& alia quidem Amermunæ dono misit; aurum verò, vt posset largiri legatus, & liberalitatis specimen præbere: nam si qui missus fuit, arenæ instar, potuit aurum dispergere, multò sanè magis, qui misit. Dedit insuper vasa duo, ex auro lapillisq; preciosis confecta, quæ communis lingua vasa ad abluendas manus, polita vocat. rebus omnibus extollens, atque exornans legatum suũ, qui cum Babylona peruenisset, quæ nunc Bagda appellatur, vir plurimi faciendus videbatur, tum eloquentiæ, qua pollebat, copia, tum ex ipsis diuitijs, quæ extrinsecus illum exornabant. qui quidem largitus haud parua ijs, qui ad se mittebantur, quiq; vltro accedebant, sed magna, & qualia Romanorum Imperatorem decerent, admirationi erat Saracenis, & laudibus plurimùm extollebatur. Verùm hæc ità gesta sunt, postquam ille barbaricos fines est supergressus. Verùm vbi ad principem accessit, eiq; Imperatoris mandata renunciauit, descendit, seq; ad hospitium, vbi quiesceret, recipit, atque hic suam ostendit magnificentiam, atque ergà omnes comitatem: extollens enim, atque amplificans res Romanas ijs, qui ad se qualicumque de causa, seu parua, seu magna, adirent: vas aliquod argenti plenum largiebatur, & tandem cum Barbaris conuiuium celebrans, ministris præcepit, vt alterum vas ex illis duobus, quæ diximus, sumptuosa confringerent. quod vbi fractum est, & sonus quidam haud mediocris aures percussisset, Barbari omnes vasis pulchritudine perculsi, animiq; dolore vulnerati, plurimùm studij in inquirendis vasis fracti partibus ponebant. Tunc ipse alterum depromi iubens, & quod perierat, sineret abire, Saracenos obstupefecit quàm maximè, quum similitudine effecisset, ne in tali inquisitione amplius occuparentur. Verùm enimuerò Arabum quoque princeps contra liberalitate decertans, nolensq; ei inferior videri, alijs quibusdam donis ipsum persequebatur, qui bus ille minimè captus, ea coram ipso veluti puluerem proijciebat. Largitus est item captiuos centum, quos è custodia nuper eduxerat: quosq; decoris vestibus ornarat, detractis luctuosis, & sordidis captiuitatis indumentis. Verùm Ioannes ipse laudata donantis magnificentia, munus nequaquam accepit, sed homines illos interim quiescere, & libertate frui iussit, quoad conuenienrem compensationem compararet, & alios captiuos, qui in Romana custodia derinerentur, pares numero redderet Saracenis. His rebus Saracenum commouit, qui nõ amplius ipsum, vt hospitem habebat, sed vt domesticum, crebroq; accersens suos illi thesauros ostendebat, & domorum pulchritudines, ipsumq; præcipuo honore prosequebatur, vsque dum ad Romanos reuersus est. Reuersus igitur ad Theophilum Ioannes, enarratisq; Syriæ rebus, Imperatori persuasit, vt Briantis palatia Saracenorum ædificijs similia construerentur, & forma, & varietate nihil illis prorsus cedentia. Quumq; instaret operi, & ædificia architectaretur, Imperatore consentiente, perfecta sunt opera ad eum modum, quem Ioannes ipse demonstrarat: vno solo templo addito, quod in honorem Dei Genitricis erectum est, ad ipsum cubiculum: ædificatum est item ad horum palatiorum vestibulum tribus constans partibus templum, & forma pulcherrimum, & ma-

gnitudine pluribus antecellens; cuius medium conditum est in honorem militiæ principis Michaelis; infimæ ipsius partes, sanctis mulieribus martyribus dedicatæ, atque in his ille & magnificus & admirabilis, & videbatur, & habebatur; sed in eos, qui sanctas & immaculatas colerent imagines, admodum sæuus, & austerus: quippe qui superiores omnes crudelitate vincere contendebat, superiores enim fuerant Leo, & Michael Balbus istius pater, quorum alter edicto sanxit, vt in nulla pictarum imaginum, vbicumque pictæ essent, hæc vox sanctus, imprimeretur; quasi non alij hæc vox, quàm Deo soli conueniret, haud rectè coniectans. quum enim Deus hanc vocem, Deus, hominibus impertitus sit, quæ multò excelsior est hac voce adiectiua, sanctus, nam longè humilior est sanctus, non vtique ipsa nobis interdixisset, verùm hoc ille, vt dixi, lege sanxit; at Leo, qui antè ipsum regnauit, nequaquam ipsas coli consensit: verùm Theophilus nè coloribus quidem formari voluit, abiectum enim, & humile talibus affici, sed solam veritatem contemplari. Igitur detrahebantur eo tempore ab omni templo sacræ imagines, pro quibus feræ, & aues insculpebantur, quæ illius immanem, seruilemq; dementiam coarguerent; hinc sacrosanctæ opes repositæ in forum proiectæ contumeliosè illudebantur; hinc carceres facinorosorum ijs complebantur, qui in honore sacras imagines haberent, monachis, episcopis, pastoribus, & ijs qui eas depinxissent; pleni item montes erāt, & speluncæ ijs, qui vt fontes, & scelerum patratores, fame, sitiq; interfecti fuerant: nam quum monachis iussisset ad vrbes aditus intercludi, eosq; omnino expelli edicto sanxisset, effecit, ut monasteria, & solitaria loca multis, atque conspicuis hominibus complerentur; quippe quum sacri viri, virtutem prodere, & sacrum nollent indumētum, immò mallent fame, & calamitatibus oppressi, vitam finire; aliqui negligentes habitum, idcircò perirent; plures item ex ijs, qui per desidiam vitam agerent, remissam, ac dissolutam vitam amplexati essent à sacris hymnis, & cantionibus & ipso habitu pœnitus abstinentes. etenim ne hos quidē conuentus peragi Tyrannus cōcessit: qui persæpe, vel soli possunt seruare, & veluti frenum quoddam esse ijs, qui cupiditatibus dediti temerè labuntur. Verùmtamen ne tunc quidem libertas loquendi ex hominibus prorsus recessit, sed quidam audaciores multi per se, aliqui etiam simul coacti, quemadmodum Monachi ab Abramitarum monasterio profecti, liberè ad eum accedentes loquebantur, ostendebantq; ex dictis patrum nostrorum Dionysij magni, Hierothei, & Irenei, nō heri, aut paulò antè monachorum rempub. adinuentam, & statum; sed antiquam, atque adeò priscam, quin etiam sanctarum imaginum figuras cum apostolis viguisse demōstrabāt, siquidem sanctus apostolus Lucas Dei genitricis formam expressit, & ipse Christus Dominus, ac Deus noster suam in quodam linteo depictā effigiem, non manu confectam nobis reliquit. Isti igitur sacrosancti viri Tyranni inscitiam redarguerunt, quumq; ei immanitatem quod admodum liberè loquebantur, obiecissent; post multas plagas, & verbera, atque tormenta ex vrbe extermi nati fuere. qui quum ad sacrum præcursoris templum, in euxino ponto situm,

peruenissent; flagellorum plagis tandem confecti, cœlesti quiete dignati sunt, quorum veneranda corpora in terram insepulta proiecta, integra, & salua diutius permansere, quoad fideles quidam ea suscipientes, sepelienda curarunt; varioq; honore certatim affecerunt sanctos, qui pro Christo Deo martyrium subiere, quos æmulatus similia, & cognata his alius quidam Monachus ostendit, qui nuper ad sacerdotij principatum ascenderat: nam zelo Dei incensus coram Tyranno astitit, aliaq; non pauca enarrauit, & illud Apostoli dictum, Si quis vobis euangelizauerit præterquam quod accepistis, anathema sit; verùm isti quoque multas inflixit plagas, sed vbi stabilior visus est, in disputando: ad Ioannem emisit præceptorem, & magistrum Tyranni, cui imperauit, vt hunc ipsum dialecticis demonstrationibus in suam sententiam adduceret. At generosus, ac strenuus ille decertator, non sophisticis, aut dialecticis demonstrationibus, sed apostolicis, & euangelicis dictis magis mutum istum reddidit, quàm pisces: & tunc haud paucis item acceptis plagis, in exilium mittitur; Sed paulòpost cum magno Ignatio quoddam tempus commoratus, quum eum de futuris Imperatoribus edocuisset (erat enim futura præuidendi munere donatus) ad dominum migrauit. Tyrannus verò sacris imaginibus infestus, properabat pictores omnes perdere, vel si viuere mallent, iubebat, vt ipsas expuentes, tamquam profana quædam pedibus in terram proiecta conculcarent. præter alios comprehensus est item Lazarus Monachus: qui tunc pingendi arte celebris erat, ac prius ille Deo repugnans, obsequijs ipsum deuincire tentauit; sed vbi omni adulatione præstantiorem eum vidit, ad insitam sibi vim conuersus est; tantisq; tormentis ipsum excruciauit, ut nec superesse quidem posse ex his existimaretur, & ita corpore malè habentem concludit in carcerem; Sed postquam illum conualuisse audiuit, rursusq; imagines depingere, laminas ferreas ignitas illius palmis iussit admoueri: Igitur carnes depascebatur ignis: quoad animo tamdem defectus athleta iacuit semimortuus. Verùm oportebat diuina gratia hunc seruari, vt posteris esset incitamentum. Quare Tyrannus, vt extremum iam spirare sanctum didicit; Reginæ precibus ille & quorundam aliorum, qui sibi maximè propinqui erant, è carcere liberatur, & in templo præcursoris, quod ità vocabatur formidabilis, occultatus est: atque ità, vt se se habebat, plagis malè affectus præcursoris expressit imaginem, quæ diu conseruata sanabat ægrotos; atque hæc tunc ità gesta sunt. Post obitum verò Tyranni recta iterum fide lucescente in ærea columna Dei, & hominis Iesu Christi imaginem suis manibus impressit iste Beatus Lazarus: qui ab admirabili Regina Theodora accersitus, quum ab eo veniam sibi dari, suoq; Viro ab eo Imperatori peteret, non iniustus, inquit, Deus est, ô Regina; qui oblitus charitatis nostræ, & laborum, quos eius causa sustinuimus, odium illius, & excellentem insaniam anteponat; verùm hæc postea: Sed improbus Tyrannus Theophanem confessorem, Theodorumq; eius fratrem, quum sapientia illos multis

præstare

præstare nosset, ad Lausiaci triclinium sibi eos præstò esse iussit; Vt de fide publicè differerent. Agite, inquit, vos, ô execrabiles, quibus adducti scripturæ verbis idola, sanctas imagines, incontinenti mente, & lingua, ità vocant, sic colitis, multosq;, & integros viros idem facere persuadetis; adiecitq; alia quæpiam maledicta, & absona impudentiore voce contra Christi, Dei nostri imaginem. Beati illi, obstruatur, dixere, os loquens contrà Deum, iniquitatem: at ille tunc occultata leonina pelle, vulpinam præfefert. Prophetarumq; oracula, & testimonia requirebat: quæ imagines coli permitterent. Quumq; alter fratrum beatus Theophanes dictum quoddam ex Isaiæ prophetia protulisset, non ità se habere Theophilus contradicebat, & simul illius librum voluens, ostendit citò verba fidelia, at vbi adulteratum ab ipso non modò verbum hoc sanctus exclamauit, verùm etiam omnia quæcumque ad eius manum peruenissent, illum sibi adduci librũ iussit, qui in Patriarchæ Bibliotheca in Thomaite ad hanc partem situs esset, ad sua dicta confirmanda; postquam igitur missus fuit, ac dicto citius librum adduxit, vltrò Imperator ipsum euoluens, à dicto aberrauit, & pudore perfusus, dictum, quod quærebatur, & præteribat, & alijs, atque alijs in locis inquirebat; sed vbi à Beato Theophane edocebatur, digito demonstrante, si adhuc tria folia præteriret, fore vt statim quod quærebatur, deprehenderet, tunc non amplius æquo animo ferens indicia, quibus libere coarguebatur, sibiq; conscius ità se habere rei veritatem; abiecta sua animi diuturna lenitate, qua vsque tunc fuerat vsus, & patefacta immanitate, haud iustum esse, inquit, Imperatorem Romanorum à talibus viris haberi ludibrio, & quod reliquum erat, imperauit in lausiaci mesocepio ipsos adductos flagris cœdi, & grauissimas illis infligi vsque ad ducentas plagas, & in eorum frontibus inscribi barbaricè impressos, quos ipse composuit nugaces Iambicos, sunt autem isti.

Omnibus optantibus accurrere ad vrbem,
Vbi castissimi Dei verbi pedes
Steterunt ad constitutionem orbis terrarum
Conspecti sunt isti venerando loco;
Vasa improba infelicis erroris,
Illic multa, verùm ex infidelitate.
Patrantes turpia, grauia improba mente
Illinc eiecti sunt, vt apostatæ.

Et ad vrbem hanc Imperij confugientes, non omiserunt nefariam stultitiam, quare iniustis in eorum facie notis, vt facinorosi condemnantur, & expelluntur rursus. Hac re citius peracta, confessionis, & martyrij coronam illi sunt adepti: iste autem superbus, & omnium miserorum miserrimus omnibus blasphemum se se declarauit & persecutorem, & illis, qui vmquam infames fuerunt, magis infamis.

Ad hæc beatum quoque Michaelem Sincellum ecclesiæ, quæ est in sancta ciuitate multis cum alijs monachis in carcerem coniecit diuturnis cruciatibus

eos adducere sperans, talia erant ipsius contra sanctos nefaria facinora, & ità illum, qui propter nos homo factus est, verum Deū contumelijs afficiebat, eiusq; veros cultores non breui, ac definito tempore, sed in omni sua vita vexabat, & in eiusmodi calamitates inijciebat, quibus nullum posset adhiberi remedium; musicus item studebat esse, quare hymnos quosdam componens, & versibus cantum addens cani iubebat, quibuscum illud quoque quarti toni benedicite, mutatum ex octaua cantione. Audi filia; & alio adhibito rythmo. in ecclesia Dei, ità cani, vt exaudiri posset, constituit. & quædam de eo fama fertur, amore illum cantus perculsum in magna ecclesia hilari celebritate non recusasse manuum gestu cantui legem præscribere, concessis pro hac re clero centum auri libris, & illud carmen in olearum solemni die. Egredimini gentes, egredimini & populi, animi illius asserunt esse partum. & quia in capite paucos à natura capillos habebat, vt quidam recaluaster, edictum vbique præponendum curauit, vt capilli vsque ad cutim tonderentur, neúe Romanus aliquis eos vltrà ceruicem deinde ferre permitteretur. qui verò edictum negligeret, ille multis flagris cæderetur; priscorum se Romanorum virtutem dictitans reuocare. quumq; pater esset quinque filiarum, vt superius demonstrauimus, & masculi partus expers omnium natu minimam Mariam egregiè sibi præceteris dilectam, existimauit viro collocandam. sponsus autem erat à Crinitis oriundus Armeniorum regione, Alexius nomine, Mosele cognomento, specie formosus, florens ętate, quem primùm patriciorum, & consularium dignitate honestatum: deindè magistrum, tum Cæsarem declaratum, datis ei idoneis copijs, vrgenti quadam de causa in Longobardiam misit. qui profectus, rectè, & ex animi Imperatoris sententia, omnia conficiebat; quare beneuolentia erga illum augebatur, simulq; hominum vigebat inuidia, qui ipsum calumniati sunt, vt regni appetentem, illud addentes fore, vt alpha, ipsi thita olim dominaretur: quibus auditis Cæsar veluti propulsans inuidiam multùm Imperatori supplicabat, Vt sibi concederet facultatem monasticæ vitæ eligendæ. quod Imperator minimè permisit, ueritus filiæ viduitatem: & Cæsar destitit publicis negocijs occupari. Sed postquam natus est Imperatori Michael, & Cæsaris vxor Maria vitam cum morte cõmutauit, illam tanto est honore prosecutus, vt cadauer eius in arca deargentata curaret imponi, ipsiusq; sepulcrum asylum hominibus qualiumcumque criminum conuictis constitueret; & Alexium, qui clam alterius ordinis erat effectus, & monasticum indutus habitum, quando ei persuadere non potuit, vt illum abijceret, vix permitteret. largitus ei vbi vitam degeret, regium ad Chrysopolim monasterium, & illud, quod Birsei appellatur, itemq;, quod est ad oliuam: ille in eo, quod est ad Chrysopolim, aliquamdiu commoratus, quia porticu ad deambulandum indigebat, ad locum, qui dicitur Anthemij, profectus, eum Imperatoris iussu emere constituit: in quo constructo sumptuoso monasterio, è vita decedens, ibidem sepultus est, vnàq; eius frater Theodosius, patriciatus dignitate decoratus, multis suæ optimæ vitæ in monasterio relictis argumentis,

mentis, & indicijs. Quum verò princeps Arabum Imbriel contrà Romanos exercitum duxiſſet, Theophilus quoque pari ſtudio decertans, omni abiecto metu, contrà proficiſcitur: ſiquid enim metus adhuc ſupererat, at id omne peritia bellandi, qua præditi erant viri, quos ſecum habebat, & præſtantia procul amouerant, Theophobus, & Manuel, inquam. at Manuel ipſis hoſtibus, vt virtute præſtans cognitus erat, quod Leone imperante præfectus fuerat Orientis exercitui, & Michaelis, qui antè ipſum regnarat, fuit eorũ, qui curauerat equos, princeps, protoſtatorem hunc appellant, indicabitur quoque Theophobus, vndè, & quomodo ex Perſide oriundus ad notitiam peruenit Imperatoris. quidam olim regio ſemine prognatus legatus miſſus ad Conſtantinopolim, non legitima coniunctione, ſed clandeſtino, & occulto coitu hoc filio ſuſcepto, in patriam reuerſus eſt. & quia Perſis lex eſt, quam violare nequaquàm poſſunt, vt nemo, niſi Regio ſemine procreatus, & à Regibus ducens originem, potiatur Imperio, defecerantq; continentibus bellis ab Agarenis expulſi, qui regiæ ſtirpis erant, multaq; in Perſide fama diuulgabatur, eſſe quemdam Byzantij nomine Theophobum, nam diſſeminauerat ipſam pater, qui iſtum procrearat. viſum eſt Perſarum ſenatui clam aliquos ad eum inquirendum mittere, qui quum ad noſtram vrbem perueniſſent, multùmq; quæſijſſent, tandem ipſum cum matre habitantem inuenere. vt verò non ſolùm è ſignis, ſed etiam ex animi, corporiſq; indicijs quæſitus agnitus eſt: quum præterea quidam teſtaretur, conſuetudinem, quam habuerat mulier cum Perſa, neque enim quicquam adeo occultum eſt, quin à multis cognoſcatur, qui miſſi fuerant, ſe ipſos indicarunt Imperatori, atque conſilium ei ſuum apertè declarant, pacem, ac fœdera, totiuſq; nationis obedientiam pollicentes, ſi Theophobum ipſis reddere non recuſaret. Lætatus igitur promiſſis Imperator, & ità inuenta rei veritate, ipſum in Regia alendum aſſumit, ac diſciplinis liberaliq; eruditione inſtruendum curat. Altera quoque fama eſt non ab aliquo legato procreatum eſſe Theophobum, ſed caſu quodam, quales accidere multi in bellis conſueuere, eius patrem ſiue Regem, ſiue Regi cognatiõne proximum ex Perſide exulaſſe, & Conſtantinopolim perueniſſe, ibiq; pauperem vitam degentem, & cauponæ cuidam mulieri ſeruientem, quum eius amore captus eſſet, eam vxorẽ duxiſſe, legitimoq; matrimonio ex ea ſuſcepiſſe Theophobum; Sed pater e vita deceſſit, & quadam Aſtrologia, ac diuinatione, etenim has diſciplinas, etiamnum in Perſide vigere aſſerunt, didicere Perſæ de Theophobo eſſe quendam Regia ſtirpe oriundum in Byzantio, quo cognito ſtatim Conſtantinopolim petiere illius inquirendi, ergo, & ita notus fuit Imperatori. & poſtquam illius agnitio percepta fuit ab omnibus, in Perſide commorantibus, per legatos, qui redierant, omnibus iocundiſſimum viſum eſt, quamdam contrà Agarenos rebellionem excogitare, & ad Romanorum Imperium deficere, vt principe ſuæ nationis, & cognationis potirentur; fuit item alius Perſarum princeps Babet, qui iam quinque antè annis cum ſeptem milibus ab Agarenis defecerat: qui & amore erga Theophobum, & metu Agarenorum perculſus, ad Ro-

manorum

manorum potentiam se confert ad Vrbem Sinopem, & Imperatori se ipsum, totamq; nationem subiecit. Hac igitur de causa Theophilus Theophobum ad patriciorum honorem prouehit, & suam nuptui sororem tradidit, legemq; constituit, vt vnicuique Persarum liceret cum Romanis matrimonio copulari, quum plures ex ipsis Regijs honoribus & dignitatibus decorasset, & in codicibus militaribus inscribi persicam legionem, quam hoc nomine appellauit, & cum Romanis aduersus Agarenos exeuntibus connumerari præcepit. His igitur duobus fretus Theophilus, Manuele, & Theophobo contra Agarenos prodit, quum iam inter se appropinquasset exercitus, consuluit quidnam facto opus esset; & Manuel, haud æquum esse dixit Imperatorem Romanorum cum Amermumne prælio decertare. Sed id faciendum, vt assumpta parte aliqua exercitus in conspectu hostium prodiret. Theophobus verò censebat, ipsum quoque Imperatorem in acie instructum manere, ac noctu cum peditatu hostes inuadere consulebat, ac si opus foret, equitatus quoque simul impetum faceret; Verùm id Imperatorem minimè persuasit, quum multi dixissent Theophobum sibi Romanorum gloriam vendicare, & idcircò velle prælium nocte committi. Visum est igitur apertè, & interdiu prælio dimicandum. Amermumnes igitur Imbrael; siue superbia, aut aliqua arrogantia id temere faciens, siue Imperatorem veritus, assumpta secum exercitus parte discessit. & quemdam Abuzacarem nomine, vnum ex suis ducibus, contra Imperatorem cum octuaginta milibus misit; quumq; inter se exercitus appropinquassent, & inito prælio multi vtrinque caderent, ad extremum inclinatæ sunt Scholæ cum domestico, & se se pugnæ subtraxere. Imperator cum regia phalange, & duobus Persarum milibus, qui ei aderant, Theophobo, in collem se recepit: quem cùm circum stetissent Saraceni, vsque ad serum diei multum decertatum est contrà ipsum, illis sperantibus eum capturari; his verò defendentibus, neque vllo pacto Imperatorem suum prodere sustinentibus: quare cum iam nox superuenisset, Saracenos decepit Theophobus: Imperauit enim militibus, vt plausibus, & clamoribus, & citharis, & cordis, & tubarum vocibus omnia complerent, vt videlicet citò sibi alijs auxilio aduentantibus: quod quidem suspicati Saraceni milia passuum sex indè recesserunt; veriti ne circumuenirentur. quare parum securitatis adepti, qui cum Imperatore erant, salutem sibi fuga quæsiere: & ad eum exercitum, qui prius effugerat, se incolumes contulere: Igitur Imperator conquestus tantummodò de exercitus proditione, nullaq; re amplius, quæ ingrata accideret, peracta, muneribus, & varijs honoribus eos, qui cum Theophobo erant, affecit: quare Persæ maiore accensi sunt erga Theophobum amore, & soli cum ipso contra Agarenos prælium subire supplicabant, & eos in fugam se versuros affirmabant Imperatori: quare ipsorum verbis delinitus Imperator, neminem alium, quàm Theophobum ipsis ducem præbere voluit. Anno verò insequenti, rursus cum exercitu in aciem prodit Imperator, & ad Charisianum cum Agarenis congressus, eos fudit, fugatque; & non paucos capit, atque in seruitutem abducit, fere

viginti quinque milia, & cum illustri victoria Constantinopolim reuertitur. In captiuis captus est quidam Agarenus manu strenuus, & manuum dexteritate clarus, qui notus erat scholarum domestico, & testis erat illius in equitando dexteritatis; siquidem dum equitaret duabus hastis vtens artificiose admodum, & ingeniose deijciebat hostes; quumq; domestico victoriæ triumphus in Hippodromo celebrandus esset; & iste in triumpho præiret, conspicatus ipsum Imperator, & laudibus deceptus, equum conscendere illum iussit, & duabus arreptis hastis suam præstantiam, ingenijq; dexteritatem toti ciuitati ostendere. quo facto & imperitiores oblectante spectaculo, Theodorus cognomento fortis, qui paulò post præfectus fuit phalangi sanctorum quadraginta duorum martyrum, prope Imperatorem stans, ipsum irridebat, aiebatq; nihil virile ipsum, neque admiratione dignum præ se ferre. quod iniquo animo ferens, & indignatus Imperator; at tu ò effeminate, inquit, & imbellis, potes ne aliquid tale perficere? quum non didicerim fortis respondit, ò Imperator duabus vti hastis, ne exercere quidem eas possum, neque enim in bello harum vsus, qui ludicra res est, necessarius videtur, sed vna tantùm vsus hasta stabilem in Deo fiduciam collocans spero fore, vt ipsum concutiam, & de equo præcipitem deijciam. quibus verbis iratus Imperator, per caput suum iurauit, sanctum se neci daturum, nisi verba factis comprobaret: statim igitur quum equum conscendisset Theodorus, hasta arrepta, cum Saraceno congressus est. eumq; breui tempore de equo deiecit, erubuit igitur Imperator, deiectum Saracenum ab homine eunucho conspicatus: attamen viri virtutem reueritus, & benignis verbis excepit, & splendidas vestes, atque indumenta ob reuerentiam erga rempub. largitus est. Iamque appetente vere coactis rursus copijs Theophilus aduersus Saracenos in aciem prodit, sanctũ secum Methodium ducens, quod in bello facere consueuerat: siue vt ille obscura, multisq; incognita dissolueret, quod eximia sapientia præditus esset: siue ab ipso seditionem aliquam metueret, propter bellum contra sacrosanctas, ac venerandas imagines susceptum: neque enim mediocriter colebat, & obseruabat viri in Republica moderanda iudicium, & religionem. Hac de causa visum est Imperatori minus expedire, si illum sibi à tergo relinqueret. verùm enimuerò, quũ congressi essent vtrinque exercitus, & Ismaelitæ superiores essent, circum uentus est Imperator, & parùm aberat, quin caperetur: quo cognito Manuel Dux exercitus, & graue ratus bello captum videre Romanorum Imperatorem: hortatusq; suos vt memores essent virtutis, & addito illis animo. periculum subijt audacter, vbi verò ità defatigatum offendit Imperatorem, vt iam salutem desperaret, seq; excusantem, quòd populum fugientem deserere nollet, Age inquit, Imperator, sequere me præeuntem, & tibi latam viam aperientem. Sed postquam Manuel progressus est, & Imperator metu perculsus non sequebatur, rursus reuerti coactus est; & vbi ne tunc quidem assecutus est id, quod cupiebat, tertiò reuersus, mortem interminatus est, nisi sequeretur, & ita vix tamdem a periculo eum liberauit, & idcirco ipsum dignis honoribus remuneratus est, ac muneribus illum

se obser-

se obseruare præferebat, eiq; tum alia beneficia, tum verò salutem suam acceptam referebat, attamen inuidia contra talem virum conflata est, tantumq; valuit, vt ex conuitio condemnatus, quasi rebellis haud mediocre periculum sibi imminere intelligeret, per quendam sibi fidelissimum certior factus: qui olim seruus illius fuerat, tunc verò à poculis erat, Theophilo, fore vt excæcaretur, ausus rebellionem ad Agarenos desciscit, apud quos magnus ille habitus, maximis quoque honoribus est affectus: etenim multæ ei copiæ sunt commissæ, & aduersus finitimos hostes, qui Cermutæ vocabātur, missus est, ac neminem alium se sequi passus, præterquam solos illos Romanos, qui in custodia detinebantur, quibus militibus vsus, maximas pulcherrimasq; victorias reportauit. ità, vt ipsum Chorosam, qui ità vocabatur, obsideret: neque enim solùm præstans illius virtus hostes deterruit: sed etiam linguæ varietas, & habitus mutatio, atque adeò nec opinata belli ratio, quàm mutato instituto secutus erat, haud vulgarem metum iucussit hostibus, neque contrà hostes tantum generosum se, & fortem præbuit, sed etiam in feras agrestes, quæ regiones depascebantur, suam ostendit virtutem; multorumq; ipsis auctor bonorum à principe præcipue dilectus est, & illius senatu. quibus cognitis Theophilus, vt par erat, cruciabatur; & omnem lapidem mouebat, vt hominem ad se reuocaret. Idcircò crucem, & auream ei bullam per quemdam Agritum Monachum Manueli mittit, hortatus, vt reuerteretur, omniumq; illi iniuriarum per hæc obliuionem gratificās, qui ea deferenda quum accepisset, in manus Manueli tradit. quibus ille acceptis, veluti animo inflammatus, iam sibi ex prioribus rebus gestis conciliata fide, indicat Imperatori Saracenorum se cupiditate teneri cum Romanis belli gerendi, & inimicos, qui se apud Imperatorem accusauerant, Cappadociam tunc incolentes, vlciscendi; petijtq; secum eius filium mitti, vt omnis suspicio tolleretur: annuit postulatis princeps Ismael, eiq; educendi exercitus facultatem concedit. Vbi verò Romanorum ille finibus appropinquauit, sua omnia Cappadociæ Prætori indicauit, seq; ad Romanos rursus reuertisse, simulq; docuit, oportere quodam in loco insidias collocari, vt quum eò, inquit, peruenerimus antesignanos Saracenorum aliò impellam, ipse verò ad Romanorum sedes accurram. quod etiam factum est. vbi enim ex composito definito loco appropinquarunt, multùm Ismaelis filium amplexatus, tu quidem, inquit, incolumis abi ad parentem tuum, ò fili, ego verò ad meum Imperatorem, ac dominum reuertar; & indè digressus incolumem Constantinopolim se recepit. occurritq; Imperatori in templo, quod est in Blachernis Dei Genitricis, à quo Magister declaratus, eo honore afficitur, vt deinceps eius filius, vnà cum alijs vocetur. & rerum Manuelis status hic erat. quum verò Theodotus Melissenus: quem Cassiteram appellari superior demonstrauit oratio, diutius Constantinopolis thronum obtinuisset, ac vita functus nuper esset. Ioannes Theophili pædagogus illius excipit thronum accepto sacerdotio veluti impietatis, atque perfidiæ præmio. Theophilo autem studiosius de ijs inquirenti, quinàm post se regnaturi essent, quædam muliercula ex Agarenis

capta.

capta, superioribus bellis ingenio ad huiuscemodi prædicenda idoneo prædita, præsto fuit. Interrogauit igitur Imperator, quæ voluit, & longam Imperatorum seriem, qui deinceps successuri essent, iussit edicere. hæc mulier siue Diuini furoris instinctu, siue Dæmoniorum virtute concitata, tuus, inquit, ò Imperator filius tibi succedet cum matre sua. Sed post hos Martinaciorum genus imperium diutius administrabit. ille simul ac verba hæc audiuit, Martinacium, licet sibi dilectum, detondendum, & monachum instituendum curauit, eiusq; domum monachorum fecit hospitium: neque hoc solùm dixit mulier illa, verùm alia multa quoque futura vaticinata est; fore enim prænunciauit, vt & Ioannes patriarchali sede excideret, & venerandæ imagines debitum honorem, cultumq; consequerentur; quibus admodum dolens Theophilus, sæpenumerò Reginam hortabatur, & Dromi Logothetam Theoctistum, & iure iurando maximè formidabilis obstringebat, ne post suum obitum Ioannem patriarchatus dignitate abdicarent, neue idolorum, sic enim sacrosanctas imagines appellabant, cultum permitterent. neque hæc mulier tantum hæc prædixit, verùm Ioannes quoque arte quadam diuinandi, quæ fit per peluim, apertè ostendit ipsi futurum sibi Imperij successorem. neque Imperatori tantùm mulier dissoluit interrogata, sed etiam Constantino, qui in triphylijs plurimùm eo tempore poterat, futura declarauit, ipsum videlicet, & eos, qui sibi curæ essent, fortunis omnibus priuatos clericorum habitum indutum iri, quod paulò post accidit, Basilio imperium moderante; prædixit item Georgio viro militari mortem, quæ ipsum in funda Hippodromi occupatura esset. illic enim haud multò post imperante Basilio rebellionis accusato caput est amputatum. Iamque appetente vere, & Agareni, & Theophilus in aciem, alter aduersus alterum prodiere, seq; mutuo veriti re infecta domum rediere. reuersusq; Theophilus legationem accepit Gachani Zachariæ petentem construi Sarcelum nomine arcem, quæ videbatur forte propugnaculum contra impetum Parzinacorum, eos enim intra Tanaidis fluminis coercebat partes. Igitur postulatis obsecutus Imperator, quemdam petronam misit, & eorum petitionem ad exitum perduxit. hic reuersus sententiam suam declarauit Imperatori, non posse illum aliter Chersonæ stabiliter imperare: quam si proprium ei prætorem præficeret. nam ad illud vsque tempus nemo ex nostris, qui ibi imperaret, missus fuerat, verùm indigena quidam, princeps cognomento, res ciuitatis administrabat. Imperator igitur, approbato eius consilio, non alium, sed ipsum misit, qui regioni præesset, missis mandatis principi, & alijs indigenis, potentibus; vt ei sine vlla controuersia obedirent: ex eo igitur tempore hic mos retentus est, vt in Chersonam prætores mitterentur. In sequenti anno, appetente iam verno tempore, aduersus Agarenos prodit Theophilus cum copijs, & multa militum manu, progrediensq; vltra Siriam, regionem vastat, ac diripit, & vndecumque potest deprædatur; nam & vrbes iure belli occupauit, & idcircò homines in seruitutem abduxit, ipsamq; Soropetram, sic enim appellabatur, quæ fortè fuerat Amer-

mumnes patria obsidione expugnauit, pro qua quidem ille per litteras multum supplicauit, vt suæ patriæ pareeret, quamuis illius precibus Imperator minimè consenserit. & rebus ità compositis Constantinopolim Theophilus reuertitur Theophilo post se relicto, qui ea, quæ ad exercitum pertinerent, benè moderatus ad se primo quoque tempore aecurreret. Verùm Persæ, quum admodum dolerent annonam sibi deesse in Sinope ipsum compræhensum, Imperatorem, vel inuitum, declararunt; multùm rogantem, ac supplicantem, vt ab eiusmodi incœpto desisterent. grauiterq; interminantem eos grauia mox passuros istius facinoris causa. Vbi verò non obtemperantes tota mente, totoq; animo in incœpto perseuerabant, clam quæ facta fuerant, Imperatori renunciat; atque interposito iureiurando eum certiorem facit, non se, verùm Persas facinotis auctores fuisse. Tunc illius approbato consilio Imperator, eum ad regiam vrbem accersit, omnibusq; Persis, & veniam concedit, & malorum obliuionem, quos item pollicitationibus adductos, & è Sinope profectos statuit dispergendos, ne tanta simul multitudo degeret, & quia in tres partes omnis Persarum populus diuisus erat; rectè considerans, vnicuique regioni duo milia misit, quum ducibus exercitus, qui ibi præerant imperasset, vt eos subijcerent. Hæc causa, & suspectos fecit Persas, & Theophobum vita priuauit. fuit & altera causa, quam suo loco declarabimus. Amermumnes verò tantum cæpit animo dolorem, ob captam, direptamq; patriam suam, vt vbique omnes ætate idoneos milites, eogi iuberet, ex Babylone, & Phæniee, & Palæstina, & Cælesyria, itemq; & longinquiore Lycia, omnemq; militem in suo scuto Amorium depingere, ea re innuēs suam ad ipsum profectionem. Igitur omnis exercitus ad Tarsum ipsi coactus est. Theophilus etiam exierat ad Doryleon, quod ab Amorio tridui spatio abest. Quum igitur multi consulerent vt populum qui in Amorio habitabat, alio traduceret; cederetq; Sarracenorum impetu, qui sustineri non posset: Id Theophilo non carere infamia videbatur, neque strenui viri, sed pulchrum strenui militis munus illud magis communire ac generosi ducis consilio seruare; emisit igitur Aetium patricium, & legionum Orientis Ducem, eum idonea manu ad propulsandos hostes. dedit item ductores exercitus eos, qui paulò post martyrium subierunt, Theodorum fortem, & Theophilum, & Boburzieum, reliquosq;, qui non solùm exercitus tunc missi, sed etiam phalangis quadraginta duorum martyrum duces fuere.

Vbi verò ad Tarsum accessit cum toto exercitu, Sarracenorum dux inito cum familiaribus consilio, & consultis vatibus statuit non esse statim ad Amorium accedendū, sed prius tentandas Imperatoris copias per filiū, qui exercitus à se partē acciperet. hoc secum reputans, si vinceretur Imperator, omnino patri quoq; ascriptum in victoriam, sin minus, vtilius esse quiescere. Hoc capto consilio filiū misit vnà cum Ameta, qui tūc Melitenē moderabatur, & Turcorū circiter decē mil libus, & omni Armeniorū exercitu, & Imperatorū; qui quū ad eū locū peruenisset, qui Diazimon dicit, ibi castra posuit, profectus etiā fuerat Theophilus aduersus

ipsum,

ipsum, adducto exercitu secum haud ignobili, ex Persis, & occidentis partibus ex ijs, qui orientem incolerent. qui cum accessissent ad locum, nomine Anzen, cupiebat explorare ante pugnam, & ante congressum hostium multitudinem, & in quamdam celsissimam speculam à Manuele scholarum domestico ductus, ibi exercitum inimicorum obseruabat, & quodam modo ex coniectura grauior uideri Sarracenorum multitudo; sed Manuel, ne ad numerum, inquit, respexeris ô Imperator, sed calamos hastarum vtriusque exercitus. & quando fortior hostium videbatur exercitus, consultabat quomodo ipsos dolo inuaderet. Manuel igitur simul cum * Theophilo ipsos inuadendos persuadebat noctu: sed alij Duces die prælium committere hortabatur, quibus paruit Imperator, quòd eorum sententia melior videretur. atque vbi iam dies illuxit, conflata est terribilis pugna; quumq; Imperatoris legiones strenuè dimicassent, Ismaelitæ inclinati in fugam versi sunt. Sed quum Turci sagittas iaciendi arte tantum vsi persequentes Romanos repulissent, redintegratum est prælium: siquidē Romani haud sustinētes Turcorum sagittas, quòd validè percuterentur, terga vertentes, Imperatorem relinquere. non tamen legionum præfecti, neque Persæ id facere sustinuerunt, verùm circum Imperatorem consistentes, strenuè ipsum seruare nitebantur: & fortasse cum toto exercitu funditus interijssent, nisi nox superuenisset; & paruus quidam imber de cœlo delatus, arcuum neruos remisisset, & Romanis à telis respirandi spatium dedisset, salutisq; eis attulisset occasionem. nocte verò intempesta, quum in custodijs occupatus esset Manuel, sensit nescio quomodo Sarracenorū lingua Persas cum Sarracenis, fœdera percutientes, & exercitum Romanorū se proditurοs pollicentes. & ita in patriam redituros: Hæc igitur ille statim indicat Imperatori, & petebat, vt se cum delectis militibus seruaret incolumem, neque expectaret dum caperetur. Quumq; Imperator, quomodo id fieri posset, percontatus esset, pereuntibus ijs, qui sua causa remansissent, respondens Manuel, tibi tantum sit, ô Imperator, à Deo salus, isti verò citò consulent rebus suis. Igitur quum Imperator serò circiter diluculum fugisset, & ad locum Chilocomum appellatum peruenisset incolumis, qui ordines reliquerant, ei occurrerūt, se se vita indignos asserentes, quòd in bello reliquissent Imperatorem, & simul se ipsos eum gladijs nudabant. verùm Theophilus eo spectaculo animo vulneratus, si ego, inquit, diuinitus seruatus sum, vos quoque seruamini. Hoc Persarum cum Agarenis colloquium Theophobi inimicis, qui eum capitis condemnarāt, altera quædam causa fuit, & opportuna ad calumniam occasio. Amermumnæ verò de victoria certiori facto visum est haud cunctandum, sed ad Amorium proficiscendum; coacto igitur proprio exercitu, iussoq; filio idem facere, suscepit iter. coniunctis igitur duobus exercitibus, & fortè vallum constructum, & alta fossa Vrbs cincta est. eratq; illius oppugnatio difficilis, & laboriosa Turcis, solis sagittis vtentibus, & Sarracenis elepolis muris admouentibus. Romanis verò, qui intra mœnia se continebant, fortiter, ac strenuè certantibus, & oppugnationis machinas facilè propulsantibus. Igitur vrbis oppugnatio acerrima erat,

* Fortè Theophobo legendum.

atque integris fessis succedentibus numquam intermittebatur. Theophilus autem quum vix ex fuga se Dorylæum recepisset, ibi rei expectabat exitum, tentauitq; Amermumnæ mentem, an aliquo modo posset eum ab oppugnatione abducere; Missi igitur legati cum preciosis muneribus, & haud mediocribus pollicitationibus eum placaturi, qui quum peruenissent ad Sarracenorum castra, in conspectum principis adducti, mandata Imperatoris exposuerunt. Ille verò ira intolerabili percitus ob captam suam patriam, & Imperatorem, veluti timidum, conuitio afficere, & legatos irridere, ac flocci facere, quos in vinculis coniectos, rei euentum iussit expectare, & interim oppugnationi studiosius incumbere, multas in partes exercitu distributo, & impetum faciens ità, vt alij alijs succederent. quo numero, & robore eorum qui mutabantur defatigati, qui vrbem tuebantur, & laboribus confecti tamdem cederent. verùm quum illi fortiter resisterent, frustra erant illorum conatus, neque quicquam proficiebant oppugnantes, & profectò minimè capta fuisset Vrbs, nisi quidam oppidanorum muneribus corruptus, qui Christianorum, ob quamdam contentionem fidem eiurauerat, in tantum discrimen adductus, patriam prodidisset, Boidirzes nomine, qui clam cum Sarracenis colloquutus, eos edocuit, qua parte in muros impetus facillimè fieri posset, atque ita capiendæ vrbis auctor fuit, qua quidem iure belli capta, quænam idonea poterit oratio interfectorum numerum, & eorum, qui in seruitutem abducti fuerunt, explicare? Ira enim succensi Sarraceni, quod eorum plerique illustres viri in oppugnatione occubuerant, nulla in sibi obuios misericordia mouebantur, verùm interfectis viris, mulieres cum infantibus, ac puellis abducebantur, comburebantur elegantissima ædificia, & breui tempore vrbs vrbium ad orientem sitarum pulcherrima, solo æquata est, ita vt eius tantum ruina conspiceretur. Duces quoque exercitus viui abducti Calistus, & Constans, & Theodorus fortis patricij viri, & alij plurimi magistratibus insignes, ac dignitate maxima decorati. Ità subacta vrbe Sarracenorum princeps, legatos ipsos, quos rerum gestarum spectatores esse iusserat, veluti illudens, ac triumphans, ijs, quæ fierent, cladis nuncios misit Imperatori, quos ille ad Amermumnem remisit, petens, vt sibi claros viros in expugnatione vrbis captos: genere sibi cognatos, reliquosq; captiuos redderet, pro eorum redemptione viginti quatuor centenaria pollicitus: ille accepta legatione rursus contumeliosè legatos dimisit, dementem se fore dictitans, si consumptis mille centenarijs in cogendo suo exercitu, tot centenarijs tantum captiuos redderet. reuersis autem legatis infecta re, insatiabili calamitate perculsus Imperator Theophilus, omnem cibum potumq; fastidiens, & fere ieiunus effectus, ac nihil aliud capiens, quàm aquam è niuibus expressam, dysenteriæ morbo captus est. Verùmtamen quamuis ità se male haberet: haud quiescebat, neque æquo animo Amorij euersionem ferebat, tempusq;, & modum meditabatur, quo hostem vlcisci posset: & idcirco ad Regem Franciæ mittit Theodosium patricium à Baburiccis oriundum, petens auxilium sibi, & idoneas copias mitti: & vt partes quasdam Lybiæ Amermumnæ obedientes vexaret.

ret. verùm legatio hæc nihil profuit, in itinere Theodosio vita functo. Quare Theophilus quum hac quoque spe decidisset, à morbo magis oppressus: lectica delatus in Magnauram se confert: vbi conuocato senatu, & reliquis claris ciuibus suas calamitates tragicè deplorans, conquerebatur: coactosq; petebat, vt suæ erga se beneuolentiæ meminissent, in fide, & beneuolentia erga vxorem, filiumq; suum seruanda, atque in ipsis Imperium ab insidijs tutum præstarent: quumq; ij qui coacti erant, fracti essent miserabilibus Imperatoris verbis, statim omnium gemitus, & eiulatus sublatus est, omnesq; Deum inuocantes pro Imperatoris salute, ac vita, vota facere; si autem, quod minus optabant, mors illum occupasset, pro eius vxore, suaq; regina, ac filijs polliceri, item si opus foret, vitam se profusuros, ipsisq; imperium illæsum conseruaturos: & illi hæc polliciti, ipse verò Imperator morbo tandem consumptus, quum parum vixisset, commune debitum persoluit duodecim annos, ac menses tres moderatus Imperium. & quia, vt superius demonstrauimus, ob dictas causas locus datus est Theophobum calumniantibus, vt sibi vitæ finem adesse nouit Theophilus in maximè obscurum carcerem eum conijciendum curat, ad Bucoleonem. Iamque appropinquante fine, caput ei amputatum sibi afferri iussit: quo accepto manibus capillos contingens, supremum hoc verbum dixit; neque post hac ego ero Theophilus, neque tu Theophobus. Quidam verò Oryphæ Viglæ Drungario Theophobi cædem ascribunt. qui vltrò ipsum nullo iubente confecit. Quum autem Theophilus vitam finisset, filius eius Michael imperij sceptra suscepit cum matre Theodota, eos habens tutores, ac curatores, quos ipsi in testamenti tabulis pater instituerat, Magistrum Manuelem & Domesticum vocatum scholarum, & Theoctistum patricium, ac Logothetam dromi; qui simul atque mortuus est Theophilus, in Hippodromum egressi, ibique ad concionem conuocato populo verba fecerunt, commemorantes Imperatoris erga ipsos beneuolentiam, multisq; dictis ad mulcendos, ac deliniendos animos audientium, sibi amorem conciliarũt; qui pro salute Imperatoris uel proprium sanguinem se fusuros polliciti sunt: pollicitationesq; statim iureiurando obstrinxere. Igitur Theodora imperio cum filio potita, statim, & ab initio priorum virorum monitis, quæ ad Iconomachorum sectam pertinebant, explorabantur. quæ quidem à Leonis ex Armenijs imperio vsque ad obitum Theophili omnem Romanorum ditionem peruaserat: assentiebatur eius demolitioni Theoctistus quoque, sed Manuel ad quoddam tempus ambiguus fuit. Verùm nemo apertè, ac liberè loqui de ipsa euertenda audebat: quum maxima cœtus pars, & senatus, atque adeò ipse Patriarcha hac hæresi imbuti essent; solus autem Manuel Diuina vi impulsus, id ausus est: nam prius, vt dictum est, animi dubius erat, in sacrosanctarum imaginum cultu, quem postea tali de causa complexus est, grauissimo morbo fuerat occupatus; iamq; eius vitæ salus desperata erat omni medicorum arte defatigata. Venerunt igitur ad ipsum quidam, qui eum decessisse audierant, venerandi, ac pij monachi à monasterio studij: qui cum ad lectum accessissent, eumq; adhuc viuere, & spirare cognouissent,

gnouissent, prædixerunt fore, vt viueret; & in pristinam ualetudinem restitueretur, qui prius nullam his fidem habebat, verùm instantibus diuinis viris, hortãtibusq; ne dubitaret de virtute Dei; quæ sibi illuxerat, paulùm morbo alleuatus iste tenui, atq; imbecillo cãtu, & quomodo ipsis inquit, erit hoc mihi, ò Diuini patres, animæ vires defecere, corpus totum exhaustum est, & aruit? & ego iaceo qua si salsamentum conditum, & exsiccatum, nulla alia re à mortuis differens, quàm solo spiritu: quænam igitur spes? vel quæ ratio persuadebit me conualiturum, pristinamq; mihi sanitatem restitutum iri? Responderunt igitur sancti illi viri, omnia fieri à Deo possunt, neque quicquam est, quod ille non possit: Si igitur operã dabis, quùm conualueris, vt Iconomachorum extinguatur incendium, & sacræ imagines, & priscæ, ac patriæ leges restituantur, pollicemur tibi vitam: quo dicto, abierunt. Manueli verò, nec opinato, & præter omnem expectationem melius è morbo esse cœpit, naturalesq; vires sine vllo impedimento redibant; ac breui tempore ab omni vi morbi liberatus est: statimq; facilè equitans, ad palatium se confert: & ad Reginam ingressus omnibus modis eam hortari, vt sanctas restitueret imagines: quæ tamen iampridem sibi dari huiusce modi expetebat occasionem: siquidem à parente sua ad id semper incendebatur, & à matris fratribus patricijs: sed tamen restitit Theodora verbis Manuelis, siue iusiurandum erga virum verita, siue etiam, vt diximus, quòd metueret eorum frequentiam, qui hæresi detinerentur. Instante autem Manuele, Theodora, meus inquit, ò magister vir, & Imperator, veritatis amator erat, & nihil vnquam inconsideratè fecit, atque hoc dogma nisi sacris legibus, & sanctis scripturis esset interdictum, numquam ille ex ecclesia tollendum curasset. quæ cùm illa dixisset, propediem illi adesse vitæ finem, imperijq; amissionem minatus est, neque ipsi tantùm, sed etiam eius filio nisi diuinum ornatum sanctarum imaginum templis restitueret. quibus verbis siue deterrita, siue, vt diximus, alioqui prompta Regina, omni studio rem suscipit. statimq; in Theoctisti tentorijs omnes prudentia, & eloquentia præditos viros, tum ex senatu, tum ex concilio cogi iussit, ibiq; disputari, ac proponi, quæ ad rectam fidem pertinerent, omnibusq;, vt ità dixerim, congregatis, multisq; verbis factis, & testimonijs sacræ scripturæ non paucis adductis, pia pars tamdem superior fuit: ac subitò dogma propositum est, vt sacræ restituerentur imagines episcopis, monachis, & senatoribus, quicumque maioris partis prius morbo detinebantur, quod melius esset ediscentibus, & veritatem edoctis sententiam in melius commutantibus. quicumq; verò altiori impietate hæresis infecti ità se haberent, vt à praua opinione deduci non possent, illi è ciuitate eiecti in exilium mitterentur, sublato item impio patriarcha, & pontificatu abdicato, per quosdam viros fide dignos, ad eum missos ex ijs, qui custodiæ palatij præerant; quibus obedire prius ille noluit, neque de sede decedere; affirmans se numquam volentem ab ipsa ecclesia recessurum; qui vbi reuersi ad Reginam, quæ eos miserat, eam de illius pertinacia docuerunt, statim Bardas patricius, Reginæ frater, mittitur percontaturus, quare Orthodoxæ fidei non cederet patriarchatum?

triarchatum? at Ioannes, versutus, & callidus, tum in scribendo, tum in comminiscendis calumnijs, vt si quis alius plumbo sibi ventrem, tergaq; compunxit, & nates, vt videretur ab aliquibus flagris cæsus. & ab ijs, qui missi fuerant, ità se affectum exclamans, qui barbarico more in se inuasissent: sed præcipuè à Constantino Viglę Drungario supplicabat, tantisper sibi veniam dari, quoad vibices euanescerent, & Ioannes hæc dixit. Bardas autem patefacto, & redarguto illius commento, ira percitus, vel inuitum de Patriarchatu deijcit, in cuius deiecti locum Regina ecclesiæ patriarcham, sacrum, ac diuinum virum Methodium suffecit, qui adhuc martyrij puncta ob confessionem in carne sua gestabat: omnibus pijs sacerdotibus, & layeis, & monachis, & illis item, qui se se in montibus exercebant, multo gaudio illius declarationem approbantibus: qui confestim ad Reginam profecti, vnanimes æterno anathemate hæresim illam condemnarunt. Hæc Imperij initio ab Illustri Theodora, eiusq; filio rectè gesta sunt.

Execrabilis verò Ioannes in quoddam monasterium inclusus, quum in quadam parte conspicatus esset restitutam imaginem Christi Dei, eiusq; matris, & angelorum, suo Diacono præcepit, vt eò ascendens venerandarum imaginum oculos effoderet. quod vbi audiuit pia Regina, zelo diuino accensa, eidem oculos effodi iussit, verùm hoc factum non est, quod quidam probi, & idonei viri intercessere. Sed missis satellitibus ducentis, eum loris percutiendum curauit.

Tulit hunc Ioannem hæc magna vrbs, aliarum omnium vrbium princeps à Morochazariorum stirpe oriundum, quem senili iam ætate monasterium gloriosissimorum martyrum Sergij, & Bacchi, quasi draconem quemdam in ecclesia delitescentem recepit, in ipsa per dignitatis gradus ad summum euectum, & Iconomachorum sectæ egregię adductum, præstigijs incumbentem, & peluium diuinationibus in omni vita, præcipuèq; dilectum Michaeli Balbo, Theophili patri, siue quod eiusdem hæresis particeps esset, siue quòd eloquentia præstare uideretur, & magister Theophili fuisset; qui postquam habenas Imperij suscepit, Syncellum primum ipsum declarandum, & hoc honore afficiendum curauit. deinde Patriarcham quoque Constantinopolis instituit. quòd ei quædam per peluium vaticinia, & præstigias prædixisset. Excursiones olim fecit in Romanorum regionem natio perfida, & dura sub tribus ducibus militans, quo, vt verisimile erat, dolente, ac se excruciante Theophilo, Ioannes hortabatur, vt omnem animi metum deponeret, & fiducia compleretur, si suo tantum consilio obtemperaret. fuit autem eius consilium tale. In illis æreis statuis, quæ ad euripum Hippici positæ sunt, etiam statua quædam stare ferebatur, tribus capitibus ornata. iubet igitur Ioannes totidem numero, quot capita, malleos ex ære conflari, eosdemq; viris manu præstantibus committi, qui constituta quadam hora nocturna, secum ad illam statuam, quam diximus, accederent. & quando ipsis imperaret, malleis capita validè percuterent, quoad in terram deijcerentur, quasi vno impulsu, atque vna plaga. Imperator igitur his verbis oblectatus, ità fieri imperauit: quumq; eò profecti essent viri illi cum Ioanne nocte intempesta, erat autem

tem

tem Ioannes laica veste, ne deprehenderetur indutus,dixisletq; magica quædam verba,quibus omnem vim statuæ ademit, iussit viros viriliter, ac fortiter percutere: & duo validissimis ictibus,duo statuæ capita deiecerunt, tertius remissiore plagâ illata,parùm quidem inclinauit,non tamen totum præcidit caput; quibus similia in ducibus illius nationis consecuta sunt.exorta enim quadam ingenti seditione in exercitu,insecutaq; ipsa intestina pugna, duo duces cadunt: & tertius percussus est, non tamen letali plaga; doluit tamen ob vulnus acceptum: atque ità gens illa debilitata,domum reuersa est. & quæ ad ipsius magicam artem pertinent, hæc fuere. Mago isti frater germanus erat nomine Arsaber fortuna patricius. huic ager suburbanus erat,ad sinistram freti partem, proximè monasterium sancti Phocæ, quod sumptuosa habebat ædificia, porticusq;, & balnea, & alia ad commorandum iucunda loca; ibi Magus frequentans hospitia, subterraneam quandam construxit domum à tergo portis ædificatis, quibus volentes intromitteret. admittebat igitur in illam improbam officinam quicumque vellent, & modò seruabantur nuptæ,monachæ, &aliæ mulieres forma decorę, quibuscum stupra committebat: modò extispicia, & peluium diuinationes, & incantationes, & necyomantiæ exercebantur, quibus sæpenumero ui Dæmonum futura quædam prædicebat. Verùm hæc domus, quum posteà ad regij cubiculi præfectum peruenisset, solo æquata est, & monasterium constructum, Phocæ magno martyri dedicatum. Eiecti autem, vt diximus,isti, eiusq; socij,ne sic quidem quieuere; sed adhuc contrà sanctas imagines aliquid moliri audebant,& quædam improba facinora in pios homines machinabantur; commenti enim calumniam contra magnum Methodium, conabantur eum accusare, qui ab omni culpa vacuus erat, atque ità Orthodoxorum cætum offendere, corrupta quadam muliere multo auro, pollicitationibusq; si sibi tantùm consentiret, parens illa mulier erat Metrophanis; qui postea Smirnæ præfectus fuit. ei igitur persuadent, vt ad Reginam, & tutores Imperatoris sanctum deferat, accusetq; secum rem habuisse. Res igitur statim horroris plena à ciuilibus, & sacris uiris reprehendebatur. aderant pij viri mæstitię, ac doloris pleni, neque aberant impij,qui existimabant fore,vt quædam minimè vulgaris nota Orthodoxorum inureretur Ecclesiæ. aderant Sycophantæ superbia elati, & gaudentes, quasi statim accusatio promptam habitura esset demonstrationem,& certum indicium: adducta in medium mulier,quæ docta fuerat,iudicibus enarrabat; Indignabantur iudices, & præ cæteris Magister Manuel, quòd vnius viri opera Orthodoxorum multitudo periclitaretur,& ludibrio esset futura aduersarijs. His omnibus cognitis sanctus Methodius,qui studebat impios de spe deijcere,& pios à grauiqua detinebantur, animi molestia liberare: neque lapis offensionis esse volebat Ecclesiæ, nihil hominum frequentiam veritus, reiecta veste in conspectu omnium, qui spectatores aderant, pudenda nudat, omni honore ac reuerentia reuera dignus, & illa omnibus conspecta sunt, ità morbo quodam consumpta,vt naturalis prorsus essent virtutis expertia.

Factum

Factum hoc pudore sceleratos perfudit, & calumniatores; & quàm maxima lætitia, animiq; iucunditate affecit. pios viros, qui ad eum accurrentes summo cū gaudio salutabant, amplectebantur, neq; præ ingenti lætitia intelligebant, quidnam facerent. & quidam ex propinquioribus ad eum accedens, interrogabat Patriarcham leni voce, quod se ab eo discere ostendebat cupere, qua ratione ei virilia membra contabuissent; qui respondens altè rem, & à principio exorsus, enarrabat, se olim Romam ad Papam missum propter excitatos sanctissimi Patriarchæ Nicephori lites, ibiq; commorantem à dæmone carnis amatore molestia affectum, qui vbi non destitit dies, noctesq; se irritare, & carnalis copulæ sibi cupiditatem inijcere, incensum libidine iamq; victum se agnoscentem, Petro Apostolorum Principi addixisse se ipsum, eiq; supplicasse, vt ab hac corporea libidine se liberaret. quem sibi in somnis visum nocte dextra manu attigisse pudenda, & incendisse. hæc loquutum, ne amplius in posterum voluptatis cupiditatem metueret, à somnoq; excitatum non sine vehementi cruciatu inuenisse se ità affectum, vt illi conspexerant. Quæ quum dixisset, Patriarcha Manuel haud ferendum ratus improbum illum conatum, decreuit mulierem examinandam, vt indicaret doli machinationem: statim igitur ipsi intentatus est gladius; & virgæ spinis obsitæ adducebantur, & carnifices idonei præstò fuere. Quibus infœlix deterrita, rei veritatem patefecit; & quomodo dolus consutus esset, & fraudem, qua decepta est, ob largitionem auri, ac multas pollicitationes, & eos nominauit, qui hæc patrarant, & totum rei indicauit commentum; adiecit item, si aliquis domum suam abiret, eum aurum in marsupio reperturum in quadam arca frumenti plena. statim è satellitibus vnus missus est, & aurum adductum, & facinus fuit manifestum, ac debitas pœnas Sycophantæ persoluissent, nisi impunè hoc ipsis crimen dimitti petijsset Patriarcha suum Dominum imitatus; hoc tantum pœnarum, & supplicij subirent; vt singulis annis in publica Orthodoxorum celebritate ab immaculato templo, quod est in Blachernis, cum facibus ad sacrum sanctæ Sophiæ templum accederent, ibiq; suis auribus perciperēt anathema illud, quod vsque ad exitum vitæ ipsorum seruatum est. Et Iconomachorum hæresis tali modo terminata est, & Orthodoxorū ecclesia suum recepit ornatum, venerandarum imaginum instaurationem. Hanc celebritatem rectæ fidei colens olim beata Regina ecclesiæ, cætui conuiuium præbuit, in loco vbi palatia Cariani sita erant; cum cæteris conuiuis numerati sunt, & inuitati Theophanes, & illius consanguineus Theodorus, in quorum vultu notæ inustæ erant. Iamq; vigente conuiuio, & tragematis, placentis videlicet, ac bellarijs appositis, frequēter Regina in ora patrū oculos intendens, & percipiens in eorum facie inustas litteras, suspiria emittebat, & lacrymas; & quidā ex patribus hoc conspicatus, causam rogauit, cur illa tā frequenter in ipsos oculos intēderet. quæ quū respōdisset, vestram admiror fortitudinē, quō insculpi in ore vestro tot litteras sustinuistis, & misereor, atque infœlicē illū censeo, qui tanto in uos odio adductus est, vt hæc patrarit. respōdēs beatus Theophanes, pro hac, inquit, pictura, ò Regina, in iudicio

Dei incorrupto cum tuo viro, & Imperatore iudicabimur; quo dicto corde perculsa est Regina, & cum lacrymis Sancto dixit, & hæc est vestra pollicitatio, & scripta fœdera? vt non modò non ignoscatis, sed etiam ad iudicium adducere, & vocare studeatis? quam redarguens Patriarcha, & reliquus sanctorum Episcoporum cætus, & doloris vehementiam alleuantes exurrexerunt, & statim dixere. Nostra ò Regina fœdera, & pacta, firma, & stabilia sunt, ita, vt mutari nequeant, sed istius contemptum iam valere sinere, honestum est; atq; ità mitigatus est Reginæ dolor. exorta est eo tempore hæresis illa, quæ Cilicum vocatur, quæ vnà cũ suo auctore Cilice nomine in Asicritis degenti, extincta euanuit; quum & ipse & eius sectatores ad verum pietatis cultum redissent, & sacro vnguento vncti, atq; consecrati fuissent. Et res Ciuitatis in eo statu tunc erant. Bogoris autem Bulgarorum princeps quum audisset Mulierem cũ tenero adhuc puero Romanis imperare, audacia elatus nuncios ad Reginam misit, per quos minabatur se fœdera soluturum, & Romanorũ fines inuasurum. at Regina nihil humile, neq; effœminatum cogitans, & me, inquit, inuenies paratam ad resistendũ in acie, Deiq; nutu superiorem; si autẽ, quod absit, victor ipse fueris, hoc quoq; pacto mea erit victoria: viceris.n. nõ virũ sed mulierẽ: quibus verbis confusus, & deterritus quieuit, & pristina fœdera renouauit; miserunt item vltrò, citròq; legatos, & Regina, & princeps quidã. Regina legatos accepit à quodam Theodoro, Cuphara cognomẽto, viro idoneo, & administrãdæ Reipub. vtili, qui tunc in Bulgaria captiuus detinebatur, princeps uero à sua sorore, quæ in quadam excursione capta in regia commorabatur; hæc enim iampridem captiua adducta, & Christianorum religione initiata, litterasq; edocta, quo tempore captiua erat, ac nuper liberata non desistebat fratri Christianorum mysteria cõmẽdare, & in eius cor fidei semina inijcere; qui tamẽ antè à Cuphara diuina misteria fuerat edoctus: facta aũt permutatione, & reddita muliere fratri, restituto itẽ Reginæ Cuphara, quamuis antè princeps instructus esset, & diuinis imbutus mysterijs, adhuc tñ retinebat infidelitatẽ proprio cultui addictus; verùm quum ingens fames Bulgarorũ regionẽ occupasset, omniq; destituerentur auxilio, Princeps ipse Christianorũ Deum, vt sibi opẽ ferret, inuocauit, idemq; facere omnem sibi subiectam nationem iussit, impetratoq; remedio, & fame liberati, ad veram religionem se conferunt. & princeps noua lauacri regeneratione donatur, de nomine Imperatoris Romanorũ Michael appellatus ab ẽpo, qui ad eum missus fuerat, eiq; diuinũ lauacrum impertitus est; aliud quoq; accidit, quod principẽ ipsum in veræ fidei cultũ magis confirmauit. insatiabiliter iste venationi deditus erat, qua oblectare se se studebat, non modò quũ venatum se conferret, sed etiam qñ otiosus esset domi; idq; per animalium pictas figuras constructa noua domo, Methodiũ quendã monachũ, arte pictorẽ, iussit, domum illã picturis exornare. verùm quasi diuina quadam prouidentia ductus, non præscripsit definitè quænam, & qualia pingeret animalia; verùm quæcumq; ipse vellet iussit depingere; terribilia tñ esse, quæ pingerentur, vt spectantibus terrorem, & metum incuterent: ille autem nihil aliud terribilius noscens secundo

do Christi aduentu, hunc ibi descripsit. quumq; iam finita illa esset pictura, conspicatus princeps ex altera parte iustorum cœtum coronari, ex altera verò impios puniri, & à pictore percepta picturæ mente, statim propriam eiurat religionem. Imbutusq;, vt diximus, à Sancto Episcopo diuinis mysterijs, intempesta nocte sacrum percipit baptisma. Quum autem cognouissent nationis præfecti, & communē mutatum religionis cultum, in Principem conspirant, eumq; de Imperio deijcere studebant, quos ille parua, quam secum habebat, manu, fudit, fugauitq; præeunte crucis signo, & inopinata re perculsos Christianos effecit. Igitur tota natione ad verum cultum traducta, Reginæ scribit petens cōcedi sibi regionem, quòd sibi subiecti nimis angustè habitarent, pollicensq;, se gentes vnā tantum effecturum, pacemq; fore perpetuam, & immutabilem; Regina verò admodum benignè, & hilariter eius preces admisit, concessitq; desertam, eo tempore regionem, quæ est ab ea parte, quæ ferrea vocatur, confinis tunc Romanorū, & Bulgarorum, vsque ad Debeltum, quam Bulgari Zaguram nuncuparunt. Hac igitur ratione omnis Bulgaria ad veri Dei cultum traducta fuit, & Occidens integerrimam, & optatissimam pacem est adeptus; & res Occidentis trāquillę firmā, ac stabili pietate administrabantur: exultansq;, ac læta rerum successit Regina, quasi honestum augere studens Manichæos ad Orientem, quos & Paulicianos communis hæresiarcharum lingua appellare consueuerat, ad pietatem, & verum cultum reuocare nitebatur. sin autem id assequi non posset, eos funditus è medio tollere decreuit; quod quidem multis compleuit orbem terrarum calamitatibus, qui enim missi sunt, vt mandata exequerentur, Leo ex Argiro, & Andronicus ducis, & Sudalis, non moderatè, sed crudeliter, vtentes imperio, alios lignis appensos, alios gladio necandos curabant, alios alijs malorum generibus cruciabant, & varijs, ac diuersis pœnarum omnis generis modis, circiter centum hominum millia interfecere, eorum bonis publicatis, ità, vt reliqua multitudo hinc coacta ad rebellandum animum applicuerit; cuius rebellionis hoc fuit initium. Præfectus erat rebus Orientis Theodotus Melissenus. huic minister erat, qui primi mandatoris obibat munus; quidam vir nomine Carbeas, manichæorum fidei addictus. hic quum parentem suum in crucem actum cognouisset, grauissimè id factum ferens, cum alijs quinque milibus eiusdem fidei trāsfugit ad Amera Melitenes Ameram, & indè ad Amermumnem, à quo multo honore excepti, dataq;, & accepta incolumitatis publica fide, haud multò post in Romanorum regionem inuadunt: & quia hominum frequentia abundabant semper confluctibus, qui se se metu occultauerant, Manichæi, ad duas vrbes tertiam quoque addidere, quam Theophricem vocarunt; vnde profecti, & cum Ameri Melitenes Amera præfecto coniuncti, & Alim Tarsi principe non desistebant assiduè excurrentes Romanorum regionem diripere. verùm Alim in quamdam Armeniorum regionem cum suo exercitu profectus, & ipse, & omnis exercitus funditus interijt. Amer autem intestina seditione laborans, in quam inciderat, quod contra eum collega conspirauerat (hic Scleri vocabatur) suarum re-

rum satagebat, neque cum alijs pugnandi ei temporis dabatur opportunitas, quoad debellato aduersario, nactus est securitatem: tunc enim pactis inducijs, & alioqui nesciens quiescere, cum Carbea se coniunxit; cumq; omnibus copijs Romanos aggreditur, contra quos exercitum ducit Reginæ frater Petronas, domestici scholarum imperium administrans, verbo maiori natu fratri Bardæ conueniens, re autem ab ipso administratum. quod illi non vacaret, qui Imperatoris tutela occuparetur. Iste igitur Petronas, dux Thracensium contra Amer, & Carbeam, in acie se se instruit; quomodo verò congressus fuerit, & quæ gesserit, suo loco declarabit historia. Imperator autem Michael exacta iam pueritia, quum ad virilem ætatem peruenisset, cupiebat per se res obire ad id incitatus etiam à tutore, & auunculo Barda Reginæ fratre. Hic enim ardenti Imperij cupiditate incensus, nihil aliud curabat, quàm quæ ad incœptum proficerent; verum vt apertius scire cupientibus rem explicemus, paulò altius nobis est exordiendum. Intercessit Manueli cum Theoctisto Logotheta, & tutoribus Imperatoris in palatio degentibus, discordia quædam, quæ ipsum Manuelem crimine læsæ Maiestatis obnoxium fecerat, quod ipse metuens, veritusq; inuidiam, existimabat id sibi faciendum esse, vt extrà palatium degens à frequentibus colloquijs, & administrationibus se remoueret. descêdit igitur in domum suam ad cisternam sterilem positam, quam postea monasterium faciendam curauit; aggere ibidem constructo, vnde semper profectus socius, & particeps administrandæ Reipub. asciscebatur. Quum igitur Bardas non per se, sed per Theoctistum Manuelem amouisset, occasionem, & tempus idoneum nactus, incœpta perficere studebat: existimansq; iure sibi impedimento fore Theoctistum; ipsum quoque è medio tollendum curabat, idq; eò magis, quod frequenter illi exprobrabat, clandestinam, quam cum sua sponsa habebat consuetudinem: modus autem illius incœpti tale habuit initium. Erat Imperatori Michaeli pædagogus dissolutus, & improbus: Hunc Imperator volebat extollere, & imperatoria dignitate exornare, maioriq; honore decorare. Matremq;, & Theoctistum, vt id faceret, hortabatur, non persuasit autem Theoctisto, qui pro dignitate non sine dignitate res Imperij administrandas asserebat. Hunc igitur pædagogum Bardas ministrum sibi improbum asciscens, non desistebat per eum zizania quædam contra Theoctistum in Imperatoris animum inijcere; modò asserens non rectè ab eo administrari Rempub. modò velle matrem illius nuptui dare, vel aliquam suarum sororum, eiq; oculos effodere, & imperio eum deijcere. hæc quum crebrò dictitaret, adiecit item, prudentissimo, & celerrimo consilio opus esse. Vbi verò sæpe eadem de re conuenere, & quidnam facto opus esset, consultarunt: ad extremum illud visum est, vt è medio Theoctistus tolleretur. id placuit, & talem consilio finem imponere decreuerunt, vt quum ad Lausiacum Theoctistus egrederetur, ad ius dicendum pedetentim sequeretur Imperator, idq; tantùm acclamaret: tollite ipsum. vt igitur Theoctistus domo egressus prodijt, agnouitq; datum signũ: fuga sibi salutem quærendam existimauit: fugiebat autem ad Hippodromũ, vbi

sunt

ſunt Aſicritea,ibi enim tunc Aſicriti erat hoſpitium: verùm à multis vnus comprehenſus,coactus eſt manere,quum Barda gladio ſtricto minaretur ſe percuſſurum,quicunque aut prohibere,aut opitulari conaretur.ducebatur igitur ad Scyla interim cuſtodiæ tradendus, quoad de ipſo decernerent. ad extremum quum existimaſſent non expedire, ſi ille viueret ob Auguſtæ metum, mittunt quemdam è ſodalitio, qui illi nudum gladium intentaret. ipſe conſpicatus hominem districto gladio ſe inuadentem, quoddam ſcamnum ſubijt, vt plagam euitaret; verùm lætali vulnere in ventre percuſſus; effuſis inteſtinis interijt; & Theoctiſtus ità interfectus eſt. cuius audita cæde Manuel, ſtatim ſe ad regiam contulit, et quaſi furore correptus fertur Bardæ dixiſſe, quum gladium diſtrinxeris in Theoctiſti cædem, ad cotidianas cædes arma te ipſum: poſt Theoctiſti necem Bardas Caniclæi dignitatem ſibi aſſumpſit. At Regina Theodora vbi ſenſit, quæ facta fuerant,ſolutis comis accurrens lamentis regiam complebat, & vtrumque filium, ac fratrem, probris, & execrationibus inſectabatur: ſimilemq; ipſis mortem eſt imprecata. qui eius probra minimè ferentes, præſertim Bardas, cui non deerant exploratores, ipſam quoque è medio tollendam cenſuerunt, vt in poſterum metu liberati, ſine vllo impedimento, quodcumque videretur, peragerent: quod illa ſuſpicata (erat enim prudens, & facilè futura coniectabat) reſiſtendum minimè cenſuit: quo cædes,& ſanguinis effugeret effuſionem. Opes tamen repoſitas in palatio, ſenatui decreuit indicare, vt hac ratione filij immoderatos ſumptus prohiberet,&ſuam adminiſtrationem diuulgaret. igitur, coacto ſenatu,quum ſtetiſſet, vndè facilè poſſet audiri,tales reddidit rationes.

Mille & inſuper nonaginta ô Patres auri centenaria in Imperatoris ærario repoſità ſunt, argenti verò circiter tria milia: quorum alia vir meus comparauit, alia ipſa poſt eius obitum coegi. aliæq; opes multæ,ac variæ,quas ego hac de cauſa vobis indico, vt ſi fortè, poſtquã ego à palatio diſceſſero, meus filius ac veſter Imperator dixerit me decedentem de regia eam reliquiſſe opibus indigentem; ne facilè credatis; & ſimul hæc dicens præſto eſſe quæſtores iuſſit regiæ pecuniæ, dictis annuentes,& Regina ſalutato ſenatu, & omni cura, atque adminiſtratione depoſita, è palatio egreſſa eſt. Opes verò regiæ tales ac tantæ, nulli vſui fuere propter Michaelis amentiam, qui equorum certamine exultans,vt ſi quis alius, aurigę officio ipſe fungi non recuſabat,atque eorum, qui ſecum luderent, aurigarent,& decertarent, filios è ſacro baptiſmate ſibi adoptans,regias opes exhauriebat, centum, & octoginta, ac minimum quinquaginta ſingulis libras præbens. & olim cuidam viro, quem patriciatus dignitate exornauerat, Himerius hic vocabatur, propter oris per antiphraſim, agreſtem effigiem, adulatione; eum Himerium,qui Tiberio imperante vixit, ſuperanti, ſcurriliaq; ad menſam, & obſcęna loquenti,atque impudenter oppedenti audiente Imperatore, & conuiuis, ità vt ſonitu facem extingueret, auri centum libras dedit, & Chilæ ſecum auriganti, cuius filium è ſacro baptiſmate ſuſceperat, auri libras centum largitus eſt.ità ille in rebus non neceſſarijs expendebat,& conſumebat opes, & vbi breui

tempore

tempore talibus minimè legitimis rebus tantùm diuitiarum consumpsit:ueníto;
tempus, quo Imperatoria dona erant distribuenda, nec erat pecuniæ copia, auream illam, & celeberrimam platanum, & duos aureos Leones, duos autem aureos vultures ipsos quoque malleo fabricatus, & vasa tota aurea, & alia opera, propter quæ Imperium Romanorum homines admirabantur, quorum pondus non minus erat duobus centenarijs: quum conflasset, signanda curauit in regio ærario. idem fecit etiam in regijs vestibus, quarum aliæ totæ aureæ erant, aliæ auro intextæ, eas enim tradidit aurifici, vt conflaret, sed non prius conflari illæ potuere, quàm ipse interfectus est, & Basilius excepto imperio eas reuocauit, qui ex tantis diuitijs nihil repperit amplius, quàm auri centenaria tria, & Milliarissiorum saccos nouem, quibus in senatu indicatis inopiam conquerebatur; & vnde ad publicos vsus pecuniæ suppeditarentur, quærebat. Quum autem consueuisset Theodora Regina conferre se ad sacrum templum Dei genitricis, quod est in Blachernis, tum diuini cultus caussa; tum, vt cum filiabus lauaretur, vbi eam cognouit Imperator illuc aduentasse, eiusq; consanguineus Bardas, misso Petrona, quem fratrem ipsius superius demonstrauimus: eam detondent, & monacham cum filiabus esse iubent: eisq; tunc Cariani palatia definiunt, ademptisq;, quas habebant diuitijs, eas priuato, non regio more, viuere statuerunt; Verùm Theodora baud multò post è vita decessit, cuius cadauer Basilius, qui postea imperauit, & filias ad Mammæ monasterium, quod Gastria vocatur, vt ibi degerent, misit: fuere Reginæ isti, mares, fratres duo, & iste Bardas dolorum consutor, & Petronas, filiæ tres, Sophia, Maria, & Irene, quarum Sophia Constantino Babuzico, qui ad magistratus honorem peruenerat, collocata fuit; Irene verò Sergio patricio, fratri Photi, qui postmodum ad Patriarchatus sedem ascendit, & Maria Arsaberæ magistro viro forti, quique ea tempestate plurimùm poterat; omnes hæ honesta, & decora facie summaq; virtute præditę, & Theodora vita functa huiuscemodi prolem reliquit; omnisq; rerum administratio ad vnum Bardam delata est, qui præcipuè amabatur ab Imperatore, ex quo Curopalati honorem consequitur, præmium fortasse, quod sororem suam remouendam à Repub. curauerat; decreuit igitur cum Imperatore contra Ismaelitas proficisci cum exercitu, & contra Amer præfectum Melitenes, qui nuper ex ephebis excesserat, & ad virilem ætatem peruenerat. vt igitur hostium regionem inuasere: & ad Samosata peruenere (est autem vrbs Samosata earum, quæ ad Euphratem sitæ sunt, & potentia & robore præstans) hanc obsidere aggressi sunt. Quumq; Saraceni simulato metu, se intro inclusissent, ac nemo è muris exiliret, metu fortassè copiarum Imperatoris, Romani negligenter & incaute degebant, & tertia obsidionis die (hæc autem erat dies Dominica prima dierum) quum sacrificium sanguinis expers peragitur, in quo sumpturi erant sacra mysteria, apertis portis Saraceni, & armati vndique egressi Romanos inuasere, qui nec opinato impetu perculsi in fugam versi sunt: tum Michael ipse, quum vix equum conscendisset, multa cum difficultate seruatus est incolumis: omnibus Imperatoris & militum

impedimentis ab hostibus captis: quum Carbeas Manichæorum dux magis alijs strenuum se se præstitisset, neque solum multos obscuri nominis milites occidisset, sed etiam complures Illustres duces, viuos cepisset, & Centuriones haud pauciores centum, quorum alij soluto redemptionis precio liberati sunt, solus Sion dux in custodia expirauit; duobusq; elapsis annis rursus Amer coactum exercitum non minorem triginta millibus aduersus Romanos ducit, Michael vero pristinam cladem resarcire studens, ipse quoque coacto exercitu ex Thracibus, & Macedonibus, circiter quadraginta millium, contra ipsum prodit. Quo audito Amer per quædam loca difficilia, & breuia, itinere suscepto, & improuisus adortus, vi fudit Imperatorem, ac fugæ se se committere coegit, & parum abfuit quin caperetur. nisi Manuel domesticus scholarum, interrupta phalange, ipsum seruasset, quum ex alijs omnibus, qui dissipati fuerant, quilibet vt potuit sibi salutem quæsiuisset. Alter item post hoc bellum annus effluxerat, & rursus Amer eum quadraginta milibus militum aduersus Romanos proficiscitur, tum fines Armenios, tum regionem maritimam diripiens & incendens, quo tempore, aiunt, ipsi accidisse, quod olim Xerxi, qui mare loris percuti iussit, quod non vlterius eum procedere permisisset. quam rem tristis Michael ægreferens, neque contra ipsum amplius audens exercitum adducere: suæ Matris fratrem Petronam, qui Thracensium administrabat Imperium, iussit Romanis copijs coactis, omnibus viribus, contra ipsum proficisci; Hic eo tempore ad Ephesum commorabatur, & acceptis litteris in maximam incidit molestiam. statim igitur conscendens equum, in montem Latrium se confert, ad Ioannem Monachum, qui ibi se se exercebat, eratque tunc ob virtutem clarus, & de hac re ipsum percontatus est: ille autem nulla interiecta mora, respondit: Abi fili contra Saracenos, Deum enim ducem habebis, huius uotis armatus, proficiscitur ad eum locum, qui Lalacaon vocatur, & in quodam loco qui indigenarum lingua Gyren nuncupatur, insidias vndiq; collocauit, & ad prælium Amer prouocabat. Igitur ex omni parte, veluti fera conclusus Amer, ac de fine solicitus, accitum ad se quemdam ex captiuis Romanum, percontabatur. & regionis cognomen, & loci in quo fortè castra posuerat; & præterfluentis fluminis; vt autem regionem Lalacaonem appellari audiuit, & locum Ptosontem, fluuiumq; Gyren, statim ipse sibi mali hominis auctor respondit, & populi vexationem significare, & casum nomina illa, ac necesse esse à Romanis se se circumueniri: attamen non segniter agendum est, iniquit, sed excitanda vis est, & viriliter decertandum pro ijs diuitijs, quibus cras potiemur, præsentibus dixit: Quumq; die iam illucescente agnouisset vndique se conclusum ac circumuentum, ità vt frustra egredi inde conaretur, expedire statuit, in eam partem concedere, vbi Petronam nouerat curare; & plausu, atque clamore in hostes irrupit. at vbi se ea conari sensit, quæ perfici non poterant, parum contractus metu, rursus impetu facto, cum exercitu nitebatur sibi viam, qua fugere posset, aperire, rursusq; impos voti, quum tertio idem conatus esset, in difficultatem incidit vt verò ex omnibus partibus apparere, & exilire Romanos

nos vidit, a meridie, & ab aquilone, seq; eò redactum, vndè effugere non posset, tunc desperata salute, in eos, qui in fronte conferti locati fuerant, magno impetu inuadit, ibiq; letali accepto vulnere, & ipse occumbit; & ex eius exercitu ne vnus quidem seruatur incolumis. cuius audita clade filius, qui ad prædandum cùm exercitus parte missus fuerat, statim ad Melitenem aufugit. verùm ipsum quoque Charsiani Clausuræ præfectus, persecutus, cum suo exercitu simul capit, captumq; duci Petronæ tradit. Petronas autem tali de Amer erecto trophæo, ad Constantinopolim se recepit, adducto secum monacho illo, qui hanc ei victoriam prædixerat, eius virtutem prædicans, & apud Imperatorem, ac Bardam suũ fratrem ipsum laudibus celebrans, & extollens. Hoc igitur honore affectus est, vt esset Scholarum domesticus, sed paulò post excessit è vita; & antè ipsum mortuus erat Manuel graui morbo superatus, relictusq; solus Bardas omnia moderabatur, & omnia sustinebat, & crebrò ab Imperatore honores consequebatur; perueni tq; ad Cæsaris quoque honorem, & gloriam, Michaele nihil aliud ex rebus publicis curante, quàm theatra, & certamina equorum, & quod deterrimum est, non cupiebat solum spectator esse, sed etiam ipse aurigare, omnibus ludibrio, & risui esse; & ille in his versabatur. Bardas autem omnia ad Remp. spectantia obibat, & de imperio cogitabat, quomodo ipsum opportuno tempore sibi asciscere t; externæ quoque sapientię rationẽ habuit, quæ iam pridem effluxerat, & ad nihil prorsus reciderat superiorum principum rusticitate, ac ruditate, definitis vnicuique doctrinæ scholis: alijs quidem vbicumque contigerat: supremæ verò philosophiæ in ipsa regia, in Magnaura: atque ità ex eo tempore doctrinæ reflorescere cœperunt. hoc opus pulcherrimum, & celeberrimum haud potuit alias maculas, quibus infectus erat Bardas abstergere. Philosophiæ igitur dux, & magister erat, Leo ille magnus philosophus, ex fratre nepos Ioannis Patriarchæ, qui etiam Thessalonices thronum consecutus est, & paulò antè, eiectis Iconomachis, ipse quoque eiectus fuerat: & scholas aperiens, ad hanc scholam perductus fuerat, ac prius ille à Theophilo Imperatore cognitus est hac ratione, quum omnes disciplinas ille ità feliciter esset ademptus, vt nullus alius vel vnam tantum, in vili quodam domicilio degens, quicumque vellent, quam quisq; instituisset, edocebat. vbi verò interiecto tempore multi in disciplinis profecere: accidit, vt quidam iuuenis Geometriæ peritissimus, scriba esset cuiusdam Ducis, quem ad bellum nescio quod profectum, ipse quoque sequutus est, fusoq; exercitu viuus capitur: & cuidam claro viro in seruitutem traditur. eo tempore Ismaelitarum præfectus cùm alijs græcis disciplinis, tum verò præcipuè in Geometriæ studijs occupabatur. quumq; aliqñ mentio facta esset à domino, in cuius potestate erat iuuenis ille, de studio Amermumnæ, quo flagrabat in disciplinas, & de diligentia, quam in Geometria ponebat, Hunc audire, iuuenis, inquit, cupio, & illius Magistros, atque intelligere quantum sit eorum erga Geometriam studium. Mamum hoc cognito, multa lætitia ad se iuuenem accersit, qui quum ad eum accessisset, percontatus est an huiusce artis peritus esset: & quum peritum se dixis-

se dixisset, non credebat Barbarus, & contendebat alium neminem, præter suos Magistros Geometricæ scientiæ vim ea tempestate callere; Quumq; iuuenis dixisset cupere se illius doctrinæ periculum facere, dicto citius illi præsto fuere, & descripsere figuras, triangula, & quadrata, & in medium propositæ sunt auctoris elementorum regulæ, docentes hanc figuram hoc nomine, illam alio appellari, causam verò, & rationẽ cur ità appellarentur, nullam illi omninò reddidere: Vbi igitur eos iuuenis exultãtes vidit, & gloriantes ob schematum descriptionem, In omni oratione, ò vos, iuuenis inquit, & omni re, causa propter quid, primas obtinet, verùm solum id quod est dicentes, omissis rationibus, non minimum mihi videmini aberrare; quippe quum id ignoretis, quod est vtilius; illis verò dubitantibus, hortantibusq;, vt causas horum dissereret, ac doceret: postquàm interpretantem, ac declarantem ipsas viderunt, vt hoc hac de causa, illud verò propter hoc, ità appellatur, itaq; describitur; & simul mens ipsorum aperiebatur, & quæ dicerentur percipiebant; deinceps obstupefacti, interrogarunt, an alios tales haberet Byzantium. quumq; respondisset, plurimos ibi esse, seq; minimum discipulorum nõ docentium, de Magistro rursus interrogarunt, quisnam esset, & vtrum viueret. ipse verò & quis esset, respondit, & superesse adhuc inopem vitam degentem: neque alijs in rebus, quàm in solis disciplinis versari. Statim igitur ad ipsum litteras Mamum scribit in hãc sententiam. Ex fructu arborem, ex discipulo cognouimus Magistrum. Quando igitur tali, ac tanta præditus rerum scientia, ignotus es tuis ciuibus, neq; cognitionis, & scientiæ fructum vllum percipis, ne graueris ad nos venire, tuamq; nobis sapientiã cõmunicare; nam tibi ad nos accedenti omnis natio Sarracenorũ se submittet, & opibus, ac donis afficieris, qualibus nemo vnquam affectus est. His litteris traditis iuueni, eumq; donis prosequutus ad magistrũ mittit. qui quũ saluus ad Constantinopolim peruenisset, viuẽtemq; philosophum offendisset, reddit ei litteras: ille verò periculosum ratus, si litteras ab hostibus acciperet insciente Imperatore, ad Logothetã Dromi accedit. hic erat Theoctistus, qui post modũ a Barda occisus fuit, & narrat, vt ad se venerit captiuus, & discipulus, sibiq; ab Amermumne literas attulerit, & simul ei litteras in manũ tradit. Hæc fuit Leoni Philosopho causa, vt ab Imperatore cognitus ei fieret familiaris; & discipulus, quem diximus, Leonis occultam sapientiam diuulgauit: confestim enim ad se accersitum Imperator ditat, & hortatur, vt publicè doceat, eique ad habitandum definit sacrum quadraginta gloriosorum martyrum templum: Mamum verò desperato Philosophi aduentu, dubitationes quasdam exponens Geometricarum, & astronomicarum quæstionum, & alia quædam ad eum mittit, sibi declarari petens, & dissolui. vt verò Leo singulas quæstiones congrue dissoluit, adiecitq; admirationis causa quædam signa futurorum prognostica, eiq; misit: tunc Amermumnem illis acceptis, aiunt illius amore perculsum clara voce exclamasse, hominem ob sapientiam summe admiratum; statim igitur legatio ad Theophilum mittitur, cum litteris in hac sententiam scriptis. Voluissem ad te ipse venire legitimi amici functus officio, sed quando commissum mihi à deo Imperium, & in-

H gens,

gens sub mea potestate degens populus id non permittit:quẽ habens ob Philoso phiã,& alias doctrinas celebrẽ virum:ad breue quoddã tẽpus, mihi mittas peto, vt mihi suæ scientiæ aliquid impertiatur, cuius amore haud mediocri sum incen sus: neq; vlla interponatur mora propter relligionem,& nationis alienum cultũ, sed magis ꝙ tales peto,petitio valeat apud æquos,& probos amicos,& pro hac re tibi gratia reddet,auri centũ cẽtenaria,pax aũt & fœdera perpetua,ac sempiterna.

Acceptis autem litteris Theophilus, quum absurdum iudicasset si rerum cognitio,ob quam genus Romanorum admirationi erat gentibus traderetur, peti tionibus minimè consensit,sed Leonem maiore habuit in honore,quem Thessa lonices præsidem creauit, quum Ioanni Patriarchæ persuasisset, vt hunc deligeret,ei,vt iam diximus genere propinquum.hunc item Thessalonicenses,postquam delectus fuit, egregiè coluerunt propter eam,qua præditus erat,sapientiã, & absolutã omnium disciplinarum peritiam: sed præcipuè illum admirati sunt hac de causa. sterilis erat terra, nullumq; eo tempore fructum producebat. ac fames inuaserat incolentes Thessalonicam,locaq; finitima,omnesq; vel patria relicta,aliò migrare, vel fame & inopia necessariorum perire metuebant. at Leo eos consolatus est,asserens inopiæ finem impositum iri,& tempus quoddam, quod stellarũ sibi ortus,& lumen demõstrauerat,ipsis indicauit,& in terrã semina inijcere tunc præcepit:quo facto tãtæ illis fertilitatis auctor fuit, vt in multos annos indigenis perceptæ fruges satis essent;Grammaticã asserebat se Leo, & Poeticam Constantinopoli didicisse,reliquas verò doctrinas,quũ in insula Andro cõmora retur:ibi.n.cũ studioso quodã homine Michaele psello versatus, & ab eo perceptis elementis,atq; rationibus quibusdã,& principijs,qñ non quantũ voluit cõprehendit,obibat monasteria,& repositos in ipsis libros inuestigãs,emptosq; studiose legens,tã præstantẽ,& excellentẽ rerũ cognitionẽ adeptus est, & disciplinis expletus ad saci etatẽ, Constantinopolim reuersus est,vt doctrinarũ semina eorũ mentibus,quicũq; vellent cõmitteret:verùm hæc prius acciderant: expulsa verò Iconomachorũ hæresi, &*simul eiectis,qui ipsa detinebantur. eiecto itẽ Ioanne Patriarcha,ipse vnà quoq; in exiliũ pulsus est,quẽ Bardas,vt iã diximus,Philosõphicę scholæ præfecit, & quendã Sergiũ eius discipulũ,pater hic erat iuuenis, de quo mẽtionẽ superius fecimus,Geometriæ ludo ac Theodigiũ ipsius itẽ familiarẽ Arithmeticæ,& Astronomiæ,cõmeatus ipsis opipare suppeditãs,sæpe ẽt discẽ di studio ad eos aduentans,& discipulorũ studia, & alacritatẽ confirmans, & ità breui rerũ cognitio suscepit incrementũ,quæ antea prorsus extincta erat adeò, vt ne vestigiũ quidẽ vllũ,aut scintilla ipsius ostendi posset,Ipse aũt Bardas quamuis Cæsar esset,crebrò ad Hippodromi iudicia se cõferebat,& vt iterũ dromi florescerent auctor fuit:tps.n.accuratã diligẽtiã, ꝗ in ipsis ponebat,occultauerat. verùm enimuerò talia,ac tãta Bardæ honesta instituta,ac studia, quibus cæteris pſtabat, principatus cupiditas, veluti quædã innata macula,& sordes,ꝗ deleri nequibat, obscurauit, & extinxit:& itẽ seditio illa,qua concitata confudit,& perturbauit ecclesiã:quare ꝓ bona aduersam famã tulit, vita.n.functo beatissimo Methodio, ꝗ

quattuor

quattuor annos Constantinopolitanam sedem moderatus fuerat:Ignatius Nicephori Imperatoris ex filia nepos,filius autem Michaelis illius, qui regno exciderat,postquàm regno, & genitalibus mēbris priuatus, monachus effectus fuerat, & monasterij Satyri præfectus, ad Patriarchatus sedem adducitur. Hic Bardæ, propter insontis vxoris repudium, & cum cognata sibi sponsa consuetudinem, ecclesiam interdixit: siquidem diuinos canones nō curabat,cui postquam multum supplicans Bardas,vt eum sibi placaret, veniam impetrare non potuit: omninò desperata re,ad iniuriam,& vltionem animum adiecit:eumq; ex ecclesia expellendum curat,ac post multas, atque incredibiles vexationes,& cruciatus, ad extremum in Copronimi sepulcro includit, impositis ipsi grauibus crudelissimisq; custodibus.& profectò decessisset è vita sanctissimus hic vir, præ grauissima vexatione,summoq; dolore:nisi pius,ac religiosus quidam vir,quum quibusdam de causis necessarijs indè abijssent custodes,& è sepulcro eduxisset,& conuenientem illi curam præstitisset, quem post maximam vexationem extorrem in Mitylene relegat,& alij complures Episcopi similia his,atq; adeò peiora,pertulere,quod ijs,quæ fierent,non assentiebantur;neque se alium accipere velle,quodcumq; accideret, exclamabant. Attamen postmodum cedentes alij minis, alij pollicitationibus Bardæ voluntati obsequuntur cum virtute, & gloria pecuniæ cupiditatem,& defectionem permutantes.Bardas autem Photium, virum ob sapientiam clarum, quum primus à secretis tunc esset, Patriarcham deligit: & vbi aduenere etiam Papæ Romæ legati contra Iconomachos missi, eisdem quoque persuadent,vt suę voluntati consentiant,quare in sanctorum Apostolorum templo coacto consilio,publico interdicto condemnant Ignatium, ab exilio accersitum. Hęc fuere Bardæ propter principatus cupiditatē facinora:loca verò intra euxinum pontum, omnemq; ipsius maritimā regionem,exercitus* Rhos prædabatur ac percurrebat; sunt autem Rhos gens Scythica ad Arctoum Taurum habitans,effera,& agrestis; ipsiq; Constantinopoli graue intentauit periculum.sed tamen haud multò post diuinam iram experti,domum rediere,quorum legatio ad Constantinopolim quum venisset,petijt,ac supplicauit,vt sacrum sibi baptisma impertiretur;quod impetratum est. alia item Cretæ classis modò Cycladas insulas populari;modò omnem maritimam regionem vsque ad Proconessum. fuere etiam maximè terribiles terræmotus, sed vnus maximus ea die, qua Domini assumptio celebratur,concussa terra,& murum ad exacionium solo ęquauit,& pulcherrima templa, domosq; magnificas, & victoriæ statuam, ad auream portam positam,& quæ in secundo ad sanctam Annam fixæ stabant,concussit: cuius casum Leo præsignificare apertè dixit potentis Imperatoris interitum;fluuij item, & fontes apparere desierunt; & alij quidam casus per omnem regionem euenere: quibus omnibus Imperator,neglectis,ac veluti post tergum reiectis, totus in equestribus ludis occupabatur,apud templum sancti martyris Mamantis,in Augusto constructum. Hoc quoque inuentum non esse prætermittendum censemus,quod & huiusce Imperatoris amentiam,& superiorum diligentiā repræsentet: Sa-

* Rhoxolani aliqui dixerunt.

tet: Saracenorum excursiones in regionem Romanorum prisci Imperatores, quum indicare studerent, ne repente inuadentes, agros diriperent, in vicis, & agris incolas deprehẽdentes, arcem quamdam Tarso proximam in quodam celsissimo tumulo, atque prærupto co nstruxere, Lulum nomine. in hac igitur impositi custodes, simul, atq; excursionem senserant, facem accendebant, qua visa, aliam item Argæum collem incolentes accendebant, & rursus qui in Isabo colle habitabant. qua conspecta itidem, qui ad Agialum, aliam, & rursus ij, qui ad Mamanta aliam, quam Cyzicus excipiens, & hanc item Mocilus, & ipsam sancti Auxentij collis, custodibus in magno palatio ad id munus dispositis, perspicuam faciebat hostium prædam, & ita deinceps faces accendentes momento temporis Imperatori indicabant. quod audientes regionis incolæ, se intra muros recipiebant, excursiones euitantes. quumq; hæc consuetudo viguisset, accidit aliquando, vt quum Michael ad martyris Mamantis templum esset aurigaturus, ex pharo fax accenderetur; quam ipsi conspicato tantus incidit metus, ne à spectatoribus sua despiceretur aurigatio, propter infaustum nuncium, quantus nemini vnquam alij de vita periclitanti. ita ille spectaculis indulgens nullo afficiebatur pudore, & ne quid eorum, quæ tristia euenirent, indicatum molliores efficeret spectatores; imperauit ne amplius faces Constantinopoli vicinæ signum ostenderent, alias rursus, oportet enim hominis amentiam adhuc magis indicare, quũ in curru ipse consisteret, iamq; carceres amouendi essent, indutus autem erat venetum colorem, Logotheta dromi Constantinus Prasinum, Chilas album, Crassas rubrum. nuncius accessit, Amer Melitenes dominum Asiam grauiter depopulari; iamq; propè Malagenos esse, maximumq; impendere discrimen. quo audito Protonotarius, tristis, renunciauit Imperatori, & simul ei reddidit domestici scholarum litteras, ille autem toruo, ac terribili aspectu eum intuitus, & quomodo ausus es ò sceleratum caput, inquit, de istiusmodi rebus me alloqui, in hoc necessario ludo occupatum, neque aliud quidquam curantem, quàm videre medij sinistram partem conuersam, pro qua re omne certamen est mihi institutum; adeò erat demens, & mente captus: neque verò hac tantum cupiditate detentus, ab alijs, quæ minus decerent, se se abstinebat, sed moderatos fortasse immoderatè mores persequens, à decoro, atque Imperatoris dignitate excidebat; & olim quum muliercula à balneis redeunti, sitellamq; manibus gestanti occurrisset, cuius fortè filium è sacro lauacro susceptum sibi adoptauerat, ex equo desilijt, ac senatores, qui eum comitabantur, ad palatia dimissis: ijs verò lasciuis, & impudicis homunculis, quos sibi turpi amore concilians, alebat, assumptis, cum muliere abijt, eiq; sitella è manibus ablatá; age, inquit, ò mulier, præsenti animo excipe me domi tuæ furfuracei panis, recentisq; casei appetentem: vt verò illius verbis mulier perculsa hæsitauit, quippe cui nullæ res ad eum excipiendum suppeterent, Michael dicto citius arreptam sindonem, quam mulier à balneo tulerat, adhuc madidam, pro velo mensæ ministranti solo extendit, ablataq; mulieris claue ipse erat Imperator, conuiuator, coquus, mensę instructor, conuiua, cęnatusq;

cum

cum muliere pedes,ac lento gradu ad palatia se recipiebat, multæ simplicitatis, & fastus superiores Imperatores condemnans, qui grauitatem profiterentur. Hæc igitur omnia homini odium conciliabant, omniumq; in ipsum iram meritò excitabant. & quod pessimum est, cynedorum ipsum comitantium societas, & ad omne turpe facinus paratorum; quos ille in honore habens,& colens,diuinis verò illudens,& insultans; sacras vestes auro contextas induit, & chlamydes, turpiterq;, & impurè cogebat, res diuinas peragere; castissimaq; mysteria, istorum principem Grillum nomine Patriarcham vocans,& reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum è sacerdotibus fieri voluit, qui præses Coloniæ appellabatur: quumq; oporteret eos canere, mysteriaq; perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodammodo,& leni voce resonantes,nunc incitata,& clara, perinde; atque in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorum hymnorum voces edere consueuerunt; habebantq; vasa inaurata,& prætiosis lapillis ornata,quæ aceto,& sinapi implentes,ijs qui sumerent, porrigebant,ad hunc modum sacrosancta,& impolluta mysteria irridentes. accidit olim,vt improbus iste cætus in via occurreret Beato Ignatio Patriarchæ,cum sacro Clero, & supplicationibus procedenti. quo conspecto Gryllus, turpiter,simul, & impudenter,nihil cedens, remissa testudine cum suis sodalibus vehementioribus plausibus vsus, sanctos illos maledictis,& turpibus probris lacessebat. Iste impudentissimus Imperator matrem quoque suam Theodoram in palatio adhuc degentem accersiuit,vt à Patriarcha(nam istum esse beatum Ignatium finxerat) benedictionem acciperet; vt igitur honestissima mulier summa religione exijt; seq; in terram prostrauit benedictionem petens,nihil omninò suspicata, quippe quum improbus Gryllus interim os occultaret, surgens ille oppedit, verbaq; proprio ore digna protulit: ipsa verò grauiter,& iniquo animo factum illud ferens, execrationibus filium insectabatur,ipsumq; propediem diuina prouidentia destitutum iri,quasi Propheta vaticinata est; verùm non poterat ille, qui semel à recto itinere deflexerat,ad meliorem frugem reuocari. quare quàm celerrimè ipsum mors occupauit; antè quem Bardam, & antè illum Caniclæi Theoctistum homines illi gratificantes,quiq; noluere, vt tutores ab improbis artibus eum deterrere, & quemadmodum Theoctistus perierit, superior demonstrauit oratio; signa verò Bardæ interitum portendentia hæc fuere;crinitatum stellarum exortus,somniorum portentosa visa,siquidem sibi visus est in somnis iste ad magnum templum cum Michaele accedere, quasi panegyris celebraretur: vt igitur eò peruenere, & vltra sacrum Templum processere,existimabat se videre quosdam albis vestibus indutos præeuntes,qui ipsum ducebant ad cancellos altaris; nihilq; aliud conspexit. Sed in Throno Patriarchæ sedentem quemdam senem, quem Petrum esse arbitratus est,principem Apostolorum,ad cuius pedes abiectus beatus Ignatius volutabatur,malorum,quæ sustinuerat, vltionem requirens; illum verò vni eorum, qui aderant gladium dedisse, dixisseq; hoc Deo inuisum, ità Cæsarem appellantem, in sinistro loco constitutum frustatim concide. impiumq; filium, hoc nomine

mine Imperatorem indicantem, numera in ijs, qui sunt in dextra parte, sed simile supplicium sume. & somnium ità se habuit: an verò euenerint, quæ visa sunt, in sequentibus declarabimus. nuper contra Cretẽses Bardas omnibus copijs cum Michaele instructus erat: quumq; ad Dei genitricis templum viatorum accessisset, ingressus est cum facibus, vt* Syntacterium absolueret: vbi igitur adytis appropinquauit, repente ab ipsius humeris delapsa chlamys effecit, vt iste grauiora pericula persentisceret: et pridie, quàm ab vrbe profecturus esset: siue per se, siue futuro rei euentu impulsus, coactis in vnum amicis, conuiuioq; acceptis, vt suę amicitiæ memores essent, petebant; et legata, tamquam è vita iamiá discessurus præbuit. postquam igitur ad Cretam profecti sunt, & in regionem Thracensium inuasere, & occupato quodam loco, qui Topos dicebatur, eius ministri contentione, studioq; adhibito castra posuere. hic nescio quomodo siue consulto siue etiam alioqui inscitia, Imperatoris tentorium locarunt, in plano loco, & in supereminẽte colle Cæsaris tabernaculum tetẽdere, quod vt lucrum, & occasionem rati, qui Michaeli addicti, pro eo propugnabant, Cæsari factum obijciebant, & contra ipsum consilia excitabant. attamen illos perturbabat, & segniores ad incœpta perficienda reddebat Cæsaris potentior vis, cuius filius Antigonus domestici scholarum imperium obtinebat, reliquiq; duces ipsi obtemperabant, & Sabbatius Logotheta Dromi, eius gener ob filiam, quam duxerat vxorem, sine vlla controuersia, ei fauere credebatur: verùm Sabbatius ab Imperatore deceptus, imprudens soceri necem patrauit, quippe, cui, & non alij, signum cædis commissum fuit. nuper enim exierat cognitis causis, & signum necis dedit cruce in suo ore impressa, verumtamen coniurati distulere quum præsentes cernerent Cæsaris sodales. quod veritus Michael ne aliqua ratione deprehẽsus in se ipsum gladium attraheret, per fidelem quemdam pollicitationibus homines confidere iubebat, & periculum certè euitasset, ac propulsasset Cæsar ob coniuratos metu perculsos, atq; perterritos; nisi Basilius, qui mox Imperator fuit, quiq; pręfectus regij cubiculi tunc erat ad facinus se se accinxisset. hic enim metum abijcere coniuratos persuadens ad rem confirmabat. Igitur homines gladijs districtis in se confertim inuadentes, Bardas conspicatus, sibi moriendum sensit, seq; ad Imperatoris pedes abiecit, verum ipsum indè abstractum frustatim concidunt: deindè genitalia ipsius membra, hastæ appensa, per exercitum traducunt: ingens autem turba concitata est, quæ Imperatori periculum intentaret. quam quidem vigiliarum præfectus Constantinus, cum multis in medium confestim accurrens, sedauit; quum laudibus Imperatorem celebrás, iusta nece occisum Bardam pronunciasset, atq; ità Bardas perijt, & hac ratione illa contra Cretenses suscepta prouincia dissoluta est, reuersoq; Byzantium Imperatore, hæc ipsa res ad Imperium Basilium perduxit: nam Michael nulla legitima suscepta prole, quum solus Remp. administrare non posset, ipsum sibi filium adoptatum Magistrorum dignitate exornandum curauit; & paulò post ipsi in magno templo diadema imposuit; Hic Imperij compos factus Imperatorem conabatur quàm longissimè à prauis, & execrandis

* Id est genus quoddam precum.

& execrandis facinoribus adducere, sed non intelligebat, ipsum sibi hac ratione necem moliri, siquidem nō ferens Michael obiurgationes, ac de medio Basilium tollere cogitans, quasi suæ esset voluntati impedimento, Basilicinum quẽdam regij dromonis remigem, in medium adductum, purpuram induit, eiq; diadema imponit: quumq; eum manu duxisset ad senatum, talia verba exorsus est; Iampridem oportebat, amici, virum hunc ad Illustria Imperij ornamenta perduci, potiusquàm Basilium, cuius me nunc pœnitet. adest enim ei primum forma digna Imperio, deinde cognata corona, omniaq; dignitati conueniunt. hoc factum atque hæc oratio, principium & causa fuit, cur ille funditus periret. aliud præterea euenit. nam Michael quum se temeto ingurgitare consueuisset, quo tẽpore ebri⁹ erat, absurda multa fieri imperabat, alij.n. aures amputari, alij nares, alij caput; quæ fieri Basilius vetabat, non tam alijs, q̃ sibi ipsi metuens. vt igitur ipsum sibi obstare Michael nouit, contra ipsum tales molitur insidias; cuidam præcipit, vt hastam iaciat, verbo contra feram sed re cōtra Basilium. idq; planum factum est. nam moriturus is, qui iussus fuerat id facere, rem confessus fuit. Iecit igitur hic hastam, & aberrauit, atq; Basilius seruatus est. seruatus autem studuit potius aliquid committere, quàm ipse pati: & ità Michael occiditur, ad Palatia diui Mamantis anno sex millesimo septuagesimo sexto, hora tertia noctis, qui annos quattuordecim cum matre, decem verò solus, regnauit. & quamuis ità dissolutè, atque intemperanter vixisset, non tamen laudatoribus omninò caruit: calicẽ enim in magno templo dedicauit, & candelabrũ, quæ longe superioribus præstabant. cæso aũt, vt diximus Michaele, Basilius Monarchiæ potẽtiã adeptus est. quis verò iste fuerit, & vndè profectus, & qua de causa ab humili, atq; obscura fortuna ad Illustrẽ Imperij dignitatẽ ascẽderit, altius repetita orõne declarabim⁹.

Tulit igitur hunc Macedonum regio, ex Armenijs oriundum, ex admodum splendida Arsacidarum progenie, ex qua sola lex erat, vt Parthis, Medis, & Armenijs imperarent, propter illius primi Arsaci gloriam, qui Parthis regnum recuperauit, quod sibi Persæ vindicauerunt, & multo tempore ab Arsaco oriundi, gentibus ijs, quas diximus, imperarunt, sed nouissimus, qui regno sibi à maioribus tradito excidit, Artabanus fuit, eiusq; frater Clienes. Hi profugi Byzantium se recepere. Leo ille magnus tunc Romanorum Imperium moderabatur. Hic benigne acceptos, hos viros honestè, ac pro dignitate tractandos curauit, eisq; idoneam domum ad incolendum Constantinopoli tradidit. Quo cognito Rex Persarum litteris eos accersuit, patrium ipsis imperium se restituturũ pollicitus; quumq; illi acceptis litteris, quidnam sibi agendum esset consultarent, per quemdam illorum ministrum omnia Imperatori renunciãtur, eiq; traditur epistola, quod quum cognouisset Imperator, & exules istos, atque aduenas, illustriore loco natos, in quamdam Macedoniæ vrbem, quæ Nice vocatur, cum vxoribus, ac liberis eos migrare iussit. Deinde rursus à Saracenis euerso Persarum Regno, similia is qui tunc Amermumnes erat, effecit, ac per litteras Arsacidas in Macedonia degentes accersiuit. qua re item ab Heraclio Imperatore

depre-

deprehensa, quod intelligeret eos non beneuolentia erga se accersiri, sed vt per ipsos Armeniorum, Parthorumque, genus subijceretur, in Philippos, vna hæc quoque Macedoniæ vrbs est, eos traducit, atque inde in Adrianopolim, qui locus quum aptus hospitibus videretur, itá creuit eorum multitudo, vt tamen incorruptum genus conseruarent. deinde interiecto tempore, quum Constantius cum matre Irene regnaret, vir quidam Mactætes nomine, qui genus suum ad Arsacidas referebat, cuiusdam negotij causa Constantinopolim venit, & fortè in quemdam sibi genere cognatum Leonem nomine incidit. quo cum instituto colloquio, ei factus est amicissimus, atque vbi agnouit ipsum quoque Arsacidarum sanguine prognatum in Adrianopoli habitare, suæ alienam patriam præfert, viri virtute adductus; eius affinitatem amplexatus, vnam ex illius filiabus vxorem duxit, vnde illius, de quo narramus, pater profectus est, tum robore præstans, tum reliqua corporis figura, quem nobilis quædam mulier, è magno Constantino, vt aiunt, genus ducens, generum sibi tradita ei nuptui longè formosissima filia asciuit, ex qua natus est Imperator, multa antè ortum imperij signa ferens: ex huiuscemodi parentibus natus Basilius liberaliter educatus. & postquam Crumus Bulgarorum princeps victorijs contra Romanos inflatus, Adrianopolim obsedit, itá vt nulla ei manus resistere auderet, quòd ob fœlicitatem, quam diximus intolerandus esset; diutinaq; obsidione eò ciuitatem redegisset, vt necessariarum inopia rerum deditionis conditiones acciperet, omnes qui in ipsa vrbe erant, in quibus etiam Manuel Archiepiscopus, in Bulgariam transtulit. eo igitur tempore cum alijs, parentes quoque Imperatoris, lac adhuc sugentem secum ipsum deferentes, in Bulgarorum regionem abducti sunt, vbi & ipse inclytus Archiepiscopus, & Imperatoris parentes, incorruptam in Christum fidem seruantes, Bulgarorum, plerosq; ad Orthodoxam fidem traduxere, quum nondum gens illa ad verum Dei cultum adducta esset, & in plurimis Bulgariæ locis christianæ doctrinæ semina iecere, sed Crumum mors occupauit, Cutragon verò illius successor, longè vincens immanitate superiorem, neque factum ignorans, ac paulatim Bulgarorum genus ad Christianorum cultum transferri sentiens, magna exarsit iracundia, sacrumq; Archiepiscopum Manuelem cum eximijs illis viris, qui cum ipso erant, sibi præsto esse imperauit, non sine magna ira; quos primum blandis, ac mitibus verbis ab orthodoxa, & inculpata Christianorum fide deducere conabatur; verùm vbi præstantiores eos, quàm qui pollicitationibus aut minis expugnari possent, comperit; multis primú verberibus cęsos martyrij nece interficiendos curat, & Manuel inclytus Archiepiscopus, cum illustribus illis viris, qui secum erant, pręclaro martyrio vitam finiuit, & multi item illius consanguinei, martyrij gloria dignati sunt. quumq; oporteret iam reliquos captiuos in patriam redire, si quidem diuinitus ipsis reditus parabatur, Bulgarorum princeps sæpe fractus quum amplius Romanis copijs resistere nequiret, conciliata pace captiuos liberat, quibus nuper congregatis, iamq; in patrias sedes reuersuris, princeps captiuorum spectator erat, & fortè Ba-

silium

filium puerum conspicatus, qui quum iam è pueritia excessisset pubescere incipiebat, ad se vocauit, liberaliter eum respicientem intuitus, & iucundè subridentem, atque exultantem, & quum propè accessisset, manibus eum detinens, atque amplectens, malum magnitudine eximium ei præbuit, quòd ipse simpliciter, & audacter admodum, principi genibus innixus datum sibi excipit, simplicibus, ac minimè fucatis moribus nobilitatem præ se ferens, ita vt princeps admiratione perculsus obstupesceret; cæteri, qui circum ipsum erant, latenter indignarentur, quod eiusmodi adolescens permitreretur domum redire. verùm diuina beneuolentia liberati, in patriam captiui Romani reuersi sunt incolumes. in quibus etiam Basilij parentes, secum adducentes sibi charissimum filium, aiuntq; multa signa ostensa, quæ portenderent virum istum ad regiam Maiestatem perductum iri; verùm alia missa facienda sunt, vt potè, quæ orationi moram afferant, quod verò nefas est silentio præterire, hoc enarrabo.

Tempus messis erat, & fortè parentes pueri in agrum suum se contulerant, vt messores ad opus intentiores efficerēt, & ipsi huic rei studebant, & ne puer æstu solis adureretur composito ex tempore quodam tabernaculo è spicis colligatis, ibi puerum vt dormiturum, collocarūt, studentes eum simul, & caloris à sole æstum effugere sine vllo damno, & simul sine interpellatione quiescere, à nemine extrinsecus accedente ei molestia exhibita; & illi composito lecto, prout tempus postulabat, ibiq; puero somno sopito, ad opus se contulere. verùm quum sol radijs immissis haud mediocrem puero molestiam exhiberet, aquila aduolans, expansis alis, vmbram puero sufficiebat, quumq; vocem sustulissent ij, qui viderant, veriti, ne quid fortè mali puer à volucre pateretur, materq; statim adcucurrisset, vt ipsum comperit, iucundè dormientem, aquilamq; conspicata alis puerum tegentem, nec suo aduentu deterritam, immò veluti gratiam pro beneficio reposcentem, non statim illa in animum omen diuinum inieeit, sed è terra lapide arrepto, vt potuit, aquilam propulsauit. quæ parumper indè auolans, muliere ad virum reuersa iterum præsto fuit idem faciens, & expansarum alarum puerum vmbra tegens. iterumq; item sublata à spectatoribus voce, diutiusq; exclamantibus mater ad puerum accurrens, aquilam rursus lapide repellebat. quod vbi ter, ac sæpius factum est, vix tandem signi diuinitus immissi sensum percipit: atque ex præteritis conijcit mox futura. Igitur omni cura puer educabatur à solis parentibus; quumq; iam ipse ex Ephebis excessisset, pater decessit è vita, relicta matre vidua, & ipso adolescente sine tutore, quare molestijs, ac sollicitudinibus subinde crescentibus opprimebantur, ingentesq; curæ ipsum vexabant, quod & matri prospicere, & fratrum modò à se dependentium rationem habere cogeretur. & quia agricultura mediocre, nec satis idoneum ei videretur ad vitam sustentandam auxilium, consilium capit de profectione Constantinopolim, vt indè, & sibi, & carissimis necessaria abundè compararet. & hac ille Constantinopolis cupiditate detinebatur; restitit tamen, detinuitq; mater minimè permittens captum exequi consi-

lium; verùm adhortans, vt ſe in ſenectute aleret, & mortuam ſuis manibus deduceret, ità demum ſibi optatum iter arriperet, ſed tamen, quamuis illa ità ſe haberet, vt difficulter à propoſito dimoueri poſſet, curæ victus tamdem ei cogunt veniam dare. profectus igitur à Macedonia, Conſtantinopolim petit, peractoq; interiecto ſpatio, per aureas vrbis regiæ portas ingreſſus, iam inclinata ad veſperum die in ſancti martyris Diomedis monaſterio in veſtibuli gradibus antè ianuam ex itinere feſſus negligenter, vt ſe ſe habebat, proſtratus quieſcebat. circiter autem primam noctis vigiliam, monaſterij præſidi in ſomnis adeſt Martyr Diomedes, iubetq; hominem ad monaſterij ianuam exeuntem, nominatim Baſilium vocare, eumq; voci obedientem in Monaſterium introducere, & introductum curare. hunc enim eſſe à Deo vnctum Imperatorem, ipſumq; præſens inſtauraturum, aucturumq; monaſterium. at Antiſtes arbitratus, id, quod viderat, non ita eſſe, ſed ſpeciem quamdam, quæ ſibi imperata fuerant, nihil curauit, ſeq; rurſus quieti dedit. itemq; iterum conſpicatus, vbi neglexit, quod ſegnis, & piger eſſet, ac ſomnolentus; tertiò Martyrem videt non amplius ſibi remiſſis, ac blandis verbis imperantem, immo vehementer admodum interminantem, verberaq; inferentem, niſi citius dictis obtemperaret. tunc igitur deterritus, & metu è ſomno excitatus, abiecta ſegnitie, ad ianuam accurrens, ſecundum id, quod ſibi præceptum à Deo fuerat: vocauit; Baſili; qui ſtatim, ecce ego domine, reſpondit, quid imperas ſeruo tuo? Introductum autem in Monaſterium diligenter curauit, eiusq; ratione habita, omnem impertitus eſt ei humanitatem; deinde fide ab eo accepta, ſilentio ſeruaturum, neque cum alio communicaturum; ſed tantum ſecum arcanum detenturum, Martyris ipſi prædicta aperuit, ſupplicans, vt re euentu comprobata, tum ſui, tum Monaſterij meminiſſet. quo rem, quaſi ſupra vires, recuſante, immò ab Antiſtite petente, vt ſe in alicuius nobilis ſeruitutem dedicaret, libenter huic rei Antiſtes conſenſit. & quia huiuſce Monaſterij familiaris erat Imperatoris Michaelis, & Bardæ Cæſaris cognatus Theophilus, quem diminutiuo nomine propter puſillam ſtaturam Theophilirzin appellabant, cum eo Baſilium collocauit, qui ſemper ſtudebat nobiles, & formoſos, ac virtute celebres ſecum miniſtros habere. huiuſcemodi enim ille viros accipiens ſericeis veſtibus ſtatim exornabat: alioq; habitu decenter honeſtabat, in horum numerum aſcriptum Baſilium, quod multò cæteris præſtare videretur, & corporis robore, & animi virtute protoſtatorem diligit, ſemperq; ille nouis auctus honoribus, magis magisq; in dies amabatur à Theophilo, cui ob proprias, quibus excellebat virtutes, erat admirationi. nam, & manu ſtrenuus eſſe, & animo audax, & ad omnia ſibi imperata promptus, atque idoneus. Et Baſilij ſtatus hic erat. Mater verò intelligere cupiebat, quomodo ei iter ſucceſſiſſet, & quam à laboribus requiem adeptus eſſet, animoq; ſollicita, & anxia: videt in ſomnis magnam arborem cypariſſo ſimilem: intra ſuam aulam conſiſtentem, aureis

foliјs

folijs densam, aureosq; ramos, & truncum continentem, super qua Basilius eius filius insidebat: somnoq; soluta, quod viderat, cuidam religiosæ mulieri narrat; quæ eamdem bonum animum habere de filio hortata, visumq; interpretans, Romanorum Imperatorem ipsius filium fore prædixit. Hoc igitur alijs superioribus addito, mater non amplius ex eo tempore de ipso angebatur; sed optimam de filio spem habens, gaudebat; fortè accidit, vt Basilij dominus tunc publicis de causis in Peloponessum mitteretur, quem Basilius vt assignatum sibi munus expleret secutus est. quumq; in Achaiam peruenissent, ingressus est Theophilus in Apostoli primouocati Andreæ templum, Deo preces adhibiturus, neque cum ipso tunc ingressus est Basilius, suo, vt verisimile est, obeundo munere occupatus; sed paulò post ipse quoque Apostolo debitum soluturus, tempus nactus, in templum solus introiuit. præsidebat sacro templo Apostoli monachus quidam virtutis in omni vita professor: hic Theophilum cum tot satellitibus ingressum, neque excepit, neque assurgens salutauit, neque vel vllo minimo colloquio dignatus est, sed mox, quum solus, vt diximus, Basilius introisset, vt præstantiori cuidam assurrexit, eumq;, solito Imperatoribus adhiberi benedicendo, fausto omine est prosequutus. quod quum ex ijs, qui tunc fortè aderant, quidam comperissent; mulieri, quæ in illis locis, & morum, & nobilitatis principatum obtinebat; Danelis hæc à viro vocabatur, statim renunciant. illa verò non ignorans monachi acutum, & perspicax ingenium, eumq; futura præuidendi munere diuinitus donatum, dictum non neglexit; sed simulatque audiuit, accersitum ad se monachum, reprehendit, eiq; exprobrauit, tamdiu pater spiritalis, inquit, ego tibi sum familiaris, & me nosti, quàm multis omni ratione præstantior sim, neque vnquam me conspicatus excitatus es, neque mihi benedixisti, neque meo filio, & nepoti talem vnquam impertitus es humanitatem, & quomodo nunc hominem vilem, & hospitem, pauperemq; vitam transigentem, intuitus assurrexisti, ac veluti Imperatorem, honore es prosecutus? non vt aliquem è vulgo hominem illum conspicatus, monachus respondit, sed vt à Deo Imperatorem delectum Romanorum, & à Christo propositum videns, ei assurrexi, & bono omine, ac laudibus celebrans ei benedixi. nam qui honorati sunt à Deo, ijs omninò ab hominibus honor debetur. Theophilus igitur, quæ sibi mandata fuerant executus: iter Constantinopolim versus suscepit relicto ibi Basilio, qui corporis inualetudine detinebatur: verùm diligenter curatus se se ad reditum parabat. quē ad se accersitum Danelis illa mulier, quā diximus, donis, & magnis muneribus affecit, nihil ab eo aliud petens, quàm vt spiritualis fraternitatis vinculo cum filio suo Ioanne coniungeretur. at ille & suam tenuitatē, & mulieris nobilitatē respiciens, tanquam supra statum suum, rem auersabatur, sed multa adhortatione, multisq; precibus victus, tamdem mulieris obsequitur voluntati; expletoq;, quod illa petierat, munere, visum est ei non occultandam esse diuinam voluntatem, sed prædicanda, & diuulganda magnalia Dei, modis illis prædicata, quibus nouerat, &

indicata;secreto igitur,& remotis arbitris cum Basilio colloquens, noueris, inquit, ô fili, Deum te in magna specula positum totius terræ dominum declaraturū.quum igitur quod ego tibi nunc prædico euentu comprobatum fuerit,nihil aliud à te peto,nisi vt me ames,meiq;, & meorū te misereat:Ipse verò, si Deus sibi prædicta perficeret, se in eius potestatem omnem si fieri possit,redactum ire terram illam pollicitus est: & ità salutata muliere Constantinopolim redijt ad suum Dominum,pecuniaq; indè comparata, idoneas emit in Macedonia possessiones, quibus omnes sibi sanguine coniunctos opipare locupletauit: attamen apud suum Dominum ille manere, eiq; inseruire. Quadam verò die Antigonus scholarum dux,Cæsaris Bardæ filius,sumptuoso apparato conuiuio, primum ex accumbentibus conuiuam habuit parentem suum Bardam Cęsarem,qui multis alijs cognatis amicis, ac familiaribus secum adductis, ad conuiuium accesserat. Aderant item cum ipso Bulgari familiares,& amici fortè fortuna in Constantino poli commorantes: neq; abfuit à conuiuio Theophilus Basilij dominus,vt porè etiam ipse Cæsaris consanguineus. iamq; procedente compotatione, & vigente conuiuio, quum fortè Bulgari secum quemdam haberent,hominem Athletam, qui se se corporis robore iactitabat, videbantur de ipso gloriari, idq; insolenter facere,ac neminem esse,qui cum eo manus conserere posset, superbe iactabant; inter conuiuandum igitur Cæsari Theophilus,si tuæ, inquit,placet amplitudini, est quidam ex ijs,qui mihi inseruiunt,qui cum isto celebri Bulgaro congredi po terit,magnum enim probrum est Romanis, si iste ità inuictus in Bulgariam recedat.quibus verbis consentiente Cæsare, quum iussisset in medium adduci adolescentem,patricius Constantius Thomæ Logothetæ pater admodum amicè erga Basilium animatus; quippe quum ipse quoq; ex Armenijs esset oriundus, quòd vidisset locum,vbi luctatores congressuri erant,madefactum,veritus, ne ob humorem laberetur, puluere, ac ramentis è ligno solum aspergi iussit. quo facto congressus cum Bulgaro Basilius, ac veluti quemdam nuper natum pullum oppressum,atque constrictum perinde,atque feni quemdam fasciculum, aut lanæ vellus,ita leuiter ac facilè sublatum super mensam proiecit;quæ quidem res lætitia Romanos explens,pudore Bulgaros perfudit,ab ea die magis, magisq; Basilij fama per Constantinopolim diuulgari, & in ore omnium ille esse.iam illustris effectus, aliud item accidit, quod ei maiorem gloriam comparauit. erat quidam equus Michaeli Imperatori,dura ceruice,& effrenus,statura,& pulchritudine,& celeritate,ac speciei formositate,omnibus,quotquot vnquam fuerint,admiratio ni præstantior; qui si fortè vinculis solutus, vel alio aliquo modo emitteretur, admodum difficulter capi rursus manu poterat; multaq; negotia equisonibus ad se retinendum præbebat: huic equo insidens Imperator, venatum se contulerat,leporemq; baculo assequutus,ex equo desilijt,vt ipsum occideret, equusq; liber relictus,exultans,aufugiebat;quumq; multi,& equorum curatores,& princeps,ac reliqui,qui cum Imperatore erant accucurrissent, nemo equum poterat detinere; ita vt iratus Imperator iuberet, si caperetur,posteriores ei pedis præcidi; ve-

di; verùm Cæsar excusabat, & ab Imperatore supplex petebat, ne ob vnum tantum vitium tantam modò equi virtutem incassum perderet; & illi hæc inter se disceptabant. Basilius verò ad suum dominum accurrens, si præteriero, inquit, Imperatoris equum, & à meo equo desiliens ipsum conscendam, num propter regiam sellam, & purpureum frænum mihi succensebit Imperator? sed quum ille hoc in aurem dixisset Imperatori, & Imperator id fieri iussisset, ingeniose Basilius suo equo concitato, & Imperatoris equi cursu ad lineam parallelum adæquato, statim desiliens in regium illius equum insilijt, magnam afferens præsentibus, ac spectantibus admirationem: admiratus item Imperator hominis ingenium cum virtute, atque prudentia, statim à Theophilizæ abductum, in suorum militum numerum ascribendum curauit. & ipsum præcipuè diligens, paulatim per gradus, ad protostatotis ordinem perduxit: quumq; fortè venaretur, Imperator in philopatio præibat ipsum equo vectus protostator in zona ferens regiũ telum, quod Barducium vocabant; turbaq; excitata, & voce à frequenti multitudine sublata, lupus magnitudine eximius exilijt è silua. quem à tergo insecutus Basilius in ipsum Imperatoris Barducium coniecit, quod feram contingens eius caput in duas partes diuisit. Imperatorem sicuti consueuerat, sequens, Cæsar, & id quod factum fuerat conspicatus, fertur quodam cum suo familiari secreto dixisse, quoties hunc ego hominem video, existimo illum fore funditus nostræ gentis perniciem; aiuntq; Leonem philosophum hoc idem vaticinatum esse, qui nominatim appellato Basilio, & quibusdam signis indicatis, ac digito illo demonstrato; & hic, prædixit, totius vestræ gentis clades erit: semper igitur illi struebat Cæsar insidias. nihil tamen proficiebat: nam difficillimum erat, quod semel diuinæ prouidentiæ placuerat, id irritum efficere. quumq; rursus venationis causa ad Armamentum se contulisset Imperator, & post venationem cum matre Theodora, & quibusdam propinquis, atque intimis familiaribus conuiuaretur, illius iussu vocatus est etiam protostator. in quem defixis oculis Regina frequentius intuens, omnemq; illius figuram explorans, agnito tandem quodam indicio, ac signo, statim vertigine occupata, atque animo defecta in terram decidit. Quare perturbato Imperatore, & filio, qui cum ipso erat, statim aqua allata, et odoratis vnguentis, quibus Reginam inspergerent, ità eam lapsu reuocabant. quum igitur illa vix ad se redijsset, caligine discussa, & ab Imperatore, ac filio interrogaretur, qua de causa hic ei casus contigisset, vbi tandem se se collegit, ità filio respondit. hic quem tu vocas Basilium, ò fili, nostræ gentis pernicies est futurus: etenim in ipso signum vidi à tuo parente mihi prædictum: cuius causa vertigine correpta in terram decidi. Imperator partim verbis, quibus omnia auersabatur, partim certis persuasionibus iureiurando confirmatis, matrem à metu liberans, & ad pristinam mentem reuocans, consolabatur: scias, inquit, ò Regina, & mater mea hominem hunc, de quo loqueris, virum esse generosum, & robore inuictum; animiq; nobilitate præstantissimum: rebusq; nostris fidelissimum, & beneuolentissimum, neque vlla in re malè de

nobis

nobis sentientem, & tunc talis fortunæ contumeliam ità Imperator præterijt: Quum autem Damianus * paracimomenus, eunuchus, & Scitha, atque patriciatus dignitate decoratus, quæ fierent ab Imperatore reprehenderet, veluti indecore gesta, præcipueq; illa, quæ Barda Cæsar eius auunculus committebat, iratus est tandem, & incitatus Imperator ad rerum curam capessendam, qui tamen nimium hebes erat, & segnis administrandis negotijs, & nonnullas Cæsaris actiones irritas fecit, aut forte correxit: quod ferens iniquo animo Cæsar, clam contra Damianum se se instruit, multisq; contra ipsum calumnijs apud Imperatorem vsus, credibiliaq; crimina comminiscens, tantum valuit, vt Imperatorem à beneuolentia, quam erga Damianum habebat deduceret, ità vt ipse etiam suam posset excipere dignitatem. illo igitur expulso diutius* paracimomeni, munus, qui expleret desyderabatur. quumq; Cæsar, & illius sodalitas alium subinde ad id sufficerent, diuina prouidentia, quæ res prout vult clam omnibus administrat, omnem prudentiam, & versutiam irritam demonstrauit. nam aliquo tempore post, Paracimomenum deligit Imperator Basilium, patriciatus honestatum dignitate, nuptui ei data vxore & decore corporis, & pulchritudine, & continentia omnium suæ tempestatis mulierum præstantissima. Hæc filia fuit illius Inceris, apud omnes prudentia, & nobilitate celebris, Martinaciorum genere prognati; quo facto, & semper Imperatoris erga Basilium in dies aucta beneuolentia, id videns Cæsar, inuidiaq; stimulatus, & futura metuens, sæpe ijs à quibus adductus fuerat, vt expellendi Damiani auctor esset, dixit, malis ego vestris consilijs obtemperans, eiecta vulpe, introduxi Leonem, vt confestim simul omnes nos deuoret. Quum autem nuper Imperator Michael contra Cretenses cum exercitu profectus esset, vnà cum Bardà Cæsare auunculo, ipseq; Bardas insolentius res administrans, paulatim angeret Imperatorem, ac de se suspicandi occasionem præberet, vbi ad hortos peruenere. sunt autem horti locus maritimus, vbi Mæander fluuius influit in mare. hic facta conspiratione, & consilio capto ab ijs, qui cum rege erant, ne dissipati magis paterentur, quàm facerent adhibita celeritate Bardam, quemadmodum supra demonstrauimus, apertè, interficiunt Imperatoris pedibus implicitum. Prima tunc dies erat mensis Aprilis decimæ quartæ indictionis: interfecto autem Barda, statim exercitum dimittit Imperator, & de reditu Constantinopolim mentionem facit, Bizantiumq; reuersus, quòd propria prole careret, hunc Basilium adoptatum, ad Magistratus honorem perducit: quod præ inuidia minus ferens Sabbatius Dromi Logotheta, Cæsaris Bardæ gener, simulans non posse se Constantinopoli vitam degere: Thracensium petit præfecturam, quam impetrauit. breui verò interiecto tempore, quum Basilius tutò, & sine periculo imperium gubernaret, quippe quum Imperator alijs rebus non etiam administrandæ Reipub. incumberet, & mors Bardæ apertè redarguisset illius imbecillitatem, atque securitatem. Quum enim ille tamquam socius rerum, & administrationis diligentem se, & vigilantem, præberet; & negotia, quoad eius fieri poterat, procuraret; eius diligentia ac studio

* Regij cubiculi præfectus.

* Præfecti regij cubiculi.

Imperatoris imbecillitas cælabatur: verùm vbi illo interfecto ad ſolùm Impera-torem omnis Imperij cura redacta eſt, tunc apertè eius ingenium deprehenſum eſt non idoneum, neque habile ad ciuilia tranſigenda negotia: nam & frequen-ter commune contra Imperatorem murmurabat, neque ſenatus, neque modus adminiſtrandæ ciuitatis ei ſatis placebat; ipſe quoque exercitus concuſſus erat, atq; exagitatus: quibus ab intimis familiaribus auditis Imperator, ſeq; nulla ad publicas actiones dexteritate præditum intelligens, ſimul etiam conſpiratio-nem in ſe veritus, rerum ſocium ſibi aſciſcendum cenſuit,& quia paulò antè, vt diximus, ſibi filium Baſilium adoptarat, quem nouerat, & virtute,& prudentia multis præſtare, idoneumq; ad explendum munus illud, cui in gubernanda pu-blica naui ſuas eſſe vires impares ſentiebat;maximè verò ſuprema poteſtate ad id ipſum impellente, & Imperij honore,& gloria,ſacraq; vnctione ipſum Baſilium decorandum curat, die feſto Pentecoſtes, in celebri Dei Sophiæ templo,adhibi-tiſq; publicis ſupplicationibus regiam Baſilio coronam imponit, vigeſima ſexta Menſis Maij indictione quarta decima. Quo cognito Sabbatius, haud æquo animo tulit, ſed aſſumpto ſibi adiutore pagano patricio, hic item Opſicij Præfe-ctus erat, ad rebellandum animum appulere, Michaelem Imperatorem laudi-bus proſequentes,vt ea ratione ſibi populos conciliarent,neúe contra ſummum Imperatorem moliri aliquid viderentur, maledicentes autem Imperatori,& in-finitis eum contumelijs onerantes, atq; hæc æſtate geſta ſunt: vbi verò hyems appetijt, iſtorum conſpirationes diſſoluit, quum defectionis auctores fuga ſibi ſalutem quæſiſſent: Sabbatius igitur in latam petram, hæc eſt arx munita, & ad expugnandum difficilis,in Aſia ſita,ſe recipit: Piganes verò Cotyaium occupa-uit. verùm paulò poſt debellati ad ipſum Imperatorem vincti perducuntur; qui oculis priuati, Sabbatioq; dextra, Pigano etiam naribus amputatis in exilium mittuntur. omnes verò, qui Romanorum ſubiecti erant Imperio, declaratum Imperatorem Baſilium percipientes lætati ſunt, cupientes hominem Imperij gubernacula obtinere, qui priuatam fortunam expertus, non ignoraret qualia à potentioribus tenuiores pati conſueuiſſent. offendebat item eos Michaelis im perium nimis molle,ac diſſolurum, nullaq; alia in re occupatum, quàm in vino & comeſſationibus, rectoq; equorum curſu, & ſcurris, alijsq; leuibus, ac vanis actionibus,quas ſupra breuiter,ac curſim attingimus, regiosq; Theſauros in cy-nædis,ac Bambauciſtrijs,& ſaltatricibus,omniq; laſciuorum frequentia,in omni-bus triuijs, illo exhauriente, à quibus rebus Romanorum ſtatus exhauriebatur, & ipſe exinanitus inopia, quum quid faceret non haberet,iniuſta tributa ad ino-piæ remedium excogitabat, nefariasq; manus in ea, quæ ad ſe nihil prorſus ex-pectaret,inijciebat: Deum quoque cum improbis ac laſciuis illis effœminatis vi-ris deludebat,nullaq; erat obſcœnitas,quam non & ipſe, & alij, quos domi ſuæ alebat & dicerent & patrarent; ab huiuſcemodi nefandis facinoribus eum deter-rere ſæpe conatus Baſilius,non modò nihil profecit,ſed contra potius ad iracun-diam eum incitauit,& impulit, vt contra ſe iniqua, & abſurda moliretur, ſicuti

ſuperius

ſuperius à nobis eſt demonſtratum: frequentibus autem in ſe ſtructis inſidijs Baſilius perterritus, aliquid potius ipſe committere, quàm ab alio perpeti ſtuduit. igitur compoſito quibuſdam cum amicis & cognatis, militibus, qui in regia excubebant, Imperatorem interficit in palatijs ſancti illius magni martyris Mamantis. & Michael qui ita diſſolute ac molliter vixerat, huiuſcemodi habuit vitæ finem: ſtatimq; Monarcha Baſilius ſalutatur à coniuratis primum, deinde à conſilio ſenatus, & à regijs legionibus, omniq; exercitu, & ciuium multitudine, qui ſimulatq; imperium capeſſiuit, accerſito ſenatu, & ijs omnibus, qui dignitate præſtarent, ærarium Imperatoris aperuit, in quo, ex tanta pecuniarũ vi nihil aliud repertum eſt quàm vt etiam ante diximus, tria ſola centenaria. Quum igitur quæſiſſet Imperator deſcriptas ſumptuum rationes, easq; apud quemdam ſenem eunuchum comperiſſet, didiciſſetq; quò pecunia abijſſet, de hac re ad optimatum conſilium retulit, qui communi ſuffragio decreuerunt, vt qui pecuniam male accepiſſent, quæ reliqua ſibi fuerat, ad publicum referrẽt. Baſilius verò de ſumma remittens dimidium eorum, quæ quiſque acceperat, regio ærario reddi iuſſit, atque ea ratione ab ipſis reipublicę auri centenaria trecenta coacta ſunt.

Proceſſit autem publicè cum ſupplicationibus Imperator ad magnum Dei verbi Sophiæ templum, ac dum rediret multam pecuniæ vim diſtribuit, non ex publica, ſed ex ea quam priuatim ſibi comparauerat; acceſſitq; ei pecuniæ nec opinata vis, etiam ab occultis terræ theſauris patefactis, & in Idico haud mediocre aurum compertum eſt, quod Michael ſuperior Imperator coegerat, quum conflaſſet diuulgatam illam platanum, & duos vultures totos aureos, duosq; aureos malleo fabricatos Leones, & Organum totum aureum, & alia quædam diuerſa ad menſam ornandam aurea vaſa. & regias auguſtas veſtes, quibus ad ſuas libidines erat abuſurus. ſed quum mors illum occupaſſet, ad Baſilium hæc peruenere. verum hæc poſtea.

Nuper autem conſecutus Imperium Baſilius, primum ad Magiſtratus gerendos eos diligebat, qui ſe muneribus minime corrumpi ſinerent, quiq; ab omni libidine manus puras, & continentes, habere omnium ore probarentur; deinde hanc iuſtitiæ rationem habuit, vt inter ſubiectos ſibi ciues æquabilitas ſeruaretur, neque à diuitioribus pauperiores opprimerentur, & vbique edicta proponebat, quæ omnem iuſtitiam penitus exterminarent, iudicesq; conſtituit, quos, & annuis ſtipendijs, & omnis generis honoribus auctos iuſſit per diem morari, & ſedandis litigantium diſcordijs incũbere; idoneaq; eis loca attribuit, Magnauram, & eum, qui vocatur Hippodromus, illaq; quæ ærea vocarur, tempore attritam, iamq; ruinam minanrem à ſe inſtauratam, ac renouatam. conſtituit item alimenta pauperioribus ijs, qui litigarent, ne forte inopia oppreſſi litibus renunciarent, ipſe quoque tali muneri incumbere, quoties ei à militaribus negocijs vacaret, & legationibus vndique aduentantibus reſpondere; & in eum locum, qui Genicus vocatur, deſcendẽs, eos explorare à quibus tributa publica exigerentur, ne

forte

forte aliquis iniusta exactione opprimeretur. & ità ijs, quibus iniuria fieret, opitulari, fertur item; quũ ille descendisset in Diatribam, ita locus appellabatur, neq; aliquis aliqua de re conquereretur, suspicatus eos, qui auxilio indigerent ab aliquibus suo aditu prohiberi, satellites quosdam in omnes ciuitatis partes misisse, qui quærerent vtrum aliquis esset, qui opis indigeret, vbi verò illi rediere, neminem se prorsus reperisse renunciantes, præ voluptate collacrymans Deo gratias agit: vidensq; adhuc superesse quandam improbis peccandi occasionem, propter redactam in compendium numeri partium rationem, dimidiæ inquam, & sextæ, & duodecimæ partis, & huiuscemodi, quum vterentur antiquis scribarum notis, hanc quoque voluit occasionem ijs, qui peccare instituissent, ademptam, & statuit ijs litteris, quas vel agrestes populi facile perlegerent; tales notas describi. è domo sublato chartarum, litterarum atq; scribarum sumptu. res quoq; ad ecclesiam spectantes ei curæ fuere: etenim coacta synodo pontificatu abdicauit Photium, qui sibi honorem illum vindicarat, quiescere iussum; quoad eum, qui rite delectus fuerat, ad se Deus accersiret, Ignatiumq; immerito, atq; iniq; deiectum restituit, atq; ita Ecclesiæ Dei tranquillitatem comparauit. quin etiam quum videret ciuiles leges multa obscuritate, & confusione refertas, operam dabat vt eas, quemadmodum par erat, pro dignitate corrigeret, & abrogatas, quæ nulli vsui essent, abijceret, & amputaret, earum verò, quæ ratæ essent, multitudinem expurgaret; verùm non datum est ei idoneum spatium morte occupato, sed Leo eius filius postea hoc munus expleuit. Primo anno Imperij Basilij, Georgio, & Sambatio patricijs auctoribus, insidiæ in ipsum structæ fuere, sed scelere deprehenso, manifestis indicijs, ipsis, vt conspirationis principibus oculi effossi sunt, reliqua vero omnis coniuratorũ multitudo infamia notata, atq; traducta, in exiliũ eiecta est, & vt insidias à regia auferret, Constantinum, & Leonẽ suos filios coronat, tertioq; Monarchiæ anno tertium quoq; filium Alexandrum Cæsarem declarat, & omniũ natu minimum Stephanum Dei op. M. dedicat Ecclesiæ, quumq; quattuor essent filiæ in sacro Monasterio celeberrimæ martyris Euphemiæ, eas consecrandas curat. Quum autem sic rebus suis domesticis recte, vt sibi videbatur cõsuluisset, studuit contra eos, qui Romaniam vexabant, exercitum adducere; & propter imminutas militares acies à Michaele superiore Imperatore, quod militũ prærogatiuas, & annua stipendia ille ademisset, adhibito iuniorũ delectu, additoq; phalãgibus supplemento cõtra Barbaros cũ exercitu profectus est, & primũ contra Theophricen, cuius dux erat Chrysochir vir, & virtute & prudentia præstãs, quiq; Romanos agros excurrens depopulabatur, contra hunc, & vrbẽ adducit exercitũ Imperator; sed quũ eius aduentũ ille non sustinuisset, seq; intra mœnia recepisset, Imperator excursione facta, omnemq; ei subiectã regionem deprædatus ad ipsius Thephricæ muros castra posuit, longa obsidione ratus arce se potiturum: sed vbi cognouit eã vndiq; tã bene cõmunitã, vt nulla spes esset per obsidionẽ expugnari posse, iam.n. illa quoq; omnia, quæ in agris erant ad victũ necessaria, cõsumpta fuerãt, obsidionẽ soluit: oppidis Thephricæ ꝓpinquis Auara,

Scopo, Spathæ, alijsq; multis expugnatis: collectoq; exercitu inde cum splendidis trophæis ac spolijs reuersus est. direpta autem vastataq; regione circa Thephricen; quia finitima ipsi vrbs Ismaelitarum Taras nomine concordia, & societate cum ipsa Thephrice coniuncta erat, verita sibi imminens periculum, missis legatis, pacem & societatem, cum Romanis petijt, impetrauitq; Imperatore legationes benigne excipiente. Curticius item genere Armenius, qui Locanam detinebat, & Romanorum confinia frequenter excurrens vexabat, & in suam ditionem redigebat, accessit, seq; Imperatori, & vrbem, & sibi obedientem populum, dedidit. Dum hæc gererentur, Imperator misso exercitu delectorum militum, ad locum qui Zapetra dicitur, etiam Samosatis feliciter potitus est, quum exercitus angustias locorum subito pertransiens in ipsam vrbem repente impetum fecisset: etenim vrbs nec opinato capta est, & multus populus occisus, infinitiq; captiui abducti sunt. & Romani qui in vinculis detinebantur, à diuturnis vinculis in libertatem sunt vindicati. quumq; missus exercitus finitimā Regionem incendisset, vrbem quoq; Samosata euertit: & simili impetu quum Euphratem traiecisset, omni vlteriore regione capta, multisq; captiuis coactis, ac multis spolijs incolumis reuersus est ad Imperatorem, qui tunc ad Atzanirch fluuium castra habebat; inde profectus cum omni exercitu Imperator, iter habebat via, quæ ducit ad Melitenem, quumq; appropinquasset Euphrati, æstiuoq; tēpore ipsum videret instar maris auctum, ita vt pertransiri non posset, ponte facto tandē transmisit, multumq; vastata regione et sibi subacta, capto quoq; oppido, quod Rapsaciū vocatur, partē exercitus missam, Regionē inter Arsinonem, & Euphratem, iussit excurrere. qui quum in omnes ipsius partes, adhibita incredibili celeritate, excursiones fecisset, oppidum Carcicium nomine, & Chlaschum, & Aman, & Tomuriz, & Andela expugnarunt, ipse verò Melitenem aggressus, quæ tunc & viris præstantibus, & Barbarorum multitudine exultabat, vbi ad muros propè accessit, Barbaricas phalanges excepit, sibi fremitu, & clamore occurrentes; quibuscum viriliter congressus, & in prima parte phalangis constitutus, aduersarios in fugam vertit; tum alij alios, & vsque in vrbem cædentes persecuti sunt: ita vt solum, quod intererat, cadaueribus prostratis cōpleretur, ac viui caperentur haud pauci; reliqui verò ignaue se intra muros concluderent. voluit igitur Imperator adhibitis elepolibus, & machinis oppidum tentare; verum vbi vidit Vrbem turribus munitam, & multitudinem eorum; qui à muris propugnarent, abundantem. audiuit item de transfugis, rerum ad victum necessariarum plurimam ei copiam suppetere, neque diutinam obsidionem timere. inde profectus in Manichæorum regionem inuadit, omnibusq; quæ ante pedes erant, incensis oppido nomine Argauth, & quod Cutacij, & quod Stephani vocabatur, exustum quoq; Arach solo æquauit, & inde coacto exercitu iter Constantinopolim versus suscepit. illis igitur militibus, qui se strenue gesserant, honore affectis, ac dimissis, ipse Constantinopolim se recepit, quumq; in Thraciam transmisisset, septimo adhibuit publicas supplicationes, & per auream portam ingressus

greſſus triumphum egit magnificentiſſimum, omni populo vocibus victoriam acclamantibus eum extollente vſque ad Sophiæ Dei hypoſtaticæ templum. quò quum aduenisset ibiq; hymnos, quibus gratias Deo agebat, celebraſſet, ab Ignatio Patriarcha victoriæ coronis inſignitus, in regiam ſe recepit, parumq; cũ vxore ac liberis commoratus, ruſus ciuiles adminiſtrationes, aggreſſus eſt. in ſequenti verò anno, quum Princeps Chryſochir in fines Romanorũ ingreſſus, eos popularetur, contra ipſum mittit Imperator, vt conſueuerat, domeſticum ſcholarum, qui aſſumpto ſecum omni Romano exercitu, quum vereretur ſtatariæ pugnæ ſummam rerum committere, interim eum quodã interuallo ſequebatur, & quæ ſub indè fierent excurſiones prohibebat, neq; permittebat, vt illi tutò per regionem ſe ſe effunderent. vbi igitur partim voti compos, partim re infecta Barbarus de reditione domum mentionem fecit, multaq; cum præda reuerſus eſt, ſcholarum domeſticus iuſſit duos Duces, Charſiani præfectum, & Armeniacum cum ijs, quas habebant, copijs, ambos inſequi Chryſochir, vſq; ad eum locum, qui Bathyryax appellatur. & inde ſi ille in Romanorum fines immitteret exercitum, ea de re ſe certiorem facere. ſi verò domum recta pergeret, neque reuerteretur, illo omiſſo ad ſe confeſtim redire. Igitur appetente veſpera, quum Barbaricus exercitus Bathyryaca occupaſſet; & ad Montis radices pernoctaret, illi autem Duces, quos modo diximus, celſiores ipſius montis partes tenuiſſent, vnde rei euentum ſpeculabãtur, forte incidit inter milites duarum regionum de principatu pugna atq; contentio. Milites Charſiani ſibi primas virtutis partes vindicabãt. Armeniani autem contra eas ſibi deberi aiebãt: vbi igitur plurimum certamen proceſſit, atq; eo vt iam vtraque legio ad iactantiam propenderet, tunc fertur quidam Armeniacæ legionis dixiſſe, quorſum fruſtra ò Milites indecorè ità gloriamur, quũ liceat re ipſa virtutem, de qua nulla controuerſia ſit, oſtendere: hoſtes enim non longe abſunt, & factis licet nobis ſtrenuis eſſe, & ità videri. hæc igitur verba, quũ Duces auribus percepiſſent, & alacritatem exercitus ad fortiter pugnandum cognouiſſent, animaduertentes item loci auxilium, quod è ſuperioribus partibus inuaſuri eſſent, hoſtes in concauo loco ſitos, in duas partes copias diuidunt, delectamq; ſexcentorum cum ipſis Ducibus: placuit in hoſtium exercitum inuadere. reliquam verò & gregariam, quæ potius multitudinis ſpeciem præberet, ità in celſioribus partibus collocarunt, vt dato ſigno, quum iſti aggrederentur hoſtes, illi quoque clamore maximo, & tubis vocem ederent, quæ hoſtes deterreret, ſimul etiam organis reſonantibus, atque ità occulte per noctem hoſtili exercitui appropinquant, datoq; tali ſigno nondum ſole iuga montium illuſtrante voce ſolida, quaſi pæana canentes, & crux vicit, ſimul vociferantes, hoſtes inuadunt; ſimul etiam reliquis à monte ſonitum & clamorem edentibus. ſtatim igitur Barbari nec opinata re perculſi, & præter ſpem, quum neque conſiſtere, neq; quanta impetum in ſe multitudo faceret, cernendi eis ſpatium daretur, neq; vllius ſalutaris conſilij capiendi ex tempore, ſe ſe in fugam conijciunt. perſequentibus igitur Romanis ducesq;, qui non aderant, exclaman-

 tibus, &

tibus, & legiones, & scholarum præfectum quemadmodum ipsis impetatum fuerat, fugientibusq; in maiorem metum perturbationemque coniectis, vsque ad triginta milia passum, eatenus enim persequuti sunt, omne spatium interiectum infinitis cadaueribus stratum, & completum est; Tunc impudens Chrysochir, cum paucis quos circum se habebat fugiens, vbi se persequi nouit, Romanum quemdam Puladem cognomento, quem olim ad Thephricem captiuum ceperat, quemq; propter vrbanitatem,& elegantiam,domesticum & familiarem habuerat; ipsum conspicatus, quum agnouisset, conuersus, quidnam tibi,inquit,ò miser Pulade mali attuli, quod me ita insane persequeris studens interficere? ille autem breui respondens, Tuorum erga me meritorum ò Patrone Deo fretus speto me tibi hodie patem gratiam relatutum. ille igitur præibat,veluti fulmine afflatus,& mēte captus. Pulades autem viriliter sequebatur,quumq; in altam fossam Chrysochir incidisset,quam equum transilire non permisit,à ter go in latere à Pulade hasta percutitur,statimq; prę dolore circumuolutus ex equo decidit.& quidam ex ijs,qui cum ipso erant, Diaconirzes cognomento, ex equo desiliens,lapsum curare nitebatur, eius capite suis genibus imposito,quod acciderat,admodum dolens: Interea ad Puladem alij quoque accedunt,qui ex equis desilientes ipsius Chrysocheris iam fere expirantis caput amputant,ipsumq; Diaconirzem vinctum cum alijs captiuis connumerant. statim igitur nuncij ad Imperatorem mittuntur, quibus etiam caput Chrysochiris allatum est. Itaque interfecto Chrysochire,simul extincta est omnis Thephrices efflorescens fortium virorum copia,& quæ ad Thephricem spectant hunc habuere finem, vnaq; hora Manichæorum turba plurima gloria elata,veluti fumus euanuit; quum autem Ignatius Patriarcha è præsenti vita decessisset, statim ecclesiam Photio reddidit Imperator. Eodem tempore Imperatori ab vno ex coniuratis renunciantur insidiæ, quarum Curcuas, patricius Romanus auctor erat, quo luminibus orbato reliqui verberibus cæsi,detonsiq; in exilium pulsi sunt. Idem Imperator Lulum quoque oppidum,quod Saraceni tenebant,recuperauit, ipsi quoque se Meluos dedidit, & Imperatotem suum Dominum declaraust. Manichæorum item Metropolim Camam per se expugnauit.Iamque appetente vere cum filio maiote na tu Constatnino, cum exercitu in Syriam proficiscitur, & occupata Cæsarea, ad Argæum prima Cappadocum vrbe, ibi commoratus aliam exercitus partem mi litaribus muneribus exercebat, aliam ab exercitu separatam exploratam misit, ipse à tergo insequebatur.qui igitur ante speculatum missi præierant,cito excursione facta in desertis locis oppidum nomine psilocastrum, & alterum phyrocastrum expugnarunt: eorumque incolas in seruitutem abduxerunt, quibus rebus deterriti ij,qui calui castrum,ita appellabatur oppidum illud,incolebant,vo luntate se ad Romanos contulere: Ambronis vero filius Apabdela Ameras Anabarzes, quoad longe abfuit Imperator, Barbaricè ac iuueniliter audax erat, sed vbi propè accessit cum Melitenorum acie congressus, fuga sibi salutem quæsiuit, Imperator verò & Casamum, expugnauit & Carabam,& Ardalam, & Eri-

mosiceam,

mosiceam, quando etiam Simas ille Taelis filius difficilia Tauri loca obtinens,& subinde Romanorum fines vexans,ad Imperatorem confugit. deinde quum Imperator ipse fluuium Onopiptem nomine, & Sardum traiecisset exercitum, ad Cucusum peruenit.ibique cæsis atque expurgatis Syluis, ac peruia reddita, quæ inuia erat,via,locis, quæ ibi erant potitus est: & quum ad Callipolim, & Phadasiam peruenisset, offendissetq; accessu difficiles & præruptas vias, sibi subiectos consolatus,pedibus & lento gradu ipse exercitui præibat, superatisq; Tauri angustijs Germaniceam inuadit; & quia hostes omnes se se intra mœnia concluserant, neque quisquam in aciem prodire audebat, suburbanis locis vastatis, atque igne consumptis, ad Adatam vrbem profectus est; cuius incolis item non audentibus in apertis locis prælio decertare,sed intra mœnia conclusis, agris circum vrbem direptis,atque incensis,expugnatoq; etiam oppidulo, quod Geronta vocabant, militibusq; ad diripiendum concesso, ad extremum ipsos muros aggressus omnis generis machinas admouit, & strenue obsidioni incumbebat, haud mediocrem spem habens vrbem à se captum iri, fretus exercitus quem habebat,virtute. verum quum oppidanos fortes ac strenuos comperisset, quiq; sine metu impetum sustinerent: concessis indicijs bello, percontabatur ab oppidanis,qua re freti,quum iam ipsorum patriç periculum immineret expugnationis,tam parui,se se,vt videbantur,facerent, quidam è maioribus natu respondit: exploratum nobis est, non à te nunc vrbem expugnatum iri, sed ita fato decretum esse,vt ab alio capiatur tibi genere coniuncto,cui nomen Constantinus, & idcirco minime tuo impetu deterremur.quumq; ille filium ostendisset, vocariq; Constantinum dixisset,non hunc ille respondit esse, qui suam vrbem esset euersurus, sed alium quemdam longo post tempore ex illius posteris. quibus verbis iratus Imperator,quum vellet re mendacium arguere,illius esse prædicta, maiore conatu oppugnationem persequi instituit. vbi verò omnibus defatigatis nihil se vidit proficere:iamq; intolerabile frigus superuenerat, quod eos qui sub dio manerent,vehementer angebat, obsidionem soluit.in reditu verò multis captiuis ob pondus exonerari iussis,iter ad regiam Vrbem suscepit, iniecto magno Agarenis metu, quod existimabatur ipsos inuasurus.ad angustias verò in opportunis locis collocatis insidijs, multos delitescentes viuos cepit. ad quem Abdellomer loci princeps,defatigatus,missa legatione, securitatem petijt & pacem. cuius petitionem non aspernatus Imperator, socium ipsum deinceps habuit contra suos contribules voluntarium: Inde præterito Argæo, quum ad Cæsaream peruenisset, ex Colonæa,& Mesopotamia victoriæ nuncios accepit, allatis sibi spolijs, captiuisq; plurimis Curtorum & Saracenorum, quos omnes gladio iussit interfici, erat enim exercitus spoliorum,quæ antè acceperat à Syria,& Thephrice plenus, neque voluit hos secum duci comites inutiles. quum verò ad Midaeum peruenisset, ibi præmijs ijs, qui se strenue gessissent, distributis, & militibus ad hyemandum dimissis,ipse expeditus ad Regiam vrbem se recepit, & vt consueuerat per Patriarcham,victoriæ coronam accepit, & à populo carmina victoriam celebrantia:

brantia: Iamq; Thephrice consumpta Tarsitorum potentia vigere, & augescere cœpit, à quibus rursus grauiter extremi Romanorum fines vexabantur, contra quos Andreas ille Dux Scytha, sæpe dimicans, strenue se gessit, & plures ex ijs, qui ad prædandum excurrerent, interficiebat, aut viuos capiebat; quem Imperator & Patriciatus honestauit dignitate, & ad scholarum imperium perduxit: tunc multo magis maiore potestate præditus, & pluribus copijs Andreas ipse aperta pugna persæpe contra eos, qui à Melitene erant, & Tarso, dimicauit ac vicit. quumq; olim Tarsi dominus litteras Andreæ misisset, superbiæ & maledictorum plenas, & hęc indicantes, nunc videbo, an Mariæ filius, eiusq; parens tibi proderit, quum contra te cum meo exercitu progrediar; quas litteras conuitij plenas acceptas ipse imagini Dei genitricis appendit, hæc locutus, vide ò Mater verbi, & Dei, tuq; ipsius filius, & Deus qualia exprobrauit, & superbe dixit contra tuum superstitem Populum Barbarus iste arrogans. quibus dictis, assumptis Romanis copijs contra Tarsum proficiscebatur; & quum ad Podandum peruenisset, ibi cum hostibus congressus, multa cæde fundit, & fugat Barbarorum multitudinem, quum prius ibi eorum Dominus occubuisset, pauci verò vix se se Tarsum incolumes recipiunt. sepultis autem suis, & hostibus in vnum locum coactis, magnaq; erecta ad posterorum memoriam columna, in patriam redijt cum spolijs: pluribusq; captiuis: atque Imperatori scripsit, eum de victoria certiorem faciens; verum enim verò, qualia facere solet inuidia, improbi hominem ad Imperatorem accusant, facile asserentes fuisse Tarsum occupare, sed ipsum cunctatione, atque segnitia tempus omisisse: quæ quum sæpe dicerentur, tandem adductus Imperator, virum Magistratu abdicat, & pro illo substituit quendam nomine Stipiotem, qui & Tarsum se capturum, & alia multa insolenter gloriabatur: qui statim acceptas ab Imperatore copias contra Tarsum adduxit, nihil, quod ad militandum pertineret, meditatus, neque quidquam boni consilij capiens. & quum prope Tarsum accessisset, in quodam loco pernoctat, qui Chrysobullus dicebatur, neque idoneo vallo constructo, neque castris communitis; quem vbi sensere Tarsenses negligenter se habere, noctu eum adoriuntur tali vsi stratagemate: quũ enim pauci superessent, ob cladẽ ab Andrea acceptam, neq; idonei, qui se hostibus in acie opponerent, coactis frequentibus equis, corijsq; aridis ex ipsorum caudis appẽsis, vno præcepto in multas exercitus Romani partes eos immittunt, ipsi post tubis, ac tympanis, edito sono in medium vallum nudis gladijs insiliere. Igitur quum in Romano exercitu coorta esset perturbatio, ac metus, simulq; deterriti essent homines & equi, atque alij in alios delati caderent, & Barbari superiores fuere, multaq; Romanorum fit cædes; quippe qu um plurimi miserabiliter à suis conculcati suffocarentur, atq; ita præter opinionem, quum vicissent Tarsenses, Romanamq; vim profligassent, Barbaris clamoribus pæana concinebant; & rerum Orientis hic erat status. quæ verò ad Occidentem gererentur, insequens declarabit oratio: his enim, quemadmodum etiam reliqua, neglectis, magis magisq;, dum Michael imperaret, & omni ferè Italia, quę ad

Imperium

Imperium Romanorum, pertinebat, plurimisq; Siciliæ locis à Carthaginensium copijs debellata, factaq; Barbaris vectigali. quumq; præterea ij, qui in Pannonia, & Dalmatia, & vlterioribus locis siti sunt, Scythæ, chorobatæ, inquam, & serui, & Zachlubi, Teruuniotæ, & Canalitæ, & Diocletiani, & Rentani Romanorum in longinquis partibus Imperium demoliti essent, seq; in libertatem, vt suis legibus vterentur, vindicassent, simul etiam Agareni è Carthagine, arrepta temporis occasione nouas res aggressi sunt, delictisq; præfectis Suldano, & Saba, & Calpho, qui belli peritia suis præstare omnium testimonio probabantur, sex, & triginta bellicosarum nauium, classem in Dalmatiam misere, à qua diuersæ Dalmatarum vrbes captæ sunt, verbi gratia Butoma, Rosa & inferiora Decatara, quūq; res prospere procederent Agarenis, ad Metropolim quoque totius gentis, quæ Rhausiuum dicitur, accessere. ipsamq; diutius obsidebant, oppidanis strenuè propugnantibus. verum vbi tempore defatigati Rhausij ad extremam redacti sunt inopiam: necessitate coacti legatos ad Imperatorem mittunt: petentes vt auxilium sibi ferret, quibus periculum immineret, vt iam iam in potestatem eorum venirent, qui Christum negarent, quumq; nondum legati peruenissent, Michael Imperator moritur, & Basilium ipsi legati offendunt, quibus ille diligenter, totusq; rei intentus instructa centum nauium classe, ipsiq; præfecto viro & peritia belli, & prudentia præstanti, patricio Niceta, Drungario nauigiorum, cui cognomentum erat Oryphas, contra hostes eum mittit; Agareni verò, qui ad Rhausij obsidionem permanebant, per quosdam transfugas edocti de Rhausiorum legatione ad Basilium missa desperataque breui vrbis expugnatione, simul quoque veriti ab Imperatore auxilium venturum, obsidionem soluūt, & quum in Italiam quæ nūc Longobardia appellata est, transmisissent, castrum Barij expugnarunt, ibiq; positis tabernaculis, & in proxima loca cotidie inuadentes, semperq; aliquid capientes, omni Longobardia, vsque ad ipsam fere gloriosissimam Romam potiti sunt; quod verò factum fuerat in Dalmatia ab Romanorum auxilio, etiam supra commemoratæ Scytharum nationes, chrobatæ, & serui, & reliqui ad Imperatorem legatos mittunt, pollicentes Romanæ se potestatis iugum subituros. quos tamquam honesta petentes audiens Imperator, humanè ac benignè excepit, omnesq; ad Romanum Imperium se contulere. Quum verò Agareni illi qui Rhausium obsederant, adhuc per Italiam excurrentes, ipsam crebro vexarent, suscepta cogitatione Imperator, quemadmodum eos expelleret, quia nouerat non idoneam esse, cui præfectus erat Oryphas classem, ad Dolichum forre, Ludouicum Regem Franciæ & Papam Romæ, missis legatis petijt vt suis copijs suppetias ferrent; & vnà cum ipsis contra impios Dei hostes instruerentur, iussis paulò ante commemoratis Sclauinorum locis simul aggredi opus, & Rhausij itidem incolis: quibus omnibus in vnum coactis, magnoq; contracto exercitu, quum etiam Romanorum classis præfectus militari peritia polleret, Barys capitur, & Rex Franciæ Soldano, & Agarenorum exercitu, cui præerat, captiuis acceptis, domum redijt: & prima Basilij prouincia, quam ad Occidentem suscepit, hunc

pit,hunc

pit, hunc habuit exitum. Suldanus verò à Rege Franciæ, vt dictum est captus, Capuamq; perductus, vbi per biennium integrum commoratus à nemine vnquam ridere visus est: Rex autem ei, qui planum fecisset eum risisse, auri vim pollicitus est largiturum. renunciauit igitur tandem quidam Regi, conspexisse se ridentem Suldanum, eiusq; rei testes adhibuit, quem ad se accercitum Rex interrogauit de risus mutatione, qui vidisse se currum respondit, cuius rotas, quum consyderasset, quomodo, quæ humilis est attollitur, quæ sublimis & elata deprimitur, & ità hanc percipiens, inquit, ego similitudinem esse inconstantis atque instabilis humanæ fœlicitatis, risi, simul cogitans, quomodo pro tam instabili re extollimur: simul item putans fieri posse, vt ego, qui è sublimi ad humilem statum sum redactus, ita ex humili rursus ad sublimem extollar. quibus auditis Rex, & de rebus quoq; suis cogitans, prudentemq; illum hominem iudicans, & propter Imperium quod ante habuerat, & propter senectutem, tum quod & prosperam, & aduersam fortunam expertus esset, libertatem ei concessit, secum aperte loquendi, suamque ei mensam communicauit: Ille verò quum dolosus esset, & versutus contra Regem machinam consuit, quæ Regem ipsum Capua expulit, & ipsi reditum in Patriam parauit. quum enim nosset iste duas has Italas vrbes, Capuam, & Beneuentum, quæ haud multo ante in ditionem Regis peruenerant, minimè stabilem erga ipsum fidem seruare, immo semper libertatem vel somniare, non ignorás item haud mediocri curæ Regi esse, vt ipsas stabiliter ac tuto obtineret, ad Regem ipsum accedens, ita loquitur.

Quum te semper ò Rex intueár sollicitum, & cogitantem, qua ratione possis tuto italicas has vrbes possidere, uenio tibi consilium allaturus. Scias igitur ò generosissime, non aliter tibi harum possessionum stabilem ac firmam fore possessionem, nisi ipsarum primates in Francorum sedes migrare iusseris. hoc enim natura comparatum est, vt qui inuiti seruiunt, studeant libertatem recuperare, & arrepta occasione, erumpit eorum studium. quibus verbis Rex delinitus, ratusq; id sibi vtile futurũ, ità sibi statuit faciẽdum. vincula igitur ex ære conflabantur, & compedes latenter, tamquam re aliqua vrgente. Sic Rege nullo negotio decepto Suldanus ad Principes ciuium, quibus iam familiaris erat, accedens, crebro cum ipsis colloquebatur, & tandem nescio quid arcani velle se cum ipsis communicare ait; sed vereor, inquit, ne si rescis catur, mihi perniciem, vobis ingens periculum conflet. at illis iurantibus se tacituros, neque vllo pacto sibi commissum arcanum prolaturos, Regem dixit velle eos ferreis compedibus vinctos in suam regionem transmittere, cui persuasum sit non alia ratione, inquit, posse se vestris vrbibus potiri. illis autem ambigentibus, neq; fidem habendam ijs, quæ diceren tur, opinantibus, ac requirentibus, vt quæ sibi indicata fuerant, eorũ certius pręberetur indicium, adducto secum vno ex ipsis principibus, ad fabros ferrarios se contulit, ibiq; perscrutari iussit, quænam essent ea, quæ tanto studio ex ære conflarentur. quumq; ille cognouisset catenas & compedes esse, reuersus alios principes certiores fecit hominem fideliter & amice loqui, & uera esse, quęcumq; diceret

ceret, ac ſuis urbibus ſalutem. ipſi igitur iam explorata re præfecti, quas diximus, vrbium, conſiderabant, quo pacto Regem expellerent. quumq; ille venatum ſe aliquando contuliſſet, ei portas claudunt, neque amplius ingredi permittunt. ille inopinata re perculſus, neſciens quid conſilij caperet, in ſuam regionem reuerſus eſt. adit igitur ad Principes Suldanus, & ab ipſis indicij præmium petijt, vt videlicet ſibi ſoluto, ac libero in ſuam Patriam liceret proficiſci. Itaq; ſolutus, vt is, qui benemeritus eſſet, Carthaginem profectus, & ſuo recuperato Imperio, aduerſus Capuam ducit exercitum, & Beneuentum, ibiq; vallo bene muni to, ſtrenue vrbes oppugnabat. & oppreſſi ab obſidione ciues, nuncios ad Regem mittunt, peccati veniam petentes, & ſocietatem. verum non ſine ignominia dimiſſi ſunt à Rege, qui gaudere ſe inſuper dixit eorum pernicie. re igitur infecta reuerſis legatis, dubitantes, ac neſcientes quid agerent, grauiterq; oppreſſi obſidionis vi, nuncium ad Baſilium Romanorum Imperatorem mittunt, vt ſibi opem ferret, rogantes.

Hic autem accepta legatione cito legatum remittit, qui eos hortatus bono animo eſſe ſuo nomine ſponderet, paulò poſt ipſis venturum idoneum auxiliũ, quod eos à præſenti periculo liberaret; reuerſus igitur legatus ab hoſtibus capitur, cui ad ſe accerſito Suldanus quum duæ, inquit, propoſitæ tibi ſint viæ, licet vtiliorem eligas. nam ſi ſalutem vis, & dona, ac beneficia plurima conſequi, coram ijs, qui te miſere, ita loquere vt exaudiaris à Romanorum Imperatore negatam nobis eſſe ſocietatem, & ità ſeruaberis. quod ſi vera renunciaris, ſtatim morieris. quum verò nuncius ſe facturum, quod Ameras vellet promiſiſſet, vbi intra teli iactũ muris appropinquauit, Principes ciuitatis euocauit, quibus præſentibus, talem ad ipſos habuit orationem. Et ſi mihi perſpicua imminet mors ò Patres, iamq; enſis iugulo inheret, verumtamen, quod verum eſt, non occultabo. peto autem vt gratiam mihi debitam, filijs, & vxori meæ referatis. ego enim ò domini mei, quamuis hoſtium manibus detinear, attamen legationis meæ mu nus ſedulo obiui, ac breui à Romanorum Imperatore vobis aderit auxilium: idcirco, forti animo ſuſtinete, veniet enim qui, vos certe, & ſi me non liberabit; hic igitur quum talia dixiſſet, ſtatim à Suldani miniſtris gladijs in paruas partes & fruſta conciſus eſt: Suldanus autem veritus Imperatoris auxilium venturum, ſoluta obſidione, domum reuerſus eſt: & ciuitates, quas diximus, in reliquum in amicitia, ac ſocietate Romanorum permanſere. eodem tempore Eſmã Tarſi Ameras ſuperiore victoria elatus triginta maximis nauibus inſtructis, quas comparia Saraceni vocant, vrbem Euripi aggreditur. quod quum præſenſiſſet Baſilius Græciæ prætor, Aeneates hic erat, Imperatoris iuſſu idoneum exercitum ad vrbis cu ſtodiam ex omni Græcia introduxit, idoneumq; muris defendendis apparatum adhibuit: machinas ad iacienda ſaxa, & arcus molitus, atq; vt vno verbo dicam, nulla re ex ijs, quæ ad propulſandum obſidionem pertinerent, omiſſa. vbi verò etiam Tarſenſium claſſis acceſſit; & muris appropinquãs, crebro telorum iactu depellere eos contendebat, qui de muris propugnarent, iracundiæ, & alacritatis

pleni Euripi incolæ, machinis saxa iacientibus, & catapultarum telis, arcubusq́, & lapidibus manu iactis, strenue de muris se se tuebantur, & cotidie plures Barbaros conficiebant: obseruatoq́; secundo vento suas triremes in hostium classem immisere, pluresq́; ipsorum naues artificioso igne consumpsere. contra quæ quum Barbarus nihil posset, optimeq́; nosset complures pecuniæ cupiditate adduci, vt mortem contemnant, magnum scutum ante vallum propositum, auri plenum, se præmium daturum pollicitus est cum virginibus captiuis centum ei, qui princeps murum conscendisset; suisq́; aditum aperuisset ad victoriam. quod oppidani conspicati, statimq́; cognita cur ea fierent causa, se se mutuo cohortati, vt memores virtutis essent, vno signo dato, apertis vrbis portis, viriliter in hostes erupere, primoq́; congressu Ameras letali accepta plaga occubuit; multisq́; alijs cum ipso interfectis, reliqui in fugam versi sunt. quumq́; persequentes eos hostes vrgerent, vsque ad reliquas naues cædebantur, multaq́; facta est Barbarorum cædes, quiq́; superfuere, paucis completis nauibus, turpissimè in Patriam fugere. hunc habuit Tarsensium classis exitum; alia rursus à Creta classis coacta est. Nam imperante Cretæ Sorit, Apochaps filio, quidam vir, Photius nomine rei militaris peritus, & industrius homo missus est ab ipso contra Romanos cum septem & viginti Cumparijs, & myoparonum vi, atq; quinqueremium, quas galeas appellare consueuerunt; qui à Creta profectus insulas in mari Aegæo, locaq́; maritima prædabatur, & vsq; ad Hellespontipraconesum omnia occupauit, viris in seruitutem redactis, & locis vexatis, cui cum Romana classe occurrentes patricius Nicetas naualium Drungarius Oryphas, qui ipsi Romanæ classi præfectus fuerat, ad ostium Aegæi apud Cardiam congressus, grauiq́; commisso prælio, statim viginti cretensia nauigia liquido igne combussit, Barbaris, qui in ipsis erant, gladio, igni, & aquæ distributis. qui verò ex nauali prælio superstites Maris effugere periculum, ij sibi fuga salutem quæsiere. verùm enimuerò ità grauiter attriti Cretenses, quiescere noluerunt, sed rursus prouincia maritima suscepta, prædatorijsq́; nauibus instructis, Peloponnesum eiq́; inferiores insulas vexabant, eodem Photio, quem supra diximus nauarcho. contra quos idem Patricius Nicetas Oryphas profectus, secundoq́; & prospero vento vsus, diebus paucis Constantinopolim peruenit, & ad Cenchræum portum classem appulit; quumq́; cognouisset hostium naues, eas Peloponnesi partes, quæ magis ad Oriẽtem vergunt, prædari, Methonem, & Pylum, ac Patras, locaq́; Corintho propinqua, sapiens capit prudensq́; consilium, recusans enim Peloponnesum circuire per Tænarum & Maleum, ac mille millium passuum longitudinem incassum metiri, & interim opportunitate temporis priuari, nocte statim, vt se se habebat per Isthmum, Corinthi, vsus opera frequentis exercitus, per siccum ad illud mare traijcit naues, in quas imposito exercitu, opus aggreditur. itaque hostes, qui nihil de ipso audierant, repente adoritur, insperatoq́; metu confusis ac perturbatis eorum consilijs, ne consistere quidem, aut virtutis meminisse eos permisit, sed statim coegit de fuga cogitare, alijs igitur ex hostium

nauibus incensis, alijs depressis, Barbarisq; partim gladio cæsis, partim in profundum demersis, ipsoq; præfecto nauium interfecto, reliquos per Insulam dissipari coegit: quos ipse postea irretitos, viuosq; captos, diuersis affecit supplicijs, alijs carnis cute detracta, & ijs præcipue, qui Christi baptismum negassent: hoc ab ipsis tantum auferri, ac nihil proprium asserens, alios loris cædens, à capitis vertice vsque ad talos non sine haud mediocri cruciatu, alios funiculis appensos, deinde in lebetes bullienti plenos pice demittens: alios alijs omnis generis tormentis excruciás: quibus perfectis metum ipsis iniecit, segnioresq; reddidit, ne contra Romanum Imperium amplius exercitũ mitteret, alia item naualis vis ab Occidente, veluti quidam turbo, aut procella in Romaniam inuasit. etenim Aphricæ Dux maximis nauibus, sexaginta numero, instructis, contra Romanum Imperium profectus est. & interiecta loca prædatus multisq; viris captis vsque ad Cephaleniam, & Zacynthum insulas peruenit. Statim igitur is, qui post Nicetam, naualibus copijs præfectus fuerat, Nasar hic erat, cum frequenti classe triremium, aliarumq; celerium nauium, contra ipsum mittitur. qui celeriter nauigans secundoq; vento vsus, breui tempore Methonem peruenit, sed statim inuadere tali de causa prohibitus est, ex delectis enim non pauci periculum metuentes paulatim occulte aufugerunt, quorum defectione opportuna celeritas duci sublata fuit: non enim censuit temere hostes inuadendos, inermibus ac nudatis nauigijs, verùm quod acciderat, per celerem nuncium Imperatori significat. qui dicto citius eos, qui defecerant, viuos cepit, pœnamq; vt eo exẽplo reliqui deterrerentur, infligit. iussit enim nocte triginta viros numero ab ijs Saracenis, qui in prætorio detinebantur, capi, eorumq; ora fuligine immutari, & ad Hippodromum adductos loris cædi, ignominiaq; notatos, in Poloponnesum mitti, vt pote, qui fugæ auctores fuissent, ibiq;, vnde fugerant, interfici; quod factum est, trigintaq; in crucem acti sunt Saraceni, vt desertores videlicet loci, magnusq; in omnem Romanam classem metus peruasit, omniq; abiecta mollitie, & deliciarum cupiditate ducem ipsum, vt se in hostes adduceret, hortabantur. Interea ipse reliquo ex ijs militibus qui in Peloponneso erant, suppleto exercitu, & adiutore, ac socio assumpto loci prætore, ad inuadendos hostes se se comparat. Quum vero Saraceni iam arroganter fremerent, multaq; timiditatis Romanum exercitum ad pristinam segnitiem condemnarent, multaq; licentia è suis nauibus ad prædandum, in quæ incidissent loca, exirent, de repente prope ipsos apparuit Romanorum Nauarchus, datoq; signo, nocte de improuiso hostes aggreditur, qui neque consistendi, neque fortiter propugnádi, spatium vllum habentes, ignobiles & inglorij, interfecti sunt. nauesq; cum nautis igne consumptæ, reliquas illæsas tamquam munus aliquod Dux Nasar Deo dicauit, templo, quod est in Methone eas elargitus, quem ob res gestas collaudatum, Imperator iussit vlterius procedere. Igitur quum propter superiores prosperos successus promptus esset, exercitus in Siciliam transmittit, ibiq; vrbes omnes Carthaginensibus stipendiarias factas inuadens, atque diripiens in suam

potestatem redegit, atque compluribus onerarijs potitus est nauibus. quarum merces cum alia multa preciosa, tum verò olei copiosa vis, quod eò vilis prætij redactum asserunt, vt in singulas libras obolo venderetur, eademq; classis quum ad Italiæ partes traiecisset, cum Romanis, quæ illic erant copijs, quarumq; Procopius Imperatoris protouestiarius, & Leo Patricius, Thracum Macedonumq; Præfectus, quem Apostypem vocabant, duces erant, coniuncta memoratu, ac laude digna gessit facinora. nam & classem, quæ ex Africa rursus transmiserat in insula Stelis, ei occurrens, debellauit, atq; oppida, quæ ab Agarenis detinebantur, in Calabria, & Longobardia, exceptis paucis, è barbaris manibus liberauit, Romanoq; Imperio salua restituit: & Nasar, classisq; Romana, cui ipse præerat, talia trophea diuina ope est consecutus, multisq; cum spolijs, & victoriæ coronis ad Imperatorem redijt. pedestres verò copiæ in Longobardiam non omnino inuidam Nemesim effugere, verùm strenua quidem & splendida fecere facinora, sed ob discordiam & contentionem, quæ in ipsa pugna incidit, maior Dux exercitus perijt. quum enim Leo dissentire cœpisset à Procopio, nescio qua de causa, & antequam reconciliaretur, commissa cum hostibus pugna, Apostipes cum Thracibus ac Macedonibus in dextro cornu pugnans, & hostium victor, multam Saracenorum fecit cædem. in altero verò Procopius cum Sclauonis, & Occidentis militibus oppositus, ab aduersarijs opprimebatur; quumq; ei laboranti propter superius dictam discordiam, nullum misisset auxilium collega, inclinata est pars illa, quæ cum Procopio erat, & fusa, fugataq;, & ipse strenue ac viriliter præliatus in ipsa pugna gloriose occubuit. Leo verò, quum vellet aliud præclarum facinus edere, calamitatemq; tegere, quæ ob ipsius discordiam accepta fuerat, cum suis militibus, & ijs, qui ex clade superfuerant Procopij, Tarenti castrum, quod ab Agarenis tenebatur, expugnauit, omnemq; populum, qui in ipso erat, captiuum abduxit, ex quibus quidem rebus & militibus abunde profuit: & Imperatori spolia adduxit: non tamen hac re placauit Imperatorem, qui cognita cædis Procopij causa, & magistratu ipsum abdicauit, & extorrem ad Cotiæum, vbi domum habebat, relegauit. Et quum Baianus Princeps equisonum ipsius; & quidam alij ex eius ministris, eum accusantes, vt condemnaretur, auctores fuissent, hoc cognito Bardas, & Daid illius filij, Baianum interimunt, veritiq; ob tale facinus Regis iram, assumpto secum Patre, in Syriam fugere contendebant. quo audito Imperator, sodalitatis Præfectum cum quibusdam militibus missum festinare iussit, eosq; ex itinere retrahere, qui adhibita celeritate eos in Cappadocia consequuntur, recta in Syriam cursum contendentes. quumq; eos vlterius progredi prohibere vellent, resistentes inuenere; commissaq; pugna duo quidem filij dimicantes cadunt, ipse viuus captus ad Imperatorem perducitur, ac secundum leges iudicibus traditus condemnatus est, alteroq; oculo, & altera manu priuatus, & in reliquum in exilium missus, in Mesembria consenuit. Interea verò dum hæc ad Occidentem per Imperatoris duces gerebantur, Arabes à Meridie Imperatorem otiosum rati, & idcirco audaciores effecti, rursus mariti-

I mam

mam prouinciam suscipiendam decreuere.Igitur ædificatis nauibus in Ægypto, & in maritimis Phœniciæ, ac Syriæ vrbibus, contra Romanos exercitum adducere cogitabant,missis prius exploratoribus,vt intelligerent, quo in statu Imperatoris res essent,neq; tamen Imperator cæcam,vt Homerus ait, habuit speculationem,verùm cognitis omnibus quæ in Syria fiebant; ipse quoque ædificatam idoneam classem in regia vrbe detinebat; quidnam futurum esset expectans; & ne otiosa classis ipsa, inutilis ad resistendum fieret; parit enim, secundum Poetam,nihil boni otium temerarium,in ædificio Templi,quod ad aulam Regiam, tunc extruebatur,in nomen saluatoris Nostri Iesu Christi,& militiæ principum, atq; Eliæ Thesbitæ,iussit eos inseruire,paratos, vt quum Syriæ fines egrederetur classis,ipsi instructi mitti possent,qui illis resisterent; & Imperator ita res procurauit.Saracenorum autem explorator,quum Constantinopolim peruenisset, parataq; offendisset omnia,ad eos,qui miserant reuersus,quæcumq; viderat,renunciauit,qui deterriti,ab incepto destitere.Carthaginenses autem rursus propter superiores clades veriti,ne in suam regionem Romana classis mitteretur,naues idoneas ædificarunt.sed quum iam ver appetisset,& nullum missum ab Imperatore cognouissent exercitum, suspicantes alijs in rebus Imperatorem ipsum occupatum Siciliam classem appellunt; & Siracusas vrbem inuadentes obsidere,agrosq; regionis incendere,ac prædari; de quibus omnibus quum à Siciliæ prætore certior factus esset Imperator,statim naualis ille exercitus ante paratus, atq; in templo condendo occupatus,in Siciliam mittitur,Andriano Patricio Nauarcho,qui quum soluisset à Constantinopoli,haud prospera nauigatione vsus, vix ad Peleponnessum peruenit,classemq; ad Monembasiam appulsa, in portu, qui accipitris vocatur,secundum ventum expectabat.ibique diutius commoratus,quum nollet per tranquillitatem remis vti, neque cum aduersis fluctibus contendere, Agarenis ad oppugnationem vehementius incumbentibus,vrbs capta est, multaq; in ipsa facta cædes reliquisq; captis ipsa vrbs solo est æquata, incensis sacris in ipsa templis, quæ ad hanc vsq; diem adeo celebris & gloriosa fuerat, quæq; multa barbarorum bella propulsauerat, temporis momento gloriam omnem amisit. quod acciderat Adrianus ad hunc modum percepit: Locus est in Peloponneso, qui vocatur Palus, propter siluæ,quæ ibi est,densitatem, hoc sortitus cognomentum. hic Romanorum classis in statione erat. quadam igitur nocte, quum dæmones illic habitantes inter se colloquerentur, audierunt Pastores heri captas & solo æquatas Syracusas, diuulgataq; ab alio in alium fama,ad Adrianum quoque peruenit, qui accersitis pastoribus diligenterq; interrogatis, comperit quæ audierat illorum verbis confirmata.quumq; vellet suis auribus ipse ea percipere, per ipsos dæmones percontatus, audiuit iam captas fuisse Syracusas, animi autem molestia, ac mœrore affectus,rursus quasi resipiscens, semetipsum consolabatur, non credi oportere iudicans dolosis dæmoniorum verbis, notauitq; interim diem,ac decima die post,nuncij venere ipsi,qui effugerant, infortunium narrantes. A quibus certior factus Adrianus statim discessit, & ad

Constan-

Constantinopolim cum classe peruenit, & ad magnum templum supplex confugit. verùm hoc perfugium nihil ipsi profuit, vt omnem prorsus pœnam effugeret, inde enim abstractus in exilium pulsus est; Mittitur autem Stephanus, cognomento Maxentius, Cappadox, cum Thracibus & Macedonibus, Cappadocibusq; delectis, Longobardiæ Dux. ad quam quum peruenisset, & propter imbecillitatem, ac mollitiem, nulla re gesta memoratu digna, magistratu abdicatur, in cuius locum mittitur Nicephorus ille, secundum Phocam, nominatus, vir industrius, qui secum duxit idoneum exercitum, & Manichæorum legionem, cui præerat Diaconirzes ille Chrysocheris: igitur quum ad locum peruenisset, cum Stephani copijs coniunctus, multa ac memoratu digna contra Saracenos trophæa erexit. primum enim oppositos sibi in acie hostes in fugam vertit, deinde subegit vrbem Amantiam, & Tropas, Sanctamq; Seuerinam, alijsq; pluribus prælijs, & congressibus hostes debellauit, & militares gestæ res Basilij tempestate tales ac tantæ fuere. ipse verò maximum Martyrem Diomedem pretiosissimis thesauris, splendidisq; muneribus ornauit. & possessionum largitione, annuisq; redditibus, auxit Rempub. omnibusq; modis extulit, ac locupletauit: & Danelidis filium, quem fraternitatis spiritalis vinculo sibi conciliarat, prothospatariorum dignitate honestandum curauit, eiq; maximam libertatem concessit. Danelidem verò anum, ad se accersiuit, quæ quia non poterat equo vehi, in lectica collocata, & à delectis trecentis famulis iuuenibus, ac fortibus, qui vicissim lecticæ onus excipiebãt, iter suscepit. Hæc ingressa vrbium Reginam, facto, vt mos erat, in Magnauta conuiuio, ad Imperatorem honorifice introducta est, cui sumptuosa dona adduxit, quæ singula commemorare si quis velit, scripturæ ostendat imperitiam. quum autem vicissim illa liberaliter ac pro dignitate tractata esset, in Constantinopoli, quamdiu ei libuit, commorata, in suam redijt Patriam: quæ in sequenti tempore iterum ad Regiam vrbem se contulit; mortuo enim Imperatore Basilio, quum Leo illius filius excepisset Imperium, rursus cum similibus donis ad eum anus accessit, quo salutato, suarumq; facultatum scripto herede, domum reuersa paulò post naturæ concessit: verùm hæc postea accidere. Basilius autem Imperator sacrorum templorum, quæ superioribus terræ motibus conuulsa, & conquassata fuerant, quædam etiam funditus deiecta, curam dignam suscepit, alijs recens conditis, alijs collabentibus refectis, alijs item ornamentum, ac decorem adiunxit: Primum enim Dei magnæ Sophiæ templi Apsidem, magnam sublimemq;, in multas partes discissam, ruinamq; minantem, artificum peritia compaginatam, tutam, stabilemq; effecit; in qua Dei genitricis imaginem, vlnis infantem sustinentem, depinxit, ac Petrum, & Paulum Apostolorum Principes, ad vtramq; partem collocauit: reliquasq; ruinas, & detritas partes murorum instaurauit, annuos item redditus imminutos auxit; quum ob Olei penuriam parum abesset, quin sacræ lucernæ extinguerentur, maximè possessionis dono, quod Mantæa appellatur, lumen perpetuum lucernis, quod numquam extingueretur, subministrauit: & Hym-

nopolis

nopolis sacri templi, id est diuinas laudes celebrantibus, obsonia copiosius tribui curauit ex annuo possessionis redditu; sacrumq; Apostolorum templum, quod pristinum decorem amiserat, fulcris, & earum partium, quæ consumptæ erant, instauratione vnitum ita refecit, vt recenter conditum videretur, & Dei genitricis templum in fonte, quod priscam pulchritudinem amiserat, renouauit, alterum itē Dei genitricis templum, quod Sigma vocatur, quodq; motu terræ pænitus exciderat, à fundamentis instaurauit, & stabile, ac pulchrius, quàm prius fuerat effecit: Templum quoque in Aurelianis Stephani Prothomartyris, quod vsque ad pauimentum corruerat, à fundamentis iterum construxit; duo item Templa Ioannis Baptistæ, in Strobilæa, & Macedonianis, alterum à fundamentis, alterum ex maxima parte reficiendum curauit: Templum quoq; Apostoli Philippi, & euangelistæ Lucæ ad Occidentem situm, quæ graui ruina exciderant, à fundamentis iterum condidit, magnum etiam delubrum fecit Mocij Martyris, cuius aditum ad terrā deiectum, ità vt sacra mensa frangeretur, adhibita diligentia restituit, ipsiq; vicinum Andreæ primouocati Templum collapsum, in pristinam formam redegit, & Sancti Romani, & Sanctæ Annæ in secundo, & magni Martyris Demetrij, & Martyris Æmiliani in Rabdo, & ex veteribus noua fecit. Ad hæc Sancti Nazarij collapsum erexit, & in tostris Domini templum Christi resurrectionis, & Anastasiæ Martyris elegantissimum adornauit, lapideum pro ligneo tectum fabricatus; & illud Platonis maximi Martyris collapsum restituit, & ipsi propinquum gloriosorum Martyrum Hesperi, & Zoes condidit, & Martyris Acacij in Heptacalo ruinam minans, ne corrueret, instaurauit, & similiter Prophetæ Heliæ, ad Petrium, splendide renouauit, nouumq; construxit in aula regia in nomen Domini Christi, & Principis Angelorum Michaelis, & Heliæ Prophetæ, itemq; Dei genitricis, & Nicolai celeberrimi Episcopi pulcherrimum Templum hoc, quod nouam ecclesiam appellant, formositate, pulchritudine, & decentia nulli alij, cedens, aut exuperandi, vel adæquandi sibi locum relinquens: annuos item redditus idoneos constituit ad vsum luminum, & Sacerdotum hymnos celebrantium; & quid longioribus opus est verbis? ipsum opus spectatoribus propriam pulchritudinem, & sumptuosam magnificentiam repræsentat: alia multa sacra templa in Palatio ædificanda curauit, in nomen Heliæ Prophetæ, & Martyris Clementis, & Saluatoris Christi, & Apostoli Petri, & principis militiæ, quorum pulchritudinem exprimere ne poetica quidem posset magniloquentia; multa quoque erexit in regia, quæ vocari possent regia regiorum, quæ connumerare necesse non est; opus item huius Imperatoris est, domus, quæ mongana dicitur, & altera, quæ noua appellatur, quas tali consilio construxit, quum enim publicas res nollet in vsibus proprijs consumere, istiusmodi domos ædificauit, & annuos redditus ipsis ex agricultura idoneos constituit, à quibus regium conuiuium ipsius & eorum, qui ab ipso vocati essent, per totum annum copiosum, & iustum sumptum habiturum esset, fabricatus est item palatia in fontibus; & ea, quæ in hietæis erant, adornauit, expurgata cisterna, quæ

na, quæ terra oppleta fuerat, quod eam Heraclius Imperator exaggeratam effecerat, arborum, holerumq́; hortum. quod item in fusis fecit, intra palatium, & illius, quæ erat ad Magnauram, & quæ inter Iustiniani triclinium & lausiacum. nam Heraclius, quem modò diximus, Imperator, quum à Stephano philosopho; qui eius ortum fuerat curiosè perscrutatus: didicisset fore, vt aqua vitam finiret, cisternas exaggerari curauerat. expurgatam igitur regiam in hieræis in pristinam formam restituit, & pro horto, aquarum abundè & lympide fluentium effecit receptaculum. in foro quoq́; elegantissimum templum condidit, in honorem Dei genitricis, vt negotiantes haberent orationis domum, si quando negotia eos diutius retardarent; & sancti Phocæ templum in steno constructum: adornatumq́;, monachorum domum effecit, annuis redditibus idoneis constitutis, quæ necessaria ibi se exercentibus sufficerent. renouauit etiam magnum Templum principis militiæ in Sosthenio iam collapsum, & ad eam, quæ nunc apparet, pulchritudinem redegit. plures item iudæos munerum pollicitationibus, & largirione, & pretiosis donis allectos, ad sacrum baptismum suscipiendū attraxit, & Bulgarorum genus, quod nuper diuino se cultui addixerat, missis eo religiosis Monachis, & virtute præditis sacerdotibus, in fide confirmauit: & Rhos, percusso cum illis fœdere, vt salutaris baptismi participes essent, auctor fuit, misso ad eos Archiepiscopo. verùm miraculum illud, quod accidit operæ precium est enarrare. nam quum adhuc superstitione detineretur & ipse Princeps, & proceres illius, atq; adeo omnis natio, suumq́; pristinum cultum examinarent, & Christianorum fidem Archiepiscopum illum, qui ad eos nuper venerat, accersitum Princeps interrogauit, quænam essent ea, quæ ille annunciaret, quæq́; ipsum docere possent. qui quum sacrum diuini euangelij librum protulisset, & quædam miracula recenseret à Deo, quando humana forma assumpta, apud homines erat; facta; nisi aliquod Rhos multitudo respondit, simile nos conspiciamus: & maxime quale asseris trium puerorum in fornace, nequaquā tibi credituri sumus: ille verò numquam mentienti fide habita verbo illius, qui dixit, quodcumq; petieritis in nomine meo accipietis, & qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora his faciet: & si inquit, haud licet tentare Dominū Deum, attamen si ex animo decreuistis ad eum accedere, petite quodcumq́; vultis. & hoc faciet omnino, propter fidem vestram Deus, quamuis nos minimi simus, & indigni, ipsi autem statim petierunt, diuini euangelij volumen in ignem à se incensum proijci, quod si illæsum seruaretur, ad eum se accessuros Deum, qui ab ipso prædicaretur, visum est id faciendum, & quum Sacerdos, sublatis ad Deum oculis, ac manibus dixisset, ostende gloriosum sanctum nomen tuum Iesu Christe Deus noster, in oculis nationis huius, in fornacem proiectus est euangelij liber, incensaq́; fornace ad horas aliquot, ac deinde penitus extincto & consumpto igne, sacrum illud volumen inuentum est permansisse inuiolatum, atq; illæsum, nullo ab igne accepto detrimento; quod conspicati Barbari, & miraculi magnitudine perculsi, sine vlla controuersia, ad baptismum confugere. Hoc

gere. Hoc tempore Constantinus filiorum Imperatoris natu maximus: febri correptus decessit è vita, luctu, qui exprimi verbis nequit, parenti relicto; verùm hoc Imperator æquiore animo ferens consortem consolatus est ac liberos: quum Præfecti publicis vectigalibus Imperatori persuaderet, vt in regiones mitteret censores: quod ex hac re publica vectigalia, augenda forent, simulans ipse eorum se monita approbare imperauit, vt delectos, paratosq; sibi adducerent, qui id munus rectè obituri essent: quum autem Genicus delegisset, quos ad tale opus rectè administrandum existimauit idoneos, delectorumq; nomina protulisset, reprehensione dignus iudicatus est; quod tales censeret ad eam rem ministros idoneos, quumq; ille respondisset non habere se in tota Repub. prestantiores, excipiés. Imperator propositi muneris, inquit, opus tale à me iudicatur, vt si fieri posset, ipse ego ad hæc procuranda exirem. sed quando hoc minime decet, ac fieri nequit, necessatio in duobus Reipub. magistris, qui & tempore, & rerum peritia, & multis in lõga vita ciuilium magistratuum administrationibus, in quibus versati sunt, incorruptum ac purum virtutis specimen dedere, spem collocans, munus hoc ab ipsis decenter perfectum iri confido. tu igitur abiens ipsis renunciato, munus, quod ipsi obituri sint, meamq; voluntatem, & si proficisci voluerint, ipse quoq; fateor mihi gratum fore. vt verò viri illi re audita obstupuerunt, & senectutem supplices excusarunt, & à se hoc munus precibus ad alios deferri contenderunt, qui missus fuerat, infecta re redijt, & Imperatori eorum verba renunciauit. quibus auditis, si fieri, inquit, non potest, vt ego proficiscar, & tale munus detrectant clarissimi Magistri, quum nemo mihi sit huiusce negotij procurator idoneus, inexploratum hoc relinqui volo. præstat enim inquit, luctari aliquos à publicis vectigalibus non rectè, quam male suspicari aliquem damnum se subire, quod ipsum conterat, & suffocet; & idcirco in omne ipsius Imperij tempus mansit non examinatus, vel quod magis videri possit, liber, & à tributis soluendis immunis, omnis omnium regionum Romanæ potestati subiectus Populus: quum autem maximus natu filiorum Constantini, vt diximus, vitam cum morte commutasset, amorq; & spes ad secundum filium Leonem transisset, grauis contra ipsum armatur inuidia, & qualis, ea quæ sequũtur apertius declarabunt. Monachus erat quidam eorum quos Basilius Imperator diligebat, quibusq; fidem habebat. erat item sacerdos, quem Sandabarenum appellabant, qui tamet si Imperatori charus erat, apud alios tamen opinio nulla bona de ipso erat, & idcirco sæpe à Leone Imperatoris filio, male audiebat: vt deceptor & præstigiator; quique à rectis consilijs Imperatorem, ad ea, quæ haud facto opus essent, abduceret. quibus rebus ille animo sauciatus, eamq;, qui se offenderat, vlscisci studens, simulata cum Leone amicitia; ità ipsum alloquitur. Quare ò Imperator, quum iam ad adolescentiam perueneris, & a parente tuo ameris, non affers tecum rhomphæam vel gladium, quando per agros equitas cum parente, vt contra feram, si opus ei sit opituleris; simul si quæ occulte contra ipsum struuntur insidiæ, ne inueniaris inermis, sed arma

 habeas,

habeas, quibus parentis inimicos vlciscaris, Leo dolum minime suspicatus, neque cognita fraude consilium accipit, & gladium intra calciamentum illius fert persuasu. Sandabatenus, quum vidisset sibi successisse commentum, ad Imperatorem accedens ait. Scias ò Imperator, tuum filium tuæ vitæ insidias moliri, quod, si non credis, quando venatum te conferes: iubeto è pedibus ipsis calciamenta detrahi, & si inuentus fuerit gladium deferens, meum tibi consilium omnino vtile erit. his dictis, indicta fuit regia venatio, omnes qui cõsueuerant, cum Imperatore egressi sunt, & vna Leo Imperator Imperatoris filius, quumq; ad quemdam locum Imperator peruenisset, simulat sibi gladio opus esse, ipsumq; studiose admodum requirebat: filius igitur, qui nihil prænouerat eorum, quæ dolosè parenti persuasa fuerant, sine dolo, ac suspicione aliqua extractum, quem affetebat gladium, patri tradit, quod factum Sandabareni monita ita confirmauit, vt omnis Leonis excusatio vana esset, nihilq; proficeret. reuersus igitur in regiam Imperator, iracundia contra filium concitatur, & in quadam regia domo in custodia eum detineri iussit, ademptis illi Imperij insignibus. Instigabatur insuper à Sandabareno, vt oculorum ipsius lumina extingueret, verum patriarcha, consiliumq; senatus id fieri prohibuit: verumtamen in carcere detinebatur, multoq; interiecto tempore, quum sæpe senatus voluisset pro ea deprecari, & varijs de causis prohibitus esset, tandem opportuna ei data est occasio, qua possent, quod in animo habebant, & studiose curabant, perficere; erat quædam ales in regia inclusa in cauea ad spectaculum, & oblectationem audientium, & videntium, Psitacus aui est nomen, quæ humanam vocem imitans multum loquitur. quę quidem siue ab aliquo edocta, siue alioquin casu sępe, heu heu Domine Leo pronunciabat. quumq; aliquando lautum fecisset Imperator conuiuium, & accersiti Principes senatus cum eo simul essent, auisq; sępe id quod modo diximus loqueretur, mæsti conuiuæ à cibis abstinentes cogitabundi sedebant; quod animaduertens Imperator, causam ab ipsis cur non comederent percontabatur. at illi perfusi lacrymis, quemnam cibum, inquiunt ò Domine comedemus, quibus ab istius rationis expertis voce tale dicitur conuitium, quum tamen ratione præditi, & domini nostri studiosi habeamur? nam hoc animal ratione carens, suum dominum requirit: nos autem genio indulgentes dominum, qui nihil peccauit, obliti sumus. qui si peccasse conuincitur, & in parentem dextram armasse, omnes nos manu nostra eum interficiemus, neque eius vmquã explebimur sanguine. si verò de quibus accusatus est, calumniam coarguit, quoad lingua calumnians tantum in ipsum poterit? mollitus igitur talibus verbis Imperator, tunc ipsos sedere iussit, remq; tem diligentius spopondit exploraturum, neque sanè multo post ad suum ingenium rediens, è custodia eductum sibi pręsto esse iubet filium, ademptaq; ei lugubri veste, & superuacua, quæ in luctu excreuerat coma, pristinum ei Imperij honorẽ restituit, neq; sane multo post diathec morbo correptus, paulatim tali tabe cõsumebat. ordinatisq;, vt sibi videbat, imperij rebus, & instituto hærede, ac successore filio, decessit è vita, quũ regnasset cũ Michaele superiore

annum vnum, deinde solus vndeuiginti administrasset Imperium. excipit igitur Imperij summam Leo, natu maximus eorum, qui superarant, filiorum. Leo autẽ rerum potitus aliorum, quæ ad Rempub. conferrent, pauca, vel nihil omnino cu rans, iracundiaq; percitus, & Sandabareni commentum adhuc recens in animo seruans, statim ei pœnas intentare decreuit iudicio probabilibus præparatis cau sis, quo videretur, non temere incæpta persequi; sublatisq; impedimentis è me dio, quum enim nouisset non posse se aliquid mali contra Sandabarenum mo liri, Photio Patriarchalem sedem gubernante, de quo opinabatur, fore vt sibi fortiter opponeretur, acriusq; resisteret, neque permitteret illum vim aliquam Tyranni experiri: etenim fama erat, ipsum Photium suo cognato Imperium spo pondisse, re cum Sandabareno communicata, idq; vtique visum fuisse non pos se aliter se optata consequi, nisi Leo è medio tolleretur, proptereaq; calumniam, quam diximus in ipsum confinxisse. istum igitur prius de magistratu deijcere de creuit, & cõfestim missos Magistrum Andream exercitus ductorem, & Magistrũ Ioannem, qui Dromi Logotheta fuerat, hagiopolitem ad magnum Templum ascendere in Ambone iussit, & Patriarchę Photij criminibus clara voce, vt ab om nibus exaudiri possent; lectis, de throno eum detrudere, & in Harmenianorum monasterium relegare, è vestigioq; Stephanum Syncellum fratrem suum, Impe rator deligit patriarcham, quod non viueret Heraclæas à Theophane primæ se dis delectum. missum autem in Euchaita Theodorum, qui modò dictæ Ecclesiæ clauum gubernabat, Sandabarenum ad se iussit adducere. interim dum hæc ge rebantur, Andream exercitus ductorem, & alios plures accersitos Senatores ad Monasterium, quod est in chrysopoli philippici, missos cum clero & facibus, & lampadibus, & aromatis è sepulcro eductum Imperatorem Michaelem in arcam cipariſsinam imponere, & in vrbem honorificè, & pro Imperatoris dignitate in troducere, atque inde cum carminibus, & hymnis ad Sanctorum Apostolorum templum deducere imperauit; comitantibus item Imperatoris fratribus Alexan dro, & Stephano Patriarcha, ac demũ in arca marmorea condere, quod factũ est. Creauit item Tullianum zanzzam, magistrum & Logothetam dromi, qui iã cœ perat cum eius filia consuetudinẽ habere, adhuc viuente sua legitima vxore Au gusta Theophane, quæ fierent audiente, ac vidente, neque tamen vmquam per turbatione zelotypiæ succẽsa; è vestigio aũt capta fuit ab Agarenis vrbs ad Char sianum in edito loca sita, cuius omnis Populus in seruitutem captiuus abductus est. Incensa est etiam pars vrbis, ad meridiem vergens, in ea, quæ dicitur ferrea. Huius item opus fuit Sancti Apostoli Thomæ templum, quod combustum, & in cineres redactum, rursus sumptuose instaurauit, introductusq; est in vrbẽ San dabarenus, delectiq; ab Imperatore fuere Andreas dux exercitus, & Stephanus Magister, à Sandabareno apud Basilium multorum criminum postulati, qui exa minarent accusationem ipsius Imperatoris, affirmabantque fieri posse, vt con uincerentur, voluisse & Photius Patriarcha, & ipse Sandabarenus aliquẽ Photij cognatum ad Imperium perducere, ac meditatum sibi facinus dissimulasse.

Igitur missi quidam, iussi sunt Photium, & Sandabarenum ad Imperatorem in Palatijs fontium adducere: separatim tamen vtrumq; custodiendum constituit; quæsitores autem, & iudices facinorum ipsorum, & ipse Andreas dux exercitus & Magister Stephanus, & Magister Hagiopolites, & Craterus, & Gomer patricij missi sunt. qui quum Patriarcham Photium, & duxissent, & in sede honorifice collocassent, & ipsi quoque ascendissent, ita examinare cœperunt, dic mihi inquit, Ductor exercitus Patriarchæ, Agnoscis ò domine monachum Theodorū? ille verò, multos noui, respōdit, monachos Theodoros; quem verò Theodorum dicas, non noui; quumq; adiecisset Andreas, Sandabarenum cognomento, Patriarcha agnosco, inquit, hominem, Episcopum Euchaitarum. Adductum item Sandabarenum ita Andreas alloquitur, Imperator tibi denunciat, vbi sunt opes & res Imperij mei; ille verò apud illos respondit, quibus cotidie Imperator distribuit; quia vero nunc ipsas inquirit recens Imperator potest & inquirere, & accipere: & Andreas, dic interim tu, quemnam volebas Imperatorem facere, persuadens Imperatoris parenti, vt suo filio oculos erueret? tuum cognatum an Patriarchæ? ille verò, iurauit, nihil se nouisse eorum, quæ sibi obijcerentur. at Magister Stephanus tum tu ò versute, & dolorum machinator, quomodo indicasti Imperatori, te harum rerum Patriarcham conuictum ire? ipse verò, his auditis, statim apprehensis Patriarchæ pedibus, obtestor te inquit, ò Domine per Deum, vt prius me expiatum sacerdotio abdices, tunc isti me arripiant, atq; vt nefarium puniant: nihil enim mihi huiuscemodi conscius sum, neq; Imperatori indicaui. Patriarcha autem ipsum excipiens, & à pedibus iubens exurgere, per meam, inquit, salutem ò Theodore Archiepiscopus es, & in præsenti seculo, & in futuro. Iratus autem Andreas exercitus dux, nonne inquit, per me Imperatori indicasti ò dolose, & præstigiator, Patriarcham à te huius rei conuictum iri? ille verò rursus negauit, nihil se penitus scire. Quum autem Principes redijssent, & sermones habitos indicassent Imperatori; Imperator ipse flagrans ira, atq; eo magis, quod nullam probabilem contra Patriarcham rationem comperisset, missis satellitibus, flagris Sandabarenum crudeliter verberandum curauit, eumq; in exilium Athenis relegatum, luminibus postmodum orbauit; & in orientem traduxit, quem multis post annis reuocauit, eiq; à nouo templo victum constituit, qui mortuus est post obitū Leonis: imperantibus Zoe illius vxore, & Constantino filio. Altero anno imperij Leonis Ageon, Longobardiæ dux, Franciæ Regis gener, audita Basilij Imperatoris nece, defecit ab amicitia Romanorum, omnemq; in suam potestatem redegit regionem. quo cognito Imperator patricium Constantinum suæ mensæ Præfectum, cum cohortibus Occidentis in eam regionem mittit, commissoq; prælio, qui Constantinum secuti fuerant, victi sunt: tergaq; verterunt vix illo incolumi seruato. Hoc tempore sol defecit circiter horam diei sextam, ita vt etiam stellæ conspicerentur, & ingens fuit ventorum flatus, & coruscationes, & horribilia tonitrua, & fulmina æstuantia, à quibus viri septem in sancti Constantini gradibus in foro sunt afflati; expugnata item per obsidionem fuit

fuit Samos à Saracenis, capto simul exercitus duce, qui ibi erat, Constantino patricio paspala: Imperator autem amore victus erga Zoen Zaurzæ filiam, eum ad eiusceemodi honorem perducit, vt Imperatoris Pater vocaretur, hanc dignitatem, quæ nulla antea fuerat, nouam meditatus. si quidem Zoe tunc maxime pulchritudine ac forma præstans nupserat viro Theodoro patricio guniazirze, quo veneno per fraudem sublato, pellex Imperatoris facta est adhuc eius vxore viuente. In sequenti anno Stephanus Imperatoris frater, & Patriarcha excesserunt è vita, in cuius locum suffectus est Antonius cognomento cauleos; & quæ ad vrbem pertinent, in hoc statu erant. Symeon autem Bulgarorum Princeps, fœdus cum Romanis percussum violare studens, talem nactus est occasionem; erat seruus eunuchus Imperatoris Parenti, cognométo Musicus; hic inita amicitia cum mercatoribus, & lucri studiosis viris, dum eorum lucro studet, libertate loquendi vsus, apud zauzzam negociationes vrbis statim transtulit Thessalonicam, & mercatores, de quibus loquimur, ibi publicanos constituit, qui negociantes illic Bulgaros male tractarunt, grauia exigentes tributa. quæ quum Bulgari Symeoni renunciassent, eaq; de re iste certiorem fecisset Imperatorem; amore erga Zauzzam victus, omnia pro nugis habuit, & nulla cura digna censuit. Symeon furore correptus, & alioqui probabilem causam quærens, contra Romanos arma sumit. quo audito Imperator ipse quoque contra instruitur, & Procopium Crinitem, munus ductoris exercitus obeuntem, multo exercitu, ducibusq; armauit, traditoq; ei Curticio Armenio contra Symeonem mittit; congressoq; vtroque exercitu in Macedonia, Romani vincuntur, interfecto Crinite, & Curtio Armenio, & alijs pluribus, & ipse Symeon eorum, quos ceperat Imperatoris socios nares obtruncauit, atque ita in vrbem misit ad ignominiam Romanorum. qua Symeonis iniuria & contumelia, admodum dolens Imperator, Nicetam patricium cognomine sclerum per Istrum ad Turcos, & eos qui Vngari vocantur misit: vt traiecto flumine, quæcumque posset loca vastaret. ille autem cum Turcis collocutus, quum eis persuasisset, vt contra Bulgaros arma caperent, acceptis obsidibus ad Imperatorem reuertitur; verum enimuerò ipse quoque Imperator terra mariq; cum Bulgaris bellare decreuit. mari igitur mittit Eustathium Patricium, & Nicephorum Phocam, quem post Andreæ obitum creauit scholarum domesticum. qui quum in Bulgariam peruenissent, Imperator adhuc amans pacem Ciæstora Constantinacium ad Symeonem mittit. quem ille detentum, in custodiam tradit, ratus ad se dolose accessisse. quumq; Symeon in bello contra Phocæ exercitum occuparetur, Turci tarnimisso flumine, omnem Bulgariam prædati sunt. quod vbi Symeoni renunciatum est, omisso Phoca contra Turcos se conuertit. qui quidem cum Bulgaris manus conserere studentes, traiecto Istro eos inuadunt & pei uim superant, ita vt vix Symeon in Rhodostolo, quod alio nomine Distra vocatur, seruaretur incolumis: Igitur superiores effecti Turci, ab Imperatore petierunt, vt quos ipsi cœperant redimeret, quorum petitioni consentiens ciues ad eos redimendos misit.

Fra-

Fractus igitur Symeon per Drungarium Eustathium ab Imperatore supplex pacem petit, cui annuit Imperator misso Leone Chirosphacte ad fœdus percutiendum; domesticusq; scholarum Phocas & Drungarius cum exercitu redire iussi sunt, & Symeon, profectum ad se Leonem Chirosphactem in custodia detinuit, ne hominem quidem collocutus. profectusq; cum ingenti exercitu contra Turcos, quum nihil opis Imperator ob repentinam & inopinatam rem ipsis ferre posset: & in eos in fugam vertit, & per omnem regionem excursiones fecit: atq; exultans victoria, & se se iactitans ad Imperatorem scripsit non prius esse se pacem facturum, quàm omnes captiuos Bulgaros recepisset, cui rei annuit Imperator. venit igitur cum Chirosphacte Theodorus quidam Symeoni sanguine propinquans, omnesq; recepit captiuos. zauzzas autem Imperatoris pater, pręcipue studebat generum sibi asciscere domesticum Nicephorum Phocam, quē ab Imperatore sciebat vnice diligi, qui quum hoc renuerat, veritus Imperatoris iram, iratus Zauzzas à se accusatum ipsum magistratu abdicandum curauit: creato pro ipso Catacalo Magistro Abidela. paulumq; in otio versatus Nicephorus, Imperator exercitus contra Thracenses deligitur. quumq; multa præclara facinora fecisset, & in omnibus suis Magistratibus victorem se præbuisset multis erectis contra Agarenos, & alias nationes Trophæis senio confectus decessit è vita, duobus relictis liberis Barda, & Leone. Imperator autem cum Symeon nollet fœdera seruare, statuit ipsum debellandum, ac penitus delendum: Iussis igitur omnibus Orientis copijs, ac legionibus transmittere, instructoq; itidem Occidentis exercitu, alijsq; haud mediocribus militibus, eos contra Symeonem mittit, præfecto ac duce scholarum domestico Catacalo, quem sequutus est Patricius Theodosius, & prothouestiarius. profecti igitur Symeoni ad Bulgarophylum occurrunt, commissoq; prælio in fugam Romani vertuntur, ac multa cædes est facta: & ipse prothouestiarius turpiter occubuit, domestico cum paucis quibusdam in Bulgarophylo incolumi seruato. Quum autē Imperator profectus esset in agros, qui Damiani dicebantur, cum Zoe Zauzzæ filia, statuissetq; ibi commorari, in ipsum conspirarunt Zauzzæ filius Leo, & Christophorus Zanzes, & alij quidam. quumq; Zoes rumorem auribus percepisset, è somno excitatus Imperator, in nauim conscendit, statimq; à fontibus ad Regiam transmisit, & Ioannem excubiarum Præfectum, vt pote ad suam custodiam segnem, & inertem magistratu abdicauit, Zauzzamq; ad quoddam tempus auersatus est, quod Leo Magister cognomento Theodotaces, vtriusq; amicus eos inter se conciliauit. Augusta autē Theophane vita functa, coronat Leo Imperator Zoen, Zauzze filiam, cui a quodam palatij Clerico benedicitur, & ille statim interfectus est. at ipsa Zoe, quum vixisset, ex quo declarata Regina fuerat, annum vnum menses octo, excessit è vita, & in arca, quæ parata fuerat, vt ibi eius cadauer reponerētur, literæ repertæ sunt insculptæ his verbis; filia Babylonis misera. Basilius autem Imperatoris Procurator fratris Zauzze filius, nescio quid contra Imperatorem machinans, arcanum cum Samona Agareno cubiculario communicauit, accepta fide, fore

vt rem nemini patefaceret, igitur quum ille fidem dedisset, omnia ei sua consilia aperuit: at ille statim equo vectus, ad Imperatorem se confert, quo seorsum seducto, volo inquit tibi ò Imperator dicere, quod mihi dictum si à me sileatur, neque tibi indicetur, mortem afferet, & omnes Basilij insidias indicauit: sed quum Imperator nullam ipsi fidem haberet, volens eum certiorem facere Samonas, petijt vt duos è suis domesticis domum suam mitteret, quos in occulto quodam loco manere voluit, quando ad se Basilius veniret, atque ita, quum ille accessisset instituto colloquio, quæ ab vtroque dicerentur, describerent; libenter Imperator huic petitioni consensit. & Christophorum protouestiarium, & Calocyrum, vnum è suis electis, qui ad Samonæ hospitium profecti, ibique occultati, rei expectabant exitum: quum verò Basilius deceptus ad Samonam accessisset, & colloquendi locum nactus, arcana aperuisset, missi ab Imperatore, quæ dicebantur, descripsere; & ad extremum relictis illis prandentibus, clanculum exeuntes ad Imperatorem cum ijs, quæ scripserant rediere, quibus ille lectis Basilium statim in Macedoniam misit, vt videlicet distribueret, quæ amita sua Zoe pro anima sua pauperibus reliquerat: detinuit item per Præfectum satellitum viglæ Drungarium, & ab vrbe Nicolaum sodalitatis ducem extrahendum curauit, deinde à Macedonia adductum Basilium, & iudicio condemnatum, perque mediam vrbem traductum Athenis religauit, conuocatoq; cuncto Senatu, quæ sibi indicauerat Samonas perlegit, illi hunc laudantes, maximo honore dignum acclamarunt, & Imperator statim protospatarij dignitate illum exornat, sibiq; familiarem constituit, & vita functo Patriarcha Antonio declaratur Nicolaus mysticus, qui sapientia, & prudentia, cæteris præstabat: sed Leo Imperator, quum non posset rite absoluere supplicationes, quod non superesset Augusta; coronat Annam filiam Zoes Zauzze. duxit etiam puellam ex opsicio, decoram, & forma pulcherrimam, cui nomen erat Eudocia, quam itidem coronauit. quæ grauida facta quũ prope esset vt pareret, & ipsa mortua est, & embryo: honore autem prosequens pristinam suam coniugem Imperator Theophanem, in eius nomine templum pulcherrimum proximum sanctis Apostolis condidit, templumq; aliud constru xit ad loca sancto Lazaro dedicatum, in quo Sancti allatum corpus reposuit, atque sororis ipsius Mariæ Magdalenæ. quumq; classis in huiuscemodi ædificijs occuparetur, Agarenorum classis Taurominium, in Sicilia expugnauit, multa facta Romanorum cæde, capta item ab Agarenis lemno Insula, haud mediocris populus in seruitutem abductus est. quum autem mos esset, vt die inter Penteco sten interiecta, cum supplicationibus prodiretur ad Sancti Mocij tẽplum, abijt ipse quoque Imperator cum supplicationibus, quumq; iam ingressurus esset proximus sanctis ianuis, vir quadam ab edito loco desiliens crassa, & forti virga illius caput percussit, statimq; occidisset, nisi virgæ cacumen appensæ Lucernæ illidens, parum à violento impetu prohibitum fuisset; magna autem sanguinis vi ex Imperatoris capite defluente, perturbati Principes aufugerunt: Alexander autem Imperatoris frater excusato morbo, non interfuit supplicationi, & ideo

suspicionem

suspicionem multis attulit, tales contra ipsum insidias construxisse. sed is qui Imperatorem percusserat, detentus, multaq; tormenta perpessus, vbi neminem sibi conscium confessus est, amputatis manibus ac pedibus in Hippici sphendone combustus est: ex eo tempore istiusmodi supplicationibus finis impositus est. & sapientissimus monachus Marcus, eius monasterij Gubernator, qui quadripartitos canones magni Cosmæ expleuit, multa Imperatori supplicauit, quo orante & Imperatore succensente, ne, inquit, Monachus, irascere ô Imperator, neque ægreferas, ante enim decretum erat pati re illud, quod à Propheta Dauid fuerat prædictum, quanta improbe commisit in sanctum tuum inimicus, & gloriati sunt, qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ. oportet igitur te ô Domine ab hoc tempore ad alios annos decem Imperium obtinere, quod quidem accidit: eadem enim die post annos decem vita functus est, qua percussus fuerat. duxit etiam quartam vxorem Leo Imperator, Zoen Carbonopsinam, quæ multum temporis absq; corona cum ipso vixit. Quum verò Bulgari Romanos assiduo impetu contererent, Agareni hoc cognito instructam classem in maritimum Romanorum imperium mittunt, præfecto ipsi Leone Attalea, qui Christianorum eiurauerat fidem, quiq; in Tripoli commoratus ex ipsa sibi cognomen inuenerat. peruenit ad Imperatorem de Tripolite fama in emporio Boætij, quo se contulerat ad renouandas ædes Christophori protouestiarij sui, & addidere nuncij, ipsum velle Regiam vrbem inuadere. mittit igitur Imperator tunc Eustathium naualis rei præfectum, cum classe, qui quum non potuisset instructo exercitu Tripolitæ resistere, infecta re reuersus est, quem insequens Tripolita, in angustias Hellesponti ingressus est, & vsque ad Parium peruenit. quæ res Imperatori renunciata, in magnam animi sollicitudinem eum coniecit, ac perturbationem. Himerio igitur primo Secretario naualibus copijs commissis, eum contra Tripolitem misit, qui præterita Abydo, & Ægæo mari ad strobilum appellit classem, & inde soluens ad Imbrum, quumq; Samothracem preteriisset, deprehendit hostes in statione ad Thasum manentes. verumtamen eos conspicatus, & numero, & animi alacritate superiores, ne ausus quidem est ad eos accedere. sed Tripolita retro se recipiens, ad Thessalonicam se contulit, ipsamq; expugnauit; capto etiam Leone ipsius Prætore, cui Tharsilacius erat cognomen, multumq; sanguinis effusum est, ac plures capti. Et quidam Rhodophiles cubicularius, missus quadam de re in Siciliam cum auri libris centum, quum in morbum incidisset, Thessalonicam se recepit, vt ibi curaretur. quem captũ Tripolita multisq; tormentis affectum, propter aurum, necauit nihil affirmantem; illud enim in itinere reliquerat, quod Symeon à secretis præteriens acceperat: quumq; Tripolita vellet vrbem euertere, Symeon ei denunciauit; vt auro accepto vrbi parceret, quod ille fecit, & auro accepto inde discessit. Imperator autem approbato Symeonis consilio, patriciatus dignitate honestauit, & primum secretarium ipsum elegit. classis Præfectus Himeris, audita Saracenorum reuersione, eos persequi aggressus est. sed illis classe ad Cretam appulsa, & partem prædæ Cretensibus imperti-

impertiti illæsi, & incolumes domum reuerterunt, relicto in lemno Himerio re infecta; Imperator autem ad Orientem duos generosissimos misit duces, Eustathium ab Argyris oriundum, & Andronicum à Duca, qui multa de Agarenis trophæis erexerunt; & Samonas qui insidias patefecerat, vnice dilectus ab Imperatore, simulans se domum suam abire, cum pecunia & equitatu aufugit: publicos in quolibet stabulo furatus equos: mittit igitur Imperator, qui eum persequantur, Basilium sodalitatis ducem Camaterum, & Crinitem Georgiū quoq; iam halym transiret Samonas, deprehendit eum Nicephorus Drungarius, atque detinuit: multum supplicantem, & multa se daturum pollicentem; verùm vbi ei hoc minime persuasit, ad crucem, quæ est in soricho confugit, simulans se deprecandi gratia eò accessisse. veniens igitur Cōstantinus Andronici Ducæ filius, atque ipso secum adducto in vrbem redijt; ingressis autem Constantinopolim, illum in Bardæ Cæsaris domo seruari iussit Imperator, Constantino autem duci, cui exploratum fuerat Samonam reuera ad Melitenem aufugere voluisse, denunciauit ne hoc coram senatu diceret, sed eum profectum esse, vt in Siricho votum solueret: volebat enim ei veniam dare. mane autem conuocato senatu, & Constantino in medium adducto, iureiurando adhibito, eum his verbis obtestatus est. Per Deum, meumq; caput fugit in Syriam Samonas nec ne? ille veritus iusiurandum, pollicitus enim fuerat sine iureiurando rei se veritatem celaturū, confessus est coram omnibus, in suam Patriam Melitenem illum proficisci voluisse. & Imperator iratus, dimisso Constantino, Samonam præcepit in Cæsaris domibus detineri. deinde illinc eductus pristino honore dignatus est. natus est Imperatori è quarta sua vxore Zoe mas puer, in cuius ortu crinita stella apparuit, quæ radios ad Orientem immittens, ad quadraginta vsque dies splenduit; & in Sanctæ Sophiæ templo puerum baptizauit Nicolaus Patriarcha, quem de sacro baptismate Alexander Imperatoris frater, patricius Samonas, & Princeps senatus exceperunt: & Leo cum Zoe à Thoma presbitero benedictus est. qui etiam abdicatus fuit, & ipsam Augustam declarauit, hæc igitur de causa patriarcha in templum ingredi prohibuit Imperatorem, quare per dextram partem pertransijt ad Mitatorium: creatus est autem patricius Samonas regij cubiculi præfectus ad omnem improbitatem, facinus, & vitium, adiutor eius maxime opportunius effectus: persuasit enim Imperatori, vt vel inuitum cogeret Patriarcham, vt se in templo susciperet, & ille initio mensis Februarij eum ad se accersitum orabat vehementer, vt illum admitteret, sed vbi preces non admisit à loco, qui Bucoleo dicitur, in longam nauim conscendentes, transmittunt ad Hieræam, vnde pedibus iter aggressi ad Monasterium Galactenorum ab ipso conditum eum adducunt, nec multo interiecto tempore Patriarcha declaratur Syncellus Euthymius vir pius, & summa virtute præditus: quem aiunt sacerdotium renuentem diuino oraculo impulsum, vt illud susciperet, Cogitabat Imperator sibi multis viris ad id operam nauantibus, legem ferre, qua liceret homini eodem tres, vel quatuor vxores ducere: verùm hoc omnibus viribus

prohibuit fieri Patriarcha. Iunio autem mense, inuitatus fuit Imperator Leo à Constantino Libyco ad monasterium à se renouatum propè Sanctos Apostolos vt encœnia perficeret, atque apud se pranderet; subito igitur vehemens lybicus ventus flauit, multisq; ædificijs concussis, homines perturbauit, atque deterruit, ita vt oēs è suis domibus ad doma, quæ sub dio erant, confugerent, verū adueniens imber talem sedauit tempestatem, quumq; Agarenorum aduersus Romanos classis egressa esset; Imperator, Himerium Dromi Logothetā Romanæ classi præfecit, & Andronico duci imperatum fuit, vt cum eo exiens cum Agarenis dimicaret; at Samonas ducum generi ita infestus vt ei conciliari non posset; quod à Constantino detentus fuerat: subornato cuidam Andronici amico persuasit vt ei clam scriberet, ne in Himerij naues conscenderet, quod ei præceptum esset ab Imperatore à Samona subornato, vt eum luminibus priuaret: igitur acceptis litteris noluit cum Himerio nauim conscendere, quare solus coactus est Octobri mense cum hostibus congredi, & congressus in fugam versus est, vi superatus, & euanuit: hoc cognito Andronicus prorsus desperatis rebus collectis vasis, & propinquis ac seruis suis profectus, occupauit arcem supra Iconium sitam, nomine Cabalam, & de defectione cogitabat; neque destitit Samonas occasionem nactus, incitare & perturbare Imperatorem talia loquens. Ego iam pridem animaduerteram hominem hunc ad rebellionem spectare, atque oportere eius conatus consiliaq; præcipere. quia verò tua cunctatione ò Imperator idonea & facillima omissa est occasio, atque hostis manus nostras euasit: at secunda certe nauigatione nobis vtendum est, ne clam potius mali quid inferat, quàm patiatur. His verbis quasi plectro quodam perculsus Imperator Iberizzen Gregorā scholarum domesticum & Andronici affinem cum frequenti exercitu contra Andronicum mittit, quo cognito ille, & simul intelligens Patriarcham Nicolaum, cui plurimum fidebat, & Ecclesia eiectum, relicta cabala, cum tota domo ad Agarenos transfugit: quem Amermumnes honorifice, ac magnificentissime excepit. secum autem reputans Imperator, qualem ducem amisisset, & qualem habiturus esset hostem, cruciabatur, & iniquo animo ferebat, modumq; ac viam perquirebat, qua ipsum Romanis conseruaret. Scriptæ igitur sunt ab Imperatore litteræ, quæ ei omnium malorum obliuionem pollicerentur, & pristinum statum, infinitaq; alia bona ac beneficia. quæ veluti cereami facem inuolutas, dat cuidam Saraceno è prætorio educto, & magnificis muneribus donato, mandans, vt profectus in Syriam, illud volumen Andronico traderet. Abeuntem igitur Saracenum secreto allocutus Samonas, interrogauit, an nosset quidnam secum ferret, innuens facem. quo respondente se ignorare. data tibi, fax, ò amice, inquit, Syriæ est exitium. & si tibi tua gens, & ij qui idem tecum credunt, curæ sunt, quod habes Vzir manibus cōmitte, atq; vt ijs, quę preceperat obtēperaret, donis eum maximis, ac sumptuosis est ꝓsequutus. ꝓfectus igitur Saracenus face Vzir tradidit, quā euolutā ille & litteras inueniēs, & lecta, q̄ in ipsis cōtinebat sriā, renunciauit Amermūnæ, statimq; Andronicū, & q̄ cū ipso erāt, in carcerē cōiecti sunt, & diu

tius vexati, neque sustinentes carcerũ labores ac molestias periere, quidam ipsorum propriam fidem coacti sunt eiurare. Andronicus igitur ad hunc modum vitam finiuit. Constantinus autẽ ipsius filius antequã ille è vita decederet, sciente patre collectis vasis, cum alijs quibusdam, quos secum habebat, plurimi enim in custodia cum ipso detinebantur, ruptis vinculis & carceribus exeunt, seq; per funem demittentes, & equos paratos habentes aufugerunt; missisq; militibus, qui eos è fuga retraherent, modo reuertentes, ac manus conferentes, modò aurum proijcientes, eos qui se persequebantur repulere, atq; ita tandem Romanorum fines contingere potuere: subito igitur Imperator Constantinum ad se accersiuit, & ad se adductum omnis generis donis, tum ipsum, tum eos, qui secum erant, prosequutus est; & perfecto colloquio, quum ab aureo triclinio exiturus esset Constantinus, illic.n. eum exceperat Imperator, reuerti ipsum iussit, ac fixis oculis in erectas supra portam imagines Christi, & Dei Genitricis intuens Imperator ipse, hæc Constantino dixit: ne te decipiat ò Constantine nomen, neq; propterea existimes te Romanis imperaturum. Imperium enim filio meo Constantino diuinitus reseruatum est, idq; mihi exploratum est, ex ijs, quæ diuini viri prædixere, qui ob vitæ integritatem, & innocentiam hoc assecuti sunt, vt futura prouideãt. Igitur tuo statu contẽtus esto, neq; ea, quę superent tuas fortunas cogita: alioquin sic habeto, si Tyrannidem occupare volueris, tuum caput sine corpore per hanc portam ingressurum. quod postea accidit: nam post obitum Leonis Cõstantinus qui Tyrannidem occupauerat in genici secreto occisus fuit, & per portam, quã diximus cruore & sanguine stillantem introductum est eius caput in Regiam. Imperator autem, ob quamdam suspicionem, Eustathium Magistrum Argirum magistratu abdicauit, erat enim excubiarum præfectus. qui domum reuersus, veneno confectus interijt, ingẽti sui desyderio & exercitui & classi relicto, quod memoria eius feliciter gestas res retinerent, & sepultus est ad charsianum in monasterio Sanctæ Elisabet, quod Leo auus eius renouauerat, qui etiam primus Argyri cognomen est adeptus, siue ob vitæ integritatem, siue ob decorem corporis, siue etiam propter aliquam rationem nobilitatis suæ. tantum enim superabat hic vir eos, qui Michaële Imperatore viguerant, vt solus cum cognatis, congressus fuerit cum Manichæis ex Tephrice, & Agarenis ex Melitene, eosq; facile profligarit; ac nomen ipsius tantum diuulgatum omnibus erat aduersarijs terrori: causa verò permutationis missi à Tarso, & Melitene Belbacis ille, & Samonæ pater ad regiam vrbem peruenere; quos magnifice ac liberaliter Imperator excepit multo ornatu instructa Magnaura. ornauit item magnum templum admodum sumptuose, & eos illuc introduxit; omniaq; pretiosa ostendit; & diuino cultui vasa inseruientia. hoc autem indignum erat Christiana Republica alienigenis hominibus & alterius fidei ea spectanda præbere; quæ ne ijs quidem relligiosis, qui non recte viuant, fas est spectare. Samonæ verò Pater libertatem, quam filius erga Imperatorem habebat conspicatus, & honorem ac gloriam, incitatus est vt cum filio esset: repudiata patria

Melitene, sed Samonas non concessit, immo potius persuasit vt domum reuersus propriam fidem retineret, seq; illuc venturum, si daretur occasio, expectaret. quum aduenisset dies ille festus, quo spiritus sanctus in igneis linguis ad Apostolos accessit, suum filium Constantinum Imperator per Euthimium Patriarcham coronandum curauit. studens autem Samonas sibi Reginæ conciliare beneuolentiam, Constantinum suum famulum Eunuchum, à Plaphlagonum regione profectum præbuit ipsi Augustæ, vt illi ministraret, qui adeo & à Regina & à Leone Imperatore amatus est, vt etiam ipse Samonas inuidia irritatus ad Imperatorem eum detulerit, quod cum Augusta rem haberet. quod vt verum ille credens, misit, qui eum detonsum in Monasterium Sancti Tarasij monachũ includerent, auctore Samona, paulò post, quum ipsum facti pœnituisset, velletq; item recipere traduxit opera Samonæ in Monasterium spirarum. In Damatrium igitur egressus Imperator, quum in ædibus Samonæ pransus conspexisset Constantinum, statim ad se accersiuit, iussitq; eum exui monasticæ vitæ indumentis, & indui elegantem vestem, & dum conuiuaretur ab ipso sibi porrigi iussit in prandio poculum: & in palatium ingressus eum secum attraxit, & videns Samonas auctam erga Constantinum Imperatoris beneuolentiam, insidias contra ipsum compositas ad hunc modum consuit: communicato consilio cum maximo Cubiculario, & Michaele Zirithone, litteras componit, infinita contra Imperatorem conuitia continentes, Constantino Rhodio, qui Samonæ scriba erat, eas componente. quas scriptas & obsignatas in Mitatorium proiecere: quumq; Imperator publicè ad magnum templum processisset, & in Mitatorium ingressus, quo in loco precari consueuerat eas proiectas vidisset & acceptas legisset, omnes qui simul aderant, multum dubitarunt, quum singuli ancipites essent, & eum qui proiecerat ignorarent, & Imperator ipse multa animi perturbatione affectus est, & rei auctorem perquirebat. Eo quoque tempore quam plurimum luna defecit, quare Imperator Metropolitem Synnadum ad se accersiuit Pantaleonem Astronomicæ disciplinæ mysterijs imbutum, cupiens ab ipso defectus Lunæ apotelesma cognoscere, quem remotis arbitris Samonas interrogauit cuinam malum euenturum esset, & ille, tibi, respondit. Tertiam decimam verò Iunij transiens, nihil postea detrimenti patieris. Interrogatus item eadem de re ab Imperatore, in secundam, inquit, personam malum commouebitur; Suspicabatur igitur Imperator secundam personam esse fratrem suum Alexandrum, & quem euentum habuerint ea, quæ prædicta sunt, sequens declarabat oratio: quum uerò Michael Zirithone secreto ad Imperatorem accessisset, & indicasset litterarum illarum auctorem Samonam fuisse; Statim in suam domum illo inclusus, monachus detondetur; deinde in monasterium Patriarchæ Euthymij abducitur, atque inde conuitijs affectus, in monasterium Martinacij transfertur: atque hęc gesta sunt nondũ præfinito à Metropolitę tpe pręterito, & pro ipso Cõstantinum regij cubiculi præfectum constituit, eiq; condidit monasteriũ in Nosijs, Saluatoris nomine dicatum, quod renouauit eum Euthymio Patriarcha.

Quum autem Agareni cum trecentis nauibus egressi essent, Ducibus Damiano Tyri Amira, & Leone Tripolita, Himerius Logotheta, nauarchus Romanorum, Octobri mense, ipsis occurrit ad Samum, cuius prætor erat Romanus Lecapenus, atque cum ipsis congressus, victus est; suisq; dissipatis nauibus, vix ipse Mitylenem se recepit incolumis. Ventris autem profluuio captus Imperator, taliq; morbo diutius conflictatus, & ad extremam redactus imbecillitatem, vix potuit, quo tempore morbus remisit, solitam habere concionem. coacto enim senatu talem ad ipsos instituit orationem. Mea caro, ò amici, morbo vexata defluxit, & vires defecerunt, & breui non amplius vobiscum viuam, neque perueniã ad Domini Christi resurrectionem; vnum igitur, idq; extremum à vobis peto beneficium, vt meminisse velitis mei erga vos studij boniq; animi, pro quo vos oro, beneuolentiam erga vxorem meam, ac filium conseruetis: & Imperatoris oratio hæc fuit: consilium autem senatus affirmauit, collachrymans, & multum lamentãs detineri se haud consolabili dolore, quum tali Domino atque Imperatore priuentur; Sed beneuolentiam erga Reginam, & Dominum suum atque Imperatorem eius filium perpetuo cõseruaturos, ita vt, si oportuerit, vel milies pro ipsis mortem oppetant. His dictis senatus, redditaq; postrema salutatione Imperatori, discessit, non tamen tunc mortuus est Imperator, verum perseuerauit morbo opprimi atque conuelli, vsque ad decimam primam Iunij mensis, qua decessit è vita, Alexandro fratri suo tradito Imperij sceptro, quem conspicatus, ut aiunt, ad vltimum colloquium decedentem, dixisse fertur. Ecce malum tempus post menses tredecim. Tradita igitur, vt diximus, ei Imperij potentia, multumq; hortatus, vt suum filium puerum educaret, & dignam illius curam susciperet, atque ad extremum eo sibi successore relicto decessit: *

* Hic sunt carmina quædã.

Alexander autem Leonis frater iam iuuenis, qui vigesimum ætatis annum transegisset, Leone vita functo, habenas Imperij suscepit, simul regnante Constantino Leonis puero. qui simul atq; ad imperium peruenit, accersitum misit Nicolaum Patriarcham è Galacrenis, & de sede Euthymio deiecto, Nicolaum iterum reduxit: & cum eo sedens in Magnaura facto silentio, Euthymium patriarchatu abdicauit: quem addicti Nicolao clerici simul atque abdicatus est, veluti agrestes in eum inuadentes feræ, percutere, pugnos infligere, colaphis cædere, sacram barbam euellere, in ceruicem impellere, aliasq; intolerabiles pœnas ipsi infligere, equitem vocantes & adulterum: quiq; ad alienam vxorem ingressus esset; at religiosus ille vir clementer & æquo animo hæc perferebat: in exilium igitur ad Agathi loca missus, paulò post excessit è vita, & in vrbem introductus in suo monasterio sepelitur. Clericus verò qui illius canos euulserat: eadem hora domum suam reuersus, eamdem igne consumptam repperit: & filiam male affectam & dissolutam, quæ multos deinde annos ita vixit, vt mendicare cogeretur, & tolerandæ vitæ rationes inquirere. Imperator autem Alexander iampridem effœminatam & dissolutam transigens vitam, venationibus dumtaxat intentus & alijs lasciuis ac dissolutis actionibus vacans, nihilq; sciens, Imperatore dignũ, perficere;

perficere; verùm delitijs ac lasciuiæ indulgens, vbi Imperij & summæ rerum compos factus est, nihil memoratu dignum vel cogitauit vel fecit; nam adeptus Imperium Ioannem quemdam præstigiatorem, & nullius precij hominem, Lazarum cognomento, rectorem fecit, qui in Hebdomo pila ludens, paulopost male vitam finiuit. & clericus itidem. & Gabrielopolim & Basilizzem, qui secum ludere, antequam Imperator esset, consueuerant, suæ lasciuiæ socios & ministros plurimis opibus locupletauit. & ad patriciatus dignitatem perduxit, volebatq;, vt aiũt, nisi Deus id fieri prohibuisset, Basilizzem ad Imperatoris thronum perducere, & propriam fratris filium excecare; quod factum esset, nisi primum Deus testitisset, deinde ij, qui erga Leonem, pueri patrem, beneuolentiam conseruabant, asserentes modo illum infantem esse, modo imbecillum, paulatim Alexandrum decepissent, & ita puerum seruâssent, quoad illum mors occupauit; quo imperante apparuit crinita ab Occidente, quam harum periti Xiphiã vocant. hanc aiebant sanguinis effusionem in regia vrbe futuram præsignificare. Imperator autem, quũ se impostoribus ac præstigiatoribus dedidisset, interrogabat eos de suo Imperio, vtrum diuturnum foret, promiserunt eum diutissime victurum: si sus ille agrestis, qui in Hippico stabat æreus, cui pudenda & dentes deessent, hæc ab ipso acciperent; esse enim hunc aperte ipsius elementum, nam cum Leone suo, vt aiunt fratre pugnat: quibus verbis adductus ille, re vera suinam vitam degens, quæ deerant partes sui, renouatus addidit. Tali igitur dementia captus quum fecisset Hippicum, sacris templorum velis, & Deo dicatis lucernis & candelabris sublatis Hippicum adornauit; Deo consecrata amouens, vel vt verius dicam, idolis miser dedicans. Himerium autem Logothetam ab Agarenorum clade, quam acceperat, reuersum Constantinopolim in Calyporum monasterium relegauit, interminatus eò se hoste vsurum eò quod ipse quoque multa in se molitus esset, quo tempore frater regnabat: ipse verò quum breue tempus in exilio vixisset, molestiarum angustijs oppressus, decessit e vita. Quum aũt Bulgarorum princeps Symeon legatos ad ipsum misisset, qui percunctarentur vtrum pacẽ vellet, & contentus ea esset, quæ sibi cum superiore Imperatore fratre suo conuenerat, legatos non sine ignominia dimisit, fastuosa, & superba, atq; insolenti oratione lacessitos, minis contra Symeonem vsus, quibus eum se perterriturum putabat. quum rediissent ad Symeonem legati, non ferens æquo animo Alexandri contumelias, & insolentia verba, & minas, pacem rupit; & contra Romanos arma sumenda statuit. Alexander autem sexta Iunij mensis, lotus & pransus, vinoq; ebrius, post meridiationem pila lusurus descendit, exortoq; labore quodam in ipsius intestinis, præ cibis, quibus se ingurgitauerat, atque ebrietate, reuersus in palatium multo è naribus, ac pudendis effuso sanguine postridie mortuus est, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Magistro Stephano, & Magistro Ioanne Helada, Ioanne rectore, Basilizze, & Gabrielopolo, tradito Constantino, fratris filio, Imperio; mortuusq; repositus est cum parente Basilio, atq; ita, quemadmodum diximus, vita defuncto Alexandro, ad Constantinum Leonis

filium

filium, septimum ætatis agentem annum, Imperij potentia peruenit, qui sub tutoribus superius enumeratis degebat; Igitur Nicolaus patriarcha potestatem nactus, ipse quoq; tutor cum alijs Reipublicę gubernacula moderabatur, quũq; res ita se haberent, & Imperium, vt diximus, à tutoribus administraretur, Constantinus Ducis Andronici filius Scholarum Domesticus, maximaq; potentia prædictus, litteris amicorum & propinquorum, qui Constantinopoli degebant, adductus, qui ad eum scripserant Imperium sine capite male administrari, atque eò redactum, vt parum abesset, quin pænitus euerteretur, in extremum quippe adductum discrimen, & eum reuocabant, vt prudentem ac fortem virum, quiq; solus posset pro dignitate celebertimum Romanorum Imperium regere: adijcientes itẽ à senatu, & à populo eum diligi, atque summo studio cupiebant quãprimum adesse; conscio quoque, vt aiunt, Patriarcha Nicolao & scripta comprobante, propterea quod nondum Alexandri testamentum lectum fuerat, neque cognouerat ille se quoque tutorem pueri scriptum fuisse, Artabasdo ad id operam suam nauante, à quo postea sacerdotum magni templi princeps factus est. fuit Artabasdus Andreæ illius pater, qui picturæ præstantia excelluit. Constantinus etiam prius Imperium somnians semperq; ipsum appetens, & numquã aliò quam ad hanc cupiditatem animum conuertens, acceptis litteris citò adductus est, & se ad regiam vrbem recepit secum habens ex exercitu delectos, & nocte intempesta per portam ingressus, Protouestiarij Michaelis sitam propè arcem, in domo Magistri Gregora Iberizze, erat autem Gregoras Constantini Socer, ibi cum suis comitibus pernoctabat. Nicephorus autem à secretis cognito Constantini aduentu, Patricio Conheladico monacho cito renunciauit, ipsoq; secum adducto eadem nocte ad Ducam perrexerunt, initoq; consilio, nondum illucescente die cum lampadibus, & frequenti populo ac turba, occupata Hippodromi porta Constantinum declarabant Imperatorem; verùm cum illi qui intus erant fortiter resisterent, neque ianuas aperirent, Constantinus equisonum princeps robore & virtute exultans ac violentius seu potius inconsideratius ianuas aperire aggressus, à quodam eorum qui intus erant, per ianuarum compagem hasta percutitur, ac subito occubuit. Constantinus autem inde repulsus & regni cupiditate, veluti quadam ebrietate captus, neque mente satis constans inde profectus ad Hippodromium se confert: pro pessimo ducens augurio equisonis cædem, ab incœpto non tamen desistens. illinc igitur celebratus Imperator occupauit portam quæ ærea dicitur, perq; ipsam ingressus vsque ad excubitores peruenit: & Magister Ioannes Heladas vnus tutorum, habito prout tempus postulabat, sodalium, & gregariorum militum delectu, & instructo pro copia, quæ sibi suppetebat, curruum cõtra Ducam misit. qui quum eo peruenissent cum militibus Ducæ congrediuntur, multaq; fit vtrinque cædes: occubuit etiam Gregoras ducis filius & Michael fratris filius & Curticius Armenius. hæc haud mediocris pertubationis impleuere Constantinum: studens igitur suum exercitum cõfirmare, concitato equo, festinabat cum Antesignanis congredi. at equus quum

pedes

pedes ad eas tabulas, quæ ibi constratæ fuerant, offendisset: in terram equitem de iecit; & quidam quum ipsum in terram proiectum, ac solum relictum offendisset, alij enim omnes dissipati fuerant; gladio ei caput amputauit, & contento cur su ad Constantinum Imperatorem detulit; tali ipsum infortunio occupatum iri alia quoque de causa prænouerant tutores. Nicolaus quidam plebeius tributorum exactor in Chaldæa, quum per luxum pecunias prodegisset, nec ei esset vnde, quod Reipublicæ debebat, persolueret; in Syriam transfugit, eiurata nostra sancta religione, astrologiam profitebatur, hic scriptas in nigro velo litteras ad Logothetam Thomam misit, proiectaq; Sindone per aquam, litteræ apparuerunt, quarum sensus hic erat, Ne timeatis à flauo volucre Duca, nouandis enim rebus impudenter studebit, statimq; exitio dabitur. atque hunc exitum sortita defectione, statim magister Gregoras & Constantini socer, cum Leone patricio Chirosphacto ad sacrum templum Dei Sophiæ accurrentes confugerunt, quos inde abstractos tutores monachos totonderunt, in studij Monasterio, & Constantinum patricium Heladicum bouinis neruis sine venia percussum per mediam vrbem traduxere, atque in Dalmatæ monasterium incluserunt; Leonem autem patricium, & Amesalum, item patricium Arotri filium luminibus priuatos in exilium misere Constantinum Eulampij filium & socios eius, Philotheus præfectus in hippica funda occidit: Nicetas autem à secretis, & Constantinus lybicus, quamuis multum perquisiti, non tamẽ inuenti sunt. Ægidem patricium virum præstantia celebrem, & quosdam cum ipso haud ignobiles Duces, à Damali, quæ est in Chrysopoli, vsque ad locum illum, qui Leucatius appellatur, in crucem egerunt: multiq; alij senatorij ordinis viri, à tutoribus, de quibus loquimur, sine misericordia, vel culpa vacantes, interfecti fuissent, nisi quidam iudices vsi loquendi libertate iniustam iracundiam coercuissent; quum dicerent, quum Imperator re vera sit puer, neque ea quæ gesta sunt intelligat, quomodo illius iniussu talia perpetrare audetis? Tutores verò etiam Ducis vxorem detonsam domum suam in Paphlagoniam remiserunt, eiusq; filium Stephanum exectum cu rarunt. Verùm dum hæc in vrbe fierent, Symeon Bulgariæ princeps cum magno exercitu in Romanorum regiones inuasit: quumq; ad vrbem regiam accessisset, vallo eam circumdedit à Blachernis vsque ad portam illam, quæ aurea vocatur, & spe afferebatur eam se facile expugnatu ire. verùm quum munitos muros cognouisset, & propugnatorum frequentiam, nec non tormentorum, quibus saxa & sagittæ iacerentur copiam, spe abiecta ad Hebdomum reuersus est pacis fœdere petito, cuius petitioni libentissime assensis tutoribus misit Symeon suum Magistrum Theodorum, qui de pace ageret, qui quum aduenisset multis vltro citroq; habitis sermonibus, patriarcha cum reliquis tutoribus excepto Rege ad palatia Blachernarum venerunt, datisq; idoneis obsidibus in palatium Symeonem introduxerunt. vbi cum Imperatore conuiuatus est. Ac Symeon ipse Patriarchę caput submisit vt ab eo benedictionem acciperet, imposito, vt aiunt Barbari, capiti pro corona, proprio capitio, post conuiuium confirmatis pacis conditionibus

tionibus Symeon eiusq; filij muneribus donati in patriam discessere, & hæc ita gesta sunt. quum verò Constantinus Imperator semper lamētans matrem suam requireret, iam enim è palatio ipsam abduxerat Alexander vel inuiti ipsam reducunt. reuersa igitur & Imperij compos effecta Constantinum regij cubiculi præfectum assumit, & Anastasium, & Constantinum germanos fratres cognomine Gongylios, ac de consilio Ioannis Heladę Alexandri quoque cognatos reducunt Ioannem rectorem Gabrielopolum Basilizzen, & reliquos. Creat etiam Zoe Augusta Dominicum sodalium præfectum peritum rerum, suorumq; negociorum procuratorem, cuius consilio Patriarcha à palatio deijcitur, & magister Ioannes Heladas libenter inde discessit morbo captus, quo etiam confectus est. & Constantinus regij cubiculi præfectus sibi omnem Imperij administrationem vindicare studens, vt neminem haberet sibi impedimento. ad Augustam defert sodalium præfectum, quod Imperium ad fratrem suum transferre conaretur, cuius verbis illa adducta patriciatus eum honestat dignitate, & descendentem de more ad accipiendam benedictionem domi manere iussit, atque in illius locum creat Garidam sodalium præfectum, & Damianum eunuchum, qui recens venerat, excubiarum ducem. Quum Symeon Thraciæ partes percurrens res ageret ac duceret, atque Augusta cum ijs, qui magistratus gerebant, consultaret qua ratione illius excursiones prohiberentur, Ioannes Bogas pollicitus est, si patriciatus dignitate decoraretur, adducturum se contra eos Pazzinacas. votiq; compos factus, acceptis donis in Pazzinaciam se confert, & percusso fœdere, acceptisque obsidibus, in vrbem redijt; quum pacti essent Pazzinacæ Istrum transmittere, & cum Bulgaris pugnare. tunc etiam transfugit Asotius vir clarus filius principis principum. hic ferebatur virgam ferream vtriusque manus summis digitis captam, ipsa manuum ui flectere atque confringere, aduersaria ferri vi manuum robori cedenti: quem benigne acceptum Regina domum, redire iussit. obsidente autem Symeone Andrinopolim nihilq; proficiente, Pancratucastis genere Armenius, atq; vnus ex ijs qui ad vrbis custodiam dispositi fuerant, auro, velut esca, captus, ipsam vrbem Symeoni prodidit; ac paulò post ab Augusta missus est Basilius patricius Canidæi præfectus, & Niceras Heladicus cum auro multisq; pecunijs, ipsamq; recuperarunt. hoc anno Damianus Tyri Ameras cum bellicosis nauibus & ingenti exercitu in Romanos inuasit, & ad strobelum accedens strenue oppugnabat, & omnino expugnasset, nisi morbo captus è vita decessisset, infecta re reuersis Saracenis. Non ferens Zoe Regina frequentes Symeonis excursiones, easq; impedire cupiens, statuit consulto senatu fœdus cum Saracenis percutiendum, omnemq; exercitum Orientis ad Occidentem traijciendum, coniunctisq; orientis & occidentis copijs contra Bulgaros bellū suscipere, eosq; funditus euertere; visum est ità faciendū, & missi in Syriā Ioānes Patricius Radenus, & Michael Toxaras cum Saracenis fœdus percussere, & ità ab ipsorum cura liberata Regina,

iussit militibus stipendia solui, Leone Magistro Phoca domestico scholarum ipso exercitu tradito, mandauit vt contra Bulgaros ille proficisceretur, coactisq; omnibus copijs ac legionibus, vt transmitterent. erat autem qua transmitterent latus campus, & ad excipiendum exercitum idoneus, missusq; protopapa palatij, cum venerandis lignis, effecit vt adorantes inter se fidem mutuo darent, iurarentq; se simul morituros, & perfecto iureiurãdo, cum toto exercitu in Bulgaros profecti sunt: Duces erant legionis excubitorum Ioannes Grapson vir bellicosus, quiq; sæpe se in prælijs strenuum gesserat, fœliciterq; pugnarat: Icanati verò Olbianus Marules, vir probatissimus, & Romanus, & Leo, & Bardas Phocas, aliarum legionum Duces erant. Cum his erat item Melias magister, Armeniorum præfectus, plurimiq; alij cohortium Duces. sequebatur etiam Constantinus patricius libycus, vt consiliarius Leonem Domesticum scholarum. Sextaq; Augusti mensis, indictione quinta, bello conflato inter Romanos ac Bulgaros ad Acheloum oppidum, per vim Bulgari funduntur, multa ipsorum facta cæde; quum verò multò sudore perfusus Domesticus animo defecisset, & ad quemdam fontem ex equo desilijsset, vt sudorem abstergeret, ac se ipsum recrearet, fortuito equus ruptis vinculis, per exercitum currebat sine equite. quem milites conspicati sibi cognitum, & Domesticum occubuisse rati, in magnum metum incidere, animosq; despondere, atque ita persequi hostes destiterunt, quidam etiam retro cesserunt. Symeon autem è superiore loco hæc fieri cernens, neque enim inordinate fugerat, Bulgaros contra Romanos immisit. illi uerò etiam prius fracti animis, & obstupefacti, vt de repente in se se hostes inuadere conspexerunt, cum omnibus copijs in fugam uertuntur, fuitq; ea fuga maximi terroris plena, atque horribilis, dum partim se se muruo conculcant, partim ab hosthbus cæduntur, & Leo Domesticus fuga in Mesymbriam seruatus est. Occubuit autem non modo exercitus vulgarium militum, sed etiam Duces, & legionum præfecti, infiniti numero, & Constantinus libycus occisus est, atque excubiorum præfectus Ioannes Magister Grapson. fuit verò missus Patricius Romanus lecapenus, tunc rei naualis præfectus, cum tota classe, ad littora iussus adnauigare, atque Leoni suppetias ferre, atque traijcere Pazzinacas a Boga adductos in societatem Romanorum. sed exorta inter Romanum, & Bogam contentione, Pazzinacij, qui viderant eos inter se dissidere, in patriam reuerterunt, & auxilium ipsorum nullum fuit; alij autem nõ ita dicunt, Romanos profligatos, sed alio modo: Nam quum Phocas in fugam versum Symconem persequeretur, fama quædam ad ipsum repente peruenit, quæ renunciaret excubiarũ præfectum cum tota classe discedere, vt regnũ occuparet; qua fama ille perculsus, sibi.n. vindicare Imperij potentiam studebat, hostes persequi desistens, in castra se recepit, videlicet vt rẽ perciperet, diuulgataq; per exercitũ fama Domesticũ fugisse, virtutis obliti reliqui idẽ fecere. quos Symeon cõspicatus fugientes, stabat.n. vt dictũ est in opportuno loco, prælij exitum dispiciens, cum omnibus copijs irrupit, &

auctor

auctor fuit aduersariis fugæ, hæc est altera fama. siue autem sic, siue illo modo rei ueritas se se habuerit, tamen fusi sunt Romani, & quæ supra diximus gesta sunt; post acceptam cladem, quum ij, qui seruati fuerunt è prælio incolumes re dijssent, res Romani & Bogæ in iudicium adductæ sunt, & in tantum discrimen redactus est Drungarius, vt à iudicibus lata sententia sit, quæ censeret illius effo diendos oculos, vt qui negligentia potiusq̃ improbitate Pazzinacas non traiecisset, neq; eos item qui è clade redierant excepisset; idq; omnino passus esset, nisi Magister Stephanus tutorum vnus & Constantinus patricius Gongilius, qui apud Reginam plurimum poterant, eum liberassent: Symeon vero victoria elatus & exultans collectis omnibus suis copijs ad Constantinopolim cõtendebat: egressus est igitur rursus domesticus Leo Phocas, & sodalium præfectus Ioãnes, & Nicolaus Cõstantini Ducæ filius cum quibusdam militibus ex ijs, qui reperti sunt, & ad locum qui dicitur Catasyrtas obuiam facti cuidam Bulgarorum manui prædatum missæ, cum ipsis congrediuntur, facileq; eos fundunt ac fugãt, quumq; alia rursus frequentior irrupisset, eam quoque facile sustinuere ac viriliter, & acre fit prælium, quo diutius ducto funduntur Bulgari. cesus est autem Nicolaus ducis filius, quum strenue præliatus auctor Romanis victoriæ fuisset, & res bellicæ hunc exitum sortitæ sunt. res vero vrbanæ graui morbo laborabant. quippe quum plures ijdemq; summi viri insanientes affectarent imperiũ, eiusq; amore incenderentur haud mediocriter, quorũ dux erat Phocas, qui quum esset ob sororẽ affinis Cõstantini, qui tunc plurimum Eunuchorum, qui in palatio erãt, valebat, & propter ipsum plurimũ confideret: facile existimabat eius opera se Imperij potiturũ. Idcirco multũ se se ostẽtabat, idq; haud occulte, verũ aperte imperiũ ipsum sibi vindicare, quasi patrio maiorũq; suorũ iure ad se legitime attineret, & ad se mox peruenturũ, vt ad successorem legitimũ somniabat; cuius conatũ, qui vix cõprimi poterat, veritus Imperatoris Constantini pædagogus Theodorus, ac metuens, ne quid detrimẽti Imperator acciperet, admonuit Imperatorẽ ipsum Constantinum, vt clã sibi alsisceret patriciũ Romanũ, & rei naualis præfectũ, qui fuerat patris seruus, & sibi semper beneuolus vt secum esset, ipsumq; seruaret, ac si opus esset, sociũ haberet et adiutorẽ. Igitur primũ hac de re habito colloquio, Romanus negauit; & iterũ ac sæpius quũ id Theodorus tentasset, itidẽ renuit, sed vbi schedulã sua manu scriptã & rubris litteris obsignatã ei misit Imperator, ea accepta cessit, & pollicitus est se Cõstantini excubiarum præfecti & propinquorũ ipsius conatũ pro viribus prohibiturũ. litteræ igitur, de quibus loquimur, & incępta sic processere, & in foro ac via publica & in angulis submurmurabãtur, & Excubiarũ præfectus, quãuis meditata contra se audisset, aspernabatur, neminem siquidem contra se aliquid aggressurum opinabatur: egressus igitur & solitis militibus, stipendijs persolutis, Romanumq; curans quã celerrime nauigare, in insidias incidit: nam seruili veste indutus ipsi Romanus occurrens, sensim ac paulatim in insidias ipsum perduxit, quumq; nihil præsentiscere præfectus regij cubiculi posset, verum sine dolo ac suspicione col-

loqueretur, & propius accessisset, atque interrogasset an haberet viros formosos,& generosos idoneosq; ad regiam triremem remis impellendam,ipseq; se habere,& prope adesse ipsos dixisset,capiteq; annuisset, vt aliqui ex ijs, qui formosiores essent accederent.Constantinus hos conspicatus & approbans soluere inde festinabat,& Romanus proxime ipsum incedens, vt appropinquarunt prætoriæ triremi,detento Constātino,nihilq; amplius locutus, quàm hoc tantum Abducite hunc,ipse constitit, & illi ad opus parati introduxerunt in prætoriam nauim,& tuto ibi detinebant:quum nemo eorum,qui illum sequebantur,eum defendere auderet, omnibus statim dissipatis; fama igitur vulgata, perturbatio totam vrbem occupauit, vt verisimile est Tyrannidem aliquos inuadere suspicatam.quumq; ad Reginam Zoen rumor peruenisset, ij etiam qui magistratus gerebant in maximam sollicitudinem incidere Accersit igitur Regina Patriarchā Nicolaum,& principes senatus,quibuscum re communicata, ad Romanū mittit,cupiens facti causam cognoscere.Quumq; missi peruenissent, vbi in statione triremes manebant:& percontaturi essent, cur regij cubiculi præfectus detineretur, effrenis turba nautarum lapidibus illos expulerunt.Mane igitur Regina ad Bucoleontem egressa,accersitū filium & eos,qui cū ipso erant,interrogabat quo modo exortus esse hinc motus,ac nemine respondente, pædagogus Imperatoris Theodorus propterea quod ò Regina inquit,Leo Phocas exercitum perdidit,& Constantinus regij cubiculi præfectus palatium,hic motus factus est.& Imperator à Matre ad se potestatem transferens, patriarcham Nicolaum cum magistro Stephano perduxit in palatium, & postridie mittunt Ioannem Tubacem, qui Augustam à palatio remoueant. quæ cum luctu ac lachrymis suum filium amplexata,ad maternam eum pietatem atque commiserationem commouit,quare ad eos qui illam ducebant, sinite,inquit,matrem mecum esse. quod simul ac dixit,illi consistentes eam reliquere. Elegit autem Imperator scholarum domesticum in Phocæ locum magistrum Ioannem Garidam, veritus à Leone rebellionem,cuius petitione creati sunt Symeon ipsius filius & Theodorus vxoris frater Zuphinezer,sodalium præfecti. iureiurando igitur ab Imperatore obstrictus domum suam redijt, statimq; propinqui ipsius è regia eiecti sunt, qua re cognita sollicitudine ac metu affectus est; statimq; adequitans ad nauale se contulit, ad Romanum Drungarium,contumeliam,quam sustinuerat, & ignominiam narrans.communicata igitur re,& mutuo iureiurādo confirmata,vtriusque incolumitate,contractaq; inter filios ipsorum affinitate: consilium cælabant,& Romanus missis ad palatium quibusdam,de facto se se purgabat, non conspirationem esse,neque defectionem iurans ea, quæ gesta essent. suspicatus autem Phocæ insidias,veritusq; ne quid Imperatori triste accideret,in palatium redire voluit,ipsumq; & Imperatorem simul custodire:sed nōn credente Patriarcha,neque dicta approbante,vrget Theodorus pedagogus Romanum, vt soluens cum tota classe ad nauale palatij in Bucoleonte se conferat. sed quum ille cunctaretur, ac differret, qui ad occultum facinus eum perducebant, vt vel inuitus imperata faceret, persuaserunt.

persuaserunt. deniq; eadem etiam die celebritatis euangelij instructa classe hostiliter ad Bucoleontem se recipit. & Stephanus magister statim è regia descendit, ascenditq; patricius Nicetas Romani affinis, & deducit patriarcham. qui vero cum Imperatore erant, missis venerandis vitæ auctoris lignis ad Romanum, & maxime horribili iureiurando ei promissa incolumitate, & execrationibus relligiosissimis numquam dolum contra Imperatorem cogitasse, concedunt vt cum paucis redeant in palatium, quod approbans Imperator reuersum & adorantem introduxit in templum quod est in pharo, & fide data, acceptaq;, magnum sodalium creat præfectum. statim igitur ad Leonem Phocam perlatæ sunt litteræ, ne desponderet animum, néue desperaret, aut sinistri aliquid consuleret, sed parumper expectaret domi suæ quietus, quasi propediem futurum esset, ut rebus suis consuleretur, similiaq; ad ipsum scribere etiam regij cubiculi præfectum coegit Cõstantinum. quibus acceptis Phocas domi suę in Cappadocia quieuit. Quinta autem hebdomada sanctorum ieiuniorum datur à Constantino Imperatore arrabo matrimonij Helenæ Romani filiæ, & tertia illius quæ dicitur Galilæa cum ipsa à Nicolao patriarcha coronatur. Imperator Romanum Imperatoris patrem creans, & pro ipso sodalium præfectum Christophorum eius filium, & paulatim Leo Phocas persuasione suorũ cognatorum adductus, ac legionum, ad defectionem spectare cœpit. misisq, oratoribus secum asciuit regij cubiculi præfectum Constantinum, & Anastasium Gongylios & germanos fratres, & Constantinum Macelię, omnibus persuadens pro Imperatore Constantino se arma capere. Romanus autem auream bullam compositam, quæ Phocæ prætextum euertebat, & Imperatoris manu sigilloq; obsignatam, per quamdam mulierculam meretricem, quã propter tale munus etiã regiã appellarũt, in Leonis exercitum misit, & alias item litteras per clericum Michaelem honorum & donorum pollicitatione legionum principes, atque exercitum corrumpentes; Sed hic Michael à Phoca deprehensus, & crudelissime cæsus, auribus priuatus est. clam autem mulier in exercitu disseminatis, quæ studebat, latuit; primum igitur Baris Michaelis filius Constantinus legionis Iscanatorum dux relicto Leone ad Romanum se cõtulit, quem etiam Balantes, & qui dicebatur Azomorus, ambo turmarum præfecti, secuti sunt. attamen Leo Phocas quum ad Chrysopolium venisset, instructo exercitu ad eam buculam, quæ est ad aduersam partem in columna imposita, oppidanos perterrebat; at Romanus cum Dromone misso Symeone, qui caniclæo præerat, ad exercitum Apostatæ & aureo diplomate ab Imperatore obsignato, ei tradito, pręcepit ut modis omnibus illud recitandum exercitui curaret; erat autem aurei diplomatis sensus huiuscemodi; meum imperium, quum sibi subiectorum neminem neque vigilãtiorem, neque fideliorem compererit, quam Romanum huic secundum Deum suam custodiam credidit, & pro parente ipsum habet, quum patriam erga se charitatem præ se ferat, Leonem verò Phocam semper sibi repugnantem, insidiasq; molientem, qui nunc etiam occultam suam improbitatem omnibus conspicuam fecit, neque domesticum esse vult,

immo

trophum ipsius familiarissimos .. & re pro tribunali iudicata, repente Imperatores in palatium redeunt, quum ipsis indicatæ fuissent insidiæ. deteti autem Exarchi Arsenius Patricius, & Paulus Maglabites, luminibusq; priuati & per ora virum traducti in exilium pulsi sunt. Hoc etiam anno sibi generum asciuit tradita ei in matrimonium filia Agatha, Romanus Imperator Leonem Argiri filium, virum generosum ac pulchritudine corporis & forma præstantem, & intelligentia, prudentiaq; præditum. Eodem quoque tempore accidere, quæ de Rentacio narrantur. Hic è Græcia profectum parentem suum aggressus est occidere: veritus autem ille filij incontinentiam in nauim conscendit, vt Bizantium nauigaret, ab Imperatore petiturus, vt impediret filij inscitiam; sed is dum rediret captus est à Saracenis, qui tunc in Creta morabantur. Et Rentacius patrijs bonis potitus cum ipsis ad Megalopolim se conferens, ad sacrum Dei Sophiæ templum confugit, vbi degens patrias facultates obliguriebat: non latuit hoc Romanum, sed cognita re statuit eum ab ecclesia eductum corripiendum. verùm ille certior factus regijs effictis litteris, vt potè missis ad Symeonem, ad Bulgaros transfugiendi consilium cepit, sed deprehensus & conuictus, tum facultatibus, tum luminibus priuatur. uita autem functo Adralecto scholarum domestico, delectus est & in eius locum suffectus Pothus Argyrus. quumq; Bulgari vsque ad Catasyrta progressi essent cum exercitu, ipse quoque aduersus eos cum legionibus profectus, ad Thermopolim, ita vocabatur locus ille, castra locat. Inde autem Michael legionum præfectus Moroleontis filium ad explorandas Bulgarorum res præmittit.. qui temere & inconsiderate profectus in Barbarorum incidit insidias. e quibus quum aliter effugere non posset, ad strenue pugnandum se conuertit, multisq; Bulgaris interfectis, ac fusis, ipse quoque letali accepta plaga ad regiam vrbem reuersus est, vbi paulò post excessit è vita. Eodem quoque tempore Romano Imperatori indicantur insidiæ, quarum auctor erat Anastasius sacellarius pro Constantino Imperatore videlicet sollicitus, deprehensisq; auctoribus, singuli, perinde ac visum est Imperatori, Romano pœnas dedere, Anastasio Monacho detonso. qua de causa etiam Constantinus prouehitur, & secundus Imperator declaratur. primus autem Romanus, qui hanc excusatio nem attulit, ita tantum insidias sopiri posse, atque sedari; quum propter res temporarias, & regnum fluxum, & caducum periurij reus factus esset, atque à Deo procul recessisset, & res ciuitatis hoc in statu erant. Symeon vero rursus ingentem manum aduersus Romanos mittit Duce Chagano vno ex ijs qui apud eum plurimum poterant, & Minicò eorum, qui equos curarunt principe, quibus imperauit, vt quam primum ad ipsam vrbem cum exercitu accederent; quorum aduentu cognito Imperator Romanus, & veritus ne forte aduenientes pulcherrima palatia vrbi vicina, & magnificas domos incenderent, rectorem Ioannem cum Leone & Pothò Argiris aduersus cum idonea manu mittit, ex regia cohorte & legionibus coacta, quibuscum Patricius quoque Alexius profectus est; & Mosele Drungarius classis, cum classe, cui præfectus erat; & quinta Ieiuniorum

hebdomada dispoſito in planis fontium locis exercitu ibi morabantur, vnde quum Bulgari apparuiſſent, ac voce aſpera vſi magno impetu contra ipſos irruiſſent, fugit rector Ioannes, pro quo pugnans occiditur Photinus patricius, Platypodis filius, alijq; non pauci. vix igitur Rector ſeruatus incolumis, in Dromonem conſcendit. quod item facere ſtudens Alexius Drungarius, quia in Dromonis pontem nequiuit aſcendere in mare delapſus cum ſuo primo mandatore ſuffocatus eſt. Leo autem & Photus Argyri in caſtellum ſe recipientes ſeruati ſunt, ex reliqua turba alij hoſtium manus euadentes ſuffocati, alij ferro conſumpti ſunt, alij ad Barbarorum manus peruenere; at Bulgari quum multa eſſet eorum qui prohiberent, ſolitudo, & fortium palatia, incenderunt, & omnes anguſtias combuſſerunt. vigeſima Februarij menſis indictione decima moritur Theodora Romani coniunx, & in mirelæo ſepelitur, & Auguſta declarata eſt Sophia regis Chriſtophori vxor; aduenit etiam ex Iberia Iber Curopalates, & per medium forum tranſiens ſplendide ornatus, multa cum gloria & honore exceptus fuit, quem & ad Sanctæ Dei Sophiæ templum miſit Imperator, vt ipſius pulchritudinem magnitudinemq; conſpiceret: Abiens igitur & templi pulchritudine perculſus, ſumptuoſumq; templi ornatum admodum admiratus quum ſubieciſſet vere hunc ſacrum locum Dei hoſpitium eſſe, domum ſuam redijt. Quum autem Bulgari rurſus Romanorum regionem inuaſiſſent, & ad Reginæ Theodoræ palatia prope acceſſiſſent, quia nihil ipſis impedimento erat, igni dedere. Romanus Imperator parato ſumptuoſo conuiuio, legionum duces inuitauit. aderat eum ipſis legionis excubitorum præfectus cognomento Sactitius, & incaleſcente potu, ac procedente conuiuio mentio facta eſt de Bulgaris. quumq; multa dixiſſet Imperator, quæ allicerent atque excitarent ad impetum faciendum, & prouocarent ad erumpendum ſtrenue cõtra hoſtes, & pro ſua patria acriter dimicandum, omnes conſenſere alacriter erumpendum, & pro Chriſtianis propugnationem ſuſcipiendam; diluculo igitur inſtructus Sactitius à tergo Bulgaros inſecutus, & in ipſorum caſtra ingreſſus, quum plures ad diripienda ſpolia per regionem diſſipati eſſent, omnes quoſcumque offendit, in caſtris occidit. quo cognito Bulgarorum turba ab ijs, qui aufugerant, ad exercitum reuertitur, & commiſſo prælio indefeſſi Bulgari cum defatigatis pugnantes, & integri cum viris, qui iam ſuperiore pugna vexati fuerãt, Sactitium fundũt eum paucis impetum hoſtium excipientem. Hic igitur quum ſtrenue decertaſſet, multoſq; hoſtes occidiſſet, vbi iam fere detinebatur, relaxat equo frenum, & hoſtibus terga uertẽs, fugit: quum autem ad quoddã flumen perueniſſet, & illud tranſiret, in luto equo defixo, à Bulgaris comprehenditur: & letalem plagam ad ſedem & femur accipit: equo autem è luto extracto ſtudio & opera ſuorum miniſtrorum, modo fugiens, modo cum ſuis reuertens, & perſequentes Bulgaros cædens, vſque ad Blachernas ſeruatur, & in templo ſancti ſepulchri poſitus, in ſequenti nocte mortuus eſt, non Imperatori modo, ſed etiam exercitui & omnibus Romanis magno relicto luctu. facta eſt item in Chaldia alia rebellio, perſua-

ſu ip-

su ipsius præfecti Bardæ patricij Boilæ, auctores nouandarum rerũ fuere Adria nus quidam Chaldus, & Tazzates Armenius admodum diues; isti igitur occupata arce nomine Paiperte, contra Imperatorem armabantur: sed cito apparens (forte enim in Cæsaria peregre erat) scholarum Dux Ioannes Curcuas conspirationem illam dissipauit, luminibus priuatis ijs, qui ex deprehensis Illustriores erant, eorumque bonis publicatis, iussis autem pauperibus, & obscuro loco natis illæsis quocumque vellent abire. solus uerò Tazzates arce in quodam excelso tumulo condita occupata, acceptaq; à domestico fide nihil se mali passurum in regiam vrbem ingressus est, & Manclabiti dignitate ornatus in manganorum domo seruabatur, sed fugam molitus capitur, oculisque priuatur. Bardas autem Boilas amice erga eum affecto Imperatore monachus detonsus est, nihil aliud amplius passus. Symeon verò Bulgarorum dux, quum ad Andrinopolim peruenisset, eamq; aggere & vallo circũdedisset, accurate obsidebat: erat autem prætor vrbis patricius Leo, quem propter ipsius aduersus hostes propensum & alacrem impetum, morolleonta appellabant. Hic oppugnationem forti animo sustinebat, ac strenue, modoq; à muro inuadentes Bulgaros repellebat, modo apertis portis eo impetu, qui ferri non poterat, erumpebat; vbi verò frumentum deficere cœpit oppidanis, famesq; eos, qui intus erãt, ingens opprimebat, omni commeatus spe destitutos, illi inopia oppressi urbem prodidere, & se ipsos, vna quoque prætorem Bulgaris quem captum Symeon, & recordatus malorum, quæ Bulgaris intulerat, infinitis verberibus cæsum tandem acerba morte interfecit: igitur custodibus vrbi Bulgaris impositis inde profectus est. qui quidem quum audissent contra se exercitum Romanorum aduentare, relicta vrbe fugerunt, & rursus Andrinopolis in Romanorum ditionem peruenit. Tunc etiam Leo Tripolites cum ingenti exercitu & hostili classe aduersus Romanos profectus est, quem in Insula Lemno cum classe morantem Ioannes patricius, & classis Drungarius Radenus cognomento, repente inuadens facile fudit, Agarenis fere omnibus interfectis, & ipso solo Tripolite fuga salutem adepto. Septembri autem mense indictione secunda, princeps Bulgariæ Symeon omnem exercitum ad Constantinopolim ducit, & Macedoniam prædatus loca Thraciæ comburit, & omnia quæ ante pedes ei erant in suam redigit potestatem: quumq; prope Blachernas castra posuisset; postulauit, vt ad se mitterentur Nicolaus Patriarcha, & nonnulli eorum, qui magistratum gererent, vt de pace agerent. acceptis igitur vtrinque obsidibus, ne vllæ possent insidiæ strui, & Patriarcha freto iureiurando, in consultatione propositum est quem Senatorij ordinis oporteret cum ipso exire. delectus igitur fuit patricius Michael Stypiotes, & Ioannes Mysticus, & qui apud Imperatorem res moderabatur: iam enim Ioannes rector ad Imperatorem delatus è palatio egressus in suo monasterio capillos totonderat. quum igitur hi ad Symeonem accessissent de pace collocuturi, eos dimisit, &

 ipsum

ipſum Imperatorem Romanum velle ſe dixit conſpicere, quem certior factus erat, virum eſſe prudentem ac verum; huic rei Romanus libenter conſenſit. mittens igitur ad littus Coſmidij viros ad id idoneos in mari deſcenſum munitiſſimum conſtruxit, vt imperatoria triremis nauigans ibi veluti in portu maneret: ipſum vndique ſeptum muris diligenter curans. Imperauitq; in medio faſtigium conſtrui, vbi inter ſe colloquerentur. at Symeon miſſis militibus ſanctiſſimæ Dei Genitricis templum ad fontem combuſſit; quod Iuſtinianus Imperator ædificarat: & omnia, quæ circum erant, incendit, ex quo perſpicuũ erat nolle pacem. ſed Imperator quum ad templum Blachernarum cum Patriarcha veniſſet, in ſanctum Sepulchrum ingreſſus, adhibitisq; precibus cũ cantu Deo, & ſumpto * homophorio Dei Genitricis è templo egreſſus eſt, & armis tutis conſtipatus. Igitur decore inſtructa claſſe, quam ſecum habebat, ad ſtarutum locum peruenit. nona dies erat Nouembris menſis, qua hæc geſta ſunt. acceſſit etiam Symeon adducens exercitum in plures ordines diſtributum, & ſpecies, alij enim aurea ſcuta, aureasq; haſtas geſtabant, alij argentea, alij ærea, alij alio colore, perinde ac ſingulis viſum fuerat, inſtructi erant. qui medium circumſtantes Symeonem, vt Imperatorem Romana lingua laudibus celebrabant: omnes autem qui in magiſtratu erant, & vrbis populus è muris, quę fierent, conſpicabantur. primus igitur Imperator Romanus quum ad pontem, quem diximus, perueniſſet, Symeonem expectabat. datis autem vtrinque obſidibus, Bulgari accurate explorato ponte, ne forte aliquis dolus, aut aliquæ occultarentur inſidiæ, Symeonem ex equo deſcendere, & ad Imperatorem accedere hortati ſunt; igitur ſe mutuo ſalutarunt, & de pace loqui cœperunt. Aiunt igitur Romanum Symeoni dixiſſe. Audiui te hominem Chriſtianum, & Dei cultorem eſſe. ſed facta nequaquam verbis video conſentire. ſi enim re vera Chriſtianus es; parce tandem nefarijs cædibus, & impiæ ſanguinis effuſioni, & fœdus ini nobiſcum, qui Chriſtiani ſumus, quum & ipſe Chriſtianus ſis & voceris, neque velis Chriſtianorum dexteras ſanguine Chriſtianorum eiuſdem fidei contaminari; homo es etiam ipſe, & mortem expectas, & reſurrectionem, iudicium & præmium eorum, quæ geſſeris in vita, hodie es & cras in puluerem diſſolueris. ſi diuitiarum amore captus hæc facis, ego te his ad ſacietatem explebo; tantum amplectere pacem, & ama concordiam, vt etiam ipſe tranquillam vitam degas, & incruentam, & Chriſtiani tandem deſiſtant arma contra ſe mouere; hæc dixit Imperator. Symeon verò pudore perfuſus ob eius humilis animi virtutem pollicitus eſt ſe pacem facturum, & ità data, acceptaq; ſalute, diſceſſere; quum Imperator magnificis donis Symeonem proſequutus eſſet. Accidit eo quoque tempore neſcio quod prodigium memoratu dignum. duas aiunt aquilas colloquentibus Imperatoribus ſuper ipſos volaſſe, & clangore edito inter ſe congreſſas fuiſſe, ſtatimq; diſceſſiſſe, alteramq; in vrbem ſe contuliſſe, in Thraciam alteram volaſſe. quod

*Velum eſt, quod humeros tegit.

 quidem

quidem auſpiciorum periti, haud fauſtum pronunciarunt auſpicium. nam vtrinque fœdera violatum iri dixere. Symeon uerò reuerſus ſuis principibus Imperatoris modeſtiam narrauit, & pecuniæ largitionem ac liberalitatem: die autem feſto Chriſti natali, indictione ſecunda, Romanus Imperator duobus filijs ſuis coronam imponit Stephano, & Conſtantino in magno templo, tertium ſuum filium Theophilactum, Patriarcha clericum totondit, Subdiaconum ipſum eligens, etiam ante Syncellum creatum, quum prius ad ſancta tranſiſſet cum ordine ſubdiaconorum. dignitate item ornauit myſticum Ioannem, & conſortem regni fecit patricium & conſulem; quintadecima die Maij menſis, indictione tertia moritur Nicolaus patriarcha, qui vixerat, poſtquam iterum declaratus fuerat, annos treſdecim, & Auguſto menſe Patriarcha creatur Stephanus Amaſiæ metropolitanus. accuſatus quoque myſticus, quod imperium ſibi vindicare ſtuderet, ſuaſu patricij Coſmæ, & Logothetæ curſus, qui eum ſibi generum collocata ei in matrimonium filia aſciuerat, è palatio eijcitur. permittitur tamen ingredi, & adorare Imperatorem: amans enim ipſum Imperator; prorſus repulſum noluit: ſed inſtantibus accuſatoribus, & aperta accuſationis indicia oſtendentibus, Imperator perſcrutatus, compertaq; re detenturus erat, & quæſtionem habiturus. verùm ille re præcognita fuga ſe ad monaſterium nomine monocaſtanum recipit: ibique Monachus tondetur: patricium autem Coſman & Logothetam flagellis cæſum Imperator in horologio magiſtratu abdicat: & in myſtici Ioannis locum ſufficit protoueſtiarium Ioannem regni conſortem; tunc etiam motus terræ factus eſt in regione Thracenſium, & horribilis terræ hiatus, ita vt multa loca & templa cum ipſis hominibus abſorpta ſint: Maio autem menſe indictione quintadecima Symeon Bulgariæ princeps Coruatas inuaſit. quibuſcum congreſſus ac ſuperatus in anguſtijs montium omnem ſuum amiſit exercitum. quidam vero Ioannes ad Imperatorem accedens fore dixit, vt ſi curaſſet abſcindendum caput poſitæ ſupra apſidem in xerolopho, & ad Occidentem reſpicientis columnæ, ſtatim Symeon decederet è vita: ipſi enim columnam hanc erectam eſſe. qui illius monitis obtemperans, columnæ caput abſcidit, eademque hora ſicuti accurate perſcrutatus comperit, Imperator, in Bulgaria Symeon vita functus eſt: morbo comitiali correptus. quo mortuo Bulgarorum Imperium Petrus obtinuit, eius filius ex altera vxore, Georgij Surſubules ſorore, quem etiam ſuis liberis tutorem Symeon inſtituerat: nam Michaelem ex priore vxore ſuſceptum filium adhuc viuens Symeon Monachum totonderat. Igitur finitimæ nationes, Turci, Serui, Chrobati & reliqui cognito Symeonis obitu aduerſus Bulgaros cum exercitu proficiſci decreuere. Inuadit item ingens fames cum locuſtis Bulgarorum gentem, vehementer opprimens, & conſumens tum populos tum fruges ac fructus; timuerant igitur Bulgari aliarum nationum aduentum, ſed mul-

to magis Romanorum, consilio ergo capto cum suis Petrus, statuit aduersus Romanos cum exercitu proficiscendum, vt eos deterreret. Itaque Macedoniam petunt, tum certiores facti contra se Imperatorem aduentare, clam quêdã Monachũ mittunt, Petrus Bulgariæ princeps, & filiorum Symeonis tutor. Georgius cum litteris in hanc sententiam scriptis, velle se cum Romanis fœdus percutere, ac si velint, etiam connubia contrahere; quem ad se venientem libentissime excepit Imperator, statimq; cum Dromone remisit, monachum quemdam Theodosium, & Constantinum regium clericum Rhodium, vt cum Bulgaris in Mesymbria de ijs, quæ ad pacem pertinerent colloquerentur, qui quũ eo venissent, quæ par erat collocuti pedibus rediere, cum quodam Illustris in Bulgaria nominis Stephano. post quos aduenit item Georgius Sursubules tutor, & alij quidam nobiles viri. qui quum in conspectum Imperatoris venissent, conspicati filiam Christophori Imperatoris Mariam, quæ ipsis admodum placuit, erat enim forma egregia, Petro scripserunt, vt primo quoque tempore, veniret, prius verò paci consenserant. Missus est item Nicetas Magister Imperatoris Romani socer, qui occurreret Petro, eumq; ad regiam vrbem adduceret: qui quum ad Blachernas peruenisset, Imperator cum triremi obuiam progressus eum salutauit, & magnifice excepit. Igitur inter se de ijs quæ vellent, collocuti fœdera pacis, & connubij confirmarunt protouestiario Ioanne in omnibus se interponente. octaua Octobris mensis egressus Patriarcha Stephanus cum protouestiario Theophane, omniq; senatu benedixit Petro, & Mariæ in templo sanctissimæ Dei Genitricis ad fontem quum nuptijs celebrandis præessent protouestiarius & Sursubules. splendidis autem & sumptuosis factis nuptijs, ingressus est Protouestiarius cum Imperatoris filia in vrbem: & quum tertium post nuptias conuiuium in ponte fontium Imperator fecisset, apud ipsum pontem stante Regio Dromone conuiuio Petrus exceptus est. affuere autem conuiuio Constantinus Imperator & Christophorus, factaq; est haud mediocris contentio à Bulgaris, qui contendebant, prius declarandum esse & celebrandum Christophorum, deinde Constantinum, quorum contentioni cedens Romanus Imperator iussit ita fieri, omnibusq; rite perfectis, quæ in huiuscemodi rebus fieri consueuere, abijt Maria cum suo coniuge, & in Bulgariam peruenit deducta à suis parentibus & protouestiario, vsque ad hebdomum. Et res vrbis hoc modo gerebantur. Domesticus autem scholarum Ioannes Magister Curcuuas agens, ac ferens res Syriæ, omniaq; aduersariorum loca subijciens, & plurimas arces ac propugnacula atque vrbes barbaricas euertens vsque ad celeberrimam Melitenem processit. quumq; oppidanos obsidione vexaret, coegit eos de conditionibus accipiendis cogitare. accessit igitur ad ipsum Apochaps Ameris filius; qui erat Ameras Melitenes, & Aposalath præfectus legionum, quæ ibi erant, quos hilare & beneuole exceptos domesticus ad Imperatorem misit, quo cum locuti percusso pacis fœdere in patriam rediere

in

in amicorum & sociorum populi Romani numerum ascripti & cum ipsis aduersus contribules suos instructi. Mortuo autem Apocaps & Aposalath dissoluta pax est. educit igitur contra ipsos exercitum domesticus ille, quem diximus, quem sequebatur. cum Armenijs etiam Magister Homelias, & primo prælio Melitenes intra Muros compulere, quum ausi fuissent in apertum prodire, deinde obsessa vrbe, diutiusq; oppugnatione continuata iure belli eam occuparunt: omnemq; finitimam regionem percurrentes in suam potestatem redegere. Melitenem igitur quum ad Curatoriam redegisset Imperator & omnem finitimam regionem, multa adduxit Populo tributa. Nicetas autem Magister, & socer Christophori Imperatoris, accusatus, quod subornasset Christophorum contra suum parentem, vt eum ab imperio expelleret, ex vrbe expulsus monachus detonsus est. Mensis autem Iulij decima quinta indictione sexta mortuus est Stephanus Amasias, qui patriarchatus officio annos duos functus est & menses vndecim: Decembri autem mense adducunt Tryphonem Monachum, eumq; Patriarcham creant definito tempore, quoad Theophilactus Imperatoris filius ad legitimam peruenerit ætatem. Eodem mense fuit hyems intollerabilis ita vt ad centum viginti dies terra glacie astringeretur, quam insequuta est ingens fames, omnes, quæ vmquam fuere superans, & ab hac frequentes hominum mortes, ità vt viui haud possent mortuos afferre, quum Imperator pro viribus & hyemi & fami succurrisset, beneficijs & largitione atque alijs omnis generis auxilijs. Contra Petrum Bulgariæ Principem Ioannes frater illius cum alijs, qui multum poterant, in Bulgaria conspirauit, atque deprehensus & loris cæsus in vincula coijcitur reliqui omnes supremo supplicio affecti sunt, & Imperatori Romano Petrus, quæ gesta essent significauit, quibus ipse perceptis monachum Ioannem olim rectorem misit specie quidem permutationis, sed re vera & varijs modis inueniret Ioannem, & inuentum Constantinopolim adductum curaret, quod factum est. quumq; potuisset rector decipere Ioannem, in nauim conscendens à Mesembria cum ipso ad regiam vrbem peruenit, ac paulo post abiecto Monachi habitu, vxorẽ quã petierat, accepit cum domo, possessionibusq; quamplurimis: Michael autem alter Petri frater Bulgaricum affectãs Imperium occupato munito oppido Bulgarorum statum perturbauit, & plures ad ipsum confluxere, sed ipso paulo post vita functo, veriti qui confluxerant Petri Regis iracundiam Romanas regiones inuasere per Macedoniam & Strymonem, & Hellada profecti Nicopolim, omniaq; ante pedes prædati, & ad extremum in ipsa quieuere, qui debellati in potestatem Romanorum peruenere. Hoc tempore decidit lapis ab apside, quæ est in foro, quem Cosmitem vocare consueuerunt, & Sexaginta homines interfecit. fuit item terribile incẽdium proximæ Sanctissimæ Dei Genitricis foro, & incensum est septum vsque ad ea loca quæ psichæ dicuntur. mortuus est etiam Christophorus Rex Augusto Mense indictione quarta, & in monumento patris

to patris sui sepultus. Exacto autem definito tempore, quem Triphon patriarcha præfinierat, nolebat, vt pollicitus fuerat de sede decedere. sed iudicium quærebat & crimina sibi obijci, quibus ab ecclesia merito pelleretur. & quum Imperator hac in re, quid consilij caperet, ignoraret, Cæsarias Thophanes, quē Charrinum etiam appellabant eloquens vir, tristem cernens Imperatorem, neque illusionem, neque dolum æquo animo ferentem, pollicitus est ipsi incœpta ad exitum se perducturum. Imperator autem quum approbasset illius pollicitationem, dolo aggreditur Patriarcham, & ad ipsum accedens dixit, Multum ò Domine contra te conatur Imperator, & causas inquirit, quibus te de sede detrahere merito possit, sed quum multum laboret non tamen inuenit, quomodo enim insonti culpa ascribi aliqua potuerit? verùm vnam causam afferunt, qui te detrahi student, aiunt te litteras prorsus ignorare. si igitur hanc remouere possimus, lupus inhians videbuntur ij, qui contra te machinantur. si quid igitur mihi auscultes, tota Synodo præsente, in charta non scripta scriptum tuum nomen, & sacerdotij dignitatem, mittito Imperatori, vt certior de hac re factus, de spe decidat, desistatq; contra te aliquid moliri. visum est illi vtile consilium. statim igitur coactam synodum alloquitur Patriarcha. Qui me de sede iniuria dettahere cupiunt ò sacri mei ministerij collegę, multis admotis machinis, vt probabili causa inuenta me expellerent, non inuenere. ad extremum hoc mihi obijciunt, expertem me litterarum esse aiunt, nūc igitur coram omnibus vobis has litteras inscribo, vt videntes ac certiores facti calumniatores: desinant iniuria mihi negocium facessere, dixit; & sumpta charta non scripta coram omnibus ita scripsit. Triphon miseratione diuina Archiepiscopus Constantinopolis nouæ Romæ, & œcumenicus Patriarcha. & scripta per protothronum mittit Imperatori. quibus ille acceptis & alia non scripta charta desuper contenta causam cur se abdicaret scriptis videlicet indignum se throno cuicumque volenti cedere: & hac excusatione ad synodum allata, ab ecclesia Triphon remouetur multùm conquerens de fraude, & protothronum grauiter accusans: anno vno post & mensibus quinque (tantum enim temporis requirebatur ad perfectam Theophilacti ætatem, qua princeps sacerdotum deligeretur) Februarij mense indictione secunda, creatur Patriarcha Theophilactus Imperatoris filius.

Basilius autem quidam Macedo Constantinum ducis seipsum diuulgans multos decepros ad se se attraxit, & circuiens commouebat, ac perturbabat ciuitates ad defectionem sollicitans: sed comprehensus à quodam turmæ præfecto Elephantino cognomine, & ad Imperatorem perductus altera manu priuatus est, deinde dimissus rursus manu ærea sibi imposita constructoq; eximio ense, opificium circū ambulabat simpliciores decipiens, esse se Constantini ducem asserebat. magna igitur manu coacta, & occupato oppido, quod Antiqua petra appellatur, omnem exercitum ibi collocauit, vnde profectus, in quęcum

que

que incideret loca, & populabatur, ac diripiebat. Igitur Imperator contra ipsum misso exercitu,& eum capit,& qui eum sequebantur,& multa habita quęstione, vt cognosceret an aliqui eorum, qui magistratum gererent, conscij essent, ad extremum,quum nihil quod ad rem faceret, deprehendisset, in loco, qui Amastrianum dicebatur, eum igni comburi iussit.adducit autem vxorem Stephano filio Imperator Romanus,Annam Gabalæ filiam,cui simul cum nuptiali corona regni diadema imposuit.facta est autem irruptio Turcorum contra Romanos Aprili mense indictione septima, & per omnia ædificia excursiones fecere, vsque ad vrbem. missus igitur Patricius Theophanes, & protouestiarius permutationem fecit nulli ad liberandos captiuos parcente pecuniæ Imperatore.Nupta est item Constantino reliquo Imperatoris filio puella Helena nomine ab Armeniacis oriunda,Adriani patricij filia, qua paulò post vita functa, aliam duxit nomine Theophanem à Mamante originem ducentem, & decima quarta indictione Iunio mense vrbem inuasit Rhosica classis cum decem milibus militum. contra quos egressus Patricius & protouestiarius Theophanes suam classem ad sacrum portum appulit, illis in pharo atque littoribus vlterioribus manentibus. obseruata igitur temporis opportunitate in eos confestim inuasit,eorumq; ordinem dissoluit,ac plura nauigia artificioso igne combussit, alia pœnitus fugauit. qui igitur superfuerant ex ipsis Ros ad orientem transmittunt,& ad loca,quæ Sgora dicuntur,classem appellunt. Bardas autem Patricius Phocæ filius littora percurrens,cum equitatu,delectisq; viris cuidam ipsorum legioni idoneæ frumentatum missæ obuiam factus, eam profligauit, & occidit. præterea domesticus scholarum Curcuas, qui statim cum legionibus apparuit,hos abstractos,quos huc atque illuc vagantes inuenerat, male affecit.quæ verò isti mala perpetrarint,antequam debellarentur ea superant omnem tragædiam.nam ex ijs quos ceperant,alios in crucem agere, alios clauis terræ affigere, alios quasi scopulos propositos sagittis petere. qui verò ex captis sacerdotij dignitate præstabant,horum capita acutis clauis traiecere, sacra quoque templa haud pauca combusserunt, uerùm hæc prius gesta sunt. sed postquam vt supra dictum est,bello nauali victi,terraq; pessime vexati sunt, contracti in suis nauibus quiescebant,iamq; ipsis omnia ad victum necessaria defecerant,cupiebantq; in patriam redire, sed verebantur classem propinquam eorũ profectionem obseruantem.attamen illi obseruato tempore,signoq; dato, inde soluerunt,nec latuere patricium & protouestiarium Theophanem, qui cognita ipsorum profectione, statim illis occurrit; committiturq; altera naualis pugna;& iterum Ros profligantur,& aliæ naues demersæ,aliæ ferro & igni consumptæ, aliæ cum hominibus in potestatem Romanorum peruenere, paucæ quæ belli necessitatem effugerant,in patriam discessere, pro quibus Imperator protouestiarium remunerans, regij cubiculi præfectum creat. conflata autem inuidia contra domesticum scholarum Ioannem Curcuam ab alijs Imperatoribus

ribus, volebat enim Romanus Imperator, Euphrosynem domestici filiam, nubere suo nepoti Romano minimo natu filio Constantini; coegit eum se se magistratu abdicare: quum duobus & viginti annis ac mensibus septem, fine successore domestici magistratum gessisset, & id munus recte administrasset, omnemq;, vt ita dixerim, Syriam percursam subegisset. quod si cui libeat huius hominis præclaras res gestas prædiscere, is quærat librum à quodam Manuele protospathario, ac iudice elaboratum; octo enim libris ille huius gloriosa facinora conscripsit: atque inde percipiet, qualis in rebus bellicis vir fuerit. Et quemadmodum iste, ita etiam Theophilus ipsius consanguineus auus Ioannis, qui deinde Imperator fuit, vrbes in Mesopotamia Saracenorum affecit; vbi Prætor erat, quum eas subegisset, & ad extremum omnes Agarenos funditus perdidisset. & Romanus item patricius domestici filius dux belli creatus, & multa oppida cœpit, & plurimorum spoliorum Romanis auctor fuit. Ioanne verò magistratu abdicato creatur domesticus Scholarum Panterius Imperatoris Romani propinquus. placans autem Deum Romanus Imperator propter violatum iusiurandum, quum eum pœniteret rupti fœderis, & alia præstitit beneficia, quæ enumerare difficile esset, & æs alienum ciuitatis dissoluit, tam diuitum, quam pauperum, tributis, vt aiunt, centenariis decem & nouem, tribulisq; in Omphalio purpureo ad æream combustis: tribuit item precium conductarum in vrbe domorum à præstantiore exorsus vsque ad extremum, quæ verò testamento præceperit fieri pro animæ suæ salute cotannis ad monumentum à se recens conditum ex mirelæo; omnes etiam num perfici, atque obseruari non ignorarant. prima autem indictione, quum Turcæ rursus excursiones contra Romanos fecissent, præfectus regij cubiculi Theophanes egressus, fœdus cum ipsis percussit, acceptisq; obsidibus redijt. secunda autem indictione Paschalium protospatharium, & Longobardiæ ducem misit Imperator ad Regem Franciæ Hugonem, qui peteret eius filiam nuptui dari Porphyrogeniti filio Romano, quæ adducta cum multis opibus Romano in matrimoniū collocata est, quo cum vixit annos quinque, & vita functa est. Flauit etiam vehemens ventus Decembri mense, quumq; decidissent ij, qui Demi dicuntur, suppositas sibi sedes contriuere, & quæ Stithea vocantur. Quum verò à Romanorū copijs Edessa obsideretur, Edesseni malis obsidionis grauiter oppressi, legatos ad Imperatorem miserunt, petentes vt exercitus ab obsidione recederet, seq; polliciti sunt precium daturos; sanctam Christi effigiem. soluta igitur osidione, tradita est imago, & ad regiam vrbem perducta, eam excipiente Imperatore cum splendido atque decenti satellitio per regij cubiculi præfectum Theophanem, ijsdē diebus ex Armenia Constantinopolim monstrum peruenit, pueri mares con iuncti, ex vno ventre egressi. & ex vrbe tamquam improbum augurium eiecti sunt. sed regnante Constantino, iterum rediere. & postquam alter eorum mortuus est, conati sunt peritiores Medici mortuam partē abscindere, qua abscissa

reliqua viua, quum parum superfuisset iridem mortua est. Imperator autem Romanus omnes in honore habebat Monachos, sed præcipuè monachum Sergium fratris filium Photi Patriarchæ virrutibus prædirum, omnibusq; bonis ornarum, qui semper admonebat Imperarorem, vt filiorum curam susciperet, neque eos rudes esse permitteret, ne quomodo ei accideret, quòd olim Eli euenit, eadem autem indictione Imperatorem Romanum, è palatio detraxere, quem in primam insulam adductum monachum totondere, qui verò ipsum detraxerint ab imperio, & quomodo, in sequentibus dicetur. Quum Constantinus Imperator admodum puer pupillus relictus esset, & res à matre ipsius Zoe, & tutoribus quos antea recensuimus, administrarentur, Constantinus Regij cubiculi præfectus, apud Reginam plurimum valens & ob sororem affinem habens Magistrum Leonem Phocam domesticum scholarum Orientis, & idcirco omnes Imperij habenas, quocumque vellet, circumducens; noctes, diesque meditabatur, qua ratione ad suum affinem transferret Imperium, sublato è medio Constantino. quod quum cognouisset Porphyrogenneti pædagogus Theodorus, vt superius diximus, studuit senem Romanum, tunc rei naualis præfectum, sibi conciliare, & in palatia introducere, videlicet vt custodem & propugnatorem Imperatoris futurum. hic autem introductus & paularim per gradus totius potentiæ compos factus, non contentus fuit ijs, quæ sibi data fuerant, verùm violato, quod dederat, iureiurando (se enim maxime horribili sacramento obstrinxerat) numquam sibi se Imperium vsurpaturum, se ipsum Imperatorem declarauit, consentiente Porphyrogenneto, sed secundum Homericum carmen inuito animo eique Diadema imponente: neque se ipsum solum, sed etiam paulò post Christophorum filium, & paruo interiecto interuallo Stephanum & Constantinum filios declarauit: & Imperator declaratus, non contentus fuit ea declaratione, neque secundum ordinem libenter amplexus est: sed sublato è medio pædagogo, & reliquis, quicumque videbantur obsistere, primus Imperator celebratus est, & omnes res pro arbitrio moderabatur. post ipsum declarati sunt filij, & postremus omnium Constantinus. hic igitur Constantinus habitum tantum & nomen habens Imperij, voluptatum verò, quæ ex ipso percipiuntur semper expers: cupiebat & vota faciebat patrium Imperium incolume seruare, illis è medio sublatis, qui introducti fuissent; quod non aliter se ad exitum perducere posse existimauit, nisi filios patri redderet inimicos.

Christophorus igitur prius morte occupatus est, supererant autem adhuc Stephanus & Constantinus. hos tentare decreuit, num aliquo modo posset incœpta perficere, & Constantinum qui stabiliore mente præditus erat, non est equidem ausus tentare, adhibere autem omnem

machinam, & omnibus modis experiri Stephanum statuit mente leuiorem, quique facile posset, quocumque ipse vellet, conuerti; atque ad hanc rem sibi asciuit socium, & adiutorem ingeniorum quemdam hominem peritum eloquentiæ, & dolos consuendi. hic erat Basilius cognomento Petinus, in legione sodalitatis delectus, & familiaris, amicusq; à teneris Constantino, hunc socium consilij assumpsit, & per se studuit & Stephani amicitiam conciliare blandis verbis decepti, & omnibus machinis à mente deducti. nam Petinus quum modis omnibus studuisset Stephano amicus fieri, vbi sibi enim conciliauit, frequenter ad eum adiens & sermones cum ipso habere, & consilia dare, quæ ipsum mulcerent & paulatim à mente deduceret. Cur inquiens ô Imperator iuuenis & robore fortis, & animi magnitudine præstans, ac prudentia ornatus res negligis, & permittis à tenui & antiquo rupto filo pendere, ipsius innuens parentem, neque excitaris, & hunc qui tuis conatibus est impedimento, è medio tollendum curas? ipse verò administrationem rerum suscipis? quum possis non modo imperium solum Romanorum, sed etiam multa simul gubernare; Age pare mihi vtilia consulenti, & experrectus suscipe rerum moderationem, & operam da vt Romanorum regnum floreat, hostium verò frangatur & debilitetur, & rebus ipsis ostende non temere neque frustra te florere ætate, aut reliquas animi præstantes virtutes tibi diuinitus concessas. habebis autem ad hanc rem opitulatorem & ministrum tuum affinem Porphyrogennetum, qui valde Deum inuocat, & cupit à parentis tui feueritate liberari, & à te videre regnum administrari. his verbis adductus Stephanus tanta affectus est imperij cupiditate, & patris ab imperio remouendi vt eam coercere non posset: quumq; incœpta aggressurus esset, verba quædam, iniecit fratri, quibus suum innuebat consilium. sed vbi ille primis verbis intractabilis repertus magis admonebat, ne confideret affini, verùm patriam seruaret fidē & amicitiā, illum omisit, vt sibi potius impedimento quàm auxilio futurum: decreuitq; per se, pro viribus facinus aggredi; ascito sibi socio Basilio, quem diximus, & Monacho Mariano Leonis Argyri filio, qui ab Imperatore Romano in multo honore habebatur, cuiq; fidem habebat, & quibusdam alijs cum ipsis. obseruato igitur opportuno tempore ab imperio parentem suum deijcit, mensis Decembris. 16. indictione tertia anno. 6453. vigesimum sextum in imperio degentem annum, & in primam insulam relegat detonsum monachum vel inuitum. Exacto igitur Romano statim Stephanus rerum administrationi acrius incumbit socios habens & affinem & fratrem, sed quia non in omnibus æque sentiebant, verùm discrepabant, aliquando; hac de causa offensionem exortum est initium, & alter alteri in suspicionem veniebat, Porphyrogenneto Stephanus, & Stephano vicissim Porphyrogenetus, alter in alterū indecora turpiaq; conijcere: & Stephanos curā ac studiū non vulgare

gare adhibebat, vt fratrem & affinem exigeret, & solus ipse Monarcha res procuraret; sed quando secundum poetam sunt alia etiam igne calidiora, imprudens magis detrimentum accepit à Constantino quàm intulit. siquidem ille, quum sibi strui sensisset insidias, nulla interposita mora incœpta aggressus est, multum Helena sua vxore ad id ipsum irritante, vt imperio fratres priuaret. Communicato igitur arcano Basilio Petino & per ipsum sibi ascitis Mariano, itemq; Nicephoro, & Leone Bardę Phocę filijs, & Nicolao & Leone Turoicijs, & alijs non paucis Stephanum, & Constantinum nihil suspicantes ipso prandij tempore, simul prandentes corripit & à Regia abducit vigesima prima Ianuarij mensis, eadem tertia indictione; & in naues impositos relegat alterum in Panormum insulam, Constantinum autem in Terebinthum & per Basilium Cæsariam & Anastasium Heracliam ambo clericos detondet, paulò post translatos Stephanum in Præconessum deinde in Rhodum & ad extremum ad Mitylenem, Constantinum verò in Samothracem. sed Stephanus forti animo perseuerauit ferre illata sibi infortunia, Constantinus autem ita affectus, vt non negligendam rem curaret, quum audentius, quàm par est, insurgeret, & sæpe fugam tentaret, altero anno postquam è regno excidit, interfecto eo, qui se custodiret, à reliquis ipse quoque interficitur. Mense autem Iulio, sexta indictione Romanus etiam ipsorum pater naturæ concessit, & in myrelæo sepelitur. Porphyrogennetus autem, sublatis è medio ijs, quos suspectos habebat, & solus supremum imperium nactus, sacro paschate eiusdem indictionis Romano filio diadema imponit, cerimonias sacras peragente, ac benedicente Theophilacto patriarcha. quum existimaretur autem vir strenuus futurus, & accuratius, quæ imperio conducerent, procuraturus, si solus imperaret, multo dissolutior visus est, neque respondit expectationi: nihil enim præstitit ea dignum; nam & à vino vincebatur, & difficilioribus, quæq; maioris laboris indigerent, facillima præferebat, neque excusari poterat, si quid offendisset: & sine vlla misericordia puniebat, neque vllum habebat in creandis magistratibus discrimen, neque ab optimatibus eos administrari habito eorum delectu volebat, quod magnifici Imperij opus est, sed cuilibet magistratum committens verbi gratia præturam, aut administrationem ciuitatis non probatis viris, auctor erat, vt plerjq; viles, neque à culpa vacui, ad maximos Reipublicæ magistratus gerendos deligerentur, multum ad eam rem adiuuantibus Helena vxore, & Basilio regij cubiculi præfecto, qui magistratus venales effecerant; verùm non omnino laudabilium actionum expers fuit Constantinus; quam enim sumus in præsenti commemoraturi, ea laude & admiratione digna, obscurare & veluti vmbra quadam regere potuit, multa illius vitia; etenim doctrinas, Arithmeticam, musicam, Astronomiam, Geometriam, Stereometriam, & omnium præstantissimam Philosophiam, quæ iamdiu negligentia, & superiorum principum inscitia defecerant, proprio studio recupera-

uit,perquisitis in vna quaque ipsarum peritissimis, ac probatissimis viris & inuentis,magistrisq; constitutis, & probos homines approbans, & apud se detinens,expulsa temeritate auctor fuit,vt breui Reipublicæ administratio ad probabiliorem rationem traduceretur; curam item suscepit earum artium, quæ quum manu tractentur, mechanicæ dicuntur, & ad magnum incrementum eas perduxit: fuit etiam erga Deum pius & relligiosus ac liberalis. neque vnquam, quum supplicationes fierent, ad sacra templa accessit inanis, neque sine fructu coram Deo conspectus est, verùm magnifica dona,& qualia deceret amatorem Christi Imperatorem; afferebat: Remuneratus est item eos, qui sibi ad expellendos fratres operam nauauerant. Bardam Phocam eo honore affecit, vt crearetur Magister & domesticus scholarum Orientis, Nicephorum, & Leonem ipsius filios,alterum Orientis exercitus ducem Nicephorum, alterum Cappadociæ præfectum declarans,& Constantinum alterum filiorum Seleuciæ,Basilium autem Petinum magnæ sodalitatis præsidem, Marianum Argyrum comitem stabuli, & corticium Manuelem excubiarum præfectum. execuit Romanum Stephani filium,qui postea Sebastophorus fuit, itemque Basilium è serua natum Romano seni, & Michaelem Christophori Imperatoris filium clericum totondit,adamantinis autem,vt ipse existimabat, vinculis confirmato imperio,omniq; suspicione prorsus remota,quum sibi videretur in tuto collocatus,parum abfuit, quin in duas maximas incideret insidias. Theophanes enim regij cubiculi præfectus voluit senem Romanum ex prima insula ad palatium adducere,cum alijs haud paucis, quos sibi conscios habebat, & alij quidam Leo,videlicet Cladon,Gregorius Macedo,& Theodosius princeps equisonum Stephani,& Ioannes rector,de Stephano à Mitilene reducendo, & in imperio collocando consilium cepere. verùm patefactis consilijs à quibusdam coniuratis, Theophanes cum suis adiutoribus in exilium eiectus est, qui verò Stephano fauebant,cæsi & publice traducti naribus amputati eiecti sunt.

Non desistebant autem Turci in Romanorum regionem irrumpere, eamq; depopulari quoad Bolesodes ipsorum dux, quum decreuisset Christianorum fidem amplexari ad Constantinopolim peruenit,& baptizatus, à Constantino Imperatore suscipitur,patriciatus dignitate decoratus, ac multæ pecuniæ compos effectus, deinde domum reuersus est. paulò post item Gylas ipse quoque Turcorum dux Constantinopolim ingressus baptizatur, paribusq; & ipse affectus muneribus & honoribus discessit. assumpsit autem & secum adduxit monachum quemdam Hierotheum nomine qui habebatur relligiosus ac pius, Turciæ episcopum à Theophilacto delectum, qui eo profectus multos à barbaro errore ad relligionem Christianorum traduxit. verùm Gylas in fide permansit,neque ipse in Romanos inuadens, neq; captos Christianos negligens, sed redemptos precio curans in libertatem vindicabat. Bolosodes autem violato fœdere diuino sæpe omnem exercitum in Romanos adduxit. quod quum

in Francos

in Francos quoque facere decreuisset, captus ab Otone ipsorum Rege in crucem actus est: & ea quæ fuerat vxor ducis Rhos qui contra Romanos classem adduxerat, Elga nomine, mortuo ipsius viro, ad Constantinopolim se contulit, & baptizata, quum synceræ fidei cultum se suscipere instituisse, ostendisset; pro sui propositi dignitate ornata domum rediit: quum verò Romano despon sa puella mortua esset, vt diximus, virgo; despondet illi Imperator ac pater aliá vxorem, non Illustri sed obscuro loco natam, & à vilibus, atque cauponariam artem exercentibus Anastaso appellatam, sed ab eo Theophano nomine mutato vocatam. Quum autem Ameras Tarsi contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam presbyter Themel nomine sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Saracenorum irruptionem relicto sacrificandi munere, ità vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysterium sic eos qui inuaserant, propulsauit, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere postquam non impetrauit veniam ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit: atq; cum ipsis egressus non solum Cappadociam & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam, quæ minor dicitur peruenit, & quanta detrimenta intulerit ne scribere quidem nobis fas est. Iam verò, vt diximus, creatus domesticus Scholarum Bardas Phocas, nihil memoria dignum gessit, quando enim subiectus alteri fuit, admirabilem se ducem præbuit, quando verò ab illius mente omnis exercitus potestas dependebat, nihil vel parum profuit Romanorum imperio: captus enim auaritiæ morbo, de mente deductus est. quare aliquando quum inopinato in Militem Chaudam incidisset, ab omnibus, vt aiunt, relictus: parum abfuit, quin caperetur, nisi scutis protegentes eum ministri à captiuitate eum liberassent; vulnus autem accepit in fronte ingens & altum, ita vt vsque ad obitum insignem circum tulerit cicatricem: Nicephorus autem, & Leo, ipsius filij omni turpi lucro superiores, & subiectos sibi veluti legitimos filios gubernantes, plurimum Romanorum imperium adiuuerunt; & prosperi Nicephori successus, ne continens interrumpatur historia, in rebus, quæ de ipso memoriæ mandantur, recensebuntur. at Leo Aposalair illustrem virum, & Chabdæ propinquum, cum infinita multitudine in Romanos egressum, & in fugam versum comprehendit; & Constantinopolim misit; alijs militibus partim in prælio occisis, partim viuis captis: quem ad Regiam vrbem adductum, Imperator Cōstantinus, quum in Triumpho eum duxisset, eiusq; ceruicem pedibus conculcasset, honoribus ac muneribus est prosequutus, Constantinum verò reliquum Phocæ filium viuum captum Chabdam ad Chalepe perduxit. quumq; multum conatus esset ad execrabilem suum cultum eum traducere; vbi constantem reperit, veneno eum interemit. cuius rei fama admodum dolens Bardas, omnes quos habebat captiuos ipsius Chabdam propinquos gladio interfecit, & præterea qui

missus

miſſus fuerat, vt permutationem faceret Paulus magiſter Monachus, re infecta rediјt: & Chabdam intolerabili dolore ob cognatos affectus contra Romanos cum exercitu inuadit. ſecum adducens, ad ſe miſſum ab Imperatore de pace nuntium, Nicetam Patricium Chalcuzzen, & multos ſtrenuos viros fortiſſimos ac nobiles Romanos viuos cepit. Sed cum Nicetas Phocæ clam indicaſſet omnia Chabdæ conſilia & itinera quibus eſſet rediturus, prope quendam locum Phocas inſidias collocat, vbi anguſtus erat & præceps aditus, quo quum perueniſſet, Chabdam in medijs anguſtijs ab inſidijs eſt circumuentus. nam qui ibi collocati fuerant, quum ſurrexiſſet, ſaxa eximia in ipſum deuoluebant, & omnis generis tela conijciebant, & Chalcuzzes hortatus quoſdam Saracenos, & donis ſibi ipſis conciliatis, vt ad fugiendum ſuam ſibi operam nauarent, cum omnibus ſuis familiaribus clam aufugit, Agarenorum verò infinita occubuit multitudo. Chabdam verò interfectis ijs, quos vinctos detinebat, cum paucis ignominioſè & incōpoſitè vix potuit effugere periculum. Anno autem duodecimo Imperij Conſtantini, mundi verò. 6464. menſis Februarij vigeſima ſeptima, indictione. 14. deceſſit è vita Theophilactus Patriarcha, ſacerdotio functus annos. 23. dies viginti quinque, ſedecim natus annos, quando contra Canones Eccleſiæ accepit gubernacula, & ſub pædagogis, heu vſque ad aliquod tempus vitam tranſegit, atque vtinam id ſemper ille feciſſet, videbatur enim grauis eſſe & moderatus ſed cum iam ad maturiorem perueniſſet ætatem, permiſſus ſuo modo viuere, nihil ex ijs, quæ turpiſſima eſſent, aut omnino interdicta prætermiſit, venales proponens eccleſiaſticos ordines, & creationes Epiſcoporum, & alia faciens, quæ veris Epiſcopis indecora eſſent, equorum cupiditate inſaniens, & venationibus deditus, aliaq; turpia patrans facinora, quæ ſigillatim enarrare, præterquam quod haud decet, etiam nefas eſt, ſed vnius tantum facienda mentio eſt, vt illius mens à diſciplina abhorrens oſtendatur. Amore intollerabili detinebatur equos poſſidendi, & ſupra duo millia ſibi comparaſſe dicitur, quibus alendis ſemper plurimum ſtudebat, non fœnū aut ordea illis apponens, ſed pinorum fructus, & amygdala, & piſtacia, itemq; dactylos, & caricas, & vuas paſſas molliores, odoratiſſimo vino miſcens, & crocum cinammomumq; & Balſamum atque alia aromata, cum ijs, quæ diximus ſingulis equis apponebat ad alios cibos. aiunt etiam ſacra perageti magna illa quinta ſacræ cœnæ die, & preces myſteriorum legenti, miniſtrum illum, cui fuerat equorum commiſſa cura hoc bonum nuncium attuliſſe, maxime inſignem illam phorbantem equam, addito nomine, peperiſſe, at illum præ nimio gaudio, quod reliquum erat ſacrificij, vtcumque peracto, curſu ad ſtabulum contendiſſe. conſpectoq; nato pullo, abſurdo ſpectaculo expletum, ad magnum templum rediјſſe, vt abſolueret Sanctæ Dei ac ſaluatoris noſtri paſſionis hymnum. illius item opus fuit, mos qui etiam num viget, in ſacris ac publicis populi celebritatibus contumelia afficiendi, deum, & ſanctorum

ctorum memoriam, per quædam indecora cantica, ac risus, & temerarias exclamationes, dum matutino tempore hymni perficiuntur, quos oportuit afflicto atque contrito corde pro nostra salute Deo adhiberi, coacta enim frequentia hominum infamium, ipsisq; præfecto Euthymio quodam, cognomento Cæsne, quem ipse Ecclesiæ domesticum creauerat, satanicas saltationes, & indecores clamores, & cantica ex triuijs, atque fornicibus percepta, eos celebrare docuit. & ita viuens vitam finit, dum temere equitans ad quemdam maritimum murum illisus sanguineum ex ore expuit, & biennium morbo laborans, quum in hydropisim incidisset, mortuus est. ac tertia Aprilis mensis eadem indictione in locum ipsius patriarcha deligitur Polyeuctus monachus, Constantini alumnus, atque discipulus, à parentibus exectus, diutiusq; in monastica vita laudabiliter versatus, quem Imperator ob excellentem sapientiam & simplicitatem morum, & inopiam deligit patriarcham, non Heracleæ Episcopo, vt mos erat, sed Basilio Cæsariæ manus imponente. Nicephorus enim Heracleæ præses, imperatori quadam de causa inuisus, haud permissus est, manus imponere, ex quo non mediocris infamia inusta est, non modo ei, qui delegit, & manum imposuit, verùm etiam ipsi delecto vt qui manus sibi imponi non secundum Canones consensisset, attamen delectus, & veritatem libere professus, multum studij adhibebat, vt insolentia propinquorum senis Romani in iudicium vocaretur, & magno sabbato Imperatorem in magnum templum ingressum adduxit ad vlciscenda patrata facinora, quod ipse haud libenter fecit. quin etiam Basilius qui postea regij cubiculi præfectus fuit, e serua natus seni Romano, quique Helenam sororem suam Imperatori traditam nuptui Reginam effecerat, ita effecit Constantinum, atque ei persuasit, vt non solum Patriarchæ condemnaret creationem, sed etiam causam quæreret & occasionem, qua eum de sede deijceret, multum etiam Theodoro Cyzico in ipsum hunc instigante, quasi verò tempus ambitiose decertaret, vt simul consentientes & concordes ostenderetur Patriarchæ etiam Romanorum Occidentis Ecclesiam gubernandam sortitus est Ioannes Alberici filius, ad omnem lasciuiã vitiumq; propẽsus, quem Oto Francorum Imperator quum eiecisset, in eius locum alterum Pastorem præfecit ecclesiæ.

Polyeuctus autem primo sui sacerdotij anno in sacris diplomatibus inscripsit Euthymij Patriarchæ nomen illius, qui Leonem Imperatorem sibi socium asciuerat, quando quartam duxit vxorem. ad hoc quidam Episcopi ad breue quoddam tempus recusarunt Polyeucti socij esse. verùm paulatim Imperatoris obsequuti voluntati, risum mouerunt iudicantibus; adducta est eodem tempore ex Antiochia in vrbem regiam veneranda præcursoris manus, à quodam Diacono Iob nomine, furto rapta, quæ quum ad Chalcedonem peruenisset, Imperator missa regia trireme & senatorij ordinis principibus egresso quoque obuiam Patriarcha Polyeucto cum omni clero, cum facibus ac lampadi-

lampadibus,& thure eam in regiam perduxit.Bardas autem domesticum scho larum contra Agarenos Orientis cum exercitu profectus omnia, quæ ante pedes haberet, subegit occupatis quibusdam idoneis oppidis, & celeberrimam vrbem Adatam expugnauit,Imperator autem cupiens Saracenos, qui in Creta commorantes frequenter cum exercitu maritima Romanæ regionis loca inuadebant, ac populabantur factis excursionibus, deterrere, eorumq; insolentes conatus coercere, quàm plurimis coactis copijs, & parata haud ignobili classe eam contra insulam mittit præfecto omnibus duce Constantino patricio Gongylio effęminato viro,& in vmbra educato,bellicæq; rei omnino rudi, vno ex cubicularijs palatij, qui quum in insulam transmisisset, nihilq; dignum duce gessisset,neque in tuto loco positis castris, neque constitutis exploratoribus, aut speculatoribus quorum opera Barbaros impetus euitaret: in maximum incidit periculum: Insulam enim incolentes animaduersa Ducis imperitia, ac negligentia idoneum nacti tempus repente hostium exercitum inuadunt,& in fugam facilè vertunt,ita vt plures Romanorum,aut capti sint, aut ferro absumpti.occuparunt etiam ipsa castra Romanis turpissime fugientibus, parumque abfuit,quin etiam Gongylius caperetur, nisi scutis eum protectum satellites à captiuitate liberassent, & in prætoriam nauim impositum seruassent incolumem.Romanus autem Imperatoris Constantini filius, quum iam ad maturiorem peruenisset ætatem, neque sustinere posset à parente suo res administrari, consilium cepit de eo è medio tollendo,conscia etiam sua vxore caupona.quũ enim Constantinus poculum ad se se expurgandum sumpturus esset, illi clam venenum miscuerunt,& Nicetæ mensæ præfecto persuaserunt, vt illud Imperatori porrigeret,quod ille sumpturus,positum ante venerandas imagines siue casu quodam,siue etiam sponte lapsus,maiorem partem effudit, reliquum autem à Constantino epotum,quod nimis exiguum esset, otiosum & inutile fuit amissa propria vi.verùm etiam sic Constantinus vix potuit superesse,grassante in illius latere veneno,& male ipsum afficiente.Anno autem sui imperij quintodecimo Septembri mense indictione tertia,anno mundi sex millesimo quadringentesimo sexagesimooctauo exit Constantinus Imperator in Olympum montem specie quidem,vt patrum qui illic degebant, precibus armaretur, re autem vera vt cum Theodoro Cizici præfecto cõiungeretur, qui tunc ibi commorabatur,cumq; eo de abdicãdo Polyeucto cõsultaret. illuc igitur profectus siue corporis morbo, siue rursus à filio veneno confectus dolens, recessit, & ad extremum Septembris mensis in lecto decumbens ad regiam vrbem peruenit, nonaq; Nouembris mensis vita functus est, infectis rebus, de quibus consulu erat,relictis,quum vixisset omne vitæ tempus annos quinquaginta quatuor ac menses duos,regnasset autem cum patre, & Alexandro patruo, suaq; matre annos tresdecim:deinde cum Romano,qui Tyrannidem occupauit,annos viginti sex,& postquam ille imperio excidit, solus rerum potitus annos quindecim,

cim, mortuusq; sepelitur cum suo parente vsque ad extremũ spiritum Polyeucto infestus ac de eo deijciendo cogitans, quibusdam diebus ante ipsius obitum ad quoddam tempus continenter appetente vespera lapides superne emissi, & intra illius domos multo impetu delapsi eximios strepitus edebant. quum verò existimaret à superioribus locis Magnauræ eos deferri, custodes ad multas noctes instituit, si quem deprehéderet id ausum. sed frustra se laborare nescius erat, quippe quum non ab hominibus ea res accideret, sed à superiore potestate fieret. Quum autem decessisset Constantinus, & ad alium vitæ statum migrasset, Romanus eius filius Imperio potitur: & creans præfectos sibi beneuolos, & amicos, imperiumq; pro viribus administrans, sacra paschæ celebritate eadem indictione tertia Basilium quoque filium coronandum manibus Polyeucti Patriarchæ curat in templo. In sequenti anno nascitur ei alter filius in palatijs fontium, cui propter patrem, Constantini nomen imposuit. iuuenis verò quum esset, seq; voluptatibus dedisset, Reipublicæ curas Iosepho præposito, & regij cubiculi præfecto, cui cognomen erat Briggas, commisit: ipse autem nihil aliud curabat, quàm vt cum cynedis, & profanis viris, ac meretricibus, histrionibus, & scurris turpia patraret. Igitur etiam clericum quemdam Ioannem exectum ob indecora quædam facinora ab Imperatore Constantino eiectum, & monasticum habitum indutum, qui vsque ad illius obitum delituerat, postquam suscepit imperium, exutum monachorum habitu, & clericorum rursum vestem indutum in suorum cubiculariorum numerum ascripsit. Polyeuctus autem zelo plenus multum aduersabatur, & Imperatorem instigabat, vt à suo eum cultu remoueret, qui monachorum professionem eiurasset. verùm quum ille excusaret, assereretq; non re vera talem habitum illum induisse, vel accepisse ab aliquo sacerdote benedictionem, sed tantum Imperatoris metu simulasse monasticam vitam, deceptus Polyeuctus eum dimisit, multum etiam id studente Iosepho, & viuere secularium more, ac nouo instituto vsque ad obitum Romani perseuerauerit, quo uita functo habitum monachorum rursus induitur, non tamen mutata voluntate hoc anno Nicephorum magistrum Phocam domesticum iam creatum scholarum Orientis à Constantino Imperatore, qui multa de Saracenis Orientis trophea erexerat, & Tarsi Ameram Caramnem, & Chabdam Chalep, & Tripolis Izith penitus profligarat, contra Saracenos qui in Creta commorabantur, mittit, tradito ipsi exercitu delectorum militum, atque optime instructa classe. hic autem quum ad insulam transmisisset, dum primam descensionem faceret, cum præsentibus ac prohibentibus Agarenis congressus, ijsq; fugatis, & ipse tuto descendit, & exercitum sine periculo traiecit; vallum igitur forte construxit, alta fossa & stragulis, & clauis communitum, classeq; in tranquillissimis portibus atque in tuto omni collocata valide aggressus est vrbes insulæ oppugnare, septemque integris mensibus, omnibus belli-

R corum

corum tormentorum machinis vſus, & muros euertens & urbes & oppida ſubegit. ſeptima autem die Martij menſis, indictione quarta, etiam omnium munitiſſimam vrbem, quam indigenæ Chandaca vocabant, depopulatus & Inſulæ præfecto Curupe nomine capto, & Anema, qui poſt ipſum præfuit inſulæ, ac tota inſula in ſeruitutem redacta ibi diutius erat permanſurus, & quæ ad eam pertinebant, moderaturus. ſed quum fama vigeret, quæ aſſerebat, eum qui occupaturus ipſam inſulam eſſet, Romanum virum neceſſario Imperatorem Romanorum futurum: accerſiuit inde Nicephorum, quum ille adhuc in Creta commoraretur, ne regionem Orientis, Arabes finitimi percurrerent, præſertim Chabdam Chalep Ameras vir bellicoſus, & in alijs rebus agendis ſtrenuus; Leonem Phocam Nicephori fratrem, quem Magiſtri dignitate ornauerat, miſit vt domeſtici munus obiret, qui quum tranſmiſiſſet, cum Chabdam congreſſus in quodam loco, cui nomen Adraſus, eum fundit, fugatque, eiusq; exercitum penitus profligat, alijs in prælio cadentibus numero infinitis, alijs captis & in vrbem miſſis, quorum numerus talis erat, vt & vrbanæ domus, & agri ſeruis complerentur, ſolus autem ipſorum princeps Chabdam cum paucis admodum periculum effugiens in patrias ſedes reuerſus eſt. Ingredientem autem vrbem Leonem valde liberaliter excepit Imperator, & victoriæ triumphis decorandum curauit, ac præmijs pro dignitate donandum. Altero autem anno Imperij Romani multi capti ſunt ciues, qui inſidias ipſi moliti fuerant, quorum princeps & auctor erat Baſilius magiſter cognomine Petinus, & alij quidam nobiles, patricius Paſchalius, & patricius Bardalibis filius, & Nicolaus Chalcuzzes, qui ſtatuerant die equeſtrium ludorum deſcendentem Imperatorem occidere, & Baſilium in Throno regio collocatum, Imperatorem declarare. verùm indicatis inſidijs Imperatori a quodam ex coniuratis Ioannico nomine, genere Saraceno, antequam conſtituta dies adueniſſet, à Ioſeph comprehenſi atque conuicti & crudeliſſime cæſi excepto ſolo Baſilio, eademq; ludorum die per vrbem traducti in exilium eiecti ſunt, & monachi detonſi. ſed breui tempore calamitate vexati reuocati fuere ab Imperatore, qui ſua in eos clementia vſus eſt. ſolus autem Baſilius Petinus de mente deductus abijt in præconeſum, iuſta eum ira perſequente propter ea, quæ doloſe in Stephanum Imperatorem patrarat, quem prodidit Conſtantino: ea quę Petino acciderant & alijs, quum vidiſſet Magiſter Romanus Saronites ob filiam Romani ſenis gener, & ne eadem ipſe quoque pateretur, veritus, quum ſibi ob nobilitatem inuideretur, ac ſuſpectus eſſet, ſuis facultatibus liberis, vt uoluit diſtributis, & quod reliquum erat, pauperibus impertitus monachum habitũ induit: & ad Elegmorum monaſterium ſe contulit, vbi diutius commoratus ab ijs Imperatoribus qui poſtea regnarunt, eximie cultus eſt.

His temporibus vir quidam apparuit Philoreus nomine ſatelles Romani Magiſtri Muſule Romani ſenis nepotis. hic ſuper equum velociſſimum impoſito

sito pallio rectus stans, & gladium manibus gestans currente quantum maxime poterat equo circuibat Euripum hippodromi sursum ac deorsum gladium versans; neque prorsus à statu delabens; Grassatus est item his diebus morbus, qui pridem Romanorum regionem inuaserat, & vexarat occideratq; boues, morbus inquam pestilens, qui craua appellatur, quem exordium sumpsisse aiunt tempore Romani senis, nam proxime cisternam Bini quum Romanus ædificaret sibi ad refrigerationem, caloris æstiui palatia, & fundamenta iaceren tur, Bouis marmorei aiunt inuentum caput fuisse: quod qui inuenere contritum in Titani fornacem inijciunt, ex eo ad hæc vsque tempora non destitere vbique terrarum, quæ Romano pareant Imperio, bouum genus corrumpi. Romanus autem incitatus ab vxore conatus est è Regia expellere Helenam matrem, atque sorores, & in palatia Antiochi relegare. quo cognito Helena ad lamenta & diram execrationem conuersa, filium placauit ipsius veritum execrationem. Verùm ipsa dum taxat permissa est suo loco manere, sorores verò expulsas per Ioannem studij ducem monachas totondit. quæ simul atque ipse discessit monasticam vestem exutę carnes comederunt. Helena verò propter eiectas filias admodum dolens, quum parum insuper vixisset, vigesima mensis septembris indictione quinta è vita decessit, & regio funere elata sepulta est in arca parentis. Nicephorus autam Phocas, vt antè dictum est, iussus à Creta redire, non permissus est Cōstantinopolim ingredi, sed in Orientem cum toto exercitu proficisci iussus est. nam Chabdam quum se è superiore clade refecisset, rursus cępit resistere; coactoq; idoneo exercitu existimabatur res Romanas aggressurus; sed Phocas in Syriam profectus statatia pugna eum in fugam vertit, & vi victum, in interiorem Syriæ partem compulit, ipse autem Berream excepta arce expugnauit, multasq; diuitias & prædam cum multis captiuis cepit, in libertatem vindicatis Christianis, qui ibi vincti detinebantur, ac domum missis. quinta decima autem martij mensis indictione sexta anno sexmillesimo quadringentesimo septuagesimo primo mortuus est Romanus Imperator, viginti quattuor natus annos, quum annos tresdecim regnasset, menses quatuor, dies quinque. vt aliqui asserunt, exhausto corpore turpissimis & voluptarijs rebus. vt autem alij auctores sunt, veneno peremptus. Imperium verò excipiunt Basilius & Constantinus illius filij cum Theophano matre, nata quoque ipsi filia, duobus ante mortem diebus, quam Annam appellarunt. fuit autem Romanus statura magnus, quamuis patre minor, moribus mitis, ac mansuetus, & moderatus, & quamuis iuuenis, attamen prudens ac perspicax, & ad Rempublicam administrandam maxime idoneus, si quidem ei concessum fuisset à ministris. verùm quum domestici & intimi familiares eum iuuenilibus cupiditatibus addixissent, vt ipsi Rempublicam administrantes immensas diuitias compararent, ignauum, & ad res procurandas minus idoneum reddidere. Aprili autem mense eadem sexta indictione Pho-

cas iussu Reginæ ingreditur Constantinopolim, Iosepho omnino, vt pridem prohibente, & de captis spolijs, & Berrœa triumphauit in hippodromo, allata etiam quadam parte indumenti Ioannis Baptistæ, quam in Berrœa repositam inuenerat: Hunc autem verebatur suspectumq; habebat Briggas, sed ipse dissimulans nescio quid eum imprudentem decepit in hunc modum. assumpto secum Phocas quodam satellite circiter horam prandij, domum Ioseph se confert, pulsataq; ianua, ianitori iussit, vt hero indicaret, quis esset. quo facto iussus ingreditur, & remotis arbitris cum Ioseph colloquens ostendit ei vestem ex pilis confectam, qua se se sub alijs vestibus induerat, & iureiurando adhibito ei significauit, se monasticæ vitæ cupiditate captum iampridem sumpturum fuisse habitum, seq; huiusce vitæ curis subductum ire, nisi voluntatis inclinatio in Imperatores Constantinum, & Romanum illum detinuissent, & iam iam se inceptum consilium ad exitum perducturum: eiq; supplicauit, ne temere se suspectum haberet. quod conspicatus Ioseph statim ad pedes illius accidit pœnitere se certo affirmans, ac numquam fidem habiturum, si quis eum deinceps accusarit; suspectum item Briggas habebat Stephanum Imperatorem, qui adhuc superstes erat, & exul in Methymna degebat, semperq; studebat eum accurationi custodiæ tradi. verùm ille die, qua magnum sabbatum celebratur, diuini sacramẽti particeps effectus, statim repente mortuus est, caussa nulla præeunte, sed à Theophano, tametsi procul habitaret, interfectus. Petrus autem Bulgarorum Rex, vxore sua vita functa, vt pacem renouaret, fœdus cum Imperatoribus percussit: datis obsidibus duobus liberis suis Borise & Romano, ac paulò post excessit è vita, & deinde filij in Bulgariam missi sunt, vt patrium retinerent imperium, & comites vltra progredi prohiberent, Daid enim & Moses, & Aron & Samuel vnius eorum comitum, qui in Bulgaria plurimum poterant filij, de rebellione cogitantes res Bulgarorum perturbabant, & hæc ita accidere. Briggas autem, quemadmodum diximus, deceptus à Nicephoro, quem domum abire permisit, facti pœnitens graui & iniquo animo ferebat, quod intra retia feram habens, eam imprudens & veluti mente captus dimisisset. cogitabat igitur quomodo & quo consilio ab huiuscemodi cura liberaretur. Itaque visum est ei vtilissimum esse ad Ioannem magistrum Zimiscem scribere virum magnanimum, ac strenuum in rebus agendis, quique secundum Phocam, erat Ducum nobilissimus, & copijs Orientis præfectus: itemq; ad Magistrum Romanum Curcuá, celeberrimum & insignem, qui similiter in Oriente ductabat exercitum, & pollicendis honoribus, ac muneribus, & dignitatis gradibus eos ad demoliendum Phocam excitare, scriptæq; sunt litteræ in hanc sententiam. Si Phocam rebellantem comprimerent, & Monachum tonderent, vel alio quodam modo è medio tollendum curarent, maximum imperium domestici scholarum Orientis traditum iri Ioanni, & domestici Occidentis Romano. allatis igitur litteris uiris, quos demonstrauimus, quando ergaPhocam bene animati

erant,

erant, eas statim ipsi recitant, hortantes, vt forti animo facinus aggrederetur, & nobile aliquid ac generosum cogitaret, sed timentem ac recusantem etiam suis manibus interfecturum minabantur. Idcirco mortis ille periculum veritus eorum adhortationi consensit, & secunda Iulij mensis eadem sexta indictione ab omnibus Orientis exercitibus à Cimisce adductis Romanorum declaratur Imperator, & hæc vna fama est; nam fertur & altera quæ verior videtur: eum multo tempore ante Imperij cupiditate affectum, quem non tantum ipsius amor incenderet, quam Reginæ Theophanis, quacum in regia vrbe degens rem habebat, sæpeque ad ipsam miserat intimum suum ministrum Michaelem, quo depræhenso, eum Briggas suspectum habere, Diuulgata igitur in Constantinopoli declaratione, & perturbatis rebus, Ioseph cui totius Reipublicę cura commissa erat, angebatur, & quidnam facto opus esset, animi dubius erat, quia ne ciuibus quidem erat ob aditus ad se difficultatem, amicus. quum igitur in Chrisopolim cum omni exercitu Nicephorus Phocas bonis omnibus celebratus descendisset, consilium Briggas cepit de eligendo aliquo Imperatore, ita putans se ingentē exercitus conatū compressurum. sed interim dū Phocas declararetur, Bardas huius pater, qui forte in Constantinopoli, peregre erat, supplex ad magnum templum se recipit, ac Leo illius frater, tametsi accurate custodiretur, clam aufugiens cum suo coniunctus est consanguineo. quo facto despondit Briggas animum, & summa sollicitudine mentis affectus, neque enim idoneus erat, qui difficillimis temporibus turbæ obsequi, aut multitudinem demulcere nosset. nam blandis verbis & placidis quum multitudinis conatus emolliendus sit, ille potius exasperare contra, atque exacerbare. omnibus enim ad magnum templum concurrentibus, ipse multitudinem perterrefaciens verba superba emisit & aspera. Ego, inquit, vestram temeritatem comprimam, atque impudentiam; faciam enim numo emptum triticum in sinu auferri. nondum præterierat integra dies, ex quo hoc dixerat; dominica erat, nona Augusti mensis: & vespera eiusdem diei Basilius Imperatoris Constantini regij cubiculi præfectus, infestus & inimicissimus Ioseph. cum suis amicis & propinquis commistos suos ministros ad suorum aduersariorum domos misit; & à secunda hora vsque ad sextam, euerterunt ac solo ęquarunt plurimas ciuium domos, quarum Iosephi erat maxime insignis, neque enim nobilium solum, ac ciuilium virorum, qui resistere viderentur, sed etiam aliorum plurium tenuiorum, quorum numerus erat infinitus, domus dirutæ sunt: si cui enim discordia cum aliquo intercessisset, is adducta secum inordinata multitudine, nemine prohibente, illius domum demoliri, & plures in hac perturbatione homines cęsi sunt, & hæc patrantes in plateis vrbis, vijs publicis, foris, angiportibus, Nicephorum celebrabant callinicum hoc est ob victoriam gloriosum, hoc factum educit è magno templo Bardam Phocæ parentem, miserabilem exulem, cui iam iam periculum imminebat, & Ioseph regij cubiculi præfectum antea valentius

de inflatum & elatum in ipsum supplicem miserandum introducit, cui propria salus erat in dubio. qui verò erant cum Basilio regij cubiculi præfecto, instructis triremibus, & assumpto regio Dromone cum omni classe ad Chrysopolim transmittunt, & inde Nicephorum assumptum ad Hebdomum adducunt, inde ipsi omnisq; ciuitatis populus, cum laudibus, plausibus, & tubis ac cymbalis, publicis supplicationibus adhibitis, per auream portā in vrbē regiā deducunt. quūq; ad magnū templū peruenissent, Polyeuctum Patriarcham paratū curarunt, vt ei regiū diadema imponeret; Hūc igitur coronat Polyeuctus in magni tēpli edito loco, dies erat Dñica, decima sexta Augusti mēsis, indictione sexta. missoq; monacho & Sincello studij Antonio, à regia Theophanē deijcit, atq; ad Petri palatia transmittit, ac paulò post in Paphlagoniam relegat, præfectum regij cubiculi Iosephum, & rursus haud multo post ad quoddam monasterium dictum à secretis in pythijs transfert, qui duos ibi integros moratus annos de vita decessit. Deligit etiam Cæsarem parentem suum, & vigesima Septembris mensis deposita persona ac scena ducit legitimam vxorem Theophano, tunc item carnes comedit, à quarum esu prius se se abstinebat, ex quo Bardas eius filius è priore vxore susceptus equitans in campo cum suo consobrino Topleuse colludens, hasta percussus haud sponte occubuit. hoc autem siue ob continentiam faciebat, siue vt simulans falleret imperantes, solus ipse secundum Deum norit. perfectis nuptijs in nouo ad palatium templo, quum ingressurus esset ad altare manu ipsum detinens Polyeuctus & sacris cancellis appropinquans ingreditur ipse in adyta, illum verò retro expulit: asserens non prius ipsi concessum iri, vt ad altare ingrediatur, quàm pœnas soluerit, eorum qui alteram ducunt vxorem. offendit hac re Nicephorum, neque destitit ei vsque ad obitum irasci. diuulgata etiam erat vbique fama haud mediocriter illum ecclesiam perturbasse, quia Nicephorus à sancto baptismate vnum ex filijs Theophanus susceperat, hanc famam vt probabilem caussam nactus Polyeuctus vel separandum ipsum ab vxore contendebat secundum Ecclesiæ canonem, vel ab Ecclesia ei recedendum, quod fecit retinens Theophano. conuocatis autem peregrinis Episcopis, qui erant in vrbe, & præstantioribus senatus, consultandam rem proposuit, omnes hi legem Copronymi esse dixerunt, & statuerunt non esse obseruandam, & idcirco scriptum repudij libellum ipsius arbitrio per miserunt, & diu recusantem Polyectum cum Imperatore colloqui, Cæsar certò affirmauit, eum non suscepisse puerum: quin etiam Stilianus protopapa magni palatij, ex quo primum talis fama cœperat diuulgari, coram senatu ac synodo neque vidisse se, neq; alicui dixisse, Bardam vel Nicephorum suscepisse puerum. Polyeuctus autem, quamuis aperte nosset Stilianum peierare, crimen synterniæ, id est, cum quis è baptismo filium suum vt alterius suscipit condonauit: & qui pridem instituerat, vt ei secundarum nuptiarum pœnæ imponerentur, hoc quoque peccatum deinde ei remisit. Nicephorus autem primo imperij sui

anno,

anno, contra Saracenos, qui in Sicilia erant, patricium Manuelem miſit, & nothum filium parrui ſui Leonis, qui declaratus fuerat domeſticus ſcholarum, etiam ſub Romano ſene oculis priuato, tradito ipſi idoneo cum claſſe exercitu. exiſtimabat enim iniuſtum iri ſibi ignominiam, ſi ſe imperanre Romanorum imperium tributa penderet Saracenis. verùm neceſſe eſt breuiter percurrere, quænam fuerit cauſa tribura ſoluendi Saracenis, & vnde duxerit initium. captis enim Syracuſis ab Africæ Saracenis, quo tempore Baſilius Macedo imperabat etiam tota inſula occupata fuit, vrbes euerſæ ac dirutæ, ſola excepta Panormo, quæ ſuperfuit, vnde veluti ex quodam propugnaculo profecti Agareni regionem contra ſitam occuparunt, & inde tranſmittentes inſulas vſque ad Peloponneſum diripiebant, iam iamq; ſperabantur Conſtantinopolim inuaſuri. conſilij igitur inops Baſilius, & idoneum miniſtrum ad hoc munus, perquirens, patricium delegit Nicephorum & domeſticum ſcholarum cognomine Phocam à quodam ſuorum maiorum, qui ſe ſtrenuum præbuerat. auus fuit Nicephorus Imperatoris Nicephori, vir generoſus ac prudẽs, erga Deum pius, erga homines iuſtus. hic quum in Italiam traieciſſet quemdam exercitum paulò intra Italiam expulit Saracenos, eosq; in Sicilia quieſcere coegit: huius viri templum dicuntur Itali conſtruxiſſe ad illius virtutis æternam atque indelebilem memoriam, non ſolum propter libertatem, ſed etiam propter aliud facinus memoria dignum. quum enim Romani cum exercitu eſſent domum redituri, multos italos captos properabant in tranſmarinam regionem ſeruos traijcere, quo cognito Nicephorus nihil loquutus, neque rota alicui ſuſpicione antequam Brunduſium perueniſſet, vnde illi tranſmiſſuri erant, vbi illuc acceſſete ipſe per ſe vnumquemque militum in naues imponens iuſſit tranſmitrere, & ita indigenas ſuam regionem tuto conceſſit incolere: pace igitur perpetuo vſa eſt Italia vſque ad Porphyrogenneti Conſtantini & matris ſuæ tempora, quibus regnantibus rurſus mouentes Saraceni nomine prohibente, Italiam percurrebant. Igitur qui imperabant, quum ſibi conſcij eſſent, non poſſe ſe Saracenis Orientis & Occidentis reſiſtere, quum etiam Bulgari iam fœdera violaſſent, ſtatuerunt cum Saracenis, qui in Sicilia erant fœdus percutiendum. Igitur per Euſtathium Calabriæ ducem vnum ex regijs cubicularijs conſenſere, vt annuum tributum penderetur Saracenis auri uiginti duo milia, percuſſoq; fœdere Ioannem Patricium cognomento Muralonem Calabriæ ducem delegerunt, qui indigenis odioſe imperitans, ab ipſis, qui ſe ad regem Longobardię Dandulphũ contulerant, interfectus eſt. Romano ſene modo Romanorum ſceptris potito, cui viſum eſt expedire, mitti cum nauibus milires, vt abſciſſam ex toto partem incolumem ſeruarent: miſſus eſt Coſmas patricius Thaſſaloniceñſis Dandulpho notus. qui quum traieciſſet in Italiam cum Dandulpho collocutus, hortabatur, vt à regione Romanorum abſtineret: & cum Imperatore conciliaretur, & pro hoſte amicum ipſum & ſocium faceret, quo primum renuente

nuente Cosmas vir prudens,& intelligens me oportet,inquit, Dandulpho amico salutaria consulere,quod si mihi vtilia consulenti parere non vis, tunc à veritate quamplurimum te aberrare intelliges, quando te ipso & tota gente in maxima pericula iniecta,desperabis haud potens ità magnæ, & forti potentiæ repugnare. cognoscens igitur Dandulphus opportuna consulere patricium, comprobauit monita,& paruit, admonens etiam regionum ,quæ defecerant, duces, vt ad pristinum redirent imperium suum agnoscentes Imperatorem, quibus parentibus,firma pax rursus Italiæ res, & Longobardiæ detinuit. princeps autem Bulgarorum Symeon multis erectis de Romanis trophæis, & ob ipsa elatus; Romanorum quoque somniabat imperium: Igitur missis nuntijs ad Phatlos Afrorum principem eum hortari vt cum classe ad Regiam vrbem accederet: pollicitus ipse per Thraciam se venturum cum ingenti exercitu,coniunctisq; exercitibus terra marique vrbem regiam oppugnaturum, diuisisq; æqualiter ipsius bonis se domum reditutum, ipsum verò Constantinopoli relicturum,Igitur quum Bulgari clam in Africam nauigassent, videreturq; vtilia Symeon admonere,adducebant secum quosdam præstantes Saracenos,vt quæ visa fuerant confirmarent, sed dum reuertuntur,incidunt in Calabres: & Byzantium cum Saracenis mittuntur. quos conspicatus Imperator, erat hic Romanus senex, & accurate percepta inita societate, intelligensq; si id fieret, se non mediocri sollicitudine affectum iri, sibi faciendum existimauit, vt munificentia ac liberalitate præsentem Saracenorum impetum refrenaret. Bulgaros igitur in custodiam tradidit,donisq; ingentibus Saracenos prosequutus,missis etiam ipsorum domino pretiosissimis muneribus omnium malorum remisit immunes,hortatus vt suo domino dicerent, ita nouisse Romanorum Imperatores suos hostes remunerari, & de annuo tributo se se excusauit, non dilatione,neque cunctatione factum esse,vt hactenus persolutum non sit, sed rerum perturbatione illic grassante. reuersi igitur ad suum dominum Saraceni,quum narrassent,quæ sibi ab Imperatore acciderant, eiusq; in se liberalitatem ac benignitatem:eiq; allata ab ipso dona reddidissent,lætatus Phatlos ijs omnibus quę audierat, debitorum sibi tributorum dimidium Romanis gratificatus est, & de viginti duobus millibus vndecim detraxit. Ex eo igitur tempore hæc Saracenis pendebantur, vsque ad Nicephorum declaratum Imperatorem: verùm quoad principes prudentes regnabant, & regio iura sua consequebatur,& ipsi à principibus subiecti à molestijs vacuam vitam degere, & tributum Saracenis sine vlla difficultate pendi;quum verò imperium iniustis & auaris commissum est,& subiecti populi vexati,& fœdus cum Saracenis percussum violari,etenim Crenites Chaldus à Porphyrogenneto Calabriæ præfectus, Saracenos qui in Africa & Sicilia funditus erant fame & bello Saracenorum in Cyrene,interituri propria auaritia recuperauit, & subiectos sibi populos haud mediocribus malis affecit: omnes enim res ad victum necessarias vili pretio ab indigenis

emptas,

emptas, plurimi Saracenis vendebant nullo negotio precium erogantibus, si quidem auro abundabat, & à fame & ab hostibus ad exiguum numerum redacti. verùm Crenites à Constantino magistratu abdicatus, & pecunia non sine dedecore spoliatus est, & senio confectus decessit. belli verò tempore Carthaginenses transfugas accepere Romani, quos Carthaginenses haud repetebant, immo etiam annuum tributũ concedebãt, veriti ne qua ratione offensi Romani, res ad victum necessarias vendi prohiberent, atque ita ipsi fame confici periclitarentur. postea verò finito bello, & transfugas repetiere, & tributi pensionem. quæ res quum à nemine præstaretur, pacem rupere, & transmittentes totam Calabriam populabantur. Constantinus igitur Imperator, quum nollet, quemadmodum socer suus, blande se Saracenis submittere, aut pacem renouare, sed potius statuens de statu rerum prælio disceptandum, coacto idoneo exercitu, ipsiq; præfecto patricio Malaceno, eum in Calabriam misit: iussitq; cum regionis præfecto coniungi. Hic erat Paschalius de quo paulò ante mentio facta est, vt cum eo communiter bellum à Carthaginensibus & Siculis illatum administrarent. præfecit autem missæ classi Mateo Ioannem. qui quum ad eam regionem peruenisset, infinita indigenis detrimenta inferebant per auaritiam rapiẽtes, & aliena vsurpantes, quæque vel ipsi hostes facere veriti essent. quibus auditis Saracenorum Ameras, Bulgarem, iam enim mortuus erat Phatlus, suos hortatus vt forti animo essent, neque hostium formidarent exercitum, qui in suos tot mala perpetrassent, occurrens forte prælium conflat, victoriamq; optimam & pulcherrimam reportauit, nullo negotio viuis ducibus captis. Deinde Constantinus Imperator, Ioannem à secretis cognomento Pilatum de pace cũ Saracenis acturum mittit. qui quum consueuissent nullis victorijs efferri, verùm pacem vel superiores amplexari, prompto animo cõsensere, & ad aliquod tempus pacem fecere. quod quum effluxisset, rursus transmisso exercitu, Calabros populabantur, rursusq; Constantinus contra ipsos nauales, terrestresq; copias mittit. duces autem erant naualis exercitus, is cui cognomen erat Carbeas, & Moroleon: præfectus autem peditum patricius Maryanus Argyrus. qui quum ad Hidruntem peruenissent, naues remis impellentes parabant in Siciliã cursum. At Saraceni fama perturbati, si quidem hæc nouit parua exaggerare, resq; terribiliores efficere, veriti ne quid detrimenti acciperent, quod sibi imperatis repente hostes appropinquassent, punico terrore occupati relictis castris è Rhegio fugerunt, & in Siciliam transmisere. dum verò ad Panormum nauigarent, grauissima tempestate oppressi nauibus è procella contritis, immo à Christo Deo in quem maledicta congesserant, omnes periere. Igitur cum Romanis fœdus percutiunt, & pax seruata est, quoad Phocas Imperator declaratus fuit. qui nuper delectus Imperator grauissimum ratus Saracenis tributa pendere, Manuelem, vt diximus, cum exercitu contra ipsos mittit. Hic admodum iuuenis & dignus qui potius inter milites ascriberetur, quã qui militibus

preſſet, multisq́; alijs vitijs obnoxius, neque meliora conſulentium rationem vllam habens, in quibuſdam aſperis, acceſſuque difficillimis locis Siciliæ cum omni exercitu concluſus, internecioni traditur. Viuus captus eſt Zorgrias, Nicetas item patricius, & claſſis Drungarius Eunuchus, & in Aphricam vinctus mittitur; hunc exitum ſortitus eſt Manuel, qui perniciei auctor fuit, totius exercitus. Imperator autem hoc ipſo tempore in Ciliciam mittit Ioannem magiſtrum, & domeſticum ſcholarum Orientis: iam declaratum Zimiſcem. hic quum perueniſſet ad vrbem Adenam, offendiſſetque exercitum delectorum Agarenorum ex omni Sicilia cum ipſis congreſſus per vim eos fundit, fugatq́; . alij Agareni iure belli cæſi ſunt. pars autem exercitus ad quemdam tumulum acceſſu difficilem ſe ſe fuga receperunt, & præruptum ex equis deſilientes, & loci freti opportunitate ſtrenue inuadentes propulſabant. quos quum vndique circumueniſſet Ioannes, quod equis non poterat in eos impetum facere, iuſſis militibus pedibus aggredi, ipſe quoque ſimul pedes aſcendit, eosq́; debellatos omnes interfecit, nemine prorſus terga vertente, ità vt præceps in campum fluminis inſtar, ſanguis effluxerit, & ab hoc caſu collis ille, collis ſanguinis vocatus fit. Hæc res vehementer Ioannis nomen extulit, & Saracenis extremi exitij auctor fuit. Nicephorus autem ſecundo ſui imperij anno, Menſe Iulio indictione ſeptima, in Ciliciam proficiſcitur cum ingenti Romanorum exercitu, & ſociorum Iberorum, Armeniorumque ſecum habens Theophano vxorem cum eius liberis, & illam quidem extra Ciliciam in quodam oppido relinquit nomine Drizio. Ipſe in Ciliciam ingreſſus Anazarbam, & Roſſum, & Adnam vrbes, & alia haud pauca oppida ſubegit, ad Tarſum autem, & Mopſueſtiam accedere veritus eſt, quod iam ſuperuenerat hyems, & ibi relicto idoneo exercitu in Cappadociam hybernandi cauſſa ſe recipit. vere autem appetente rurſus in Ciliciam ingreditur, & in duas partes diuiſo exercitu, Tarſi oppugnationem Leoni fratri permittit. ipſe aſſumpto reliquo exercitu ad Mopſueſtiam accedit. vbi valida vſus oppugnatione, ſimul opitulante ſibi fame, partem vrbis capit, hæc enim vrbs in duas partes interfluẽte Saro flumine diuiditur, ita vt duę vrbes videantur. altera igitur, vt diximus, parte capta, ad alteram Saraceni confugiunt vndique. quod captum erat incendentes: ſed acrius ad oppugnationẽ incumbente Imperatore, altera quoq́; pars capta eſt, nemine inde effugiente. Leo autem Imperatoris frater Tarſum obſidẽs, quũ exercitus partem pabulatum, frumẽtatumq́; miſiſſet, duce Monaſteriote, voti minime cõpos fuit. nam ſine cuſtode diſſipatos prædatores, noctu Tarſenſes egreſſi, ita vt nemo eorum eruptionẽ ſentire potuerit, inuadũt, & haud paucos interficiũt, & in his Monaſteriotẽ. Taſcenſes aũt cognita Mopſueſtiæ expugnatione, oppreſſiq́; obſidione & fame ad Leonẽ legatos mittunt, Imperatorẽ inuocantes, & ſupplicantes, vt incolumes dimitteret vrbe dedita. Ipſe autẽ quũ permiſiſſet, vt certũ quoddã pondus auferrent, alia oĩa vrbis bona diripuit, triduoq́;

duoq; post expugnationem classis maxima ex Ægypto aduenit opem Tarso latura, frumenti onusta & aliarum rerum quæ ad victum sunt necessariæ. verùm non permissa est ad terram appellere, neque descensionem facere, ab ijs militibus, quibus erat ab Imperatore maritima custodia commissa: quumq; non possent vti præsentibus, redierunt, in maximaq; naufragia ob ventorum violentiam inciderunt, & impetum bellicosarum Imperatoris nauium. Incensis igitur & combustis reliquis Ciliciæ vrbibus Octobri mense indictione nona, in Constantinopolim redijt, secum adducens Tarsi portas, & Mopsuestiæ, quas auro extrinsecus interpunctas, munus attulit regiæ vrbi dedicandum, alias ad arcem collocandas, alias ad aureæ portæ murum; attulit etiam Deo donum & sui exercitus decimam, venerandas cruces captas, quando domesticus scholarum Stypiotes Tarsum obsidens propria stultitia cum omni exercitu funditus deletus est: quas etiam sacrosancto templo Dei verbi Sophiæ dedicauit. secundo ipsius Imperij anno omnem etiam insulam Cyprum in Romanorum potestatem Nicephorus redegit, inde expulsis Agarenis per Nicetam patricium, & prætorem Chalcuzzem: tertio verò anno sui item Imperij appetente vere, rursus in Syriam inuasit Imperator. quumq; ad Antiochiam peruenisset, ipsam non est aggressus sperans fore, vt ne famam quidem ipsius sustinerent Antiochenses, deterriti ijs, quæ Ciliciæ vrbibus acciderant, sed ipsam præteriens in interiores Syriæ partes profectus est, multisq; vrbibus & agris ad Libanum & maritima loca sitis in suam potestatem redactus, mense Decembri redijt. sed fortiter bellum sustinentibus Antiochenis, quod ex finitimis locis multæ gentes in vrbem ingrederentur, vt ipsis opem ferrent, & commeatu Romano exercitui deficiente, factaq; ingenti palude, adeo vt transiri non posset, propter multam, quæ de cæde deciderat pluuiam, re infecta ad regiam vrbem se recepit, secum adducens eum, qui habebat effigiem non manu elaboratam formæ Christi, & Dei nostri imaginem quam in Hierapoli, à se expugnata reperit, & Capillorum Ioannis Baptistæ partem vnam sanguine concretam. quumque talis esset Nicephorus, ac talibus vsus honoribus, & functus magistratibus, adeoque res auxisset Romanorum, etenim vrbes amplius centum cepit, & oppida Ciliciæ, & Syriæ, & Phæniciæ, & Banisiæ, quorum maxima & nobilissima hæc erant, Anabarzus, Adana, Mopsuestia, Tarsus, Pagras, Synnephium, Laodicia, Chalep, vectigalesq;, ac stipendiarias fecisset, in Phænicia Tripolim, & Damascum, attamen odio omnibus esse, omnesq; illius interitum sitire, causas verò suo loco recensebit oratio. rediens igitur ex Antiochia Nicephorus Constantinopolim dum transiret montem Taurum, qui Maurus mons indigenarum lingua appellatur, constructa arce in medio monte in tumulo quodam munitissimo Michaelem Burzen patriciatus dignitate decoratũ, ibi reliquit, prætorẽ eũ nominans Mauri montis, iussitq; ibi manere, ac vigilare, & Antiochẽses omnibus modis prohibere, ne ad victũ ne-

cessaria exportarent, reliquit item Petrum vnum ex suis seruis Eunuchum, virum in rebus agendis strenuum, quem in Cicilia exercitus ducem fecit, iusso exercitu in Hyberna distribui, suumq; in sequenti anno expectare aduentum. ferebatur autem potuisse nullo negotio Antiochiam capere Imperator, sed noluisse, verùm de industria præteriens omisisse illius expugnationem, veritus diuulgatam famam, etenim ore omniũ ferebatur simulatq; expugnata vrbs esset, Imperatorem è vita decessurum, & tandem hoc metuens neque ipse Antiochiam aggressus est, & Petro & Burzæ præcepit, ne vllum in ipsam impetum facerent, sed ille his constitutis Constantinopolim ingreditur; Burzes autem Antiochiæ proximus, immortalem sibi gloriam comparare studens, parumq; Imperatoris monita curans: noctes diesq; considerabat, quomodo posset vrbem occupare. abibat igitur frequenter, & cum Antiochensibus de concordia colloquebatur, verum quum illi arroganter se gererent, & fœdera respuerunt, ipsis imprudentibus conciliatus est cuidam Saraceno nomine Ablax, quo decepto donis & pollicitationibus, vnius Turris Antiochiæ ad Occidentem sitæ mensuram adeptus est, Calla ipsa vocabatur, & deinde scalas fabricatus, quæ ad summam turrim pertinerent, obseruata illuni ac pluuia nocte, clam muro admotis scalis, cum trecentis militibus, quibus præerat, ascendit, & turris custodes interfecit, & alterius etiam propinquæ Turris, atque cum trecentis his duabus turribus occupatis, nuncium statim ad exercitus ducem mittit, vt quam primũ ad se cum toto exercitu properaret, quasi iam capta Vrbe, Petrus autem acceptis nuncijs cunctabatur, ac differebat, veritus Imperatoris iram, ne quid sibi inde mali accideret, tamquam illius iussis non obtemperanti. verùm instante Burze & alios subinde nuncios mittente, hortanteq; vt aduentum acceleraret, & significante non posse se diutius oppugnationem sustinere, etenim Antiochenses, quum captas turres cognouissent, vndique confluentes, turres properabant oppugnare, omnis generis tela conijcere, variasq; machinas admouere, & ignem subincẽdere, atque alia facere omnia, quæ facienda sunt ijs, qui cum vxoribus ac liberis perire periclitentur & eam vrbem amittere, quæ omnium Orientis vrbium præstantissima sit metuens strapopedracha.i.exercitus dux, ne si tot ac tales viri ob suam contumaciam perirent, Respublica Romanorum talis etiam vrbis detrimentum sustineret, inuitus ac nolens adhibita celeritate cum omni exercitu, accessit: reperitq; eos, qui cum Burze erant, admodum defatigatos, tribus enim diebus noctibusq; integris obsessi & oppugnati fuerant: cuius aduentu cognito Antiochenses animos despondere, & de continenti labore, quo turri incumbebant multum remiserunt. Burzes autem facultatem nactus descendit in vrbem, & gladio amputato vecte, quo portæ claudebantur, eas aperit, Petrumq; cùm omni exercitu introducit, & ita capta fuit magna & Illustris Antiochia. Quo audito Nicephorus, quum ob tantæ vrbis expugnationem lætari debuisset, & res suas Deo commendare, ille contra animo

doluit, &

doluit,& ſtratopedarcham accuſauit: Burzemq́; non modo ob alacritatem,& præclarum facinus, quod ſtrenue geſſerat; non laudauit, aut præmia eius virtute digna tribuit:ſed inſuper contumelijs affecit: & magiſtratu abdicatum domi manere iuſſit. hæc cauſſa,& reliqua quæ mox dicturi ſumus, inuiſum omnibus & execrandum reddidere Nicephorum, primum enim quando initio delatum ad ipſum eſt imperium,infinitis iniurijs laceſſentibus populum ipſius militibus,nullam rationem habebat,quod diceret, nihil mirum ſi in tanta populi frequentia,aliqui indignantur, & rurſus vrbem ingreſſus multis tum nobilibus,tum priuatis correptis,nullam ſontibus infligebat pœnam,ſed abſurda & turpia deſpiciebat triumphans laſciuijs,quibus intemperátes homines addicti,male ciues afficiebant, præſertim quorum haud mediocri opera fuerat vſus ad res recuperandas, deinde quum crebro exiret ad exigenda tributa male ſubiectum ſibi populum vexabat,non ſolum noua imperando tributa, & ex omnibus rebus exactiones,uerum etiam haud tolerandis prædis præter ea quæ diximus, adempta etiam eorum munerum,quæ conuocato ſenatui præberi con ſueuerant,parte,quod ſe ad bella pecunia indigere aſſereret, inſuper,quæ conſueta præberi dona ſacris domibus,& templis, quæ moueri nefas erat, vſurpabat,male,aſſerens ab epiſcopis pauperum pecuniam conſumi,& milites inopes eſſe,& quod omnium grauiſſimum eſt,legem quoque tulit, cui quidam inſtabiles epiſcopi,& adulatores ſubſcripſere,ſtatuentes non eſſe aut decernendum aut eligendum epiſcopum niſi illius conſilio ac iuſſu, mortuoq́; epiſcopo regium hominem miſſum iuſſit in funere præfinitos ſumptus facere,atq; ea,quæ ſuperfuere,accepit, & alia quædam ſtatuit omnem neceſſitatis formam exuperantia,quæ vt ſigillatim percurrantur, & magnam mentem & eloquentem linguam requirunt: curauit quoque legem ſanciendam, vt milites qui in prælio occubuiſſent digni cenſerentur præmijs perinde ac martyres, ſolo bello, non alia recenſens animæ ſalutem contineri. inſtititq́; vt & patriarcha & epiſcopi dogmati conſentirent, verum quidam admodum ſtrenue reſiſtentes eum ab incepto coercuere,propoſito,in medium magni Baſilij canone iubēte, ad trien nium expertes communionis eſſe, qui hoſtem in prælio occidiſſent. Et numū imminuit,excogitato eo,qui quadrans dicitur, & ex eo tempore duplicato nu miſmate, exactio publicorum tributorum grauius poſtulabatur; quum verò erogandum aliquid eſſet,leuius diſtribuebatur. quumq́; lex eſſet vt omnis character Imperatoris,niſi pondere imminueretur,& eiuſdem precij eſſet, tātundem valeret,ipſe cum lege conſtituta alijs antepoſuit, aliorumq́; minus valere iuſſit,qua de cauſſa haud mediocriter ſubiectum ſibi populum afflixit, diminuto precio. & quod peſſimum eſt,ob hanc rem oppreſſa Republica res venales nihil corrigebantur.ſed maxime omnium, quamuis multo ea grauiſſima forent, homines excruciauit, & offendit muri palatiorum conſtructio, multis enim circum palatium magnificis & pulcherrima arte elaboratis ædificijs euer

Nota.

ſis,ar-

sis, arcem tyrannicam contra miseros ciues cōdidit; officinis intus & horreis, & equorum stabulis ac fornacibus extructis, cibarijsq; completis: ei enim prædictum fuerat intra palatium ipsi moriendum esse, ignorabatq; miser, vt videtur, nisi dominus custodiat ciuitatem, frustra vigilare, qui custodit eam, nam perfecto muro ipse eadem die interijt, quando claues, is cui hæc cura commissa fuerat, ei allatas tradidit. Accessit etiam hoc ad ea quæ diximus, quòd odium in ipsum quàmplurimum auxit: commisso prælio in ipsa sancti Paschæ celebritate, inter nauale & Armenios plures homines interiere, & parum abfuit quin periret etiam magister Sisinnius & Eparchus, & hinc dissipata est fama, indignatum Nicephorum & iratum ciuibus & auctoribus perturbationis, die qua celebratur equorum cursus, de congregato populo supplicium sumpturum: ac paulò post quum ipse cursus equorum celebraretur, volens Nicephorus ciuibus ostendere, qualis esse deberet congressus, & fortassis eos ita deterrere, iussit quosdam strictis gladijs eductisq; quasi instar hostium percutere in conuiuio spectatorum. quo facto, spectatores, qui eorum, quæ videbantur, mentem ignorabant, cito accurrebant ad loca, vnde exiri posset. quæ quia in præcipiti sita erant, & periculosa mutuo se se conculcantes interibant, & profecto omnes perijssent pedibus alij aliorum obtriti, nisi Imperator in sella sedere sine metu atque intrepidus conspectus fuisset. quo viso populus immoto opinati illo inuito id factum esse, fugere destiterunt: quum verò publice ad fontem processisset Nicephorus die festo assumptionis Christi, dum rediret, propinqui eorum qui in hippodromo perierant, eum expectantes in foro pistorum panes vendentium contumeliosas in ipsum voces emisere, nefarium ac sceleratum vocantes, & suorum ciuium sanguine pollutum, puluerem q; & lapides in ipsum conijcientes vsque ad Magni Constantini forum, & fortasse metu perijsset, nisi nobiliores quidam ciues eum excipientes, eorum qui res perturbabant, seditionem compressissent, ipsum verò bonis ominibus prosequentes ac laudibus vsque ad palatium deduxissent. His igitur de caussis inuisum se ciuibus maxime sentiens insidiasq; veritus, arcem ædificandam curauit, verùm non potuit fatum effugere, immo quando sua omnia in optimo statu posita putauit, tunc è vita decessit, quo modo autem id acciderit suo loco dicetur.

Quarto autem ipsius imperij anno mense Iunio indictione decima, egressus est inuisurus Thraciæ vrbes, quumq; peruenisset ad eā quæ dicitur, magna fossa scripsit Petro Bulgariæ principi, ne sineret Turcos Istrum transmittere & regiones Romanorum vexare, quo non obtemperante, sed omnibus modis renuente Nicephorus filium principis Eccher sonis Calocyrum patriciatus dignitate honestatum ad Sphendoslhlabum Rossiæ mittit, donorum ac munerum haud paucorum pollicitatione ei persuadens, vt contra Bulgaros cum exercitu proficisceretur. Rhoxolani igitur obsequuti quum Bulgariam inuasissent, Augusto mense indictione vndecima, quinto ipsius Nicephori imperij

anno,

anno,multas vrbes & loca Bulgarorum ſolo æquarunt,prædaq; ingenti onuſti domum rediere. Sexto item eiuſdem imperij anno exercitu in Bulgariam addu cto,eadem quæ prius fecerunt: ſecunda autem die Septembris menſis hora noctis duodecima,indictione vndecima, fuit concuſſio & motus terræ vehemẽs, quo male affecta eſt Honorias & Paphlagonia.flarunt etiam venti menſe Maio eadem indictione ſæui et æſtuoſi,qui fruges vna cum ipſis vitibus & arboribus corrupere,ita vt inde vſque ad duodecimam indictionem, ingenti fame laboratum ſit. quumque habenda eſſet ratio Imperatori ſalutis eorum, qui ſibi ſubiecti erant, ille verò regium frumentum ſordide & illiberaliter vendens, ſtudensq; ciuium ſuorum calamitati gloriabatur,quaſi aliquid præclari geſſiſſet. quod, quum modius numiſmate uenderetur, ipſe duobus vendi imperaſſet, haud imitatus Baſilium Macedonem Imperatorem,qui noua dominica ingreſſus in magnorum Apoſtolorum templum, conſpicatusq; quoſdam ciues decoris veſtibus indutos & graues, alios autem triſtes ac mœſtos, ad ſe accedere iuſſos,cur non etiam ipſi die feſto ſplendidas veſtes geſtarent,interrogabat, ſed veluti in magna vrbis calamitate,lugerent.cui vnus ex illis reſpondit, te ò domine,eosq; qui tibi proximi ſunt,decet ſplendidis veſtibus indutos gaudere,quibus verò iam iam mors imminet,eos talia dedecent, an ignoras duos frumenti medimnos numiſmate venire, propter ventorum aſperitatem? ad hæc alte ſuſpirans Imperator miſericordia motus collachrymauit, eoſque multis uerbis conſolatus in regiam redijt:vbi accerſitos ad ſe,qui ciuilia negocia,& regia mu nera obibant,infinitis probris ac maledictis affecit,quod ſibi nihil de frumenti inopia indicaſſent, ſtatimq; expoſito regio & publico frumento duodecim medimnos numiſmate vendi iuſſit.cuius bonam mentem Deus approbãs impertitus eſt multam hominibus abundantiam. verùm hæc in illius laudem dicta ſint. Nicephorus autẽ magis gaudebat,quam opitulabatur, quum ciues vi deret oppreſſos,neque ipſe ſolus,ſed Leo quoque eius frater, cibariorum mercaturæ addictus, multis varijsq; calamitatibus orbem terrarum vexauit; quorum ſordidum lucrum & auaritiam vrbanis dicterijs ciues cauillabantur.nam quum olim egreſſus eſſet in campum Imperator vt ibi exerceret exercitum,ibi acceſſit quidam cano capite, conabaturq; in militum numerum aſcribi, ei dixit:tu vir ſenex, quomodo ſtudes in meorum militum numerum aſcribi? ille autem ingenioſe reſpondens,multo fortior,inquit,nunc ſum,quam olim quũ florebam ætate.& quomodo, eo percontante, quia, inquit,frumẽtum numiſmate emptum prius duobus mulis geſtandum curabam,ſed te imperante duorum numiſmatum frumentum ſine ſenſu ponderis humeris ipſe ſuſtineo. cognita igitur cauillatione nihil perturbatus receſſit. Saraceni autem poſt expu gnatas in Syria & Cilicia vrbes, Archiepiſcopum Hieroſolymorum Ioannẽ viuum combuſſerunt, quod videlicet eius monitis putabant fore vt ipſos Nicephorus inuaderet. incenderunt etiam pulcherrimum dominicæ ſepulturæ

Nota.

templum

templum, Hoc idem fecerunt Antiochenses interfecto suo Archiepiscopo Christophoro.se contulerunt autem ad Imperatorem Gregorius,& Pancratius Germani fratres,cedentes, ipsi suam regionem Taron, quos patriciatus dignitate decoratos possessionibus,quæ multos annuos redditus præberent, prosequutus est. Fuit Solis defectio vigesima secunda mensis Decembris, hora circiter tertia, ità vt astra apparerent. Regina autem Theophano auersata Nicephori consuetudinem,accersito quodam ex familiaribus Zimisce, ipsum reuocat domi suæ commorantem. Imperator enim ob quandam suspicionem ipsum prius domestici magistratu abdicatum iusserat domi suæ manere, neque inde exire,quem is,qui missus fuerat secum ducens,operam enim dederat adultera,vt litteras acciperet sibi reditum permittentes,ad Chalcedonem peruenit, consultoq; Imperatore an oporteat ipsum in regiam vrbem ingredi & parumper ibi eum expectare,imperante illa, noctu vndecima Decembris mensis anno. 6478. missis quibusdam eum adducit ad portum manufactum sub palatio, & sporta ipsum cum suis sursum attraxit. Erant autem patricius Michael Burzes, Leo Taxiarcha Balantes, & fidelissimi Zimisce Atzipotheodorus, & alij duo, qui ingressi strictis gladijs in Imperatoris cubiculum vbi ipsum in consueto lecto non deprehenderunt,deprehensos se se rati,parum abfuit, quin seipsos præcipitarent, nisi quemdam homunculum ex gynæceo comperissent, quo ducente deprehendunt Imperatorem iacentem in strato purpureo, & vrsina pelle,quam acceperat à Michaele monacho, Malcino auo suo.hunc nuper somno deditum neque sentientem aduentum eorum, qui se interfecturi essent,Zimisces pede compunctum è somno excitauit.excitatum autem & innixum dextra manu,cubitoq; terræ,& caput attollentem educto gladio petit.erat autem caput illius minime tectum:si quidem dum excitaretur, capitium ceciderat. Leo Balantes forti inflicta plaga traijcit mediam caluam. deinde è strato sublatum ad Zimiscem in lecto regio sedentem adducunt,multumq; in ipsum debacchati,quum probris ac maledictis onerassent,nihil aliud dicētem,quàm domine miserere,& Dei genitrix opitulare.ad extremum, nam deprehensi fuerant, ab Imperatoris excubitoribus, & iam concurrerat in ipsos eorum, qui propugnarent,multitudo,ipsum occidunt,& amputatum caput per quandam fenestram,ijs, qui ad auxilium ferendum concurrebant, ostendunt, atque illi ità consternati sunt.ijs verò qui cum Zimisce erant,concessum est spatium omnia sine metu & tutò perficiendi.Ferturq; diebus decem ante suam necem cōperisse Imperatorem schedulam in suum cubiculum proiectam,quæ ei denunciabat, vt sibi caueret ab insidijs Zimisces, & quemdam item clericum aiunt vespere illius noctis,qua cæsus est, ei dedisse litteras hæc ad verbum continentes. ò Imperator caue tibi, periculum enim tibi hac ipsa nocte haud mediocre intentatur:litteras verò alij asserunt,Imperatorem opinatum esse supplicem libellum,neque legisse:alij legisse,sed neglexisse corporis sui custodiam, & mortuo

Annus,ab orbe condito. 6478.à Christo nato.978.

tuo ipso litteras inuentas hæc continentes. alij legisse, & quæstionem commisisse & custodiam protouestiario, fratri quoque suo Leoni domi degenti scripsisse, vt cum armatis militibus, quam primum se conferret ad palatium. sed allatas litteras quum ille accepisset, non aperuisse quod cum aliquibus alea luderet, & infeliciter ludo vtentem in suo lecto reposuisse sub strato, finitoque ludo legisse. & percepta re exercitu, prout tempus requirebat coacto ad palatium processisse: quumque peruenisset ad Sphendonem in hippodromo, audijsse quosdam inter se colloquentes de interfecto Imperatore Nicephoro: audiuisse etiam in plateis & angiportis eos, qui Ioannem celebrabant, atque inspe-rata re perculsum, nihil, quod fortis viri esset, cogitantem, quamcelerrime potuit cum filio Nicephoro ad magnum templum accessisse, & quæ dicuntur hæc sunt: verum verò vere an aliter non habeo dicere, moritur tamen Nicephorus, intra palatium interfectus: Ioannes autē Zimisces mortuo Nicephoro imperij Romanorum curam suscepit, cum Basilio & Constantino Romani filijs vna imperantibus, quorum Basilius septimum ætatis agebat annum, alter Constantinus quintum: statim igitur Basilium excubiarum præfectum, quem Nicephorus Imperator, quum sibi non parum contulisset, ad occupandum imperium, præsidem creauit, eam dignitatem primus ipse excogitans, quæ antea nulla erat, ad se nocte accersitum socium imperij sibi asciuit, vt pote qui multos annos Rempublicā administrasset imperantibus patre suo Romano sene & Constantino porphyrogenneto suo affine, & sæpissime contra Agarenos cum exercitu profectus esset; quique optime nosset rerum difficultati succurrere: Hic autem suscepta cura rerum omnes qui Nicephoro beneuolentiam ad huc seruabant è medio tollendos curauit, Leone Curopalate in Lesbum relegato. Nicephoro Bestę eius filio in Imbrum, Bardam natu minorem qui tunc ducas erat Chaldiæ & Coloniæ magistratu abdicatum in Amasiam missis litteris transmittit; & alios, quicumque ciuiles aut militares gerebant magistratus, abdicauit, & nouo Imperatori beneuolos & amicos rebus gerendis præfecit: à Nicephoro in exilium missis reditum concessit, & in primis Archiepiscopis, qui noluissent subscribere decreto, quod in contumeliam & ignominiam ecclesiæ ille excogitarat, relegatis, vt superius demonstrauimus. atque ita constitutis rebus eadem nocte ab omni suspitione liberatus confert se cum paucis Imperator, in magnum templum, vt Patriarchæ manibus diadema susciperet: quem venientem ad se ingredi non permisit Polyeuctus: indignum asserens, qui ad sacrum templum accederet, illum, cuius manus ad huc recenti & cognato sanguine stillarent. verum ei curandum esse vt se facti pœnitere ostenderet, atque ita postmodum cuperet solum domus domini conculcare. quum autem Ioannes æquo animo reprehensionem tulisset, omniaque se libenter & obedienter facturum pollicitus esset, excusans & purgans se quod non proprijs manibus interfecisset Nice-

phorum, verùm Balantes & Atzypotheodorus reginæ iussu, hanc patriarcha iussit e palatio deiectam in aliquam insulam relegari, atque in exilium mittit Nicephori interfectores, & decretum illud conscindi, quod ad confundendas res ecclesiæ Nicephorus proposuerat. statim igitur, & illos Ioannes è ciuitate eiecit, & Theophano in præconesum relegauit: quæ postea inde clam effugiens, quum ad magnum templum confugisset, per Basilium excubiarum præfectum eiecta in regionem Armeniorum relegata est in monasterium ab Imperatore recens constructum, Damidæam nomine, quum prius illa multa probra in Imperatorem coniecisset, & in Basilium, Scytham eum vocans & barbarum, cuius etiam maxillam pugno percussit, cum ipsa quoque relegata est eius mater in Montineum, allatumque decretum conscissum est, & ecclesiæ pristina reddita libertas. His igitur ita gestis quum pollicitus esset Ioannes ad placandum Deum ob admissum facinus pauperibus facultates, quas priuatus possidebat, distributurum, Polyeuctus ei concedit ingressum, & die festo quo Christi domini Dei nostri ortus celebratur, ipsum imperij diademate coronat. Quum verò res in Oriente & Occidente plurimum perturbarent Imperium, nam captæ vrbes Agarenorum in Cilicia & Phœnice & Cele Syria, quod Nicephorus spatium non habuisset, ad confirmandas & recte stabiliendas suas rés, & in tuto collocandas, ad rebellionem spectabant, & Rhoxolanorum motus non recte prius in Bulgaros excogitatus, maximum rebus periculum intentabat, & fames quinque integros annos in Romanorum regionem debacchata, vrbes vehementer vexabat. Itaque cogitabat, & sollicitus erat, qua ratione talibus malis posset adhiberi remedium. Interim quum Antiochia ad Orótem Archiepiscopo viduata esset, Theodorum quemdam monachum eligit, omnibus præditum virtutibus, qui sibi imperium antea vaticinatus fuerat, denunciaratq; ne festinaret: quod Deus ipsum ad imperij summum gradum perducturus esset: sin auté, pro certo haberet si contéptis suis monitis occupare properaret imperium suæ animæ seipsum insidias moliturum. censuerat item Manichæos omnem Orientem peragentes & inquinantes communione sui execrabilis cultus ad Occidentem transferendos, vt in aliqua extrema solitudine degerent, quod paulò post fecit, ipsis in Philippopolim colonis deductis; post triginta dies, ex quo declaratus fuit Imperator, Polyeuctus decessit è vita: in cuius locum Patriarcha creatur Basilius monachus Scamandrenus, virtutis præstantia illustris. & res ciuiles in hoc statu erant. Saraceni autem vbique terrarum, propter captam Antiochiam aliasque vrbes quas diximus, admodum dolentes, & reliquæ quoque nationes eidem addictæ religioni, Ægyptij, Persæ, Arabes, Elamitæ, quique felicem Arabiam incolunt & Sabæi, concordes inita societate vndique coactis magnis copijs, tradita Imperij summa Charthaginiésibus, quorum dux erat Zochar, vir strenuus, & bellandi peritus, vt hominibus solertibus, quique optime callerent & terrestres, & maritimas res; contra Ro-

manos profecti sunt, in vnum omnibus coactis copijs ad centum bellicosorum hominum millia, & quum ad Antiochiam quæ est ad Daphnem sita peruenissent, eam strenue oppugnabant. sed quum oppidani strenue ac fortiter oppugnationem sustinerent, diutius continuabatur obsidio. verùm certior factus Imperator de impetu gentium litteras celeriter misit ad Mesopotamię ducem, imperans vt coactis, quæ illic essent, copijs, opem ferret obsessis. Misit etiam totius exercitus ducem cum alijs copijs, Nicolaum patricium vnum ex eunuchis sibi amicissimis; qui cum reliquo exercitu coniunctus, & cum barbaris numero infinitis congressus, eos in fugam vertit, & vno prælio gloriose dissipauit, vrbesque Romanorum seruauit incolumes. Natio verò Rhoxolanorum, quæ Bulgariam, vt diximus, subegerat, ceperatque prælio duos Petri filios, Borisem & Romanum, non amplius redire domum volebat, sed admirati loci bonitatem, iussis valere fæderibus cum Imperatore Nicephoro percussis, sibi expedire opinati sunt ibi morari ac regionis potiri, ad quam rem eos quoque adduxit Calocyrus, asserens si ab ipsis Romanorum Imperator ipse declararetur, Bulgariam se eis concessurum, & fœdus perpetuum cum ipsis percussurum, ac dona, quæ ipsis promissa fuerant, multiplicia se eis largiturum, habiturum socios & amicos eosdem in omnem vitam. quibus verbis inflati Rhoxolani Bulgariam iure belli captam retinebant, & Imperatori, qui legatum miserat, pollicebaturque se perfecturum omnia, quæcumque Nicephorus pollicitus esset, non consensere reddito barbaro & arrogantiæ pleno responso, ita vt coactus ille fuerit, de rebus prælio decertare. quum igitur litteris missis Orientis copias ad Occidentem traiecisset, præfecto ipsis duce, quem appellauit Stratelatem, id est, exercitus ductorem, Barda magistro Sclero, cuius sororem Mariam priuatam adhuc vitam degens sibi legitimo matrimonio copularat, ipse quoque appetente vere egressurus cum exercitu erat. Rhoxolani autem eorumq; princeps Sphendosthlabus vt audiuere Romanorum exercitum traiecisse, icto fœdere cum Bulgaris iam in seruitutem redactis: inita quoque societate cum Pazzinacis, & Turcis illis, qui ad Occidentem in Pannonia habitabant, & ex omnibus coacto bellicoso exercitu, ad trecenta & octo militum milia, transmissoq; Hæmo omnem Thraciam incendere ac populari positis castris prope Arcadij vrbis muros, ibiq; belli congressum expectantes. Magister autem Bardas Sclerus, vt sensit se multo inferiorem numero, quippe quũ eius totus exercitus haud amplius esset, quàm duodecim millia, decreuit stratagemate aduersarios circum venire, & arte ingenioq; tantam multitudinẽ cõficere, quod re præstitit. quũ enim se cũ exercitu intra muros conclusisset, multũq; hostes eũ prouocassent, vt egressus de summa rerũ prælio cõtenderet, semper recusauit, immo se se continebat vt videlicet is qui metueret cernens aduersarios ea oĩa agere & ferre in quęcũq; incidissent. quod cõsiliũ effecit vt admodũ negligerẽt barbari: opinati.n. reuera metu se Sclerũ intra muros inclusisse, non audẽ-

tem, Romanas phalanges educere. libere dissipabantur, & negligenter versabantur in castris,neque custodiæ vt par erat,rationem habebant: compotationibus,& ebrietate, tibijs, & cymbalis, & barbaris saltationibus noctes traducentes: neque quidquam eorum, quæ opus facto essent,curantes: Igitur Bardas idoneum tempus nactus,& admodum recte considerans, qua ratione hostes inuaderet, definitaq; die & hora, & noctu in quibusdam maxime opportunis locis collocatis insidijs Ioannem patricium Alcassensem cum quadam parua manu mittit: iubens accurrere & speculari hostes sibique crebro indicare,& vbi adsint edocere.imperauit etiam vt si appropinquarent hostes, cum ipsis congrederetur, simulque congressus terga daret, & fugæ speciem præberet: non tamen incontinenter fugerent milites remissis equis totis habenis, sed paulatim atque ordine: vbi verò expediret reuersi cum hostibus pugnarent,& ita facerent,quoad in insidias illos conclusissent, tunc verò sine ordine fugerent, & consternate. diuisis autem barbaris in tres partes,Bulgari & Rhoxolani in prima fronte erant collocati. Turci soli in alia parte, & Pazzinacæ similiter.accedens igitur Ioannes cum Pazzinacis,quibus forte occurrerat, congreditur, & quemadmodum sibi imperatum fuerat, simulata fuga paullatim se recepit: Insequebantur autem Pazzinacæ solutis ordinibus, vt videlicet fugientes funditus deleturi, illi verò modo fugientes ordine, modo regressi pugnantes ad insidias accurrebant,quo vbi peruenerunt,tunc relaxatis frenis cōtento cursu fugere,& Pazzinacæ dissoluti,inordinate persequebantur. quumque repente apparuisset magister cum omni exercitu,inopinata re perculsi,persequi destiterunt,non tamen in fugam vertebantur, sed potius, si quis inuaderet,excipiebant. Sed quum ij qui cum magistro erant, vehementi impetu in ipsos concurrissent, & reliqua phalanx à tergo accederet composita & ordinata,statim occidunt fortiores Scythæ, & in latum discissa phalange in medias insidias incidunt Pazzinacæ:cornua enim se se coniunxerant,& eos vndique concluserant. quum igitur parumper illi restitissent, inclinati sunt, & omnes fere cæsi. Bardas quum hos ita profligasset cognouissetque à captiuis reliquos minime fatigatos,instructosq; prælium expectare, quam celerrime ad eos se conuertit.illi autem nuper cognita Pazzinacarum clade animos desponderant inopinata calamitate deterriti: attamen se mutuo hortati reuocatis ijs, qui ex fuga dissipati erant,Romanos inuadunt,alij equites,alij pedites à tergo insequētes. vbi verò primo impetu repressi sunt equitū conatus à Romanis,qui se inuictos præstitere,inclinati in pedites reiecti sunt.quo quum rursus peruenissent seipsos colligebant, Romanosq; inuadentes expectabāt,& erat aliquandiu pugna æqualis,quo ad Scytha quidam magnitudine corporis, animiq; virtute elatus alios supergressus in ipsum magistrum adequitantem, & ordines confirmantem,fertur,eumq; in capite percutit. sed quum gladius lapsus esset,inutilis fuit ictus. hunc autem magister in capite percutit,pondere autem manus, & graui-

tate ferri, ita fuit plaga valida, vt in duas partes Scytha sit diuisus: & Constantinus patricius magistri frater, fratri opem ferens, alterum Scytham opitulantem priori & violentius concurrentem in capite percutere properauit. sed quum ille in alteram se partem inclinasset, Constantinus aberrans, in equi ceruicem gladium infigit, & à ceruice caput amputauit: & quum Scytha decidisset, ex equo desiliens ipse, manuq; arrepta gena ipsum interficit. hæc res Romanos confirmauit, atque audaciores reddidit, timiditatisq; & metus Scythas impleuit, qui statim virtutis obliti terga verterunt, & incompositi atque inordinati fugiebant. insequuti Romani campum cadaueribus complerunt; capti sunt ijs, qui occubuere, viui multo plures, & omnes qui superfuerant exceptis paucis vulnerati erant, neque vllus effugisset periculum, nisi nox superueniens Romanos ne persequerentur prohibuisset; & Barbari ex tot milibus pauci omnino superfuere. Romanorum in prælio viginti quinque occubuere, omnes autem vulnerati sunt. nondum finierat scelerus Scythicum bellum, neque spatium datum erat Romanis cruorem ex pugna susceptum abluendi, & imperatoris litteræ ad se magistrum accersierunt: qui quum peruenisset ad ipsum, in Asiam illum cum idoneo exercitu ad propositum certamen, iussit transmittere. nam Bardas Phocas ex Amasea fugiens, in quam cum cognatis & amicis ac familiaribus iudicio condemnatus relegatus fuerat, cum ipsis facta clandestina conspiratione ad Cæsariam Cappadociæ se recepit: ibique coacto haud mediocri sodalium exercitu, quorum duces erant patricij Theoduli Parsacutani filij Theodorus & Nicephorus, & quidam alius patricius Simeon Ampelas, imposito sibi diademate, reliquisq; assumptis imperij insignibus. contra Imperatorem rebellionem concitabat patre ipsius Leone Curopalate alios muneribus ad id prouocante, alios honorum & possessionum pollicitationibus, vsus in ea re ministro Abideno episcopo, volebatq; ipse ex Lesbo clã cum filio Nicephoro ad oppida Thraciæ transmittere. qua re ab Imperatore cognita: siquidem episcopus comprehensus haud potens indicia subterfugere: omnia patefecit, traditus est iudicibus Curopalates, à quibus omnibus capitis cum filio condemnatur: sed clementius se erga eos gerente Imperatore, perpetuo exilio luminibus priuati multantur, quum latenter, vt fertur, imperasset carnificibus Imperator ne vllo modo eorum oculos læderent, sed specie excæcatos, re propriũ lumen illæsum auferentes abire permitterent: dissimularent etiam Imperatoris iussa suæ humanitati ascribentes, quod ipsis oculorum aciem gratificati essent, & Curopalate res hunc exitum habuere. Sclenis autem quum in Asiam transmisisset, & ad Dorylæum peruenisset, primum tentauit Phocam, eiusque adiutores si quo modo posset bonorum pollicitationibus ipsis persuadere, vt ab incœpto desisterent; etenim mandauerat sibi Imperator, vt inter decertandum quam maxime posset puras à cognato sanguine manus conseruaret: vbi verò agnouit se ea conari, quæ perficere nequiret: nam rebelles audaciores po-

tius reddebantur, quàm molliores, donorum promissis statuit sibi, opes aggrediendum: & coacto exercitu ad Cæsariam profectus est. quo cognito ij qui cum Phoca erant, & incertæ spei, qua nutriebantur, præpositis ijs, quæ in manibus haberent, videlicet acceptis sibi traditis ab Imperatore muneribus, quũ nox aduenisset, ad Sclerum transfugiunt, primum Diogenes Adralestus deinde Ampelas, & Theoduli filij, qui omnia ea parauerunt, quæ ad rebellionem spectarent, & deinceps reliqua omnis multitudo, ita vt confestim solus ipse Phocas cum famulis suis relictus sit: qui omni auxilio destitutus, & desertus ingenti mærore affectus ac dolore cõtra eos, qui facinoris auctores fuerunt, deinde se prodidere, somno occupatus est, iam enim nox aduenerat: visus igitur sibi est in somnis indignari, ac succensere. & de ijs, qui sibi iniuriam fecerunt, cum Deo colloqui, & ita dicere, Iudica domine nocentes me. quumq; reliqua psalmi dicturus esset vocem audiuit dicentem, ne vlterius progrederetur, nam Sclerus prior occupauit reliquum cantionis. à somno igitur excitatus totus tremens, vt agnouit omni se spe decidisse, vt se se habebat equo vectus cum suis ad oppidum Tyropium fuga se recipiebat, cuius fuga à magistro Barda Sclero cognita, missi sunt, equites expediti, qui properarent ipsum comprehendere, antequam in oppidum se conferret, qui contento itinere eum persecuti in campo consequuntur, iam fere oppidi radicibus appropinquantem. vnus autem horum audacia alijs præstans & virtute, nomine Constantinus, cognomento Charon alijs post se relictis incitatus ferebatur in Phocam, qui in extrema parte suorum sese comparauerat, vt si quis inuaderet, alacriter illius exciperet impetum. quem procul intuitus Charon agnitumque conuitijs turpibus & indecoris onerabat, degenerem vocans, & imbellem: iubensq; vel parum expectare, vt rebellionis præmia perciperet: ille autem conuitia exaudiens, neque ignorans, quis ille esset, sustinens habenas, & in illum conuersus oportebat, inquit, te ò vir humanæ fortunæ inconstantiam reputantem, non probris lacessere, neque insultare homini illius violentia oppresso, sed magis lugere & miserari me in calamitate versantẽ, cui pater fuit Curopalates, auus Cæsar, & patruus Imperator, quique ducas in eorum numerum ascriptus fui, qui summis honoribus potiti sunt, nunc autem extremis malis, & infortunijs premor: quum vero ille respondisset hæc, ò malum caput digna sunt, quæ pueris dicantur, qui decipi possunt, huiuscemodi nugis, me certe non decipies: & equum stimulans audacius accederet, distringens Phocas gladium appensum equi sellæ, eique occurrens in capite illum percutit. statimq; interficit: neque enim galea vim plagæ potuit impedire. ipse autem versis habenis prosequebatur cæptum iter. at persequentes à tergo, quum eò peruenissent, vbi Charon iacebat, & intolerabili casu perculsi, omnes persequi destitere, nemo enim audebat vlterius progredi, & ita securitatem nactus Phocas in oppidum ascendit. accessit deinde Sclerus, crebroq; ad eum mittens, scribensq; se rationem illius vt affinis habiturũ,

idq;

idq; iureiurando confirmans: sponsam enim propter fratrem Constantinum illius habebat sororem Sophiam, consulensq; vt ad Imperatorem accedens illius sibi beneuolentiam, exorata rebellionis venia, conciliaret, accepto iureiurando nihil se mali perpessurum, se cum suis Sclero dedidit. Quem nihil aliud passum, sed solum clericum effectum in insulam Chium relegat Imperator: Sclerum autem expeditum cum leuis armaturæ cohortibus rursus ad Occidentem iubet transmittere. duxitq; sibi vxorem Ioannes Porphyrogenneti Constantini filiam Theodoram Romani sororem, qua re ingenti lætitia ciues affecit, vt qui Imperij potentiam generi conseruaret. Altero autem sui Imperij anno, in Rhoxolanos cum exercitu profecturus, & milites donis pellicere, & duces præficere prudentia & stratagematum peritia celebres: aliorumq; apparatuum rationem habuit, vt exercitui nihil deesset. classem quoque instruxit ad id opera Leonis vsus, qui postea protouestiarius fuit: tunc verò erat naualibus rebus præfectus, antiquis nauibus refectis, & nouis alijs ædificatis. & ita idonea parata classe, quum omnia recte se haberent, instante vere, peractis ad Deum placandum sacrificijs, & ordinato ciuium statu, è regia vrbe Rhædestum proficiscitur, vbi ei duo Scytharum legati occurrunt, specie quidem legationis munus obeuntes, sed reuera venientes, vt Romanarum rerum statum explorarent: quos exprobrantes & iniuriam sibi fieri exclamantes, iussit imperator omnem exercitum perlustrantes ordines contemplari. neque enim illorum aduentus caussam ignorauit. quumq; id fecissent, & omnia speculati essent, abire eos iussit, suoque domino renunciare. tali ordine, & obedienti exercitu Romanorum Imperatorem munitum venturum vt secum prælium committat, & legatos ita curauit discedere, ipse post expeditis secum assumptis peditum circiter quinque millibus, equitum autem ad quattuor milia, reliquum omnem exercitum pedetentim se se iussit duce Basilio vigiliarum præfecto sequi, transmissoque hæmo in hostium regionem inuadit. quumq; ad vrbem magnam prope accessisset, Parasthlabam, vbi erat Bulgarorum regia, ibi castra posuit. hoc repentinum factum, Scythas obstupefactos in maximam sollicitudinem iniecit: & Cyres præsentium malorum princeps & auctor, quum ne tubæ quidem sonitum vocibus percipere sustineret (illic enim ipse quoque commorabatur) vbi sensit Imperatorem ipsum venisse, & belli auctorem futurum, clam ex vrbe egressus ad Rhoxolanorum castra se confert. quo viso ipsi, cognitoq; Imperatoris aduentu, haud mediocriter perturbati sunt. attamen se ipsos colligentes, quum Sphendosthlabus multa ad eos hortandum idonea, & tempori opportuna dixisset, accedunt, & contra Romanos aciem instruunt. Interim exercitus qui cum Imperatore erat, repente in Suburbanum campum profectus nec opinantes hostes inuadit, deprehenditq; extra muros ludicra armorum meditatione se exercentes ad octo millia, & quingentos viros. qui quum aliquandiu restitissent, defatigati tandem fugere. & alij sine gloria interfecti

sunt, alij in vrbem se incolumes recipiunt. Dum hæc geruntur, Scythæ qui in vrbe erant cognito improuiso Romanorum aduentu, & pugna cum suis inita, singuli, prout tempus concedebat, sumptis, quæ fors offerebat armis, auxilio venere, quos occurrentes Romani incompositos, & dispersos incedentes, interficiebant. Idcirco, quum ne breui quidem tempore resistere potuissent inclinati in fugam vertuntur, quumq; accucurrissent Romanorũ equitum phalanx, viamque illam quæ ducit ad vrbem intercludisset, per campum fugientes dissipabantur, deprehensiq; cædebantur: ita vt completa sit omnis planities cadaueribus, viuique innumerabiles capti sint. Sphangelus autem omnis exercitus in persthlaba dux, secundus post Sphendosthlabum in Scythis dux erat: qui veritus vt par erat, vrbis periculum, clausis portis, vectibusque munitis in murum conscendit, & omnis generis telis, lapidibusq; inuadentes Romanos propulsabat. Nox igitur superueniens oppugnationem dissoluit: mane verò præfectus Basilius cum omni sequenti exercitu apparuit, cuius aduentu admodùm gauisus Imperator in quemdam collem ascendit, vt Scythis conspicuus esset, exercitus verò coniuncti vrbem vndique circundedere. vbi verò multum hortante Imperatore, vt resistere desinerēt, vt neve funditus interire vellent, noluerunt obedire, neque è muro descendere. Iusta ira incitati Romani oppugnationem continuare, sagittisq; superiore in parte stantes aduersarios coercere, & scalas muris admouere. & quidam strenuus miles dextra gladium tenens, læua autem supra caput proiecto scuto, primus scalarũ vnam scandens & scuto ictus propulsans, gladio verò inuadentes ac prohibentes repellēs, ad muri fastigium peruenit. omnibusq;, qui ibi erant, dissipatis, se sequentibus securum præbuit ascensum, quem imitatus alius est, deinde alius, tum multi. mutuoq; se militibus protegentibus Scythæ oppressi de muro se ipsos præcipitabant, & plures alij Romani priorum æmulatores diuersis in locis per scalas in murum conscenderunt, perturbatisq; Scythis, quidam illis imprudentibus absque vllo labore ad portas se contulere, quibus apertis exercitum introducebant. Et ad hunc modum capta vrbe Scythæ per angiportus fugientes deprehensi cædebantur, mulieres ac pueri abducebantur captiui. Captus est etiam Borises Bulgarorum rex cum vxore ac liberis, adhuc Imperij gerens insignia, & ad Imperatorem perductus, erga quem se humanum præbuit Imperator, Bulgarorum eum Imperatorem vocans, omnesq; captos Bulgaros solutos ac liberos dimittens, quocumque ire vellent, potestate eis permissa asserens se se non vt in seruitutem Bulgaros redigeret, sed potius vt eos liberaret eò venisse, solos verò Rhoxolanos se inimicos agnoscere, eosque pro hostibus habiturum. Scythæ verò fortiores occupato quodam intra vrbis regiam munito loco, octo milia numero, aliquandiu latuere, & plures eorum qui illuc ad explorãda quæ fierent, accedebant, vel ad spolia diripienda, occulte superantes occidebāt. quo ab Imperatore cognito missus est contra ipsos exercitus: sed qui missi erant

segniter

segniter agebant, verebanturque oppugnationem tentare, non quod Rhoxolanos metuerent, sed quia locus munitus erat, & expugnatu difficilis, & hanc item difficultatem Imperator facile dissoluit, qui sumptis armis pedes ante alios omnes progrediebatur. quod videntes milites statim sumptis armis singuli Imperatorem anteuenire festinabant, & clamore ac vociferatione arcem inuadunt. Rhoxolanis autem strenue oppugnationem sustinentibus, in multas partes igne coniecto, ita resistentes debellarunt. qui non sustinentes ignis vim, & Romanorum manum, singuli se præcipitantes fugiebant, & multi igne absumpti sunt, multi dum se præcipitant interiere. reliquos gladius confecit, vel captiui abducti sunt, & vrbs hoc modo capta est, quæ duobus haud integris diebus restitit. qua expugnata & in suam potestatem redacta Imperator, ibique idoneo imposito præsidio, & copiose comparatis victui necessarijs, exacto sanctæ resurrectionis die, & à suo nomine vrbe Ioannopoli appellata, postridie ad Rhodostolum, quod etiam dristra vocatur, iter suscepit.

Sphendosthlabus autem audita persthlabæ expugnatione, sane vt par erat, perturbatus est, non tamen animo cecidit, sed suis confirmatis, hortatusque vt nunc præcipue se viros bonos ac strenuos præberent, alijsque rebus, vt licuit, constitutis, & omnibus sibi suspectis Bulgaris interfectis: circiter trecentis contra Romanos egreditur. Imperator autem in itinere captis vrbibus, præfectisque ipsis ducibus, & multas arces & oppida depopulatus, concessa eorum direptione militibus iter persequebatur. quum autem speculatores aduentare quosdam Scythas retulissent: delectum mittit exercitum, Theodorumque mercenarijs militibus præfectum præire exercitui iussit, & aduersariorum multitudinem speculari, sibique id significare, & si progrederetur, ipsorum quoque virtutem leuibus prælijs prouocando tentare. ipse autem à tergo instructus cum omni exercitu sequebatur.

Quando igitur manus cum hostibus conserere cœperunt, ipsos violento impetu inuadunt; at Rhoxolani insidias ueriti, non amplius vlterius progrediebantur. multis autem percussis, & quibusdam interfectis inclinati reliqui in propinquos montes dissipantur, & in saltus præruptos & densos, perque montana se incolumes Dristram recipiunt, numero septem millia. Romani verò qui congressi eos fuderant haud amplius erant quàm trecenti. coniuncti autem Scythæ cum Sphendosthlabo, illinc cum omni exercitu profecti duodecim ante Rhodostolum millibus passuum castra locant, ad trecentum & triginta millia numero, qui Imperatorem in se inuadentem strenue ac forti animo sustinebant. Romani autem proximis victorijs elati, & vniuersam dimicationem, in qua omnis fortuna Reipublicæ Christianæ disceptaret expectantes, neque ignorantes habere se Deum adiutorem, qui non iniurias inferentibus, sed iniuria affectis opitulari consueuit, non solum fortiores, inquam, sed iam etiam timidiores & imbecilliores animo, prompti & audaces

euasere, & ad pugnam committendam admodum festinabant: quumque in conspectum mutuum peruenissent exercitus, & verbis, quibus ad virtutem milites incitarentur, & Imperator & Sphendosthlabus suos confirmassent, ac tempori opportuna præcepissent, vbi tubæ classicum cecinere: inter se manus conserunt vtrique exercitus pari animi alacritate, ac primo congressu Romani vehementi impetu in hostes lati multis interfectis barbaros ordines concussere, non tamen subtraxere se se aduersarij. neque Romani sunt eos gloriose persequuti. sed rursus Scythæ per se confirmati iterum clamore Romanos inuadunt, & aliquandiu par erat pugna; iam vero ad diei vesperum Romani se mutuo cohortati, & quodam modo cohortationibus corroborati in sinistrum Scytharum cornu impetum fecere, ac multos intolerabili impetu deiecere; quumque Rhoxolani ad eam partem, quæ laborabat, conuenissent, quosdam ex ijs, quos circum se habebat Imperator suis auxilio mittit, ipse à tergo insequutus occultatis imperij insignibus, hastæ cubito innixus, equum crebro stimulans, & voce milites incitans. forti autem conflata pugna, quum multas inclinationes prælium fecisset, etenim eo certamine duodecies fusos exercitus produnt, vix Rhoxolani defatigati, & in discrimen maximum adducti indecora fuga in planitiem dissipati sunt, quos insequentes Romani deprehensos occidebant. Multi igitur occubuere, plures etiam capti sunt: qui verò periculum effugerant, in Rhodostolum incolumes se recipiunt: Imperator autem peracto ob victoriam sacrificio glorioso martyri Georgio: nam die, qua eius memoria celebratur, cum hostibus conflixerat, postridie ipse quoque Rhodostolum versus iter suscepit: quo quum peruenisset, castra ibi locauit, atque communijt, non tamen aggressus est oppugnationem, veritus ne aliquo modo nauibus inde effugerent Rhoxolani. propterea quod flumen obseruari non posset. Sed in castris commorans Romanam expectabat classem. Interea Sphendosthlabus Bulgaros, quos viuos ceperat, numero circiter viginti millia compedibus ferreis vinciendos curauit, ita sibi cauens, eorum conspirationem veritus, & ad sustinendam oppugnationem se se comparauit. quum autem classis iam aduenisset Imperator murum oppugnare adortus est, sæpeque accurrentes Scythas fudit. quadam autem die ad prandium dissipatis Romanis circiter noctis crepusculum Barbari in duas partes diuisi, equites & pedites è duabus vrbis portis, altera ad Orientem, quam obseruare iussus fuerat Petrus Stratopedarcha, id est, exercitus dux, cum Thracibus ac Macedonibus: altera ad Occidentem, cuius Bardæ sclero cum Rhoxolanorum copijs cura fuerat commissa, erupere instructi ad prælium, tunc primũ equites cõspecti, superiores enim pugnas pedites pugnauerant, quos fortiter excipiẽtes Romani alacri animo decertabant, diuq; æquale præliũ fuit. ad extremum Romani sua virtute fusos barbaros intra muros cõcludunt, quũ multi in ipso prælio occubuissent præsertim equites, nullo Romanorũ vulnerato,

sed tri-

sed tribus tantum equis occisis. Ita autem fracti barbari, & intra murum compulsi, superueniente nocte insomnes pernoctabant, eos qui in acie ceciderant, lamentantes, agrestibus & horridis eiulatibus, ita vt audientibus viderentur ferarum mugitus, & vlulatus non hominum lamentationes, aut fletus. nuper autem illucescente die omnes quicumque in aliquibus oppidis ad custodiam dispositi fuerant, in Rhodostolum reuocarunt, citoque accersiti eo peruenere. Imperator autem cum toto exercitu in suburbanam planitiem se contulit, & ad pugnam Barbaros prouocabat, sed postquam illi non sunt egressi, in castra reuersus quiescebat. ad quem legati e Constantia & alijs oppidis trans Istrum sitis accessere malorum petentes obliuionem, seq; cum munitis arcibus dedentes. Quibus clementer acceptis misit, qui oppida reciperent, & exercitum ad ipsorum custodiam idoneum: Iam verò appetente diei vespere, apertis omnibus portis Rhoxolani multo plures prioribus erumpentes in Romanos inuadunt, nec opinantes, noctem transigentes, & primo congressu visi sunt superiores, verùm paullo post superarunt Romani. vbi enim strenue decertans Sphangelus occubuit, confusi sunt ac perturbati tali viro orbati, atque impetus remisere, totam tamen noctem ita restitere vt minime cederent: & insequentis diei partem vsque ad meridiem. Quum verò Imperator exercitum misisset vt barbaris in vrbem introitum intercluderet, cognita re Rhoxolani, statim ad fugam inclinarunt, quum comperissent aditus in vrbem interclusos per planitiem effugerunt, & deprehensi occidebantur. Shhendosthlabus autem, quum nox superuenisset, alta fossa muros vrbis cinxit, ne facile possent Romani impetu facto muris appropinquare, & ita vrbe munita statuit fortissimo animo oppugnationem sustinendam; quia verò maxima pars exercitus è vulneribus laborabat, & simul eos fames, consumptis necessarijs opprimebat, neque extrinsecus commeatus ad eos, prohibentibus Romanis, comportabantur, Sphendosthlabus obseruata intempesta nocte atque illuni, qua vehemens imber de cœlo, & formidabilis grando cecidit, & tonitrua ac fulgura homines maxime deterrebant, in naues è lignis integris ædificatas conscendens cum duobus hominum millibus ad commeatus inquirendos egreditur; coactis igitur, vnde cuique oblata fuit copia, frumento, milio, & alijs cibarijs, quibus vita toleratur, eisdem nauibus per flumen ea in Rhodostolum inuexerunt. & in ipso cursu conspicati ad fluminis ripam haud paucos militum famulos, partim equis potum præbentes, partim fœnum colligentes, alios etiam ligna, de nauigijs descendentes per syluam sine vllo strepitu inopinato, & occulte in ipsos inuadunt, ac plures ipsorum occiderunt, reliquos in propinquas syluas dispersos compulere, rursusque in naues conscendentes secundo vsi vento ad Rhodostolum feruntur. quæ res Imperatori cognita magnam ei sollicitudinem attulit, accusauitq; classis præfectos, quod Barbarorum nauigationem è Rhodostolo haud persen

 sissent,

fiſſent: interminatus eſt autem illis necem, ſi amplius quidpiam tale ipſis imprudentibus accideret. illi vtrinque fluminis ripas diligenter obſeruabant. Imperator verò quum ſexaginta quinque dies cotidie dimicans oppugnata vrbe nihil profeciſſet, ſtatuit vrbem obſidione ac fame tentandam; idcirco vndique vallis aditibus interclusis, cuſtodibusq; impoſitis, ne quis exiret ad victum neceſſaria importaturus, quieſcebat. & in hoc ſtatu erant Rhodoſtoli res. Leo verò Curopalates, & Nicephorus eius filius, ſpecie quidem vt ante diximus excæcati, ſed adhuc illæſis luminibus ad Tyrannidem rurſus inuadendam ſe comparabant: multis ciuibus atque regiæ cuſtodibus corruptis: & poſtquam de animi ipſorum ſententia res paratæ ſunt, mercede conducto nauigio, in ipſum conſcendentes, ab inſula ſoluunt, in quam iudicio relegati fuerant. & ad continentem aduerſam vrbi vrbẽ cõtendunt, in illud ſuburbanum, quod pelamida vocant, vnde circiter primũ galli cãtum Byzantium ſe recipiunt. quumq; vnus ex conſcijs rem Leoni claſſis præfecto cui regiæ commiſſa cura fuerat, cum Baſilio rectore indicaſſet ille idoneum exercitum, ad comprehendẽdum Curopalatem eiuſque filium mittit. quo illi cognito, ad magnum templum confugiunt: vnde abſtracti in primam inſulam eiecti ſunt, ibique ipſis oculi effoſſi. apparuit etiam eo tempore neſcio quid memoria dignum, tabula ex lapide præconneſio in horto cuiuſdam ſenatoris inuenta eſt eo temere proiecta, quæ in ſuperficie expreſſas duas humanas formas continebat; alteram viri, alteram mulieris, & in fronte tabulæ erat hoc ſcriptum epigramma, Ioanni & Theodoræ bonorum amatoribus multi anni. quod quidem nonnullos obſtupefecit; quomodo præſentia adeo aperte præmonſtraſſet, & quidam non carere commento rem neque dolo opinabantur, horti dominum ſibi Imperatoris beneuolentiam hac re conciliare voluiſſe rati. ſiue autem hoc ſiue alio modo res ſe habuerit, nequeo dicere. Scythæ autem intus fame oppreſſi, extra à machinis, quibus muri oppugnabantur vexati, & præcipue in eo loco, quem magiſter Ioannes Romani Curcuæ filius cuſtodire iuſſus fuerat, nam ibi tormentum, quo ſaxa iaciebantur, haud mediocriter lædebat oppidanos, delectos quoſdam fortiores ſcutatos cum leuis armaturæ militibus miſit, ſi quo modo poſſent eiuſcemodi machinam demoliri. quo cognito Curcuas, cum fortiſſimis, quos ſecum habebat, quamceleriime ſuccurreret, quumque in medios Scythas perueniſſet, iaculo percuſſo illius equo, quum ipſe ſimul decidiſſet, interficitur in fruſta conciſus. at Romani accurrentes, & cum Rhoxolanis congreſſi, & machinam illæſam ſeruarunt, & Scythas repulſos in vrbem incluſerunt. Quum Iulij menſis aduenifſet dies vigeſima, erupere cum toto exercitu Rhoxolani, & cum Romanis congreſſi pugnabant, eos confirmante, & ad pugnas accendente viro quodam apud Scythas illuſtriſſimo Icmore nomine, quem poſt Sphangelum interfectum in honore ipſi habebant, non propter cognationem ſanguinis apud ſe ſummopere cultum, neque ob conſenſum, ſed ſola virtute ab

omnibus

omnibus obseruatum: Hunc conspicatus Anemas Cretensium regis Curopæ filius, vnus ex Imperatoris satellitibus, & ipsum per se strenue decertantem, & reliquos ad pugnam cohortantem & excitantem, Romanorumque acies perturbantem, neque magnitudine viri deterritus, neque illius virtutem veritus, sed animi ardore perculsus equo huc atque illuc concitato impetu, qui comprimi non posset, districto qui à femore pendebat gladio, in Scytham fertur, eiusque sinistrum humerum apud clauem percutit, & ceruicem abscindit, ita vt excisum cum dextra manu caput in terram ceciderit. Et Scytha, ita vt ceciderat, iacuit. Anemas illæsus ad castra redijt. elata est ob id facinus vox varia Romanis ob victoriam vociferantibus, Scythis autem indecore eiulantibus, qui etiam resistere destiterunt. factaque Romanis impressione, in fugam inclinarunt, & turpiter in vrbem se receperunt incolumes: ceciderunt multi hac etiam die, & propter angustias mutuo obtriti, & a Romanis comprehensi atque interfecti: & parum abfuit, quin & ipse Sphendosthlabus caperetur, nisi superueniens eum nox liberasset. qui autem periculum euaserant, intra vallum luctum magnum pro morte Icmoris excitarunt. & Romani mortuos barbaros spoliantes in interfectis etiam mulieres virili habitu indutas compererunt, quæ cum suis viris contra Romanos dimicauerant. quia verò res bellicæ barbaris male succedebát, neque vlla societatis vsquam spes erat, nam & eiusdem nationis homines longe aberant, & finitimæ gentes barbaræ Romanos veritæ auxilium denegarunt, defecerantq; ipsis res ad victum necessariæ, neque alicunde poterant importari Romana classe accurate fluminis ripas asseruante, & ad Romanos tamquam ex quodam copioso fonte omnia bona confluebant, & equestres, pedestresq; copiæ semper augebantur. & neque ad suos illi fuga se recipere poterant, quum exitus, vt diximus, diligenter asseruarentur. proposita igitur re in consultationem, alij occulte recedendum censebant, alij autem dexteram & fidem ab Romanis petendam, quippe quum aliter abeundi nulla facultas daretur, & ita in patriam abeũdum, alijsque aliter vt vnicuique tempus concedebat consulentibus, & omnibus omnino bellum finire cupientibus, Sphendosthlabus magis hortabatur, vt adhuc vel semel cum Romanis prælio decertarent, & vel strenue pugnantes vincerent aduersarios, vel victi turpissimæ vitæ, & probris obnoxiæ atque ignominiosæ gloriosam & beatam mortem anteponerent: acerbam enim & iniucundam sibi fore vitam salutem fuga adeptis, si quidem finitimis gentibus contemptui erunt, quos illæ antea admodum verebantur. Placuit Sphendosthlabi consilium, & consenserunt omnes totis viribus extremum esse vitæ adeundum periculum, postridie igitur vrbe egressi cum omnibus copijs, clausisq; portis, ne quis posset reuersus in vrbem seruari. cum Romanis congrediuntur, fortique conflata pugna, & barbaris strenue dimicantibus solis æstu combusti Romani, sitique laborantes, vt pote qui omnibus armis grauabantur, Iam enim meridies erat: cedere ceperunt,

quod

quod sentiens Imperator, cum ijs, quos circum se habebat, cito venit ipsis auxilio, & ipse vim belli sustinebat, exercituique defatigato & solis æstu & siti, vtres vini & aquæ plenos afferri iussit, quibus illi æstu & siti sedata, quum se refecissent, vehementi impetu in Scythas irrupere. quos quum illi strenue excepissent, par erat vtrinque pugna, quoad Imperator deprehensis loci angustijs, vnde Scythis animaduertebat vires augeri, quod Romani angustijs illis oppressi nequirent, suæ virtuti conuenientia edere facinora, ducibus imperauit, vt in planitiem retro cederent, & procul ab urbe se recipientes fugæ speciem præberent, non tamen incomposite, sed sensim & pedetentim cedentes, & postquam eos persequentes procul ab vrbe abduxerint, tunc repente laxatis frenis equos conuertentes cum ipsis congrediantur, & illi imperata fecerunt. Rhoxolani autem opinati retrocedentes Romanos fugere, se mutuo cohortati clamore & vlulatu persequebantur. sed vbi ad definitum locum peruenere Romani conuersi cum ipsis fortiter pugnant, tunc forti prælio conflato Theodorus è Misthæa equo ipsius hasta vulnerato decidit in terram, circum quem fortis erat contentio, Rhoxolanis interficere, Romanis ne interficerentur, studiose contendentibus. Hic enim Theodorus ex equo lapsus quemdam Scytham Zona apprehensum huc & illuc manuum robore versans veluti paruum quoddam leue scutum, hastas contra se missas propullabat, & paullatim ad Romanos retro se recipiebat. ad extremum aduenientes Romani, & Scythas repulerunt, & hominem è periculo liberarunt, & tandem exercitus omnino diuisi sunt, adhuc incerto belli euentu: Imperator autē Scythas cernens nunc acrius, quàm prius decertantes, temporisque impendium grauiter ferens, simul Romanos laborantes, & prælio vexatos miseratus, singulari certamine existimauit sibi de statu rerum dimicandum, missisq; ad Sphendosthlabum legatis, ipsum ad singularem pugnam prouocat, asserens oportere ac satius esse vnius viri morte finem imponi contentioni, quam tot gentes interfici, paullatimque consumi & victorem cunctarum rerum imperio potiri. Ille autem prouocanti minime consensit, sed superbe loquutus se sua melius hoste consideraturum respondit, quod si ipsi viuere non vacat, infinitas alias esse mortis vias, horum, quam vellet eligeret. hæc arroganter effatus alacrius bellico incumbebat apparatui. Imperator autem desperata singulari, ad quam illum prouocauerat, pugna, omnibus modis id moliebatur, vt aditum in vrbem barbaris intercluderet: ad quod munus Bardam magistrum selectum mittit, cum ijs, quibus præerat legionibus, patricium autem Romanum filium Constantini Imperatoris filij Romani senioris, & Petrum Stratopedarcham cum ijs, quibus præerant, copijs, iussit cum hostibus pugnare, qui Scythas vexantes strenue præliabantur, quumque illi alacriter impetum exciperent, multę factę sunt belli mutationes, & inclinationes, et aliquandiu pari marte certatum est, tunc rursus filius Crete Ameræ Anemas, huc atque illuc concitato equo, uehementiusque stimulato,

contra

contra ipsum Sphendosthlabum iuuenili audacia fertur, & hostium diuisa phalange, gladio illius medium caput percutit, atque de equo deijcit, non tamen interficit, quod arma quibus erat indutus, eum protexere, ipse verò circumuentus & à multis vulneratus occiditur: strenue & gloriose vitam finiens, magnumque aduersarijs miraculum effectus, fertur item diuinam opem tunc Romanos esse consequutos, turbo enim quidam à noto in ora Scytharum constitit haud permittens eos captis vti in bello consilijs. & quidam vir conspectus est ab omni Romanorum exercitu, albo equo vectus in antesignanis pugnare, hostiumque commouere ac perturbare phalanges, nulli prius, aut postea cognitus, quem aiebant esse vnum ex gloriosis martyribus, Theodorum videlicet, quibus tutoribus ac propugnatoribus contra hostes vtebatur semper Imperator. etenim forte accidit vt hoc prælium ea die committeretur, qua celebrare memoriam militis consueuimus. & mulier item quædam nobilis Byzantij, supremæ potestatis visum illud esse confirmabat, vna ante congressum die in somnis sibi visa dei genitrici præsto esse, & cuidam militi dicentem audire, domine Thodore meus ac tuus Ioannes in periculo versatur, ad eius auxilium propera; ortoq; sole vicinis rem patefecit, & quæ visa sunt, hæc fuere. funduntur rursus Scythæ, & clausas vrbis portas comperientes à Sclero, per planitiem dissipati mutuoq; conculcati interfecti sunt, & à Romanis cæsi numero infiniti, vulnerati autem fere omnes. Martyri autem debitum reddens honorem Imperator, & auxilij præmia rependens, templum vbi illius sanctum corpus conditum est, à fundamentis euersum, maius pulcherrimumque ædificauit, attributis ei magnificis possessionibus, quod etiam pro euchanea Theodoropolim appellauit. At Sphendosthlabus vbi omni machina adhibita nihil se proficere sensit, nullamque sibi spem relictam animaduertit, de fœdere cogitauit. mittit igitur ad Imperatorem legatos, qui fidem peterent sibi dari, vt inter socios & amicos Romanorum ascriptus permitteretur incolumis domum cũ suis redire, & volentes Scythæ negociorum caussa tuto possent aduentare. Admisit legationem Imperator, effatusq; celebratum illud verbum, consueuisse Romanos hostes beneficijs magis, quàm armis vincere, omnia quæ illi petierat, rata esse iussit, percussoque fœdere Sphendosthlabus etiam cum Imperatore colloquium postulauit. cui rei quum ille assensus esset, accessit. congressiq; inter se & colloquuti, de quibus placuit, discesserunt. Imperator autem ad Pazinacas, quod id quoque petierat Sphendosthlabus, legatos mittit, promittẽs, si velint eos se se amicos & socios habiturum, petensq; ne trãsmisso Istro regionem Bulgarorum popularentur, concederentq; Rhoxolanis vt per ipsorum fines transeuntes domum redirent. obiuit hanc legationem Theophilus euchaitarum Archiepiscopus: illi autem accepta legatione, solo transitu Rhoxolanorum denegato, alijs fœdere percusso consenserunt. quum verò Rhoxolani inde nauigassent, imperator habita oppidorum & vrbium ad fluminis ripas,

ratione

ratione ad Romanorum sedes reuersus est, quem vrbis Archiepiscopus cum synodo, & omnes qui magistratum gerebant, cum pæanis & victoriæ laudibus, exceperunt coronas afferentes, parato quadriiugo curru admodum decore, in quem conscendere uolebant, & ita triumphum agere Imperatorem. ipse verò nihil, quod magnificum esset, approbans, seque moderatum cupiens ostendere, allatas coronas accepit, & albo equo vectus triumphauit. in curru verò impositis Bulgarorum vestibus, & super ipsis Dei genitricis imagine vt ciuitatis patronæ, ipsum præire iussit. Quumque ad locum, qui forum dicitur, peruenisset, satis celebratus, deique parenti & eius filio actis ob victoriam gratijs, Insignia Bulgarici Imperij in conspectu ciuium Borisem exuit. hæc autem erant aurea corona & Tiara & Byssino filo contexta, & purpurea calciamenta. Inde ad magnum templum profectus, ibique Bulgarica corona pro munere Deo dedicata, perductoque Borise ad magistrorum dignitatem, in regiam se recepit. Sphendosthlabus autem domum reuertens dum per Pazzinacum regionem iter facit, in insidias iam antea sibi paratas incidit, quæ ipsum excepere. funditusque & ipse & omnis eius interit exercitus, iratis ipsi Pazzinacis ob fœdus cum Romanis ictum. Imperator autem actis gratijs saluatori Christo ob parta Trophæa templum supra æream apsidem nouum construxit, nulli sumptui parcens, aut ornamento. remisit etiam ijs qui tributa pendebât, illud quod capnicũ appellabatur, id est . . . . . Imperauit item in numismate obolo imaginẽ saluatoris inscribi, quod antea factum nõ fuerat. in cuius altera parte hæ litteræ inscribebantur, Iesus Christus Rex Regum. & hoc insequentes obseruarunt Imperatores. Basilio autem patriarcha criminis accusato, & per Synodum deiecto, in eius locum creatus est patriarcha Antonius studites: Augusto autẽ mense indictione tertia apparuit crinita stella, quæ pogonias dicitur, id est, barbata, apparuitq; vsque ad Octobrem mensem quarta indictione; præsignificabat hæc Imperatoris mortem, easq; calamitates futuras ob ciuilia Romanorum bella, quibus remedium nullum posset adhiberi. Quum verò vrbes à Nicephoro subactæ, & Romanis vectigales ac stipendiariæ factæ, vt ante diximus, superbia elatæ Romanam potestatem repudiassent, contra ipsas Imperator profectus vsque ad Damascum se confert, & alijs persuasione, & verbis, alijs bello & vi recuperatis, omnibusq;, prout par erat, constitutis, redibat in regiam vrbem. quumque ad Anabarzam & Pedandum peruenisset, & reliquas regionis partes peragraret, oculis præsentes possessiones collustrans admodum sumptuosas, & loca fœcunda atque fertilia, ab ijs, quos inueniebat, cuiusnam essent, percontabatur. sed vbi ab ipsis omnes esse cognouit Basilij vigiliarum præfecti: & hanc & illam nuper à Nicephoro Imperatore Romanorum adiectas, alias à domestico scholarum, aliam ab aliquo, & aliquam à se Basilio donatam, nihilque, quod alicuius pretij esset, ex ijs quæ Reipublicæ parta fuerant, relictum: admodum dolens & altius suspirans graue, inquit, ò vos qui

Nota.

adeſtis ſi publicæ pecuniæ conſumuntur, Romanique exercitus defatigantur, & Imperatores indefinitos perferunt labores, quæ verò ex illorum laboribus comparantur, hæc vnus poſſideat Eunuchus. Hæc dixit Imperator. quum verò quidam ex ijs, qui aderant, Baſilio Imperatoris verba retuliſſent, eum ad iram concitauit, atque ex eo tempore occaſionem quærebat, qua Imperatorem è medio tolleret. obſequijs igitur ſibi conciliato & muneribus corrupto eo qui conſueuerat Imperatori vinum porrigere, per ipſum venenum, non ex ijs quæ maxima efficacia præſens afferunt periculum, ſed ſenſim paullatimq; bibentis vires exhauriunt, commiſcet Imperatori: & bibens ille ac paullatim morbo correptus & propria virtute deſtitutus ad extremum etiam tumefactis humeris, multoque ſanguine per oculos effluente in regiam vrbem ingreſſus vitam finiuit. quum regnaſſet annos ſex, menſes totidem & aliquot inſuper diebus, relictis regni ſucceſſoribus Baſilio & Conſtantino Romani liberis.

BASILIVS ET CONSTANTINVS.

IGITVR Ioannis finis hunc ſortitus eſt exitum. & regni poteſtas ad Baſilium Conſtantinumque Romani filios peruenit anno ſex milleſimo quadringenteſimo octogeſimo quarto 6484 indictione quarta menſe Decembri, ex quibus Baſilius vigeſimum agebat annum, & tribus annis ipſo iunior erat Conſtantinus. Habitus igitur & nomen tantum Imperatoris ipſos ornabat, at rerum adminiſtratio à præſidente Baſilio curabatur, propter iuuenilem regum ætatem ac teneram, quęque nondum prudentiam eſſet adepta, qui ſimul atque imperium ad Romani filios peruenit, ſtatim miſſis nuncijs eorum matrem ab exilio reuocat, in regiam. ueritusq; conſpirationes contra imperium fieri ſolitas, & præ alijs magiſtrum Bardam Sclerum metuens ſemper regno inſidias molientem, ac ſemper de rebellione cogitantem, ſiquidem conuictus erat imperante Ioanne inſidias feciſſe, & condemnatus, vt ipſi oculi effoderentur, ab ipſo fuerat à pœna liberatus, hunc maxime veritus, cui tunc omnes Romanorum copiæ commiſſæ erant: quique facile quocunq; vellet eas adducere, & res innouare poterat: erat enim totius Orientis dux declaratus, expedire cenſuit imperio, ac tutum eſſe, de eius poteſtate nonnihil amputare, ipſumq; imbecilliorem reddere ad ſuſpectam rebellionem. Hunc igitur eo magiſtratu abdicatū Ducam declarat earū legionum, quæ in Meſopotamia erāt, iubens vehementer vigilare & Saracenorum excurſiones obſeruare. Hoc idē erga Michaelē Burzen itidem ſuſpectum molitus eſt, id vnū ſtudēs. vt eum à Scleri ſocietate diſiūgeret, illius.n. partes ſequebatur iſte quoq; legionis cuiuſdam exercitus præfectus; quem magiſtrorum dignitate ornatum Ducam illius Antiochiæ quæ eſt apud Orontem creat, prężſidemq; & pręfectū omnibus orietis legionibus declarat Petrū patriciū

Ducæ seruũ Stratopedarchen ipsum nominãs, exectũ quidẽ virũ, sed alioqui rebus agendis strenuũ, reiq; militaris peritissimũ. hoc maxime offendit Selerũ ita vt ne secũ quidem tristitiam tegere, & dissimulare forti animo posset, verum increparet, exprobraretque si pro rebus à se strenue gestis & trophæis talia referret præmia; in deterius proficiens, & parum vel nihil potius curæ fuit regij cubiculi præfecto, qui respondit contentum eum ijs quæ data fuerant, esse debere, neque amplius ambitiose alia curare nisi velit pro principe priuatæ domus suæ custos fieri. His autem ita à regij cubiculi præfecto administratis, profectus Bardas à regia vrbe summa celeritate commissum sibi accipit imperium, sed superioribus magistratibus, quum se potentem sæpe & strenuum virum ostendisset, omnique vt ita dixerim exercitui carus esset, ausus est cum multis arcanum quod meditatus fuerat, consilium communicare, & aperire, & præcipue legioni ducum. nuperque ratus tempus idoneum ad retegendum inceptum, quod cum suis necessarijs excogitaret, quam ipse iampridem conceperat; rebellionem parit, & contra Imperatores & cognatos arma sumit. statim igitur Anthem nomine, Alyatem cognomine vnum è suis ministris maxime strenuum ad regiam vrbem mittit, vt si quomodo posset occulte Romanum suum filium, qui tunc in regia vrbe peregrinabatur, ad se adduceret. ille quum ad vrbem peruenisset modis omnibus latere studens, rumores haud bonos contra Sclerum disseminabat, quibus potuit non suspectus haberi, & Romanum furtim abductum ad Sclerum perducere. Bardas autem iam patefacto suo consilio, & sibi diadema imponit: & reliqua Imperij assumit insignia, atque ab omni præsenti exercitu Romanorum declaratur Imperator, quum Armenij principes illum celebrassent. Sed quia sibi, qui talem aleam iecerat, multis opus esse pecunijs intelligebat, sine quibus nihil eorum quæ opus facto sunt, perduci ad exitum potest, vt ait orator, ad eas cogendas statim conuertitur, & publicorum tributorum detinens exactores, & ipse publicas exigens pecunias, & eos qui alioqui diuitiarum suspicionem præberent comprehendens ac puniens, aliquibus etiam vltro ipsi suum victum deferentibus spe maiora consequendi. & ita breui tempore multam pecuniæ vim coegit: occupatoq; munito oppido, quod Charpete dicitur in Mesopotamia situm, & adhuc vndique amplius munito præsidioque idoneo imposito, in ipso coactas pecunias reposuit, curauitque vt sibi ex clade receptaculum, & portus esset salutis, & cum finitimis Saracenis, Apo Zulph Ameras amidis, quæ Emet vocatur, & apotile Amera Martyropolis, quam miephrecim vocant inita societate, fide data acceptaq;, & cõtracta affinitate, & ipsius vinculo confirmata amicitia, multas accipit pecunias, & socios Arabas equites trecentos: fama verò vbique diuulgata, confluebant ad ipsum quicumque nouandis rebus studebant. quum verò iam appetijsset æstas, profectus cum omni exercitu ad urbem regiam properabat, spei plenus, & tantum non sibi in ipsa regia sedere visus:

etenim

etenim incitabat ipsum & audaciorem ad facinus reddebat, monachi cuiusdam virtute præditi conspectus, qui sibi in somnis visus est. videbatur enim sibi videre homines igneos, qui Bardam assumptum in quamdam celsissimam speculam adducerent, ibiq; occurrere se mulieri humana specie insigniori, quę sibi regium flagellum traderet. Hoc flagellum Bardas symbolum existimabat Imperij, sed reuera contra Romanos erat diuina ira. quum verò recens vrbem regiam fama inuasisset, Imperatores haud mediocri sollicitudine afficiuntur, mæstitiaq; occupauit studiosam Reipublicæ & incorruptam ciuium partem. eos dumtaxat hæc res lætitia afficiebat, qui rerum commutatione gaudent, & rapinis. cito igitur litteræ ad Stratopedarcham Petrum mittuntur, citoque sana pars exercitus in Cæsaream coacta est. Dum hæc gerebantur, Stephanus syncellus & Nicomediæ præses vir clarissimus, & sapientia ac virtute illustris, quique idoneus erat ad molliendam duram & agrestem mentem eloquentia, legatus ad Sclerum mittitur, si qua ratione posset ei persuadere, vt arma deponeret. Sed ipse vni rei animum intentum habens, Imperij cupiditati, quum ad se ille venisset, multaque loquutus esset quibus eum mulceret ac deliniret, noluit eum pluribus detinere, sed extento dextero pede, ostensoque purpureo calciamento fieri nequit, ò vir, inquit, vt qui semel hoc induerit, multis inspectantibus facile deponat. refer eo igitur ijs, à quibus missus es, vel sponte eos me Imperatorem accepturos, vel etiam ipsis inuitis tentaturum me Imperium occupare. hæc loquutus, præfinitoque ei quadraginta dierum tempore abire iubet. reuerso autem Syncello, redditoque Scleri Imperatoribus responso, & Basilio imperij moderatori, litteræ Stratopedarchæ mittuntur, ne auctor esset ciuilis belli incipiendi, sed transitus diligenter asseruaret, & si quis bellaturus accederet illius impetum propulsaret, Sclerus autem Cæsaream proficiscens præcursores misit & speculatores, qui vbi nam hostes essent, explorarent, sibiq; significarent, iterque planum facerent. dux autem eorum qui missi sunt, delectus fuit, Anthes Halyates, qui quum ad quasdam loci angustias peruenissent, eucolitum vocant, incidentes in quandam regij exercitus partem, cui præerat Eustathius magister Maleinus tentabant pugnam, & leuia quędam prælia committebant. quod quum aliquandiu fecissent, neque ex ipsis aliquis terga daret, Halyates seipsum minime continens feruore animi captus, stimulato equo temerario impetu cum hostibus congreditur, nullaque re gesta memoria digna letali plaga percussus occumbit, omnesque qui cum ipso erant in proximos saltus ac syluas dissipati sunt. tunc etiam renunciatum fuit fore vt Bardæ sodalium præfectus ad Imperatoris exercitum transfugeret. quem accersitum ad se conuitijsque oneratum dimisit, nihil amplius in eum aperte statuens, sed clam denuncians mercenarijs Saracenis interficiendum curauit. illi enim deambulantem hominem meridie circumfusi gladijs ceciderunt, præfecti verò Imperatoris legionibus, Scleri iam iam aduentum expectantes, oppor-

tuna quæque viarum loca ſtatuunt occupare, profectique cum omni exercitu contra illos caſtra locant, præoccupati locis illis, qua erant iter facturi. qua re cognita Scletus ſegnis erat & cunctabatur vlterius progredi timens, tempusq; cunctando terens rei euentum expectabat. ſed illum incitat, alacrioremq; reddit transfuga quidam dux, Sachacius nomine, Brachazius cognomento, admonuit enim ne fruſtra tempus tereret, moram enim contemptum parere, qui viſus opportuna dicere, dux & princeps itineris declaratur, tribuſque diebus ad Liparam peruenit. hic locus erat pars Cappadociæ, quæ nūc licandus vocatur, propter fertilitatem & fæcunditatem ita appellatus. Quod quum cognouiſſet Stratopedarches nocturno vſus itinere, metu ne contra accederet Sclerus, caſtra è regione aduerſariorum ponit, & vſque ad aliquod tempus differebant, & pro trahebant apertam pugnam. victoriamque occulte adipiſci contendebant. Bardas autem ſtratagemate decepit aduerſarios multis apparatis conuiuijs, vt videlicet cognatum exercitum conuiuio excepturus, & ita hoſtes fraude circumuenit, qui ſuſpicati ea die illum haud initurum prælium, ipſi quoque epulis ſe dediderunt; Sclerus autem hoc cognito, habebat enim exercitum ad prælium inſtructum, repente tuba iuſſa claſſicum canere, in hoſtes prandentes inuadit, illi autem vt ſe ſe habebant ſinguli, arreptis, quæ ſors offerebat telis: inuadentes ſuſtinebant, haud repentina re perculſi, & aliquandiu ſtrenue propugnarunt, deinde altero cornu ſuperior Bardas hoſtes circumuentos deterrens, & intus iam comprehendi metuentes, immiſſis etiam à tergo mercenarijs in fugam vertit, & multam patrat cædem, quum primus Antiochiæ Ducas Burzes inclinaſſet ſiue metu, ſiue malitia. vtrumque enim dicebatur, occupauitq; omnia caſtra cum impedimentis, & inde infinitas opes adeptus, rurſus ad locum qui Zabandus dicitur, contendit. eſt autem Zabandus vrbs in prærupta petra ſita hominū frequentia & diuitijs abundans, qua a ciuibus voluntate accepta, haud mediocres diuitias coegit: hæc victoria multos, qui Imperatorem ſequebantur, commouit, coegitque ad Sclerum transfugere. nam Burzes primus ad Sclerum ſe confert, & patricius Andronicus, & dux Lydus cum filijs & Attalenſes in vinculis coniecto claſſis Imperatoris præfecto cum tota claſſe ad Curtizium Michaelem accedunt, qui à Sclero miſſus fuerat, vt Cybyræotis præeſſet. quibus renunciatis Imperatori, & vigiliarum præfecto, propoſita re in conſultatione viſum eſt, ex amicis Imperatoris aliquem accepto pari imperio, tyranni poteſtati, ita vt nullius rei rationem reddere cogeretur, conceſſa facultate honoribus prouehendi, & muneribus ditandi quicumque ad ſe accederent, contra Tyrannum proficiſci. placuit ſententia mittiturque Leo protoueſtiarius Imperatoris cum quodam patricio conſiliario Ioanne viro Illuſtri, & eloquentia celebri, accepta ab Imperatore poteſtate omnia ſine controuerſia faciendi, quæcumque Imperatori licent. egreſſus igitur quum perueniſſet ad Phrygiæ cotyæum cum Stratopedarchæ Petro con-

iunctus

iunctus ibi castra posuit, & forte Bardas in dipotamo castra locarat. est autem dipotamum locus regius, quod indigenæ mesanacta vocanr. clam igitur mune rum pollicitationibus, & honorum conabatur ad se rebelles adducere, eosque Imperatori conciliare. sed hac re non animaduertebat se aduersarium potius confirmare, imbecillitatis opinantem signum esse eiuscemodi cohortationem; quare desperata re, è cotyæo profectus nocte, præterito Sclero, Orientem versus iter habebat. hæc res admodum deterruit eos, qui cum Sclero erant, qui metuebant non pecunijs tantum & possessionibus suis, sed etiam pretiosissimis quibusque rebus. multi igitur eiurata rebellione ad protouestiarium conflue re ita vt parum abesset, quin pulueris instar, omnis eorum qui defecerant cętus dissolueretur. quod ne fieret veritus ipse Sclerus, Magistrum Michaelem Burzem, qui ad eum paullo ante vt diximus, se receperat, & Romanum Patricium Taronitem, cum expedito exercitu mittit, iubens & protouestiarium itinere adortus impediret, & pro viribus eius excursiones prohiberet, ab vniuersa tamen dimicatione quoad eius fieri posset; abstineret. quum verò ij, qui cum Burze erant, Imperatoris exercitui appropinquassent, coacti sunt prælio vel inuiti contra Scleri præceptum dimicare, tali de caussa, Saraceni ex Berræa, quæ est ad Orientem annua tributa Romanis afferentes, nunciabantur ad regiam vrbem ire, & quadam definita die per medios exercitus transituri, quumque dies dicta aduenisset, transituris Saracenis ad oppidum quod Oxilithum vocabatur, ij, qui cum Burze erant suis instructis, quum idem fecissent, ij quoque, qui sequebātur protouestiariū admodū alacri animo ad prælium procedebant, vtrisque enim veluti quoddam præmium propositum erat, aurum illud, quod à Saracenis deferebatur, & quando inter se appropinquarunt, congressi pugna runt. funditur igitur Burzes, & plures ex ijs, quos habebat, periere ex Armenijs præsertim, omnes enim captos Armenios sine vlla misericordia Romani occidebāt, quod principes ad rebellem defecissent. renunciata autem hac clade Bardas nulla interposita mora, coactis ijs quos circum se habebat, quamcelerrime occurrere festinabat. quumque ad quemdam locum nomine Rhageam perue nisset, castra locat idoneum pugnæ tempus quærens. sed quum regij exercitus cunctarentur, pugnæ tempus differebatur, & complures ex ijs, qui defecerant superiore clade commoti ad protouestiarium confluebant, quicumque igitur iuuenes erant bellandi imperiti proxima elati victoria manum conserere auidius expetebant. at natu maiores & in prælijs exercitatissimi verebantur, præliumq; differendo subterfugiebant. sed quando secundum illius sententiam qui dixit, celeriter persuadetur malum sequi, Iunioribus etiam protouestiarius obtemperauit, quumque classicum cecinisset, eduxit in aciem exercitum, & Bardas suo item exercitu in tres partes diuiso, mediæ parti ipse præerat, dextero cornu Constantinum fratrem, sinistro Constantinum Gauram præfecit, commissoque prælio quum duces pręfecti cornibus in aduersarios equitatum con

citassent,

citassent, non sustinentes impetum ij, qui cum protouestiario erant, fundūtur, multaq; fit cædes: tunc etiam Ioannes Patricius occidit, & Petrus Stratopedarcha, & alij complures illustres viri, captus est item protouestiarius, cum quibusdam principibus viris. Igitur protouestiariū custodiri iussit, Theodoro aūt & Nicetæ fratribus Hagrozacharitis, toto inspectante exercitu, oculos effodit, quod videlicet iureiurando, quo sibi erant obstricti violato, ad protouestiarij partes se contulissent, ex hac victoria res Bardæ amplificari & admodum extolli cœpere, omnibus vt ita dixerim tum paruis, tum magnis ad eum confluentibus, Imperatoris verò vna tantum sacra anchora nitebantur, videlicet auxilio diuino. præfectus verò regij cubiculi, sollicitus erat de rebus, quæ terra gererentur, sed multo magis maritimas curabat. ipsum enim offendebat aduersariæ classis præfectus. siquidem Michael Curticius omnem insulam depopulatus; iam iam existimabatur Abidum, quæ est ad Hellespontum obsessurus. Igitur egregie instructam classem contra Curticium mittit, duce Theodoro Patricio Carantino, qui quum nauigasset, Hellespontique angustias transmisisset, ad Phocæam cum Curticio congreditur, cōflataq; acri nauali pugna qui cum Curticio erant, funduntur, ac dissipantur, & quum deinceps mari potiretur Carantinus, res maritimæ quasi per inducias quiescebant, iamque se recte habentibus quæ ad mare attinebant, præfectus regij cubiculi eorum quæ terra gerenda essent curam suscepit, atque adeo Manuelem Patricium Eroticum, hominem nobilitate generis, & virtute celebrem, ac robore præstantem, mittit, vt Nicæam custodiat; ac paullo post etiam Sclerus accedit, incensisq; circum Nicæam agris, tandem ad ipsam quoque Nicæam accedit, & elepolibus ac machinis eam depopulari festinabat. sed quum Manuel strenue sustinuisset oppugnationem & admotas muro scalas ac machinas artificioso igne incendisset; desperata vrbis per vim oppugnatione, Sclerus inopia rerum, quæ ad victum sunt necessariæ, sperabat eam se capturum, diutiusq; obsidione continuata, & commeatus inopia ijs qui in vrbe erant oppressis: nesciens quid sibi consilij caperet Manuel, neque vnde ad victum necessaria importaret: accurate Sclero aditus obseruante, fraude Sclerum statuit circumuenire: ac denique horreis Nicææ arena clanculum completis, ita vt in superficie, exaggerato frumento spectantium oculos deciperent, quibusdam aduersariæ partis captiuis ad se accersitis ostendit ipsa horrea, iussitq; vt ad Sclerum profecti renunciarent, non vereri se ob famem obsidionem, tantum enim se alimentorum habere, quantum ad biennium satis esset. aliter autem vrbem esse inexpugnabilem, attamen eius consilijs se obtemperantem paratum esse vrbē ei cedere, sibi ac suis dato iureiurando permitteret abire quo vellent. quum verò Bardas libenter postulatis annuisset fide data, Manuel assumptis Nicæensibus & exercitu quem habebat, cum omnibus suis bonis ad regiam se recepit. Sclerus autem occupata Nicæa, & comperta frumenti fraude, admodum se deceptum doluit. verumtamen imposito

posito ibi præsidio, idoneo & præfecto duce quodam Pegasio nomine, ipse alia munera exequebatur, at regij cubiculi præfectus de summa rerum desperans; iam enim Sclerus ad vrbem regiam prope accedebat, vnum sibi auxilium idoneum ratus est futurum, si Bardam Phocam ab exilio reuocaret, solum ipsum idoneum aduersarium ratus, qui Sclero pugnando resisteret; dicto autem citius accersitum, & iureiurando largitus opiparas diuitias ornatum, magistrorum dignitate, scholarum domesticum creat, & aduersus Sclerum mittit. ille autem pro summa rerum propugnatione suscepta, primum aggressus est è Thracia in Abydum transmittere. Sed quum Romanus Scleri filius Hellesponti loca custodiret, repulsus inde in regiam vrbem reuertitur; & inde quum nauigium conscendisset, clam hostibus ad terram è regione portus sitam peruenit, nocturnisq; vsus itineribus ad Cæsaream se confert, vbi cum Eustathio Magistro Maleino, & Michaele Burze congressus, siquidem & ipsum pœnituerat, & rursus ad Imperatoris partes se applicuerat, vna cum ipsis ad bellum instruebatur: exercituq; pro tempore coacto & contractis ijs, qui ex fuga dissipati erant ad Amorium proficiscitur. Sclerus verò huius cognito aduentu, ac nunc primum rarus sibi cum homine bellicoso certamen futurum, quique ferre nouerat fortiter, ac moderate belli mutationes, non autem vt prius cum exectis homunculis, in thalamis & vmbra nutrita, à Nicæa profectus est Amorium, & obuiam factus cum Phoca congreditur. quumque ij qui cum Phoca erant, impetum minime sustinuissent, eò quod superioribus cladibus eorum virtus & audacia fracta esset, Sclerus superior euadit. neque tamen Phocæ exercitus ita dissipatus erat, vt se se indecore è pugna subduceret, sed parum declinans cessit, sensimq; discessum faciebat, ne videretur fugari, sed Imperatoris iussu cedere, decenter atque ordine procedens, etenim terga vertentes milites & in fugam versos in extrema parte exercitus custodiens Phocas insequentes propulsabat, neque permittebat eos vehementi impetu, ac vi accedere. tunc etiam ferunt Constantinum Gabram cum suis eos qui fugerent, insectantem importuna ostentatione vsum, magnamque sibi inde gloriam venturam ratum, si Phocas à se caperetur concitato quo vehebatur equo maximo cum impetu aduersus Phocam delarum esse. quem hic conspicatus, quum quis esset cognouisset, sensim admittens equum & occurrens percutit claua in Galea, & ille præ intolerabili plagæ impetu animo destitutus statim ex equo decidit. at Phocas maiorem licentiam adeptus vlterius progredi cœpit, sensim & pedetentim iens non autem laxatis frenis. Etenim qui cum Gabra erant, suum ducem cecidisse conspicati, eumq; studiose curantes, persequi destiterunt. Phocas verò cum suis occupato loco nomine Charsiano, ibi moratus, rei euentum speculabatur, honoribusque aduentantes ad se prosequutus, hanc enim ei facultatem dederat Imperator, & eorum qui secum essent alacre studium beneficijs inflammans, & fixo tentorio in quodam loco, qui regiæ Balnea vocabatur, ad pugnam hostem eiusdem nomi-

nis

nis prouocabat: quumq; ille libenter prouocationi consensisset, altera rursus pugna conflatur; & ad quoddam tempus; qui cum Phoca erant restitere, eodem vndique adequitante & ferrea galea hostium perrumpente phalanges, infinitasque cædes perpetrante. attamen quum rursus terga sui vertissent, fusi sunt. Inde igitur Phocas, vt se se habebat, quamcelerrime in Iberiam transijt, & ad Dauid Iberorum principem accedens, ab eo exercitum, qui sibi auxilio esset, petebat. quo prompto animo sibi subministrante, cum Phoca enim conciliatus erat, ex quo fuerat in Chaldia dux, inde haud mediocri accepto exercitu: coactisq;, quos secum habebat dissipatos, ex fuga ad pancaleam se confert, vbi Sclerus castra posuerat. est autem pancalæa aperta planities & ad equitatum idonea proxime halym fluuium sita. rursusq; acre prælium committitur. hic suum exercitum conspicatus Phocas paullatim cedere & in fugam verti, satius esse censens, gloriosam mortem oppetere, quam turpiter & ignominiose viuere, interruptis aduersariorum phalangibus, in ipsum Sclerum vehementi impetu fertur. quumque ille quoque strenue impetum excepisset, nullis militibus opitulantibus, sed volentibus ipsis ducibus suo prælio de rebus decerni. etenim pulcherrimum videbatur spectaculum, quodque spectatores obstupefaceret, duorum virorum audacia & animi robore præstantium singulare certamen, sustinentes alter alterum comminus pugnabant; & Sclerus dextram Phocæ aurem cum freno, percussam gladio abscindit. Phocas autem quū ipsum claua percussisset, in capite super equi ceruicem illum proijcit, plagæ vi depressum, ipse equo stimulato, disruptisque aduersariorum phalangibus egreditur, & in quemdam collem ascendens eos ad se reuocabat, qui fusi erant. at ij qui circum Sclerum propugnabant, illum ob plagam male affectum, conspicati, iamq; animo ob vulnus deficientem, ad quendam fontem adducunt, cruorem abstersuri. opinabantur enim ipsum quoque Phocam funditus interijsse. quumque equus desilijsset, eum qui se detinebat, aufugiens, perque exercitus sine equite incomposito impetu curreret, sanguine perfusus, Ægyptium equū vocabant, & quum didicissent, cuiusnam equus esset, rati suum ducem occubuisse, indecore vertuntur in fugam, in loca prærupta & in fluuium halyn seipsos proijcientes, ac turpiter pereuntes nemine persequente. quod à colle conspicatus Phocas, diuinumq; opus illud esse, vt par erat, suspicatus, cum ijs quos habebat, descendit, fugientes persequens, qui se se mutuo conculcabant, virtutis prorsus immemores, partim occidens, partim capiens. at Sclerus cum paucis seruatis incolumes ad Martyropolim se recepit: inde legatum mittit fratrē suum Constantinum ad Chosroen Babylonis principem, qui peteret & auxilium & societatem. verum quum ille procrastinaret, neque petitioni annueret, aut negaret, & Constantinus diutius moraretur, coactus est ipse Sclerus cum omnibus ijs, qui secum erant, ad Chosroen se conferre. renunciata verò Imperatori per Phocæ litteras Scleri clade, & eius ad Babylonem profectione, ipsum

Phocam

Phocam Imperator excipiens ſummis affecit honoribus, & ad Choſroen Babylonis Amermumnem legatum mittit Nicephorum veſtem vranum, petens ne vllam vellet habere rationem rebellis, neue fieri poſteris exemplum peſſimum, neglecto Imperatore iniuria affecto, quum ipſe quoque Imperator eſſet, conſentiens Tyranno, & rebelli, & iniuſto. tradidit item litteras Imperatoris ſigillo obſignatas quibus ſe veniam tribuere omnium iniuriarum rebelli, & ſectatoribus illius, miſeratum eorum calamitates pollicebatur, ſi reſipiſcentes & ſe ſuum dominum agnoſcerét, & in patriam redirent; perducto autem incolumi Vrano ad Choſroem & Imperatoris litteris deprehenſis, Choſroes & legatum & Sclerum & omnes Romanos ſuſpectos habens in cuſtodiam tradit, & illi quidem vincti ſeruabantur: eorum verò qui ad Scletum defecerant, Leo captiuus & ducis Andronici Lydij filij Chriſtophorus Epictes & Bardas Inongus, ille enim prius è vita deceſſerat, Armacurium & latam pettam, & alia quædam munita oppida in Thracenſium regione ſita quæ occupauerant, vſque ad octauam indictionem retinuere. & inde excurſiones facientes Imperatoris regiones vexabant, neque prius agros depopulari deſtiterunt, quam impetrata malorum obliuione per Nicephorum patricium Parſacutenum ad Imperatorem conceſſere. tunc etiam Antonius patriarcha poſt Scleti rebellionem, quum ſacerdotio ſe abdicaſſet, exceſſit è vita, & patriarcha deligitur Nicolaus cognomento Chriſoberges, quum eccleſia paſtore vacaſſet annos quattuor cum dimidio. ſol item circiter meridiem defecit ita vt aſtra apparerent. quum autem Bulgari, ſimulatque mortuus eſt rex, rebellaſſent, quatuor eorum principes deliguntur, omnes fratres Dauid, Moyſes, Aaron, & Samuel, filij cuiuſdam comitis, qui apud Bulgaros plurimum poterat, & idcirco Comitopoli appellati. nam eorum qui genere Petro propinqui erant alij obierant, Boriſes autem & Romanus eius filij in vrbem ingreſſi, vt in ſuperioribus demonſtrauimus, ibi commorabantur, Boriſes ab Imperatore Ioanne magiſtri dignitate decoratus, Romanus autem à Ioſepho regij cubiculi præfecto prius virili membro priuatus, qui poſt obitum Imperatoris Ioannis inde fugientes in Bulgariam ire contendebant, & Boriſes arcu percuſſus à quodam Bulgaro, dum quendá ſaltum tranſiret, rato Romanum illum eſſe, quod Romano habitu eſſet indutus, interijt: Romanus auté ſeruatur incolumis & paulo poſt ad regiam vrbé reuerſus eſt, vt ſuo loco dicetur. ex his quattuor fratribus Dauid ſtatim deceſſit è vita. Moyſes autem quum feras obſideret, è muro lapide percuſſus mortuus eſt: Aaronem verò, qui Romanorum partes ſequebatur, vt fertur, interfecit Samuel frater. ex toto genere ſolo Badiſthlabo ſeruato & filio ipſius Ioanne à Romano, qui etiam Radomerus dictus eſt, filio Samuelis, & totius Bulgariæ Samuel monarcha conſtituitur. Hic quum bellicoſus vir eſſet, neque quieſcere vlla ratione ſciret, occupatis in prælijs contra Sclerum

rum exercitibus, securitatem nactus omnem Occidentem excurrebat; non solum Thraciam & Macedoniam & Thessalonicæ finitima loca, sed etiam Thessaliam & Græciam & Peloponnesum ac multa oppida in suam ditionem redegit, quorum caput erat Larissa. cuius incolas in interiores Bulgariæ partes cum totis domibus colonos deduxit, quibus in numero suorum militum conscriptis contra Romanos socijs vtebatur, transtulit etiam sancti Achilij relliquias, qui Larissæ Episcopus fuerat, & in ptespa vbi regiam habebat, reposuit: hunc Imperator pro his facinoribus vlcisci cupiens, postquam de Sclero curas adiecit, coactis Romanis copijs ipse per se statuit in Bulgariam inuadere. neque cum Barda adhuc cohortium præfecto, neque cum reliquis orientis principibus communicata re. proficiscens autem in Bulgariam per viam, quæ est ad Rhodopen & ad fluuium Hebrum, magistrum Leonem Melissinum post se reliquit, cui imperauerat ut loca difficilia custodiret. Ipse quum angustias quæ sunt inter Triadirzem antiquitus sardicen appellatam, & saltus pertransisset: quumque ad quemdam locum, cui stenoponio nomen erat, peruenisset, ibi vallum construxit, ibique cogitabat, qua ratione sardices oppugnationem aggrederetur. nuntiabatur item Samuel iuga montium vndique occupare, siquidem aperto marte & comminus congredi verebatur, & vndique struens insidias, si quomodo posset lædere aduersarios, dum hæc gerebantur, & eiusmodi esset Imperatoris consilium, Stephanus præfectus cohortium Occidentis quem propter pusillam staturam Contostephanum vocabant, infestissimus Leoni Melisseno, quum nox iam superuenisset, adit ad Imperatorem, eumque hortatur quam celerrime inde proficisci, alijs omnibus posthabitis, & ad regiam vrbem se conferre, quod Melissenus adiectis ad Imperium cupiditatis oculis, illuc omni festinatione contenderet. commouit hæc oratio Imperatorem, statimque profectionem indixit. at Samuel incompositum discessum, fugam, vt par erat, opinatus, cum conferto exercitu inuadens vlulatu, & clamore Romanos ita perculsit, ut fugere coegerit. castraque occupauit, & omnibus impedimentis potitus est, & ipso Imperatoris tabernaculo & regijs insignibus. Imperator autem vix superatis angustijs in Philippopolim se recipit incolumis. quo quum peruenisset, ibique Melissenum comperisset, qui nusquam se inde mouens commissam sibi custodiam accurate diligenterque obseruabat, Contostephanum conuitijs affecit, vt pote, qui mentitus tanti mali auctor fuisset: ille verò obiurgationem haud æquo animo ferens, immo multo magis exasperans, seque iusta consuluisse affirmás, coegit Imperatorẽ sua impudenti temeritate de Throno desilire, eũq; capillis & barba apprehensũm in terrá detrahere. Indictione autẽ decima quinta anno. 6474. Octobri mẽse magnus fuit terrę motus, quo multę domus, & plura tẽpla corruerũt, nec nõ pars globi tẽpli magni Dei, qđ olim Imperator magnifice

6474

magnifice inſtaurauerat, inſumptis in machinis illis dumtaxat, in quibus conſiſtentes artifices, adductaſque materias excipientes ædificabant collapſa, centenarijs decem. proceres verò Romanorum Imperatori ſuccenſentes Phocas Bardas, & aliqui cum ipſo, quod ipſis neglectis ac ne procaribus quidem habitis in Bulgariam cum exercitu profectus eſſet, alij autem propter alias iniurias & contumelias, magiſter verò Euſtathius Maleinus quod ignominioſe, ab ea quam diximus profectione cum exercitu dimiſſus eſſet, coacti in Chatſino in domo modo dicti Maleini, quinta decima Auguſti menſis Indictione quintadecima Bardam Phocam Imperatorem appellarunt impoſito ipſi diademate, & alijs Imperij inſignibus.

Hoc declarato Sclerus quoque aduentare nuntiabatur à Syria, qui in vinculis coniectus vt diximus à Choſroe cum ijs, qui cum ipſo erant in Babylone cuſtodiebatur in carcere omni cura deſtitutus, & vexatione carceris & cuſtodum inſania afflictus. Sed ſtatim ſplendida illi affulſit fortuna, qua è cuſtodia cum ſuis præter ſpem educitur, qua verò ratione è vinculis liberatus fuerit, mox dicemus; Perſarum genus à Saracenis principatu & Imperio priuatum, ſuper ipſis iraſcebatur, latenterque inquirebat, occaſionem, & artem, qua potentiam illorum opprimeret, ſibique patrium rurſus vindicaret Imperium. Erat autem quidam in ipſis nobili progenie oriundus vir Inarchus nomine, dicendi peritus, alioqui bellicoſus & ſtrenuus. Hic quũ animaduertiſſet regem Choſroem diſſolute & improbe regnantem: opinatusq; adeſſe tempus illud, quod Perſæ requirerẽt: concitato omni Achæmenidũ genere, rebellionẽ in Saracenos exuſcitat: conductisq; à Turcis orientis mercenarijs militibus; circiter viginti millibus cõburere, & percurſare Saracenorũ agros, funditus captos deſtruens, ac ne pueris quidẽ parcens; aduerſus hunc Choſroes & per ſuos duces, & ipſe per ſe inſtructa acie omnibus prælijs victus eſt. Igitur deſperatis in poſterũ rebus, quum ſciret non idoneum eſſe ſe, qui contra Perſas arma caperet ſuis exercitibus ſæpe cæſis ac ne nomen quidem Perſarum ſuſtinentibus audire, cogitare cœpit de Romanis qui in cuſtodia detinebantur; admodum prudenter cogitans, niſi foret admodum clarus & illuſtris, is qui vinctus erat, & animo & corpore fortis, nunquam in ſuum dominum conſpiraturum fuiſſe, & eò neceſſitatis compulſum & deinde exulem, infelicemq; vitam tranſigentem à tot ac tantis Imperatorem ſalutandum, communicata re cum ſenatu, e cuſtodia hominem educit, omniq; cura eum dignum cenſet, atque ad extremum, ſuam de bello ei ſententiam declarat. Illudente autem initio Sclero & per diſſimulationem interrogante, qui poſſent arma mouere homines tandiu in carceribus detenti, & ad ſacietatem omnibus malis cuſtodiæ vexati, Choſroes rurſus inſtare & ſupplicare, vt acceptis innumerabilibus pecunijs atque exercitu & numero infinito, & apparatu ſplendido, belli dux eſſet, neque malorum carceris reminiſceretur, ſiquidem poſſet ſe-

quentibus bonis, ac muneribus superiora mala delere, & eas molestias, quas è custodia percepisset. paret ad extremum Sclerus imperata se facturum pollicitus, Arabum tamen exercitum vel Saracenorum, vel aliarum gentium, quæ Chosroe subiectæ essent, nullo pacto voluit accipere, sed carceres ciuitatum Syriç inquirendos censuit, eosque, qui ibi detinebantur Romanos educēdos & instruendos, quibus cum & non aliter posse se asserebat aduersus Persas bellum suscipere. consensit Chosroes eius orationi, statimq; apertis carceribus, qui in ipsis detinebantur, liberati sunt, ex quibus coacti sunt circiter tria millia virorum, quibus ad balnea missis, & ab ijs sordibus, quas in carceribus contraxerant, expurgatis, vestibusque & indumentis indutis attributaque singulis decenti & idonea armatura, assumptis viæ ducibus, cum ipsis in Persas proficiscitur, conflatoque prælio, quum vehementi impetu, qui cum Sclero erant, Persas adorti essent, illi nouo armaturæ genere, & inusitata voce, atque incognita pugnandi ratione, sed multo magis violento impetu Romanorum ac repentino perculsi ui profligantur, & cum omnibus copijs cæduntur, ita vt ne nuncius quidem, vt dici solet, tantæ cladis superfuerit. Quum verò Inarchus in ipso congressu occubuisset: ingentem adepti prædam & equos quamplurimos, non amplius ad Chosroem reuerti voluerunt, sed ingressi viam quæ ad Romanos ducit continenti itinere in suas sedes clam aufugientes se incolumes receperunt. altera fama est, post victoriam quam de Persis reportarunt, reuersos benigne à Chosroe acceptos fuisse. sed quum paullopost sibi vitç finem adesse sensisset: imperauit filio, qui illius & nominis & Imperij mox hæres fuit: vt inita cum Romanis societate, eos domum dimitteret, & Sclerus unus ex ijs quem diximus modo in Romanorum regionem peruenit: quumque comperisset Bardam Phocam Imperatorem declaratum, ipse itidem à suis declaratus Imperator, & res ita affectas, anceps erat & animi dubius, etenim seipsum maxime imbecillem iudicabat esse, qui solus posset resistere, & rebellionem sustinere: ad Phocam verò vel ad Imperatorem se conferre admodum ignominiosum ac turpe existimabat. Igitur suis in consilium adhibitis, quum plerique sententiam dixissent, ad extremum solum Imperatorem declarari, fatuum & inutile, quod res nequiret ad exitum perduci, cēsuit. ad alterum verò principum altero contempto se applicare propter incertum rei euentum, noluit; decreuit igitur pro viribus vtrumque sibi principem conciliare, vt si non voti compos foret, alterum haberet adiutorem, & opitulatorem. mittit igitur ipse litteras ad Phocam, quibus fœdus petebat, & Imperij societatem, si forte Imperatorem debellassent. clam verò Romanum filium ad Imperatorem mittit, quasi transfugam, solerter admodū cogitans ac iudicans, vt si Phocas superior esset, ipse salutis auctor filio foret, si verò Imperator superaret, ipse per illum deprecatus periculum euaderet. & Romanus quidem speciem fugæ præbens ad Imperatorem se recipit: quem ipse benigne admodum excipiens, & libenter magistratus hono

re statim

re statim decorauit,& semper in bellis consiliario vsus est: etenim post Scleri in Syriam profectionem,cui is Imperator liberatus: eggressusque Reipublicæ ad ministrationem magis viriliter, vbi sensit regij cubiculi præfectum,ijs,quæ gererentur,haud contentum: verùm submurmurantem, & grauia, si ei daretur occasio,facturum sperátem, eum illa potestate abdicat,ac domi manere iubet. sed rursus quum vidisset illum haud quiescere, immo semper nouis rebus studere, festinareq; vt pristinam potestatem reciperet, in strenum, ita appellatum locum,relegat,adempta ei maxima parte bonorum, ne haberet materiam sibi occasionem aliquam nouarum rerum subministrantem: ipse autem ob ipsum consilio priuatus, amicisque indigens & adiutoribus in periculis imminentibus tunc libenter excepit Romanum, quem nouerat hominem prudentem ac strenuum & ad res bellicas maxime idoneum. Bardas autem Phocas, vt audiuit nuntiari Scleri reditum,litteras mittit eadem illa indicantes, quæ ei placerent, ac iureiurando pollicitationes confirmauit, si sperata,inquit,consequamur,tu imperabis Antiochiæ,& Phœniciæ,& toti Syriæ,& Palestinæ & Mesopotamię, ego autem dominabor ipsi regiæ vrbi & reliquis nationibus. Sclerus admodũ gaudens,illius approbans verba ac iureiurando fretus,ad Phocam in Cappadociam se confert,vt societatis fœdus percussurus:ille autem ipsum intra sagenam captum exuit Imperij insignibus, & in arcem Tyropium appellatam mittit,custodia illi haud ignobili imposita,ipse tradita exercitus parte Calocyro Delphino patricio eum mittit ad Chrysopolim in portu contra vrbem regiam sitam: reliquum omnem exercitum ipse ducens ad Abidum se confert,sperans ita occupatis angustijs locorum oppressos inopia in suam potestatem ciues redacturum. Imperator autem quum multum hortatus esset Delphinum, vt à Chrysopoli discederet,neque contra regiam vrbem castra haberet, vbi id ei non persuasit, instructis noctu nauibus,atque in ipsas impositis Rhoxolanis(accersierat enim ab ipsis socia auxilia) præfectoque classi ipsorum principe Bladimero, sibi cognatione coniuncto ob sororem suam Annam, cum ipsis transmisso mari imprudentes hostes adortus nullo negotio profligat. Delphinum igitur in ligno suspendit, in eodem loco, vbi ille suum posuerat tabernaculum: fratrem autem Phocæ Nicephorum cæcum in custodiam tradit, ac reliquis impositis ijs pœnis, quæ sibi viderentur, in regiam vrbem reuersus est. Phocas verò quum ad Abydum peruenisset diligenter obsidebat, & oppugnabat. Fortiter etiam oppidanis oppugnationem sustinentibus: quum classis præfectus Cyriacus ab Imperatore missus eos iuberet confidere. paullo post autem etiam Constantinus Imperatoris frater transmisit,quẽ post insequutus est ipse Imperator. quum autem illi transmisissent, Phocas exercitus partem ad Abydi oppugnationem relinquit,ipse cum reliquo exercitu contra Imperatores instruitur. quumque iam ineundum esset prælium, Phocas turpi & ignominiosæ vitæ mortem anteponens Imperatorem procul conspicatus huc & illuc adequitantem,

quitantem,& suorum ordines instruentem ac confirmantem, secumque repu tans si illius compos fieret,nullo negotio se reliquos debellaturum, concitato equo vehementi impetu in ipsum ferebatur aduersarias phaláges perrumpens & se talem omnibus ostentans,qui sustineri non posset,iamque ipsi Imperatori appropinquans conuertitur,& in quemdam tumulum conscendit.vbi quũ de equo desilijsset, humi prostratus vitam reliquit. siue ab aliquo milite dum incomposite ferebatur,letali vulnere percussus, siue etiam alioqui à corporis perturbatione confectus, plagam tamen nullam habere in corpore deprehensus est,& idcirco fama illa viguit,quæ ipsum veneno asserit interfectum. fertur enim Symeòn vnus ex fidelissimis illius ministris, muneribus ab Imperatore corruptus,veneno illum occidisse.consueuerat enim Phocas in prælijs aquam frigidam ante congressum gustare,quod in hoc quoque prælio quum fecisset: imprudens cum ipsa aqua venenum bibit. Quum verò diu iaceret in colle Phocas, existimabant omnes ob aliquam corporis ægritudinem quieti illum se tradidisse. sed vbi diu iacuit, & accedens quidam mortuum ipsum repperit ac nihil loquentem, omnibusque conspicua fuit eius mors, rebelles statim se in fugam coniecerunt. Imperatoris vero exercitus corroborati sunt, & persequebantur illos nunquam se retrouertentes: & viui capiuntur Leo & Theognostus Melisseni,& Theodosius Misanictes,alijque plurimi,quos Imperator secum in vrbem perductos per medium forum triumphans asinis vectos traduxit, soli Melisseno Leoni parcens.dicitur enim hic in ipsa acie proprium fratrem Theognostum Imperatores irridentem, & indecora conuicia in ipsos conijcientem reprehendisse cum lachrymis, multumque hortatus esse, vt ab ipsa dicacitate cessaret, neque impudenter in suos dominos contumeliosa maledicta congereret,sed vbi non persuasit, etiam intenta hasta multas plagas illi inflixisse, ita vt etiam Imperator. spectator eorum quæ fierent, præsentibus dixerit, videte ò vos ab vno ligno & crucem & ventilabrum, & hac de caussa dicitur concessus Leoni triumphus,nuperque Phoca mortuo Aprili mense indictione secunda anno. 6493, dissolutaque erga ipsum rebellione, securitatem adeptus Sclerus pristinam rebellionem instaurabat. quo audito Imperator per litteras eum hortabatur, vt tandem satur fieret Christiani sanguinis effusione, quippe quum ipse quoque homo sit, qui & mortem & iudicium expectet, & sero tandem vtilitatem suam intelligat, & datum sibi a Deo principem agnoscat.

His litteris mollitus Sclerus,acceptaq; fide nihil se mali passurum, arma deponit,& Imperatori fœdere conciliatur, eo honore affectus, vt esset Curopalates,non tamen dignus fuit,qui oculis Imperatorem conspiceret. nam in itinere ea cæcitate percussus, quam aorasiam vocant,videndi sensum amisit:cæcusque ad Imperatorem perductus est,quem manu ductum ille conspicatus, præsentibus ait, quem timebam & tremebam manu ductus accedit. liberatus ab

intestinis

inteſtinis bellis & curis Imperator, conſyderabat qua ratione adminiſtraret ea quæ pertinerent ad Samuelem,& reliquos Toparchas,id eſt, locorum principes, qui eo in rebellionibus occupato ſecuritatem nacti haud mediocriter Romanorum Imperium offenderunt, proficiſcitur igitur ad loca Thraciæ ac Macedoniæ,& ad Theſſalonicam deſcendit, vt gratiarum actiones perſolueret Demetrio Martyri, ibique Gregorio magiſtro Taronite cum Imperio relicto, traditoque ei idoneo exercitu,vt coerceret & impediret Samuelis excurſiones. ipſe reuerſus in regiam vrbem etiam in Iberiam tranſit.Iam enim Curopalates mortuus erat Dauid, qui e ſuis propinquis Imperatorem ſcripſerat hæredem, dataque ſibi hæreditate conſtituta & Georgio fratre Dauidis Curopalati interioris Iberiæ principe ſuis contento eſſe iuſſo, quum perſuaſiſſet ne aliena inuaderet, percuſſo cum ipſo fœdere, acceptoque obſide eius filio, ſe in Phænicem recipit, ſecum ducens eos qui in Iberia generis nobilitate præſtabant, quorum principes fuere Pacutianus, & Phebdatus, & Pherſes germani fratres, quos etiam ad Patriciorum ſedem perduxit. quumque eſſet in Phænicia,& Tripolis Ameram Damaſci & Tyri,& Beryti, iſti enim paullo ante facta conſpiratione, & ſumptis contra Antiochiam armis Imperatore in bello aduerſus Phocam occupato,& Damianum Patricium Antiochiæ præfectum bello cum ipſis congreſſum occidere.& haud mediocre periculum vrbi intentarunt;quantum potuit,confirmaſſet, vt in Romanorum ſeruitute permanerent, acceptis obſidibus Byzantium reuertitur, quem iter habentem per Cappadociam, Euſtathius magiſter Maleinus domi ſuæ cum omni excepit exercitu omnem tũ ipſi tum exercitui copioſe ſuppeditans commeatum, quem quaſi approbatum & laudatum ſecum ducens in regiam vrbem tunc reuerti non permiſit, ſed omnia ei ad victum neceſſaria ſubminiſtrans,& veluti quandam feram nutriens in quodam ſtabulo eouſque detinuit, quoad ipſum mors occupauit. quo mortuo eius omnia bona publicata ſunt. ſcripſit etiam legem Imperator quæ prohibebat proceres poſſeſſionum numero locupletari, quod ante ipſum quoque Conſtantinus Porphyrogennetus auus Imperatoris & Romanus illius ſocer effecerat. Quum autem Nicolaus Chryſoberges annos duodecim menſes octo eccleſiam gubernaſſet,ac vita functus eſſet, Siſinius magiſter deligitur, vir eloquens & medicinæ peritiſſimus anno.6503. Indictione octaua, qui diſſidentes ob quartum matrimonium in concordiam redegit. Et hic triennium tantum quum pauiſſet eccleſiam exceſſit è vita. & creatus eſt Sergius præfectus monaſterij Manuelis, qui ſuum genus ad Patriarcham Photium referebat. Quum verò Samuel cum exercitu profectus eſſet ad Theſſalonicam, & aliam militum manum in inſidijs diſpoſuiſſet, paucis quibuſdam ad excurſionem vſque ad Theſſalonicam miſſis, dux Gregorius cognita eius incurſione ſuum filium Aſotium miſit viſum, exploratumq; numerum, iuſſitq; ſe ab eo certiorem fieri, ipſe autem è tergo ſequebatur, ſed filius egreſſus & cum anteſignanis congreſſus

6503

fuſusq́; in medias inſidias imptudens incidit, & comprehenſus eſt. Id vbi Gregorius didicit, quamcelerrime opem ferre feſtinabat, cupiens captiuum filium redimere. ſed ipſe quoque à Bulgaris circumuentus ſtrenue ac fortiter prælia- tus occubuit. renunciato autem Imperatori ducis interitu, mittitur totius Occidentis dux magiſter Nicephorus vranus. hic enim ex Babylone fugiens ad regiam vrbem peruenerat, qui ad Theſſalonicam quum acceſſiſſet, vbi nouit Samuelem ducis Gregorij Taronitæ cæde, & filio eius capto elatum, & idcirco Theſſalica tempe tranſmiſiſſe, fluuiumq́; Penæum tranſiſſe, & Theſſaliam & Bœotiam & Atticam, inuaſiſſeq́; in Peloponneſum per Iſthmum Corinthi, omniaque hæc incendentem vaſtare atque prædari, profectus ipſe quoque cum ſuo exercitu, & ſuperatis Olympi radicibus, quum Lariſſam prope acceſſiſſet, & ibi relictis impedimentis aſſumpto expedito exercitu, continenti itinere in Theſſaliam tranſijt, & Pharſaliæ planitie fluuioque Apidano tranſmiſſo, ad Sperchij muros caſtra locat: ipſo item Samuele in vlteriore parte caſtra habente. quum enim immenſæ pluuiæ de cælo decidiſſent, & fluuius maris inſtar auctus loca inundaſſet, in præſenti pugnandi occaſio deſperata eſt, & Magiſter ſuperiorem inferioremque fluminis partem contemplatus, in quoque loco, vbi exiſtimauit tranſiri poſſe coacto nocte exercitu fluuium tranſmittit, & eos qui cum Samuele ſine vlla cura dormiebant, adoritur. cæduntur que infiniti numero, quum nemo auderet virtutis reminiſci, percuſſus etiam Samuel ipſe & eius filius Romanus grauibus plagis, captique fuiſſent, niſi inter cadauera ſeipſos proijciētes, vt mortui, iacuiſſent, ac nocte ſuperueniente clam per Ætoliȩ montes fugiſſent, atque inde per ipſorum montium iuga in Bulgariam incolumes perueniſſent. Magiſter autem liberatis captiuis Romanis, ſpoliatisq́; mortuis Bulgaris & direptis hoſtium caſtris opes quamplurimas adeptus cum exercitu profectus eſt ad Theſſalonicem; Samuel in patriam reuerſus incolumis, generum ſibi aſciſcit, collocata ei in matrimonium filia, Aſotium Taronitæ filium è vinculis liberatum, cuius amore capta puella ſe ipſam ei tradituram minabatur, niſi legitimo ipſi connubio copularetur. perfectis igitur nuptijs illum cum filia Dyrrachium mittit, ad regionis videlicet cuſtodiam, qui quum eo perueniſſet communicata re cum vxore, atque in ſententiam ſuam adducta in triremes Romanas, quæ ibi manebant ad loci cuſtodiam, cum ipſa fugit, quibus ad Imperatorem incolumis delatus magiſtratus honore affectus eſt. attulit etiam litteras hic cuiuſdam primatis Dyrrachij ciuitatis Imperatori, Chryſelius huic nomen erat, pollicentis Dyrrachij vrbem ſe traditurum Imperatori, ſi Patriciatus honore & ipſe & duo ſui filij afficerentur. quumque per litteras Imperator confirmaſſet ſe promiſſa omnino prȩſtaturum, Dyrrachium Euſtathio Patricio Daphnomeli traditū eſt, & Chryſelij filij Patriciatus honore decorati ſunt illo iam vita functo. Hoc tempore Paulus Magiſter Bobus vir qui inter Theſſalonicenſes principatum obtinebat, & Malacenus Protoſpatharius vir &

prudentia

prudentia & eloquentia insignis, accusati, quod Bulgarorum partibus fauerēt, migrare iussi sunt, Paulus in Thracensem planitiem, Melacenus Byzantium. hoc ne sibi eueniret itidem veriti quidam Adrianopolitæ illustres, & militaribus imperijs clari, propterea quod suspecti haberentur ad Samuelem se contulere, Batarzes quidem cum tota domo, Basilius autem Galabas solus, cuius filiū Imperator in carcerem inclusum tres integros annos detinuit, deinde liberauit. tunc etiam principi Venetiarum legitimam vxorem tradidit Imperator, Argyri filiam, Romani, qui pòstea Imperator fuit, sororem, ita sibi nationem illam concilians. Incursionem item fecit Imperator per Philippopolim in Bulgariam, quam custodiri iussit à Patricio Theodorocano, multisq; in suam potestatem redactis arcibus in Triadizze ad Mosynopolim redijt, Anno verò. 6508. Indictione tertia decima, missis ingentibus copijs Imperator aduersus castella Bulgarica vltra hęmum, ducibus Patricio Theodorocano, & Nicephoro xiphia Protospathario, & magnam occupauit perasthlabam & paruam, & Pliscobam, exercitusq; Romanus illæsus, trophæaq; referens domum reuersus est. Insequenti rursus anno in Bulgariam per Thessalonicam se confert Imperator, ad quem Berrææ præfectus Debromerus se se applicuit, dedita vrbe ipsi Imperatori, à quo ad consulatus dignitatem est prouectus. Nicolaus verò qui Seruia custodiebat, quem Nicolizzam diminutiuo nomine propter staturæ breuitatem vocabant, alacri animo resistebat, & oppugnationem lætus sustinebat. qua quū Imperator enixius vsus esset, captum est & oppidum & ipse Nicolizzas. & Imperator deductis inde Bulgaris, impositisq; Romanis præsidijs, & his rebus gestis ad regiam vrbem reuertitur, secum adducto Nicolizza. quē Patriciatus dignitate decorauit. sed hic, quum esset instabili mente præditus inde aufugiens clam se incolumis recepit ad Samuelem, quo cum accedens Seruia obsidebat. sed rursus Imperator adhibita celeritate apparens, vrbis obsidionem soluit, quum Nicolizzas & Samuel vna se in fugam coniecissent, verum perfidus haud potuit ad extremū effugere, incidens enim in quasdā Romanorū insidias cōprehēsus est, & vinctus ad Imperatorē perductus, missusq; Constantinopolim in vincula coniectus fuit. Imperator verò quū in Thessaliā venisset ipsius oppida à Samuele antea diruta instaurauit, & expugnatis ijs, quæ tenebantur à Bulgaris; Bulgaros in locū, qui dr̄ Bolerus, traduxit, idoneisq; p̄sidijs oībus impositis ad ea quę Bodina dr̄ reuersus est. sunt autē Bodina arx in alta rupe sita, vnde Ostrobæ paludis aqua defluens sub terra deorsum occulte fertur, & inde rursus emergit. & quia nō voluntate oppidani seipsos dedidere, sed obsidione expugnati sunt, ēt hos in Bolerū migrare iussit, munitoq; loco idoneo præsidio: Thessalonicā reuertitur. Draxanus autē arcis præfectus vir bellicosus petijt vt sibi liceret Thessalonicæ habitare. quod quum annuisset Imperator, duxit vxorem filiam principis presbyterorum templi Demetrij Athlophori, ex qua filios duos suscepit, deinde fugiens captus est, & precibus soceri condonatus. quumq; iterum fugisset, si-

Nota.

6508

ſet, ſimiliter dimiſſus eſt, alijsq́; duobus filijs procreatis tertio fugit, & compre-henſus in crucem actus eſt. Quum verò Numeritę, & Ataphitę Arabes grauiter Cęleſyriam excurrentes vexarent, & ipſam Antiochiã, magiſtrũ Nicephorum vranum Imperator Antiochiæ præfectũ mittit, ſucceſſorẽ ipſius Theſſalonicæ relinquens Dauid Patriciũ Arianitim, & in Philippopoli Protoſpathariũ Nicephorum xiphiam præeſſe exercitui iuſſit, quum Theodorocanus id munus ob ſenectutem recuſaſſet. Magiſter autem Nicephorus vranus quum perueniſſet Antiochiã, duobus, tribusq́; prælijs cum Trinete Arabũ præfecto cõgreſſus, eum fudit, victumq́; quieſcere cogit, & res in ſummã pacem atq; tranquillitatẽ redegit. Imperator autẽ inſequẽti anno indictione* quintadecima, cũ exercitu ad Bidinam profectus octo menſes integros ad obſidionẽ cõmoratus per vim capit vrbem: Interea autẽ dum ipſe oppugnationi incumberet, Samuel expedito vſus itinere impetu facto Adrianopolim inuadit, ipſa die, qua ſanctiſſima Dei genitrix obdormiuit, & celebritate, quæ quotannis publice frequentari cõſueuit, & quod repente inuaſerat, ipſam capit: plurimumq́; prędę adeptus in patriã reuerſus eſt. Imperator autẽ egregie cõmunita Bidina illæſus in regiã vrbẽ ſe recepit, in itinere oppida omnia Bulgarorum, in quęcumq; incideret, incendens, & euertens. quumq́; appropinquaſſet Scopiorũ vrbi, repperit vltra axium fluuium quem nunc Bardarium vocant, Samuelẽ inconſiderate in tabernaculo cõmorantem; fretus enim fluuij inundatione, quem tranſiri in præſenti non poſſe ſperabat, negligenter ibi permanebat. ſed quum quidã miles vadum cõperiſſet, quo Imperatorem traiecit, Samuel repentina rę perculſus, ita fugit, vt nunquã retro aſpiceret. atq; eius tabernaculum & tota caſtra capta ſunt: tradidit item Scopiorum vrbem Imperatori is, qui ei fuerat à Samuele præfectus, Romanus Petri Bulgarorum regis filius, Boriſæ autem frater, Simeon de nominẽ aui appellatus mutato nomine, quem Imperator exceptum ob deditionem & Patriciũ creat & præpoſitum; mittitq́; exercitus ducẽ ad Abydum. Inde Imperator tranſmittens ad pernicum ſe recipit, cuius cuſtos erat Crabas vir bellicis rebus præſtantiſſimus, amiſſoq́; haud mediocri exercitu in oppugnatione, vt nouit propugnaculum expugnari non poſſe; neque Crabas alijs obſequijs aut pollicitationibus molliri potuit; tranſijt ad Philippopolim, atq; inde profectus Conſtantinopolim redijt, eademq́; indictione decretũ propoſuit, vt pauperum qui obijſſent tributa à potentioribus ſoluerentur. & huiuſcemodi penſio appellata eſt, ἀλληλέγγυον, id eſt, mutua fideiuſſio, quumque Sergius Patriarcha ac multi Archiepiſcopi & monachi viri non pauci ſupplicaſſent, vt hoc pondus iniuſtum auferretur, Imperator non obtemperauit. octaua autem indictione anno. 6518. Ægypti præfectus Azixius ob quaſdam offenſiones paruas ac nullius precij violatos erga Romanis fœderibus, & ſacrum templum Hieroſolymis ad ſaluatoris Chriſti ſepulcrum ſumptuoſe conditum euertit, & pia monaſteria vexauit. Inſequenti verò anno fuit hyems grauiſſima, ita

*Videtur error numeri.

vt glacie concreta cernerentur omnia flumina & paludes, atque adeo ipsum mare, & Ianuario mense eadé indictione fuit maxime horribilis terræ motus; & cõcussa fuit terra vsq; ad nonam Martij mensis dié, qua circiter decimam diei horam fuit concussio, & motus adeo horrendus & in ipsa regia vrbe, & in agris, vt ceciderint Sphæræ templi Sanctorum quadraginta, & Sanctorum omniũ, quas Imperator statim instaurauit: hæc autem præsignificabant mox in Italia futurá seditioném: princeps enim quidam Incolarum Barij nomine Meles, concitato in Longobardia exercitu aduersus Romanos arma sumit, & Imperator Basiliũ Argyrum Sami prætorem mittit, & eum qui dicebatur Contoleon, Cephaleniç præfectũ vt Romanorum res componerent, cõtra quos instructo exercitu Meles strenue pugnans eos fundit, multis occisis, haud paucis viuis captis, quũ reliqui ignominiosa fuga vitam honestæ morti ante tulissent. Imperator autẽ non destitit singulis annis in Bulgariam inuadere, & omnia quæ ante pedes erãt vastare atq; comburere. Samuel autem quũ non posset sub dio resistere, neq; aperto marte cum Imperatore decertare, verum vndiq; fractus, amissisq; proprijs laribus statuit fossis & vallis communitis, ei aditum in Bulgariam intercludere. Quum igitur sciret Imperatorem semper cõsueuisse per Cimbalongum, locus ita appellatur, & Clidium transire, has locorum difficultates munire decreuit, & Imperatori aditum prohibere. Itaq; latissima sepe constructa impositisq; idoneis præsidijs Imperatoré expectabat: qui quũ eo perueniſſet, aditũq; tentasset, quando custodes strenue resistentes, é superiore loco iacientes ac vulnerantes, eos qui impetum facerent, cædebant, iamq; transitum desperasset Imperator, Nicephorus xiphies Philippopolis præfectus, cum Imperatore constituens etiã ipse se mansurum, & frequentes oppugnationes corpore facturum pollicitus, quum dixisset abiturum se si quomodo posset aliquid vtile aut salutare percipere, assumpto secum quem habebat exercitu, reuertitur, quumq; circuisset altissimum clidij montem ad meridiem positum, quem Balasirzá appellant, aspero vsus itinere, accessuq; difficili, vigesima nona Iulij mensis indictione duodecima à superiore parte repente vlulatu ac strepitu à tergo Bulgaros cõsequitur, qui nec opinata re perculsi vertuntur in fugam, & Imperator solum relicto ac deserto muro diruto, persequutus est. Occubuere igitur multi, & multo plures capti sunt, quum vix Samuel euadere periculum ipse potuisset, ope proprij filij, qui inuadentes fortiter sustinuit, & illum in equum imposuit, atque ad eam arcé, quæ prilapus dicitur, abduxit. Imperator autem captos Bulgaros circiter quindecim millia luminibus priuandos curauit, & singulas sexagenas excæcatorũ ab vno monoculo duci iussas ad Samuelé remittit. quos ille aduenientes numero & ordine conspiciens, doloréq; neq; fortiter, neq; aïo tolerans aïo deficitur, & vertigine percussus in terrá decidit. aqua ât & vnguentis, qui aderát illius spiritũ reuocantes, parum respirare fecerunt: recepto igitur animo, aquá frigidá bibere petijt. quá acceptá quũ bibisset, stomachi dolore correptus est, ac diebus

post diebus moritur. Excipit autẽ Bulgarorũ impetũ filius ipsius Gabriel, qui etiam Romanus dicebatur, robore & vi patre superior, sed prudentia & mente longe inferior, ex quadam captiua larissęa à Samuele susceptus: Imperauit autẽ quintadecima Septembris mensis, indictione tertia decima: & quum ne integrum quidẽ annum expleuisset, ad venationẽ profectus interimit, à Ioãne qui itẽ Bladisthlabus dicebat Aaronis filio, quẽ moriturum ipse à morte redemetat. ante verò quã hæc fierent, misso Theophilato Botoniate, qui post Arianitẽ Thessalonicę pręesset, Dauid Nestorizzes vnus ex ijs, qui apud Bulgaros plurimũ poterat, cũ frequẽti exercitu ad Thessalonicam à Samuele mittitur, quibus occurrens Theophilactus cum suo filio Michaele & cõgressus eos vi fundit, & plurimũ prædæ captiuosq; frequẽtes adeptus affert ea Imperatori, qui obsidebat Dema in Clidio. quũ autẽ Dema, vt dictũ est, transijsset Imperator, ad Strobizzã accedit, subegitq; oppidũ Mazzucim nomine. appropinquans autẽ Strõbizze cũ copijs mittit Botaniatẽ Theophylactũ Thessalonicę ducẽ. cui imperauit, vt colles, qui erãt in Strobizza superaret, et quę in ipso itinere inueniret, ædificia combureret, sibiq; facilẽ viã, quæ Thessalonicã ducit, efficeret, qui profectu s ingredi permissus est à locorũ custodibus Bulgaris, & absq; vllo impedimento transire, sed quũ reuersus esset ad Imperatorẽ, postquam mandata sibi executus fuerat, in insidias incidit ad hoc ipsum ibi collocatas, & in quibusdã longissimis loci angustijs, quo ingressus & vndique circumuentus superne sagittis ac lapidibus percussus, quum nemo defendere eum posset, propter densitatem, & angustias exitu carentes & ipse cadit, qui ne manibus quidem suis vti potuit, & multa cum ipso exercitus manus petijt. quæ renunciata Imperatori, plurimum ei molestiæ attulere. quare non vlterius progrediendum statuit. sed rediens in Zagonia se recepit. vbi multo munitissimum oppidum situm est Melnices nomine in quadam petra positum, vndique rupibus ac vallibus cincta: quo omnes finitimæ regionis Bulgari, quum confugissent, parum Romanos cũrabant. ad quos Imperator Sergium quendam exectum vnum ex maxime domesticis suis cubicularijs mittit: virum prudentẽ & dicendi peritũ, vt ipsorũ mentẽ tentaret. qui quũ eo peruenisset multo vsus ad persuadendũ artificio, tantũ valuit vt doceret homines quid faciendum esset, qui depositis armis seipsos & oppidũ Imperatori dediderunt. quibus Imperator exceptis, & pro dignitate benigne tractatis, impositisq; oppido idoneo præsidio, trãsijt ad Musynopolim, vbi ipsi commorãti Samuelis mors renunciatur, vigesima quarta Octobris mẽsis, statimq; Imperator Musynopoli profectus: ad Thessalonicam descendit, & inde vsque in Pelagoniam se recipit: nihil vexans eorum quæ ante pedes essent, sed sola incensa regia Gabrielis in Butele, missoque exercitu prilapi arcem capit, & stipij. Inde ad fluuium nomine Zernam peruenit, quem quum ratibus & sacculis inflatis transmisisset, redijt ad Bodina, atque inde nona Ianuarij mẽsis Thessalonicam peruenit. Appetente autem vere rursus in Bulgariam redijt.

& ad

& ad oppidum Bodinorum castra locat. qui violata erga Imperatorem fide contra Romanos arma ceperant. instituta igitur valida oppugnatione, coegit oppidanos accepta fide seipsos dedere. quos rursus ad volerum traductos, duobusque constructis oppidis in medijs locorum angustijs, altero nomine Cardia, altero sancto Helia, Thessalonicam reuersus est. vbi Romanus & Gabriel per quendam Romanum, cui manus erat præcisa, seruitutem & imperata se facturum pollicebatur, ille verò litteras suspectas habens, Nicephorum xiphiam Patricium, & Constantinum Diogenem, qui post Botaniotem præfectus fuerat Thessalonicæ cum copijs mittit in regionem Moglenorum, quibus omnem illam terram deprædatis & vrbem obsidentibus, etiam Imperator deriuato in aliam partem flumine vrbem interfluente, effossisq; murorum fundamentis, & lignis & materia ad comburendum facili, subiecta effossionibus, igneque coniecto, materia combusta muros euertit. quod oppidani quum vidissent, ad preces cum eiulatu versi sunt, & seipsos vna cum oppido dediderunt. Captus est igitur Domitianus Caucanus, vir potens, & Gabrielis assessor, & Etizzes Moglenorum princeps, & alij complures potentes, & haud medioeris populus bellicosus. Eos igitur qui arma ferre possent, in Aspracaniam mittit Imperator, reliquam verò vilem turbam dirripiendam censuit, & oppidum comburendum. captum est item aliud oppidum Notia nomine finitimum Moglenis. quinta autem die venit Romanus ille, cui erat præcisa manus, secum adducens Ioannis famulum & Bladisthlabi filium Aaronem cum litteris, quę significabant ab ipso Gabrielem interfectum, & ad se omnem potestatem redegisse, pollicebanturque eum imperata obedienter facturum, ostensurumque erga Imperatorem illi obsequendi & seruiendi cupiditatem. Quibus lectis Imperator & aureis diplomatis litteris, quæ sibi viderentur confirmatis remisit ad Ioannem, & paucis post diebus rursus reuersus est Romanus præcisam habens manum, litteras afferens & Ioannis & Bulgariæ principum, obedientes fore, & seruos Imperatoris. Contulit item se ad Imperatorem Caucanus frater Domitiani, qui in Moglenis captus fuerat, quem liberalibus muneribus prosequutus in honore habuit. Sed vbi agnouit Ioannem dolo & fraude, quæ scripserat, scripsisse, & ijs, quæ pollicitus fuerat, contraria cogitantem, rursus in Bulgariam reuersus est, deprædatusq; finitimam regionem ostrobi & sosci, planitiemque Pelagoniæ, captos omnes Bulgaros luminibus priuauit. Igitur vsque ad vrbem Achrida se confert, vbi constructa erat regum Bulgariæ regia, captaque vrbe, & omnibus male tractatis erat vlterius progressurus, & iter Dyrrachium versus susceptturus, si quidem ea loca illius aduentum requirebant. Quam diu enim Triballiæ, & locis Seruiæ proximis Bladimerus imperauit Samuelis ob filiam socer, vir æquus & pacificus, ac virtute præditus, Dyrrachij res quieuere. sed postquam Gabriel à Ioanne impeditus fuit, & ipse violato fœdere deceptus fide habita iureiurando à Ioanne dato per Dauidem principem Bulgariæ Episcopum, se

puto, seipsum tradidit, & paulo post interfectus est, multum res illę perturbatæ sunt; annitente Ioanne cotidie & per duces suos sæpe, & per se vrbem capere, & idcirco Imperator erat eo profecturus auxilio, sed quadam probabili de causa impeditus est. quum enim ad Achrida proficiscerentur, post se cum militum manu reliquit Georgium ducem Gonirziatem, & Orestem Protospatharium captiuum iussos planitiem Pelagoniæ excurrere: quos insidijs captos Bulgari, Duce Ibarze Illustrissimo & probatissimo viro, omnes interficiunt, quorum dolore correptus Imperator, redijt in Pelagoniam, & excursione facta persecutus Iberzem, profectus est Thessalonicam, & inde ad Musinopolim trāsijt misso exercitu ad Strubitzem, duce Dauid Patricio Arianite; qui quum repente apparuisset, oppidum Therbirza nomine expugnauit. alium itidem exercitum ad oppida Triadirzæ duce Xiphia mittit, qui omnia quæcumque in apertis lo-
6524 cis essent, euersis oppugnatione cepit arcem, quæ Bion vocabatur. Imperator autem Constātinopolim profectus mense Ianuario anno. 6524. classem ad Chazariam mittit, duce Illongo Andronici ducis Lydi filio, & opera Sphangi fratris Bladimeri Imperatoris generi, subegit regionem principe ipsius Georgio Zulo primo impetu capto. Tunc etiam superior Sennacherim superioris Mediæ, quam hodie Aspracahiam vocant princeps, cum omni natione ad Imperatorem se contulit, tradita ei omni sibi subiecta regione, à quo Patricius creatus est, & Cappadociæ prætor, acceptis possidendis his vrbibus, Sebastia, Larissa, Abaraq; & alijs multis possessionibus: hic enim oppressus à propinquis Agatenis, quum resistere nequiret, ad Imperatorem confugit, tradita ei regione, ad quam missus Basilius Patricius Argyrus, vt ei præesset, quum in omnibus grauissime offendisset, Imperio priuatur, eiusque successor Nicephorus Protospatharius Comnenus mittitur. qui quum eo peruenisset partim persuasione, partim vi subegit Imperatori regionem, anno. 6524. indictione quarta. profectus à regia vrbe Imperator se confert Triadirzem, & circumsessum oppidum pernicem oppugnabat. sed quum oppidani fortiter ac strenue propugnarent, multiq; Romanorum caderent, octoginta octo integris diebus continuata obsidione, vbi nouit se tentare ea, quæ ad exitum perduci non possent, infecta re reuersus Musinopolim se recipit. vbi refecit exercitum, & vere appetente ex Musinopoli profectus in Bulgariam inuadit, circumsessumque oppidum nomine Longas oppugnando cepit, missisq; Dauid Arianite, & Constantino Diogene in planitiem Pelagoniæ, multorum animantium & captiuorum potitus est; capto autem oppido incenso Imperator, trifariamque captiuis diuisis, vnaque parte socijs Rhoxolanis attributa, altera Romanis, tertia sibi reseruata vlterius progrediebatur. & quum vsque ad Castoriam peruenisset, vrbemq; tentasset, vbi sensit ipsam inexpugnabilem, reuersus est, litterasq; à præfecto Rhodostoli Zincio Theudati Iberi Patricij filio, accepit, in quibus scriptum erat, Cracraim quamplurimo coacto exercitu, cum Ioanne coniunctum, assumptisque

que Pazzinacis cum eis esse in Romanos inuasurum, quibus quidem litteris perturbatus, quam celerrime redibat, & in itinere oppidum Bosograda captũ incendit, Betæamque adeptus, incensisque & in cinerem redactis locis Ostrobi, & Molisci finitimis destitit vlterius progredi. renunciatum enim ei fuit, impeditos fuisse Gracram & Ioannem, quo minus in Romanos inuaderent, renuentibus eis Pazzinacis societatem. Quare reuersus aliud oppidum nomine setenam oppugnat, vbi Samuelis erat regia, vbique multum repositum erat frumentum, quod quum diripere milites iussisset, alia omnia combussit, misitque aduersus Ioannem, haud procul absentem legionem cohortium occidentis, itemque Thessalonicæ legionem duce Constantino Diogene. His abeuntibus insidias collocauit Ioannes. quo cognito Imperator, & ne quid detrimenti ab exercitu acciperet veritus, quum equum conscendisset, nihilque aliud dixisset, quàm si quis bellator est, me sequatur, studiose festinabat. Id quum cognouissent Ioannis exploratores terrore affecti ad Ioannis castra veniunt, eaque timiditatis & perturbationis impleuere, nihil aliud exclamantes, quam vicit te Cæsar. omnibus igitur cum Ioanne indecore fugientibus, qui cum Diogene erât, audaciores effecti, à tergo insequebantur, & multis interfectis ducentos grauis armaturæ milites capiunt, equosque & impedimenta Ioannis, eiusque fratris filium. His gestis ad Bodina redit, omnibusque ibi rebus constitutis Byzantium reuertitur, nona Ianuarij mensis indictione quinta anno. 6526. securitatẽ autem nactus Ioannes abit Dyrrachium oppugnaturus superbia, & fastu barbarico, vbi instituta oppugnatione, commissoque prælio occumbit, quum nemo perspicuus factus esset, qui ipsum vulnetasset, ipseque Bulgaris annos duos menses quinque imperasset. renunciata autem morte Ioannis Imperatori per Nicetam Dyrrachij præfectum, patricium Pigonitem, statim egreditur Imperator, cui quum Adrianopolim peruenisset, occurrunt frater clarissimi Cracæ, & filius hoc bonum nuntium afferentes concedere in eius potestatem & celeberrimum oppidum pernicum, & alia triginta quinq;, quibus honoratus pro dignitate, & Croca ad patriciorum sedem perducto, Mosinopolim venit. quo etiam legati venere ex Pelagonia & Morobisdo, & Lipenio tradentes vrbes Imperatori. inde profectus ad Serras venit, quo se contulit Cracas cum principibus triginta quinque oppidorum, qui ad eum confluxerunt, & benigne exceptus est; accessit item Drago muzus traditis ijs, quæ in Strobirze erant, & Patriciatus dignitate decoratus, adducto secum Ioanne Chaldo patricio, tunc à diutino carcere liberato: fuerat enim captus à Samuele, & viginti duobus annis in custodia detentus, nuper autem Strumbizze appropinquauerat Imperator, & venit Archiepiscopus Bulgariæ Dauid cum Maria Ioannis vxore, quæ pollicebatur se è Bulgaria recessurum, si Catascopia consequerentur. occurrit item Bogdanus interiorum oppidorum Toparcha, qui itidem patriciatus dignitate decoratur, vt pote qui iam pridem Imperatori studeret, suoq; socero assumpto,

inde ad Scopia profectus est, relictoq; in vrbe cum summo Imperio Dauid Patricio Arianite reuersus est per oppida Scipij, & Prosasci, cum supplicationibus & hymnis celebratus, & cultus, rursusq; in dexteram partem inclinans se confert ad Achrida, vbi castra posuit omni populo cum pæanis & plausibus, laudibusq; sibi obuiam procedēte. est autem Achris vrbs in excelso tumulo sita proxime maximam paludem, vnde erumpit drinus fluuius ad septentrionem progrediens, deinde vergens ad occasum, & in Ionium mare ad lilissum oppidum influens, totius Bulgariæ Metropolis: vbi condita est regum Bulgariæ regia, vbi que pecuniæ repositæ erant, qua aperta Imperator, multas inuenit pecunias, & stemmata marmorea, auroq; contextas vestes, & auri centenaria cētum, quæ omnia in stipendia suorum militum exhausit. præfecto igitur ciuitati Eustathio Patricio Daphnomile, idoneoq; ei tradito præsidio, in castra exijt, adductamq; ad se excepit vxorem Ioannis, qui item Bladisthlabus dicebatur, cum tribus filijs, & filiabus sex, adducentem etiam nothum filium Samuelis, & duas filias Radomeri Samuelis nepotis, & quinque filios, quorum vnus luminibus orbatus fuit à Ioanne læsus, quando Radomerum filium Samuelis cum eius vxore, & Bladomerum eius generum interfecit. erant item tres alij filij Mariæ e Ioanne procreati, sed hi montem Imorum prius effugerāt, qui quidem mons est Ceraunîorum montium vertex. eam igitur ipse clementer & liberaliter exceptam vna cum alijs seruari iussit. accesserunt ad Imperatorem alij quoque Bulgarorum proceres Hesterizzes, Azarizes, iuuenis Debtromerus vnusquisq; cum suis legionibus, & benigne excepti pro regia dignitate honore sunt affecti. tunc item Crusianus eiusque duo fratres Bladisthlabi filij, qui in Imorum se fuga receperant, vt ante dictum est, diuturna obsidione vexati, milites enim ab Imperatore dispositi obsidentes obseruabant montis loca vnde descendi poterat, legatis ad Imperatorem missis fidem sibi dari petunt, seipsos dedituros, pollicentes. quibus benignum reddidit Imperator responsum, profectusq; ex Achride ad Paludem prespam nomine se recipit: dumq; transiret interiectum montem, oppidum in superiore eius parte construxit, quod regiam vrbem nū cupauit, alterumque in palude, quam modo diximus, a prespa proficiscitur Dispolim, ita vrbs illà vocatur, vbi elato in suggestò excelso ingredientes excepit Pausiani fratres, quos verbis mitibus atque humanis consolatus, ipsum quidem Magistrum creauit, reliquos verò Patriciatus dignitate curauit honestandos. perductus quoque ad ipsum fuit Ibarzes luminibus orbatus, sed operæ pretium est modum, quo excæcatus fuit enarrare, habet enim nescio quid iucundi & admirabilis hæc ipsa narratio. nam post obitum Ioannis, qui item Bladisthlabus dicebatur, & vxoris ipsius Mariæ & filiorum eius ad se aduentum, aliorumq; dynastarū totius Bulgariæ obedientiam, iste Ibarzes quum fugisset in quemdam montem accessu difficilem, Brochotus est ei nomen, regiamq; pulcherrimam habentem, alij peomistam vocant, & paradisos, & haud indecoras deli-

ras delitias diuinæ nolebat cedere voluntati, ſed copias cogere, & ad ſeditionem finitima loca ſollicitare, & defectionem Imperiumque Bulgaricum ſomniare. ea res haud mediocriter offendit Imperatorem, & icci rco omiſſo ſuſcepto recto itinere ad Meſembriam, & ad Diabolim, de qua modo diximus, peruenit: vt vel prorſus coacturus rebellem arma deponere, vel eum bello profligaturus. & Imperator vbi diximus commorans, litteris hortabatur Ibarzem ne ſubiecta tota Bulgaria ſolus reſiſteret, neúe ſomniaret ea, quæ perfici non poſſent, quum optime noſſet conatum illum ſuum nihil ſibi profuturum. at ille acceptis litteris reſpondens, & omnis generis cauſas addens protrahere & procraſtinare, ita vt coactus fuerit Imperator quinquaginta dies ibidem conterere pollicitationibus ineſcatus; cógnita res fuit ab Euſtathio Daphnomile Achridis præfecto, curæ eſſe Imperatori Ibarzi demolitionem, nactusq; idoneum tempus, & cum duobus fideliſſimis famulis communicata re, indicatoq; conſilio opus aggreditur; publica erat celebritas Ibarze ſanctiſſimæ Dei parentis dormitio, qua die cónſueuerat ad conuiuium conuocare eos dum taxat, qui haberent agros vicinos & conterminos, quin etiam ex ijs, qui procul maxime abeſſent. igitur Euſtathius ipſe per ſe vocatus ad celebritatem acceſſit, & ijs qui cuſtodiebant aditus, renunciare iuſſit quiſnam eſſet, ſeque adeſſe vt cum principe conuiuans lætaretur. Quum autem illi renunciaſſent, admirabatur Ibarzes, quod inimicus vir, vltro ad ſe accederet; ſeq; hoſtilibus manibus committeret, attamen venire iubet, & ingreſſum hilariter excepit, & amplexatus eſt, nuper verò perfecto hymno matutino omnibusq; in ſua hoſpitia diſſipatis, Euſtathius ad Ibarzem accedit: petitq; alios paulum ſecedere tamquam ſecreto de aliqua re maxime neceſſaria, atque ipſi vtilia cum eo collocuturus: at ille non cognito dolo, nec fraude, ſed re-uera ſuſpicatus, vnum illum eſſe ex ijs, qui eius defectioni ſtudens ſecum cónſpirare vellet, famulis parumper ſecedere iuſſis, illum manu apprehenſum, in quemdam hortum ducit, denſis arboribus conſitum, ita vt præ eorum denſitate ne vox quidem exaudiri poſſet, vbi Euſtathius ſolitarium nactus Ibarzem in terram eum ſtatim deijcit, genuq; pectori innixus, erat enim manu ſtrenuus, ipſum ſuffocabat, duobusq; famulis iuſſit quamcelerrime vt ſibi opem ferrent, illi ex compoſito ſtantes expectantes rei exitum, vbi domini vocem audiuerunt, ſtatim accurrentes, & Ibarzem detinentes, tunica obturbato eius ore, ne forte clamans contra ipſos turbam concitaret, & opus irritum faceret, eum excæcant, luminibusq; orbatum ex horto in aulam adducunt, ipſiq; in conclaue domus quum ſe recepiſſent eductis gladijs excipiebant eos, qui accederent. cognito autem facinore confluxit multitudo numero infinita, alij enim gladios geſtantes, alij haſtas, alij arcus, alij lapides, alij ligna, alij faces accenſas, alij materiam ad comburendũ ido-

neam occurrere & vociferari, occidantur, comburantur, in frusta secentur, lapidibus obruantur, facinorosi & impij. nemo parcat nefarijs. Eusthathius autem concursum conspicatus suaque desperata salute interim hortabatur suos, vt fortes essent, neúe animo mollirentur, aut se ipsos proderent, & in potestatem eorum peruenirent, qui ipsorum perniciem cuperent, & à quibus expectarent salutem, vel mortem & interitum, ad turbam autem à quadam fenestra prospiciens, manuque silentio facto talia exorsus est verba. O viri in vnum coacti nulla mihi ante cum vestro domino inimicitias intercessisse vos quoque fatebimini, omnino, quum optime noritis, Bulgarum ipsum fuisse, me verò Romanum, & Romanum non ex ijs, qui Thraciam aut Macedoniam incolunt, sed minorem Asiam, quæ quantum à vobis absit, norunt periti: non temere verò, neque frustra me hoc facinus aggressum, sed necessitate impulsum, vos qui prudentiores estis, cogitate. neque enim ita furiose me in apertum periculum proiecissem, meamque vitam prorsus contempsissem, nisi quædam alia vis ad hoc faciendum coegisset. scitote igitur patratum facinus Imperatoris Imperium fuisse, cui obediens ego veluti minister operam meam nauaui, & nunc si me vultis interficere, ecce ego à vobis circumuentus sum, verùm non facile, neque ignaue moriar, neque depositis armis me vobis pro libidine vtendum tradam, sed de propria vita dimicabo, & vsque ad mortem inuadentes cum meis propulsabo. quod si etiam occumbamus, quod quidem necesse est accidat ijs, qui à pluribus circumuenti sint, fœlicem & beatam mortem reputabimus, quum non desit nobis, qui nostrum sit sanguinem vlturus, aduersus quem consultate, an diutius resistere possitis. His auditis verbis qui coacti simul fuerant; & Imperatoris metu perculsi paulatim diffluentes alius alio dissipati sunt, maiores verò natu & prudentiores celebrato Imperatore, ei se subiecere, & Eustathius multa securitate Ibarzem comprehensum adduxit Imperatori, quem ille exceptum & ob strenuitatem collaudatum, & prætorem statim Dyrrachij declarauit, & omnem ei largitus est Ibarzæ suppellectilem. Istum verò in custodiam tradidit, Tunc Nicolizzas is, qui sæpe captus & toties dimissus fuerat, in quibusdam montibus occultatus, vt contra eum missus fuit exercitus, & qui cum ipso erant partim se sponte dediderunt, partim capti sunt, vltro nocte descendit in castra, manuque pulsatis foribus, quum se ipsum indicasset, nuntiauit se libenter suum corpus Imperatori tradere, quem Imperator ne videre quidem sustinuit; verùm Thessalonicam custodiendum misit, ipse Dyrrachij & Coloniæ, & Dryine vrbis rebus optime, vt sibi videbatur constitutis, præsidijsque regionibus impositis, & præfectis, & Romanis captiuis, quicumque vellent in regione manere iussis, alijs autem sequi, ad Castoriam venit, vbi adductæ ipsi fuere ducæ Samuelis filiæ, quæ

conspicatæ

conspicatæ Mariam Ioannis vxorem Imperatori astantem, impetum in ipsam fecere, vt eam interfecturæ, sed eorum iram sedauit Imperator pollicitus se honoribus & opibus eas prosequuturum. Mariam autem quum patriciæ Zonæ dignitate decorasset, in regiam vrbem cum filijs misit, omniaque oppida, quæ in Seruijs & in Susco erant, per Xiphiam diruenda, & solo æquanda curat, & ad oppidum Stegos accedit, quo peruenerat Belegradum princeps cum seruili habitu Elemagus, vna cum suis collegis. Inde Athenas proficiscitur, quumque iter per Zitunium haberet, ossa eorum Bulgarorum, qui ibi occubuerant, quādo Magister Nicephorus Samuelem fudit, conspicatus admiratus est, nec minus obstupuit, quum murum Thermopylis vidit, quod Salos recens appellatur, ad deterrendos Bulgaros à Rupenio constructum. & quum Athenas peruenisset, celebrato sacrificio quo ob victoriam Dei genitricis gratias egit, ornatoq; templo muneribus plurimis splendidis ac sumptuosis, reuersus est Constantinopolim, & per magnas ianuas aureæ portæ aurea corona cristam in superiore parte habente coronatus triumphauit, præeuntibus Bladisthlabi vxore & Samuelis filiabus & reliquis Bulgaris. Indictio erat secunda, annus 6527. & ita cum Trophæis, & victoria in magnum templum ingressus, quum Deo hymnos cecinisset, quibus ei gratias agebat, in regiam se contulit. quem Patriarcha Sergius cum victoria ingressum, multum deprecabatur, vt extingueret tributum illud, de quo diximus. id enim pollicitus fuerat, se facturum, si Bulgaros vicisset, verum ille non impetrauit. Sed quum viginti integros annos Dei rexisset Ecclesiam Iulio mense indictione secunda anno. 6527. ad Dominum migrauit, & Eustathius declaratus est Patriarcha princeps eorum præsbiterorum, qui erant in Templi regia. ad Imperatorem autem redacta in seruitutem Bulgaria confluxere etiam finitimæ Coruarorum gentes, quibus erant duces duo fratres. qui quū ad Imperatorem accessissent, ab eoque honores & possessiones idoneas accepissent, obedierunt etiam gentes, solus autem Sermij princeps Hestongi frater Sermon obtemperare recusauit, erga quem Constantinus Diogenes illarum partium princeps, simulata amicitia legatum mittit, qui iureiurando affereret, cupere se cum eo coniungi, & de rebus necessarijs colloqui. quod si quis metus ipsum incessat, tribus tantum assumptis ministris ad medium prætereuntis fluminis secum congrediatur, qui cum tribus itidem ministris eo sit venturus. Igitur ille fide habita ad fluuium accedit, & cum Diogene colloquitur, verum inter colloquendum Diogenes extracto è sinu, quem gestauerat gladium, repente ipsum in laterem percussum occidit. quumque ij, qui cum ipso erant fugissent, propinquo exercitu coacto Diogenes cum idonea manu ad Sirmium accedit, & vxorem mortui terrore perculsam magnisque pollicitationibus delinitam, persuasit, se dedere, tradito Imperatori Sirmio, quæ Byzantium missa vni ex proceribus Regię vrbis in matrimonio est collocata, & Diogenes iussus est imperare Regioni, quam nuper adeptus

tus fuerat. Renouauit item Imperator Valentiniani Imperatoris aquæ ductum, vt ciues aquæ copiam haberent. Quum verò Georgius Abasgiæ princeps erga Romanos fœdera violasset, & in finitimam regionem excursiones faceret, aduersus ipsum cum toto exercitu proficiscitur Imperator, post se relicto Nicephoro Patricio xiphia, & Nicephoro patricio filio Bardæ Phocæ. qui iniquo animo ferentes quod relicti, nō ducti fuissent cum exercitu, coacto ipsi vt licuit exercitu Cappadociæ & Rhodanto, & vicinis locis rebellionem concitant, qua re Imperatori renunciata, castra completa sunt perturbatione, atque tristitia. si quidem metuebāt milites ne inter Abasgos, & rebelles intercepti, diuulgata enim fama fuerat, Xiphiam de hac re ad Abasgiæ principem legatos misisse, aliquid detrimenti, cui nullum posset adhiberi remedium, acciperent. Imperator autem scriptas litteras ad Xiphiam, & Phocam misit, quum præcepisset ei, cui tradiderat, vt omnino latere studeret, & vtrique ita litteras redderet, vt non cognosceretur. qui quū exequutus fuisset quod iussus erat, lateretq; epistolas reddidisset, Phocas confestim suam Xiphiæ recitauit. ille autem sua occultata, & litteras se prorsus accepisse inficiatus, quadam die eum ad colloquium vocauit, venientemq;, collocatis antea paratis insidijs, & interficit, & ita rebellium conspiratio dissipata est. Cognito autem ab Imperatore Phocæ interitu, mittitur Theophilactus Dalasseni filius, qui Xiphiam comprehensum vinctum in regiam vrbem mittit ad Ioannem protonotarium, quem ille in insula Antigoni monachum detondendum curat. Imperator autem rebellium metu liberatus cum Abasgis confligit, multiq; ex Romanis cadunt, attamen dissolutus est vterque exercitus ambigua victoria, postea verò altera pugna commissa, vndecima Septembris mēsis indictione sexta anno. 6531. occumbit Liparites. Hic erat dux totius exercitus Georgio, & cum ipso omnes Abasgorum Principes. fugit item Georgius in interiores Iberiæ montes, ac paulò post missis ad Imperatorem legatis, quum ei cessisset quacumque voluit regione, fœdus percutit, tradito obside filio suo Pancratio, quo decorato Magistratus dignitate, reuersus est, & alios quidem, qui cum Xiphia & Phoca conspirauerant, bonis priuatos detinuit, solum autem Patricium Phersem interemit, qui omnium princeps ad rebelles se se contulerat, & quadraginta proximos principes curatores occiderat, & execto cuidam regio amputauerat propria manu caput. traditus est etiam Leonibus esca, regius quidam cubicularius conuictus veneno insidias Imperatori per Xiphiam struxisse. Quum autem soror Imperatoris Anna in Rhosia vita functa esset, & ante ipsam vir eius Blademerus, quidam Chrysochir mortui cognatus ascitis sibi octingentis viris, & in naues impositis Constantinopolim venit, vt mercede videlicet, militaturus. sed quum Imperator deponere arma iuberet, & ita secum congredi, quum noluisset ille, propontidem transmisit: quumque peruenisset Abydum, cum eius præfecto congressus in littore propugnanti, nulloque negotio illo profligato, ad Lemnum se recepit. Ibi autem à

tem à Cyberræotarum classe, & Dauid ab Achridibus Sami prætore & Nicephoro Cabasila duce Thessalonicæ violato fœdere, omnes interfecti sunt. Quũ verò instituerer Imperator cum exercitu in Siciliam proficisci, Orestem cum frequentibus copijs præmisit: vnum ex suis fidelissimis Eunuchis, verum ipse prohibitus est, siquidem eum mors occupauit. Decembri enim mense indictione nona, anno. 6534. repentino morbo correptus excessit è vita, quum aliquot diebus, ante eius obitum, etiam Eustathius Patriarcha decessisset: cuius successorem instituit Imperator Alexium monachum & monasterij præfectum, qui ad eum inuisendum venerat cum precioso præcursoris capite, quemq; per missum Protonotarium Ioannem in sede collocandum curat: quo adiutore in Republica administranda vtebatur, & vespere mortuus est, quum vixisset annos septuaginta, & omnes imperasset, ad quinquaginta autem annos imperium solus administrasset. præcepit autem fratri, quem successorem Imperij reliquit, vt se in Templo Euangelistæ & Theologi ad Hebdomum sepeliret. quod factum est. omne autem adeptus Imperium Constantinus, & faciendi quæ vellet potestatem nactus, & intemperatis actionibus deditus, malorum multorum auctor Reipublicæ fuit: ipse nihil aut faciens aut consulens eorum quæ opus essent, sed equorum cursibus gaudens, & histrionibus, & scurris, & in compotationibus totas noctes consumens, Magistratibus & præturis non eos decorans, qui rebus & eloquentia se ipsos probassent, sed vino dedita execta mancipia, omnisq; nequitiæ & execrationis plena perducens ad supremos honores, eos verò, qui genere & virtute, & rerum vsu præstarent omittens. Nicolaum enim suum primum cubicularium scholarum domesticum, id est, cohortium præfectum & regij cubiculi primum custodem creauit: Nicephorum autem, qui post illum secundas partes ferebat, Protouestiarium, Symeonem ordine tertium Drungarium Viglæ, id est, vigiliarum præfectum, quos omnes eo honore affecit, vt præsides essent; Eustathiumq; vnum è multis post illos, magnum Æteriarcham, id est, sodalium principem. creauit item Antiochiæ ducem Eunuchum quemdam Spondilem nomine, & Iberiæ, Nicetam ex Pissidia, ambos homines infames, & improbos: qui quum omnia perturbationis & confusionis implessent, parum abfuit, quin Imperium ipsum euerterent, quod iam rectè administrabatur ab Imperio Romani Imperatorum parentis, & Nicephori, & Ioannis & Basilij, qui succedentes deinceps sceptra exceperãt, & erat finitimis nationibus terrori, neque solum rationem nullam habebat in creandis magistratibus, temere ipsos cuicumque committens, sed etiam digniores & probatiores, persequebatur, semper probris insidias comparans, excæcauit Constantinum patricium Magistri Michaelis Burzæ filium, sibi ante Imperium infestum, & lasciuas illius Basilio Imperatori actiones indicantẽ, aliosq; haud paucos homines è medio sustulit, vt in sequentibus dicemus; & hæc fuere illius Imperij exordia: quæ verò consequuta sunt, quænam poterit historia

recensere

recensere pro dignitate? solis enim addictus scurris & histrionibus, & equorum cursibus, vt si quis alius vnquam, inhians, id solum necessarium opus censebat, alijs omnibus post habitis, & neglectis: siquidem alia omnia posteriora ducebat suis immoderatis, & lasciuis actionibus: Nicephorum enim Comnenum, virum prudentem, & virtute ac robore præstantem, Mediæ præfectum, quæ item Aspracania dicitur, quique finitimas nationes subegerat, nulla probabili de causa, sed ob inuidiam tantum luminibus priuandum curauit: maiestatis reum factum. hic enim sæpe in Media cum propinquis Saracenis congressus, suosq; milites ignauos effectos conspiciens, & terga indecore vertentes fugientesq; partim exprobrans, partim adhortans, ne ita turpiter fugerent, sed firmiter aduersarijs resisterent, persuasit vt sibi consentirent. vbi vero eorum iureiurando confirmari consensum petijt, fore vt secum pugnantes aduersus hostes occumberent, scriptum ædiderunt libellũ, quo se maxime terribilibus execrationibus, & horribili iure iurando obstrinxerant, fortiter se in acie cõsistentes pugnaturos, & cum suo duce morituros, id vbi ad aures Constantini peruenit, statim Magistratu abdicatur Nicephorus, & Constantinopolim perducitur, vbi in iudiciũ vocatus pro tribunali cõtra se sñia lata, quasi cõtra Imperiũ cõspirasset, luminibus priuatur. succẽsens itẽ Bardæ patricio Magistri Bardæ Phocæ nepoti, & quibusdã alijs per quendã ex ijs delatoribus, qui in Tyrannide nutriti fuerãt, dolũ aduersus cũ consuit, statimq; orbat lumine. seditione autem concitata in Naupacto contra Georgium, qui ei præfectus erat, quem etiam Morogeorgium vocabant ob mentis inconstantiam, ipse quidem præfectus occiditur, omnia autem eius bona diripiuntur, quippe quum erga ipsum indigenæ male animati essent, ob frequentia, quibus eos vexabat, tributa; Imperator autem nõ solum cædis reos puniuit, sed etiam ipsum Naupacti Archiepiscopum luminibus orbandum curauit. Sceleri autem Romani filius Basilius patricius, Magistro Prusiano Bulgaro infestus præfecto Bucellariorum, eo audaciæ processit, vt etiam cum eo pugna contenderet, quorum dissensionem Constantinus Imperator, impudentiam contra Imperium iudicans, ambos religat, alterum in Acutam insulam alterum in Platem, ac paulo post Basilium accusatũ, quod fugam meditatus esset, excæcauit, & Prusianum, qui parum abfuit, quin hoc idem pateretur, liberauit. oculis item priuandum curauit Romanum Curcuam, Prusiani generum ob sororem, & Bogdanum, & Glabam, & Gudelium, & Monacho Zachariæ linguam præcidit, Bestæ Theudati affini, quos conspirasse commentus est. Hoc anno quoque Pazzinaci in Bulgariam incursionem fecere, & plurimum exercitum ac duces & legionum præfectos occiderunt, aut viuos cepere. Idcirco Imperator Constantinus Diogenem Sirmij præfectum, etiam Bulgariæ ducem creauit, qui cum ipsis dissipatis congressus eos fudit, fugauitq;, & transmisso Istro coegit quiescere. fuit quoque Imperij ipsius temporibus maxima siccitas, ita vt perennes fontes exiccarentur, & flumina.

Quum

Quum autem Imperator Basilius, quoad pauperibus parceret, haud libenter publica exigeret tributa, sed quietem populo, & temporis dilationem exactionibus concederet, accidit vt eo mortuo duorum annorum tributa adhuc soluenda essent, quæ Constantinus illico exegit. exegit item triennij, tantũ enim temporis imperauit, tributa, & exhausti sunt non modo pauperes, & inopes, sed etiam qui facultatibus abundarẽt, quum tribus annis quinque tributa pependerint. Egressa est igitur classis quoque eorum Agarenorum, qui erant ad insulas Cycladas, quibuscum congressus Sami prætor Georgius Theodorocanus vna cum Rereboe prætore Chij, eos profligauit, & duodecim naues cum hominibus cepit, reliquas dissipauit: nona autem Nouembris mensis indictione duodecima anno. 6537. repentino morbo correptus Constantinus & à medicis desperata eius salute, consydetabat quemnam Imperij successorem relinqueret. visum est igitur ipsi hoc faciendum, vt accersiretur Constantinus patricius Dalassenus, qui ad Armenium domi suæ otiosus degebat, quem sibi generum tradita ei in matrimonium vna ex filiabus ascitum Imperatorem declararet. & mittitur, qui eum adduceret Eunuchus quidã ex fidelissimis nomine Ergodotes. verùm studio ac diligentia Symeonis, qui erat studiosissimus & amantissimus Patricij Romani Argyri, hæc sentẽtia neglecta est, & quidam mittitur Imperatoris nomine videlicet ad Dalassenum, qui iussit eum ibi manere, vbi litteras acciperet, & Romanus in regiam perducitur, perductoque duæ proponuntur sententiæ, vt vel repudiata legitima vxore, ductaq; Imperatoris filia Imperator declaretur, vel orbetur luminibus. quo ambiguo, & responsum differente, verita illius vxor, ne quid viro suo detrimẽti accideret, sponte capillos deposuit, & coniugi in eius conspectu gratificata est Imperium. quumque essent, Constantino filiæ tres ex filia patricij Alypij, quam adhuc viuente Imperatore ei collocarat, maior natu Eudocia detonsa fuerat monacha, tertia Theodora noluit Romano copulari, vel propter cognationem vt aiunt, vel propterea quod adhuc illius vxor viueret. quæ autem secunda erat ætate nomine Zoe, facta mẽtione de coniugio statim libenter consensit, quumque de cognatione sermo habitus esset, & Ecclesia cum Patriarcha ambiguitatem dissoluisset, Romanus cum Zoe benedicitur, & summus Imperator declaratur, ac tribus post diebus Constantinus, quum omne vitæ tempus vixisset annos septuaginta tres, mense vno minus regnasset vita functus est. sic autem præter omnem spem atq; expectationem quum Romanus periculum effugisset, qui parum abfuit, quin ei oculi effoderentur, imperij potentiam adipiscitur, & summus Imperator cum Zoe Constantini filia declaratur. & simul in regia sede cõsedit, simul optimis exordijs, & laudabilibus progressionibus benigne sibi subiectos tractauit, à pietate prius exorsus benefacere. quum enim nosset non idoneum esse annuum redditum magni Templi, quippe cuius fuisset superiore tempore œconomus, & aliorum quibus ab eiusdem clero mos fuisset ministrari, octoginta

Nota.

auri libras excudendas curauit, quæ adderentur ad ea, quæ cotannis suppeditari consueuissent, ab Imperatoris penu, & radicitus sustulit allilegyum, id est, tributum illud, de quo mentionem fecimus, quod Constantinus facere cogitauerat, sed non fecit. carceres item euacuauit ijs, qui ob aliquas causas, aut æs alienum, vbi detinerentur publicum remittens, priuatum persoluens, redemit item eos, qui in Pazzinacia captiui detinebantur, & tres metropolitanos, eo honore affecit, vt syncelli crearentur, Cyriacum Ephesi, vt consanguineum Patriarchæ, Demetrium. Cizici vt sibi ante Imperium quoque carissimum, & Michaelem Euchaitarum, ipsi cognatione coniunctum, eo quòd genus suum referret, ad eos qui Radeni dicebantur, Ioannem autem Basilij Imperatoris proto notarium, qui iam capillos totonderat accersitum, & syncellum creatum coniugis suæ sorori Theodoræ custodem imposuit, & multos ex ijs, qui diuino cultui inseruiebant, propter tributa ad extremam inopiam redactos vindicauit, & alios calamitatibus, & inopia oppressos consolatus est adhibito remedio. præbuit item pecunias infinitas pro salute animæ soceri sui, eos quoque, qui ab ipso detrimenti aliquid passi fuissent, cõsolandos curauit, alios ad honores perducens, alios possessionibus locupletans, alijs pecunias elargiens. perduxit item ad splendidam Magistrorum dignitatem generum suum Romanum scleium ob sororem, quem Constantinus, vt diximus, excæcandum curauit. reuocauit etiã à diuturno exilio Nicephorum Xiphiam, qui voluntarijs in Monasterij studio monachorum induit habitum. Hoc tempore pluit Deus moderatam pluuiam, qua fertilitas frugum fuit, sed præcipue oliuarum. fuit etiam die pentecostes perturbatio quædam in celebrandis sacris, quod non consensissent Metropolitani sedere ante se syncellos in consessu. Hoc item tempore accusatus Magister Prusianus Bulgarus, quod cum Theodora reginæ sorore rem haberet, & cum ea affectaret Imperium, in Manuelis monasterium traditur custodiẽdus, quũque accusatores superiores in iudicio fuissent, luminibus orbatus, mater autẽ ipsius Zoste ex vrbe eijcitur, & Constantinus Diogenes gener Imperatoris ob filiam fratris Basilij, à Sirmio translatus in Thessalonicam dux mittitur, & accusatus ab Oreste famulo Basilij Imperatoris, quòd de defectione cogitasset, dux exercitus ad Thracenses mittitur, sed quum crimen manifestum esset factum, vinctus in regiam vrbem perducitur, & in turrim conijcitur. Eius autem socij, qui simul coniurauerant, Ioannes protonotarius & Syncellus Patricius Eustathius & prætor Daphnomiles, Michael Theognostus & Samuel Magistri Michaelis Burzæ nepotes, & Georgius & Barasbarze, qui in Atho monte Iberorum monasterium constituerat, patricij Theudati fratris filij grauiter cæsi, & per mediam publicam viam traducti, in exilium relegati sunt, Theodora quoque de palatio adducta est, & in locum petrium nomine relegata. Octobri autem mense trigesima mensis die fuit effusio stellæ ob Occidente ad Orientem progredientis, eademque facta est haud mediocris strages Romani exercitus.

Nota.

Nota.

prætore

prætore Antiochiæ magnæ Michaele Spondyle. Imbrium item diluuies vsque ad Martium mensem continua fuit, effusis fluminibus & concauis locis maris instar æstuantibus, ita vt ferè omnia animantia suffocarentur, & fruges in terra satæ, ex quo grauis fames in sequenti tempore consequuta sit. volensq; Imperator cladem in Syria acceptam resarcire, aduersus Berræam cum exercitu proficisci contendit. mittit igitur cum expeditis copijs Constantinum patricium Carantinum ob sororem ipsius affinem, iubens abire, & aditus explorare, atque pro viribus hostes offendere, sed tamen ab vniuersa dimicatione abstinere vsque ad suum aduentum. dum verò exercitus ipsi cogebatur, Abasgiæ princeps Georgius morbo moritur, eius autem vxor missis ad Imperatorem legatis petijt pacis fœdera, suoq; filio Pancratio vxorem, cuius legationē accepta Imperator, & fœdera confirmauit, & Helenam suam neptem fratris Basilij filiam, sponsam in Abasgiam misit sponso Pancratio ad Curopalatorum dignitatem euecto. Hoc tempore incredibile prodigium accidit in Thracensium regione, ad radices montis Curæ, vbi fons est pulcherrimæ, & limpidissimæ aquæ. vox quædam exaudiebatur miserabilis, cum lamentis, & vęh, & ploratu, & mulieris eiulatui similis, idque non semel aut iterum, sed à Martio mense vsque ad ipsum Iunium, dies, noctesq;. quumque abijssent quidam locum exploratum, vbi vox illa emittebatur, eiulatus alio euasit. Id, vt videbatur præsignificabat, quam superius diximus Romanorum calamitatem in Cæle Syria acceptam; nam quum Nicephorus Imperator plurimas Syriæ & Phæniciæ ciuitates subegisset, & vsque ad Damascum protulisset Imperium, quando qui ipsi successit Basilius prius intestinis bellis occupatus, deinde aduersus Samuelem negocijs implicitus non potuit opportuno tempore, & vt debebat, res Orientis confirmare, sed tantum fere cogitatione illuc peruenit, & prout tempus requirebat constituit. deinde reuersus & continenter occupatus in subijcienda Bulgarorum natione, data est occasio potentioribus ciuitatibus iugum proijciendi, & se in libertatem vindicandi; verùm quoad ille superfuit, ad rebellionem spectabant, sed clam non aperte. vbi verò ipse naturæ concessit, & eius frater Constantinus negligenter & segniter imperabat, illisque tantum rebus addictus erat, quas oratio superior persequuta est, alijs omnibus neglectis, securitatem adepti Saraceni, & arces vrbibus impositas euerterunt occisis custodibus, & præcipue Berrææ princeps, quem Chalep vocant, crebras excursiones facere, & Antiochiam vexare, & finitimas gentes, & propinquas & Romanis subiectas. aduersus quē Spōdyles Antiochię vt diximus, pfectus, cū exercitu proficiscitur, quū adhuc superstes esset Cōstantinus, cupiens videlicet strenuū & generosum aliquod facinus pficere, congressusq; cū Berręę duce superatur, multaq; eorū, qui cū ipso erāt, fit cædes, ipse turpissimē fugiēs Antiochiam se recipit incolumis, quē stratagemate quidā Arabs

Musaraph cognométo decepit ad húc modũ. hic.n. Musaraph bello Argyri captus Antiochiæ, detinebat: siquid e desiderio Argyri, postquã Imperij habenæ ad Spondilẽ deciderant, quũ cognouisset hominẽ inconstantẽ pollicitus est se Romanis plurimo vsui fore, si vinculis solueret, & omnia quæ cogitaret ad exitum posse perducere. nam & nationem suam vexaturam pollicebatur, & locũ ostendens, si arx ibi constructa sibi traderetur, haud mediocriter Romanis id profuturum, cuius fraudes non intelligens Spondiles, & ipsum à carceribus dimisit, & arcem construxit, vt iusserat, ipsique eius custodiam commisit, mille Romanis custodibus ibi impositis. Musaraph autem, nactus quam optauerat occasionem, clàm cum Tripolis Amera, & Tisber primo Ægypti prætore collocutus accepto ab ipso misso exercitu & mille illos interficit, & arcem ei tradit. atque ex eo tempore non destiterunt Saraceni, ex superiore parte irruentes vexare loca Romanis subiecta, atque vastare. verùm hunc Romanus magistratu abdicat, misso ipsi successore Constantino sibi ob sororem affine Carantino, comparauit etiam se vt à tergo insequẽs ipse quoque aduersus Saracenos proficisceretur. quumque iam ad Philomilium peruenisset, accesserunt ad eum legati ex Berræa, cum plurimis donis, petentes veniam, & vt prjstinam suam seruitutem ne reijceret, pollicentes annua se æquo animo tributa soluturos: quũ autem multi strenui milites ipsum hortarentur vt eorum petitioni consentiret, quorum vnus erat Ioannes Chaldus patricius, & ne in Syriam cum exercitu proficisceretur æstiuo tempore quo Regio illa aquarum penuria maxime laborat, & Arabum natio eiusmodi est, cui resisti nequit, quippe quum assueta sit fortiter ferre solitos æstus, & calores maximos regionis, Romani autem toti armati haud facilè ferre possint æstum, nulla ille huius consilij habita ratione, verùm proxima superiorum Imperatorum exempla, qui præclare se gesserant, considerans, ac studens ipse quoque gloriosum aliquod facinus edere, in Syriam proficiscitur, & positis ad quoddam oppidum castris, rei euentum speculabatur. Ibique in tabernaculo suo commorans excubitorum præfectum Patricium Leonem Chirosphacten cum sua legione speculatum misit, an aliqui Arabes inuaderent, & vbinam expediret castra ponere. Sed illum ij, qui collocati in insidijs erant, & interiecta loca obseruabant Arabes nacti opportunitatem temporis, repente adorti detinuerunt, & exercitum, qui cum eo erat, dissipatunt, eò autem audaciæ progressi sunt & impudentiæ, vt palam Romanos impedirent, quo minus pabulatum irent, & alia necessaria collectum, sed multo magis ipsos aquarum penuria vexabat, oppressi enim Romani & eorum equitatus, atque iumenta præ sitis necessitate in aperta se conijciebant pericula, & capti insuper peribant. Tunc etiam Constantinus Patricius Dalassenus, qui missus fuerat, vt Arabes impediret, & strenuum, ac generosum aliquod facinus ederet, cum ipsis congres-

congressus turpiter fugiens, magna perturbatione, & confusione Romanorum castra compleuit, & Imperatorem ipsum: quum enim perturbatus rediisset, & omnem exercitum perturbatione complesset, & dedecore; non amplius de pugna sermo habebatur. sed vnus quisque prout poterat, sibi salutem quærere studebat. igitur proposita re in consultationem visum est mane, dissoluto vallo Antiochiam reuerti, & decima Augusti mensis indictione. 13. anno. 6538. secundum captum consilium, apertis castrorum portis vndique iter Antiochiam versus susceperant; plures quidem alui fluxu laborantes, reliqui verò præ siti quasi putrefacti, in quos e castris egressos impetu quodam inuadunt Arabes. quumque nullo modo sustinuissent eorum impetum, maxime horribilis strages editur, & alij se se mutuo conculcantes peribant, alij viui capiebantur. Tunc non iniucundum quid auditu accidit. quum enim ex ducibus illis, qui ob virtutem nominabantur atque militibus nemo periculum sustinere auderet, verum turpiter fugerent singuli, quidam ex regijs cubicularijs Eunuchus sua videns auferri impedimenta suosque famulos, iniquo animo id ferens, equo huc atque illuc concitato, vehementi impetu in Saracenos inuadit, & intento arcu vnum percutit, alios autem fugat, suisque rebus receptis lætus reuersus est. Imperator autem, qui parum abfuit, quin caperetur, Antiochiam incolumis peruenit, strenue decertantibus regijs sodalitatibus, seque & suum Imperatorem seruantibus. Tunc Georgium Maniaci prætorem Regionis Teluchi, Arabes octingenti superbia elati ob cladem illatam reuersi, quum ad eum peruenissent, quàm celerrimè cedere hortabantur, & vrbem relinquere Imperatore capto, & omni Romano exercitu funditus deleto, neúe se in apertum periculum committeret; nam statim vbi dies illuxerit, & ipsum & omnes suos circumuentos miserabiliter perituros. ille verò quum simulasset se illud consilium capturum, & imperata facturum, missis ad ipsos cibarijs & poculis, quantum satis videretur, reficere & recreare se eos iussit, quod diluculo ipse cum suis discessurus esset, & eos vrbis Teluchi dominos constituturus, omniumque Romanorum rerum: illi autem & verbis & rebus decepti, opinatique cras omnia recepturos: comessationibus & compotationibus dediti omni securitate, omnique semota cura pernoctabant, ipse verò ad mediam noctem in eos vino ebrios, & inconsiderate somno oppressos inuadit. omnesque ad vnum occidit. cepit autem ducentos octoginta Camelos onustas plenas omnis generis bonis Romanorum, naresque & aures eorum qui occiderant amputatas attulit in Cappadociam Imperatori, qui iam à fuga seruatus incolumis ad Phocæ domum peruenerat, ibique commorabatur, quem Imperator ob id facinus collaudatum inferioris Mediæ Præfectum iussit esse. profectusque ex Syria domesticum scholarum, id est, præfectum cohortium creat Symeonem soceri Constantini famulum; ducem autem Antiochiæ Nicetàm ex Misthia. his præcepit pro viribus vt

tentarent oppidum à Musaraph conditum, cui Menicus nomen, num forte possent Syriam ab excursionibus Musaraph liberare. qui quum inepte ac stulte aggressi fuissent oppugnationem, noctu Musaraph ex oppido erumpens, & elepolis incendit, & ipsos inde turpiter reiecit. quod audiens Imperator neq; æquo animo cōtumeliam ferens, Theoct istum Protospatharium vnum ex suis fidelissimis ministris, & magnum sodalitatis præfectum, cum frequentibus copijs tum Romanorum, tum aliarum gentium in Syriam mittit, ducem ipsum cum summo Imperio constituens, iubensq; vt cum Pinzarach tripolis Amera cōiunctus regionem Arabum vexaret. hic enim Pinzarach, de quo loquimur, ob quamdam offensionem paulo ante ab Ægyptiorum Amermūne deficiens, contra ipsum arma ceperat. quumque Ægyptiorum Turcorum summus dux Tusper præfectum suarum legionum cum idonea manu ad ipsius Pinzarach euersionem misisset, vt ipse sensit nō idoneum esse se, qui per se ipse cum Ægyptiorum copijs congrederetur, ad Imperatorem Romanorum confugiens fœdus & societatem petit, cuius petitionem haud aspernatus Imperator, Theoctistum cum idonea manu misit, iussum societatem cum Pinzarach inire, & statim oppidum aggredi. qui profectus & cum Pinzarach coniunctus, opus aggressus est, & Ægyptiorum summus dux Tusper repentino aduentu, & copiarum numero perculsus domum redijt, ac ne Musaraph quidem hostium impetum sustinuit, sed omisso Menico fugit, & ad fines Tripolis comprehensus interemptus est. & qui cum Theoctisto erant acceperunt oppidum ipsum Menicum sibi traditum à fratris Musaraph filio, & alterum oppidum quidē in quadam rupe situm, Argyrocastrum nomine. His ita cōpositis rebus Theoctistus Constantinopolim ingressus est secum adducens Alach, ipsius Pinzarach filiū, quem Patriciatus dignitate honestandum curauit Imperator. postea venit etiā Pinzarach deductus, & à satellitibus præfecti Antiochiæ Nicetæ Ecmistæ stipatus, quem Imperator benigne acceptum donisq; & beneficijs haud mediocribus liberaliter tractatum domum lætum remisit. redemit item Chirospactem captiuum, suisq; eam reddidit. quū autem Protospatharius Orestes, quem à Basilio Imperatore in Siciliam missum superius diximus, in bellicis rebus non satis perite, se gereret, & incaute res aggrederetur, Saraceni ex Sicilia obseruato idoneo tempore, & repente adorti Romanos, qui iam præ delitijs alui profluuio laborabant, haud mediocrem stragem edidere. acceptam autem cladem resarcire studens Imperator, coactas idoneas copias, ex Græcia, & Macedonia, in Italiam misit; tametsi nihil præclari perficere potuit simplicitate, & inertia ducis exercitus. hoc anno. 6539. Indictione quarta decima, etiā Prusianus libēs monachus detondetur. & mater eius ex Mantaneo monasterij in Bucellario, ad Thracenses transfertur, & Constantinus Patricius Diogenes è turri eiectus in Monasterio studij, monachus factus, tondetur. Romanus autem Imperator emptam domum Triacontaphillo in Monasterium redegit Dominæ Nostræ

Dei Ge-

Dei Genitrici dicatum, nullo sumptui parcens, hac tamen specie non mediocriter subiectum sibi populum exhauriens & vexans, in comportandis lapidibus, & alijs rebus, exornanda etiam columnarum capita magni templi. & sanctissimæ Dei Genitricis Blachernarum auro & argento curat. quumq; esset conditurus altare Blachernarum, repperit suspensam antiquam imaginem, quam reuocari præcepit, conspicatusq; combustum muri linimentum, destrui & nouũ fieri iussit, destructoq; linimento inuenta est imago subtus picta tabella Dei Genitricis in sinu continentis dominum & Deum nostrum, quæ immaculata permanserat à diebus Copronymi vsque ad præsentem diem, elapsis annis trecentis; anno autem. 6540. indictione quinta decima, mense Septembri, ad Imperatorem Romanũ, multis cum muneribus accessit, Chalepiti filius Amer; petens renouari pacem, pollicensq;, se se superiora tributa soluturum. mittitur igitur Theophilactus protospatharius Atheniensis, qui fœdera confirmauit, & societatis fœdus cum Chalepitis percussit: Zoe autem regina post exultationẽ sacrosanctæ crucis repente profecta ad Petrium, sororem suam Theodoram monacham totondit. asserens fieri non posse aliter, vt cessarent insidiæ, & scandala: suam quoque neptem Imperatori Romanus multa cum dote in matrimonium magnæ Armeniæ Principi collocauit. quumque iterum in Syriam cum exercitu inuasurus esset Imperator, profectus est ad Mesanacta: vbi quum commoraretur, Reginæ Zoe per Theophanem Thessalonicensem indicatur, Constantinum Diogenem, conspiratione facta cum eius sorore Theodora, ad Illiricum fugam meditari, conscio Metropolitano Dyrrachij, & Episcopo Peritheorio. statimq; corripiuntur, & Episcopi & ipse Diogenes, & Constantinus examinatus in Palatio Blachernarum per Ioannem præpositum, qui postea fuit pupillorum curator, & Michaelis Imperatoris frater, se ipsum de muro præcipitans fracta ceruice mortuus est. & cum ijs, qui sibi mortem consciscunt proiectus. Episcopi vero ad Imperatorem in Mesanacta missi liberati sunt, vigesima autem octaua Iulij mensis, sexta die, hora secunda noctis, effusa est stella à meridie ad Septentrionem, quæ omnem terram illustrauit, ac paulo post nuntiãtur infortunia, quæ Romanos inualerant, Arabes Mesopotamiam vsque ad Melitenem, deprædati Pazzinacæ Istrum transgressi Mysiam male vexasse, Saracenosq; excursionem fecisse in maritima Illyrici vsque ad Corcyram, ipsamq; incendisse; verum alij illæsi domum reuerterunt, Saraceni verò à Rhausæis, & prætore Naupliorum Nicephoro Patricio Caranteni filio detrimenti nonnihil accepere, debellati pluribus amissis nauigijs, quique seruati fuerant, occisis Romanis, quos captiuos habebant, dum domum redeunt, in naufragium incidentes circum mare siculum periere. Hoc autem anno & fames & pestis Cappadociam peruasit, Paphlagoniam, Armeniam, & Honoridem, ita vt etiam ipsarum regionum incolæ patria relicta, alio migrare contenderent. quibus Imperator à Mesanactis ad Regiã vrbem reuertens, obuiam factus, causam com-

migrationis haud ignorans, reuerti domum eos coegit, auro & alijs ad victum necessarijs adiuuans. Michael quoque eo tempore Ancyræ Ecclesiæ gubernaculum tenens, virtute digna edidit facinora, nulli rei parcens eorum, quæ ad remedium pestis ac famis pertinerent. tertiadecima autem Augusti mensis die Dominica hora prima noctis anno. 6541. fuit terræ magnus motus, & ingressus est regiam vrbem Imperator, defunctaque vita sua pristina vxore Helena pro ea ingentes pecunias distribuit. Hoc autem anno vigesima octaua Februarij mensis, stella pertransijt à Borea ad meridiem cum sonitu ac strepitu, apparuitque vsque ad quintam decimam Martij arcum superne habens, & Martij sexta die hora tertia fuit motus terræ. & hoc tempore Afri Saraceni egressi sunt cum mille nauibus, & decem millibus bellicosorum hominum, qui plurimum insulas & loca maritima vexarunt: quorum cum quadam parte congressus Nicephorus Carantinus eos profligauit, & quingentos Saracenos vinctos Imperatori misit. Hoc anno etiam Georgius Protospatharius Maniaces Gudelij Maniacę filius prætor earum vrbium, quæ sunt ad Euphratem, & in Samosato degens, vrbem Edessam ad Osroenem tentauit. hanc enim sibi commissam, quũ Salamanes Turcus teneret, ab Amera Martyropolis, muneribus & pollicitationibus honoribusque corruptus, eam intempesta nocte Maniacę tradit, qui tribus turribus longe munitissimis occupatis alacriter oppugnátes propulsabat, extrinsecus auxilium inuocans. Apomerbanes autem Miephercim Ameras captam vrbem quum didicisset, repente cum exercitu haud mediocri adueniens aggressus est turres oppugnare. Sed quum fortiter Georgius sustineret, & resisteret, nesciens ille quidnam factu opus esset, vastatis pulcherrimis ædificijs, & corrupto vrbis ornatu, & ipsius magni Templi, camelisq; pulcherrimis quibusq; rebus impositis, reliquis igne succensis in Martyropolim se recepit: securitatemque adeptus Maniaces arcem in media vrbe sitam, in petra excelsa positam occupauit. accersitoque extrinsecus exercitu tuto vrbem tenuit, quumque inuenisset propria Domini Nostri Iesu Christi manu scriptam epistolam ad Abagarum missam, Imperatori Byzantium misit. Quũ autem Axius Ægyptius furore correptus multa detrimenta Christianis intulisset, euertissetque Templum Dei & saluatoris nostri Iesu Christi in Hierosolymis, deinde ipse quoque turpissime vitam finisset, ipsius filius è Romana quadam muliere captiua natus concessit ijs, qui vellent, templum ædificare. quod Imperator studiose construere festinabat, sed mors, quæ illum occupauit, quo minus id faceret, prohibuit, & successor illius Michael opus ad exitum perduxit, & Magister Basilius ob sororem affinis Imperatoris, Sclerus à Constantino luminibus orbatus, quòd esset inconstanti, & varia mente præditus, quamuis eo honore affectus esset, vt magister esset, & plurima à Romano beneficia accepisset, attamen ipsi molitur insidias, verùm deprehensus eijcitur è ciuitate cum vxore. Misit autem ab Edessa Maniaces Imperatori annuum tributum, libras

Nota. Nota.

quinqua-

quinquaginta. Et Tripolis Ameras Pinzatach detentus ab Ægyptijs, quum fugisset, ad regiam vrbem peruenit, quem Imperator rursus cum plurimis copijs cum sodalium præfecto Theoctisto in Syriam misit. misit item cum classe Protospatharium Tecneam ex Abydo in Ægyptum, vt Ostia Nili vbicumque posset vexaret, ipsamque Alexandriam; qui recto cursu nauigans, quum vsque ad ipsam Alexandriam classem appulisset, & nauigia plurima subegit, & prædam ingentem adeptus illæsus reuersus est. tradidit item oppidum nomine Percrin, qui ipsum tenebat Saracenus Alim, proxime Babylona situm Romanorum Imperatori, in spem adductus fore vt Patricius creatus, alia quam plurima præmia consequeretur, misso filio qui ea de re cum Imperatore colloqueretur, & oppidum quidem acceperat Patricius Nicolaus Bulgarus cognomēto Chryselius. Saraceni autem filius Byzantium ingressus, & propterea quod morbo laboraret Imperator, neglectus, iracundia percitus reuersus est, persuasitq; parenti vt proprium oppidum recuperaret, qui clam cum finitimis Persis inita societate, & noctu oppidum furatus est, & sex millia hominum bellicosorum occidit, segnitie & negligentia Chryselij, qui oppidum ipsum tenebat. verùm paulo post Patricius Nicetas Pigonites, missus eo præfectus continua adhibita oppugnatione cum Rhoxolanis, & alio reliquo Romano exercitu, & oppidum per vim cepit, & Alim cum filio occidit. Tunc etiā Alda Georgij Abasgi vxor ab Alanis oriunda ad Imperatorem se contulit, tradito munitissimo oppido Anacuphia, cuius filium Demetrium Imperator magistrorum dignitate exornandum censuit. Erexit trophæum rursus de Saracenis, qui prædatum egressi fuerant, Carantinus, & vinctos sexcentos Saracenos Imperatori misit: hoc anno. 1642. decima septima Februarij mensis, quum motus terræ fuisset, Syriæ vrbes male vexatę sunt, & Oreste Magistratu abdicato, Leo cognomento Opos mittitur in Italiam, vt pedestris exercitus dux esset: Ioannes autem maritimi, vnus ex cubicularijs Basilij Imperatoris. quum autem locusta diutius Orientis regiones vastaret, coacti sunt incolæ venditis etiā filijs in Thraciā migrare, quibus singulis tribus numis traditis Imperator parauit reditū domū, quoad locusta vento vehementi sublata in Hellesponti pelagus decidēs perēpta est, & ad litus eiecta maritimā arenā cooperuit. Imperator āt aquarū ductus condidit, per quos vbi aquā adduceret, & castella quæ ipsum exciperent, & hospitū vbi mutilati alerētur, itidem hospitium pupillorum & omnia hospitum receptacula, quæ terræmotus labefactarat, instaurauit, & prorsus omnium laudabilium rerum rationem habuit. Sed diutino morbo percussus est, quo & barba & capilli ei defluxere: veneno confectus, vt aiunt à Ioanne, qui postea pupillorum curator fuit. hic enim Ioannes quum ante Imperium Romano ministrasset, & Romanus ipse recens adeptus esset Imperium, magnam potentiam consequutus est. erant alij fratres Michael Nicetas, & Constantinus, & Georgius, sed ipse Ioānes & Constantinus & Georgius erant Eunuchi, qui præstigia exercebant, verùm

Nota.

rũm Nicetas virilibus membris præditus erat, iamq; primam pubem edebat. Michael verò quum iam ad virilem ætatem peruenisset, maxime decorus erat ore, & ambo nummularij erant, & argentum adulterinum cudebant. hos omnes Imperatori per Ioannem conciliatos fortuna indicans ipsorum futuram potentiam, semper ad maiora extollebat: nam & alij inter eos ascribebantur, qui diuersos magistratus gererẽt, & Michael ab Imperatore creatus fuerat, princeps, Panthei. huius amore insano & execrabili capta Regina, occulte cum ipso in tenebris commiscebatur, & idcirco aiunt diuturno veneno confectum Imperatorem morbo sanè molesto paulatim consumptum idoneum tempus inquirente Regina, quo & regem sine suspicione è medio tolleret, & Michaelem ad regiam sedem perduceret. quare veneno, vt dictum est, non eiusmodi, quod celerem mortem afferret, sed sensim ac tarde interficeret, confectus, miserabilem & cruciatus plenam exhauriebat vitam, in lecto decumbens, & toto animo mortem inuocans, peruenit ad vndecimam diem Mensis Aprilis indictione secunda anno. 6542. tunc die illa sancta magna, quinta hebdomadæ, quum stipendia senatoribus persoluisset, cupeterque in balneo magni palatij lauari, in ipsum ingressus miserabiliter strangulatur ab ijs, qui cum Michaele erant, in piscina balnei, quum regnasset annos quinque menses sex. Hac nocte quum sancta Christi tormenta canerentur, accersitur Alexius Patriarcha ab Imperatore, vt cito se ad palatium conferat. qui quum præsto fuisset, repperit mortuum Imperatorem Romanum. illato autem triclinio in suggesto sedens Zoe educit Michaelem, & Patriarcham coegit ipsum secum consecrare. qui verbis illius obstupefactus obmutuit, & benedictionem anceps differebat. verùm Ioannes cum Zoe, quinquaginta auri libris Patriarchæ, & quinquaginta Clero traditis, effecit vt dignos eos putaret, quos consecraret. Romanus autem Imperator, vt diximus, interemptus, in monasterio à se recens condito illustri sepelitur, ipso magno parasceues die. Zoe autem Michaelem in regio Throno à se collocatum existimauit se pro viro & Imperatore seruum ac ministrum habiturum: & iam patrijs Eunuchis in palatium introductis: strenue aggrediebatur publica munera. verùm omnia ei aperte præter spem succedere, & contra sententiam: nam Imperatoris frater Ioannes vir strenuus, & rerum peritus, simulatque in regiam ingressus est, fratri metuens, Reginæ Eunuchos à palatio amouendos curat, & fidelissimas illius ancillas eijcit, & mulieres sibi cognatione propinquas custodes imponit Reginæ, & nulla res aut parua aut magna gerebatur, nisi eo volente. & prorsus ab omnibus illa prohibebatur, ac ne balneum quidem attingebat, nisi ipse permisisset: & omnis prorsus animi oblectatio ei adempta fuerat. omnibus autem rebus domi compositis, litteras in omnem orbem terrarum mittit, quæ omnibus indicarent Romanum Imperatorem naturæ concessisse. & Imperatorem declaratum esse Michaelem adhuc eo viuẽte & iubente. & cũ Regina matrimonio copulatum esse, quibus omnes

alij

alij consensere, & bonis ominibus ac laudibus nouum Imperatorem extollebant. solus autem Constantinus Patricius Dalassenus domi degens haud æquo animo famá tulit: immo ei molestiá exhibebant, quæ diuulgabantur, & admirabatur, quo plurimis probris hominibus nobili loco natis & illustri genere, vilis & triobolatis ante latus esset omnibus. quo audito Ioannes, vehementer, vt par erat perturbatus est, & non mediocri solicitudine affectus. meditabatur autē & cogitabat, quo hunc quoq; virum intra suam sagenam includeret. mittitur igitur ad ipsum Eunuchorum vnus Ergodotes nomine, idoneus ad huiuscemodi munera abeunda, vt dato acceptoq; iureiurādo hominē ad Imperatorē adduceret, & ille quidem ad Dalassenum proficiscitur. Ioannes autem & senatum sibi conciliabat & populum, & omnium beneuolentiam sibi studebat comparare; honorum gradibus senatus principes extollēs, donis ac beneficijs populum deliniens atq; sibi deuinciens, & omnino fratri subiectum populum amicum reddens. non placuisse autem Deo, quæ fierent, statim ex ipsis exordijs perspicue demonstratum est. vndecima enim hora sanctæ & magnæ Dominicæ, decidit intolerabilis & violenta grando, adeo vt confringerentur nō solum arbores fructuosæ & infructuosæ, sed etiam domus corruerent & templa vsque ad solū, & segetes & vites: quare hoc ipso tempore magna fuit oīum frugum & fructuum inopia: stella item effusa est dñica die post pascha hora circiter tertia noctis, quę splendore suo alias omnes stellas ita occultauit, vt multis videretur sol exortus esse. Captus est etiam Imperator dæmoniaco morbo, quem ij; qui apud ipsum erant, furiosum morbum vocabant, quo vsq; ad vitæ finem laborauit, neque à diuina virtute neq; à medicis illo impetrato remedio, sed miserabiliter distētus & tortus. quum autem nuper Ergodotes ad Dalassenum peruenisset, credere ipse iureiurando, & cum ipso abire Byzātium noluit, sed misso quodam è suis fidelissimis, & arctius iusiurandum petijt, nihil se detrimenti accepturū, & iturum pollicitus est. mittitur igitur Constantinus Phagizzes, Eunuchus vir Paphlago, & familiaris Imperatoris, secum adducens sancta ligna, & sanctā effigiē, & epistolam propria manu dñi & saluatoris nostri Iesu Christi ad Abagarū scriptā, & imaginē sanctissimæ Dei genitricis. & ille profectus dato Constantino iureiurando, & ab eo accepto, cum ipso Byzantium peruenit. quē venientē benigne excepit Imperator, & Cōsulē creatū donis maximis prosequutus sine metu & quiete domi suæ ad Tacyrū sitæ iussit degere. Hoc itē tpe accidit alia res quędā memoria digna, †Frācorū, qui in hybernis distributi erant, in regione Thracensiū, mulierē quidā quum in solicitudine comperisset, eā de sturpo cōpellauit. sed vbi nō potuit adducere vt sibi obsequeretur, vim intulit. at illa districto viri Acinace Barbarū in corde pcussum statim occidit. req; in omni propinqua regione diuulgata, coacti Barangi, & mulierē corona donant, traditis ei oībus illius à quo violata fuerat bonis, & illum insepultum proijciunt secundū eorū legem, qui sibi violentas manus afferunt. exercitus autem locustarum, vt iam

† al. Barangorum.

ante diximus quũ in Maritima Hellesponti arena perijsset, statim sponte iterũ exortus, maritimã item Hellespontum vastabat, & totũ trienniũ perseuerauit Thracensiũ regionẽ vexare. quumq; ad Pergamũ peruenisset, ibi interijt, quum prius quidã ex ijs, qui ministrabant Episcopo cõspexisset visum non in somnis sed vigilãs, existimabat.n. videre se Eunuchũ quendã alba veste indutũ, forma splẽdentẽ, qui tribus apud se saccis appositis iussus fuerat vnũ euacuare deinde alterũ, postremo tertiũ, qui quũ fecisset, quod iussus fuerat, primus serpentes, & scorpiones eiecit, alter rubetas, & aspides, & basiliscos, & cerastas & alia id generis venenata animalia. Tertius aũt Scarabęos & culices, & vespes, & quędã alia, q̃ in posteriore parte gestãt aculeũ, & ille quidem pp id quod viderat, mutus erat, ac splendidus ille vir, quũ ad se ipsum accersiret, hæc inquit aduenere, & aduenìens in vos, pp violata Dei iussa & nefariũ facinus cõmissum in Imperatorem Romanũ, & in eius cubile. & hæc ita euenere. Michael aũt Imperator dęmoniaco morbo vexatus, & alioqui ad res administrandas segnis & hebes habitu & noĩe Imperator erat, sed oẽs tũ ciuiles tũ militares res in potestate Ioãnis erant. statim igitur declarat Nicetã fratrẽ suũ Antiochiæ ducẽ, qui quũ eo abijsset, nõ permiserunt Antiochenses eũ ingredi vrbẽ, nam paulo ante quidã tributorum exactor Salibas cognomento, cui res illorũ cõmissæ fuerant, quũ acerbũ se hominibus præbuisset, ab Antiochensi populo interficitur. Igitur propter illius cædẽ veriti, ne quid eiusmodi sustinerent, cui remediũ adhiberi nõ posset, Antiochenses Nicetæ aditũ interclusere. verũ quũ iureiurando ipse affirmasset malorũ obliuionẽ fore, & nihil quempiã detrimenti accepturũ ob Salibæ cędẽ, aditũ concedunt, qui occupata vrbe & rerũ potitus parũ vel nihil potius iusiurandũ curant, circiter centũ hoĩes interficit, amputatis capitibus vel in crucẽ ipsis actis. vndecim ãt principes ditissimos viros, & gñe claros vinctos, quorũ principes erat patricius Elpidus, Byzantiũ mittit, scriptis ad Ioannẽ fratrẽ litteris, nõ pp Salibæ cædẽ prohibitũ se fuisse ingredi vrbẽ, sed pp beneuolentiã erga Dalassenũ, Hoc suspicionis illius, in quã ante venerat Ioãni Dalassenus, scintilla fuit, quæ in flammã accensa est, statimq; in regiã adducitur. Et tertia Augusti mensis secunda indictione in latã Insulã relegatur, & in quadã Turri includitur, ẽt gener ipsius Constantinus ducas, quia conquerebatur iniuriã, & iusiurandũ violatũ redarguebat Deũ obtestatus. ob ipsum quoq; detrimento affecti sunt tres viri ex Asia minore nobiles ac diuites, Gudeles, Baianus, & is qui Probatas dicebatur, publicatis ipsorũ bonis, & Cõstãtino Imperatoris fratri attributis. Tunc ẽt Symeon protouestiarius vnus ex famulis Cõstantini Imperatoris, qđ improbaret ea, q̃ fierent, & iniuriã Dalasseni, & iusiurandum violatum redargueret, è regia atque adeo ex vrbe eijcitur, qui quum ad Olympum peruenisset, capillos abiecit detõsus in monasterio à se recens constructo. Hoc eodem anno præ terræ motu Hyerosolyma male affecta sunt, pluresque homines & in suis domibus, & in Templorum ruinis perierunt, quum terra ad quadraginta vsque

dies

dies concuteretur, mense autem Septembri anno. 6543. indictione tertia, ignis columna apparuit ad Orientem ferens caput inclinatum ad meridiem, quibus diebus Saraceni Myra ceperunt: expulerunt etiam Berriçi & Chalepitæ missum sibi ab Imperatore Romano præsidem: & Pancratius Abasgius Romanum Imperatorem videlicet vlciscens vt suæ vxoris patruum, & pacem erga Romanos recusauit, & paulo ante traditas arces, & oppida omnia recuperauit: & Pazzinacæ transmisso Istro oẽm Mysiá vsq; ad Thessalonicá deprædati sunt, & Aphrorum naues Cycladas haud mediocriter vexarunt, quarum rerũ nulla cura erat, vt dicitur, Ioanni, sed in eo dumtaxat occupatus erat, quemadmodum Dalassenus tuto seruaretur, neq; clam sua retia effugeret, & à lata insula translatum in Turri munita ipsum concludit impositis ipsi haud ignobilibus custodibus. Accersit autẽ ex Edessa Georgium Patricium Maniacem, mittitq; vt superiori Mediæ, vt Aspracaniç dñetur. In Edessam verò Leonem Leprendenum mittit. quũ aũt vlcus os pupillorũ curatoris depasceretur, omni arte medica iá defatigata, in somnis sibi apparens magnus ob miracula Nicolaus, ad Myrá primo quoq; tpe eum iussit accedere, quia ibi remedium consequuturus esset. qui quum dicto citius eò se contulisset, & vnguentis, alijsq; sumptuosis rebus magnum Dei templũ ornasset, & munitissimo muro Myræorum vrbem cinxisset, remedium consequutus redijt sanus. Quum aũt Nicetas prætor Antiochiæ Syriæ vita functus esset, alter fratrũ Constantinus ei succedit, Georgius reliquus fit protouestiarius, quũ Symeon vt diximus monasticũ habitũ indutus esset, & Imperator Antiochenses à diuturnis vinculis, in quibus detinebant liberat, euecto ad Cæsaris dignitatẽ Michaele suæ sororis Mariç filio, deflere aũt peccatũ in Romanorum Imperatorẽ vsq; ad vitæ exitũ perseuerauit, Deũ bonis operibus placans, & pauperibus bona distribuens, & noua monasteria construens, ibiq; monachos collocans, & alia laudabilia pficiens, quæ non irrita fuissent, si se Imperio abdicasset, cuius causa tot mala acciderant, & adultera repudiata secũ suum peccatũ defleuisset. sed quũ horũ nihil fecisset, verũ & cũ adultera habitaret, & imperiũ prorsus retineret, & ex cõmunibus & publicis bonis ea faceret q̃ benefacta viderentur, tum veniá cõsequi ratus, existimabat Deũ fatuũ & iniustũ, alienis pecunijs pœnitentiam vendentem: anno autem. 6543. indictione tertia, Maio mense, Afri & Siculi excursione facta in Cycladas insulas & maritima loca, Thracensis regionis, ad extremum debellati sunt à custodibus locorum: & quingẽti viui ad Imperatorẽ adducti, reliqui omnes in crucẽ acti sunt, ab Atramytio vsque ad Strobilum. mittit etiam legatũ in Syciliam Ioannes Georgium Probatá acturum de pace cum eiusdem Insulæ Amera. qui profectus & cũ Amera benigne collocutus acceptum eius filium in regiá vrbem perduxit; hoc tẽpore quũ fuisset terræ motus, hiatus in Bucellarijs aperti sunt, & absorpta quinq; integra oppida, parũq; abfuit, quin Nicephorus præses Constantini Imperatoris Eunuchus ibi cõmorans periclitaretur. qui quũ periculũ effugisset, præter spẽ mona

chus in monasterio studij detonsus est, Apolaphar aût Muhumet, Siciliæ princeps societate cum Imperatore inita, etiam Magister creatus est. quum autem Apochaps contra ipsum arma sumpsisset, oppressus ad Imperatoris auxilium confugit, mittiturq; cum exercitu in Longobardiam Symeon & Patricius Maniaces dux cum summo Imperio, atque cum ipso classis præfectus Stephanus Patricius Imperatoris ob sororem affinis. quum autem Saraceni Afri & Siculi cum nauigijs haud paucis excursionem facerent in insulas & maritima loca Cyberræotarum dux Constantinus Ochage, cum ipsis congressus cum ea classe, quam è suis locis contraxerat, eos vi profligauit, & quingentis captiuis Imperatori missis reliquos demersit. Quum verò glacies intolerabilis fuisset, & concretus Ister, Pazzinacæ eo transmisso haud mediocriter Mysiam, & Thraciam, vsque ad Macedoniam vexarunt. locustæ rursus inuasere Thracenses, & fructus vastarunt. Anno autem. 6544. indictione quarta verno tempore quum in Romanos ter irruptionem fecisset, funditus omnes in quos inciderant, delerunt, interficientes, quos ceperant, cuiuscumque ætatis, & supplicijs eiusmodi afficientes, quæ verbis exprimi non possunt, & quinque duces viuos cepere, Ioannem Dermocaitem, Bardam Pizzem, Leonem Chalcotubim, Constantinum Pletotum, & Michaelem Strabotricarim, obierunt diem suum Principes Rhos Nesisthlabus, & Ierosthlabus, & delectus fuit, qui ipsis Rhos imperaret, Angemes mortuorum Zinisthlabus, & Seruia, quæ Romanorum Imperium detrectauerat, post mortem Romani Imperatoris, rursus fœdus percussit. Amer autem Ægypti Amermumne vita functo vxor illius quę Christiana erat simul cum filio ad Imperatorem de pace legatos mittit, cuius consilium approbans Imperator fœdus cum ea triginta annorum persuasit. Decembri autem mense indictione quinta, anno. 6545. octaua decima mensis hora circiter quarta noctis tres fuere Terrę motus, duo parui, vnus ingens. quũ autem Georgius Patricius Maniaces ex Edessa, vt diximus, accersitus fuisset, & Leprendinus qui ibi præesset relictus, incolentes Mesopotamiam Arabes conspiratione facta inuaserunt Edessam, vrbemque oppugnabant, parumque abfuit quin caperetur, nisi Constantinus Imperatoris frater misso idoneo ex Antiochia auxilio ipsam præter spem liberasset. quum Imperator ob facinus illud collaudatum scholatum Orientis domesticum, id est, præfectum cohortium creat. Eligitur quoque Nicomediæ Episcopus Antonius Paches Eunuchus genere Imperatoris propinquus, sed nulla Episcopo digna virtute præditus, verum bouem taciturnitatis in lingua ferens. quumq; fuisset eiusmodi siccitas, vt ne totis quidem sex mensibus plueri, supplicationes indixere Imperatoris fratres, & supplicantes ita procedebant, vt Ioannes sanctum Mandylium ferret, magnus Domesticus epistolam ad Abagarum, protouestiarius Georgius sanctas fascias: & pedites incedentes à magno palatio, ad templum Sanctissimæ Dei Genitricis Blachernarum ex altera item parte Patriarcha cum clero supplicauit:

Vel Rhoxolanorum.
Vel Rhoxolanis.

cauit: non solum non pluit, sed immensa grando de cœlo delapsa contriuit & arbores & tecta vrbis. Quumque frumenti inopia ciuitas laboraret, Ioannes emptam misit à Peloponneso & Græcia centum millia tritici, quibus ciuium penuriæ subuenit. Quum autem in Sicilia duo fratres dissiderent, & Apoaphar superaret, alter Aphricæ principem Vmer sibi auxilio vocat, qui societatem pollicetur, si modo locum aliquem in Sicilia occupare possit. quumque Siculus prompto animo hac in re annuisset, accedit, & congressus cum Apoaphar adhuc cunctante exercitu cum Georgio Patricio Maniace ad societatem misso, eum vi superatum profligat, qui ad Principem Longobardiæ confugiens Leonem Opum, ab eo petijt auxilium. & ille coacto ex finitimis locis exercitu in Siciliam transmittit: & sæpe cum Aphrorum Principe congressus ac superior eius intolerabiles conatus repressit. deinde quum cognouisset fratres percusso fœdere simul coniunctos in Romanos inuasuros, rursus in Italiam transit, captiuorum Romanorum circiter quindecim milibus in naues impositis, & in Italiam incolumibus delatis, & rursus domum reuersis. Igitur securitatem nactus Chartaginensis inuasit Siciliam, & multa licentia ipsam vastabat, & Siciliæ res in hoc statu erant. quum verò Ioannes supramodum Constantinopolis sedem amaret, inita societate Demetrius Ciziti, Antonius Nicomediæ, Sidę & Ancyræ germani fratres cum alijs Metropolitanis, consilium cepere de abdicando Alexio, & pro ipso Ioanne constituendò, ad quos Patriarcha Alexius cũ parte Ecclesiæ litteras in hanc sententiam mittit: Quando, vt asseritis non suffragio Archiepiscoporum, sed Imperatoris iussu ad sedem ascendi, contra canonas, abdicentur ij quos ego Metropolitanos elegi, dum vndecim annis cum dimidio insuper Ecclesiam gubernaui: anathemate etiam percutiantur Imperatores tres, quos ipse coronaui, & ita cuilibet volenti sede cedam: hoc nuntio accepto, qui cum Demetrio erant, & pudore ac metu perfusi, plures enim ab ipso delecti fuerant, quiescere decreuerunt ac silere. & in reliquum Ioannes continuit obtinendæ sedis appetitum. Anno autem. 6546. indictione sexta, secunda die Nouembris hora circiter diei decima, & moueri terra perseuerauit vsque ad totum Ianuarium mensem: fame item laboratum est in Thracia & Macedonia & Strimone & Thessalonice, & vsq; in Thessaliam: quumque clerici Thessalonicenses accusassent Theophanem metropolitanum, vt qui detineret consueta ipsorum cibaria, Imperator, qui Thessalonicæ commorabatur, verbis ipsum blandis hortabatur, ne Ecclesiæ populum cibarijs à lege concessis priuaret. qui quum acerbe & aspere se gerens non obediret, decreuit Imperator ipsum fraude circumuenire, eiusque auaritiam punire. mittit igitur quemdam ex suis ministris ab eo petens mutuari sibi centenarium vnum, quoad à Byzantio sibi aurum affertur. at ille adhibito iureiurando inficiatus est se habere nisi triginta libras, & hũc quidem facessere iussit Imperator, missisq; qui penu eius perscrutarẽtur, repperit auri centenaria triginta tria, ex quibus clericis dat, quę-

cumq; ipsis debebatur, à primo anno sacerdotij Theophanis vsque ad præsens tempus: reliqua distribuit pauperibus: & Metropolitanum ex Ecclesia expellit, & in quodam agro relegat. præficitq; Metropoli Prometheum, a quo etiam ipsi præscriptum fuit, vt commeatus acciperet, ac per se degeret: quumq; Pancratius Abasgiæ princeps vehementer Iberiæ præfectum Iasitum offenderet: Ioannes cum omni Orientis exercitu Constantinum fratrem suum domesticum scholarum, id est, cohortium præfectum mittit, pollicitus cum ipso simul missurum etiam Dalassenum, vt ipsum haberet & consiliarium, & qui ei in bellis auxilio esset; hoc autem non fecit, & deinde re infecta Domesticus reuersus est. & quum Ioannes potionem ad se expurgandum sumpturus esset, Zoe Regina ea re cognita per quemdam ex suis fidelissimis Eunuchis nomine Sgurizzem haud paucis muneribus medicum corrumpit, pollicita ad viræ illustris dignitatem eum se perductum ire, & diuitijs eximijs ditaturam, si modo cum poculo venenum commisceret: verùm quum puer quidam medici minister hoc facinus Ioanni indicasset, patefactis insidijs, & qui venenum parauerat Constantinus Protouestiarius Mucupules, è ciuitate eijcitur, & Medicus in Antiochiam patriam suam relegatur, & Regina in maiorem suspicionem venit: & quum nuper Georgius Patricius Maniaces in Siciliam peruenisset: ipsius Principes Germani fratres fœdere inter se percusso studebat eum ab insula repellere: & icirco sociorũ auxilia ex Africa accersierunt quinquaginta millia, quæ quum aduenissent prælium committitur ad ea loca, quæ Rhemata dicuntur. & vi profligat hostes Georgius Maniaces, tanta facta cæde, vt præterfluens fluuius sanguine compleretur. ac deinde cepit Siciliæ vrbes tresdecim, & paulatim progressus omnem sibi insulam subegit. Anno autem. 6546. indictione sexta, factæ sunt insidiæ vrbi Edessæ, & parum absuit quin caperetur, nisi Deus ipsam seruasset. nam quum ibi Prætor esset Prothospatharius Barasbazæ Iberus, principes Arabum duodecim, quibus erant equites quingenti, & Cameli quingentæ ferentes arcas mille, in quibus erant duo millia Scutatorũ, ad Edessam peruenere asserentes ad Imperatorem se ire ei dona allaturos. erat autem eorum conatus & consilium arcas intra vrbem introducendi, & noctu eductis Scutatis vrbem occupandi. Prætor autem principes benigne excepit, & cum ipsis conuiuatus est. equites autem & impedimenta extra vrbem manere iussit. Et quidam pauper homo Armenius, qui erat cum ipsis, vbi Saraceni pernoctabant, audiuit quemdam eorum qui erant in arca, callebat enim etiam Saracenorum linguam, alium interrogantem vbi nam essent, & accurrens prętori renunciauit: qui permissis principibus conuiuari, cum suis Scutatis erupit & fractis arcis Scutatos omnes, quos intus repperit, funditus interficit cum equitibus, & camelorum magistris: deinde ad vrbem reuersus, qui in ipsa erant, cum principibus occidit, vnum tantum præstantiorem, videlicet nuntium eorum, quæ acciderant amputatis manibus, & auribus ac naribus domum remisit. Anno

autem

autem. 6547. indictione septima augens erga Dalaslenum odium Ioannes, Theophilactum quoque telegat, patricium ipsius fratrem, & alterū item eius fratrem Romanum,& Adrianum patruelē ipsorum, & reliquos ei generi propinquos, studebat enim funditus ipsius genus delete. quumque esset propt issimus ad omnem, dixeris, malitiam, omnes iniustitiæ vias adinuenit: addens ad publica tributa, vt singula loca pro aerico conferrent, habita ratione qualitatis & facultatem, alius numos quattuor, alius sex, & vsque ad viginti. & alia turpia vectigalia lucri causa, quæ etiam recensere turpe est. Imperator autem à dæmone cruciatus, quum non reperiret qua ratione se liberaret, misit in omnes regiones & insulas præsbyteris singulis numos duos monachis vnū, baptizauitq; recens natos pueros traditis singulis numo vno & milliarijs quattuor, & tamen nihil horum profuit ipsi: immo verò malum augebatur opitulante quoque hydropisis morbo. Hoc tempore etiam frequentes terræmotus facti sunt, & imbrium magna vis decidit, grassatusq; est in quadam regione morbus, qui sinanche. i. angina dicitur, ità vt non possent viui mortuos efferre. Februario autem mense, secunda die, indictione octaua, anno. 6548. extitit terrę horribilis motus, & cum alia loca & vrbes detrimento affectæ sunt, tum verò Smyrna fuit miserabile spectaculum, propterea quod pulcherrima ipsius ędificia corruentia plures quoque eorum qui in ipsis habitarent occiderunt; & in Sicilia rursus Charraginensis se ipsum colligens coacto exercitu multo maiore pristino, accedit vt Maniacem inde expulsurus, castrisq; locatis in quadam planitie supina & aperta, Draginæ ei nomen erat; tempus ad pugnandum idoneum obseruabat: quo cognito Maniaces quoque instructis suis copijs ei occurrit, quum prius imperasset Stephano Patricio Imperatoris genero, classis, vt diximus, præfecto, vt diligenter maritima loca obseruaret, ne aliquo pacto conflato bello fusus Carthaginensis clam aufugisset, domumque rursus rediret: Itaque cum eo congressus eum vi superat, & Aphrorum multitudo amplius quinquaginta millia occubuere, princeps verò ipsorum quum euasisset periculum ad littus se confert, & in nauiculam conscendens, quæ celotium vocatur, clam Stephani custodibus in propriam regionem aufugit. quod quum cognouisset Maniaces grauiter tulit, & Stephanum hoc commisisse, reprehendit, & indecoris contumelijs onerauit. nam extenso loro in capite, ei haud paucas inflixit plagas, segnem vocans & imbellem, & Imperatoris rerum proditorem. quod conuitium & contumeliam haud æquo animo ferens ille litteras statim ad pupillorum curatorem mittit, quibus indicabat Maniacem contra Imperatorem rebellionem meditari, qui statim vinctus in regiam vrbem perducitur, & cum Basilio Patricio Theodorocano in carcere concluditur: omnis autem Imperij administrandi potestas ad Stephanum transfertur, misso etiam cum ipso quodam Eunucho Basilio pediaditi præposito, qui breui interiecto tempore res distraxere, auaritia & timiditate & ignauia prodentes Siciliam. Maniaces enim ca

pus

ptis insulæ vrbibus arces in ipsas construebat, idoneaque imponebat præsidia, ne indigenæ possent ex insidijs vrbes recuperare, sed ipso vincto, vt dictum est, ad Byzantium perducto, negligentia & segnitia principum excurrentes indigenæ, & insuper assumptis Chartaginensium copijs, vrbes inuadunt & arces superatis custodibus solo æquarunt, omnesq; vrbes recuperatas conseruarunt excepta Messana, cuius custodia sorte commissa erat Protospathario legionis Armeniacæ præfecto Caracalo cognomento Combusto. cui erant trecenti equites, & quingenti pedites. studentes igitur Insulani ne scintillam quidem Romani exercitus relinquere, qui in Insula commoraretur, coactis omnibus quicumque arma ferre possent, & Chartaginensium haud mediocribus auxilijs ad Messanam profecti vrbem circumdederunt. sed quum ille portas clausisset triduo, neque quemquam vallum transilire permitteret, sed timiditatem præ se ferret, negligentes Saraceni sine metu dissipabantur, & noctes diesque compotationibus, & tibijs, ac cymbalis indulgebant; quasi videlicet vrbs postridie capienda esset: quarta autem die, qua consueuimus mediam Pentecosten celebrare, Combustus animaduersa negligentia & socordia Saracenorum, & vt illi sine vlla cura ac sollicitudine degunt, nihil curantes eorum, quæ intra muros fierent: suo exercitu confirmato, quum iussisset sacrificium incruentum perfici, simulq; cum omnibus particeps fuisset diuini sacramenti, circiter prandij horam: apertis vrbis portis maximo impetu in aduersarios erumpit: ebrios & crapula onustos, ipse primum cum suis ad tabernaculũ Apolaphar Insulę principis adequitans: & ille quidem statim interficitur, mollis & facilis captu præ ebrietate, eiusque tabernaculum perrumpitur. Cadebant etiam alij Saraceni aceruatim præ ebrietate labentes, & inopinato impetu nihil prorsus virtutis memores. fit igitur strages totius exercitus, quum Saraceni se mutuo obterentes occiderent: ità vt cadaueribus complerentur planities, & proximæ conualles, & flumina, captaq; sunt omnia castra, auro & argento & margaritis preciosisq; lapillis referta: quos, vt fertur, medimnis milites diuisere: & ita omnis Sicilia, quæ breui tempore à Maniace subacta fuerat, breui quoque negligentia & vitio ducum rursus in potestatem Saracenorum peruenit, quum sola Messana eo modo quo diximus relicta fuisset, & Stephanus ac Pediadites in Longobardiam aufugissent, & Siciliæ res in hoc statu erant. Imperator autem Michael vt plurimum Thessalonicæ morabatur gloriosi Martyris Demetrij sepulcro præsens & supplicans, cupiensq; à morbo liberari, & nullum omnino negotiũ, qualecumq; illud esset, capessebat nisi, quod prorsus cogeretur: sed Ioannes omnia moderans res administrabat; neque vllum ab eo prætermissum est nefarium, & iniquum facinus, quin ipse excogitarit ad conterendos & vexandos sibi subiectos: quæ singula recensere herculeus labor esset, & ita affecti erant omnes homines ab huiusce Tyrannidis grauitate, vt plurimum Deum inuocarent, & peterent liberari. Et Deus ipse crebro terram mouit, & terrores ac metus

orbem

orbē terrarū incesserunt; In cœlo crinitarum stellarū exortus, in aere uēti & imbres violēti, in terra ebullitiones & motus. hæc autem præsignificabant, vt arbitror, iam iā futurum Tyrānorum interitum. Maio autē mense anno. 6548. indictione octaua, soror Imperatoris Maria, mater autē Cæsaris Ephesum profecta est, ad adorandum dilectum, & in itinere cognoscens multa eorum quæ sine ratione fierent: reuersa Byzantium omnia renunciauit fratri Ioanni. & hortabatur vt improbitatem comprimeret. qui eam irridēs dimisit assetens eam, quæ mulierum essent, cogitare, atque ignorare, quot & quātis indigeret Roma notū Respub. Imperatori autē Thessalonicæ cōmorāti, vt diximus, Ioānes auri misit centenaria decē, sed a transuersis ventis correptū nauigiū, ad Illyrica littora fractū est, & cōtritū; aurū verò abstulit Stephanus qui itē Boistlabus dicebat, Seruiorū princeps, q quidē paulo ante ex vrbe aufugiēs occupato Seruiorū loco, inde Theophilū Eroticū eiecerat. Ioannes āt propositis magistratibus venalibus, & oībus laxatis iniquitatis frenis, infinitis calamitatibus orbē terrarū cōpleuit: si quidē iudices sine vllo metu indigenas cōpilabant: nulla prorsus habita eorū, q̄ fierēt, rōne: & Imperator Thessalonicæ quū cognouisset aurū perijsse, ad Stephanū scribit, vt suū mittat, neq; velit spontaneū suscipere bellū. sed quū ille hoc neglexisset, exercitū aduersus ipsū mittit Imperator, duce exacto Georgio Probata. qui quū ad locū peruenisset, & in angustias, & valles & difficiles aditus incōsiderate īcidisset, & oēm exercitū amisit & ipse nō sine summa difficultate seruatus est; Hoc anno ēt Bulgaria rebellauit ad hunc modū. Petrus quidā Bulgarus cognomento Deleanus, seruus Byzātini cuiusdā viri, quū ex vrbe aufugisset: in Bulgaria vagabat, & peruenit vsq; ad Morabū, & Bellegradū. sunt aūt hęc oppida Pannonię ad vlteriorē Istri regionē sita, & finitima Crale Turciæ, & se ipsum filiū asserebat Romani filij Samuelis: & genus Bulgarorū cōcitabat, q paulo ante ceruices seruituti subiecerant, valde cupiēs libertatē: & idcirco fide habita illius verbis, & ipsum Regē Bulgariæ declarant: & inde profecti p Naissum & Scupa Metropolim Bulgariæ ibant, declarātes & celebrantes ipsum omnēq; sibi occurrētē Romanū sine vlla misericordia crudeliter interficiētes; quo cognito Basilius Synadenus Dyrrachij p̄tor, coacto indigenarū exercitu, adhibita celeritate studebat, occurrere Deleano, priusquā malū latius serperet, & incēdiū accenderet: & quū peruenisset ad locū noīe Debtim, & nescio q̄d offendisset, quēdā ex ijs ducibus, q sub Michaele Dermochiate erant, ad Imperatorē accusat, q̄d affectaret Tyrannidē, & ille statim magistratu abdicat, & Thessalonicā perductus in carcerē cōijcit, & Dermochaites in eius locū dux exercitus mittit, qui imperite ac perperā imperiū administrans breui tpe oīa peruertit. nam qui eius curæ cōmissi fuerāt male tractati, & iniuria affecti, spoliati eqs & curribus & oībus, q̄cunq; ipsis cara erant: in ducē conspirāt. sed ille vt persensit insidias, clā noctu fugit, & ipsi Imperatoris metu pculsi rebellionē moliūtur, & quēdā ex militibus, qui cū ipsis erant, Tichomirū noīe virtute & prudētia probatissimum

mū Bulgariæ deligunt Regē,& deinde fuere duę Bulgarorū seditiones,altera,q̄ Deleanū declarauerāt,altera,q̄ Tichomerū.sed Deleanus scriptis amicis litteris ad Tichomerū,q̄bus inuitabat,vt secū de societate ineunda cōmunicaret, ei p̄suasit;& postquā simul cōiuncti sunt duo exercitus Bulgarorū,conuocatos oēs Deleanus hortabatur si certiores facti essent à Samuele se originē ducere, & ab ipso delectū regnare,è medio tollerent Tichomerū. quod si hoc eis displiceat, se repudiato, Tichomeri subijcerētur imperio, duos.n.inq̄t Erithacos.i.genus auis solitariæ,Sylua vna nō nutrit, neq; vna regio prospere gubernat à duobus principibus.hæc ipso locuto,magnus tumultus concitatus est,& solū ipsum dixerunt velle se habere summū regē,& simul exclamātes,sublatis lapidibus,miserū Tichomerū obruerunt,qui veluti in somnis sibi visus imperasse,cū imperio vitā simul finit,& oīs potestas ad Deleanū transfertur.Hic aūt coactis oībus copijs Thessalonicam aduersus Imperatorem cōtendebat.quo ille cognito incomposite Byzantium se contulit relictis omnibus impedimentis, & tabernaculis,& quicquid ibi auri & argenti erat,aut stragulę vestis, quæ Manuel Ibarzes amicus Imperatoris factus iussus auferre,& consequi,quum sumpsisset, ad Deleanum se contulit cum quodam cætonite vnus ex cubicularijs Eunuchis. Hoc etiam tempore extitit siccitas eiusmodi, vt fere exiccarentur copiosi fontes, & perennia flumina, & in æstuario incendium exortum sexta Augusti mensis,est eiusmodi, quo combustæ sunt omnes triremes, quæ ibi in statione manebant,cum suo omni apparatu: Deleanus autem,vt diximus,sublato è medio Tichomero,& rerum omnium potitus, strenue Rempublicā aggressus est. ac prius misso exercitu duce Caucano cepit Dyrrachium, misitq; alterū in Græciam duce Anthimio. cui quum occurrisset Alacassenus,cum eo congressus ad Thebas profligatur, & Thebanorum ingens multitudo occiditur. Tunc item regio Nicopolitarum excepto Naupacto, ad Bulgaros confluxit: ea de causa, quam dicemus.Byzantinus enim vir quidam Ioannes nomine Curzomites cognomento, missus vt ibi publica vectigalia exigeret: & indigenis acerbum se præbens,& sibi perniciem conciliauit,& Nicopolitis defectionis auctor fuit.neque enim ferentes illius insolentiam rebellant,& ipsum in partes,& frusta conciderunt, & execrati Romanorum regem ad Bulgaros se se applicuerunt. non tam autem propter beneuolentiam erga Deleanum, Bulgari Imperium detrectarunt,& Romanorum iugum abiecerunt,quàm propter pupillorum curatoris auaritiam, & nimiam in exigendis tributis acerbitatem. quum enim Basilius Imperator subacta Bulgaria noluisset quidpiam omnino renouare, neque res commutare,sed in eodem statu permanere, & ita degere, quemadmodum Samuel præscripserat:& iugum Boum habentem in cōe Bulgarorum tritici modium vnum conferre,& milij tantumdē,& vini stamnum vnū,pupillorū curator,pro cibis numos dare p̄cepit.q̄d iniquo animo indigenæ ferentes,& opportunā nacti occasionē Deleani videlicet aduentū, Romanorū imperio excusso,

ad

ad pristinā consuetudinem redierunt. Hoc tpe facta est item conspiratio in Imperatorem auctoribus Michaele cognomento Cerulario, qui Tyrannidem affectabat, & Ioanne macrebolite & alijs haud paucis ciuibus. qui publicatis bonis in exiliū missi sunt: & alia quoq; cōspiratio facta est in Constantinū magnū domesticum, in Masamactis, qua patefacta Michael & Gabras, & Theodosius Mesanyctes, & alij plures legionū & ordinū praefecti luminibus priuātur. Gregoriū aūt Patricium Taronitem auctorem, vt ferebatur, & principem conspirationis cruda Byrsa bouis ex omni corporis parte contectū, relicto tantumodo respirandi exitu, & videndi, ad pupillorum curatorem misit. Septembri autem mense indictione nona anno. 6549. Alusianus patricius & praetor vrbis Theodosij alter Aaronis filius repente ex vrbe fugiens ad Deleanum accedit hac de causa; in Theodosij vrbe vbi praetor erat, accusatus ipse vt iniustus, priusquam examinarentur, quae ei obijciebantur, à Ioanne libris auri quinquaginta multatus fuit, spoliatusq; vxorio agro, quē in Charsiano pulcherrimum habebat, quumq; hac de re saepe Imperatori supplicasset, neq; vlla ipsius habita ratio fuisset, prorsus desperata re, Armeniorū sumpta veste quasi famulis Theodorocani Basilij ad Imperatorē Thessalonicā profectus clā omnibus fugit. & in Ostrobo seruatur incolumis. quum ibi cū omni exercitu castra Deleanus locasset; Hunc libenter admodū Deleanus excepit, veritus ne quo modo ad ipsum magis se se Bulgari applicarent, vt qui ad regium sanguinem suam referret originē, & socio Imperij vt videbatur ascito: cōmittit militū milia quadraginta, iussitq; profectum Thessalonicem expugnare. praeerat vrbi Thessalonicae tunc Cōstantinus patricius Imperatoris patruelis, qui profectus quum vallū circumdedisset, accurate aggressus est oppugnationem elepolibus ac machinis; & vndiq; repulsus, omnibus iam exhaustis rebus, obsidione censuit inceptum perficiēdū. quadam autem die accedētes indigenae ad magni martyris Demetrij sepulcrū, per totam noctem ei preces adhibuere, & vnguento ex diuino sepulchro manā te perfusi, quasi vno impetu apertis portis in Bulgaros erumpunt. erat autem cum Thessalonicensibus legio magnanimorum. egressi autē inopinato impetu perculsos Bulgaros fundunt, qui nulla ratione consistere ad se defendendos aut fortiter tuendos poterant, praeeunte Romano exercitui martyre, & viam explanante, quemadmodum iureiurando adhibito, asseuerabant Bulgari captiui, quum dicerent iuuenem equitantem vidisse se Romano exercitu praeeuntem, à quo ignis exiliens hostes comburebat. ceciderunt igitur amplius quindecim millia, neq; his pauciores capti sunt. reliqui turpissime cum Alusiano ad Deleanum incolumes fuga se recipiunt. Hoc anno indictione nona Iunio mense, decima die, circiter horam diei decimam, factus est terrae motus. post cladem autem acceptam coniuncti Deleanus & Alusianus alter alterum suspectum habebat. Hic cladis pudore perfusus ille proditionem suspicans, & inter se moliebantur insidias obseruato idoneo tempore. ex composito igitur Alusianus cū

quibuſdam ſuis domeſticis: parato prandio ad conuiuium inuitatum Deleanũ crapula & vino ebrium detinuit, luminibusq; priuauit, ita vt ne eius quidẽ rei ſentiendæ locum Bulgaris conceſſerit, & fugiens in Moſynopolim ad Imperatorem ſe recepit,quem Imperator Byzãtium ad pupillorum curatorem mittit ad magiſtrorũ dignitatem euectum:ipſeq; ex Moſynopoli profectus abit Theſſalonicam,inde in Bulgariam contendit,& Deleanum detentum Theſſalonicã miſit, ipſe quum in interiores partes perueniſſet: adhuc enim Manuel Ibarzes muro ligneo conſtructo obſidebat Prilapum & exiſtimabat prohibendum eſſe regium exercitum vlterius progredi. verùm Imperator,vt dicebam,quũ eo perueniſſet dicto citius,& murum perrupit,& Bulgarorum agmen diſſipauit:Ibarzemq; detinuit. omnibusq; Bulgariæ rebus compoſitis,& præfectis regionibus conſtitutis, in regiam vrbem ingreditur, ſecum adducens Deleanum & Ibarzem. morbo autem,quo detinebatur vexatus, & omnino propria deſperata ſalute monachus tondetur à monacho Coſma Zinzilucio, qui ſemper cum eo erat,& quæ facto opus erant, eum admonebat. Decẽbri autem menſe, decima die,anno.6550.indictione decima moritur,confeſſus pęnitere ſe commiſſi facinoris in Romanum Imperatorem, & deflens,quum annos ſeptem regnaſſet, menſes octo,vir alioqui æquus,quique pie vixiſſe exiſtimabatur, excepto hoc vno crimine in Imperatorem Romanum patrato, quod tamen multi pupillorum curatori aſcribunt: Quum talem Michael ſortitus eſſet vitę finem, omnis potentia ad Zoem reginam hæredem peruenit. igitur alacrius Rempublicã capeſſiuit,adiutoribus & opitulatoribus patrijs Eunuchis, quos in ſuperioribus recenſuimus:verumtamen non in eodem propoſito permanſit, ſed ad Imperij molem reſpiciens, intelligensq; haud poſſe per ſe recte communia adminiſtrare,atque inutile rata ſine Imperatore ac rege tale Imperiũ permanere, ſtatuẽsq; eiuſmodi deligendum Imperatorem,qui poſſet rebus ſuccurrere,ſi quid aduerſi accideret,& triduo toto de hac re cogitans Imperatoris patruelem & cognominem Stephani filium,illius, qui in Sicilia Rempublicã male geſſerat, Cæſarem & rerum agendarum vt videbatur peritum,& ad negocia idoneum: prius obſtrictum horribili & ſacroſancto iureiurando habiturum ſe eam in omni vita dominam & matrem; facientem tamen quæ imperaret,filium ſibi adoptiuũ aſciſcit, & Romanorum Imperatorem declarat regio diademate coronatum. prius è medio ſublato pupillorum curatore,& in monaſterium monabatarum relegato,itidemq; ſcholarum domeſtico,magiſtratu abdicato,& in opſicij agris Apſidis ipſius relegato,nec non Protoueſtiario in agros, quos in Paphlagonia poſſidebant,miſſo. Eadem autẽ hora qua diademate Michael coronatur, vertigine quadam captus parum abfuit,quin occumberet,& vix ipſum vnguentis aromatibus & alijs id generis rebus, reuocarũt. mota etiam terra eſt totos quatuor ipſius Imperij menſes. Interea coronatus à Patriarcha, & Imperator conſtitutus,honoribus ac dignitate ſenatum,donorumq; largitione, proſequebatur,&

tur,& precibus reginæ etiam Constantinum domesticum ab exilio reuocatum eo honore affecit,vt nobilissimus esset,secumque habuit. quumque sibi videretur stabilitus,repente cecidit, litteris enim pupillorum curatoris,& consilijs domestici corruptus,qui asserebant nō sæpe credendum esse Reginæ,sed ab ea cauendum ne idem ei eueniret,quod patruo suo,& Imperatori Michaeli,& ante ipsum Romano dolis,vt aiebant confecto:consulebantque,si fieri posset, eā quam primum,è medio tollēdam: studeretque ne anteueniretur, crebroq; de hac eadem re agentes tandem persuaserunt vt contra ipsam machinaretur insidias. visum est igitur id ei faciendum,vt ciues prius tentaret, quo animo erga se essent,& si bene erga se affecti viderentur, debitamque beneuolentiam præstantes,tunc facinus aggrederetur,si autem contra,quiesceret. dominica igitur die post sanctum pascha supplicationibus publicis indictis ad sanctorum Apostolorum templum,per ipsas tentare quum decreuisset ciuium mentem, coronatus processit cum senatu,omni ciuitate ad spectaculum congregata: quum ij,qui incolebant publicam & militarem viam suspendissent vasa aurea & argentea,& vestes & alia tapetia auro contexta, & in laudibus, quibus eum celebrabant,cupere aiebant etiam si fieri posset,pro ipso vitam profundere.quibus inescatus miser, quod hæc à beneuolentia ipsorum proficisci arbitrabatur, in magnum palatium reuersus Patriarchæ imperat,vt ad monasterium suum profectus sibi se postridie expectet: traditis ei auri libris quatuor ad se excipiendū, ac nocte reginam,è sede detractam in† Pricipum relegat. iussis ijs, qui eam ducebant,detondere,detonsosq; capillos sibi deferre,qui quidem, vt iussi fuerāt, fecere. mane autem scriptam schedulam, qua se purgaret, traditamq; Prætori vrbis, eam legere ciuibus iussit in magni Constantini foro.cuius sententia hæc erat. Quod Zoe erga Imperium meum malo animo comperta est,idcirco à me in exilium eiecta est, & Alexius cum ea consentiens ab Ecclesia expulsus. vos autem Popule meus si eamdem seruabitis erga me beneuolentiam,magnos honores,ac bona consequemini, & vitam sine molestia liberam degetis: Quum igitur schedulam audiente populo Prætor recitasset: exaudita fuit vox, nemine comperto,qui exclamasset,nos crucem conculcantem Calaphatem Imperatorem nolumus: sed à principe oriundam & hæredem nostram Zoen,statimque quasi vna voce omnis populus exclamare,sepeliantur ossa Calaphatæ.Et singuli sumptis lapidibus,& subsellijs,& lignis,in quæcumque inciderant,prætorē, hic erat Anastasius patricius,qui parentis Zoes minister fuerat, parum abfuit, quin occiderent,nisi fuga sibi salutem quæsiuisset.ipsi verò,quum ad magnum templum confugissent,etenim Patriarcha quoque reditum suum emerat, Imperatorem execrabatur, & Reginæ reditum quærebat. accurrerunt igitur omnes patris ipsius Eunuchi, & Constantinus patricius Cabasilas, & deinde omnis senatus,qui de communi sententia miserunt,qui adducerent Theodoram à Petro in magnum templum, ipsamq; indutam regiam vestem purpuream Reginam

† Loci nomē.

nam declarant, cum Zoe ipsius sororem, & ad palatium irruentes ex palatijs deducere Michaelem festinabāt, qui iracundiam & motum populi veritus, statim Zoen in palatium adduxit, exutamq; monastica veste, rursus regiam induit. Igitur quum à sede quæ est in hippodromo inclinatus prospiceret, conareturq; ad populum concionari, ac dicere adductam esse reginam, & omnia recte se habere secundum eorum sententiam, non permissus est, sed conuitijs vndique laceratus & lapidibus ex inferiore parte sagittisq; percussus, & ita deinde desperata re, statuit in monasterium studij se recipere, ibique tonderi. verū domesticus id eum facere non permisit: asserens non ita facile relinquere debere Imperium, & cedere, sed fortiter resistendum, & vel prorsus superiorē euadere, vel magno & forti animo, & regie, vt Imperatorem decet, mortem oppetere: quæ sententia quum vicisset, ipse instructis omnibus, quos in palatio habebat, prout tempus concedebat, & Nobelissimus quoque omni suo populo accersito à sua domo armatoq;, & nuper enim è Sicilia aduenerat, prætor Catacalo Combustus, allatis è Messana bonis nuntijs, fortiter negotia aggressus est, populo autem trifariam̄ diuiso, & parte progrediente, altera ad excubias, tertia ad Zycanisterium, etiam qui cum Imperarore erant, in tres partes diuisis suis copijs, strenue propugnabant, fitq; multa ciuium cædes, veluti nudorum atque inermium, & contra armatos decertantium lignis, lapidibus, & quæcumque tela sors offerebat: aiunt autem quum perijssent eadem die, erat autem tertia antipaschatis, circiter tria hominum millia ad extremum superiores fuere ciues, quippe quum numero superarent Imperatoris exercitum, & ruptis palatij portis, atque introgressi, repositum in secretis aurum corripiunt, & alia quæcumque inuenere, discinduntq; publicas inscriptiones, & comprehendere Imperatorem festinant. ipse autem vbi agnouit se superatum, in regium dromonē conscendens, cum Nobelissimo, & quibusdam familiarissimis relicta Zoe in palatio. Fugit in monasterium studij, quarta die mane, statimq; induit monachorum habitum simul cum patruo suo, & bellum incœptum secunda die secunda hora antipaschatis, desijt nocte tertiæ diei. Et Zoe rursus Imperij potita, voluit suam sororem Theodoram repellere. Sed prohibita fuit à populo, qui petijt vt ipsa quoque simul imperaret. igitur etiam Theodora à magno templo egressa in palatium ingreditur: & coacto senatu, concione habita Zoe prius ad ipsum senatum, deinde etiā è quadam specula ad Populum, ipsis gratias, vt par erat, egit, pro eorum in se beneuolentia, sed sententiam eorum de Imperatore quæsiuit, quid nam de eo faciendum conferent, qui omnes vno ore exclamarunt, aufer sceleratum, tolle de medio impium, palo suspendatur, in crucem agatur, luminibus priuetur. verùm illa ad supplicium cunctabatur, & misericordia in infelicem commouebatur. verùm Theodora libertatis plena, & iracundia percita recens creato prætori: erat autem Campanares, iubet adhibita celeritate abire, & ipsi eiusq; patruo oculos effodere, qui egressus comitante

ipsum

ipsum omni populo accessit ad loca studij. Michael autē & eius patruus, vt sentiere populi aduentum in adyta Templi præcursoris confugerunt, sed adhuc flagrans iracundia populus ob interfectos, vi in sacrum templum ingreditur, & correptos ipsos inde per forum pedibus eos traxere. quumque eos adduxissent supra conspicuum monasterium, in locum, qui Sigma vocabatur, ibi ambos luminibus priuant, quum Michael multum supplicasset, vt prius patruus excęcaretur, quippe qui omnium malorum, auctor & causa fuisset; quod factum fuit. priuati igitur luminibus, relegantur Michael in monasterium Elegmorum vigesima prima mensis Aprilis indictione decima, anno. 6550. quum imperasset menses quatuor dies quinque, eiusq; cognati omnes alio dissipati sunt: Rursusq; imperio ad Zoen reuerso, quacum inuita tamen, vt diximus, imperabat Theodora soror, honorum gradibus senatus prouehebatur, munerumq; largitione populus conciliabatur, & res idonea prouidentia procurabantur, litteris vbique, & edictis missis, quæ pollicebantur non amplius magistratus vt prius venales fore. omnemq; iniuriam è medio tollendam definiebant. His autem constitutis, quemadmodum imperantibus visum fuerat, ductus fuit Nobelissimus Cōstantinus ab exilio, & de publicis pecunijs interrogatus, minas veritus, ostendit domi suæ ad sanctos apostolos occultata in quadam cisterna, auri centenaria tria, & quinquaginta. quibus reginæ allatis, ille rursus in exilium mittitur. creat autem regina domesticum scholarum Orientis Nicolaum præsidem sui patris Eunuchum, & Occidentis ducem Constantinum Patricium Cabasilam, patriciumq; Georgium Maniacem à Michaele iam prius custodia abdicatum, quum eo honore affecisset, vt esset Magister, ducem cum summo Imperio legionum in Italiam mittit; & hæc ita gesta. proposita autem consultatione de Imperatore, quum visum esset omnibus Imperatorem deligendum, qui legitimo matrimonio cum Regina copularetur, studebat ipsa accersire Constantinū capitaneū. quē ab arte quā exercuerat Artoclinē cognomēto vocabant. erat enim vir decenti forma, qui dicebat' ēt furtim cū Zoe rē habere, sed hunc uxor ueneno uita priuat, nō qđ infenso animo erga ipsum esset, sed qđ eo viuens priuanda foret, & in reliquum impos voti regina, ab exilio Cōstantinū Monomachum accersit, qui à pupillorum curatore in Insulā Mitylenē exulatum missus fuerat, eo quod ab omnibus ferebatur imperio potiturus. hunc enim quando alterum Constantinum uoluit ad regium thronum perducere, iudicem delegerat Gręcorum, & postquam ille, vt diximus, fuit ueneno confectus, Monomachus, de quo loquimur mortuo cognominis, iudicatus est reginę moribus conuenire. Adductus est igitur ad templum proxime Athyrum situm principis militiæ, in Damocrania, & missus Stephanus unus è cubicularijs Eunuchis Reginæ pergamenus: exuit ipsum priuatam uestem: & induit purpuram regiam, & impositum in Dromonem adducit in regiam, quocum adducto in matrimoniū Regina copulatur. facta consecratione à primo Ecclesiæ presbytero, cui

Strypes

Stypes nomen erat,vndecima tunc erat Iunij mensis,anno.6550.postridie autē à Patriarcha coronatur. iáq; sceptris potitus,oēs senatorij ordinis viros,honorum gradibus,pro sua quemq; dignitate extulit,& auri largitione populum sibi conciliauit,misitq; litteras in omnem regionem, quæ indicarent se Imperatorem declaratum,& pollicerentur fore, vt omnes boni soluti libertatem consequerentur,omnes autem mali exciderentur: transtulit etiam Ioannem pupillorum curatorem cum omnibus quæ habebat à monasterio monobatum in Insulam Lesbum,& Michaelem, qui antea Imperator fuerat, in Chium, & Cōstantem Nouelesimum in Sarmum, & hęc gesta sunt à Monomacho initio sui Imperij indictione decima anno. 6551. sexta autem Octobris mensis indictione vndecima apparuit crinita stella ab Oriente ad Occidētem progrediēs, & lucere conspecta est per totum hunc mensem: præmonstrabat enim hæc imminentes orbi terrarum calamitates. Quum enim Stephanus: qui item Boisthlabus dicebatur,vt in superioribus demonstratum est, à Byzantio aufugisset, & occupatis Illyricis montibus Triballos,& Seruios,& finitimas nationes Romanis subiectas percurreret,populareturq;,non ferens Monomachus illius excursiones,ei qui tunc Dyrrachio pręerat,erat is Michael patricius Anastasij Logothetæ filius,scriptis litteris iubet,vt coacto suo exercitu, quem Dyrrachij haberet, itemq; copijs finitimarum regionum sibi subiectarum,simul cum alijs, qui ei parebant,ducibus,in Triballos profectus Stephanum debellaret; Ille autem rei militaris omnino imperitus: vt pote qui in vmbra & delitijs educatus esset,munus aggressus neque ingeniose,neque callide,magni infortunij Reipublicę Romanorum auctor fuit: coactis enim imperatis copijs circiter sexaginta vt aiunt,millia,ad Triballos accedit, arduis, atque asperis perfectis itineribus, per prærupta & adeo angusta loca;vt ne duo equites quidem simul ire possent, permittentibus id de industria Seruis,& aditum concedentibus.& ipse nulla habita reditus ratione, neque idoneis præsidijs angustijs locorum impositis ingressus planitiem populari,atque incendere.Seruij autem occupatis angustijs, & locis præruptis,eorum reditum obseruare,atque expectare.sed vbi Michaeli uisum est satis esse prædę,nam & prædę plurimum,& captiuos complures ceperat,censuitq; iam redeundum esse,& iam iter habentes ad angustias peruenerant:Tunc à superiore parte hostes saxa & lapides iacientes,& sagittas,omnisq; generis tela,ac lapides eximios deuoluentes eos occidere,quum ij,qui cum Michaele erant,neque virtutis prorsus opus vllum ostendere,neque manibus,neque armis vti possent: & ipsi illic percussi alij occumbere, alij præcipites deferri,& miserabiliter interire,ita vt complerentur cadaueribus & propinquæ valles,& torrentes.peruijq; fierent,persequentibus,Occubuere igitur circiter quadraginta millia,septem ducibus interfectis,reliqui in Syluis,ac saltibus & conuallibus montium occultati, quum oculos hostium effugissent:& per uertices ascenderent,noctu pedites,& nudi seruati sunt incolumes,miserabile uidentibus

bus ſpectaculum, & lamentatione dignum & cum ipſis ſeruatus eſt etiam Michael idem ſubiens infortunium. Georgius autem Magiſter Maniaces, in Italiam, vt ſuperius diximus, à Regina Zoe miſſus ad res componendas, omnia enim labotabant, & fluctuabantur imperitia & ignauia principum, ad rebellionem ſpectare cœpit. operæ autem prætium eſt percurrentes cauſas recenſere, vt accurate nouerint hunc librum legentes: quando enim primum miſſus eſt hic in Italiam ab Imperatore Michaele, opem laturus Apolaphar Mahumet Siciliæ principi, quocum proprius frater, & Aphri bellum gerebant; ſibi forte adiunxerat Francos quingentos accerſitos à Gallijs vltra Alpes ducem habentes, cui Arduino nomen erat, principem cuiuſdam regionis nemini ſubiectum, quibuſcum Saracenorum trophæa erexit: ſed poſtquam iſte falſo delatus magiſtratu abdicatus fuit, & in vrbem introductus in carcerem detruſus eſt, & in eius locum miſſus in Italiam Michael protoſpatharius Doceianus, qui rebus præeſſet, vir minime idoneus, & ad munera obeunda non ſatis aptus, haud longo tempore opus fuit ad confundendas res & corrumpendas, non enim præbens Francis ipſis ſolitum ſingulis menſibus ſtipendium, quin potius, vt aiunt, ducem ipſorum, qui ea de cauſa ad ipſum acceſſerat, vt hortaretur, ſe benignum præberet militibus, neque eos laborum ſuorum mercede defraudaret, contumelijs affectum ac loris ignominioſe cæſum coegit auctorem eſſe, ut ſui deficerent, qui cum arma mouiſſent, quumque opus eſſet, vt Romanæ omnes copiæ coactæ cum ipſis pugnarent, ille hoc minime fecit, ſed aſſumpta vna legione opſicij, & parte Thracenſium, atque cum ipſis congreſſus ad Cannas apud Aufidum fluuium, vbi olim, antiquis temporibus Annibal multas Romanorum myriadas concidit, victus eſt, & maxima exercitus parte amiſſa, ipſe turpiſſime ad Cannas incolumis fuga euaſit, & ita percuſſus ne poſt ictum quidem piſcatoris mentem, vt eſt in prouerbijs, habuit, neque ſe ipſum muniens cum omni exercitu, adortus eſt hoſtes, verùm ab audacia, vt par eſt credere, victus, ſuperatos rurſus aſſumens, & Piſſidas & Lycarnas, qui explent legionem fœderatorum, ad ea loca quæ appellantur horæ, cum aduerſarijs congreſſus rurſus, vi profligatur, quum Franci ſibi aliam haud paruam Italorum manum aſciuiſſent, eorum qui circum Padum fluuium, & radices alpium habitabant. quo cognito Michael Imperator ipſum magiſtratu abdicat, miſitque Boiannem, qui exiſtimabatur peritus rerum agendarum, & in bellis ſtrenuus ac probatus, quique ſuam originem ad illum Boioannem referebat, qui imperante Baſilio Imperatore miſſus fuerat in Italiam, qui quidem omnem Italiam tunc vſque ad Romam in Imperatoris ditionem redegerat. verùm iſte quoque in eam regionem profectus, non adductis nouis, & florentibus copijs, ſed coactus cum ijs, qui ante victi fuerant, aduerſus inimicos congredi, qui iam Monopoli potiti regio-

nem vt propriam tuebantur, victus captus est, & exercitus, qui cum ipso erat, qui ferro minime periere, ij alius alio dissipati, tandem incolumes seruati sunt in oppidis illis, quæ Romanorum partes tuebantur: & deinde Franci Italia vt propria possessione bello parta potiebantur, indigenis partim voluntate, partim vi ac necessitate ipsis cedētibus, excepto Brundusio, & Idrunte, & Tarento, & Bari, quæ quatuor ciuitates in officio, & fide erga Romanos permansere. sed Michaele mortuo, & successore illius ex Imperio eiecto, Maniaces vt supra demonstratum est, à Zoe in Italiam missus, quamuis ei idoneæ copiæ deessent, attamen cum exercitu, quem habebat, militaribus machinis adhibitis Frācos ex Italia expulit, circum Capuā, & Beneuentum, atq; Neapolim, & moderatum statū, trāquillitatēq; rebus comparauit: Hic Maniaces, de quo loquimur, ad orientis partes habitans, finitimusq; Romano Sclero, erga ipsum dissidēs, sæpe aggressus est eum occidere, nisi fuga sibi salutem quęsijsset, postquam Romanorum sceptrum ad Constantinum Monomachum peruenit, & Sclerus ad magnum dignitatis gradum fauente fortuna elatus est: nam Scleri soror pellex erat Monomachi, eo honore affectus, vt magister esset, & princeps exercitus, recordatus excursionū, quas in sua loca fecerat Georgius, abutensq; licentia & absentia Georgij, loca ad ipsum attinentia diripere & populari, atq; in eius cubile impudenter & contumeliose inuasit. q̄ ille in Italia quū audisset excruciabatur & angebatur animo, nuperq; Romani studio ac cura magistratu abdicatus, & prorsus oībus rebus desperatis: nouerat enim aduentum suum Byzantium nō optimum finem consequuturum, cōmotis & concitatis copijs, quæ erant in Italia, & corruptis militibus, qui in propriā patriā redire auide cupiebant, contra Imperatorem arma sumit, & missum sibi successorē, hic erat Protospathatius Pardus vir Byzantius, nulla alia de causa nisi quod notus esset Imperatori, missus vt tali regioni pęesset, interficit, & ipse sibi diademate imposito, assumptisq; Imperij insignibus Imperator declaratur, & in nauibus impositas copias in Bulgariam traijcit. quo cognito Imperator, haud mediocriter perturbatus est, & litteras ad ipsum mittit, quæ omni metu eum & suos liberarent, hortarenturq; vt arma deponerent, omnia beneficia pollicens. & quum ille molliri non posset, neque à proposito abduci, coactis ipse quoque quas habebat copijs, præfectoque ipsis duce cum summo Imperio Sebastophorum Stephanum, qui in Damouania sibi Imperij bonum attulerat nuncium contra rebellem mittit, & cum ipso exercitus quoq; qui erāt in Marbario ad Ostrobū, locū ita appellatū, cōmissaq; pugna funduntur, qui cū Stephano erant: ipso Maniace doctore & phalanges concidente, ipsumq; ut Imperatorē celebrabāt, & dū hęc fierent, repēte ex equo delapsus iste mortuus est: inuentus est.n. in pectore letalem accepisse plagā. quo cognito ab hostium exercitu, abscinditur Maniaci caput, & omnes simul comprehenduntur, qui ei auxiliū tulerant, qui statim vt dux cecidit, armis depositis se ipsos dedidere, & Imperatori missus est nuncius, qui victoriæ bonum nuncium

cium afferret, vrbemq; ingreditur Stephanus aliquot post diebus, caput Mania ei adducens, & eos qui prælio victi fuerant, & per medium forum triumphans præeunte capite super hastam delato, & rebellibus asinis vectis, ipse post albo insidens equo sequebatur, & res Maniaci hunc exitum sortitæ sunt, & alia quo que in Cypro rebellio fuit hoc tempore duce Theophilo Erotico, qui quum Insulæ pretor esset nouarumq; semper rerum cupidus, ubi audiuit Calaphati exitum & rerum præsentem confusionem, opportunum tempus ratus ad incępta perficienda, & omnem Cypriorum nationem inflammat & iudicem exa ctoremq; publicorum vectigaliũ molitur interficere, Protospatharium Theophylactum, obijciens ei, quod nimis acerbè tri buta exegisset, aduersus quem non multo tempore opus fuit Monomacho, capit enim ipsum missus classis præfectus Constantinus Patricius Ochage, qui omnem Cypriorum nationem subegit; & ad Imperatorem perducit: perductum autem Imperator muliebri veste indutum, & in Hippico quum celebraretur Hippodromia traductum, bo nisq; spoliatum dimisit. Vigesima autem Februarij mensis indictione vndecima vita functus est Alexius Patriarcha, & ad sedem ipsius perducitur Michael Cerularius die boni nuntij, monachus, ex quo ipsum Orphanotrophus ob insidias in exilium miserat. nuntiatur insuper Imperatori repositum fuisse aurum in Alexij monasterio, missisque viris comperit circiter centenaria viginti quin que. Maio autem mense, altera eiusdem indictionis excæcatur etiam Orphano trophus in eo loco, qui Marycatus dicitur, vt quidam aiunt à Theodora inuito Imperatore, sed vt multorum fama est ab eodẽ ipso, qui ei ob exilia succẽsebat, & tertiadecima eiusdem mensis, è vita decedit:

Iulio autem mense eadem indictione accusatus fuit etiam Stephanus Sebastophorus, quod Imperatori moliretur insidias, studens Imperatorẽ facere Leonem Patricium & præfectum Melitenes Lampri filium, & Stephanus bonis omnibus spoliatus, monachusq; detonsus in exilium pulsus est: Lãprus crudeliter examinatus & per forũ traductus, luminibusq; priuatus paulo post è vita decessit. Fuit etiam Iulio mense eadem indictione nationis Rhos motus, aduersus vrbẽ regiam, hi. n. hactenus cum Romanis fœdere coniuncti, & pacem inter se ser uantes mutua habebant cõmertia, & mutuo mercatores inter se mittebant. sed hoc tpe orta in Byzantio contentione, cum quibusdam Scythis mercatoribus, consequutaq; inde pugna, quodamq; Illustri Scytha interẽpto, qui tũc nationi imperabat Blandemerus vir strenuus, quiq; sæpe iracundia vincebatur, audito, quod acciderat, grauiterq; ferẽs nulla intetposita mora, neq; cõcesso motui spatio coactis oĩbus sibi subiectis bellicosis viris, ascitis itẽ haud paucis socijs ex ijs qui incolebãt insulas ad Borealẽ oceanũ sitas, coactoq; numero militũ circiter centũ millia, & impositis in lignis indigenarũ lingua Monoxylis appellatis aduersus vrbẽ proficiscit: quo cognito Imperator legatis missis petit, vt arma deponat, pollicitus si quid absurdi accidisset, ei se remedium adhibiturum. ne-

ue parua de causa uellet, pacem longo tempore confirmatam violare, & gentes inter se concitare. sed vbi ille acceptis litteris legatos ignominiose persequutus est, & superba odiosaq; responsa reddidit, Imperator desperata pace pro viribus se contra instruebat, & peregrinantes in vrbe mercatores Scythas, itemque qui aderant societatis causa, curauit in oppidis distribuendos, ac muniendos, ne aliquæ ab ijs qui intus essent, insidiæ struerentur, vt tempus & rei celeritas permittebat, regijsq; instructis triremibus & alijs haud paucis expeditis ac leuibus, & completis exercitu, ex ijs militibus, qui tunc forte aderant Byzantij, & ipse regium Dromonem conscendens, egreditur, & Scythis occurrit, ad os Ponti, in eo loco, qui à nautis Pharus dicitur; comitante ipsum per siccum equitatu haud mediocri: sed vbi copiæ aduersæ vtrinque steterunt, neutra pars opus aggrediebatur, nam & Scythæ in portu, vbi in statione manebant, quiescere, & Imperator eorum motum expectans sustinere. sed vbi tempus terebatur, & hora iá vespertina erat, legatos mittit rursus Imperator de pace. rursus cum ignominia eos remittit Barbarus, indicans Imperatori si vellet arma deponi, daret cuncto exercitui suo, auri libras tres. sed quum absurdum visum fuisset respósum, statuit prælio decertandum; vbi verò illi quiescebant, accersitum Imperator Magistrum Basilium Theodorocanum iussit tribus assumptis triremibus abire, & Scythas tentare si quo modo posset leui prælio ad pugnam eos prouocare. illi verò assumptis triremibus, & aduersus Scythas profectus, non leui certamine eorum mentem tentauit, sed in medios ipsos impetu facto septem naues artificioso igne comburit, tres cum hominibus deprimit, vnam capit, in quam ipse insilijt, intus alijs interfectis, alijs in potestatem redactis ob eius audaciam deterritis. Scythæ autem cernentes Imperatorem aduentare cum tota classe, & reputantes, quod par erat, si tanto detrimento affecti sunt resistentes tribus aduersum pugnantibus triremibus, quidnam sustinerent, si cogerentur cum tota classe certare, de fuga consilium iniere, & in loca scopulosa proiecti, saxaq; sub mari latentia maximam nauium partem amisere, quum è sicco quoque prætereuntes milites eos inuaderent & interficerent, ita vt mox inuenti sint ad littora proiecti circiter quindecim millia. Imperator igitur post Scytharum cladem, totos duos moratus dies, tertia in regiam vrbem reuersus est duabus legionibus relictis, & illis, quæ appellantur sodalitatis duci subiectis Nicolao regij cubiculi præfecto, & Basilio Magistro Theodorocano, vt littora explorantes præternauigarent, obseruarentq;, ne qua fieret à Barbaris descensio, omnem verò classem ad pharum manere iussit, & Imperator quidem his rebus gestis, in Byzantium ingressus est. qui autem erant cum regij cubiculi Præfecto in Basilio Theodorocano littora prætereuntes, quo post cladé eiecta fuerant, Barbarorum cadauera, multa præda spolijsq; potiti sunt, & quatuor ac viginti triremes à reliqua classe diuisæ, sequebantur fugientes Barbaros, qui quũ in sinu quodá manerent, illæ persequentes accesserunt, ac Scythæ cognita paucitate,

citate,& pro comperto habentes haud plures esse ijs,quę apparuerant,extensis cornibus ab vtraque rostrorum parte, & assiduo remigio vtentes contendebant in eo sinu hostes circumuentos claudere. Romani verò & pristina remigatione ac persecutione defatigati, & multitudine Barbaricarum nauium deterriti, in fugam versi sunt. sed vbi Barbarorum naues circumueniẽtes occuparunt ostium sinus,& clausus ipsis fuit exitus in mare, Constantinus Patricius Caballurius prætor Cybyrræotarum strenue se ad pugnam comparauit,cum sua triremi & reliquis decem, fortiterq; pugnans occisus est,& captæ sunt quatuor triremes cum ipsis hominibus vna cum prætoria naui,& omnes qui in ipsa erant cæsi sunt,reliquę Romanorum naues in breuia & littora,& scopulos proiectę; quibus fractis qui in ipsis erant,alij in mari demersi,alij gladio occisi,aut in seruitutem adducti: qui verò seruati sunt,pedites ac nudi in sua castra se recepere. Scythæ autem, quibus non è sententia res procedebant, de reditione domum mentionem fecere. reuertentibusq; terra mariq;,neque enim satis erant ipsis omnibus naues,quippe quum alię ob superius dictam causam & naufragium depressæ & captæ, aliæ à tempestate & fluctibus fractæ essent, & idcirco plures pedites iter faciebant, occurrens Catacalo Combustus ciuitatum & locorum ad Istrum præfectus ad littus Barnæ ità appellatæ, & congressus eos vi fudit, pluresq; occidit. Octingentos autem viuos captos vinctos ad Imperatorem mittit. hic enim vir etiam quando primum à suis sedibus profecti Scythæ ad regiam vrbem contendebant, & irruentes in eam regionem, cui forte ipse præfectus erat, prædabantur, coacto suo exercitu cum ipsis dimicauit, & strenue decertãs eos vi fudit, fugauitq;, & in suas naues fugere coegit: rursusq; seruans maritima loca suo Imperio subiecta,& exitum expectans, quum reuerterentur, fortiter eos sustinens ea præclara gessit facinora quæ modo dicta sunt. Septembri autem mense indictione duodecima anno. 6552. flauit ingens ventus, ità vt fere omnium vitium fructus corrupti sint. Hoc anno quum dies festus celebraretur Sanctorum quadraginta martyrum, nona die Martij mensis, quum progressurus esset Imperator ad cultum sanctorum publice, seditio à populo concitata est. quum enim egressus esset multis cum satellitibus e palatio, multisque bonis ominibus, & ad templum saluatoris in ærea peruenisset, atque inde equitaturus esset, & ad Martyrum tumulum venturus, repente è media turba exaudita vox est, nos sceleranam reginam nolumus, neq; propter ipsam matres nostræ Porphirogennetæ morientur, Zoe & Theodora, & statim confusa sunt omnia,& perturbatus populus conabatur Imperatorem occidere: & nisi celerrime reginæ à superiore parte prospicientes consternatam multitudinem sedassent, haud pauci periissent, & fortasse ipse quoque Imperator; qui sopita perturbatione in regiam reuersus est, omisso ad Martyres accessu. Indictione autem tertia decima, bellum aduersus Anium initium cepit, verum altius repetendum, quomodo & qua de causa Anio Toparchę quiescenti,

ac nihil

ac nihil facienti, quod culpari posset, Constantinus Imperator bellum facere aggressus est,& Georgius Abasgorum princeps arma in Romanos mouit. erat ipsi societate cōiunctus Iobanesices,qui Anij regione potiebatur: sed vbi vt in superioribus demonstratum est,Basilius Imperator in Iberiam profectus, acie aduersus Georgiū decertauit,ipsumq; fusum profligauit, veritus Iobanesices, ne quo modo Imperator iratus ob societatem aliquid in se,cui mederi nō posset efficeret, arreptis clauibus Vrbis ad ipsum Imperatorem transfugiens & se ipsum dedidit, & claues tradit, qui eum excipiens ob prudentiam eo honore affecit,vt esset magister, & præfectum in vita Anij & maioris Armeniæ creat ab eo petens tabulam scriptam post obitum suum eiuscemodi imperium omne in iura Romanorum concessurum,& fore Romani Imperij parte:facta sunt hæc, & moritur Imperator. moritur item post multos annos Iobanesices, quo mortuo Cacicius eius filius excepto Imperio, pacem erga Romanos seruabat & societatem.retinuit tamen patrium magistratum, neque reddere Romanis voluit, vt patria tabula censebat. Igitur Monomachus inuenta in Palatio tabula repetijt & Anium & omnem maiorem Armeniam, vt Basilij Imperatoris successor; & cum ipse fateretur se Romanorum seruum, cedere tamen patrio nollet Imperio; visum est Imperatori prælio cum eo decertandum. Itaque coacto exercitu commissoq; Michaeli Beste Iasitæ,qui prius creatus fuerat Rex Iberiæ, iussit cum Cacicio præliari. qui profectus, pro viribus studuit iussa perficere.quo cognito Cacicius videlicet se pro amico & socio hostem iudicatum,ipse quoque coactis copijs,prout licebat,inuadentes propulsabat;quumq; male procederent Iasitæ res,Imperatoris Constantini præfectus cubiculi,ingenti manu Nicolaus præses scholarum domesticus, cohortium præfectus mittitur, vt numero & vi militum debellet Cacicium. mittuntur item Imperatoris litteræ ad Aplespharim Tibij & Persarmeniæ ad Araxem fluuium, ducem, quibus eum hortabatur, ut pro viribus incenderet maiorem Armeniam,& subiectam Cacicio regionem. profectus igitur Nicolaus opus ipse aggreditur,litteras autem ad Aplespharim mittit,ipse quoque scribens & hortans & muneribus pollicitationibusq; prouocans, vt obsequeretur Imperatoris voluntati. ille autem acceptis litteris respondet,quæ iuberent se perfecturum,si sibi ab Imperatore litteræ mitterentur, quæ pollicerentur ipsum omnia in sua potestate habiturum, oppida videlicet & loca quæcumque iure belli cepisset, de quibus sibi cum Cacicio controuersia intercederet. consensit eius petitioni Imperator,& aureo diplomate cōfirmat,quæcumque Aplesphares petijt,litterisq; acceptis,ille prouinciam aggressus est, multaq; Cacicij expugnata munita oppida & loca occupauit.Cacicius autem & à Romano exercitu debellatus, & à principe Tibij direptus,omni re desperata, cum regij cubiculi præfecto fœdus icit,& ad Imperatorem dedita ei vrbe proficiscitur:& ille quidem ad Imperatorem profectus & magister declaratus,acceptis ad Cappadociam, & Charsianū,

&Li-

& Limandum oppidis, deinceps quietam, & à perturbationibus vacuam amplexus est vitam. Monomachus autem expugnata oppida, à Tibioto, & loca tanquam Anij partes inquirens, quando ille haud libens his cessit, verùm retinebat aureo diplomate fretus, aduersus ipsum suscipit bellum, rursusq; regij cubiculi præfecto præcipit vt cum Romana manu, & Iberico exercitu, & copijs in magna Armenia, quá tenebat Aniotes, Aplesphare bellum inferret. ipse igitur coactis omnibus copijs, præfectosq; ipsi Michaelem Bestarchem Iasitem, & suum seruum Constantinum magistrum Ælacum cōtra Tibium mittit. Aplesphares autem rei militaris, vt si quis alius peritissimus, quique opera bellica, & hostium consilia poterat impedire, quum se ipsum nosset aduersus Romanorum exercitum minime idoneum, non se se contra instruxit, sed intra mænia se ipsum conclusit, & præterfluente fluuio in aliam partem deriuato, omniq; planitie irrigata & in paludem redacta, quæ cænosa erat & lutulenta, hostium expectabat aduentum, distributis in vineis circum vrbem sagittarijs peditibus, iussitq; se occultare, & ibi morari, quoad ipse tuba classicum caneret. Romanorum verò duces, quod ille se in vrbem conclusisset, quodq; planitiem in stagnū redegisset in eam partem interpretantes, vt esset timiditatis ac desperationis argumentum, incompositi & sparsi alij ex equis desilientes, alij equo vecti, vt quisque volebat, ad vrbem accurrere, quasi ipsa voce eam capturi: sed vbi peruenerunt eò, vbi inter vinearum & vrbis vias conclusi essent, tunc signo tuba dato Aplesphares iussit eos opus aggredi, & exurgentes ex insidijs alij sagittas, alij lapides iacere: alij etiam à septis vulnerare, quum Romani ab ijs prohiberentur hostes propulsare; Fit igitur magna clades, cæditurq; infinita Romanorum vis, quippe quum equi minime possent effugere, qui in lutum & paludes incidebant. vix igitur seruatus incolumis Iasites & Constantinus in Anio, nuntij acceptæ cladis ipsi Nicolao fuere, renunciatoq; Imperatori infortunio, Nicolaus & Iasites magistratibus abdicantur, & deliguntur pro Iasite dux Iberiæ Combustus, & pro Nicolao dux cum summo Imperio. Constantinus magnæ sodalitatis princeps, Eunuchus vir, à Saracenis oriundus; qui Imperatori ante Imperium minister fuerat, & fidem ipsi seruabat. qui quum in eam regionem peruenissent, coactis copijs munus sibi impositum exequebantur, & in vrbem Tibij, quę totius gentis Metropolis erat impetum facere noluerunt: sed reliqua loca tentarunt, Anio subiecta, capiuntq; sanctam Mariam, & oppidum nomine Agopier, & Sanctum Gregorium, admodum munita & prærupta propugnacula; quum Aplesphares sæpius conatus opem ferre obsessis, toties victus esset. accedunt etiam ad oppidum nomine Chelidonium, in prærupto colle situ, neque multum à Tibio distans: quod circundatum vallo & aggeribus obsidione in suam potestatem redigere contendebant: etenim oppidani inopia quoq; rerum, quæ ad victum necessariæ forent, laborabant: neque enim antea commeatus importauerant, celeritate oppugnationis oppressi, & id quoque subegissent,

giſſent, niſi repente patricij Leonis Tornicij ab Occidente rebellio concitata fuiſſet, hic enim dux exercitus in Iberia affectatæ Tyrannidis accuſatus, & imperio abdicatur, & monachus detondetur, & in vrbem perductus domi manere in Andrinopoli iubetur. non ferens autẽ æquo animo, quæ ſibi illata eſſent, clam & paulatim eos duces, qui erant Andrinopoli ſibi conciliat, quicumque ſorte neglecti erant & otioſi, & per ipſos eorumq; cognatos corruptis Macedonicarum & Thracenſium legionum præfectis, & otioſis militibus, ex ijs, qui præda ac rapinis gaudebant, & idonea conflata manu Imperator declaratur: coactoq; omni ſibi ſubiecto populo, adhibita celeritate regiam vrbem inuadit. Quum Imperator minime idoneum ad reſiſtendum in acie haberet exercitum, neque ciuibus fideret, quod in ſe beneuolentiam & fidem ſeruaturi eſſent; Idcirco nuncius in Iberiam ad Conſtantinum mittitur, qui publicis vectus equis Imperatoris litteras affert, iubentes, vt omiſſa, quam in manibus haberet in præſenti prouincia, quam celerrime cum copijs ad vrbem regiam ſe reciperet. Ipſe acceptis litteris quamuis in manibus haberet oppidum, attamen ſoluta obſidione cum Apleſphare fœdus icit, ipſumq; execrationibus & iureiurando obſtringit fore vt ſemper beneuolentiam erga Imperatorem conſeruãs, numquam mali quidpiam in Romanos moliatur: quo facto & copijs receptis ſtudioſe regiam vrbem petebat, & Chelidonium hoc modo ne caperetur, euaſit. Conſtantinus autem cum Orientis legionibus & omni exercitu deſcendẽs in vrbem regiam ingreditur, omnis verò multitudo in Thraciam Imperatoris iuſſu traijcitur: pars ad Chryſopolim regiæ vrbi oppoſitum portum habẽtem, pars ad Abydum, quæ eſt ad Helleſpontum. ſed hoc poſterius accidit. priuſquam verò copiæ aduenirent, Turnicius Septembri menſe indictione prima, Imperator, vt demonſtratum eſt, declaratus: ad regiam vrbem accedit, ſperans vel ipſa voce ſe eam capturum, eo quod Imperatori copiæ deeſſent, cõſtructoq; vallo è regione Blachernarum proxime monaſterium Sanctorum Anargyrorum, prius quidem verbis & pollicitationibus ciues tentabat. ſed quum nemo ei conſentiret, iam munus aggrediebatur, & ipſe Imperator ciues, & quicumq; inueniebantur in urbe milites, contra inſtruere, ciuibus & populo in muris diſpoſitis. milites autem & alios quoſdam ſenatorij ordinis principes ſuo iuſſu armatos inſtructoſq; haud amplius mille numero, è muris educens per portas q̃ ſunt in Blachernis, aduerſos Tyranno ſtatuit, vallo quodam prius extructo ad prohibendos, quicumq; inuaderent: quum opus eſſet intra portas detinere, & à muris inuadentes propulſare, multum Magiſtro Argyro Italo ſupplicante, & hortante, vt intus manerent, neue erumperent, & ne vellent cum furenti exercitu & inflato iracundia, & militaribus pugnis exercitato confligere, cum adeo paucis militibus & exercitu Tyrone, ac bellorum imperito. verùm non potuit id ei perſuadere. repugnabat enim Conſtantinus cognomento Lichondes, qui primas partes apud Imperatorem obtinens apud ipſum plurimum valebat, &

huius

huius consilij auctor fuit. quum autem circiter crepusculum noctis erumpisset, vbi id cognouit Tyrannus, suis instructis copijs magno impetu inuadit, & dicto citius perrupto vallo eos, qui intus erant fundit, fugatque; quorum alij capiuntur, alij fugientes & in fossam vrbis decidentes, miserabiliter periere: fugerunt item de muro præcipites ciues, & similiter Ianitores murorum, qui sunt in Blachernis portis apertis: & nisi quædam fortuna Turnicio aduersa res eius impedisset, nullo negocio ingressus rerum omnium potitus esset; sed modo persequutus vsque ad murorum fossam: persequi destitit, & rursus recepto animo qui cum Imperatore erant, & portas tenuere, & muros diligenter custodierunt: tunc etiam Imperator, parum abfuit, quin periret sagitta percussus, nisi Deus eum seruasset sagitta delata in cuiusdam famuli rotundum capitium, quod & habentem & Imperatorem seruauit; Hoc modo vrbs quæ parum abfuit, quin caperetur, seruata est. Apostata autem quosdam dies in castris commoratus, vbi qui cum ipso erant paulatim diffluentes ad Imperatorem transfugiebant, veritus ne quo modo omnes ipso relicto abirent, vel Imperatori captum traderent, inde profectus ad Arcadiopolim reuersus est. & ipse cum Ioanne Batazze positis castris, ibi morabatur. Theodorum autem cognomento Strabomittem & eum, qui Multus dicebatur, & Barnam Marianum legionum occidentis præfectos sibi consanguinitate coniunctos ad oppugnationem Rhædesti mittit. aliæ enim Macedoniæ & Thraciæ vrbes ad eum se applicauerant. hæc sola beneuolentiam erga Imperatorem seruabat, studio Archiepiscopi ipsius & cuiusdam indigenæ potentis nomine Battazze Tornicij propinqui. vt verò illi profecti, tempore consumpto nihil perfecere, ipse quoque eo proficiscitur, cum omni exercitu, omnique conatu aggressus vrbem, & machinis admotis, & vndique repulsis strenue oppidanis machinas propulsantibus, rursus reuersus est ad Arcadiopolim soluta obsidione; sed quum nuper Orientis legiones ex Chrysopoli, & Abydo in Thraciam transmisissent, Imperator præfectum ipsis Michaelem magistrum Iasitem cōtra rebellem mittit, qui coactis in unum copijs & castris aduersus rebelles positis pugnam non inibat, sed potius rationem habebat eorum locorum, quæ rebellibus cesserant, & aduersus captos se humanum præbebat; scriptas litteras ad eos clam mittebat, quibus & malorum obliuionem pollicebatur, & bonorum copiam. vbi autem hyems superuenit, & rerum ad victum pertinentium indigebant, tum ipsi rebelles, tum iumenta & equi, nequeuntes frigori & fami & hostibus resistere, paulatim ad Magistrum confluebant; & quoad obscuri & ignobiles transfugere, permanebat, & spe nutriebatur. vbi verò Marianus Barnas, & Polys, & Theodorus Strabomittes, & qui originē ducebant à Glaba, & quidā alij nobiles simul coacti relicto ipso ad Iasitem se contulere fugiens cum Ioanne Batazze, qui secundum ipsum in exercitu rebellium princeps erat, quum euadere non posset, in quoddam templum con-

fugit, & rebellium conspiratio dissoluta est, & hos Iasites misit qui caperent, captosque ad Imperatorem vinctos introducit, milites autem singuli in suam patriam redière, Imperatoris iussu, & Tornicius, & Batazzes, vespera celebritatis ortus Christi, luminibus priuantur, & eorum bona publicantur, quicumque vsque ad rei exitum Tyrannum sequuti sunt, cum ignominia prius per forum traducti, & in exilium missi. & defectio hunc habuit exitum. Deinceps initium capiunt mala à Turcis profecta, quinam autem * Turci sint, & quo modo cum Romanis bellare cœperint, altius repetens enarrabo. Turcorum natio, genus est vnicum, habitat ad Boreales partes Caucasi montis virorum fœcunditate pollens, suisq; legibus viuens, & à nulla vmquam natione in seruitutem redacta: Persarum verò Imperio ad Saracenos redacto, & Saracenis non solum Perside, & Media, & Babylone & Assyrijs potientibus, sed iam etiam Ægypto, & Lybia, & non exigua Europæ parte, vbi diuersis temporibus inter se dissidere cœperunt, & vnum hoc maximumque Imperium in multas partes diuisum est, & alium principem habuit Hispania, alium Lybia, alium Ægyptus, alium Babylon, & alium Persis: & inter se minime consentiebant. Immo verò finitimi, finitimis bellum inferebant, princeps Persidis & Chorasiniorum, & Oretanorum & Mediæ, Mæhumet Basilij Imperatoris tempestate, Imbraelis filius cum Indis & Babylonijs pugnans & aduersa fortuna vsus statuit legatos ad Turciæ principem mittendos, qui societatem cum ipsis peterent. mittit igitur ad ipsum legatos & sumptuosa munera, petitque sibi ab eo mitti socios numero tria millia. Qui libentissime accepta legatione, & missis muneribus lætatus, mittit trium millium ducem Tagrolipeca Mucalet filium Michaelis, simul fore sperans vt si possent eos propulsare; qui Saracenos inuaderent, facillime Araxidis fluuij pontem, qui prohibebat Turcos in Persidem ingredi, veluti turribus hinc atque hinc munitum, & vbique à custodibus obseruatum, peruium facerent: demptisque custodibus subiectam sibi facerent Persarum regionem. Quum igitur aduenissent mercenarij, eosque excepisset Muchumet, coactis suis copijs inuadit Arabum principem Pessasirium, & facile ipsum profligat, quum sustinere non possent Arabes arcuum iactus, reuersusque in suam patriam properauit aduersus bellantes Indos pugnare. quum verò illi peterent, vt sibi in suam patriam redire liceret, concedente sibi custodia in Araxide disposita, si quidem ille in hoc incumbebat, vt vim ipsis inferret, veriti ipsi, ne quid detrimenti acciperent, rebellant, & Carbonitem ingressi solitudinem, quod non confiderent pauci aduersus tot myriadas instrui, inde excursiones facientes, diripiebant, ferebantq; res Saracenorum. Igitur Muchumet, quæ fierent ægre ferens, coactum exercitum circiter viginti millium aduersus Turcos mittit præfectis ipsis decem ducibus ex Saracenis illis, qui & generis nobilitate, & prudentia & virtute, testimonio probatorum virorũ præstarent.

Not. Origo Turcorum.

Igitur

Igitur isti profecti abierunt ad bellum, & in solitudinem ingredi, propter aquarum & commeatuum inopiam, inutile censebant, sed proxime solitudini hostium locatis castris considerabant, quidnam faciendum esset. & Tagrolipex in profunda solitudine pernoctans, vbi cognouit exercitum contra se aduenire, cum suis collocutus, & vtile ratus noctu Saracenos & Persas inuadere, adhibita celeritate duobus diebus, tertia noctu aggreditur ipsos sine cura in tabernaculis degentes, neque vllum malum expectantes.

Et hos quidem dicto citius fundit, & curruum equorumque ac multæ pecuniæ potitus, non amplius deinceps vt exul & latro irruptiones occultas faciebat, verùm aperte sub diuo pugnabat, confluentibus ad ipsum omnibus quicumque ob patrata facinora mortem metuebant, & seruis & ijs, qui rapinis gauderent, ita vt breui tempore ipse coegerit maximas copias, circiter fortasse quinquaginta millia, & res illius in hoc statu erant. Muchumet autem haud æquo animo ferens acceptam cladem, sed graui iracundia percitus, decem præfectos luminibus priuauit, milites verò, qui periculum effugerant, in triumpho ducturum se minatus est muliebribus vestibus indutos, & ipse interim ad contra resistendum in acie se instruebat. & milites ante victi cognitis minis, ad Tagrolypicem confugiunt. quum igitur tot & tales copiæ ad ipsum se adiunxissent, coacto omni exercitu aduersum Muchumetum contendebat, studens de summa rerum prælio decertare. verùm ille quoque Saracenis instructis, & Persis & Cabiris, & Arabibus, conflatoq; exercitu circiter quingenta millia, & Elephantis turres ferentibus centum, cum ijs omnibus occurrit ad locum nomine Aspacham, commissaque acerrima pugna vtrinque multi occubuere, in quibus ipse quoque Muchumet: adequitans enim incomposite huc atque illuc, suumq; iubens exercitum bono animo esse, quum equus cecidisset, fracta ceruice mortuus est; quem vt occubuisse sensit eius exercitus, cum aduersarijs consensit. & Tagrolypex ab omnibus Imperator Persidis declaratur, declaratusq;, misit qui demolirentur custodiam ad Araxidis pontem, & tutum iter volentibus Turcis in Persidem concessit. isti autem dimissi cum omnibus copijs excursiones facere, exceptis ijs, qui in suam patriam redire cupiebant, euersisque Persis ac Saracenis, Persidis potiti sunt, Tagrolypica † Sultanum appellantes, hoc est omnium dominum, & regem regum, qui omnes magistratus indigenis ademptos ad Turcos transtulit, omnemque Persidem ipsis diuisit, indigenis prorsus detractis & subactis; vt autem res è sententia ei visæ sunt procedere, prius cum finitimis principibus bellum gerere cœpit, & aduersus Pissasirium Babylonis principem ipse se ipsum instruxit: quem quum diuersis prælijs vicisset, euertissetque, Babylonis regione potitus est, & aduersus Carbesen Arabum principem, mittit Clutumum fratris parentis sui filium, tradita ei ingenti manu. qui profectus & cum Arabibus con-

† Sultanus dominus omnium ex rex regem.

congressus, ac victus turpissime fugit. reuertens autem à clade, & iter per mediam factutus, videlicet Baaspracan, cui regioni tunc imperabat ab Imperatore missus Stephanus patricius, Constantini qui contra Imperatorem dominabatur Lichudiæ filius, mittit ad ipsum legatos, petens sibi concedi, vt sine impedimento transire liceat, pollicens maxime horribili iureiurando, illæsam, & innoxiam regionem se seruaturum. Qui acceptis legatis, suspicatus petitionem timiditatem esse, coacto indigenarum exercitu ad bellum, Turcis occurrit. Cutlumus autem ijs, quæ fierent admodum dolens, erat enim omnis eius exercitus, vt qui è clade rediret, pedes & inermis, attamen vel inuitus coactus est contra decertare, commissaq; pugna funduntur qui cum Stephano erant, & ipse cum alijs multis capitur, & iter faciens Clutumus ad Tabrerium, eum vendit regionis Toparchæ. ipse ad Sultanum reuersus, & de accepta clade se excusans culpam in alios transferebat, pollicebaturq; si rursus accepto exercitu aduersus Carbesum proficisceretur, facile in eius potestatem Arabiam redacturum, & quasi diuerticulo narrabat etiam de Baaspracan; esse videlicet regionem fertilissimam, teneriq; à mulieribus, eos innuens milites, qui secum pugnauerant. sed illum Sultanus detinere cogitabat ob dedecus iratus propter acceptam cladem & interficere. sed aduersus Romanos arma mouere verebatur, metuens ac perhorrescens trium superiorum Imperatorum vel sola fama præclara facinora, Nicephori, Ioannis, & Basilij: suspicansq; eamdem virtutem & potentiam adhuc Romanis adesse: tamen ambiguus erat & dubius, & cogitabat quidnam faciendum esset. Clutumus autem cognitis insidijs, cum suis fugit, & occupata munitissima vrbe in Chorasmijs sita, quæ Pasar appellata est, fit Sultano hostis, qui in præsenti aduersus ipsum bellare noluit, sed coactis omnibus suis copijs, contra Arabas proficiscitur, commissaq; rursus pugna, ipse quoque funditur, & reuersus à clade neque ferens dedecus, & exprobrationem Clulumi, assumpto plurimo exercitu ad Pasar accedit, perseuerauitq; cum suo patruele diutius bellare, qui vrbe munitissima fretus, sæpe apertis portis erumpebat, & Sultano haud mediocre inferebat detrimentum.

Aduersus Romanos autem alterum mittit exercitum circiter viginti millia, præfecto ipsis duce fratris filio Asa nomine Surdo, iussoq;, quam celerrime proficisci. & si res ei succederet, in suam ditionem Mediam redigeret: & hæc in Perside gerebantur. Pancratius autem Iberiæ Dux, vir lasciuus & incontinens, violato Liparitæ cubili (erat autem Liparites Horatij Liparitæ filius, qui Basilio imperante in bello aduersus Georgium fuerat interfectus, vir & prudentia & virtute clarus, quiq; secundum Pancratium plurimum poterat inter Iberos) coegit ipsum facinus illud moleste ferentem contra se arma sumere, prælioq; superatus ab eo intra Caucasios montes & interiorem Abasgiam pellitur. ille quum ad regiam peruenisset, vi cum sua Regina coit Pancratij matre & totius Iberiæ Imperio potitur. missisque litteris ad Imperatorem petit asciri in societatem & amici-

amicitiam Romanorum, qui legatione accepta cum eo societatem coit. aliquo tempore etiam Pácratius per Phasidem fluuium & Suana, & Colchos suscepto itinere ad Trapezuntem se recipit, & inde nuncium ad Imperatorem mittit, indicans cupere in vrbem ingredi, & cum eo colloqui. iussus igitur ingreditur, & cum Imperatore congressus primum ei multa exprobrat, quod Imperator quũ esset, & cum duce haud mediocris regionis Abasgiæ fœdere coniunctus fœdus ipsum violarit, viroq; idiotæ, & seruo, & Apostatæ consenserit. deinde etiá hortatur vt inter se concilientur. quod factum est, ipsius Imperatoris studio, & opera, icto fœdere inter se, vt Pancratius dominus esset & Princeps totius Iberiæ atque Abasgiæ: ipse autem partis Meschię imperaret, quem ille in vita dominum & Imperatorem haberet. & res Abasgiæ in hunc statum redactæ sunt.

ASan autem aduersus Romanos à Sultano missus, præterito Tabrezio, & loco, qui Telphis dicitur, in Baaspracaniam venit, omnia vexans & igne consumens: atque obuios quosque interficiens, ne puerili quidem parcens ætati; at regionis princeps Aaron Bestes, Badislabi filius, & Prusiani frater, quum se minime idoneum nosset, neque tanta pręditum potentia, vt posset tantæ Turcarum multitudini resistere, litteras mittit ad Bestem Catacalum Combustum Anij & Iberiæ principem, vt cum copijs quàm maximis posset sibi auxilium ferret. qui acceptis litteris, & dicto citius coacto suo exercitu, quàcelerrime eo proficiscitur, & cum Aarone coniungitur; propositaq; cōsultatione, vtrum nocturna pugna vtendum esset, an verò aperto marte pugnandum, neutri consilio consensit Combustus; sed alia ratione stratagemate censuit decipiendos hostes. cō suluit relictis castris, vt se se habebant, cum tentorijs & iumentis & reliquis impedimentis noctu insidias in opportunissimis locis collocare, vt quum Turci aduenissent, & castra viris vacua offendissent, dum diripiendis ijs, quæ intus essent bonis, occuparentur, tunc verò ex insidijs ipsi erumpentes, in eos inuaderent, neque eum fefellit opinio: mane siquidem exurgens Aaron è proprijs castris, ad strangam fluuium positis, prodit vt pugnaturus. Sed vbi nemo ei obuiam ibat, & Romanorum vallo appropinquauit, in quo neque custodia vlla erat, neque vox exaudiebatur, erat enim ab omnibus copijs vacuum, tũc ratus fugisse Romanos, & multis è locis in castra irrũpit, & spolia diripi iubet. Romani autem circiter noctis crepusculum ex insidijs erumpentes compositi incompositos Turcos aggrediuntur, statimq; eos fundunt, quum Romanum impetum ferre non potuissent. occumbit igitur Asan primus, inter pugnantes princeps: occumbit item validior pars exercitus. qui autem reliqui fuere, hi pauci, & inermes per montes ad Persarmeniorum urbes incolumes se se recipiunt. Sultanus autem ab ijs qui fugerant de infortunio certior factus, magna sollicitudine

dine affectus est. & summo studio contendebat, vt acceptam cladem corrigeret,& coacto exercitu & Turcis,& Caberijs & Delemnitis ad centum millia,traditoq; Abramio Alim fratri ex altero parente nato, cum ipso aduersus Romanos eum mittit: cuius aduentu nunciato rursus coniuncti quos supra memorauimus exercitus Duces,in consultatione proposuerūt quid facto opus esset: & Combusto quidem videbatur cum præsentibus copijs Turcis occurrēdum extra Romanos fines,ibique decertandum,quum adhuc plures ex hostibus carerent equis,& aliæ copiæ ex itinere longissimo essent defatigatæ. quum præterea Turcis deficerent illa ferrea instrumenta, quibus equorum vngulas munire consueuerant,ipsi verò Romani elati & audaces effecti ob modo dictam victoriam,& ad congrediendum cum hostibus alacriores. At Aaron contra sentiebat,continendas copias,muniendas vrbes;in arces,& intra muros omnia cōcludenda,& id Imperatori significandum: neque eius iniussu adeo parua manu contra tantum barbarorum hostium numerum præliandum; quum ita Duces pronunciassent; Aaronis sententia vicit.& ipsi cum exercitu profecti in Iberiam ad quamdam planitiem indigenarum lingua nomine Vrtron commorantes,quiescebant sub dio,prius omnia agresti populo, & mulieribus, & pueris, & omnibus pretiosis rebus in loca munita conclusis: scripseruntq; Imperatori per celerem tabellarium,ei hostium aduentum declarantes; qui acceptis litteris illos se se continere iussit,quoad Liparites cum Iberorum copijs accedens cum Romano exercitu coniungeretur. mittit quoque ad ipsum litteras, quibus eum quamcelerrime,si modo socium se & amicum Romanorum indicaret coacto omni suo exercitu hortabatur accedere, & Romanis ducibus coniungi,atque vna cum ipsis contra barbaros pugnare, & duces acceptis litteris, vt iussi fuerant, quiescebant; ac Liparitæ aduentum expectabant: Ille accepto regio Imperio per otium cogebat & instruebat exercitum. & interea dum iste suas copias colligeret, etiam tempus terebatur; Abramius quum in Baaspracaniam peruenisset,cognouissetq; Romanos illic collectos, simul atque audiuissent ipsius aduentum in Iberiam redijsse,timiditatem,vt par erat,ratus,id factū pro nihilo ducens,& prædam,& spolia,à tergo ipsos insequebatur festinans cū præsentibus congredi priusquam aliæ copiæ simul cogerentur: quo cognito Duces Romanorum,veriti ne qua modo cogerentur vel inuiti dimicare,antequam Liparites accederet,subeuntes quosdam locorum angustias præruptas, & valles vndique munitas,ibi quiescebant,scriptis ad Liparitem litteris, ne amplius cunctaretur,sed quam celerrime accederet. Abramius autem non consequutus Romanum exercitum in eum locum se confert,qui Arze nuncupatur; est autem Arze vicus infinitis hominibus refertus,& plurimis diuitijs: siquidē ipsum incolebant inquilini mercatores Syri & Armenij,& aliarum nationum haud exigua multitudo.qui propria multitudine freti,intra mœnia ipsum non receperunt, cum præsertim Theodosiopolis prope sita esset, vrbs maxima &

forti

forti muro, atque inexpugnabili munita, Combusto multum litteris minante & adhortante. Igitur quum Turci eo venissent, & operi incumberent, qui in Arze erant; interclusis aditibus, quum super domos conscendissent, lapidibus, & lignis, & sagittis inuadentes propulsabant, & sex integros dies pro pugnare perseuerarunt: qua re ducibus renunciata, Combustus maxime instare & hortari vt accedentes cum Turcis, quibus in animo esset oppugnatio, congrederetur, neue frustra tempus contererentes, sederent inutile expectantes auxilium Liparitem, sed cogitantes occasionem præterire, quam rursus assequi haud facile esset. verùm repugnante Aarone, & nihil faciendum asserente contra Imperatoris voluntatem, ipse quoque quieuit. Abramius verò, cui nō ex sententia res procedebant, quum non posset obsidione vicum in suam potestatem redigere, neglectis diuitijs ac præda, ignem in domos iniji iussit. statimq; Turci assumptas faces, & materiam ad comburendum idoneā incēdentes, in domos proiecere. accenso autem vndique igne, & maximo incendio exsuscitato, Arzini quum neque igni, neque sagittarum iactibus resistere potuissent, in fugam versi sunt. & fertur circiter centum quinquaginta millia virorum ea die perijsse, qui partim gladio partim igni consumpti sunt: nam vbi se captos nouere, occisis vxoribus & liberis, in ignem se ipsos inijciebant. ita capto Arze Abramius multo auro comperto, & armis, & alijs quibusdam ferreis telis, quæ ignis inutilia non reddiderat, haud mediocrem equitatū adeptus & iumenta, suoq; instructo, vt opus erat, exercitu, redijt, inquirens Romanorum copias: quæ, quum iam aduenisset etiam Liparites, ab ea arce quam diximus, descēderant, & in planitie commorabantur, ad collis radices, vbi Capetri arx sita est. Aduentantibus igitur Turcis incompositis, cōsulebat rursus Combustus cum ipsis dissipatis, neque adhuc compositis congrediendum. Sed Liparites noluit propter diem, erat enim sabbatum decimæ octauę diei Septēbris mensis, indictione secunda: habebat autem Liparites sabbatum inter inauspicatos dies, quod auersatus renuit prælio decertare. & Romanorum res in hoc statu erant: Abramius autem, quum per suos nuntios certior factus esset, vbi nam commorarentur Romani, & quiescerent, instructis suis copijs compositus ad pugnam procedebat. quo cognito contra haud libenter instruebantur; in dextro cornu Combustus erat, in sinistro Aaron, in media acie Liparite; erat autem iā vespera. Combusto igitur oppositus erat Abramius, Aaroni Chorosanes alter dux, aduersus Liparitem instructus Aspam selarius, Abramij ex altero parente frater. commissoq; prælio Aaron cornua sibi opposita fudit, & vsq; ad gallorum cantum persequutus est; Liparites verò quod eius patruelis occubuisset grauiter ferens, quum violento impetu concitasset equum, & equus ipse vulneratus cecidisset, capitur: & ille quidem in his versabatur. At Romani quum persequi destitissent, & descendissent ex equis Deo hymnos pro parta victoria cecinere. vna voce exclamantes. Quis deus magnus sicut Deus noster?

Et interea

Et interea Lipâritem expectabant, quem illi adhuc inimicos persequi opinabantur.at vbi ille nusquam visus est,maxima cura angebatur ambigẽtes quidnam eo factum esset. ita dubitantibus illis,quidam miles venit ex ijs qui sub eo militabant, nuntiatq; ducibus eum fusum & captum. & Abramium è fuga reuersum;suoq; cum fratre coniunctum, Asan enim in prælio ceciderat,adducto Liparite & Iberis illis,quos ceperant,in locum,qui Castrocome dicitur,adhibi ta itineris celeritate se recepisse: perculsi sunt vbi hoc audierunt duces exercitus, attamen ibi pernoctarunt vigiles, & vbi dies illuxit, & in consultatione propositum est,quid agendum esset, quumque omnes expedite censuissent;vt singuli domum redirent, Aaron cum suo exercitu in Ibam profectus est. hæc autem Baaspracan Metropolis est. & Cõbustus cum suis ad Anim redijt. Abramius verò elatus,quod Liparitem cepisset,seque omnium hominum fortunatissimum ratus ob præsentem prosperum successum, alijs omnibus neglectis, contento itinere,quinque diebus ad locum illum peruenit,qui Rhe nuncupatur,& inde ad Sultanum se confert,missis prius bonis nuntijs,qui captum Lipa ritem indicarent; Sultanus verò lætari quidem & exultare videbatur ob captũ Liparitem,sed re vera fratri inuidit,quod tali prospero fortunæ flatu vsus esset. semperq; meditabatur, & causas excogitabat, quibus illum è medio tolleret. Imperator igitur vt captum Liparitem audiuit, totus ad eum liberandum incubuit, missisq; sumptuosis donis & redemptionis precio, Sultano per Georgium cognomẽto Drosum:erat autem Drosus Aaronis scriba,& liberationem illius & pacis fœdera petijt. at Sultanus accepta legatione quum mallet magnificus Rex esse quàm sordidus caupo, dona Imperatori remittit,acceptumq; redemptionis precium Liparitæ omne præbuit, hortatusq; est, vt præsentis diei in omni vita memor numquam posthac in Turcos arma vellet mouere. obiuit autem hāc ipsius legationem ad Imperatorem,qui apud ipsos dicitur Seriphes, & hoc nomen apud eorum Chaliphan idem est, quod olim apud Patriarcham nostrum Syncellus erat: nam vita functo patriarcha in eius throno statim Syncellus ipse collocatur. Iste igitur Seriphes in regiam vrbem ingressus,& cũ Imperatore coram locutus, cum multis alijs gloriatus & superbe locutus,tum verò quum tributariam ad extremum fieri petijsset suo Sultano Romanorum regionem,vbi Imperatorem huic rei minime consentire comperit, infecta re ad eum,à quo missus fuerat reuersus est. Et Imperator ex eo tẽpore semp à Sultano bellum expectans pro viribus finitima Persarum prouinciæ loca munienda curauit. Dum hæc fierent, accidit etiam Pazzinacarum metus, quomodo autem & qua ratione,dicendum est. Pazzinacarum natio Scythica est ab ijs Scythis,qui regij appellantur oriunda,& magna est & virorum multitudine fęcunda,cui ne vnum quidem per se Scythicum genus potest resistere; diuisa est in tredecim gentes,quæ omnes quidem communi nomine vocantur: sed singulæ suum proprium habent à generis principe, & originis auctore cognomentum

tum fortitæ: incolunt autem loca vltra Istrum à Boristhene flumio ad Pannoniam pertinentes campos, & nomades cum sint, semper in tentorijs vitam degunt. Huius generis princeps tunc erat Tyrach filius Belster nobilissimus, sed alias ingenio hebes, & quietus. erat quidam alius in ea gente nomine Cegenes Salzar filius genere obscurus, & fere ignotus; in rebus verò bellicis, & in ducendo exercitu admodum strenuus. qui sæpe Vzos, in Pazzinacas inuadentes, sustinens propulsauit & in fugam vertit. Sunt autem Vzi ex vnico genere * quinetiam occidente ad stagna & paludes Istri. Tyrach igitur Pazzinacæ propter generis nobilitatem, in honorem habebant, Cegenum autem præcipue colebant ob eximiam virtutem & rei militaris peritiam, quæ audiens ac videns Tyrach, animo cruciabatur, metuens Imperio, & rationem excogitabat qua posset Cegenem è medio tollere. Sæpe igitur illi posuit insidias, quæ omnes inanes fuere. Sed vbi, quæ sæpe clam aggressus fuerat, ad exitum minus perducta sunt, statuit non amplius cunctandum, sed aperte illum inuadendum, quo circa missa multitudine hominem comprehendi iubet; & interfici. Ille autem præcognitis insidijs, ad Baristhenis paludes fugiens euitauit exitium, & inde occultis missis nuntijs ad suos consanguineos & tribules, tantum potuit, vt suam gentem ad rebellandum Regi impulerit: erat hæc gens Belemarnis, & aliam quoque in eamdem sententiam adduxit Pagumanidem nomine; Comparatisque copijs, cum duabus gentibus aduersus Tyrach instruitur; quocum vndecim erant gentes. & quum multas horas restitisset, attamen defatigatus à numero superatur, & palans in paludibus, ac salutem quærens, vnam & suam & suorum agnouit; si ad Romanorum Imperatorem confugeret: & idcirco, quum ad Dorostolum peruenisset, & in quadam fluuiali insula se conclusisset, vbi & ipse, & sui ab insidijs tuti erant: erant autem numero circiter viginti millia, significat regionis præfecto, erat is Michael Anastasij filius, & se ipsum declarat quis esset, & quæ infortunia fugiens huc euasisset, ac velle se ad Imperatorem vltro accedere pollicitus, si reciperetur, eius se rebus maximo vsui futurum ille. autem quum hæc quamceletrime renuntianda curasset Imperatori statim iubetur hominem cum suis recipere, eisque res victui necessarias suppeditare: atque ipsum honorifice ad Byzantium mittere: & ille quæ iussus fuerat peregit. Cegenes autem, quum in vrbem regiam peruenisset, amice & magnifice exceptus est, & ipse pollicitus est se baptisma suscepturum, & ijs, qui secum erant, vt idem facerent, persuasurum: & ad Patriciatus dignitatem perductus est: & oppida tria accepit ex ijs, quæ ad ripas Istri sita sunt, & terræ plura stadia, & in reliquum in amicitiam, & societatem Romanorum ascriptus fuit. & quod maximum est, sanctum, vt pollicitus fuerat, baptismum suscepit, & ipse & qui cum eo erant, per Euthymium quemdam monachum, missum vt ea quæ ad Diuinum lauacrum

* Videtur hic aliqua desse.

pertinerent,apud Istrum fluuium perficeret;& omnibus sanctum baptisma im pertiretur.In tuto autem loco positus,quum ad repentinos impetus se se communisset,ad vlciscendum inimicum animum conuertit,& trāsmisso Istro,modo cum mille,modo cum duobus millibus, interdum pluribus interdum paucioribus,subito inuadens maxime vexabat,& lædebat Pazzinacas,qui cum Tyrach erant;viros sibi obuios occidens,mulieres & pueros capiens, ac Romanis vendens:hos eius clandestinos impetus in suam gentem haud æquo aio ferens Tyrach,legatos ad Imperatorē mittit, qui nunciarent oportuisse magnū Imperatorē,cui cum natione Pazzinacarum fœdera intercederent,non oīno suum rebellem recepisse,sed postquā recepit,prohibere ne transmitteret,& fœdere coniunctos lęderet. vel igitur vir prohibeatur talia perpetrare,vel nullā societatem consequatur,vel nouerit Imperator contra se,& suam regionē grauissimū bellum se contrahere,& hæc quę noīe Tyrach nuntiata sunt Imperatori, acceptis nuntijs Imperator risit.Si Pazzinacæ minis,illius proditor fieret,qui ad suam fidem confugerat,& prohiberet vexare eos, à quibus vexatus fuisset & legatos re infecta remisit, litterasq; ad Michaelē mittit earum vrbium præfectū, & ad ipsum Cegenē,vt diligenter,& accurate fluuij ripas custodirent, quod siquis ingens exercitus inuaderet,sibi per litteras id significarent; vt ex occidentis legionibus missi aliqui,Pazzinacis impedimento essent, quo minus Istrum trāsmitterent;misit aūt triremes centū,quibus imperauit, vt præternauigarent Istrū,& conantes Pazzinacas transmittere prohiberet. Tyrach verò quum sui legati re infecta redissent,grauiter ferre & indignari, & optare vt quamprimum hyems adueniret,& iam exacto Autumno,quum aduenisset hyems sole capricornum ingresso,ventus ingēs flauit, Aparctias,quo glacie cōcretus est fluuius, ad quindecim cubitos in altitudinē.Igitur quū oīs custodia otiosa esset,nactus licentiā & facultatē quam optauerat Tyrach,cum oībus Pazzinacis Istrum transmittit, numero vt ferebatur,octingentis millibus,& ad vlteriorem partem castris positis,vexabat & demoliebatur omnia in quæ ille inciderat.Missæ sunt ad Imperatorem litteræ petentes quamprimum sibi auxilium ferri, quibus ille nelectis quidem,Duci Adrianopolis scribit, erat hic Constantinus magister Arianites; vt cum Copijs Macedonicis, itemq; Basilio Monacho Bulgariæ Duce, vt cum Bulgarica manu accederent, & cum Michaele & Cegene coniuncti, aduersus Pazzinacas prælio decertarent: quibus Imperium regium exequutis, & omnibus in vnum coactis: Cegenes Romanas phalanges in apertis locis collocat, & quotidie ex improuiso adortus, haud mediocriter Pazzinacas lædebat. Ipsi enim simul, ac transmisso flumine, animantium multorum copiam adepti sunt; & vini & omnium eorum quæ ex melle confici consueuere; quæ ne fama quidem vmquam acceperant: & his passim expleti,in morbum inciderunt, qui ventrem male affecit, & peribant singulis diebus infiniti numero. Quo cognito Cegenes per quemdam transfugam, ratus hoc

idoneam

idoneum tempus, quo in hostes inuaderet, quum & hyeme, & morbo opprimerentur; adductis quoque in suam sententiam Romanis, qui segnes erant, & verebantur aduersus tot miriadas in aciem instructi prodire, in hostes erumpit: qui repentino impetu perculsi, & prælium metuentes, abiectis armis, & ipse Tyrach, & omnes præfecti, ac reliqua multitudo se ipsos dedunt. Cegenes igitur consulebat, & obtestabatur omnes penitus interficiendos, illud prouerbium barbarum quidem, sed multo sensu præditum, commemorans. Serpentem, quum adhuc hyems est, interfici opus esse, quum ille caudam nequit mouere, à sole enim, inquit, calefactus, laborem nobis & negotia exhibebit; hoc autem Ducibus Romanorum minime visum est faciendum, qui barbarum & impium censebant, & Romana clementia indignum, sed illud potius placuit, vt dissipati in desertis Bulgariæ campis, alij alijs in locis habitare iuberentur. ipsis quoque imponerentur tributa, quæ infinita numero ab his exigerentur. ac si opus fuerit exercitu Imperatori aduersus Turcos, & alias nationes externas, ex ipsis milites instruerentur: multis igitur vltro, citroque dictis Romanorum sententia tandem vicit, & Cegenes, quos viuos ceperat; exceptis ijs, quos vendidit, omnibus occisis, domum reuersus est: Bulgarorum verò princeps Basilius monachus Pazzinacarum myriadas, in campis Sardicæ Naisi & Ozzapolis distribuit, alijs alibi dissipatis: omnibusq; armis, ne insidias moliri aliquando possent, ademptis. Tyrach autem, & cum ipso centum quadraginta viri, ad Imperatorem perducuntur: quos ille benigne exceptos, & sacro Baptismate pfusos, maximisq; honoribus euectos in delitijs habuit; Sultanus autem non ferens æquo animo legatos suos infecta re redijsse: coactis copijs, quæ in Perside erant, & Babylonijs in vnum, in Romanos inuadit. quod quum ante audijsset monachus, studebat cum suis copijs instructis in acie hosti resistere: armauit autem ex Pazzinacis ad quindecim millia, & duces quatuor ipsis præfecit, ex ijs qui in Constantinopoli erant, Sulzun, Selte, Carabam, Catalim; ac donis haud mediocribus eos prosequutus traditis pulcherrimis curribus, & equis decoris traijcit in Chrysopolim: Ducem quoq; ipsis dedit qui eos in Iberiã perduceret Constantinum patricium Andobalanũ. quum aũt hi transmisissent, equosq; conscendissent, atq; ad eã viam peruenissent, quę ducit ad Orientẽ, vsq; ad millia aliquot passuum progressi, quũ loco Damatryi nomine appropinquassent, iter continuere, & consistentes in via, consultationem proposuerunt, quę apud ipsos commentũ vocatur: quibusdam igitur videbatur progrediendum esse, neq; in Imperatoris regione illius iussis resistẽdum, quum & à reliqua natione diuisi essent, neque per se Romanis copijs possent resistere, neque etiam haberent arcem vllam, in quam se se reciperent, si qua à fortuna præter voluntatem accidisset repentina calamitas. alijs rursus videbatur occupatis quibusdam Bithyniæ montibus, ibi commorandum, & si qui inuaderent, eos propulsandos, nullo autem pacto in Iberiam concedendum,

GG 2 regionem

regionem longinquam & externam, vbi habituri sinr hostes non solum inimicos, sed etiam Romanos ipsos. Catalim autem solus censuit redeundum, & operam dandam vt cum suis cognatis coniungerentur: quumque quidam interrogasset, & quomodo transiri mare poterit, nihil amplius loquutus se sequi iubet. Igitur conati Androbalanum interficere, non potuerunt: quum enim fugisset in quadam domo è tribus tectis constructa eorum palatiorum quæ in Damatryi sunt, seruatus est incolumis. qui autem Catalim sequebantur, ad mare accedebant, haud sperantes ipsum parata habere nauigia, quibus facile transirent, sed dubitantes & discere cupientes quomodo transmitterent. vbi verò ad littus peruenere, nihil amplis loquutus Catalim, quam hoc tantum, sequatur quicumque vult, & se ipsum superesse & Pazzinacas, stimulato equo ingreditur in mare, & hoc alius cōspicatus idem fecit, & post illum alius, tum statim reliqua omnis multitudo, & natantes transeunt ad Sanctum Tarasium, alij cum ipsis armis, alij prius armis abiectis. quumque transijssenr ad suos incolumes, euadere potuerunt. siquidem nemo illis quiuit resistere, aut eos est ausus prohibere, nam repentinus accessus facile illis iter effecit. coniuncti igitur cum Pazzinacis, qui erant in Triadizze, nuncios mittunt ad eos qui in alijs locis habitabant. Igitur in vnum omnes coacti, & pro armis, secures, quibus vtuntur agricolæ, & falces, & alia, ex ferro confecta sumentes ex agris, instruebantur, & quum ad Philippopolim peruenissent Hæmo rransmisso omnis multitudo ad fluuium nomine Osmum tentoria posuit, in planitie, quæ est ad Istrum; solus autem Selte in Lomzo manens quiescebat. Sed Arianites nuper coactis Macedonicis copijs à tergo eos insequebatur. Et quum ad Lomzum comperisset Selte posuisse tentoria, illius potiri non potuit, qui occuparat aufugere. Sed eius captis castris reuersus est, & res occidentis in hoc statu erant. Sultanus autem indignatus, vt diximus, propter suorum legatorum contemptum, & quod sui voti minime compos fuisset, profectus cum omnibus suis copijs in regionem Romanis subiectam, inuadit; Et quum accessisset ad locum, nomine Comiū, nihilq; potuisset, quod operæ precium esset, efficere. nam homines regionis illius se antea munieranr, & victui maxime necessaria in oppida comportarant: referta est autem Iberia munitissimis oppidis; neque vlterius progredi ausus, quod audiret Cæsareæ Romanas copias cogi, iracundia exardescens reuersus est; & studens magnum aliquod facinus patrare. quumq; ad Baaspracan peruenisset, & æque illic omnia communita offendisset, aggressus est obsidionem, ac prius tentauit locum nomine Marziciert. est autem vrbs in plano sita, muris autem tribus cincta, & aquis plurimis intus fontanis irrigua, quæ eo tempore forte copiose necessaria importarar. hanc opinatus Sultanus facile se per obsidionem expugnaturum, quod in loco sita esset, vnde facile se inuadi posset, vallo proxime constructo, oppugnare adortus est, & triginta dies sine intermissione oppugnans varijs elepolibus adhibitis, & omnis generis machinis, quum strenue

nue qui intus erant impetus propulsarent, peritia & prudentia Ducis. Erat autem hic Basilius patricius Apocapes; vbi sensit se conari, quæ fieri non poterant, voluit obsidionem soluere, & redire: Verùm illius consilium interrupit Alcan Chorasmiorum dux, qui petijt vt vnum adhuc ibi diem moratus, sibi prælium aduersus vrbem concederet; lætatus autem hac petitione reditum distulit.. mane igitur Alcan coacto omni suo exercitu, & constituto spectatore in quodam tumulo, ad Orientis portam, ipso Sultano; & è Turcis, quicumque essent maxime illustres, sumptis Elepolibus ad eam se recepit portam quam diximus, illic enim videbantur vrbis muri humiliores & imbecilliores, & locus altitudinem habere, & oppugnationi opitulari, quum superne concederet percuti, qui intra muros essent ab ijs qui extra: Diuiso igitur in duas partes exercitu, alteram in loco illo edito iubet continenter sagittis percutere. ipse autem tentoria habens è viminibus complicita, bouinis byrsis superne contecta, quibus erant rotæ sub basibus earum columnarum, quæ ipsa ferebant, lessas huiusmodi machinas appellant, populo plenas, ligones ferente, & sarcula, & alia quæcumque sunt Agricolarum instrumenta, existimat paulatim se impulsurum ipsa tentoria, & muris admoturum, atque ita libere & sine vllo metu fundamenta effossurum. id sibi persuadens nemini præ telorum multitudine concessum iri vt è muro prospiceret; & ad hunc ille modum vrbem se cogitabat posse capere. Hæc autem de muro Apocapes cernens, ijs, qui muros custodiebant quiescere, ac neminem prospicere iussit, sed tantum lateres paratos haberent, & sagittas, & alia quæ longe iaci possunt tela, signumq́; , quod sibi ab eo daretur, expectarent. Erant autem hoc, Christe opitulare. quo dato opus aggrederentur. habebat autem secum maximos trabes ad basim acutos. & ille ita se comparabat. Alcan verò, quum Turci illi qui extra erant certatim tela emitterent, & sagittas, & viderentur eos qui intra muros essent percutere, paulatim lessas impellens muro admouebat. sed vbi iam tentoria appropinquauerunt, & videbatur fieri iam non posse vt retro rediret, repente ab Apocape signo dato, ij qui erant in trabibus dispositi, trabes in tentoria immisere, reliqui sagittis & lapidibus percutiebant. tunc igitur tentorium illud in quo erat Alcan, multis percussum trabibus in tecto, earum pondere euersum est, quo euerso, qui in ipso erant nudati, vndique percutiebantur sagittis & lapidibus, quum nemo illis posset opem ferre. & alij omnes illic occubuere; captus est autem viuus Alcan, ab armorum splendore cognitus. nam duo quidam optimi iuuenes ante muros vrbis insilientes, illius apprehensis capillis in vrbem illum traxere, cuius caput amputatum Basilius in Turcos iaculatur, sultanus autem hoc casu maxime dolens obsidionem soluit, & reuertitur. Simulans se se vrgeri quibusdam necessarijs rebus, vt domum redeat, sed in posterum cum maiore exercitu aduersus Romanos venturum. qua de re sollicitus Manomachus, qui etiam studebat Tibij præfectum, qui sub Constanti-

no fœdus violaret,& Romanorum res vexabat,vlcisci,omnibus Orientis legio nibus coactis, atque præfecto duce Nicephoro quodam Eunucho, qui prius sacerdos erat, & Imperatori quum priuatus adhuc esset,inseruiebat, sed propter humanam nobilitatem & gloriam, sacerdotium deposuerat eum rectoris dignitate honestatum,& Stratopedarchen declaratum in orientem mittit.

Sed vbi beneuolentiam seruabat Imperatori,cum exercitu profectus vsque ad pontem nomine ferreum,& Canzacium,Turcis minime occurrit,qui in planicie Persarmeniæ castra habentes cum quodam Abimelech duce, Cutulmus fratre,audito Romanorum aduentu, non ausi eorum impetum sustinere, domum reuersi sunt. At Romanus exercitus Ablesphatem intra muros conclusum, finitimam omnem regionem deprædati persuaserunt vel inuitum fœdera renouare, obsidemque tradere Antasiran Phathlum, fratris sui filium, Canzacenorum, regionis præfecti: quo accepto Nicephorus in vrbem reuertitur; Pazzinacæ autem, vt diximus, transmisso Hæmo speculati planitiem inter ipsum & Isttum interiectam vsque ad mare pertinentem, quum locum inuenissent,montes, & nemora, & saltus omnis generis habentem, & aquam & pascua, centum colles illum nuncupant indigenæ, ibi habitant: atque inde excursiones facientes haud mediocriter res Romanorum vexabant.Imperator autem Cegenem ad consultationem in Regiam vrbem accersit,qui statim cum omni suo exercitu accedit,& tentoria ponit in ea planicie, quæ Byzantijs ad ludum est definita,Maitas locus appellatur,cum omni exercitu, nondum autem cum Imperatore loquutus,neque cognita caussa cur accersitus fuisset, eadem nocte insidijs appetitur à Pazzinacis tribus, qui districtis gladijs dormientem inuadentes,ei plagas inflixere, non tamen letales; statim enim à satellitibus ipsius cogniti,& imbecilles plagas ipsi inferunt, & in fugam se conijcientes, occurrente auxilio multitudine, cum Baltzar Cegenis filio comprehenduntur; mane igitur Baltzar in currum quattuor rotis vectum imposito patre suo post currum vinctos trahens eos,qui insidias moliti fuerant,in quos nihil committere ausus est Imperatorem inuocantes, simul cum omni exercitu equis vecto, ipse pedes,cum fratre Gulino currum sequens à duobus equis tractum,ad Imperatorem accedit, & iam fama præcurrens ei aditum aperuerat, quem introductum Imperator interrogauit,cur non statim parentis sui interfectores pœna affecisset; qui cum respondisset, quia tuum nomen crebro inuocabant, in absurdam suspicionem incidit Imperator, & dicto citius adduci ad se vinctos curat,& percontatus est de illis caussam cur conati essent patricium interficere. qui quum respondissent quod male sentiebat de tuo Imperio, & erga vrbem erat male animatus,in quam diluculo ingredi cogitabat, omnesq; qui in ea essent occidere,& vrbe ipsa direpta ad Pazzinacas reuerti. Quum igitur opus esset quæ dicta erant,examinare,& accurate explorare rei veritatem: hoc ille minime fecit, sed adhibita fide calumnijs quæ certum non habebant auctorem,

neque

neque satis sibi constabat, Cegenem in regiam adducit,& obtentu curationis ac medelæ in Elephantinam includit; eiusq; filios in diuersis locis ab ipso disiunctos; multitudinem autem Pazzinacarum cibis, & omnis generis poculis, vt videretur ipsis beneuolus esse, reficiebat; studens, si quomodo fieri posset, vt eos armis nudaret,& equis; detineretq;, & in custodiam traderet, eos verò qui cædem aggressi fuerant,sine metu ac libere,vbicumque vellent,vitam iussit traducere. existimabatq; se hæc facientem latere, verùm Pazzinacarum populum minime latuit. neque enim bonum augurium ducebant, quod suus Dux comprehensus foret, & eius filij disiuncti. & apertum maleuolentiæ signum existimabant eos,qui insidias moliti essent, liberatos. Et idcirco missa sibi ab eo accipientes,pro ijs gratias egerunt, & Imperatorem laudarunt, & ijs quæ faciebant, videbantur ab illo facta approbare: sed quum nox superuenisset,è castris profecti,& continenti per totam noctem vsi itinere, nemine id suspicante,tertia die,Hæmo transmisso, ipsi quoque cum reliquis Pazzinacis cōiunguntur,& iam in vnum omnes coacti armisq; idoneis, quibus abundabāt, instructi, Hæmum transmittunt,& ad Aulam castra ponunt; est autem Aula arx ad radices Hæmi,haud procul ab Adrianopoli sita,& ad prædam direptionemq; se se conuertunt; quo cognito Occidentis præfectus Constantinus magister Arianites, quùm ipse quoque paratas suas haberet copias, profectus est ex Adrianopoli aduersus ipsos, quumque in quosdam dissipatos incidisset, dum abirent,prospera fortuna vsus est; Deinde occurrens multitudini ad oppidum nomine Dampolim commisso prælio superatur, quum in ipsa pugna Macedones & Thraces haud pauci occidissent, interfectis Theodoro Strabomite, & Puli,viris genere illustribus ac nobilibus ob perfidiam in Turnicium. Magister igitur in Adrianopolim reuersus est, & per litteras de accepta clade certiorem facit Imperatorem, nouoq; exercitu opus esse significat; nam cum præsentibus, qui iam terga vertissent, haud facile esse aduersus tantam multitudinem prælio decertare. Imperator autem qui etiam ante illius litteras casum non ignorabat,Tyrach & alios Pazzinacarum principes,qui in vrbe detinebantur,sibi donis & obsequijs conciliatos, pollicitosq; iureiurando adhibito gentem suam se placaturos,contra Pazzinacas mittit cum Rectore,quocum mittit item Catacalun Combustum, quem Orientis Ducem creauit, & Erbebium Francopulum, qui tunc suorum gentilium princeps erat, iussitque eos cum Rectore simul esse,& eius sententiam sequi, illiusque imperio & voluntati obtemperare:qui quum copias trans Hæmum traiecisset, per eā regionem, quæ ferrea dicitur,aduersus Pazzinacas est profectus.& in quodam loco Diacene nomine, haud procul à centum collibus tentoria posuit, ibique forti vallo communito,postridie cogitabat ibi relictis impedimentis,& quæ exercitui superuacanea sunt, ipse expeditus prodire, & cum hostibus dimicare; existimabat enim statim imprudenter eos se capturum, & verebatur, ac sollicitus erat,

nequis clam aufugeret,neque ipse tantum,sed etiam vniuersus exercitus, afferebant enim secum & funes & lora, quibus captos deuincirent. Hoc ipsis suspicionem mouit,& quod initio factum fuit erga se, & Cegenis casus ad extremum quum persensissent Pazzinacæ aduentum Romanorum, iam enim & Tyrach,& qui cum ipso erant principes ab vrbe dimissi cum ipsis se se coniunxerant,& quicquid eis expediret studiose curabant,dicta salute ijs,quæ Monomacho polliciri fuerant, & confluentibus fortioribus quibusque, se optime instruxerant, & Combusto clara voce exclamante & admonente nunc pugnæ tempus esse: quum ipsi dispersi ac dissipati sunt, neque expectandum quoad omnes simul cogerentur; laudabat reliqua Romanorum multitudo eius consilium. At Rector aperte irridebat, Desine,inq̃t,ò ductor exercitus,& me exercitui imperante,ne contra imperes: non enim dispersi Pazzinacæ sunt inuadēdi,ne forte perturbati syluas subeant,me autem sequentes ò amice non adsunt venatici canes,qui indagantes ipsos è locis,quo cōfugerint,educant. Et res Romanorum ita se habebant. Antesignani autem Pazzinacarum quum castris appropinquassent,Romanorum,paulum deflectentes,ipsi quoque castra locant, & sequentibus significant quamcelerrime accedendum, quumque omnes venissent,& coniuncti essent,ac postridie Rector Romanas copias eduxisset, ipsi quoque contra instructi in aciem procedunt; obtinebat Romanæ phalangis medium Rector ipse, dextro cornu præerat Combustus, sinistro Fracopolus, commissaq; pugna profligantur Romani, quum primum duces ipsi in fugam versi essent.qui ne pedum quidem equorum sonitum,vt aiunt,sustinentes,fusi sunt & fugati.solus autem Combustus cum suis ministris, & quibusdam paucis cognatis strenue decettās,cum omnibus suis in prælio occubuit,alios persequi non ausi sunt Pazzinacæ, insidias veriti: & idcirco Romani seruari potuerunt incolumes.Interim autem eos,qui ceciderant,prædati,armisq; multis potiti,& Romanorum impedimentis, tabernacula ponunt sub Romanorum vallum,& quidam Pazzinacus,Galinas nomine, qui nouerat qualis esset Combustus, ex quo ille præfuit oppidis ad Istrum sitis: & gentes inter se commistæ sunt, quum reperisset eum inter cadauera iacentem ac spoliaret. vbi conuersum ipsum supinum à facie agnouit, & adhuc spirantem depræhendit,in equū imposuit:Iacebat enim mutus, quod letales plagas accepisset, alteram in ea parte capitis quæ calua dicitur, nuda; quippe eius galea deciderat, pertinentem à vertice ad supercilia:alteram in collo, vbi lingua radicem habet,vsque ad os penetrantem, exanguemq; illum in suum tabernaculum adduxit. quem quum diligenter & accurate curari studuisset, ita seruauit,vt superesset. & Pazzinaci qui ita facile inuadentem exercitum propulsarant, libere deinde ac sine metu Romanorum regionem prædabantur.Imperator autem per eos,qui fugerant, de accepta clade certior factus,doluit,vt verisimile est.sed rursus alias copias cogebat,& eas quæ superfuerant,colligebat. studebatq; insequenti anno acceptā

cladem

cladem resarcire. Tertia autem indictione anni. 6558. Etæriarcham Constantinum ducem cum summo Imperio declaratum Imperator in Pazzinacis mittit, qui assumptis copijs illis, quæ nuper ex Oriente traiectæ fuerant, & coactis ijs, quæ ad Occidentem hyemabant, ad Adrianopolim proficiscitur: ibique constructo profundo vallo commorabatur cum optimatibus considerans & explorans unde vlterius progredi posset. dum verò hæc ille cogitaret, repente octaua Iunij mensis Pazzinaci, superato Hæmo, ad Adrianopolim accedunt. quorum aduentu per exploratores Constantino renunciato, proposita est consultatio, vtrum cum ipsis dimicandum esset, necne? Sed consultantibus optimatibus in tabernaculo HEteriarchæ, Samuel patricius Burzes, vir temerarius & audax, qui tunc pedestribus copijs præerat, cuique commissa erat omnis valli cura, haud expectato Ducis signo ordine relicto, ac dissoluto vallo cum peditibus egressus in Pazzinacas erumpit: qui quum violentam impressionem fecissent, laborare pedites cœperunt, & idcirco crebro mittens ad HEteriarcham Samuel, petebat auxilium, ita vt coactus fuerit, vel inuitus, dare belli signum. Igitur egresso omni exercitu ad eum locum, qui regia libas dicitur, & vniuersa conflata pugna, quum propter repentinum casum, & quod incompositę essent acies Romanorum, & ante victi pedites, confirmati animo essent Pazzinacæ; Romani funduntur, ac profligantur, non tamen multa facta est ipsorum cædes, sed turpissime in vallum conclusi sunt. Cecidit Michael patricius Docceianus, & letali plaga in visceribus accepta Magister Constantinus Arianites, tertia die mortuus est. cecidere etiam alij quidam ignobiles, pauci tamen: sed reliquus omnis exercitus in vallum indecore conclusus obsidebatur a Pazzinacis, fossam lapidibus & ramis obruentibus, & vi vallum capere conantibus. quod cito factum fuisset, & funditus omnis perijsset exercitus Romanorum: nisi sagitta à catapulta missa, percussus Sulzus, cũ equo simul traiectus fuisset, & maxime id cõspicatus obstupefecisset Pazzinacas. Erupit ẽt ex Adrianopoli Galbas Nicetas Protospatarius, legatus legionis scholarũ auxilio, quẽ vidẽtes, & opinati Syncellũ Basiliũ, cũ Bulgaricis copijs vẽturũ, etenim ipse expectabat, & veriti Pazzinacę dispsi, aluis alio fugiẽtes recesserũt. Hoc itẽ tpe affectatæ tyrãnidis accusati sunt quidã ciues, quorũ principes erãt Nicephorus & Michael, Euthymij filij, & alij q̃dã ad idẽ genus referẽtes originẽ. sed alij oẽs seruati sunt, solus aũt Nicephorus indicta caussa, cõdẽnatus, in exiliũ missus ẽ, prius tñ eius bonis publicatis. Imperator ãt id vnũ studẽs, vt res Romanorũ superiores essent, Cegenẽ ẽ carcere eductũ ad Pazzinacas mittit, pollicitum eos ad Imperatoris bñuolẽtiã se traducturũ, coactisq; in vnũ socijs oĩbus, & accersitis equitibus à Teluch & Mauro mõte & Carcaro, quũ p̃fecisset viris illustribus ex singulis gentibus vnũ, oĩbus ãt ducẽ Patriciũ Nicephorũ Bryẽniũ, quẽ Ethnarchẽ. i. gẽtiũ principẽ, appellauit, ad prohibẽdas excursiones mittit, & Pazzinacas cõprimendos, q̃ post Adrianopolis pugnã, oĩno aspernati Romanos, libere

ac sine metu Macedoniam & Thraciam diripere,incendere,infantes, vel etiam lac sugentes,interficere, nulla misericordia moti, ita vt etiam pars ipsorum ad Catasyrtas vsque accesserit Sunt autem Catasyrtæ proxime regiam vrbem; sed horum exitium celerrime est cõsequutum,nã Imperator instructo exercitu, & ex ijs,qui ad Aulam custodiebant, & ex quibusdam alijs pro tpe compertis,cõmissoq; Ioãni patricio,vni ex Eunuchis cubicularijs Reginæ Zoes,Philosopho cognomento,nullo negotio eos confecit,hic enim nocte profectus,eos ebrios, ac dormientes deprehensos omnes occidit, & eorũ capita in currus agricolarũ imposita affert Imperatori.Cegenes igit͛ egressus ad Pazzinacas legatiõnẽ obit. quumq; illi iure iurando adhibito polliciti essent, illius se voluntati obsequu-turos,fide habita eorum sacramento,inde profectus statim interficitur, in minutas partes cõcisus.Bryennius autem cum copijs sibi commissis ad Adrianopolim profectus,locorum custodiæ intẽtus erat. Mittitur item totius exercitus Dux Michael patricius acolythus,iussus itidem ab vniuersa pugna se abstinere, coercere autem & impedire excursiones,qui egressus & cum Bryennio coniunctus munus obibat ac prius in Goloe cuidam Pazzinacarum parti occurrens, eam funditus deleuit.tum rursus in Poplizo.hoc oppidum est ad ebrum situm: alteram partem Pazzinacarum disiunctam deprehensus profligauit,quare veriti Pazzinacæ tales copias, ad Hæmi radices loca sita prædari destitere. Sed oẽm suũ conatũ in Macedoniam cõuerterunt,& delecti quicumq; fortiores essent, ac robore præstarent Macedoniæ cãpos percurrebant, & si forte prælium ineundũ esset, strenue illud sustinere cogitabant.quo cognito Bryennius & Michael noctu profecti,ita vt nemo quo abirent,sensu percipere posset, continenti itinere ad Chariopolim perueniunt;in quã ingressi cũ exercitu,tps obseruabant. Pazzinacæ aũt agros,& suburbana oĩa depredati, & noctis crepusculo reuersi, proxime Chariopolim castra ponunt, ignorantes oẽm in vrbe ipsa Romanorũ exercitũ morari;quare sine metu,lasciuis saltationibus,tibijs, ac cimbalis vacabant.Erũpentes igitur Romani,dormientesq; ac stertentes deprehẽsos vniuersos interficiunt.hoc infortuniũ frenũ & metũ Pazzinacis iniecit. & idcirco nõ amplius,vt prius,excursiones passim ac temere,sed parce faciebant.Hoc itẽ tpe quarta indictione,Romanus,cognomento Boilas,repente auctus est,hic.n.inter sodalitates ascriptus,quũ lingua prõptus esset,& idcirco vrbanus & facetus videret͛,vbi in conspectum Imperatoris venit,cũ eo colloquutus,visus est gratissimus,ac deinde numquã ab eo discedebat,quo & consiliario vtebatur & ministro & adiutore ad oẽ munus obeundũ,quẽ paulatim honoribus ornãs ita auxit,& ꝓuexit,vt in regia primas partes obtineret.hic vir versutus & ingeniosus ac varius,& regni semper appetens,tentauit quoscũq; nouerat infestos Imperatori,& arcanũ patefecit,& horũ qui libẽter insidiarũ verba admitterẽt,eos blãde ac mãsuete excipere,ac iureiurando delato securos reddere,ꝗ verò ne audire quidẽ sustinebant, eos approbare se & admirari ob beneuolentiã erga Impera-

torem

torem simulate, ac dicere, quæ dicta forent, tentandi causa dicta, & pro ipsis se Imperatorem allocuturum iurare. ad extremum multis corruptis, deprehensisque quas moliebatur insidijs, alij omnes coniurati, quęstione habita, supplicijs affecti sunt, & spoliati bonis in exiliũ missi. Romanus aũt nihil mali passus est. quum enim parum eum auersaretur Imperator, rursus concessa venia pristinũ statum obtinuit. Sultanus autem fratri succensens vt diximus Abramio, eius semper vitæ insidias de eo interficiendo cogitabat; qua re cognita ille ad Cutlumus patruelem suum confugit, quo cum aduersus Sultanum bellum suscipit: qui ad locum nomine Pasar cum illis congressus, eos fundit, & Abramium comprehensum interficit. Cutlumus autem qui euaserat, cum sex millibus & Melech Abramij filio, ad Imperatorem legatos mittit, supplicans vt in societatem & amicitiam Romanorum admitteretur. quumque ad Persameniã se recepisset, & ad oppidum nomine Carse, legationis responsum expectabat. Interea expugnato Carse, præter arcem, vrbem ceperat. Sed Sultanus à tergo hunc insequens cum suis copijs in Iberiam venit: quo cognito Cutlumus ad Saba & felicem Arabiam fugit; Sultanus verò in Iberia omnia in quæcumque inciderat loca, prædari, atque incendere, quare celerrime Imperator accersitum Michaelem Acoluthum ab occidente in Iberiam mittit, qui eo profectus, coactis Francis & Barangis in Chaldia & Iberia dissipatis, pro viribus Sultani excursiones prohibere festinabat; verùm ille eius celeri aduentu cognito, intelligens eum coacto exercitu studere secum prælio decertare, ac reputans, quod verisimile erat, vtrumque sibi ignominiæ fore, si vinceretur, seruum se Imperatori futurum, si vinceret autem, non mediocre dedecus relaturum cum omni exercitu profectus ad Tabrezium se recepit. Tunc etiam Michaelas Stephani filius, & Triballorum & Seruorum post patrem princeps, cum Imperatore percusso fœdere in societatem & amicitiam Romanorum ascribitur, hoc honore decoratus, vt Protospatharius esset. missum est item ex Ægypto ab eius principe animal Elephas, & Camelopardalis. cupiens interea Imperator Pazzinacas e medio tollere; vndecumque coactis & ab Oriente & ab Occidente copijs, ijsq; Michaeli Acolutho traditis, iusso etiam Syncello Basilio Bulgaricas legiones adducere; ambos aduersus Pazzinacas mittit. quo illi cognito vallum constructum ad magnum Perstlabam, alta fossa; & aggere munierunt. quumque Romani illuc venissent, intra vallum conclusi obsidebantur. Romani verò; quando frustra tempus terebatur, neq; quidquam perficere poterant, qđ operæ precium esset, & rerum quæ ad victum necessariæ sunt, inopia premebãtur, quidnã facto opus esset consultarunt: quumq; oĩbus redeundũ visum esset, intẽpesta nocte indicto silentio apertis castrorũ portis recedebant. Hoc minime latuit Tyrach, qui intelligẽs eos velle fugere, quãplurimũ è vallo eductũ exercitũ ad viarũ aditus mittit, qua Romani trãsituri forẽt, ipse egressos statim ĩuadit; Romaniq; horribiliter profligant, alij.n. ab insequẽtibus cõprehensi cędebant,

 alij

alij ab ijs, qui locorũ angustias occuparát, cóclúsi, interimebantur. multi igitur occidere, in quibus ipse quoq; Syncellus. reliqui cum Michaele in Adrianopolim se se incolumes recipiunt. Igitur Imperator ob acceptá cladé grauissimo affectus dolore, & eos qui cladi superfuerant, recipiebat, & exercitũ conscribens, mercenarios etiã coegit, ac prorsus iniucundã sibi vitam existimabat, nisi funditus Pazzinacarum gentem deleret. Verùm illi per transfugam de hac re docti, legatos ad Imperatorem de pace mittunt, qui accepta legatione, cum ipsis triginta annorum percutit fœdus. Monasterium autem ædificans Imperator ad ea loca, quæ Mangana dicuntur, magno martyri sancto Georgio dicatum, & publicam pecuniam in ædificijs prodige consumens, modo construens, modo destruens, in magnam redactus est inopiam, adeo, vt ob hanc ipsam caussam, omnem mercaturam excogitarit, & absurdas ac commentitias inuenerit exactiones: publicis enim delectis, curatoribus impijs, & nefarijs viris, per eos ex iniustis quæstibus pecunias cogebat, Ibericum quoque exercitũ circiter quinquaginta millia numero dissoluit, per Leonem Serblium, & pro militibus tributa multa ex illis locis cogebat, & alias excogitauit exactiones improbas, quas enumerare turpe est. quod autem dictu est necessarium, id minime prætereo, ab eo Imperatore eiusq; lasciuia & incontinentia Romanorum res corrumpi cœpisse, & ex eo tempore paullatim hucusque retro fluentes, & in peius labentes, ad omnem imbecillitatem impotentiamq;. prorsus redactas: liberalitatem enim re vera persequens, ad extremam lasciuiam deuenit. neque tamen laudabilium actionum omnino expers fuit: nam quædam eius opera memoria digna referuntur. nam & monasterium, quod diximus, & in ipso constructa hospitia ad alẽdos senes & hospites ac mendicos, laude digna sunt, & quod præstitit erga magnũ Dei templum, non est debita laude fraudandum; siquidem vsq; ad illius tempestatem, insignibus tantum diebus festis in ipso, itemque Sabbatis & Dominicis diebus incruentum Deo sacrificium peragebatur. reliquis vero diebus nequaquam. id autem nulla alia de causa fiebat, nisi ob redditiuum inopiam, quos ille opipare constituens, & abunde, vt quotidie sacra celebrarentur auctor fuit, idq; etiam nunc obseruatur, & sacro huic cultui vasa dedicata in hoc templo posuit, ex auro & pretiosis margaritis, lapillisq; confecta, reliqua magnitudine, pulchritudine, & pretio longe superantia, reliquisq; alijs muneribus ipsum haud paucis illustrauit, & illius res gestæ huiusmodi fuere. Inuasit item pestis vrbem regiam septima & octaua Indictione grassata, ita vt non possent viui, mortuorum efferre cadauera, & messis tempore indictione septima decidit maxima grando, qua non cætera tantum animantia, sed homines quoque complures interierunt. Imperator autem consueto podagrę morbo laborans decumbebat, in manganorum, quod ipse construxerat monasterio. vbi verò alia quoque superuenit ægritudo, iamq; mors appropinquabat, qui primas partes in regia obtinebant, Ioannes Logotheta, quem Imperator repulso

Nota.

so Lichude Imperij adiutorem habebat, protonotarius Dromi Constantinus Basilius Caniclæi præfectus, & alij alijs de causis ipsi familiares ac domestici cõsultabant, quemnam in regio throno collocarent. visus est igitur omnibus ad hoc idoneus Nicephorus princeps, statimq; celer nuntius in Bulgariam, eum inde secum adducturus mittitur. ibi enim ipse eo tempore forte Bulgarorum erat adeptus Imperium. verùm re cognita Reginæ Theodoræ ministri, nam Zoe iam antea diem suum obierat, Nicetas Xylinites Theodorus & Manuel, in Dromone impositam ipsam ad magni palatij regiam perducunt, & reginam declarant, & Imperator in Manganis vita functus, vulgare consequutus est sepulcrum. Reginæ verò ministri misere, qui comprehenderent principem Thessalonicam, quem inde abductum ad Thracensium in monasterio Curzenæ relegant.

Theodora Porphyrogenneta.

ACcepto paterno Imperio Theodora, statim punit quicumque principis imperio studuerant, eosque publicatis bonis in exilium mittit, & maximos magistratus Eunuchis suis committit, Domestico scholarum Orientis Theodoro creato: quem in Orientem mittit ad coercendas Turcorũ excursiones, Magistro Isaacio Comneno eo munere abdicato, vt esset Stratopedarches, & forte monomachus omnes Macedonicas copias traiecerat, in Orientem, quę omnes suos duces Macedonas habebant, quorum vnus erat Bryennius (erat enim inter Turcos diuulgata fama, fato decretum esse, vt ab huiuscemodi copijs Turcorum natio euerteretur; cuiusmodi habens Alexander Macedo Persas subegit) & Logothetam creauit Dromi Nicetam, & Biglæ Drungarium Manuelẽ, & propter multarum rerum peritiam sibi asciuit ad Rempublicam administrãdam socium Leonem Syncellum, cognomento Strabospondelum, qui olim Imperatori Michaeli inseruierat; quinetiam Leone Bulgarorum episcopo vita functo, in eius locum creauit Theodulum monachum ab Iconio Vrbe tetrapoli profectum, sed monasterij magni martyris sancti Mocij tunc forte Antistitem, externæ sapientiæ prorsus expertem, sed Diuinæ peritissimum, sed ob ipsam donis ac virtutibus ornatissimum. & ciuitatis res in hoc erant statu. Byrennius verò percepta Imperatoris morte, cum Macedonibus profectus, ad Chrysopolim se recipit, quem Regina, quod iniussu suo recesserat, detentum, bonisq; spoliatum, in exilium mittit, & exercitum redire iubet. Totam igitur nonam indictionem anni.6564, quum vixisset Regina, & ad finem eiusdem mẽsis, eadem indictione in intestinorum morbum incidisset, vita functa est, cuius Eunuchi cum Leone Syncello ad regium thronum perducunt illa adhuc extremo morbo laborante, Michaelem Patricium militarem virum, è Byzantio profectum,

fectum, sed simplicem & minime varium, quique soli militari rei à pueritia vacauerat, nihilque præterea callebat, & iam virili ætate transacta, ad senectutẽ peruenerat. cui otium conducere Archilocus poeta pronuntiauit. hoc autem fecere, vt specie tantum ac nomine ipse obtineret imperium, ipsi verò pro libidine Rempublicam administrarẽt, omniumq; rerum domini essent, quum ille quoque prius iurasset nihil se non de illorum sententia & voluntate facturum: Declarato autem Michaele Imperatore trigesima prima die eiusdem mensis indictione nona, Theodosius Præses patris fratris Imperatoris Constantini monachi filius, quum audisset Imperatorem declaratum; rem grauiter ferens, neque capto consilio, neque qualem esset aleam iacturus, coactis consanguineis & seruis & alijs suis ministris, multis item vicinis, & familiaribus, qui erant, vt ipse, leuissimæ mentis, crepusculo noctis, domo profectus (sita hæc est ad locum Leomacellium nomine) per plateam procedebat ad palatium, succensens, & ęgre ferens, & iniquitatem, quasi extrema affectus iniuria, erga omnes sibi obuiam factos exclamans, & Imperium reposcens, quasi hereditariam quamdam possessionem sibi conueniens, vt pote, qui consanguinitate alijs Imperatori mortuo propinquior esset; vbi ad Prætorium accessit, effractis carceris ianuis eos educit, qui in vinculis detinebantur in spem adductus eorum opera magnum se aliquod facinus ac generosum patraturum. hoc idem etiam in ęrea fecit, verum cognita seditione ab ijs qui in regia morabantur, Eunuchis: cito milites in palatij custodia dispositi Romani & Barãgi (sunt autem Barangi Celtica natio) mercede Romanis inseruientes, instruuntur. statim itẽ qui regijs triremibus inseruiebant, cogebantur, & idonea coacta manus est, quæ aduersus Theodosium mitteretur. ille hoc audito de via quæ ad palatium ferebat, deflectens, ad Dei magnum templum reuertitur. sperabat enim se in ipsum ingressum, à Patriarcha & Clero exceptum, & populo plurimo coacto Imperatorem declaratum iri: Verum omnia hæc ipsi potius contra euenere. nam & Patriarcha, & templi clerus sibi accidenti ianuas occludunt, & qui consueuere huiusmodi rebus gaudentes accurrere, nusquam erant, quique eum illuc vsque sequuti fuerant, percipientes exercitum contra se missum iri, paullatim defluentes dissipati sunt: ac deinde ab omnibus desertus, supplex miserabilis cum filio ad templum sedet, quem statim quidam missi è templo educunt, & in Pergamum relegant. Hoc idem erga quosdam illustriores, qui cum ipso consenserãt, est factum: ac deinde Michael sine vlla controuersia declaratus est Imperator, qui quum Imperij habenas suscepisset, omnes è senatu delectos ad altiores gradus perduxit, & populum pollicitationibus sibi conciliare bonorum multorum studebat, quumque vt admodum senex memoria multa antiqua retineret, aggressus est etiam plures antiquos mores, nihil ad Imperij aut Reipublicæ vtilitatem conferens, restituere: nam & strategium locum, ita appellatum, expurgari ac verri iussit, quod cauillo illudentes ciues aiebant, vt proprium talum,

lum,quem illic ludens amiserat,inquireret. puluerem expurgare, ac ciuium ca pita tegi,non litteris vt nunc,sed magnis litteris cōscriptis velis, & bysso & pur pura contextis, & publicos curatores non senatorij ordinis creabat. sed quosdam ex ijs, qui singulis Archiuijs scribæ fuerant educati. & alia huiuscemodi multa constituebat, quæ singula si recensere velim, fastidium pariam auditoribus, & ita simpliciter & inscite Imperium moderari,ac regere, perseuerauit. Vbi verò tempus aduenit, quo Imperatores senatoribus dona liberaliter impertiri cōsueuere,die videlicet Sancto Paschę,& omnes ingressi sunt duces exercitus genere & virtute Illustres.hi autem erant,magister Isaacius Comnenus,& Magister Catacalon Combustus. Dux Antiochię cui,magistratu abdicato, successit Michael Imperatoris patruelis, quem simulatq; declaratus fuit Vranum nominatum,vt qui ad antiquum Vranum genus referret, & eo honore decoratum,vt esset magister Antiochiæ, quemadmodum ille; successorem Combusto mittit,& Michael Bestarcha Burzes, & Constantinus & Ioannes à Duca nationum Orientis originem ducentes,& reliqui delecti principes,concurrerunt autem omnes vt & nouum Imperatorem viderent, & ab ipso munera cōsequerentur,erat enim inter omnes diuulgata eius voluntas & magnificentia ac liberalitas in dandis beneficijs. quumque ad colloquium veniret Imperator cum Comneno & Combusto,ipsosq; laudans strenuos Duces;& optimos appellasset,sed præcipue Combustum, vt qui non à maioribus, neque ab alicuius studio,sed à suis rebus fortiter gestis,ad eum dignitatis, quem adeptus erat gradū perductus esset; idemq; erga alios quoque nobiles fecisset; neque voluisset alicuius obtemperare voluntati, neque item annuisset vt Comnenus & Combustus ad eam dignitatem peruenirent, vt præsides essent,immo quum omnium preces repudiasset,& irritas fecisset,omnes contra se irritauit, & ita erga Orientis duces ille affectus fuit. Bryennium verò ab exilio reuocatum tradito ei Cappadocum Imperio, ducem cum summa potestate legionum Macedonicarum declarat,& aduersus Turcos mittit. Quidā enim Turcus, cognomine Samuch, haud obscuro loco natus, sed in rebus bellicis fortis ac strenuus, qui cum Sultano simul in militiam profectus,quando ille iterum in Romanos inuaserat,eo in Perside reuerso, ipse cum tribus militum milibus ibidem morabatur, & in campis, ac patentibus magnæ Armeniæ locis subitis excursionibus Romanorum loca vexare atque prædari; Verum ne hunc quidem sibi conciliare potuit Imperator, quippe cum esset ad placandos, & conciliandos homines contumelia affectos, & indignationem animi cælantes, ineptissimus: nam quum Bryennius pecunias sibi ablatas à Theodora Regina,reddi frequenter supplicaret,minime consensit,immo prolixe orantem & pro hac re supplicantem,illud vulgare ac tritum locuta tantum, ostendens opera, reposce mercedem, dimisit; & ita despectus Bryennius grauia secum in animo volutans, & vlciscendi tempus quærens abijt, æque item se gessit erga Erbebium virum Phrancapulum,

lum, qui cum Maniace in Siciliam duxerat exercitum, & magna erexerat trophæa, & ab eo tempore hactenus beneuolum se Romanis præbuerat, adhortantem siquidem, ac supplicantem, vt sibi magistri honor deferretur. non modo indignum colloquio censuit, immo cum multo ludibrio, atque irrisione dimisit, & ita erat ineptus, & difficiles aditus ad colloquia præbebat, Erbebius autem, vt pote barbarus, & iracundiæ impotens, haud æquo animo passus contumeliam, ignorans etiam meditatas à Romanis insidias, non potuit sustinere, sed festinans eum vlcisci à quo fuerat affectus contumelia, impetrata domum ineundi venia, dimissus, salutato Imperatore statim abijt, & quum in Orienté transisset, contulit se suam domum in Armeniacis, ac re quibusdam cum Francis communicata, qui tunc ibi forte hyemabant, corruptisq; ex ijs trecentis viris, cum ipsis inde profectus, in Mediam, & cum Samuch ibi commorante communitet aduersus Romanos bellum gerit. & aliquandiu firma fuit stabilisq; cócordia. Verùm quum offensio quædam inter Turcos & Francos incidisset, & idcirco mutuo sibi illæ gentes insidiarentur. Samuch se pactis stare simulabat; Erbebius autem semper in suspicione versari, repentinumq; impetum expectare, & Francos admonere ne segniter sed armis instructi se somno darent, hoc autem clam facere, ne Samuch vlla posset ratione persentiscere; quod ille ratus id clam fore, consilium aperit, & quadam die armatis & instructis, omnibus, quos habebat Turcis, prandentes Francos inuadit, illi verò secundum Ducis præceptum equos frenatos habentes, vt sensere Turcorum aduentum, eos conscendunt, & celeriter vecti Turcis aduentantibus occurrunt, & fortis pugna committitur, ac Turci quum parumper sustinuissent, funduntur, & maxima pars occidit, reliqui ad Chleas pedites, & inermes se receperunt, incolumes. Erbebiús à persequendis Turcis reuersus cum Francis, ijs consulebat vt in castris morarentur. Sed instabant Franci ipsi cogétes in vrbem Chleas ingredi, quod societatem haberent & fœdus iureiurando sancitum cum illius principe, vt benignitatem aliquam & balnea consequerentur, & cruorem ex prælio contractum abluerent; at ille multum hortari ac supplicare, vt ab hac cogitatione & mente desisterent, & alterius fidei hominum, quibus id esse veræ pietatis munus persuasum esset, si multorum Christianorum interitus forenr auctores. Verùm vbi nemo sibi obtemperauit, immo omnes vno consensu ingrediendum censuere. profectus etiam ipse vna ingreditur, multum prius Deum precatus & obtestatus, ac præcipiens, vt semper in manibus prompta haberent arma. Ingressi Igitur Franci neglecto Ducis imperio, se balneis, & compotationibus, & conuiuijs dedidere. Ameras autem Aponasar, cum Samuch, & Saracenis, qui in vrbe erant, capto consilio, præcepit hospitibus, vt signo dato hospites suos detinerent, ac vincirent, vel si id fieri minus posse videretur, occiderát; & interim quiescebat. vbi verò Franci satis delitijs & genio indulserát, somno deditos dato signo inuadit, & ex ipsis alij cæsi, alij detenti sunt, quidam è muro

se proijcientes fuga sibi salutem quæsiuere. captus est ipse quoque Erbebius, & vinctus in custodia seruabatur. Ameras autem his rebus perfectis ad Imperatorem legatos mittit, tamquam amicus, qui eius rebus insidientes interfecisset, & eorum Ducem vinctum detineret, & res Francopoli hunc exitum habuere. Orientis autem Duces ab Imperatore, vt supra diximus, dimissi, iterum sibi experiendum statuerunt, & ad Protosyncellum Leonem Strabospondelum accedentes, qui tunc Rempub. administrabant, eum sibi ad Imperatorem internuntium delegerunt, supplicabantq; ne præ alijs despecti ignominiose abijcerentur, & cum alia iusta proponebant, tum verò ad extremum illud adiecere, indignum esse ciues illos, qui numquã ad propugnandũ operam suã nauassent, haud expertes esse regiorum munerum & honorum, se verò q̃ à pueritia propugnantes, vt isti tuto dormirent, despici, & Imperatoris liberalitate defraudari: verũ ipse austerus, ac difficilis non modo non benigne excepit, adhibitas preces, verũ etiam supplices cum contumelijs dimisit, haud mediocriter aspernatus, & in singulos probra conijciens. Ipsi autem iam iterũ contumeliose tractati, omni abiecta spe, irasci, & grauiter ferre, atq; animo cruciari, & initio, vt cuiq; forte cõtigerat, in colloquijs submurmurare, & Imperatori maledicere, & singulos hortari, ne æquo animo illatã sibi contumeliam ferrent, verum ad iustam vltionem concitati exurgerent. Deinde verò in magno templo in vnũ coacti, datoq; & accepto iureiurando non quiescendum, neq; sustinendum, sed vlciscendos contumeliosos; vinculis, vt aiunt, adamantinis, insidiarũ consiliũ cõfirmarunt, & Cõbusto visus est ẽt Bryennius coniuratus asciscendus, qui præfectus multo exercitui Macedonicarũ legionũ, magna pars eẽt incepti futurus. vbi verò ẽt ipse hoc ad se perlato conatu, celeriter obtẽperauit, deinceps cogitabant procedente sibi è sententia consilio de Imperatore declarando, & oĩbus coniuratis, sine vlla controuersia, visus est, vt senectute, & virtute & rerum peritia alijs præstans Cõbustus ad hoc munus idoneus; qui à se pondus hoc excutere festinans, breui oratione longas disceptationes dissoluit, nã subito cõsurgẽs, Imperatorẽ pronuntiauit magistrũ Isaacium Comnenũ, atq; idem faciendi reliquis auctor fuit. ita igitur inter se obstricti, consilio pro viribus cõfirmato, dicta Imperatori salute reuersi sunt, prout ipsis visum erat, domũ quisq; suam: & nuper Bryennius suis rebus vt Imperatori placuerat, constitutis, ad Orientem se confert, secum ducto Ioanne Opsara patricio ab Imperatore misso cum auri vi, ad persoluendum militibus commeatũ: quumq; peruenisset ad quemdam locum planum & apertum in regione Orientis, Cappadocibus munera distribuit, augensq; dona, ac iubens plura ijs tribui, quam quæ constituta fuerant, habuit sibi aduersarium Opsora, non obtemperantem, quum diceret non audere se iniussu Imperatoris ad militum stipendia quicquam addere. Sed quum Bryennius illum quiescere & imperata silentio facere præcepisset, & Opsara repugnaret audacter, incensus ille ira è sede exurgit, pugnosque

ipsi infligit, ad extremum arreptis illius capillis & barba, in terram deijcit, vinculisq; impositis in suo tabernaculo custodiebat, ipse Imperatoris aurum, vt voluit, distribuit cum principibus. Tunc forte prope ducebat exercitum Patricius Lycanthes Pisidarum & Lycaonum, qui cognitis ijs, quæ Opsaræ acciderant, & Tyrannidis, vt credibile erat, affectationem suspicatus, neque enim de consilijs principum Orientis edoctus fuerat, instructis duabus Orientis legionibus in Bryennij tabernaculum inuadit, Imperatorem Michaelem celebrans, ipsumq; vinctum detinet liberato a vinculis Opsara, ipsiq; Bryennio tradito compedibus vincto, vt sese habebat, pro libidine vti iubet, at ille compedibus absolutus, & faciendi quicquid liberet compos; Bryennio oculos effodit, & ad Imperatorem vinctum mittit, indicata ei, quam ausus fuerat, rebellione; ipse ibi permansit vt reliquo exercitui stipendia diuisurus: & Bryennius tales persoluit suæ temeritatis & arrogantiæ, ne dicam dementiæ, pœnas. qui autem in regione Orientis habitabant principes, præses Romanus Sclerus, qui ne ipse quidem coniurationis expers erat, Burzes, Botaniates Basilij Argyri filij; & reliqua turba interim quiescebant, aliunde rebellionis initium expectantes; sed vbi audierunt, quæ Bryennio accidissent, & in quas se ipsum stolide calamitates coniecisset, sapienter reputantes, si examinaretur, fore vt coniurationem indicaret, neque ad optatum exitum coniurati ipsi rem perducerent: profecti omnes in Paphlagoniam ad Castamona se recipiunt; domus hæc erat magistri Isaacij Comneni. quem quum deprehendissent adhuc quiescentem, vel inuitum excitant, ducuntque in quemdam planum ac satis latum locum, Gunaria nomine; ibique coactis finitimis militibus, & quicumque audito motu vltro accesserunt, cum omnibus ipsis illum Romanorum Imperatorem declarant, octaua mensis Iunij die, indictione decima. declaratus autem Imperator, positis atque communitis castris ibi commorabatur expectans vt reliqui quoque coniurationis participes cogerētur. sed vt diutius ibi permanerent, neque aliquo proficisceretur, Combusti cunctatio effecit. nam ipsi exploranti, & caussam cessationis inquirenti nuncius quidā ab Oriente renūciauit, illum pœnituisse iurisiurandi, & mutato consilio, Imperatoris partes sequi, atq; adeo exercitum cogere, quo repugnantibus resistat; quod quidem nunciū in sollicitudinem ac mentis perturbationem haud mediocrem eos, qui cum Comneno erant, cōiecit; quod à tergo talem essent hostē habituri, & idcirco in vallo permanebant, rei veritatē percipere cupientes. & illi ita se habebant. Combustus aūt eādem mentē & beneuolentiā coniuratis præstabat, sed se ipsum cōtinebat, taliq; de causa cūctabatur. Quum ex vrbe regia egressus domū rediret, in Nicomedia Imperatoris tabellario obuiam factus per ipsum Dromi Logothetæ, Nicetæ Xylinitæ, simplicib. ac militaribus verbis hæc indicat; nosti ò frater vt tuus dn̄s & Imperator flocci faciēs Cōnenū, meq; & preces nostras aspernatus, inanes domum neque sine ignominia dimisit. Sed scias nos abire, verum tecum,

tecum, si noster non placet discessus, vel inuitos redituros, quod vt facilius fiat, vos misso exercitu præstate: hæc quum Tabellario dixisset, prosequutus est iter, & vbi domum peruenit, atque Comnenus quiescebat, veluti rei minime particeps, in magnum incidit metum, & maxime perturbabatur, quod uereretur ne Comnenus, & alij coniurati mutata sententia, silentio tegere vellent insidias, & ipse solus rebellionis pœnas persolueret, vt qui se iam indicasset, & considerabat, ac meditabatur, quomodo & qua ratione sibi securitatem compararet. neque enim copias parauerat ante, neque quas habebat, idoneæ erant ad resistendum Imperatori Romanorum, & quod magis ipsum angebat, non communicauerat cum exercitu ibi commorante rem ipsam, neque satis exploratum habebat, an admitteretur, & idcirco segnis esse, & cunctari videbatur ijs, qui non recte res illius coniectura perciperent. Eo enim tempore duæ Francorum legiones, vna Rhoxolanorum illis in locis hyemabant, de quibus magis sollicitus, metuens ne si persentiscerent, ab illis comprehensus mitteretur Imperatori. Hæc omnia veritus ille se ipsum continebat, quoad sibi securitatem pararet. iamque prouinciam aggressurus, suis domesticis & cognatis prius indicato consilio, quum iam circiter mille homines contraxisset, deinceps reliquos haud satis firmos tentare cœpit, quadam ratione illustriores illius loci ciues alliciens, deinde paullatim clariores quoque milites tentans, & vbi hoc assequutus est, vt sibi illustriores conciliaret, deinde cœpit etiam reliquam multitudinem sollicitare, & fictis Imperatoris litteris quibus ille sibi præcipiebat, vt cum ternis sociorum copijs, & binis Coloneatarum & Chaldæorum aduersus Samuch proficisceretur, & hæ quinq; ad planitiem Nicopolis cogerentur: ita quotidie tentabat diluculo ad numium adequitans, & procul ab alijs recedens primum ad se ducem vocabat, & consilium aperiebat, ex duobus alterum necessario faciendum, vt vel dictis consentiret, vel capite priuaretur. deinde legionum vnã, & mox aliam accersire, atq; idem facere, quo ad omnes vel inuitos iureiurando obstrinxit, ac primum duas Romanas legiones adduxit, deinde domesticos, & qui ex alijs nationibus aderant, facile deterrẽs, & iureiurando deuinciens. Quumq; iam à metu vacuus esset, Sebastenos, ac Melitenos, & Tephricenses, & reliquos Armeniorũ principes coactos secũ ducens, iter facere aggressus est, misso prius ad Cõnenum nũcio, sua se recte cõposuisse, iamq; cũ validis copijs aduentare. His auditis Cõnenus lætitia & audacia cõpletus, q̃ q;, hactenus minime audax fuerat, ac timidus ex eo tpe audacior effectus maiore fiducia, illius expectabat aduentũ. Ille aũt Armeniorũ quoq; sibi adiungens legionem tametsi inuitam, & regionis principes alios voluntate, alios inuitos contento itinere profectus cum Comneno coniungitur. tunc igitur in tuto res suas positas arbitratus, vxorem Catherinam filiam Bladisthlabi Bulgarorum regis, & quas habebat diuitias, quum Ioanni fratri tradidisset, ad oppidum Pemolissam mittit, est autem Pemolissa petra ad murum Halys

fluminis sita,ipse cum omni exercitu profectus,quum Sangarium flumen pertransisset; lento gradu, ac pedetentim ad Nicæam abijt celebratus & laudibus elatus:decreuerat enim eam in suam potestatem redactam vt portam habere ad omnes aduersos fortunæ casus, & ita vlterius progredi. dabat item tempus recedendi militibus ac ducibus, quicumque Imperatori fidem seruarent.etenim ij percepta eius ad Nicæam profectione,singuli abibant,veluti vxori ac liberis, & alijs maxime necessarijs metuentes. Duces verò ad Imperatorem profecti, ei Comneni nuntiarunt aduentum: erant hi Lycanthes legionum Orientis præfectus, Theophanes Maniaces, & Bryemius Iber, phalangis Charsianitarum Dux & alij multi,non admodum clari.Iam verò Imperator, quum rebellionẽ, & omnem Orientis Romanum exercitum, exceptis paucis, contra se motum cognouisset, legatos de pace haud mittendos censuit tunc incipiente defectione & rerum motu; sed se ipsum comparabat, & ad resistendum prælio pro viribus sese instruebat, accersitis enim omnibus Occidentis copijs, & præfectis ipsis ex Macedonibus & ex genere illustri, atque principibus probatis viris, & muneribus ac largitione pecuniarum copiose prosequutus, tum duces, tum milites, idemq; faciens erga eas Orientis legiones, quas secum minime duxerat Comnenus,idest milites Orientis,& Charisianitas,& ducem cum summo Imperio creans Domesticum Orientis Theodorum, Reginæ Theodoræ Eunuchum,tradito ipsi & collega,& consiliario qui tunc ibi aderat, vt pote viro multis certaminibus probatissimo fratre vxoris Comneni, magistro Aarone,& Duca Bulgaro; mittit ad resistendum in acie Comneno. Ambo igitur hi cum copijs,quas diximus,per eam profecti, quæ è regione portus Chrysopolis est,Nicomediam se recepere: quo quum peruenissent,miserunt,qui Sangarij fluminis pontem demolirentur, ne facilis esset Comneno in ipsos irruptio, & impetus repentinus:verum per circuitum minime latere, atque inde discedẽtes,in montem,Sophona nomine, conscenderunt: ibique positis, & communitis castris,quæ ad bellum vsui forent, parabant: Et Comnenus missis in omnes partes speculatoribus, atque exploratoribus, nequid eorum, quæ fierent, ignoraret; vbi didicit Sophonis cacumina, ab ijs, qui cum domestico erant, iam detineri; ipse quoque adhibita celeritate profectus ad Nicæam contendit; cuius repente potitus,repositis in ipsa, quas habebat pecunijs, & superuacuis impedimentis: castra locat,ac munit ad aquilonalem vrbis Nicææ partem, fere stadiorum duodecim interuallo; ibique moratur: Egressi igitur ab vtrisque castris & Comneni,& aduersæ partis,milites,& inter se commisti, vt pote contribules,& cognati,& amici sese mutuo hortabantur,illi quidem vt Imperatoris partes sequuti Comnenum relinquerent,Tyrannum ac rebellem, & ad ipsum Imperatorem accedentes,ne ob vnius viri cupiditatem, & libidinem, eo discriminis venirent,vt paulo post non solum prælij casum,& exilium subirẽt, sed etiam dulcissimum oculorum lumen periclitarentur amittere: hi autem vicissim

cissim illis suadebant vt Imperatorem relinquerent, qui nomen tantum Imperatoris haberet, reliquis in rebus vir esset debilis, & delirus ob senium, atque sinister & inutilis, cuique imperarent Eunuchi, & ad Comnenum virum manu strenuum ac splendidum, & ob res ante fortiter gestas, clarissimum, confluerēt; ad quem omnis Romanorum potentia, perinde atque lineæ circuli ad quoddam punctum æquali & immutabili voluntate inclinassent. verum hæc dicentes haud quaquam alij alios persuadebant, idque de industria fiebat, vtriusque enim exercitus duces, quosdam idoneos mittebant. qui cum militibus aduersę partis colloquentes, adducere pro viribus studerent: vbi verò aliquandiu tentarunt, & nemo dictis mouebatur Comnenus iussit & ligna & pabula admodum prudenter & caute colligi, & ne procul à castris milites abscederent, tunc ij qui cum Domestico erant, sed multo magis Macedones formidinem atque timiditatem opinati, quod ille se subduceret, prœlio decertandum censebant. quibus etiam alij, vel inuiti obsequuti, castra locant ad locum nomine Petroem, non admodum procul ab aduersariorum castris, sed fore stadiorum quindecim interuallo. quumq; ita sibi vtrinq; copię appropinquassent, & cogerēt Duces sibi concedere vt exirent, neque impedirentur; educit suas Comnenas phalanges, & in acie consistit, iusso sinistro cornui præesse Combusto: dextro Romano Sclero; ipse in media acie se statuit. adducitur etiam Domesticus cum Aarone, vt idem faciat, qui suum eductum exercitum hostibus aduersum constituit; Dextro igitur cornui præfectus erat Basilius Tarontes, qui tunc Occidentis exercitus Dux erat. & omnium Macedonum præstantissimus, quippe qui & genere & prudentia, & rerum peritia antecelleret; Sinistrum verò cornu commissum fuerat Magistro duci Aaroni Bulgaro, cuius Imperio duces parebant, Lycanthes, Pnyemius, & Randulphus Patricius Francus, hoc modo vtrinque instructa acie, ad quemdam locum ab indigenis plutonem appellatum, vt datum est belli signum, & inter se copiæ manus conseruere. fundit Aaron dextram partem, & vsque ad ipsum vallum persequitur, viuo capto Romano Sclero. & fortasse integram adeptus esset victoriā, nisi admodum timidus effectus à diripiendis castris si se continuisset, quippe quum iam Comnenus fuga se Nicæam recipere cogitaret. Combustus autem quum sibi oppositos fudisset, accurate persequi non destitit, sed vsque ad castra accedens, ea perrumpit, & ingressus direpta tabernacula, & gladio cæsa, in terram proijcit. quod conspectū ab ijs, qui procul aberant, erant enim castra in edito loco posita, fiduciam iniecit ijs qui cū Comneno erant, & metum Aaronis militibus: nam direpta castra conspicati, alij clamorem sustulere, alij in fugam versi sunt; multi in exercitu Imperatoris mortem occubuere, sed præcipue Macedones, neque solum milites, verum etiam Duces multi Maurocatacalon Pnyemius. Carzamuntes & alij haud pauci, & multo plures interfecti, capti sunt in hoc prœlio, quia ex ijs Imperatoris militibus, qui fusi fuerant: Randulphus Francus inter fugientes

ac per-

ac persequentes progressus, petebat congressum cum aliquo illustri viro, & vbi didicit Nicephorum Botoniatem relictis alijs procedere, ad illum procul exclamans se recipiebat, manere iubens, seque ipsum nomine declarans & causam qua eum prouocaret; quo cognito Botoniates, cursum sistit, & cum Randulpho, qui appropinquarat, congreditur, & ille gladio Randulphi scutum percutit, ac bifariam secat, ipsumq; Francus in galea percutit, sed lapsus gladius nihil eum læsit: Et idcirco alij concursu ad Botoniatem facto hominem viuum capiunt, captum ad Comnenum abducunt. ceciderat ex Comneni quoq; exercitu, dux vnus, Leo Antiochus, & milites quidam. accepta autem clade, quum ij qui ex prælio superfuerant, ad Imperatorem cum Domestico & Aarone incolumes peruenissent, ipse iam in reliquum omnem rerum spem abiecerat, iamq; existimabatur relictis omnibus fuga sibi salutem quæsiturus. verum qui cum eo erant non permiserunt id facere, immo permanere hortabantur, ac strenue, si opus sit, pro Impetio mortem occumbere. iterum igitur coacto exercitu ad alterum prælium accingi molestum & inutile videbatur, sed superiorem se futurum opinabatur, si ciuium sibi conciliaret beneuolentiam, quare ipsos benigne alloquens, donis atque largitione prosequebatur. Comnenus autem profligato ac dissipato aduersariorum exercitu, è Nicæa tertia die Nicomediã profectus est, vbi ei præsto fuere Imperatoris legati, præses Constantinus Lichudes, præses Theodorus Alopus, Constantinus philosophorum princeps Psellus, nã ij tres viri sapientia, & eloquentia hominibus illius tempestatis præstare videbantur, & sine vlla controuersia Psellus, & idcirco delecti sunt, qui legationem obirent, eorumq; eloquentia & gratia se magna perfecturum sperabat Imperator. pollicebantur autem legati ipsi si arma deponeret Comnenus, ab Imperatore filium adoptatum ipsum Cæsarem declaratum iri, atque omnibus, qui eum sequuti essent, obliuionem malorum, & delictorum veniam: sed vbi ipsorum orationi nemo consensit, ad Imperatorem reuersi iterum legati deliguntur. talis autem erat legatio, ipsum ab Imperatore filium adoptatum, omnibusq; militibus confirmatos honores à Comneno promissos Imperatoris litteris. nuntiataq; Imperatoris pollicitatione, ipse Comnenus & omnes eius principes consensere, petebantq; vt aurei diplomatis scriptura pollicitationes fierent. solus autem Combustus nulli rei consensit, immo instabat, vt senex relicto Imperio secederet, indignum ac nefas asserens rursus permittere, vt is Imperator esset Romanorum, qui iam maxime horribili iureiurando Imperio abdicatus esset, id enim Diuinam iram concitare asserebat, ob periurium, neque alioqui sibi vtile fore, si arma deponant. si quidem & ipse adoptatus veneno confectus cito periturus esset, vt vnusquisque eorum, qui eius essent partes sequuti, luminibus priuandus. feruntur item legati ementita legatione interdum ad Combustum accedentes persuasisse vt resisteret, neque vlla ratione cederet. id autem ipsos non alios fecisse, quidam fide digni, quiq; mentiri minime poterant, afferebant,

rebant & ipsum Comnenum ab illis iureiurando adhibito certiorem factum omnem ciuium multitudinem ipsius desiderio teneri, & si ad vrbem accederet tantum, exacto sene cum hymnis ac laudibus exceptum iri. & hæc in exercitu gesta dicunt. Senex autem sibi beneuolentiam ciuium deuincire, muneribus, & pecunia, & honorum supremis gradibus, atque omnibus ijs, quibus delinitur & demulcetur multitudo, & ad beneuolentiam fidemq; obstringitur, & maius atque arctius vinculum studens esse, exposita tabula horribili iureiurando, & religiosissimis execrationibus cogebat vnumquemque senatorij ordinis iurare, nunquam se Imperatorem aut dominum Comnenum appellaturum, idq; scriptum confirmare, & omnes potestati obedientes, quum adhuc procul degeret Comnenus, subscripsere. verum vbi ille cuidam loco Almeas nomine appropinquauit, ac postridie in palatijs Damatrijs esset hospitaturus, repēte exurgentes diluculo, & ad magnum Dei templum accedentes Magister Michael Anastasij filius, Patricius Theodorus, Chryselius, patricius Christophorus Pyrrhus, omnium sodalitiorum præfecti, & quidam alij obscuriore loco nati, ex inferiore loco acclamabant, vt ad se Patriarcha descenderet, quod ipsum necessarijs de rebus essent percontaturi. sed quum ille descendere nollet, immo clausis suis ianuis & aditu labyrinthi ad suprema tēpli tabulata ducentis, misissetq; ad ipsos Nicephorum & Constantinum germanos fratres, & suos patrueles, vt per ipsos, de quibus vellent, interrogarent, qui conuenerant adiuncta sibi alia haud exigua turba, iam enim diuulgata fama omnes vulgo concurrebant, non solum nouarum rerum studiosi, sed etiam ex peritioribus haud pauci, & senatorum frequentia illorum, qui haud satis Imperatoris erāt obsequijs deuincti, detentos patriarchæ patrueles abducturos se se minabātur, nisi quamprimum ad se descenderet: ille vetò, siue inuitus, non noui, siue libens vt maior pars asserit, sacerdotali indutus veste, & reliqs assumptis Archiepiscopatus insignibus, descendit, tristis & similis pulsato ac grauia perpetienti, & hæc omnia erant cōmenta, vt rerum exitus indicauit: nam quum descendisset ille, statim multitudinis principes assumptum allata sede in dextera parte sancti suggesti collocāt: & primum obtentu quodam hortabantur vt legatus Imperatorem adiret, peteretq; ipsis reddi tabulam illam in qua ipsi subscripserant, tamquam ab ipso Imperatore iam cum Comneno fœdere percusso, qui illum Imperatorem declarasset: nam salua, neque conscissa tabula illa, duorum, quæ quidem absurda essent, alterum necessario euenturum asserebant; vt vel ipso pro Imperatore celebrato peierarent, vel perpetrata, vt in Imperatorem, contumelia punirentur: ille autem primo coercebat ipsos, deinde breui tempore interiecto summum Imperatorem Comnenum declarant, & quicumque non consentirent, eos Romanorum hostes ac rebelles appellabant, eorumque domus multitudini diripiendas concedebant, ipso Patriarcha per eum qui ecclesiæ secundum locum obtinebat, Stephanum, præsentem & comprobantem, & Theodorum Antio-

chiæ patriarcham Imperatoris declarationem laudibus celebrante, & domos eorum, qui summos magistratus gererent, quicumque rei minime consentirent, demoliri atque diripere adhortante, & hæc faciebat intra diuinum & celeberrimum templum. misso autem ad Comnenum vno nuncio & festinare admonet, neque cunctari, & opitulationis præmium reposcebat, quasi iam ad optatum exitum perductis eius votis, altero autem ad senem, persuadet vt è palatijs nihil ad se spectantibus descendat, & ex ea re omnibus insons & culpæ immunis visus est Patriarcha, qui non solum particeps fuit, sed etiam rebellionis auctor & princeps. Quum verò senex ipse missos ad se metropolitas interrogasset, & quid mihi pro Imperio tradit Patriarcha? & illi respondissent, cæleste regnum, statim deposita purpura & cocco tinctis calciamentis, veste priuata indutus descendit. hoc autem prorsus vere accidisset, vt & ipse cupiebat, & metropolitæ pollicebantur, si simulatq; rebellari cæptum est, relicta regia abijsset. verum quum vsque ad bellum permanserit, & tantam suæ gentis cladem videre sustinuerit, deinde fractus, & compulsus à ciuibus, atque inuitus Imperio cedens, non satis mihi certum an pro terreno Imperio sit mercedem cœlestem accepturus, verùm hæc, vt Deo placuerit, fient. quumq; hic in suam domum, quę erat in arce, se contulisset, quarta die trigesima prima Augusti mensis indictione decima, Combustus accersitur, hoc honore à Comneno affectus, vt esset Curopalates, cum quibusdam alijs haud paucis nobilibus viris quinta hora matutina misso Dromone, & ingressus regiam occupat. venit autem circiter noctis crepusculo etiam Comnenus, & in ipsa regia palatia se confert. postridie verò prima septembris mensis, indictione vndecima, quum ad magnum templum publice processisset, ibidem in celso suggesto, Patriarchę manibus Imperatoris diademate coronatus, Romanorum Imperator declaratur.

ISAACIVS COMNENVS.

AD hunc modum, quem diximus, Comnenus adeptus Imperiũ, qui & virtutis opinionem de se præbuerat, & specimen præstantiæ in rebus bellicis, statim regio numismate Spataphorus imprimitur, non omnia accepta Deo referens, sed propriæ virtuti, & rei militaris peritiæ, ac veluti cum summa potestate Imperator, quæ ad Imperium pertinerent, aggreditur, maximis prius honoribus ijs, qui sibi ad incæpta perficienda operam nauarant, ornatis, & populi habita, quam par erat, ratione, multos publicorum conuentuum curatores creauit, & magnæ ecclesiæ permittit sacras suas res administrare, interdicta prorsus eius administratione Imperio, ita vt neq; ad obeunda sacra munera, neque ad habendam sacri Thesauri rationem aliquis, ab Imperatore delectus præesset: verum à Patriarchæ potestate omnia dependerent, & personarum delectus, & rerum

rerum administratio. amans item vxorem ex oppido Pemolissa, Augustam declarat, & Ioannē fratrem, & Catacalon Combustū Curopalates creat, & ambos honoribus decorat. fratrem suum magnum Domesticum creans: considerans aūt pecuniæ necessitatē, sine quibus nihil secundū oratorē perficitur, eo quod res militares imbecilles essent, & in angustissimū redactæ ob imperij inopiam, & vndiq; oēs contra Romanos incitari, quod ei ignominiæ esse, & omniū grauissimū videbatur. acerbus vectigaliū exactor ijs appellatus est, qui reipub. debebant, & ipse primus officiorū venditiones amputauit, parsimonia quoq; ei curæ fuit; nec non vt Imperio agros adderet, & idcirco multos priuatos homines possessionibus spoliauit, neglectis ipsorū aureis diplomatibus, quibusdā ēt monasterijs multas possessiones ademit, & relictis monachis idoneis sumptibus ad victum, quos computari iusserat, id quod supererat publico vendicauit, rem ijs, qui inconsiderate iudicarent ex prompta impietate & iniquitate ad sacrilegium profectum. Sed tamen nihil absurdi perficientem committēs, ijs autem qui rem grauiter considerarent, atque spiritaliter vt aiunt, vt quæ ad paupertatem eos, qui ipsam professi essent, abduceret, & Sybariticas æpulas ad delitias auferret, neque tamen ijs, quæ ad vsum necessaria essent, priuaret, & finitimos, idest, qui propinquos agros haberent, à monachorum molestia & auaritia libeberaret. quod vtinam ad exitum ipse feliciter perduxisset, non solum in monasterijs, sed in omnibus rebus ad ecclesiam omnino spectantibus. ita igitur res ab Imperatore administratæ sunt. & regia vrbs in hoc statu erat. Patriarcha autem inexplebili beneuolentia fretus Imperatoris, contra ipsum elatus est, non petitionibus modo, & admonitionibus vtens, si qñ alicuius rei, & pro aliquo indigeret, verùm sæpe minime voti compos propter frequentes & odiosas petitiones, minas, & absurdas increpationes adhibebat: ac nisi pareret, Impij amissionē minabatur, vulgare & tritū hoc dictū proferens. Ego te cōdidi furne, ego & te deijciā; aggressus est etiam cocco tincta induere calciamenta, antiqui sacerdotij morē hunc asserēs, & oportere his vti nouum quoq; Archiepūm; nam inter sacerdotium & Regnum nihil interesse, vel admodum parum, & in rebus preciosioribus amplius fortasse, & magis colendū sacerdotiū. Hęc audiēs Impe rator illū mussitantē studuit potius aliquid ipse perpetrare, quā pati, quare quū Archāgelorū dies festus aduenisset, egreditur Patriarcha ad Suburbana loca, vt ibi studiose ac solēni ritu, quæ ad diē festū pertinerent, peragerect. Imperator āt vt lucro, sibi oblata occasione arrepta, veritus ne quis tumultus, aut pturbatiō fieret, turmam militū misit, qui cōi lingua appellantur Barangi, qui ipsum nō sine ignominia è throno correptū ac mulo impositū, vsq; ad littus quod est in Blachernis impellentes deduxerunt, & ipsum & patrueles eius, atq; inde in Lēbū impositū ad Proconnessum, vt ibi exularet, perducendū curant; ipse cū aliquibus Metropolitis colloquutus, & de se abdicādo peritiores ipsorū cōsulēs, ostendit velle se, ipsos Archiepiscopatū deponere, priusquā ipsum cū dedecore

Officia sunt quædam publica munera.

Nota de sacerdotio.

amittat. Synodo & concilio eorum qui contra se publice cogerentur. Sed quũ ipsis visus esset eiusmodi, qui expugnari non posset, & prauus ingenio, quātum ad ipsum attinebat, desperata fuit eius depositio sacerdotij, de qua Imperatore assidue cogitante, interea vitam cum morte Patriarcha tranquille commutat. cuius corpus Imperator, quod ipsum iam pœnituerat, honorifice importandum, & in suo monasterio reponendum curat, perculsus eo miraculo, quod acciderat, non ipse modo, sed omnes qui cum ipso erant. nam dextra Patriarchæ manus in crucis figuram conformata, vt mos est benedicendi, populo acclamā ti pacem, ita firma permansit, neque cum mortuo corpore est immutata. Sufficitur in eius locum patriarcha Constantinus præses, & Protouestiarius Lichudes, qui prius metropolitanorum, & Cleri, totiusq; populi suffragijs delectus fuerat, vir ob regia atque ciuilia munera clarissimus, à Monomacho, vsque ad illud tempus, quique magnam gloriam ob Reipublicæ administrationem reportauerat, & manganorum procurationem, ac iuris custos, ab eo Imperatore, quem diximus, relictus fuerat; & quamuis delectus fuisset, non sine contentione Archiepiscopatum & Patriarchatum, neque sine controuersia adeptus est. verùm Imperator studēs talia sibi iura vindicare, hoc sibi tempus idoneum ratus, delectum presbyterum continuit, ne Archiepiscopatus officio perfecte fungeretur; quod, inquit, ea quæ contra iactantur, per synodum canonice examinentur. Constantinus autē non ignorans hæc contra se inquiri, inopinatum dedecus secum reputans, quæ quærebantur, attulit Imperatori, ex eo tpe sine controuersia, & sine excusatione omnia ab ipso perficiebantur, quæcumq; in eligendis fieri consueuere. fuit etiam munificus, & rationem habuit nō ecclesię tantum, sed etiā omnium omnino, ita vt curæ illius nemo expers esset, qui eius liberalitatem non percepisset: quũ verò Vngari pacē violassent erga Romanos, & Pazzinacæ è lustris, in quibus delituerant, erupissent, lęderentq; finitimam regionem, Imperator paratis ijs, quæ ad profectionem exercitus vsui essent, cum omnibus viribus se Triadirzam confert, ibique ab Vngaris accepta legatione, quum pacem confirmasset, ac pro viribus stabilisset, in Pazzinacas profectus est. quibus diuisis secundum gentes & tribus, reliqui duces Imperatori se submittentes pacem, & amicitiam amplexi sunt: solus Selte manum dare Imperatori noluit, Istri paludibus, quo cōfugerat, & prærupta quæ illic erat petra innixus, quibus etiam fretus in planitiem erupit prompto animo cupiens cum Imperatore manum conferere: Sed breui tempore suæ dementiæ præmia tulit; Siquidem quum exigua Imperatoris militum manus ipsi restitisset, fugit, & eius asylum captum ab ipsis fundamentis est dirutum. Imperator autem post ipsum profligatum atque deletum, funditus, inde profectus, ad Lobirzum tabernacula posuit, ad montis radices: Vehemens autem imber in castra delatus, & nix intempestiua, erat enim Septembris dies vigesimaquarta; qua protomartyris Teclæ memoriam celebrabant Christiani: multum

Nota. Tecla die. 24. Septēbris.

multum detrimenti,& calamitatis,militibus artulit.nam omnis fere equitatus, & eorum,qui aderanr plurimi,frigore & imbre, quum nudi essent,& imparati,interierunt,ac præter omnem spem ad victum necessaria defecerunt, relictis tantum quæ fluminum impetu superfuerant & imbri. quum autem mediocriter se pluuia remisisset,niuesque accepissent inducias,egressus Imperator,& plurimis in flumine amissis , sub vmbram cuiusdam arboris cum paucis quibusdam,qui supererant,se recepit , ac paulopost edito à quercu sono, parum progreditur Imperaror, fere quantum arboris ipsius longitudo contingeret, quæ radicitus euulsa supina in terram decidit. Obmutuit Imperator , considerans, qualis mortis periculum vix euaserit: neque hoc erat bonum augurium,quod acciderat,sed initium calamitatis, quam mox esset accepturus, & eorum quæ iam commisisset pœnarum exactio; verùm pro eo casu gratias agens, Deo templum in palatio Blachernarum Protomartyri Teclę dedicatum pulcherrimum construxit, & exercitum perducens cito se ad regiam vrbem recipere festinabat: cogitans de rebellione , quam audiuerat in oriente , qua falsa comperta se se venationibus oblectare cœpit, & alijs quæ animi relaxandi gratia fiũt: per fretum,quod est ante regiam vrbem ascendens, hora vero prandij flumẽ in ea loca,quibus nouæ vrbis nomen est , inuasit ; & porcus nescio vnde apparẽs, in se prouocauit Imperatorem, quem vsque ad mare persequutus Imperator expulit . vbi vero mare subiens porcus haud amplius apparuit,fulmine percussus Imperaror de equo deiectus est, & humi spumam ex ore edens deuoluebatur;in paruum autem nauigium impositus , ad regiam defertur incolumis , attonitus tamen & ob afflatum se ipsum minime sentiens, morboq; dies aliquot detentus mortem expectabat,& idcirco ad placandum sibi Deum , pœnitentiã amplectitur, & Imperatoriam potestatem,quam sibi iniuria vindicarat, libens deponit . hoc certe recte faciens,& monasticæ se vitæ dedicat,priorem fastum, ac delitias,volunrario contemptu,& modestia corrigens,& quod magis ostendit illum verè rotoq; ex animo pænituisse eorum, quæ patrarat ; Imperatorem deligit non Ioannem sibi sanguine coniunctum,non nepotem ex sorore Theodorum Docianum,non filiæ maritum , neque alium aliquem sibi consanguinitate proximum; sed præsidem Constantinum,cui iam inde à suis maioribus, Ducas cognomen erat,tamquam peritum & conscium & adiutorem , quique optime nosset rationes parandæ copiosæ pecuniæ ad Imperij conseruationem. Comnenus aũt monasticas vestes indutus,quum parũ expectasset,si qua ratione à morbo liberaretur, vbi nouit se insanabili morbo captum,adhuc ipso vexatus,studij monasterium ingreditur, multum Æcatherina Augusta eius consilium adiuuante,& pro terrarum Imperij amissione, cœlestis gaudij fructũ ipsi promittente;quum annos duos ac menses tres imperasset, & in habitu monastico pauciores his superuixisset oẽm præstans monasterij præfecto obedientiam,ita vt & ianitor esset,& alia ministeria obiret,ꝑpter multã animi æquitatẽ

Nota. Comnenus Monachus.

KK 2 & mo-

& modestiam;castissimus autem fuisse dicitur, & supra quam credi possit continens.nam quum Stratopedarches esset,neruorum morbo tentatum dicunt, ita vt vitam desperaret,eo quod totius corporis languore,& neruorum resolutione,detineretur.medicis autem,postquam alijs omnibus adhibitis remedijs, ea quæ omnino fieri non possent tentare deprehensi sunt,vt cum vxore coiret, suadentibus;noluit obtemperare.quumque dixissent illi,nisi hoc tentaret, necessario cauterium adhibendum, ex quo procreandæ sobolis facultate priuaretur,satis ipse,inquit,mihi sunt Manuel & Maria mihi iam Dei beneficio nati liberi,nam sine his licet consequi Regnum cęlorum, sine continentia verò Deū nemo videbit; quinetiam Regina Aecatherina,eiusq; filia Maria detonsis capillis degebant in palatijs Myrdæi omnia monastica munera obeuntes; vita autē functo Imperatore conspecta sepultura eius humoris plena suspicionem multis dedit,esse illam rem vltionem,& indicium supplicij, quo afficeretur ob intestinum bellum ac cædem, & ea quæ post vsurpatum Imperium commiserat in priuando senatu ijs bonis; quæ ei antiquitus concessa fuerāt; & adimendis sacris templis,& delubris facultatibus,quas diximus, id curans vt nihil ipsis superesset,sed ea tantummodo haberent,quæ ad victum satis essent,medioctem adhibens Reipublicæ consolationem . alij autem fluentem humorem sanctitatis interpretabantur indicium,quod pure ac sine vlla controuersia eum factorum pœnituisset,neque enim peccatum vllum esse,quod diuinam superet erga homines caritatem,vtrorumq; ego sententiam laudo,& approbo,quod altera mala futura prohibeat,altera verò à deterioribus ad meliora adhortetur ac reuocet. Quum autem Regina Æcatherina in monasterio mutato nomine Zena appellata , quotannis Imperatotis memoriam anniuersarijs sacris coleret, inuitatis alijs quibusdam monachis,& omnibus ijs , qui se in monasterij studio exercerent ; iamq; diem suum esset obitura,solenni more annua sacra peregit Imperatoris,& ipsis omnibus duplicia ea,quæ dari consueuerant,persolui iussit : antistite autem dubitante, & sensim accedente ac duplicationis rationem quærente,quia non noui,inquit,ò maxime venerande , an in sequenti anno vobiscum futura sim , Deo fortasse aliter res nostras pro sua voluntate moderante . quod etiam accidit,illa enim ante illud tempus vita defuncta est, voluitq; cum fratribus in cæmiterio monasterij studij sepeliri.ornarunt autem vterque , & ipsa,& Imperator augustissimum præcursoris templum ijs,quæ connumerare,ac sigillatim recensere Herculeus labor esset. fuit Imperator moribus constans,æquus animo,mente acutus, manu strenuus,intelligentia promptus, in rebus bellicis peritissimus,hostibus terribilis,suis re beneuolus,verbis infestus. Quum tamē à principio moribus his haud quaquam præditus esset , aiebat oportere Imperatorem externis esse terribilem, suis difficilem . rursus aiebat Imperatores eos qui Tyranni essent,studere fieri libertinos : quumq; accusaretur quod Tyrannidem inuasisset contra Michaelem,pigebat me,inquit,conseruo seruire, neq;

decer-

decentia consequi,& cauillo etiam vxorem est prosequutus,siquidem dicebat illam prius seruam, nunc à se in libertatem vindicatam. aiebat item cognatos alijs esse onera,Tyranno vtilitatem, atque Æcatherina regina nihil noui factū esse affirmabat suo tempore,quum regnum cum regno commutasset.

CONSTANTINVS DVCAS.

POst Comnenum autem Constantinus præses Ducas, sine sanguine & rerum perturbatione potitus Imperio,ad senatum,& omnem ciuitatis populum concionem habuit æquitatis plenam,& deinde rerum administrationem aggressus est, à modestia & æquitate nulla in re deficiens; & honoribus senatores & plebeios multos ornauit, atque eos, qui imperante Comneno proprijs honoribus exciderant, in pristinum statum vindicauit; multos enim ille ex illustribus,obscuros, ex gloriosis ignobiles fecit; quum enim Sancti magni Martyris Georgij dies festus aduenisset,quo eius memoria colitur,de more se confert Imperator ad mangana, ob cultum martyris. peracta autem celebritate, quidam malitiosi & improbi malum consilium meditati, insidias Imperatori struxere. nihil verò perfecerunt, Deo cętum illum impium,& prauum commentum dissoluente: hoc enim sibi proposuerunt faciendum, vt in profundum ille cum omnibus suis demergeretur. quippe quum per mare ad palatium nauigaturus esset.habita autem quæstione & accurata examinatione, plures optimates in quibus ipse quoque Eparchus,conuicti sunt insidiarum, & criminis læsæ maiestatis rei effecti: & idcirco possessionibus & suis omnibus bonis priuati.concupiuit autem,& præ cæteris omnibus maxime amauit Imperator publicarum rerum incrementum, & præcipue studio priuatas causas audiendi tenebatur, in quibus maiorem Imperij curam exhauriebat,alijs rebus minus vacans, ducum inquam amplificandæ dignitati,& ijs quæ à militibus prospere ac strenue gesta essent,& propterea in calumniatorum conuitijs, & sophisticis commentis,ac iudicialium quęstionum examine romana Respub.versans occupabatur, ita vt ipsi milites armis depositis aduocati & patroni quæstionum ad leges spectantium & causarum fierent. plurima salute Martio sono, & bellicæ saltationi,& diuersæ exercitationi dicta; Pius verò quum esset, vt si quis alius, & Monachorum,& pauperum studiosus,& in iis quæ ad cultum corporis pertinent, non admodum occupatus, in alijs quoque hebes ac segnis erat: at in augendis publicis pecunijs admodum parcus,& ciuilis.potestatem tribuebat iudicijs, & ea subinde propter personarum genera mutabat, grauem se potentibus ostendens,& eiusmodi cui non possent resistere. quum ijs rebus ille totus incumberet,re militari neglecta,ac nimium se otio dedidisset,res Orientis pręcipue loca in Regionibus Romanorū ab hostibus, agi, ferri,ac diripi,& omnia vastari, &

Tut-

Turcorum excursionibus, & oppressione ac violenta fuga & terrore neglectorum militum;continentes enim fiebant incursiones,& crebræ direptiones. & quæcumque occurrebant hostibus,euertebantur; & idcirco felix Iberiæ regio omnino desolata fuit, & prorsus deleta iam ante confecta,& imbecillis, ac sensim deserta & corrupta, atque huius mali participes erāt Mesopotamia & Chaldea & insuper Melitene & Colonia, & loca ad fluuium Euphratem sita. quinetiam Armenia,& Baalpracania,ac nisi sæpe exercitu, & interdum sola fama copiarum compressi fuissent Barbari, & quidam ipsorum duces bona quadam fortuna commisso prælio cladem sortiti essent, etiam vsque ad Galatium, & Onoriadem, atque ipsam Phrygiam aduersarij excurrissent: mittebatur enim exercitus leuis armaturæ,& inermis, quod semper præstantiores abdicarentur præfectura.

Desunt nonnulla.

obsoniorum abundantiæ causa, & maiorum graduum, quæ quidem culpa minime vacabant: quum nihil strenuum aut memorabile hac de causa gereretur, quibus rebus effectum est,vt Romani imbecilliores redditi terrore cōplerentur; Barbari verò inflati animo efferrentur, & multa confidentia irruptiones facerent: quando etiam ad Anium mittitur Dux Armenius, quidam nomine Pancratius,pollicitus res ad exercitum,qui ibi aderat spectantes se pro virili parte administraturum: quum verò Sultanus illac iter faceret, neque tamen Romanorum regionem vexaret: quidam ex ijs qui cum Pancratio erant, erumpentes extremum agmen Sultanicij exercitus lædebant,& cædebant; quibus de causis Sultanus grauiter indignatus vlterius progredi desistens,ad Aniū reuersus est,& paucis diebus, tum ipsum Anium, tum finitima omnia loca in suam potestatem redacta,& præsidio imposito munita, ac ducibus idoneis tradita,Romanorum ademit Imperio. Hæc igitur in hoc statu erant, & tantæ direptioni obnoxia erant Romanorum loca in Asia, & in omni Orientis regione: in Occidente verò circa tertiam indictionem, quum præessent oppidis ad Istrum fluuium Magister Basilius Apocape, & magister Nicephorus Botoniates Vzorum natio, hi etiam sunt genere Scythæ, & Pazzinacis nobiliores, & multitudine superiores cum tota gente, & proprijs impedimentis transmisso Istro longis lignis,& lembis paruisq; nauigijs,& byrsis, milites transitum prohibentes,Bulgaros inquam & Romanos: & qui cum ipsis erant,statim debellarunt. ac duces ipsorum Basilium Apocapem & Nicephorum Botoniatem captiuos abduxere,omnemq; ad Istrum planitiem complerunt.excreuerat enim natio,vt ij qui viderant, confirmabant,ad sexcenta bellicosorum virorum millia,& quædam haud minima pars ipsorum diuisa vsque ad Thessalonicam, & ipsam Græciam irrupit,& omnia quæ ante pedes erant,vexauit,diripuitque infinita abacta præda:Sed quum in vehementum hyemem incidisset,quando ad

suos

suos redibat, nō solum aliena, sed etiam sua fere omnia amisit, & infortunio accepto in castra reuersa est. Imperator autem de eorum multitudine certior actus, cruciabatur animo, & ægre ferebat; exercitum tamen cogere, & idoneas copias contra ipsos mittere cunctabatur, ac segnis erat, vt quidam aiebant, sum ptibus parcens; erat enim, vt diximus, auarus, & obolum omnibus rebus anteponebat; vt verò alij, quod non confideret aduersus tantas vires posse acie decertare, omnes enim asserebant aduersariorum multitudinem inexpugnabilem, omnibusq; redemptio eiusmodi videbatur, quæ sustineri nequiret, & de migratione iam plures cogitabant. Imperator autem missis legatis ad principes nationis, tentabat si fieri posset ipsos abducere, & sibi conciliare multis missis muneribus, quibus delinirentur, atque adeo aliquos ex ipsis crebris beneficijs exceperat. Sed natio maxima, & idcirco quotidie irruptionem faciens, in multas Bulgariæ partes, iam ipsam quoque Thraciam opprimebat. non ferens autem conuitia Imperator, quod ab omnibus impudenter, vt auarus atque ignauus incessebatur, & accusabatur, & regia vrbe egressus, ad locum, qui Chirobachi vocatur, castra ponit, haud plures centum & quinquaginta militibus secum adducens, ex quo plures admirari, quomodo cum tot homunculis aduersus tantam multitudinem auderet, verùm quum ille in huiuscemodi apparatu versaretur, ac de cogendo exercitu consuleret, quidam ad ipsum accurrentes accessere; atque duces redemptos nuntiarunt, & totius nationis interitum; asserentes duces ipsorum conscensis nauigijs Istrum transmisisse, reliquam verò multitudinem fame ac peste, & à finitimis Bulgaris & Pazzinacis debellatā funditus interijsse, Deo oē illud opus procurante. fertur enim Imperator desperatis rebus indixisse ieiunium, & sibi & populo, & frequentes supplicationes adhibuisse, ipse pedes simul cum lachrymis incedens, & contrito corde; qua die conspecta est ab Vzis in tabernaculis commorantibus militum multitudo in acie emicare, & cum summa festinatione crebra contra ipsos tela iacere, ita vt ex ipsis nemo illæsus remanserit, quin vulnus acceperit. Imperator autem Deo & Dei genetrici sacrificio cum gratiarum actione peracto, recta ad regiam vrbem se contulit, quam repperit admirationis ac stuporis plenam, vota que Deo pro accepta salute persoluentem. verùm omnes quod factum erat, diuinum miraculum censentes, Imperatoris erga Deum pietati ascribebāt, quod virtute, & non vitio, aut potentia Imperatoris, sed relligione Deus ipse flexus esset. Post huiuscemodi interitum, quidam ex ipsis ad Imperatorem se contulere, à quo acceptis agris publicis Macedoniæ Romanos sequuti sunt. & socij ipsorum, atque eis obedientes hactenus fuere, honoribus senatorijs, atque illustribus dignati. Agebatur autem tunc sextus annus imperanti Duci, indictione tertia, anno. 6573. ab orbe condito anno verò superiore ante mensem Septembrem, Indictione secunda, vigesima tertia die Augusti mensis, circa secundam noctis vigiliam, terræ motus ingens factus, & omnium qui vmquam fuere ma-

Nota. Terræ motum.

re maxime terribilis,ab occidentis partibus incipiens,atque adeo vehemens,vt & domos multas euerterit,& templa & columnas, & similia ijs quæ diximus, accidere Rhædestopanio,& Myriophyto, ita vt murorum partes vsque ad ipsum fundamentum dirutæ sint,& domus plurimæ, & multa cædes facta, quin etiam Cyzicus haud expers damni fuit.Siquidem templum Græcorum, quod in ipsa erat,commotum est,ita vt maxima illius pars deciderit, quum esset maximum spectaculum, tum quod munitissimum erat, tum quod ex pulcherrimo lapide, & maximo admirabilem structuræ ordinem habebat, tum verò quod ædificium videretur & altitudine & magnitudine idonea in perpetuum permansurum; & vsque ad duos annos ex eo tempore frequentes terræ motus fiebant adeo ingentes,vt eiusmodi maiores natu minime meminissent; eadem damna perpessa est Nicæa,in qua templum sanctæ Sophiæ dicatum, & sanctorum patrum Sepulchrum conquassata sunt; & muri cum ciuium domibus collapsi sunt, & loca quoque Dromi penitus corruerunt; erant hæc peccatorum exacta supplicia, & prorsus ira diuina, & innuebant modo dictæ nationis aduentum & interitum; in diuinis enim portentis non præsens tantum, sed etiã futurum præuidetur & præsignificatur. Maio quoque mense, quarta decima indictione apparuit crinita post solem Occidentem lunæ magnitudine,quando ipsa plena est lumine, quæ eo tempore fumum emittere, & nebulam videbatur,& in sequenti die cœpit crines ostendere,qui quantum protendebãtur, tanta stellæ magnitudo erat;immisit autem radios ad Orientem,& ad eam partem progredi quadraginta diebus perseuerauit. Mortuo verò Patriarcha Constantino,Ioannes monachus cognomento Xiphylinus deligitur è Trapezunte profectus vir sapiens,& eruditissimus,adeo vt in principio florentis ætatis monasticam administrationem susceperit, & vitam solitariam degere instituerit, tempore haud exiguo ad Olympum montem, quare nemo præter ipsum dignus habebatur, qui ad altum Patriarchæ gradum perduceretur,tametsi recusans,ac fugiens ad eum honorem compulsus est.Quin etiam vita functo Theodulo Bulgariæ Archiepiscopo, deligit Imperator Ioannem quemdam monachum è Lampo profectum collegam & socium laboris Xiphilini. à mense autem Octobri,morbus grauis Imperatorem inuasit,qui eum grauiter affligebat, vsque ad insequentem mensem Maium, quo ipsum profligauit, & vita priuauit. eius verò sepultura,non vbi ille existimauit, condita est; Sed per mare ductus,in monasterio Sancti Nicolai,quod molibotum vocatur,situs est: vixit in Imperio annos septem, menses sex. fuere ipsi liberi ex Eudocia Regina, quam adhuc priuatus duxerat vxorem,mares tres,Michael, Andronicus, & Constantius. horum porphyrogennetus erat Constantius, omnesque Imperatores declarauit.fœminæ autem tres, Anna, & Theodora, & Zoe, & quum Cæsarem suum fratrem Ioannem delegisset,socium arcanorum consiliorum,& curarum asciuit. Quum diem suum obiturus esset, ab omnibus syngrapham petijt, in

qua

qua pollicerentur numquam se præter ipsius liberos, alium Impetatorem suscepturos, & omnes subscripsere. Quinetiam Regina Eudocia numquam ad alterum coniugium se transituram promisit: perfectamq; ipsam Syngrapham Patriarchæ seruãdam tradidere. quare & dum vxor, & dum Regina fuit, omnia ita fecit, vt & viro castissima, & in instituẽdis liberis diligẽtissima, & in administranda republica maxime idonea haberetur. Moritur Imperator annos natus sexaginta, & paulo amplius. consueuerat autem dicere de ijs, qui sibi insidiarentur, se honore, & pecunijs haud quaquã eos priuaturũ, sed pro liberis, vt captiuis argento emptis vsurum; ademi aũt, aiebat, non ego ipsis, libertatem sed leges, quæ iure ciuitatis ipsos excidere fecerunt. Disciplinis eximie deditus aiebat, vtinam ex ijs potius quàm ex imperio cognoscerer. quumque alto animo esset, cuidam qui sibi dixerat, se libenter pugnantem proprium corpus pro illo oblaturum, meliora, inquit, loquere, ac si vis lapso & ipse infer plagam. ad eum qui studiose leges inquirebat, propterea quod peccare cuperet, dixit, istæ nos leges perdidere.

EVDOCIA CVM LIBERIS.

OBtinuere autem Impetij sceptra, & coniunx ipsius & liberi, Turci uerò orientis regionem percurrentes, rursus eas Romanorũ copias quæ ad Mesopotamiam erant, sed maxime ijs quæ ad Melitenem castra posuerant, obsidebant; quæ commeatus indigentes & ijs cibis, qui sibi frequenter suppeditari consueuerant priuati, inopiã conflictabantur, ac misere degebant. ad hæc irati ob rerum inopiã cum indigenis militibus coniungi; ac fluuium Euphratem cũ ipsis transire nolebant. Aduenĩetibus igitur Turcis, quum soli Meliteni restitissent, sine ipsis, facile à Barbaris procul iaculantibus lædebantur, & vulnera accipiebant. quũ illi nihil detrimenti acciperent, quoad coacti ad fluuiũ fugerunt, & ad pugnandũ consistere vel inuiti, & terga dare vi compulsi sunt. quumq; superati essent multi ex ipsis cecidere, quidã a barbaris viui capti, reliq. in Vrbẽ Melitenẽ se incolumes receperunt, quos Barbari contẽnentes, veluti debellatos, & imbecilles percurrunt vsq; ad Cæsareã oĩa diripientes, & euertentes, atq; igne succenso cremantes; impetu quoq; facto in magni ac celeberrimi Basilij tẽplũ, omnia incendunt, & sacra diripiunt; & irrumpentes ipsius sancti sepulchrum, sanctis eius reliquijs nihil detrimenti inferre potuerunt; erat enim diligenter præmunitum; & circum structa quædam ædificia ita corroborata, vt ad demoliendum diuturno tempore indigerent. Ostia verò quæ foraminibus apposita fuerant, auro & margaritis elaborata preciosisque lapidibus, adimunt: omnibusque sublatis ornamentis inde proficiscuntur, multis interfectis Cæsariensibus, tẽploq; polluto & inde reuersi trãseũt per angustas vias ad Ciliciã ducẽtes,

ita vt nemo præsen ſerit ipſorum aduentum,quumq́; repente comparentes Cilicas multo terrore cóplessent,multam eorum qui ſibi occurrerent, cædem fecerunt.diutiusq́; in ipſa Prouincia cõmorati quum eã vexassent,ſpolijs,ac præda, & captiuis multis potiti ad Chalep ſe recepere, à quodam transfuga Amertice nomine eo perducti qui Romanis infestus erat.imperante ſene Michaele ad eũ transfugerat, magnaque dona, & honores,ac præmia conſequutus fuerat; ſed apud Imperatorem Constantinum Ducam accuſatus,quod ipſum gladio interſecturus eſſet,hac de cauſa perpetuo fuerat exilio condemnatus. verùm quum rurſus reuocatus aduerſus Turcos miſſus eſſet,tunc ob rerum, quæ ad victum neceſſariæ ſunt,inopiam,ſe ſe Turcis adiunxerat,& regionem peſſimè vexabat. Coniuncti igitur Turci,& Chalepitę,inita inter ſe ſocietate Antiochiam Syrię, eiusq́; finitima loca male vexarunt;cædentes,comburentes,diripientes, deprædantes,captiuos abducentes, & peſſima quæq́; perpetrantes, & aduerſus ipſos coacti fuerant idonei exercitus Nicephoro Botaniate duce,ſed auaritia & ſegnities rurſus effecere, vt omnis labor irritus eſſet, neque enim integer commeatus,ſed mediocris quædam pars illis tradita, militibus torporis cauſſa fuit, qui accepto quod ſibi datum fuerat,in ſuam quiſque patriam diſſipati ſunt, ac rurſus Barbari regionem incendere & ſine metu percurrere. exiguum verò iuuenum conuentum,qui modo è ſuis domibus,vbi educati fuerant,prodierãt paruis ac minimis ſumptibus coactum Antiochiæ Duci tradiderunt, qui aliquod facinus perpetrare cupiebant, ſine labore ob iuuenilem audaciam militantes, ſed belli imperiti, & ſine equitatu ac fere inermes & nudi, quum ne quotidianum quidem victum haberent,intolerabilia multa paſſi, in ſuam patriam ſine gloria reuerſi ſunt,quos Dux Botoniates cum ſuis ſcutatis & quibuſdam externis copijs, vix potuit repellere. Verùm quum ille abdicatus eſſet magiſtratu; Barbari longe audaciores ſunt effecti commeatus inopia plurimum ciuitates opprimente,& aliarum rerum quæ ad victum vſui ſunt,indigentia, ſed quum neceſſario res ipſæ indigerent Imperatore,qui eas poſſet conſtituere,& in ęquũ ſtatum adeo aduerſis temporibus redigere,cenſebatur maxime idoneus Botoniates,& alij multi,attamen diuinum vicit conſilium,& idcirco ad hæc perducitur Beſtarches Romanus Conſtantini Diogenis filius.quo autem modo perductus fuerit, mox dicam. Erat creatus Dux Sardices Diogenes. quum autem patricius eſſet, petijt ab Imperatore Conſtantino Duca hoc honore affici, vt eſſet Beſtarches. Imperator autem reſpondens, oſtendens opera, repoſce mercedem, inanem ipſum re infecta dimiſit, eius petitioni minime conſentiens. Egreſſus igitur Diogenes, quum ad Sardicem perueniſſet, incidiſſetque in Pazzinacas, qui eruperant, & regionem diripiebant, de ipſis trophea erexit, & ex captis viuos quamplures, interfectorum verò capita Imperatori miſit. & idcirco Beſtarches ab Imperatore creatus eſt. qui quidem ei ſcripſit, non meum donum ò Diogenes hoc, ſed tuæ virtutis, & fortitudinis.

fortitudinis. ibi autem commorans voluit Imperatori repugnare. sed incœptum in lucem proferre verebatur. attamen postquam abfuit Imperator, & Imperium orbum erat, rem cũ suo quodam fidelissimo cõmunicat, & per ipsum cum quibusdam finitimis gentibus, quibus esset ipsius explorata virtus colloquutus, quibusdam partibus imperauit. Indicatur autem à viro Armenio & comprehensus ad vrbem regiam perducitur, conuictusq́; & capitis idcirco dãnatus, vt proditor, in exilium mittitur, & vrbe expellitur, non sine maximo dolore eorum omnium, apud quos suæ virtutis ac strenuitatis specimen dederat. qui verò ipsum ignorabant, fama ab alijs percipientes, statim ipsius amore capiebantur. & idcirco omnes optabant virum supplicijs liberari, & Romanorũ imperio condonari: & quia diuinæ æmulationis consilium, non autem proprij amoris erat, quippe quum Christianorũ turba quotidie ab Agarenis miserabiliter vexata cruciaretur, deinceps optata eorum, qui vota faciebant, ad exitum perducta sunt; Quum enim rursus ad regium suggestum adductus fuisset, Augusta Eudocia intolerabili misericordia commota est, erat enim vir præter alia spectatu quoque dignus, statura procerus, pectore & dorso pulcherrimus, & pulchritudine oculorum, vt si quis alius, præstans, & inde cognomen sortitus, quod neque prorsus album, neque prorsus nigrum, sed ex vtroque æqualiter mixtum colorem conseruaret. vt igitur etiam præsens senatus commotus est, statim misericordia Iudicum subsequuta est. & à periculo seruatus præter oẽm spem atque expectationem, regiam dignitatem est consequutus, & idcirco absolutum oẽs amplectebantur. Egressus igitur in Cappadociam, vnde oriundus erat, rursus ad regiam vrbem accersitus se se recepit die natali saluatoris Christi, & magistri honore decoratus, dux exercitus a Regina creatur. quæ Imperatoris more cum suis filijs processerat ad maximũ & celeberrimum Sophiæ tẽplum. quum autẽ vereretur Regina & senatũ & Patriarcham, & eos qui iurati subscripserant, & idcirco non auderet cũ illustriore aliquo matrimonio copulari ipsumq́; Imperatorem declarare, statuit supra muliebrem animum sibi facinus aggrediendum, & dolo ac fraude circumueniendum Patriarcham, itaque se voti cõpotem futuram, & gentiũ impetum repressurã, quantũ in se esset, existimabat. cõmunicat igitur rem quodam cũ eunucho ex Gynæceo, vt ad id idoneo, qui omnino se ei rem è sententia confecturũ pollicetur, vt pote qui nouacula ad cotem esset oratione ad huiuscemodi negotia, frater erat Patriarchæ, Bardas nomine, maxime lasciuus vir, & voluptatibus ita addictus, vt oĩa in omni vita ei posthaberet. accedit exectus ille ad Patriarchã, eiq́; arcano factũ aperit, denuntiatq́; si velit, immo si tantũ annuat, nihil pericli metuendũ ex horribili illo chirographo, eius fratrẽ germanum cum Regina copulatum statim Imperatorem declaratum iri: vtq́; totũ habuit sibi Patriarcham veluti inescatum, iamq́; studiose matrimoniũ tantũ non procurantem, consuluit vt hac ipsa de re senatus quoquè sententiam percontetur. Singulis igitur ad se accersitis Patriarcha rei

necessitatem confirmabat, scriptum illud accusans vt iniquum & minus legitimum, ab vnius viri zelotypia profectum, cui communis vtilitas minus proposita fuisset; cui prorsus, inquit, consuletur si cum generoso & forti viro copuletur Regina. rursus enim res Romanorum efflorescent, quæ iam eo redactæ sunt, vt atteri & penitus extingui cito posse metus impendeat. vt verò sibi omnes consensere, alij suasu & adulatione, alij pecuniæ largitione, & crebris muneribus, neque metus vllus suberat transigendæ rei adducitur Diogenes noctu in regiam armatus, & cum Regina coniungitur, statimque Imperator declaratur Ianuarij mensis prima die, indictione sexta, anno. 6576. clam omnibus Reginæ filijs, ac repente à Barangis exoritur multa perturbatio, quod non sustinerent ipsum celebrare præter omnium communem sententiam; verum quum Michael ipsius Reginæ filius, cum fratribus aduenisset de sua sententia factum id esse pronunciarunt, ac subito conuersi, magno & elato clamore, ipsi quoque eum Imperatorem declararunt. vt igitur re comprobatum est, haud temere cõplures propter ipsum bene sperarunt. Itaque Regina cum filijs, menses septem & paulo amplius imperauit.

ROMANVS DIOGENES.

ROMANVS autem Diogenes ita adeptus Imperium haud minorem præsentium rerum rationem habuit, quam militaris rei bene componendę, atque constituendæ, etiam si quam maxime assessores habuit maiores, immo vt verius dicam, insidiatores & Ioannem & Cæsarem superioris Imperatoris fratres; qui ei semper ab initio ad finem fuere impedimento, & Romanorum res in pessimum statum deduxere, qui nunc cernitur. cœpit autem & digniores amplecti, & cum prudentioribus ac peritioribus colloqui, & belli munera suscipere, & legatos parare, atque vndique hostibus aditum intercludere. His de causis duobus exactis mensibus, Orientis propontis ipsum excepit, & Eudocię zelus delitias, & animi mollitiem, quæ in Regina inerat, vicit; quod quidem omnes perculsit, celer videlicet apparatus & ordo, quem maxime necessario requirebant res Antiochiæ, & Ciliciæ excursionibus, quas superius diximus, defatigatæ; & in extrema adductæ discrimina; ad partes autem magis Boreæ subiectas ipse Sultanus cum omni exercitu irrupit, incredibiles secum & graues copias adducens. & ad fines Romanorum autumno accesserat, vt ibi hyemaret, & ineunte vere, vt ex propinquo posset inuadere, & penitus Romanorũ res euertere ac demoliri. Imperator autem adducens exercitum, non qualem decebat Romanorum Imperatorem, sed qualem præsens occasio præbuit, ex Macedonibus, & Bulgaris, & Cappadocibus, & Vzis, & alijs vt fors tulerat, nationibus, insuperque è Francis & Barangis, studiose iter arripuit; & coacti sunt Imperatoris

toris

toris iussu omnes, qui erant in Phrygia, idest in regione Orientis, vbi cernere poteras, nescio quid incredibile celebres illos antesignanos Romanorum, qui omnem & Orientem & Occidentem in seruitutem redegerant, ex paucis viris compositos ijs quæ paupertate & vexatione demissis, atque omni armorum genere spoliatis, pro gladijs & alijs bellicis armis, vt scriptura dicit, iacula & falces non tempore pacis adducentibus, & bellico equitatu, alioque indigentibus apparatu. quippe quum Imperator illuc cum exercitu iampridem profectus non esset; & hac de causa illis tamquam inutilibus adempta essent cibaria & qui præberi consueuerat commeatus: timidi enim & imbecilles, & ad nullam rem strenuam vsui censebantur: ita vt etiam ipsa signa silentio responderent, sordida conspecta, tamquam ab extincto lumine obscurato fumo; & paucos habentia ministros, & pauperes. hæc ijs quæ aderant cernentibus, causa erant vt multum desponderent animum, & metuerent cogitantes ex quo statu in quem redacti sint Romanorum exercitus: & rursus qua nam ratione & quibus opibus, & quanto tempore in antiquum statum vindicari possint, quum maiores natu & veterani milites, & periti carerent equitatu & inermes essent. Tyrones autem imperiti neque bellicis certaminibus assueti: adhoc aduersarios quoque maxime strenuos & audaces ad subeunda belli pericula, & stabiles atque peritos, & idoneos norant. Ex omni igitur parte anceps & sollicitus Imperator, tamen communis vtilitatis causa, statuit, quantum in se erat, contra hostes instrui, eorumq; ex aliqua parte ingentem impetum comprimere; & aduersarios quidē ignaros quibus malis domi vexaretur, ac præmeretur Imperator, repentinus ipsius conatus, & aduentus magis perterruit, raros vt postea didicimus; hominem hunc periculorum nullam rationem habiturum: sed verno tempore aduenturum, auctoremq; fore, vt rursus Romana res efflorescat, & præmia hostibus rependat. quibus de causis Sultanus recessit. verùm diuisa haud exigua exercitus manu, in duas partes, alteram in Asiam superiorem ad Istrum magis sitam emittit, alteram ad partes magis Aquilonares. Imperator autem suis, quantum licuit, confirmatis, omni potestate, & dignitate, ac muneribus, & bono animo esse iussis, manipulorumq; ductoribus, & optimis præfectis vnicuique legioni diligenter attributis, breui tempore idoneum contraxit exercitum: & cum ipso in Persas alacrius proficiscebatur. Vt verò borealis exercitus Imperatoris progressus, præstitit, statuit deinceps Diogenes in partes australes eos inuadere, qui Cælesyriam & Ciliciam, ipsamq; Antiochiam prædabantur, relictaq; via quæ recta ducit ad Coloniam & Sebastiam, ad Lycandi regionem accessit, æstiuo tempore: autumno enim cogitabat in Syriam inuadere, ne forte æstu vexatus exercitus, parum prospere res gereret, & detrimento haud mediocri afficeretur. Interea Turci Neocæsariam ex improuiso adorti euertūt, & multorum virorum opumq; potiti sunt, abducta maxime ingēti spoliorum præda: quod quum ad aures Imperatoris accidisset, multam illi casus hic ani-

 mi sol-

mi sollicitudinem attulit,quod quamuis cum exercitu prodijsset,nihilominus hostes regionem suam se inspectante vexarent. tandem copias per semitas accessu difficiles, veluti habenis à tergo retractis reduxit,quumq; Sebastiæ appropinquasset,militaria impedimenta & omnes pedites ibi reliquit, cum proprio priuigno Andronico, qui secum aderat, quem delectum Imperatorem vt pignus ipse habebat,vel collegam; vt si per sæpe repente adueniens fatum multis modis requireret, ipse res administraret. Ipse verò cum expeditioribus à tergo persequebatur hostes,per multos & celsissimos colles,& per Tephricem, & Argaum,& in ipsos inuadere ex obliquo festinabat; quare quum necopinantes adortus esset, suiq; aduentus fama omnes deterruisset, statim auctor fuit vt illi in fugam versi terga darent: quorum cædes haud multa facta est, quippe quum ante defatigati essent milites Imperatoris; viarum angustijs: sed viui capti sunt multi,quibus tamen vita vsui minime fuit,quod gladio confecti sunt. omnis verò ætas ab homine vsque ad iumenta in libertatem vindicata, Imperatorem vno ore celebrarunt: siquidem ipsis quoque hostibus factum illud admiratione dignum videbatur,quomodo Romanorum Imperator contra se profectus esset ita, vt impediri non potuerit, instar expediti, & bellica virtute præstantis militis. Quum verò tribus tantum diebus Sebastiæ exercitum quietis caussa continuisset,iter arripuit,ea,qua ad Sytiam pergitur: & per Cucusi angustias in Germaniciam profectus,in regionem nomine Teluch inuadit, diuisa prius haud mediocri phalange cum legionis præfecto, quam ad Melitenem cum Duce misit,vt Orientē custodiret,& hostibus ibi commorantibus resisteret,quibus præerat versutus & bellicosus vir nomine Apsinalius, idcirco Imperator Duci ipsi præstantissimos quosque exercitus tribuit, & Francos ipsos, homines cęde gaudentes,ac bellicosos. Verùm quum Dux haud fortiter rebus vsus esset,metu ne vinceretur:erat enim alterius sententiæ,& timidus, & valde cauens futurum fere duplex bellum inuaserat Imperatorem talibus copijs priuatum.sæpe enim prouocantibus hostibus, vt è Melitene egressi pugnarent: vbi ne sensisse quidem ipsos nouerunt,sed quieti, & somno deditos per obscura loca progressi,clam Imperatoris exercitum audacter adoriuntur, & obuiam maxime exiguæ parti ad emenda cibaria egressæ, in ipsam irruerunt. illi autem non sustinentes impetum ita fugerunt,vt numquam se se conuerterent. & fortasse perijsset haud mediocris militum pars,neque contemnenda: nisi celeriter ipsis Imperator,qui aduenerat,tulisset opem & hostium impetum repressisset; si quis igitur Ducibus ascribit rerum siue prosperos, siue aduersos euentus, is mihi è recta,& vera sententia non videtur aberrare,& recte ab antiquis pronũtiatum est, melius leonem ceruis imperare, quam leonibus ceruum. Sed Imperator ita seruatus,seruato quoque exercitu, ad Chalep regionem cum omni exercitu castra posuit,& antequam de equo descenderet,& Scythas,& Romanorum haud paucos,prædatum agros misit, quod factum est, & adducti sunt

viri

viri multi & mulieres, multaque iumenta. Inde per hostilem progressus tertia die ad Hierapolim peruenit. quumque ostendisset velle se aggredi exercitum qui ibi morabatur, non ausi illi sunt cum Romanis congredi; sed leuibus quibusdam prælijs, & ludicris, bellum repudiarunt & Arabes & Turci. Ipsorumq; præfectus Amatrices ad genus regium Persarum originem suam referens, detinens Hierapolim aggeribus, & è muro propugnationibus multumq; eruptione, aduentitias exercitus copias nudas, atque inermes dimisit ad fœdus percutiendum interponente se in omnibus magistro Petro Libellysio, viro Assiriorū & Græcorum doctrinæ peritissimo, ciuitatis Antiochiæ alumno, & filio, & inter suos principatum obtinente: Amiras vero Chalep, idest, Berrææ cum Arabibus Turcisq; coniunctus, manus cum Imperatore conserere ac dimicare statuit: quumque intra vrbem captam esset Imperator, & adhuc pro reliqua turris parte expugnanda dimicaret, aduersus instructæ binæ acies, quæ coercerent aduersarios, ad custodiam dispositæ sunt. Sunt autem circum Hierapolim planities maximæ, equorum cursui idoneæ, in quibus apparuerunt quidam Sarraceni adequitantes, & præter colles nihil est quod celsius sit, vsque ad montem magnum; est autem locus æstuosus & aqua tepida aeris inflammationis & æstus particeps: hostes autem, qui paulatim constitutis aciebus appropinquabant, rursus recesserunt, nam Machmutius Ameras aberat. verùm leuibus quibusdam prælijs coegerunt aliquos ex Romanis cedere, quod bis terq; ab ipsis factum est. altero verò congressu non amplius Romanos parum sunt persecuti; aut sistere fecerunt; sed impresione in ipsos facta legione Ducum, vt manus consererent, impulerunt, & scholarum legionem prætereuntes, multis occisis, reliquos turpiter fugere coegerunt, à dextra ipso scholarum agmine relicto, quod cladem Romanorum videns, nequaquam de statu suo recesit, immo quasi nihil noui accidisset ita immotum stabat, quasi vereretur, ne illic sta rede prenderetur, & daret operam, vt omnino lateret; sed hostes reuersi cito hos quoque debellarunt, & multis interfectis, reliquis in castris conclusis, & signa illis militaria ademerunt, & plurimorum militum abscissa capita, miserunt Chalepitis ostentationis caussa; & illud maxima dignum est admiratione, quod hac accepta à Romanis clade, nullus alius manipulus, aut cohors, ad repellendos hostes fuerit prouocata. Verum omnes sedentes, quasi in amica regione commorarentur, priuatis commodis studebant; nullaq; ipsorum animis aut sollicitudo aut alacritas prorsus inerat. Sed Imperator qui in vrbe erat, audito casu, haud mediocri dolore affectus est, statimq; cum Cappadocibus quos secum habebat, reuersus, offensionem acceptam resarcire conabatur; illa siquidem nocte omnes de spe bona deciderant, quod etiam peditatus Armenius ad tumulum pernoctans de rebellione cogitauit, nondumq; dies aduenerat, & hostes vallum cinxere. Chalep enim princeps, cognito casu cum omnibus suis copijs accessit, vt illico Imperatorem capturus. Imperator autem intra tabernacu-

lum

lum bellum describens tertia circiter hora noctis cum conferto equitatu erupit. agebatur tunc vigesima dies nouembris mensis, indictione septima, buccinarum aut tubarum nullo edito aperto signo, verùm elatis vexillis, & composito procedente exercitu hostes in vnam partem cogi cœperunt, vbi Romanos equitantes viderent, & certamen ac rei euentus, qualis animo iam conceptus erat: nam quum hi à fronte clamorem sustulissent, plures aduersarios Romani debellarunt, & occiderunt, quumq; reliqua quoq; multitudo irruisset, ingens ipsorum fuga facta est. Et qui à tergo eos insequebantur, multis occisis haud sane paucos viuos cepere. Verùm quum multum haud persequuti fuissent, ingenti ac prospero rerum successu defraudati sunt Romani, pulcherrimaq; victoria & maxima gloria priuati: quum enim Arabes equites celeriter accurrentes, haud possent bono animo esse, aut cursum tolerare: noluerunt Romani illorum imbecillitatem suum proprium robur efficere, sed Imperatoris iussu, retentis frenis, obscuram sibi victoriam compararunt, contenti sola hostium fuga, magnam felicitatem reputante Imperatore: quod tunc imbelles conualuissent, & mortui, vt ita dixerim, reuixissent. Imperator autem in vallum reuersus, post expulsos hostes, statuit arcem Hierapolis construendam. præfecto igitur Pharesmane illo Beste Apocape ex Iberis genus ducente, spatium dedit hostibus, & damni resarciendi & victoriæ de aduersariis reportandæ. & quoad Romanorum exercitus instructus ibi ostendebatur, Arabes quiescebant; vbi verò coacto exercitu cæpit recta ad oppidum Azæ contendere, cœperunt sparsi ex interuallo suo more in ipsos inuadere, & extremum agmen sæpe adorti commeatus deferentes vexare, & lædere Romanos, quasi ex insidijs clam irruptionem facientes. Constipato autem sagittarijs & scutatis exercitu, Imperator armatus cum toto exercitu ad oppidum Azæ accedit, ratus locum ad se recipiendum idoneum; sed vbi ipsi appropinquans, tutissimum vidit ac munitissimum in summo colle consistens, dupliciq; muro cinctum, & lapidibus, quasi clauis quibusdam conglutinatum, ascensum ad portam referens, & parum aquæ inde effluere, quæ non esset ad tantum excipiendum exercitum idonea: inde profectus, vbi copiosior aqua flueret, castra posuit; & inde quoque discedens inuasit Ausonitides fines, incensoq; agro maximo, nomine Catatma, antiquitus principi Chalep assignato, in alium locum se recepit, Thercola nomine, perruproq; vallo, & Imperatore ad dextram partem incumbente, Arabes duo qui latebant à tergo montis, concitatis equis pedites duos hastis interficiunt: quos conspicatus Imperator primus, statim milites ad persequendos eos incitauit. verùm illi occupátes velocissimo equorum cursu, in sua castra incolumes se recepere, & illinc profecti recta ad Arrach contenderunt, quod oppidum expulso proprio duce obtinebant Saraceni. verumtamen rursus fugiunt qui illud obseruabant, & Imperatori suum reseruatur oppidulum, in quo præsidio imposito, & idoneo commeatu, omnia tempori opportuna disposuit. Ipso igitur impe-

imperante cœperunt Romani oculis proprijs aspicere, & virtutis memores esse, ac strenuitatis rationem habere, & aduersus hostes consistere. quandoquidē superioribus Imperatoribus, qui proxime regnauerant, vna excepta ostentatione, & coacta multitudine nulla in re fortes se ad pugnam prębuerant. ita vt perspicuum sit ducis ipsius esse vt plurimū prosperū rerū successum: quū vero inde non potuisset Imperator Antiochiā reuerti, confecta.n.erat famæ, multaque vexatione, superatis saltibus, & quibusdā locorū angustijs minime puijs, ad Vrbē Ciliciæ, Alexandronā nomine, se recipit, ibique vallū construit, & montem Taurum trangressus, cū omni exercitu in Romanorū regionē inuadit. quūque conferti in loca frigida deuenissent, ex admodū apertis & calidis, ingētē sensere mutationē, & idcirco homines plures interibāt; & cōplura animātia frigore cōfecta sunt. quū vero egressus esset Imperator ad quēdā locū angustiarū pōdadi, nomine Gygariū, audiuit Amoriū direptū, hominūmq; infinitā cædē. positis aūt castris ad Chalcidis diuersoriū, q in Melitene duxerat exercitus, nequaquā ad ipsum voluit accedere, præsertim quū in Vrbe Zamādi coactū haberet exercitū. quibus de causis dolore affectus, qđ rebus succurrere & opitulari neq̄ret, quæ ad exercitū pertinerēt, recte cōpositis, quantū sibi licuit, & maxima parte in hyberna missa, ipse Byzantiū contendit ad mensis Ianuarij finē. vbi quoddā tempus commoratus, quum ciuitatis statum pro viribus administrasset, honorib. ac muneribus senatores quosdam prosequutus, distributis annuis donis, neq; expectatis pascalibus diebus, ad Eriorum domum è regione Vrbis sitam nauigauit. euenit enim nescio quid aliud, quod necessario ipsum ad profectionem cum exercitu prouocauit. Vir quidam Latinus, Crispinus nomine, ex Italia, quum ad Imperatorem accessisset, ad Orientis partes, vt ibi hyemaret, missus est. qui ratus se nō eo honore affectum pro dignitate, quem sperauerat, ad rebellionem spectauit, statimq; occurrentes sibi tributorum exactores & reliquos spoliat ac diripit. Romanorū verò neminē interfecit, multiq; cum ipso prælio congressi victi sunt. sed in Armeniorum regione hybernans Bestarches Samuel Alusianus Bulgarus, Imperatoris vxoris frater, quam priuatus adhuc degens duxerat, cum quinque Occidentis legionibus repente Crispinum inuadit ipsa die resurrectionis, pascha inquam. quod quum persensissent Franci, fugiunt Romani, ipsorumque fit multa cædes, ac viui capiuntur numero infiniti. attamen omnes humanè tractatos dimisit, immo verò vulneratos curari permisit. quum Imperator ad Dorylæum peruenisset, à Crispino legationem accepit, qua deditionem fatebatur, & de defectione se ipsum excusabat, & omnino malorum quæ siue volens, siue inuitus perpetrasset, obliuionem petebat. quibus postulatis annuit Imperator, & oīa quæ ille petierat perfecit; viri nobilitatē, & in bello gloriam veritus: etenim defectionis tēpore, quū incidisset in maximam Turcorum manum, ingentia manu sua facinora ediderat, & progredienti Imperatori instar serui, obuiam fit. subitoque vt amicus;

 ac bene-

ac beneuolus sequebatur, paucis secum quibusdam militibus adductis, alios enim in oppido Maurocastri reliquerat, quod occuparat in Armenia, in alto colle positum, sed paulopost, quum in suspicionem venisset, nescio quid crudele in propriam tribum perpetraturus, quod suæ voluntati non obsequeretur:etenim perfidum & inexplebile Francorum genus est, immo etiam ingratum, & multis offensionibus magna crimina exuscitat, & perturbationes ac seditiones, quibus tanquam delitijs oblectatur, exercitus imperio abdicatus fuit non syncere conuictus, sed tantum à quodam Nemizzo illustri accusatus. Sodales verò ipsius iniquo animo id passi ex oppido profecti in Mesopotamiam se recipiunt, multaq; damna ibi commorantibus intulere. vbi verò Imperator cum exercitu ad Cęsaream peruenit cognouitq; ingentem Turcorum manum regionem deprædari, quamdam exercitus partem aduersus ipsos misit; quam infecta re fugientem excipiens, continenti itinere vlterius progredi aggressus est. quum nondum neque vallum, neque tabernaculum constructum esset, hostes apparuere, qui tutissima loca occupabant, & tumulos. edito autem clamore quum Imperator se se quieti minime dedidisset, verum classicum cecinisset, pcessere ordine phalanges, sublatisq; signis processere aduersariorum plures. sed quum legiones occupassent, vna Lycaon tunc appellata; altera Occidentis, numeri solito audacior, aduersus hostes irruere, eos ad fugam statim spectare coegerūt. & quum Imperator reliquum exercitum ante produceret, reliquam quoque hostium multitudinem cum alijs fugientibus simul fugere compulit. accedentibus autem militibus & Scytharum mercenarijs Vzis, inquam, haud exigua Turcorum cohors in Romanos inuasit, quos excipientes relicti ad custodiam milites, & ante omnes Franci, comminusq; congressi, & abūde prælia ti fuderunt; nulla ex Romanis legionibus quæ ibi positæ erant, Francis vel simplici impetu opem ferente. interea quoque à persequendo redierat Imperator ad vesperam, nam crepusculo noctis conflatum fuerat prælium. postridie verò publice pro tribunali sedens, captos hostes extrema sententia capite damnauit, nemini prorsus parcēs, ac ne ipsi quidem ipsorum Duci, tametsi multo precio se redempturum pollicebatur. Triduū verò in castris moratus Imperator, hoc prospero successu satiatus, pluribus hostibus aufugiendi liberam præbuit occasionem, ita vt ne à præda quidem se se abstinuerint. & inde profectus à tergo ipsorum incedebat, & bidui spatio à Melitene castris positis, statuebat partem quamdam exercitus diuisam relinquere, vt esset hostibus ꝓpugnaculū. Quod consilium quum minime generosum visum esset & inutile, mutata sententia recta ad Euphratem contendit. ad cuius ripas tabernacula hostes posuerant, qui statim audito Imperatoris contra se motu, recesserunt. Imperator autem recta ad Romanopolim contendens, & inde ad Chleat, proficisci studens, quodā in loco castra ponit; & Phylaretū, erat hic genere Bachamius, Ducē cū summa ꝑtāte declarat; diuiso enim bifariā exercitu, fortiorē ipsi partē attribuit homini

militarem

militarem prudentiam gloriose profitenti, sed turpis ac dissolutę vitæ, turpissimeq; vitam suam transigenti. quique cum Turcis varie pugnarat, sed in maximi momenti rebus debellatus fuerat; & ideo contemptui habebatur, non tamen ab ijs se continebat, sed imperium militare ob auaritiam & hospitalia munera expectabat. Imperator verò ad partes magis Boreæ subiectas accessit, vt ibi niues & aquam frigidam, à quibus, quod esset corpore admodū calidus, sibi temperare nequibat, inueniret. progressusq; per aspera quędam & difficilia loca, ad locum quemdam Anthias nomine peruenit, herbarum & tritici fertilitate præstantem, quique haud mediocrem suppeditaret ibi commorantibus oblectationem. quippe quum illius terræ vmbilicus esset, inde Taurum montem indigenarum lingua Munzarum appellatum transgressus in regionem nomine Celzenem se contulit iterum transmisso Euphrate fluuio præterfluente ac diuidente tamquā confinio, montem ipsum, & Celzenem. milites verò cum Phylareta relicti ob aduentum hostium terrore completi, animoq; perculsi pone Imperatorem locis relictis sequebantur, quorū ipsis custodia fuerat cōmissa; quoad ad ea loca, quæ diximus Anthias vocari, peruenerunt; vbi quū hostes quoq; à tergo apparuissent, turpi se fugæ vel ante certamē commisere. & ad Imperatorē in Celzenem se è vestigio contulere. ipsorumq; impedimentis potiti sunt aduersarij; hæc ita renuntiata admodum perturbarunt Imperatorem, qui tū suorū cladē, tum hostiū victoriā haud ęquo ferebat animo, quos nisi Imperatoris ipsius fama terrore cōplesset, ipsorumq; impetū aliqua ex parte cōpressisset, nihil obstitisset, quominus vniuersam terrā illā depopulati funditus euerterent. recedentes igitur recta in regionem Cappadocū solito more incōtinenter contēdebant; ex itinere in quæcumq; inciderant prædantes, & cū omni exercitu in Iconij rempub. inuadentes, quæ & virorum multitudine & domorū, atq; aliarū rerum, quæ vsui sunt, copia præstabat. Imperator autem in Celzene quū eos qui dissipati fugerant, excepisset, ne ab Armenijs, quod deserti essent, perirent, pone hostes redibat. quumq; iudicium inter ducem & milites cōstituisset, nulli parti litem adiudicauit, quū hoc solum exploratum haberet, excepto Imperatore, nihil esse aliud quod Romanis conflare bellum possit, quod maxima pars exercitus ante defatigata sit, & quod duces velint vel ob exiguos prosperos successus, maximos sibi & suis honores & præmia spondere: tum etiam quod alij minus alacres ad strenua & virilia facinora patranda, reddantur. quod quidem præsente Imperatore fieri nequit, quum ipse rebus præsens, omniaque cotidie conspiciens, laborantes pro rata laborū parte remuneraretur. Imperator autem per Coloniam & Armeniorum regionem vsque ad Sebastem cum exercitu profectus est, vbi quum cognouisset Turcos ad Pisidiam & Lycaoniam aduentare, eo consilio vt Iconium peterent, ipse quoque extremum agmen eorum insequutus vsque ad Herculis Comopolim, ita dictam, peruenit. vbi quum didicisset, ipsos euerso Iconio proficisci,

 veritos,

veritos, ne se ille persequeretur, partē quamdam legionum in Ciliciam misit, quæ cum Chataturio Antiochiæ duce coniungeretur, uiro generoso, quique virtutis prius multa documenta dederat, vt ea accepta, primo quoque tempore, ad Mopsuestiam occurreret, quo Turci aduenturi existimabantur, ibiq; eos expectās, omnibus modis offenderet. prætereuntes igitur per Seleuciæ montes ad Tarsi planitiem deuenere. vbi ab Armenijs comprehensi, omnem fere prędam amisere at hostes cognitis Romanorum castris ad Mopsuestiam, ne parū quidem commorati, quum se ipsos in Baltolibade ꝑ viribus refecissent, noctu abierunt, & superato Sarbedico monte, ad fines Chalep summo studio vix eui tato periculo, cōcessere. molestia afficiebatur Imperator, quod ij, qui Mopsuestiæ erant, otiosi degerent. quumque recta ad Claudiopolim in Seleucia profectus, ibi de ipsorum fuga didicisset; desperatis rebus reuersus est Byzantium, adhibita celeritate; quod iam autumnus appeteret, relicto altero exercitu, eo quod alij quoque Turci per tribus, & curias diuisi, Romanorum Terram excursionibus depopularentur, latronum, ac prædonum more. omniaque in quęcumque inciderent, demolirentur; quibus de causis difficulter prohiberi poterant, si quidem omnibus vijs insidiabantur, & exercitus ipsorum per se soli relicti non poterant resistere. Imperatoris verò exercitus diuidi nequibat, sed vni loco tantum intererat. quum verò regiam vrbem ipse ingressus esset, reliquus quoque exercitus domum se recepit. Indictione octaua anno. 6578. quādo etiam maximum Blachernarum templum incensum est, vsque ad solum: vbi verò ver appetijt, decreuit Imperator ad regiam vrbem accedere, delectumque Manuelem primum præfectum Comnenum, & eo honore decoratum vt Curopalates esset, ducem & principem totius exercitus declarat. Quę deinceps consequuntur, molesta ac difficilia, & laboriosa Romanorum Imperio accidere. Egressus igitur is, qui ad hoc munus delectus fuerat, etiam si ætate iuuenis esset, attamen nullum facinus in quo errauerit, aut quod iuuenili ætati condonaretur, patrauit, immo multa habita eorum quæ deerent ratione coactis copijs totis viribus ad Cæsariam profectus est, non æquitatem tantum sed etiam populum curans decenter, & peccantes milites debitis afficiens pœnis; quumq; in quædam prælia incidisset, victor euasit. Iamque suam gloriam dilatare contendebat. quæ quum audiret Imperator, lætari quidem videbatur, sed inuidiā dissimulabat. attamen vt Hierapolis obsidionem cito solueret, & commeatus inopiæ succurreret, non minimam exercitus partem in Syriam iussit abire. hac ratione ducem ea potentia, quæ inde proficiscebatur, defraudauit: qui quum profectus esset cum relictis sibi copijs, & ad vrbem castra locasset; quædam Turcorum manus, aduersus quos egressus fuerat Curopalates, accessit, quumq; fugæ ex composito speciem præbuissent hostes, vbi dissipati Romani eos persequebantur, repente conuersi, sibi victoriam compararunt, & idcirco multis captis plures quoque gladio confecti sunt; & cum alijs captus est & Curopalates, &

Nota. incendium.

res, & castra omnia expugnata, capta ac direpta. ac nisi propinqua vrbs plures seruasset, funditus interisset omnis Romana ætas, quæ ad hoc bellum concurrerat. Hæc fama quum peruenisset ad Imperatorem, ingenti eum dolore affecit, qua vix audita altera quoq; velocior & multo crudelior perlata est, quę nuntiaret Turcos Rempublicam in illis regionibus, & ipsum celeberrimũ inter miracula & dona principis militiæ templum armis occupasse, atque omnia illic cæde & cruore completa, multasq; contumelias à debacchantibus templo illatas, ipsumq; maxime venerãdum templum equorum stabulum effectũ, & quod indignissimum erat, neque hiatus cloacas, vbi prætersfluentes fluuij eo deriuati per principis exercitus antiquum aduentum, & diuinum miraculum, tanquam per præceps fluxum habent eiusmodi qui consistere nequit, quique admodum celeriter currit, non potuisse eos qui illuc confugerant seruare euitato periculo: immo quod numquam ante acciderat, ita abundasse aquam, & veluti absorptis fluminibus omnes penitus qui eo confugerant, diluuio & inundatione oppressisse, & in sicco madefactos occidisse. Hæc igitur ad alia nũtiata ingẽtem nobis animi dolorem & cruciatum attulere, reputantibus quod acciderat esse Diuinum portentum, & iram atque indignationem Dei, quum non hostes modo, sed ipsa quoque elementa nobis repugnarent. prius enim tot nationum concursus & concitatio, & eorum qui sub Romanis degebant defectio, ita diuina quidem euenere, sed contra hæreticos, qui Iberiam, & Mesopotamiam vsq; ad Licãdum, & Melitenem, & finitimam incolunt Armeniã, Iudaicamq; Nestorij & Acephalorum, colunt hæresim, etenim plenæ sunt hæ regiones huiuscemodi prauæ opinionis: sed vbi orthodoxos quoque inuasit calamitas, omnes qui Romanorum cultui addicti essent in ijs versari, quæ sibi prorsus repugnant, reputantes & suam ipsorum mensuram perinde atq; olim Amorræorum impletam esse, & tunc credentes solam rectam fidem requiri, & vitam fidei aduersam; quare vtrique & in fide videlicet errantes, & in vita offendentes, atque claudicantes, pari supplicio digni sunt; qui enim fecit & docuit, hic beatus censetur. His auditis Imperator, summo studio, & animi alacritate quamprimum egredi, & suæ regioni opem ferre cupiebat. Sed à consiliarijs, & ignoratione multitudinis hostium prohibebatur. Hi erant Nicephorus palæologus, vir honestissimo loco natus, & philosophorum princeps Constantinus Psellus, atque in primis Cæsar illius qui antea imperauerat, cognatus; qui quantum in ipsis erat, ne viuere quidem eum cupiebant, quod sibi grauis esset, & valde eum oderant, vt virum generosum ac fortem, quique regni accessores haberet Ducis filios; attamen aperte lætabantur ipsi inutilia consulere, aliquot post diebus venit item Manuel Curopalates secum adducens Turcum illum à quo detentus fuerat, non inuitum, sed sponte se in seruitutem Imperatoris dedicantem. nam quum Sultanus erga ipsum inimico animo esset, ob quasdam causas exercitum aduersus eum cum quodam duce miserat, id moliens vt eum

Nota Turcorum insolentiam.

Nota caussam malorum hæresim & prauam vitam.

quouis modo caperet: cuius motu ille commotus, ad Imperatorem confugit. statimque eo honore affectus est, vt præses esset; erat autem specie iuuenis, statura verò ferè pigmæus, & facie Scytha & ingratus. deligit autem ipsum Imperator, sperans fore vt cum Turcis & aduersario exercitu ille pugnaret, habitoq; delectu militum, appetente vere traijciens exercitum ad Eriorum palatia perducitur ipsa die Orthodoxiæ, quum pridie exercitui & senatui agros diuisisset, vnde annuos perciperent fructus † non omnem auro, sed quod deesset sericis velis supplens; quum verò ipse traijceret, Columba quædam non admodum alba, sed maxima ex parte nigra alicunde volans, circum triremem quę vehebat Imperatorem, volitabat quoad ad ipsum illum deueniens, in eius manus deflu xit, quam ille Reginę misit in palatio pręter morem commoranti ob quasdam muliebres delitias. Et visa est igitur Columba Symbolum haud boni euentus, tum ipsi qui ceperat, tum illi ad quam missa fuit. Verùm Regina præter modum in delitijs occupata, ea neglecta ad Imperatorem venit, vt precibus adhibitis, eum ad exercitum educendum præmitteret: Illinc igitur profectus Imperator, non in noua vrbe, neque in locis quibusdam regijs classem in statione habuit: Sed in Elenupoli, quam indigenæ rustice Eleinopolim appellant, quod ipsum quoque augurium haud optimum visum est. accidit etiam nescio quid aliud; nam maximum lignum quod continebat regium tabernaculum, confractum, statim illud corruere fecit: Verumtamē ne ad vnum quidem horum hominum inscitia, & vt ita dixerim stultitia, & importuna atque inutilis non credendi pertinacia respicere voluit. progressus est igitur Imperator, & vltra Oriētis regionem procedebat, quoad in præfecturam Orientis peruenit; ab omnibus, præter id quod par erat, abstinens, intelligensq; vt verisimile est, crebra illa præmonstrata signa ad se pertinere: non in tabernaculo, neque in planis locis, sed in tumulis & domunculis habitabat, vbi etiam aliud quoddam non minus infortunium portendens accidit prodigium. Ignis enim nescio vnde, delatus, domos in quibus commorabatur Imperator incendit, vbi combusti fuere equi, & regiæ vestes equorum, & frena alijs longe præstantia prorsus ab igne consumpta sunt. Equi verò semicōbusti ab exercitu conspecti miserandū spectaculum præbuere. quum verò Sangarium, vbi hæc accidere per pontem, qui Zompus dicitur transisset, suas copias in vnum cogere cœpit, ob Barbarorum irruptionem dissipatas. quum igitur ex ijs quantum voluit coegisset, reliquos milites ac duces manipulorum dimisit. milites quidem vt superioribus cladibus confectos, manipulorum vero ductores, secum adducere veritus vt parti insidiatorum adhærentes; Vtinamq; idem in omnes fecisset, & si Diuinus terminus transiri non poterat, & commistum poculum euitari. nam ita suæ incolumitati consulere visus fuisset. Verùm Nicephoro Botoniate, & huiuscemodi quibusdam viris eiectis, eos qui omnibus dolis & prauis moribus instructi essent, secum adducere festinabat; vt insequens declarabit oratio. ipse autem

† Videtur aliquid deesse.

Nota. pdigia.

sic pergens, neque imminentia sibi mala præsentiens, Halym fluuium transijt, quamuis commoratus in quodam oppido nuper constructo, cuius ędificia ab ipso curata sunt, ibi tabernaculum posuit. deinde quum traiecisset, diuisionem propriarum possessionum descripsit, & Cæsaream prætergressus, ad fontem nomine Cryam peruenit, qui quidem locus ad excipiendum exercitum idoneus erat, omnibus abundans, quæ vsui essent, vicis, & suburbanis agris, per cõmistam igni puluerem notus; quum autem vexaretur regio, & à militibus deso laretur, infestiorem se præbuit quibusdam ex legione Nemizzorum, qui reprehensi & læsi rebellant. Hac re cognita quum equum conscendisset Imperator, & milites conuocasset, hos proprios hospites deterruit, rursusque impositis cõditionibus vel inuitos sibi subegit, hoc solum pœnam definiens, vt in extrema parte exercitus ponerentur; qui erant in prima; & proximi corporis custodes. Illinc ad Sebastiam proficiscitur cõtendens in Iberiam peruenire, vbi etiam eorum qui cum Manuele Curopalate Comneno ceciderant, spectator fuit. & inde sensim ac paulatim progressus ad Theodosiopolim se confert, ante quidem neglectam, sed ex quo expugnatum fuit Arze, instauratam, & communitam: Inde iussit singulos duorum mensium cibaria secum ferre, tamquam per incultam & solitariam regionem iter habituros. quum omnes imperata fecissent, mercenarios Vzos & Francos cum Ruselio, viro forti ac bellicoso ad Chliat prę datum misit, quod prius etiam fecerat, ille à tergo insequens ad Matzicier peruenit, vrbem Romanam sed à Sultano subactã & ante à Turcis obsessam. aspernatus autem hos vt paucos, aliam manum haud exiguam ab exercitu abscissam Iosepho Magistro Trachaniotæ tradit, addita etiam haud contemnenda coorte peditum: immo etiam equitum selectorum, qui maxime bellicosi erant, & inter hostes semper principes pericula adibant primique pugnabant. profectus autem Trachaniotes ad Chliat opem laturus Vzis & Francis, & omni mercenario exercitui.

Audierat enim Imperator multitudinem numero infinitam aduersus ipsos venire, & diuiserat exercitum sperans ipse statim Matzicier in suam potestatẽ redacturum, quod etiã accidit, & ad eos qui erant in Chliat, aduenturum. quod si qua necessitas vrgeret confestim ipsos reuocaturum, quum exercitus prope castra posuissent. audiebant enim Sultanum studiose aduersus se contendere, & quidem certe non carebat ratione rerum diuisio, & consiliorum, neque aliena erat à peritissimo duce, nisi fatum, immo vero diuina ira, seu ratio, à nobis maxime remota, euentum rerum in contrariam partem peruertisset: & ad exitum rei, & coniunctionem exercitus eadem die etiam Sultanum sine præcone Turcis adiunxisset, & prohibuisset decreta ad exitum perduci: nam quum occupasset Imperator Matzicier perculsis Turcis eiusque veritis aduentum, ijque fidem, quam petierant, accepissent, vbi etiam accidit, vt quidam Romanus iurisiurandi gratia naribus priuaretur. quod iurauerat ipsis Imperator, quod ille

asellum

asellum Turcicum rapuerat, Dei genitricem, & Christum, & omnes sanctos in tercessores inuocans. in quibus dum Imperator occuparetur, in milites Romanos, qui prædatum egressi fuerant, Turcica manus inuadit; ratus igitur Imperator ducem Sultani cum quibusdam copijs aduenisse, vt dispersos Regij exercitus coerceret, aduersus ipsum misit cum idonea manu Magistrum Nicephorum Bryennium, qui cum ipso congressus haud cessit; verùm multi cum ipso vulnerati sunt; & haud pauci ex ipsis occiderunt. & quum validius ex incursu paulo ante assueti pugnarent, audacius incumbentes armis, comminus resistebant. quare metu commotus, copias ab Imperatore petijt. ille autem condemnata illius timiditate (ignorabat enim rei veritatem) coacta concione, habuit orationem de ijs, quæ ad bellum pertinebant, in media quoque oratione grauioribus verbis vti exorsus est, & interea sacerdos lectionem euangelij exclamauit. quæ ita se habebat, vt alia omittam, Si me persequuti sunt, & vos persequentur, Si verbum meum seruauerunt, & vestrum seruabunt; vsq; ad illud, Arbitrabitur obsequium se præstare Deo. quod quum etiam prudentiores annotassent, existimarunt hoc verbum oraculum. feruente autem bello, misit Imperator etiã Nicephorum magistrum & Ducam Theodosiopolis Basilacium cum indigenis militibus, quo Bryennio adiuncto vsque ad quoddam leue prælium æqualis & anceps pugna fuit; quum autem milites Imperatores ac duces sequi statuissent; primas partes pugnæ sustinere pollicitus est; statimque impetu facto hostes, qui terga dederant, persequebatur; quum verò Bryennius suis frena detinere iussisset, solus Basilacius persequens ignoratione facti, vbi ad vallum hostium accessit, confixo ipsius equo ad terram decidit, armorum pondere oppressus, & idcirco circumfusi hostes ipsum viuum capiunt, vinctumq; ad Sultanum abducunt. in cuius conspectum adductus, neque vt seruus iam effectus, neque vt captiuus abductus, Sultano se subiecit. sed neque Sultanus ipso vt seruo aut captiuo vsus est, sed crebro accersens de Imperatore eum percontabatur, suamque ipsi potentiam ostentabat, vt ei metum terroremque inijceret, qui omnia ipsius laudans, & extollens, præliari aduersus Romanorum regem ipsi inutile consulebat: sed hic quidem in his versabatur. Imperator autem coactus cum reliquo exercitu egressus est, ad rerum spectaculum & vsque ad vesperam in quibusdam tumulis consistens, vbi qui resisteret, & se se opponeret, neminem vidit, in castra reuersus est. statimque circumfusi Turci arcuum sagittis, & equitatu, haud mediocrem exercitui terrorem iniecere, intra vallum impellentes. nox erat illunis quum hæc gerebantur, neque fugientes & persequentes vtrum externi, an noti essent & amici discerni poterãt, verum tota nocte obscuris vlulatibus circumsonabat exercitus; ita vt omnes apertis ac vigilantibus oculis pernoctarent. quumq; iam illuxisset, pars quædam Vzorum duce quodã nomine Tame, & exercitus cui Tornicius Coterzes præerat, ad hostes confluxit, quod haud mediocrem sollicitudinem Romanis attulit,

attulit suspicantibus reliquas nationes sibi inimicas:quidá verò pedites egressi Turcos occidere telis,quæ eminus iaciuntur:& armis quibus cominus pugnatur,& coegerunt è castris exire.Imperator aût missis ad Chliat antecursoribus, Duces qui illic erant, ad se accersiuit cû copijs quas habebant,statim cupiens, de summa rerû prælio decertare;quorû expectans auxiliû, frustra tẽpus contere bat.erant enim ij,qui Pyrrhichiam saltationem maxime meditati fuerant.vt ve rò de eorum auxilio desperauit,suspicatus aliqua re eos impediri, cum familiaribus statuebat postridie manum conserere. Ignorabat videlicet Trachaniotem quoque sibi adiuncto Ruselio, qui ad Imperatorem se alacri animo conferebat,cognito Sultani aduersus Imperatorẽ aduentu, cum omnibus suis per Mesopotamiã haud gloriose fugiẽtẽ in Romanorû regionẽ inuasisse,nulla neq; dñi sui,neq; honesti habita ratione.Imperator igitur vt constituerat instructo ad prælium in posterum diẽ exercitu,suas res cõponebat,adhuc intra regium ta bernaculum consistens;quando à Scythis Vzis,qui cum ipso erant metum auferens,consueto iureiurando illorum cultus confirmauit.Interea dû hęc fierẽt, & milites & ordines ac manipuli armati, in equis consisterent, à Sultano legati venere,qui pacem vtrisque annuntiarent,quos quidem Imperator excepit, & colloquium ipsis secundum legationis ius impertitus est,non tamen eos benigne & humane tractauit. Verumtamen quum consensisset,crucem illis tradidit,qua ostendenda reuerterentur incolumes & illæsi à Sultano responsa referentes. sperauit enim insperato nuntio elatus, fore vt Sultanus relicto proprio castrorû loco, vlterius progressus castra poneret, & ipse eodẽ in loco vbi prius Sultanus fuisset,vallû construeret,& tunc ad cõsentiendû sibi & pacis fœdus per cutiendû accederet: neq; animaduertit se ꝑ animi elatione victoriã hostibus cõ cedere,quemadmodum ij,qui talia accurate examinant,conijcere consueuere, quû misisset ipsi telû quod maxime ad victoriam pertinet,& illius est Symbolum,crucẽ videlicet;nondû finem habuit,neq; legatorum expectatus fuerat ad uentus. Et quidã ex ijs, qui maxime familiares erant Imperatori, ei persuadent, vt pacem negligat, quasi rem quæ mendacij haud expers deceptura sit potius, quam vtilitatis aliquid allatura; timere enim suspicabantur Sultanum, quod nõ idoneas copias haberet, sed expectare eos,qui a tergo insequerentur, & obtentu pacis tempus differre. illi igitur qui cum Sultano erant per se reuersis legatis de pace colloquebantur,eamque omnino integram fieri studebant.Imperator autem,non indicto per præconem bello,quum classicum cecinisset,teme re clamorem sustulit.quæ fama quum ad hostes peruenisset, eos maxime percu lit. illi igitur instructa & armata inutili multitudine vlterius progrediebantur. à tergo vero aciei ad prælium instructæ speciem præbebant, sed magis illi ad fu giendum concitabantur,quod viderent Romanorum phalanges instructas ad ꝑliû ordine ꝓgredi, & illi q̃dẽ retro ꝓcesserãt.Imperator aût cû omni exercitu à tergo ipsos ꝑsequutus est, q̃d noctis crepusculû aduenit,quû Imꝑator aduer-

ſarios nõ habuiſſet, neq; q̃ ſibi oppoſiti repugnarẽt, offendiſſetq; vacua à militi bus caſtra, & a cuſtodibus; qđ idoneo numero minus abũdaret, vt poſſet ibi p̃ ſidia relinquere. Statuit haud amplius eſſe perſequendum, ne ſe incompoſitum Turcæ aggrederentur, ſimul conſiderans ſi amplius cunctaretur, ſibi ſupetuen turá noctem, & tunc Turcos eminus iacientes, è fuga redituros. His de cauſis conuerſo regio ſigno præcepit milites redire. verũ ij qui procul phalanges habebant, conſpicati ſigna retro conuerſa, cladem ab Imperatore acceptam ſuſpicati ſunt. immo verò quidam ex ijs, qui ei aderant, Andronicus Cæſaris filius Imperatoris patruelis ante meditatus inſidias, ipſe per ſe talem famam diſſeminauit, & cũ militibus quos habebat, cito ad caſtra ſe cõtulit, quẽ reliqui quoq; imitati ad vnum oẽs fugere. Imperator aũt conſpicatus id quod temere fieret, ſuorum fugam, vt mos eſt, eos reuocans ſiſtebat, verũ nemo obediẽs erat. aduer ſarij verò in tumulis conſiſtentes, quũ vidiſſent id quod nulla ratione fieret, repente Romanorum infortunium Sultano ſtudioſe renuntiant, & ad redeundum concitant, quippe iam & ipſe fugiens à ſuis caſtris procul aberat; ſtatim igi tur cum Imperatore acre prælium initur. quumque ſuos iuſſiſſet minime cedere, neque molliter aliquid facere, ſed ſtrenuos & fortes viros ſe præbere aliquãdiu fortitet reſtitit. Sed quum interim alij extra vallum fugerẽt, explorata fama minus audiebatur, quippe quum alij aliud nunciarent, hi cladem, illi victoriã, & obſcura atque incerta diſſererent: quod etiam ex Cappadocibus aliqui per tribus & curias abire cœperunt, & multi ex regijs equiſonibus cum ipſis equis reuertebantur, ne viderent Imperatorem contendentes, eratq; veluti motus & luctus metusq; incredibilis, Turcis vndique confluentibus, quare ſinguli perinde ac poterant, ſibi ſalutem quærebant; perſequentes verò hoſtes alios occidere, alios viuos capere, alios pedibus conculcare. eratq; res admodum miſeratione digna, omnemque lamentationem exuperans, atq; omnem dolorem. quum verò Imperatorem circum ſtetiſſent hoſtes, non ſtatim ipſum cepere, quippe qui rei militaris peritus, ac bellicoſus multaque pericula expertus, ſtrenue ſe defendebat, multiſq; occiſis ad extremum ipſe in manu gladio percuſſus eſt, & equo iaculo transfixo, pedes pugnabat. Verumtamen defatigatus ad veſperam capitur, & captus, ò incredibilem calamitatem, clariſſimus Romanorum Imperator nocte illa, æque atque multi alij, humi iacens, ſine vllo honore, multa cum miſeratione dormiuit: infinitis oppreſſus infortuniorũ fluctibus. Poſtridie verò quum Sultano renunciatus fuiſſet captus Imperator, inexplebili quadã lætitia perfuſus eſt, neque adduci poterat vt crederet factum, rem ſecum perpendens quanta eſſet, poſt victũ talẽ ac tantum exercitum ipſum quoq; Imperatorem captiuum & ſibi ſubiectum accipere. humane tamen factum reputans, victoriamque æquo animo ferens & proſperum ſucceſſum potius occaſionẽ ad ſe ſe colligendum, & boni animi indiciũ, ac morum omni probitate p̃ditorũ ratus, Deo id totum acceptũ referebat: quod maius quã pro ſuis viribus

Nota, captum Imperatorẽ.

Trophæum

Trophæum erexisset. Idcirco perducto ad Asam Sultanum Romanorũ Imperatore vili ac militari veste induto, de ipso dubitabat, testimoniumq; exigebat, vt autem certior à legatis factus est, & à Basilacio, qui ad eius pedes acciderat, miserabiliter flens statim quasi furore correptus, de Throno desilijt, rectusq; stans ipsum ad pedes suos lapsum secundum morem conculcauit. quumq; exurgere iussum complexus esset, ne timeat, ait, Imperator, sed bona spe sis ante omnes, quia nullũ corporis periculũ sustinebis. verùm pro Imperij dignitate apud me in honore eris, ille enim mihi imprudens videtur, qui non è contrario aduersæ fortunæ ratiocinetur, ac prouideat incommoda, ac vereatur; quũ igitur iussisset ipsi constitui tabernaculũ, imperassetq; curari diligenter, vt par erat, suumq; cõmensalẽ ac socium tunc esse voluit, non deorsum eum sedere iubens, sed ad eãdem mensam vt eximij ordinis collegã, & pari honore afficiẽs, bis die cum ipso congrediens & colloquens & hortatu suo recreans, vsq; ad octo dies eadẽ verba & sal cum ipso cõmunicabat, in nullo quidẽ vel minimo verbo ei insultans, sed de quibusdã erroribus, qui sibi ab eo in ducẽdo exercitu cõmissi viderẽtur, admonẽs: quũ verò die quadam Sultanus interrogasset Imperatorẽ. quid mihi fecisses, si me in tua ptãte habuisses? simpliciter ac sine adulatione respondit Imperator, multis plagis tuũ corpus, bene noris, confecissem. At ego, inquit Sultanus, tuã seueritatẽ aut crudelitatẽ non imitabor. verum tñ audio vestrum uobis Chrm pacẽ præcipere, & obliuionẽ malorũ, superbisq; resistẽtẽ humilibus gratiam dare. deinde igitur inito fœdere, & facta pace perpetua habitaq; filiorum ratione & eorũ quæ ad vtriusq; Imperij iura spectarent pristina fœdere confirmarunt, vt mutua esset amicitia, neq; amplius ab vllo Turcorũ res Imperij Romani diripi permitteretur, verũ oẽs quicumq; aduersus Romanos missi fuerant reuerterentur, & oẽs captiui maxime Principes & eximij Romanorũ liberarẽtur: promittente Sultano se benigne Imperatorẽ semper tractaturũ. Interfecti sunt eo tpe Leo, qui supplicibus præerat libellis, & Magister Eustratius, & primus à secretis. captus est itẽ Basilius ꝓtouestiarius Maleses, postquã hęc ita gesta sunt, & ita inter eos conuenit; dimisit Sultanus Imperatorẽ multũ amplexatus, multoq; cum honore iubens à suis legatis eum deduci. Tenebatur aũt Marziciet à Romanis. vt aũt Imperator dimissus alia via reuersus est, illi relicto oppido noctu effugerũt. quumq; in hostes incidissent, adiere pericula. Imperator autẽ vbi ad Theodosiopolim peruenit, cum Turcica Sultanica veste liberaliter exceptus fuit. ibiq; dies aliquot cõmoratus est, dũ manũ curaret, seq; ipsum ꝓ viribus reficiens melius haberet. Indeq; ꝓfectus peragrabat Iberios vicos vna cũ Sultani, qui secũ aderant, legatis, & inde vsq; ad ipsam Coloniã ꝓcessit. quumq; ad Melissopetrium peruenisset, Paulus præses superioris Edessæ noctu ipso relicto, ad Constantinopolim fugit, perceptis ijs, quę ibi composita fuerant. nam Ioannes Cæsar & eius filij, & ex senatoribus quicumq; eius partes sequebantur, reginã in exiliũ mittunt in monasteriũ ab ipsa conditũ Piperudum nomine, vel inui-

tam tondentes, & Michaele monarcho declarato Imperatore, in omnes partes scripsere reuersum Imperatorem non esse excipiendum; neq; vt Imperatorem colendum, princeps & auctor fuit declarationis philosophorum eximius Psellus, quemadmodum ipse quoque in quodam volumine gloriatur. fertur item regina eiusdem particeps consilij fuisse, ne reuersum Diogenem reciperet: sed immatura celeritate his cognitis Diogenes & certior factus communiter se per præconem Imperio abdicatum, occupauit quoddam oppidum nomine Docæam, ibique castra posuit. Cæsar autem vt sibi videbatur Imperio optime potitus, præsidem Constantinum filiorum natu minimum cum frequentibus copijs aduersus Diogenem immittit. . qui etiam coniunctus cum ipso in Docæa bellum metuebat. at Diogenes superiorem se Constantino cernens profectus inde peruenit in Cappadocia. Interea multitudo Francorum ad Constantinum confluit, & Crispinus ipse cum cognatis, quem reuersus Diogenes prius in Abydum relegarat. Theodorum igitur Alyatem virum generosum & illustrem magnitudine ac specie maxime admirabilem aduersus ipsos mittit. quumque fortiter se in acie opposuissent ij qui cum Constantino erat, vincuntur milites Alyatis, & ipse capitur, captoq; oculi effodiũtur, scenico ferro. Diogenes autem ob ea quæ acciderant summopere dolens in Cappadociam ingressus est, vndique accersens exercitum, ipse verò commorabatur in Tyropæcia; erat hoc oppidum admodum munitum & valde præruptum. Igitur Constantinus accersitum Antiochiæ Ducem Chachaturium aduersus Diogenem sibi socium haud obedientem dicto habuit, quod ad Diogenem se contulerat, quo secum ille ducto in Ciliciam proficiscitur: vbi etiam auxilium a Sultano expectans commorabatur, simul & propter hyemem ibi degens tepidiorem noscẽs Ciliciam: & rursus in cogendo exercitu occupabatur. at Constantinus, postquam Diogenes recessit, Byzantium reuersus est; in eius locum mittitur aduersus Diogenem præses Andronicus Cæsaris filius. diuiso autem militibus commeatu per Clausuram Podandi, peruenit in Ciliciam, vbi ipsi occurrit Chachaturius, quem quum breui pugnasset, occidunt milites Andronici: quumq; alij in Andoná fuga se recepissent, vbi etiam Diogenes morabatur, obsidione vrbem expugnauit Andronicus, percussoq; fœdere, vt Diogenes deposito Imperio, capillisq; detonsis priuatus degeret; è castro exit nigra veste indutus, suasq; deflens calamitates. statim autem reditus mentionem facit Andronicus, & secum attrahens Diogenem pullatum, vilique mulo vectum, per illos vicos iter habebat & regiones, à quibus prius vt Deo æqualis vir cognitus fuerat. quum verò vsque ad Cotyacum iter luctuose fecisset, laborabat enim ventris morbo ex cicuta, quæ ipsi per insidias prius propinata fuerat, ibi detentus est, quoad ab Imperatore definiretur, quidnam ipsi faciendum esset. sed paucis post diebus venit sententia Imperatoris contra eum, qui frustra miser erat, quæ quidem ipsi oculos effodiendos censebat, statimque ei oculi effossi sunt, quum nihil ei

opis

opis attulissent Archiepiscopi, qui missi fuerant ad reddendam rationem, cur nihil ei esset patiendum . erant hi Chalcedonis Archiepiscopus, & Heracliæ, & Coloniæ Theophilus, quibus etiam in memoriam redegit iusiurandum, & iustam Dei indignationem. ipsi verò quamuis opitulari instituissent, ægre id facere & cum difficultate haud poterant, quum crudeles & impij homines ipsi correpto oculos sine vlla commiseratione effodissent, ac sine vlla humanitate. Perductus autem vili iumento vsque ad propontidem, veluti putridum cadauer, cui oculi essent effossi, caput & os inflatum, vermibus plenum & fætore, quum paucis diebus superuixisset, miserabiliter, & ante obitum male olens excessit è vita, in prima insula cinerem deponens, vbi nouum ille monasterium ædificarat. ab vxore sua & Regina sumptuose curatus ac sepultus, relicta miseriarum & calamitatum, quas sustinuit, & infortuniorum exuperantium omnia quæcunq; antea audita fuerint memoria, in talibus autẽ ac tot malis, nullum maledictum protulit, neque aliquid nefarij loquutus est, sed Deo gratias agere perseuerabat, & casus æquo animo ferre. dicuntur autem quæ contra ipsum facta sunt, insciente & inuito Imperatore Michaele facta, vt postea ipse iureiurando adhibito asseuerabat, Cæsare hæc clam & occulte administrante, ac perficiente. Hic Imperator Episcopatum Nazianzi ad iura metropolitana perduxit. Imperauit vsque ad id tempus, quo captus est, annos tres, menses octo.

MICHAEL FILIVS DVCIS PARAPINACES.

MICHAEL autem hac ratione adeptus Imperium, & moderatus vir videbatur, & senex inter iuuenes, propter imbecillitatẽ, & demissionem, ac mollitiem, & idcirco adiunxerat sibi Ioannem Sidæ metropolitanum ad rempublicam gubernandam; Eunuchum natura, sed strenuum, & ambidexterum, primum præsidem protosincellorum, virum omnibus bonis ornatum, ex quo Imperatoris vitium, quod dissolutæ vitæ attribuebatur & molliciei, vt ita dixerim, muliebri, ad gubernandam Reimpublicam & inertiam huius mores & ad hæc dexteritas & studium adornabat & corrigebat: verùm cum hoc tritico etiam zizanium mixtum fuerat. Erat enim Eunuchus quidam, nomine Nicephorus, quẽ diminuentes Nicephorizzem appellabát, à Buccellarijs oriundus, peritus & doctus in excogitandis perturbationibus, & consuendis dolis, atque excitandis tempestatibus & procellis, tranquillo tempore: qui quum patri Michaelis minister fuisset à secretis, vbi compertus est manifesto seditiosus & calumniator, & malorum egregius commentator, quiq; Imperatori aduersus reginam adulterij crimen insusurrauerat, inuidia simul ei opitulãte; Dux autem Antiochiæ declaratus semel atque iterum infinitarum perturbationum & seditionum Syriæ auctor fuerat, attamen accusatus & comprehensus illic in custodiam traditus

tus fuerat, vbi aliquamdiu detinebatur, prius ibi Illustris cognitus, effugiens verò; quo tempore Diogenes fuit declaratus & in quamdam insulam relegatus pecuniarum pollicitatione Iudex Græciæ & Peloponnesi delectus est. & res ad eam pertinentes moderabatur. Hunc Romanorum malo Michael accersitum Reipublicę administrationi præfecit, Logothetam ipsum declarans, capiturq; Imperator illius præstigijs & machinationibus. vt pote qui virilis mentis & stabilis expers esset. & idcirco expellitur Sidæ præfectus, omniaq; ipse ad se vnum reuocat Michaelis, & præstigijs, & puerilibus ludibrijs infesto eximio philosophorum Constantino Psello, quum ipsum Imperatorem ad omne opus inutilem & minus idoneum reddidisset, Imperatorisq; patruum Ioannem Cæsarem circum venit, & fratris filio atque Imperatori suspectum efficit. & omnes prorsus maxime familiares vt inimicissimos calumniatur, omnesq; Imperatoris beneuolentia priuat, ac totum adolescentulum sibi regem subijcit. atque illud omnibus videri Imperatoris edictum, quodcumq; huic machinatori videretur. Hinc accusationes, & frequentes delationes eorum, qui indicta causa damnarentur, & pœnæ minime debitæ, & iudicium sæpius ad volũtatem vulgi, quam iuste prolatum. vnde bonorum publicationes tum vniuersorum tum singulorum crebræ accusationes & fides statim temeraria, eorum qui patiebantur miserabilis lamentatio, & spoliatorum luctus intolerabilis, & multæ lacrymæ. verùm his ita spoliatis diuinitus quędam immissa ira Orientem inuasit. nã quum pacis fœdus erga Diogenem violaretur, atque irritum esset, ira perciti Turci, propterea quod quem ipsi vt inimicum captum & in suam potestatem redactũm omni cura & honore dignati fuerant, propriumque ei Imperium restituerant: sui erga ipsum furiose, quasi erga inimicum minimè conciliatum, se gesserant. & quæ ab ipsis illum pati oportuerat, amici & cognati in pace præsertim degentes in illum perpetrauerant & miserabili ac luctuosa morte affecerant. nam externi quoque ob multitudinem calamitatum ipsius, & infortuniũ vix consolabile summopere dolebant, è Perside cum omnibus copijs profecti, nullo obuio impedimento in Romanas regiones inuadunt, easque vexarunt non dispersi accedentes vt prius, & exules statim, sed potius vt domini eorum in quæ inciderant. hæc audiens Imperator coacto idoneo exercitu, ducem ei præficit Isaacium Comnenum, eique collegam tradit Ruselium Latinum cum Francica legione quadringẽtorum Francorum numero. quumque in Iconium peruenisset omnis exercitus, exorta quadam contentione Ruselius aperte rebellans secum Francos adducens, in aliam partem iter arripuit, data suis venia, quo vellent abeundi. quum verò ad Melitenem peruenisset, in Turcos repente inuadens superior euadit, & reliquam exercitus partem ad Cæsaream appellit. Comnenus quoque meditatus in hostes repente impetum facere progrediebatur nocte, quasi imparatos ipsos aggressurus, sed aliter, atque opinatus fuerat, ei accidit. Incidit enim in ipsos compositos, & paratos, & inuitus cum

ipsis

ipsis congressus superatur, & illico capitur, omnia quoque quæ intra uallum erant, corripiuntur; multis interfectis Romanis, viuis quibusdam captis, plures autem sibi fuga salutem quæsiuere. quumque fama ad Imperatorem peruenisset, visus est nescio quid detrimenti accepisse, non tamen omnino ab inferéda ciuibus iniuria, neque a nefarijs rebus se se abstinuit, quod Nicephori monitis pareret. quum enim eo esset ingenio vt discernere non posset facile, neque ea mente esset, vt vigilaret, omne quod imperabatur à Nicephoro faciebat, quasi mancipium. Ex eo tempore igitur licentiam nacti Agareni Orientis Regionem percurrentes non desistebant eam vexare atque vastare. quum autem Isaacius multis se se pecunijs redemisset, & pleno marsupio, statim summus Dux Ioannes Cæsar declaratur: qui quum transisset vsque ad Dorilæum, profectus inde vlterius progressus est; & vsque ad Zompi pontem peruenit. Sed antequá Sangarium transiret, aduenit Ruselius ex Armeniaco multo studio, & ibi castra locat. quumq; misisset Cæsar legatos, tamquam ad eum qui offendisset, atque peccasset si mutato consilio se proprium dominum agnosceret, veniam & malorum obliuionem promisit. fremente verò Barbaro veluti eo qui proprijs manibus & bello fidebat, & suorum multitudine nitebatur, legatio re infecta & inanis redijt. Idcirco prælio de summa rerum decertandum statuit. Igitur Cæsar quum fluuium transisset, & collega ipsius Nicephorus Botoniates cum reliquo exercitu, statim prælio cum Ruselio congressus est. non sustinentibus autem Romanis Francorum impetum, omnis exercitus in fugam vertitur, & à Ruselio Cæsar capitur, alijq; multi, solus Botoniates cum paucis quibusdam fugit, ex eo tempore magnus Ruselius & celebris euasit, prosperi successus magnitudine, rectaque Byzantium contendens Cæsarem vinctum habebat multis afflictum malis, & fluctibus calamitatum subinde succedétium exagitatum. vbi autem hoc quoque domesticum infortunium Imperatori nunciatum fuit, & Franci aduentus omnes deterruit, ingens sollicitudo & cura animos omnium occupauit, & ipsius Imperatoris. Ruselius igitur inde profectus secum adductis Cæsare & Basilio Malese qui nuper à captiuitate cum Diogene liberatus fuerat, in Chrysopoli tabernaculum collocat, & in domibus, quę illic erant, ignem accendit; quo facto, ingentem excitauit clamorem & luctum indigenarum. Imperator autem mollire studens Barbari audaciam, pollicetur ei Curopalatæ honorem, & insuper ad eum mittit vxorem & liberos, sed clam contra ipsum Turcos accersit multis pollicitationibus persuadens, vt Ruselium debellent. vidés autem iste se imbecillem aduersus eiuscemodi multitudinem, Cæsarem è vinculis liberatum Imperatorem declarat, laudibus magnificis & claris celebrans, eiq; Imperium tribuit. nondum autem diuulgata fama, neque dilatata Cæsaris declaratione, & idcirco neque milites concurrerant, statim ad montem Sophonem manus Turcica apparet, quæ videbatur quinque aut sex millium, atque è vestigio Ruselius se ad prælium comparauit. verùm illius impetum coer-

cebant & Cæsar & quidam ex præstantioribus, vt prius dignoscerent quanta esset hostium vis: sed ille haud sustinens, quin potius loco summæ ignominiæ ducens, si aduersus sex aut decem millia pugnam Ruselius decertaret, multo impetu in hostes cum Francis inuasit. Cecidere igitur ex Turcis plures, quum Francorum nemo hasta inani vsus esset; Reliqui in fugam coniecti sunt; quum verò diutius persequeretur, præter id quod consueuerat, præsertim per inacces sos atque inuios montes, nō animaduertit à tergo se suorum plures reliquisse: ipse autem cum paucis quibusdam relictus, & Cæsare inter equites defatigato continua & longa hostium insectatione, incidit in eam calamitatem quā mox dicemus. nam in ipsum ita laborantem altera Turcorum infinita manus fere centum mille, quantum coniectura assequi poterant, inuasit. vndique igitur circumuentus vel inuitus cum hostibus congreditur, cum paucis admodum, quos circum habebat. Igitur resistere Turci, & tamen multi tunc quoque ex ip sis cecidere. verùm enimuerò circumuenti à tanta multitudine telis, quæ longe iaciebantur, amissis equis, & pedites omnes relicti ità cesserunt, attamen multi cadunt, & Turci decuplo plures. Capiuntur Cæsar & Ruselius, & qui cum ipso erant. Ex Francis autem qui relicti fuerant fuga ad Metaboles oppidum se rece pere, vna cum Ruselij vxore. quod summo studio seruabant. Turci verò Ruselium compedibus vinctum munierunt, Cæsarem autem solutum in honore ha bebant. quumq; exigeretur captiuorum precium, studebat Imperator eum redimere, nam paulo ante Maleses quoque absolutus à Cæsare statim in exilium missus est publicatis bonis, Ruselij captiuitatem cum captiuitate Diogenis, & publicationem & exilium commutans. verùm Ruselij vxor ipsum redemerat. quare missi ab Imperatore, Cæsare solum redempto rediere. quum verò ad pro pontidem peruenisset, veritus ne forte vt rebellis & suspectus aliquid mali & eiuscemodi cui remedium adhiberi non posset, sustineret, deposita veste vsitata, capillisq; detonsis, monachorum habitum induit. & ita vili indumento ad regiam se recepit: ex quibus omnibus sanę mentis homines diuinam iram ratiocinabátur. & quemadmodum Deus ipsis inimicus effectus fuerat, propter diuinorum mandatorum ac præceptorum violationem, & contemptum, quorum sibi conscij ad ingentia bella & pericula non prius placato diuino numine Romanas copias adducunt, & quum male afficiantur, semperq; vincantur, non tamen vllum diuinæ indignationis percipiunt sensum. antiqui verò Romani non ita exequentes terribiles illas & celebratas prouincias prosperum sortiebantur exitum, sed virtutem & iusticiam, & caritatē, & veritatem profitentes, & omnino omnia honesta & bona pro viribus tractantes. quare etiam diuinum numen illis aderat, & omnibus modis hostes debellabant. Ingresso autem Cæsare visus est, qui imperabat, omnia perfecisse. Sed cruciabatur quod Ruselij cō siliū non successerat. nam cognatorū exitiū, amissionē Imperij, Christianos occidi, uicos cōburi, & regiones euerti posteriora ducebat. Ruselius āt ex oppido

Metaboles

Metaboles profectus cum ijs Francis militibus, qui relicti fuerant & vxore ac liberis,& bonis suis per mediam regionē sine metu ibat, quumq; ad Armeniacorum regionē peruenisset,ad sua priora castra se recepit.& inde aduersus Turcos excursiones faciens coercuit ipsos ne amplius in eam regionē irrumperent: audiens hæc Imperator prçstare existimabat Turcos obtinere loca Romanorū, quam Ruselium aliquo in loco permittere ad hoc à Nicephoro instigatus ac stimulatus. mittit igitur quemdam ex nobilibus ciuibus ætate iuuenem, sed alio qui strenuum atque prudentem præsidem Alexium Comnenum, qui quum peruenisset ad Amasiam ibi rei exitum expectabat. Ruselius autem inita societate & amicitia cum Turcorum Principe congressus est cū ipso sine militibus, vt consueuerat. verùm quadam die cum ipsis cœnans capitur & deuincitur. accedere enim Romanos ad Turcos iureiurādo adhibito, terminus, & ratio præscripta est; & excusatione carens. hunc multo pretio emptum præses Alexius ad Imperatorem vinctum perducit, quem traditum tortoribus bouinis neruis cædendum,& fugitiuum aliquem seruum flagris intolerabilibus curauit, & in obscurissimam turrim inclusum contemptui habebat catenis vinctum. Logogotheta autem plurimum potens vt dictum est apud Imperatorem omnia pro arbitrio moderans Hebdomi monasterium sibi donari petens, omnes possessiones & omnem fere, quantum Sol cernit regionem, studuit sibi vindicare. & copiosis prouentibus dilatare cogitās improbitate sibi amicum Imperatorem facere, & maxima lucrari ob eius simplicitatem: ac nomine monasterij ingentes diuitias adipisci. & quum esset maxime idoneus ob versutiam, vt si quis alius ad lucrandum, & quæstus gratia nulli parcens, infamiæ, officinam in Rhadesto & Monopolium instituit, prohibens & coercens omnes vendentes, solumque Imperatoris forum venale machinatus est: ex quo maximæ famis auctor fuit, & eorum, quæ vnquam meminerint homines crudelissimæ, ità vt inde Imperator cognomentum inuenerit, à quo magis, quàm à maiorum suorum nomine posteris est cognitus, nam si quis dicat, Michael, neque addat Parapinacius, haud statim cognoscitur, eò quòd tunc modius numismate venderetur. primo autem Imperij ipsius anno, Indictione vndecima, Seruorum gens, quos etiam Coruatas vocant, exijt vt Bulgariam in seruitutem redactura, quomodo verò, altius ipse repetens enarrabo.

Nam quum Basilius Imperator, eo tempore quo Bulgariam adduxit, nollet aliquid innouare eorum, quæ ipsi vsitata erant, verùm præfinisset, vt à suis principibus regeretur, suisq; moribus degeret, quemadmodum item imperante Samuele, qui Dux ipsorum fuit. †

† Deest aliqd.

Iam igitur & prius natio perturbata fuerat, quod nō ferret Orphanotrophi auaritiam, quando Doleanum suum Regem declararunt; quæ sigillatim superius demonstrata sunt; & nunc quoque ad rebellionem spectauit; neque enim

OO ferebat

ferebat Nicephori auaritiam,& quæ contra omnes ipse machinatus fuerat, nihil curante Imperatore,sed solis puerilibus ludis occupato, Bulgariæ principes Michaelem suum Dominum petunt sibi opem ferre & opitulari, sibique tradere filium vt ipsum Bulgariæ regem declarent, & à Romanorum Imperio & crudelitate vendicetur. ille autem libenter ipsis obtemperabat,delectisq; è suis trecentis,& suo filio Constantino,cui Bodino cognomen erat, traditis; in Bulgariam eum mittit. exit igitur ad Prisdriana vbi coacti proceres qui in Scopijs erant, quorum princeps erat Georgius Boitachus, à Conchanis originem ducens, Bulgarorum Regem ipsum declararunt, Petrum,pro Constantino, mutato nomine vocantes.quod audiẽs in Scopijs Ducis Imperium administrans, Nicephorus Carantinus,cum suis ducibus, quos habebat,ad Prisdriana se confert,cum Bulgaricis copijs.Interea verò dum hic ad bellum se comparabat, superuenit successor ipsius Damianus Dalassenus: qui cum eo coniunctus quũ multis eum conuitijs affecisset, & haud mediocriter in eius milites debacchatus fuisset,tamquam imbelles eos irridens,instructa acie cum seruis statim prælium cõmittit,fitq; horribilis pugna sed multo horribilior Romanorũ clades, cadunt.n.multi ex Romanis & Bulgaris,& viui plurimi capiũtur,in quibus ipse quoq; dux Damianus Dalassenus,& qui dicebar Probatas,& Longibariopulus,& alij frequẽtes cũ ipsis,capta sunt itẽ oĩa castra,& oĩa,q̃ in ipsis erant,direpta; Hinc aperte Bulgari Bodinũ Regẽ declarant,vt dictũ est mutato nomine, Petrũ appellantes;& in duas partes diuisi,alij cũ Bodino ad Nisum se contulere, alij Petrilium quemdam,cui primę apud Bodinum partes deferebantur, sequuti,aduersus Romanos,qui in Castoria erant,profecti sunt: illic.n.muro muniẽdã vrbẽ curauerãt,Romanis fauẽtes, vt dictũ est,& Achridis pretor, Marianus, & Patricius Diabolæ,& consiliarius vir Theognostus Buzzes,& cũ ipso Castoriæ præfectus,quibus cũ Borises Dauid,& alij multi, qui veriti indigenarũ Bulgarorũ minas,in Castoriã tãquã ad asylũ confugere.quũ igitur Petrilius ad Castoriã peruenisset cũ innumerabili Bulgarorũ manu, q̃ ad bellum pertinerent comparabat.Romani verò ẽt ipsi instructi aduersus erupere,& ingenti impetu cũ ipsis congressi fundunt Petriliũ, & in fugã cõiectũ cogunt per inuios mõtes ad suũ Dñm Michaelẽ peruenire. & Bulgarorũ plurimos occidunt, capiuntq; eũ,q post Petriliũ in Chorbatis scdm ordinẽ ducebat,& apud Imperatorẽ vinctũ p̃ducunt.Bodinus ãt,quũ ad Nisum peruenisset, vt iã Imperatorẽ à Bulgarica p̃uincia coerceret,oĩa q̃ ante pedes erant,p̃dabat, eos à quibus nõ exciperet, quiq; recusarẽt eius Imperiũ,vexans,& offendẽs.qd quũ audisset Imperator,cladẽ videlicet ducis,& eius declarationẽ,Saronitẽ aduersus eũ mittit,antequã malũ accenderet,& in magnã flãmã euaderet,extinguere festinans, & cũ ipso idoneũ quoq; misit exercitũ, ex Macedonibus & Romanis Francisq; coactũ; Verũ hic ad Scopiorũ Vrbẽ profectus, nullã eorũ,qui in Niso erant,rationẽ habebat.profectus igit,et Georgio Boitacho,cui vrbs cõmissa erat,data fide,nihil eũ

detrimẽti passurum. Scopiorum vrbem expugnat, ibiq; castra locat, & quid faciendũ de ijs, qui in Niso erant, consultabat, ac meditabatur. verùm Boirachus, quem iam pœnituerat tamdiu bonum fuisse, & Romanos sequutum esse, clam ijs qui Nisi degebant, indicauit vt ad se quamcelerrime venirent; & eos, qui cũ Saronite erant ignauius degentes, ac segnius, sine vlla miseratione crudeliter omnes ad vnum interficerent; qui, accepto nuncio, profecti ex Niso, Scopia petebant, cooperta terra niue, hyems enim erat, Decembri mense. quod quum persensissent ij, qui cum Saronite erant, aduersus ipsos cum omnibus copijs irrumpunt, & in itinere deprehensos, ad quemdam locum, nomine Taonium, ferè omnes interficiunt. capitur etiam Bodinus, Longebardopolus verò, vt dictum est, ad Michaelem perductus, data acceptaq; fide, eius filiam vxorem ducit. eique ingens committitur exercitus, è Longibardis & seruis conflatus: quo cum ad auxilium Bodini missus, rursus Romanis repugnat. Saronites autem Bodinum misit Imperatori vinctum. relegatus autem in Sancti Sergij monasterio, paulo post Isaacio Comneno traditur iam Antiochiæ Duci declarato. & perductus est in Antiochiam. Quod quum audisset ipsius Pater Michael, precio ingenti conductis Veneris quibusdam, quorum opus erat, per mare nauigare cum inde furatus, in propriam patriam reduxit; eique restituit Imperium, atque hic post patris obitum nostraq; tempestate regnauit. Boitachus autem vehementer tortus, dum rediret ad Imperatorem, non sustinens verberum cruciatus, moritur. Alamani tamen & Franci, sunt hæ nationes Occidentis, per regionẽ immissi, relictam Bulgarorum regiam in Prespa destruunt, templumq; illic, sancto Achillio constructum ac dedicatum expoliant, à nulla re sacra abstinens earum, quæ ibi erant, ex quibus quædã rursus seruata sunt, reliqua diuisa exercitus in proprios vsus cõuertit. Quidã igitur ex militibus Macedonicę phalangis, quũ ab eo repeteret sacra res, neq; adduci posset vt id faceret, *combustis humeris moritur, iustitia haud differente, vt mos est, suppliciũ, sed ad exemplũ posterorũ ipsum puniente. In vrbibus autẽ maritimis, neglectis militibus vt pote q nihil acciperẽt ex pda, mittit Bestarches Nestor, q fuerat seruus patris Imperatoris, dux Paristiorũ vocatus inita cũ Tato societate, vt eũ viro ęquo; † eũ pluribus Pazzinacis instructi ad regiã vrbẽ profecti sunt. Iussus ãt arma deponere nõ aliter se factutũ hoc dicebat, nisi Logothetã Nicephorũ è medio tollerẽt, vt cõem inimicũ, & hostẽ capitalem, quiq; in se haud pauca cõmisisset, suaq; bona publicasset. Verũ Imparator haud paruit, quũ semel se ipsum eius pstigijs & dolis dedidisset. Nestor ãt, cui à suis paratæ insidiæ fuerant, inde proficiscit, Thraciãq; depdat, & Macedoniã, & Bulgariæ finitima, & ad Pazzinacorũ regionẽ secedit. pars ãt Macedonũ militũ defraudata accessit ad Imperatorẽ, id factũ deflẽs. iussu igit Imperatoris pulsati et cõtumelia affecti, repulsi sunt, nulla ipsorũ habita rõne, verũ illi in patriã reuersi, haud mediocri dolore affecti, nõ amplius in eadem sentẽtia manere uoluerũt; sed oĩbus modis cogitabãt hostes vlcisci: quũ autem

Not. de Veneris.

Deest nescio quid.

Not. Robertus Francus.

misisset ad eum, qui Longobardiam obtinebat Francum, Robertum nomine, eius filiam suo filio Constantino vxorem adduxit, quam mutato nomine Helenam vocauit: occupata autem fuit Longobardia à Ruberto in hunc modum: Georgius Maniaces ab Augusta Zoe ad componendas res in Italia missus, magistri honore decoratus conciliauerat sibi Francos multos, & in dies eos qui à Dociano vexati erant effecit in Italiæ finibus quiescere: verebantur enim ipsum, quod eius virtutis in prælijs periculum viderant. quum verò se opposuisset Monomacho, & debellatus fuisset, qui cum ipso erant traiecti, & in seruitutem Imperatoris redacti, Maniacatæ appellati sunt, & in vrbe Romanorum permansere, reliqui in Italia relicti sunt. Erat autem quidam in ipsis Rubertus nomine fratris filius Ardoini, qui à Dociano flagris cæsus fuerat, grauis & iracundus, & Tyrannica mente præditus. qui aperte Romanos expellere meditabatur, attamen prouinciam aggredi metuebat, differebatq;, seipsum imbecillem cernens, verebaturq; contra Imperatoris potentiam se opponere: quum verò vxor illius, quam à Francia duxerat, Gaita nomine filia principis, cui haud mediocris regio subiecta erat, secum esset; ad eas vrbes migrauit, quæ vxori suæ seruiebanr, quarum prima & maxima Salernus nominatur. Illinc igitur veluti fur erumpens, loca Romanorum Imperio subiecta prædabatur, partim Calabriam mancipans, partim Italiam redigens in seruitutem. Eorum verò mancipiorum, quæ ceperat, alijs manus amputare, alijs extremas partes pedum incidere, alijs vtrasque, quosdam etiam ingenti pecunia vendere, metuens, si non proderent vrbes, & se se ipsi dederent, ne non solum hæc, sed etiam his deteriora paterentur; quum verò domestici in regia laborarent, nulla habebatur eorum quæ in Italia fierent ratio. nam vita paulopost functo Monomacho quum Theodora circiter annum vnum obtinuisset Imperium, & Michael declaratus esset, atque aduersus ipsum Comnenus incitatus, & exercitus essenr intestinis bellis occupati, ac nemo Ruberti conarus prohiberet; magnus ex hoc & illustris euasit: Idoneum enim coegit exercitum, & equorum atque pecuniæ & armorum potitus est: quum ij qui ab Imperatore Duces vrbibus præfecti erant, nó possent contra erumpere, ob paucitatem suorum & modicam virtutem. Comneno autem adepto Imperium, Turcorum natio Orientem premere, Pazzinaci verò Occidentem. cedit igitur Thrymbes Calabria, qui illic dux erat exercitus, aperte contra Scribonas facinus ausus, non enim placens indigenis cernens factum exul ad Imperatorem proficiscitur. Mittitur igitur Dux Italiæ Abulchare. Rubertus autem proprer Scribonarum cædem, genus miseratus quod comperit Calabrum, hac quoque de caussa rebellionem meditatus, non vt amplius reuersurus egreditur, adhibitaq; celeritate, Rhegium capit, vrbem magnam & illustrem, vbi consueuerat Dux Italiæ commorari, quod ibi essent & magnificæ domus, & eorum quæ ad victum necessaria sunt, copia multa.

Not. Salernus in Longobardia.

Not. Rhegiũ vrbs illustris.

Abulchare autem, quum Dyrrachium peruenisset, inde ad Barim transmisit,

sit, quumq; Rhegium captum cognouisset, eum Bari expectabat, & inde quantum poterat, urbes adhuc amicas Romanis in officio ac fide continebat, præficiens Duces, & exercitum mittens ad locorum custodiam, adhuc enim à Romanis erant, Baris, Idrus, Callipolis, Tarentum, Brundusium, & Horæ, & alia oppidula multa, & omnino tota regio. Interea verò declaratus Dux Italiæ Perenus fuit. quum verò non potuisset in Longobardiam copias traijcere, propter Ruberti potentiam, Dyrrhachij mansit, Dux Dyrrhachij appellatus. Nicephorus autem Carantinus excursiones faciente Ruberto, & infinitis malis Italiam vexante, timebat quidem, verumtamen ab Imperatore auxilium expectabat; omnes igitur Illyricæ urbes ad eum se applicuerant, & præsidia acceperunt, quosdam verò præsidia recusantes, stipendiarios fecere. His autem ita perfectis fugere decreuit etiam Carantinus, videns quotidie Francos augeri, sed secum reputans ignominiam in prouincia mansit. Brundusium in fide erga Imperatorē, & in seruitute continens, fraude uerò ac dolo finitimos Francos aggreditur. clam igitur cum ipsis collocutus, & de prodenda ipsis urbe mentione vltro citroque habita, venientes Francos excepit, & per scalam ascendentes, singulos interfecit, centum circiter numero, quorum capitibus, in nauigium impositis, ad Dyrrhachium transmittit, & inde ad Imperatorem eorum quæ acciderant, nuncius proficiscitur. Perenus igitur in Dyrrachio mansit, Imperium verò intestina mala opprimebāt, & Orientem Turci vexabant, ijs malis, quæ quotidie aucta nulla ex parte remittebantur. Mortuo autem Duce Constantino Imperatore, quum Regina Eudocia ad breue tempus Imperium obtinuisset, vbi ad Diogenem sceptra peruenere, Ruberto & ijs qui cum ipso erant, haud vulgaris metus iniectus est, ne etiam è suis sedibus pellerentur, priuarenturque suis experti eius virtutem. ab ijs autem locis atque oppidis quæ ad Romanorum spectabant Imperium, omnibus modis se se subducebant. verùm quum ipse quoque occuparetur in expeditionibus aduersus Turcos, & omne studium poneret in eo, quod magis vrgeret, non amplius vt domini, sed prædonum, ac piratarum instar Italiæ loca in suam potestatem redigebant. quum verò Diogene imperante, vt superius demonstratum est, res administratæ ac gestæ fuissent, Michaele verò Imperium negligenter ac pueriliter administraretur, vt stabiles domini à mari vsque ad mare & Longobardiam & Calabriam sibi subegere, eaque distributa, & oppidis diuisis, se comites, Rubertum verò Ducam appellarunt. Michael autem nō solum non retinuit regionem, quæ ad se pertinebat, vt dictum est, sed vt ipsos Turcos ex Oriente expelleret, existimauit sibi faciendum esse, vt cum ipsis fœdus percuteret, & ipsorum ope ac societate Turcorum temerarium in Romanorum regionem aduentum coerceret. quare etiam affinitatem cum Ruberto contraxit; suamque filiam Helenam despondet suo filio Constantino. volebat hac ratione Imperator finem aliquem rebus imponi, sed à Deo prohibitus est, qui iampridem decreuerat Orientis perniciem & euersionem.

Not. Rubertus Ducas Calabriæ.

euersionem. Hoc imperante in Constantinopoli orta est tripes auis, & puer habens in fronte oculum vnum, & pedes hircinos: & duo ex militibus fulmine afflati sunt. puer autem monstruosus in publico ingressu Diaconissæ fletum emittebat puerili similem. præterea crinitæ quoque stellæ plurimæ & crebro apparuere. vbi verò Barbari res Orientis prædabantur, & multitudo partim cædebatur, partim fugiens ad Constantinopolim confugiebat, indigebat tempus mente senili & excelsa ad res gubernandas ipse. verò tantum erat auarus ac vilis, vt ne obolum quidem vellet effundere, neque præberet alicui quidpiam, quicumque is esset, aut prouidere fructus, qui nauigijs veherentur ad victum necessarios importandos: verùm inani & inutili eloquentiæ studio & iambis atque anapestis componendis continenter vacans, quamuis ne in cute quidem artem gustasset, à philosophorum eximio deceptus & altus totum, vt ita dixerim, mundum corrupit. Oritur enim ingens fames, quam consequuta est pestis & mors, quæ simul nutriũtur, & cognatæ sunt ad hominum perniciem, & consanguineæ, moriebanturq; quotidie frequentes, ita vt ne viui quidem mortuos efferre possent, & in ijs, quæ dicuntur septa, neglecti iacerent, & simul deferrentur multi in vno lectulo, quum sæpe quinque aut sex ibi cadauera posita essent; & vndique calamitates confluerent, omniq; mæstitia Vrbs regia compleretur, atque iniuriarum quæ quotidie fierent, & iniquorum iudiciorũ & vexationum remissio nulla ab ijs, qui imperabãt, excogitabatur. verùm quasi nullo alienigenarum omnino Romanis molestiam exhibente bello, vel Diuina ira, vel homines affligente inopia & vi ad victum pertinente, ita sine metu perpetrabant ea, quæ odio Diuino digna essent, & Tyrannica, & omne Imperatoris consilium atq; institutum ad offendendos & iniuria afficiendos domesticos, & decipiendos, & venandas ipsorum vitas, & occasionem insidiandi ipsis captandam, referebatur; ita vt etiam vsq; ad sacra monumenta eius auaritia pertineret: & sacri ipsorum Thesauri, & suppellectilia auferrentur. Quum verò ita res administrarentur, itaque & interna, & externa rapinis ac præda laborarent, pessimo consilio & ignauia imperantium, principes in Oriente Alexander & Cabasilas, Synodeni, Gudelius, Ostraboromanus, & reliqui senatorij ordinis Principes delecti, quam pridem rebellionem conceperant ad opus perducunt. & Curopalatem Nicephorum Botoniatem conuenientes, Imperatorem declarant, Octobri mense Indictione prima; quod quum ad Imperatoris aures accidisset, haud mediocriter ipsum perturbauit: erat enim à multis quoque prædictum fore vt olim. N. superaret. M. & statim Turcis tamquam cognatis & propinquis scripsit pollicens dona se daturum, si illum solum comprehensum, & qui cum ipso essent, ad se mittant: erat autem Botoniates ex nobilibus à Phoca oriundus, varijs quidem modis, tamen ab illustribus Fabijs genus ducens, qui ex illustri & antiqua Roma originem ducebant. quemadmodum antiqua de ipsis traditur fama. Tertia verò octobris mensis die, quum iã figẽdum

Not. Fames & pestis.

esset

esset Imperatoris tabernaculum, densum lumen in aere apparuit circiter primā noctis vigiliam, vsque ad Chalcedonem & Chrysopolim, & regia palatia in Blachernis, quod optimum omnibus visum est augurium, ita vt vaticinarentur quidam à splendore Luciferi facem ad regiam accessisse. quum autem Byzantium proficisceretur, altera quædam male cogitata rebellio occidentem exagitauit. Nicephorus enim præses Bryennius administrans Dyrrhachij Imperiū, ipso abdicatus, sibi Imperatoris nomen vindicauit. & militibus qui ibi erant, ministris atque adiutoribus vsus, inde egreditur, & ad Adrianopolim festinabat, nam germanus eius frater instructas quasdam Occidentis copias & expectatum consilium cum Barangorum & Francorum haud mediocri multitudine adduxit, vt cum fratre conspirarent, & secum, eiusdem quoque vrbis præfectum Capitaneum vocant, cognatione coniunctum, & antequam ad Adrianopolim perueniret, celebratum & declaratum ipsum Imperatorem prius scripsit. Imperator verò mollius ac segnius rebus gerendis intentus, nisi enim hoc fuisset, facile ipsum Bryennium debellasset, & proprium exercitum babens eorum quos nominant immortales, & alterum haud ignobilem è Syncindis viris coactum, facile potuisset cum omnibus suis prius eos inuadere, qui erant Adrianopoli, deinde etiam Bryennium ipsum. Verùm, vt dictum est, segniorem se præbens, & illum extulit, & ex paruo magnum fecit, & sibi negotia conflauit. Nicephorus enim præses regius sibi successor missus in Thessalonica cū ipso congressus, si decenter rebus vsus esset, facile ipsum in principio defectionis debellasset: quum uerò ad Traianopolim peruenisset, ibi cum fratre Ioanne & Francis, qui in Adrianopoli erant, & Macedonibus, & reliquo exercitu secū conspirante congressus est. vbi etiam regia induitur insignia, omnibusq; iureiurando, & horribili fœdere confirmatis, ita celebratur laudibus multis, multoq; satellitio stipatus opera Imperatoris aggreditur, & Adrianopolim multo cum honore se recepit, & obseruātia, obuiam illi prodeuntibus suis tribubus, eo quod ipsum ex animo colerent, & obseruarent. egressus autem contra quosdam Bryennij præses Constantinus Theodorocanus capitur, & ad ipsum captiuus ducitur, vir clarus, & genere nobilissimus, vitæq; splendore illustris, sed neglectus fuit, vt quidam ignobilis, & obscuro loco natus, non tamen vllum corpore supplicium subiuit, quamuis existimaretur id passurus propter superiores inimicitias & pugnas capitales: Verùm missus in exilium in quamdam Macedonicam vrbem, haud multo post naturæ debitum persoluit. quod verò regia insignia in Traianopoli indutus fuerit Bryennius, ibique declarari & celebrari se permiserit, haud bonum augurium prudentiores existimabant. Hæc enim Traianopolis, non Traiani Imperatoris nomine condita fuit, sed nomine cuiusdam ex primatibus Traiani vocati, generosi eo tempore viri, tum manu, tum animo, quem Cæsar Traianus ob nescio quam offensionem, luminibus priuauit. & in Persas proficiscens, hic eum primus cōspexit, quo spectaculo admodum

modum dolens, recordatus ſtratagematum & virtutis illius, eodem in loco vrbem conſtrui iuſſit ad indelebilem viri memoriam. Hac igitur de cauſſa prudẽtes viri factum haud bonum augurium cenſebant, attamen Bryennius ignorãs decretum, cæcus eſt enim futurorum euentus, res aggreſſus eſt. Rhædeſtus quoque eadem cogitauit opitulante ſibi cognata Batazzene, nam Rhędeſtini aduerſus Panuim profecti, coegerunt ipſum quoque Bryennium celebrare. quum verò ſuum fratrem eo honore affeciſſet, vt eſſet Curopalates, & alios omnes habita ratione propriæ ipſorum dignitatis, exiſtimauit ſe formidabilem ad vrbem regiam propter miſſum fratrem aduenturum. cui quum tradidiſſet haud mediocrem exercitum, ſperabat fore, vt quando ciues Imperatorem & Logothetam ita oderant, vt aduerſus ipſos ſtrenue ſe gererent, ſibi ipſi conſentirent, & intra vrbem ſe cum aliqua conditione reciperent, & ita ſine metu ad ipſos cum apparatu regio aduentaret, verum multum a propoſito conſilio aberrauit: nam rametſi Heraclæam incenderat, & plures ex ijs, qui ibi erant, interfecerat, quod pauloante ſeceſſerat præſes Alexius Comnenus, qui in Selymbria commorabatur: Veruntamen regiam vrbem incolentes nequaquam Bryennii aduentu deterriti ſunt, accedentes enim ad murum Blachernarum & repulſi tranſiere ſancti Pantalenimonis ponté, & quæ ibi erant omnia igni combuſſere. quũq; nihil memoratu dignum geſſiſſent, inde reuerſi ſunt. ipſe cum duabus legionibus ad Athyram ſe cõfert, reliquum exercitum in hybernia diſtribuit. In tantis autem malis verſans Imperator, vix recordatus eſt Ruſelii, qui adhuc in carcere vinctus detinebatur, & ad Botoniatem transfugere conatus erat. Igitur eductũ ipſum è cuſtodia, omniq; honore affectum, multa remiſſione ac blandis erga illum vſus verbis, ad prælium contra Bryennium incitauit, & à muris perſuaſit vt cum ijs Francis, qui cum Bryennio eſſent colloqueretur. ſed vbi nõ perſuaſit, ad Bryennij fratrem in Athyra commorantem, cum exercitu proficiſcitur, Duce exercitus præſide Alexio Comneno, cum iis militibus, qui in regia urbe erant, iureiurando ſacroſancto prius fide data, & ſimul per mare miſſis aduerſus ipſos Roxolanorum nauigijs, ipſiſq; peditibus ad Athyram feſtinantibus. verùm occupant illi re cognita fugere, quumque vellent perſequi ij, qui cum Ruſelio erant & Comneno, & hoſtium plures occidere: non habuerunt milites ſibi dicto obedientes, euentum rei pertimeſcentes; cecidere autem ex Macedonibus plures, & viui haud pauci capti ſunt; & præda multa capta; & praſini coloris Curopalati indumenta: qui etiam fugiens ad Rhędeſtum peruenit; Pazzinaci autem cum haud exigua manu Adrianopolim inuaſere, quam circumſidentes, quoſdam per regionem miſere, qui optima quæque ipſius loca vaſtarunt, virorum cædem facientes, & animantium abigentes infinitos greges, neque illius generis vexationem vllam prætermittentes. Bryennius autem fœderibus, & auri largitione, & ſtragulorum efficere ſtudens, vt ipſi ſecederent, à ſuis argentum exigebat, omnino cupiens à propoſito conſilio non aberrare,

miſſuſq;

missusque frater ipsius Iohannes ad Cyzici Cherronesum, conabatur indigenas ad se adducere: sed incidens in ipsum Ruselius † per vim eos fugarunt, principio Martij mensis indictione prima. sepulto autem patriarcha Iohanne Xiphilino, & ad finem Ageron translato, Imperator alium delegit, non ex senatorio ordine, neque ex ecclesia, neq; vllum alium Byzantiorũ, siue eloquentia, siue rebus gestis clarorum & celebrium: sed Cosinam quemdam monachum, qui à sancta ciuitate venerat, & in maximo honore apud Imperatorẽ habebatur, pp virtutem, qua præditus erat. nam tametsi externæ sapientiæ expers erat, & illius mysteria minime gustaret, attamẽ varijs virtutibus efflorescebat, quapropter omnibus alijs neglectis, ipsum ad ecclesiæ gubernacula collocat. Botoniates vero bene compositis suis rebus & ad propositũ opus, quod distulerat, paratus, omnibus quicũq; vnquã militiam professi fuerant, ad se accersitis, legiones ex ijs coegit. quibus & pecunias & dignitatũ insignia elargitus, etiã negligentes, ad propositum opus, promptos reddidit, atq; alacres. Quibus auditis illi etiam, qui ab Imperatore missi fuerant, vt Nicæam custodirent, cum omnibus copijs ad ipsum transfugere, & vrbem sine pugna dediderunt. coegit item Turcicum exercitum idoneum, cuius dux erat Cutlumus ille celebris cũ filijs quinq;. Hos sibi conciliauit qui Sultano cognatione coniuncti erant, & studebant sibi vindicare omne Persicum Imperium. sed haud poterant erga illum pugnare. & idcirco ad Romanorũ regionem aduenerant, vt parem ad illi resistendũ potentiam nanciscerentur. magis vero, si vera dicere oportet, pugnã aduersus Sultanũ conflantes, & de toto Imperio cõtendentes in loco, qui Rhe vocatur, iamq; conflicturis exercitibus, ad aures accidit Chaliphæ factum, qui apud ipsos eodẽ ęquali honore, quo Deus celebratur: & ille statim sprero omni fastu & more (non.n. concedebatur ipsi extra propriũ hospitium egredi) celeriter ad Rhe perueniens diuertit, & acies iam cõgressuras, in medio stans, ad pacem hortatus est pro vtilitate quidẽ Persarũ, & ipsorũ Imperij, malo vero Imperij & potẽtiæ Romanorũ: varijs.n. sermonibus vltro, citroq; habitis ad extremũ vicit id, quod ei cõiter vtile visum est, vt Sultanus Perside potiretur, cuius etiã pater Dominus fuerat. ij vero qui cũ Cutlumo erant, acceptis copijs & auxilijs a Sultano in suã potestatem Romanorũ regionẽ redigerent, & haberẽt in propriã regionẽ ptãtẽ & imperiũ; ita vt nullo se mutuo conuitio afficiant. tali admonitione, ac suasu Chalyphæ, dirimitur pugna, & cecidit exercitus, omnisq; contentio propulsatur. & Romanorũ loca sibi in seruitutẽ subijcere cœperũt. Hos igitur quũ sibi asciuisset, cũ idoneo exercitu pro inito secũ fœdere festinabat, & inito itinere ad Nicęam contendebat. Ingens autem numerus ex Megalopoli ad ipsum quotidie confluere. & quod est incredibile, ne Turci quidẽ ipsi impedimẽto fuere, immo potius cũ reuerẽtia quadã & obseruãtia comitabãtur, & Regina vrbiũ, & oẽs ipsius principes, quiq; magistratus gererẽt, quiq; in suburbanis & vicis erãt, q̃n ẽt ecclesię pceres in vnũ cõuenientes, ad celeberri-

†Deest aliquid.

mum Dei verbi Sophiæ templum, nuper imminentibus Epibaterijs euangelismi Dei matris, declarant Imperatorem Botoniatem, præeunte his Patriarcha Diuinę vrbis magnæ Antiochiæ nomine Æmiliano & Metropolita Iconij ipsisq; omnis clerus cōsensit, & senatus & omnis fere ciuitas; & diuisi per tribus, qui erāt in republica illustres, & legionum præfectos declarant, & ordines aper tos constituunt, & palatijs de repente potiuntur. militesq; disponunt, qui Imperatoris Michaelis milites expellant, prælio mercenarios debellantes, capiunt autem Imperatorem Michaelem, qui ad palatia in Blachernis fugerat cum Augusta Maria ex Alanis, suoq; filio Constantino Porphyrogenneto. & ad Monasticam vitam traducunt ad studij monasterium, cū vili iumento transmissum, quū annos sex imperasset, eodē sabbato quo à fidelibus miraculum Lazari celebratur. & ꝑficiunt Imperio terræ, quinetiā maris, Drungariū classis creantes.

NICEPHORVS BOTONIATES IMPERATOR.

QVum in hoc statu præter omnem expectationē versarentur rēs vrbis, & Imperator abdicatus esset Imperio, Botoniates fiducia plenus Byzantium contendebat, quasi sine sanguine accepturus summum Imperiū. tametsi ipse ad pugnas & ꝓlia paratus erat, & milites, quos habebat cohortabatur, vt prōpti ac parati essent. Nicephorus aūt Logotheta, & eius morū studiosus Dauid, ad vesperam erupere, & ad Ruselium in Heraclea cōmorantē peruenīūt, & Deo sacrificia in quibus gratias ageret de hostium victoria peragētem. ciues verò quum tribus diebus palatia sine Imperatore seruassent, litteris Botoniatem vt quā celerrime veniret, vrgebant: qui quum adhibita celeritate ad Prænetū peruenisset, vnū ex ijs qui cum ipso erant, virum generosum, & strenuum in rebus gerendis misit, Botilum suum familiarē, qui palatia occupauit, ac paulopost ipse quoq; ingreditur. eadē magna tertia die, & Patriarchæ manibus Imperatoris diademate coronatur, omnesq; suos donis & possessionibus ꝓsequutus atq; honoribus, & Turcos item ad Chrysopolim commorantes benigne amplexus, alias res ad Imperiū pertinentes aggressus est, omneq; publicū æs alienū sustulit radicitus, nō præscripto aliquo tpe, sed comprehensis simul oībus tpibus, ita vt neq; nomen ipsius aut memoria reperiretur: Sed quum Bryennius foris res Occidētis perturbaret, & cōmoueret, mittitur ad ipsum ab Imperatore legatio, quę denūtiaret vt à temerario incæpto desisteret, & accepta Cæsaris dignitate cupiditatē cōprimeret: & eorū qui cū ipso defecerant, honores ratos esse cōprobaret. Sed vbi adduci nō potuit, & in ꝓposito ꝑmanebat, atq; supnus Imperio minime cedebat, neq; principatu; cuius minime cōpos erat. mittitur itē altera legatio, quæ itidē re infecta redijt; postquā etiā tertia aduenit legatio, misso Romano primo ꝓside & magno Etæriarcha Straboromano, neq; illā admittit, sed potius hoīem

ignominiose accipit, non tamquam ab Imperatore, sed quasi à Ducis alicuius legato missum, quamuis sacrosanctum corpus legatis habetur vel apud infideles ipsos, quasi pacis proxeneta, & pugnantium conciliator, bellicarumque seditionum depulsor: tunc etiam fortuito cecidit Bryennij tabernaculum, tecto ipsius à manibus, quæ videri nequibant, euerso: accidit item lunæ defectio, quę ad ipsum respexit; siquidem hæc consueuere vt plurimum Tyrannorũ euersiones præsignificare, quemadmodum ij, qui in astrorum nugaci vanitate versantur, declarant & vaticinantur. Reuerso igitur Straboromano re infecta, bellicas prouincias aggressus est Imperator, & aduersus ipsum instruxit exercitum, ac fiduciæ plenus illius demolitionem prędicauit. celebratum enim elementum. N. simplex tantum & non duplex à vatibus conijciebatur, atque etiam Ducem præficiens vnum ex illustribus Nobellesimum Alexium Comnenum magnũ ipsum Domesticum declarans, qui Ruselium ingeniose prius subegerat, aduersus Bryennium mittit, prudentia & mentis stabilitate venerandum. & ad pericula bellica firmum & intrepidum: qui cum suis copijs aduersus Bryennium ꝓfectus, & in loco quodam Calabrya nomine quiescere iusso exercitu, didicit ab exploratoribus Bryennium à Mesene profectum cum omni exercitu appropinquare. statimq; Nobellesimus Turcos à se delectos iussit vsq; ad Bryẽnium peruenire, ac tantum vbi se ostendissent, ad se reuerti. ipse autem opportunis in locis collocatis insidijs, instructoq; vt sibi optime videbatur exercitu, Bryennij morabatur aduentum. Quum verò signa apparuissent vtriusq; exercitus, & classicum clamore sublato vtriq; cecinissent, initum est acre prælium. quumq; cerneret Bryennius suarum legionum cladem, & perturbationem atque periculum, assumptis secum optimis copijs, ipse per se certamen de summa rerum sustinebat, & strenue munus obibat; cuius conatum Imperatoris milites propulsarunt; quum verò de victoria vtrique ambitiose contenderent, horribilis quædam pugna & metus plena, conflata est. Comnenus autem signo dato ijs, qui in insidijs erant, vt erumpentes in hostes violento impetu inuaderent, auctor fuit vt Bryennius profligaretur. Captus est igitur Bryennius viuus, plures ex ipsius militibus occubuere, & haud pauciores capti, & qui alijs præstabant. Bryennius autem captus tantæ dementiæ pœnas sustinuit oculorum amissionem, multum secum lugens ac conquerens de suo pessimo consilio, qua de re certior factus Imperator, Deo atque eius matri gratiarum actiones persoluit. occiditur etiam frater ipsius in Byzantio à Barangis, nam quum Bryennius defecisset, & cum eo Barangi qui extra erant conspirassent, Barangi in palatio delectum vnum ex suis, ad suos gentiles mittunt, petentes vt relicto apostata ad Imperatorem accederent. Sed cognitus & detentus grauiterque examinatus, omnia quæ sibi indicata fuerant, aperuit. cui Ioannes ob hoc offensus, nares amputat. quare haud æquo animo contumeliam hanc ferens Barbarus, Ioannem è palatio exeuntem

occidit gentili gladio ipsum percutiens. In Imperatorem quoque Barangi insurrexerunt, eumq; occidere studebant. verùm quum se illis opposuissent Imperatoris milites, ad preces conuersi, placato Imperatore veniam con sequuti sunt. Imperator autem vita functa sua vxore Baldena, quæ vna cum ipso Regina declarata fuerat, aliam duxit: multæ enim ipsi despondebantur, Zoe Imperatoris Ducæ filia virgo, & forma decora, & senatorum filiæ multæ ætate iam nubiles. Sed ille vnam è duabus petebat, vel vxorem Ducis ac rursus Diogenis Eudociam, vel Michaelis, qui nuper regnauerat Mariam ex Alanis. mittit igitur qui sibi adduceret Eudociam, quæ cum summa voluptate sequebatur, quo cognito Monachus, qui tunc summa cũ virtute vixerat, queq; pro alio quouis nomine sanctissimum vocabant, omnibus modis studuit impedire absurdum hoc facinus, multa ei in memoriam redigens, quæ ipsam ad hac cupiditate reprimere possent. Ducit igitur Mariam omni pudore remoto Imperator, & cũ ipsa sacrilegio cõiungitur, statimq; sacerdos abdicatur, vt aperto cõmisso adulterio. Michael autem detonsis capillis sententia Patriarchæ & metropolitanorum Ephesi Archiepiscopus deligitur, semel tamen ad ipsam vrbem accessit, & reuersus in Manuelis studio mansit, suis manibus elaborans, egregie verò cultus est ab Alexio Comneno, qui postmodum imperauit; cuius etiam Imperio diem suum obijt, suam vxorem Mariam, post Botoniatæ abdicationem monacham factam venia eorum, quæ in se admiserat, in ipsa morte dignatus. Nicephorus autem Basilacius primus Pręses, quum Dyrrhachium peruenisset, exercitum ex omnibus illis locis coegit. accersiuit etiam Francos ex Italia per episcopum Diabolæ Theodosium muneribus ac donis aduersus Bryennium conciliatus. coacto autem idoneo exercitu ex Francis & Bulgaris, Romanisq; & Arbanitis, profectus inde ad Thessalonicam contendebat; quumque peruenisset Achridas, cupiebat ibi declarari, sed diligentia ac studio illius, qui ibi Archiepiscopus erat, prohibitus fuit; Thessalonicæ autem certior factus est de Botoniatæ declaratione, & litteras quidem ad ipsum misit, quibus se ei subiectum declarabat. verùm clam contra eum nescio quid moliebatur, adiutore sibi ad hoc ascito quodam nomine Gymno, & Gregorio Mesemero, & Tessaracontapele; accersiuit item sibi Pazzinacas in societatem. Imperator verò vbi eius consiliũ cognouit, & institutum: scripto aureo diplomate, quo ipsum ab hoc incœpto auerteret, quemdam ex familiaribus ad ipsum misit, qui omni eum metu liberans, nobilissimi quoque dignitatem polliceretur. ille autem beneficia, quę sibi in promptu erant, aspernatus, postea defleuit incassum. & aduersus ipsum mittitur Nobellissimus Alexius eo honore affectus vt esset Augustus, cum idoneo exercitu. quum igitur ad oppidum in Peritheorio Basilacij peruenisset, cui præfectus erat Gymnus, prælio id ipsi eripuit, traijciensq; exercitum Thessalonicam omnium malorum expers ibi seruatus est incolumis, & ex quodam interuallo constructo vallo trans fluuium nomine Bardarium, ibi exercitum & castra

castra locare decreuerat. Sed Basilacius victoriam præripere contendens, cogitauit noctu per insidias in ipsum inuadere, & vi captum cum omni exercitu pdere atq; omnino delere. verùm quum insidias Gemistus indicasset Augusto, eas euitauit, tum ipse, tum qui cum eo erant. profectus igitur Basilacius per totam noctem improuisus & incognitus, quantum sibi videbatur, in difficile ptę lium incidit. Igitur per vim victus, & pluribus ex suis amissis, prasertim ex Frãcis, & cum Domestico præliatus, & ab ipso debellatus in Thessalonicæ arcem confugit, existimans loci mutatione se prohibiturum Augusti impetum: Augustus autem nihil curans expugnationem oppidi, suos hortatus est vt quãprimum impetum facerent. qui crebro & efficaci impetu facto Thessalonicensibus sibi consentientibus statim hostes superarunt; & Augustus arce potitus est. Capitur autem ipse Basilacius, & in ferrea vincula coniectus, ad Imperatorem vinctus mittitur. Huius rei nuncio ad Imperatorem perlato, ipsius iussu ei oculi effodiũtur, proxime Chrysopolim, & ex eo tempore locus ille appellatus est, fremitus Basilacij: quo facto perductus est in curru onus miserabile, & infelix ludus. Interea verò dum exercitus in expedirione aduersus Basilacium occupabatur, Pazzinaci cum Comanis coniuncti Adrianopolim inuasere, irati quod à Bryennio quidam ex ipsis interfecti fuerant. Succensa igitur pyra multas ibi domos combussere, nullaq; re memoratu digna gesta, reuersi sunt. Confessus est hoc anno etiam Philaretus Curopalates Brachamius fidem & seruitutem Imperatori, in quibusdam enim locis muris munitis, & conuallibus comprehensis habitans coacta Armeniorum & aduenarum multitudine, numquam Michaeli, qui antea imperauerat subijci voluit, & sibi regiam potentiam vindicauerat. verùm quum Botoniates adeptus esset Imperium, seruus vltro ad eum accessit. Lecas autem quidam à Paulicianis ex Philippopoli pfectus, ex Epigambria ad Pazzinacas transfugit, & cum his consentiens Romanis formidabilia minabatur. quinetiam Dobromitis quidam in Mesembria res perturbans,

& meditantes Imperatori resistere, uetiti, & aliorum malis edocti, ante conatũ seruili iugo ceruices submisere, & ad eum vltro supplices accesserunt. Tunc Lecas episcopum Satdices Imperatoris studiosum, & ciuitatem vt hoc ipsum faceret adhortantem occidit, sacram & sacerdotalem vestem indutum; magnam quoque curam gessit Imperator Eudociæ illius, quæ ante se fuerat Augusta. Quum verò nuper Turci Orientem percurrerent, coacto idoneo exercitu, ipsi Ducem præfecit Constantinum Constantini Ducæ filium: qui statim traiecto exercitu aduersus Imperatorem res innouat, & è vestigio Imperator ab ea militari multitudine, quæ cum ipso erat in Chrysopoli salutatur. quumque de ipso Imperator voluisset nescio quid statuere, non exauditus alios donis atque honorum pollicitationibus deliniens, alios alia ratione ab incepto abducens, ipsum

ſum ſine ſanguine accipit, proditum ſibi ab ijs, qui eum Imperatorem declarauerant. Detondet igitur illum Monachum, & in quandam inſulam relegat. fertur etiam ad preſbyteri gradum perductus. Octobri autem menſe, indictione Decima tertia, fulmen magni Conſtantini columnam percuſſit, ſupra quã ſtabat ipſius colũna, q̃ prius erat ſedes Apollinis, deinde nomine ipſius appellata. Et partem eius diſcidit. tresq; Zonas intus ferreas, extra æreas combuſſit: vita autem functo Ioanne Bulgariæ Archiepiſcopo in tranſitu Baſilacij, alium in eius locum Imperator declarauit, Ioannem itidem nomine, qui aoinus ideſt ab ſtemius vocatur, quod numquam vinum guſtaret: ſimiliter mortuo Antiochiæ patriarcha, declarauit Imperator quemdam Nicephorum Maurum cognomento, Scopiorum autem dux delectus eſt Alexander Cabaſilas. Leo verò Diabatinus in Meſembriam miſſus, res illic moderabatur, et cum Pazzinacis et Comanis percuſſo fœdere conſenſit. Dedit item ſororis ſuæ filiam Syndanem Theoduli Synadeni Crali Vngariæ vxorem, quo etiam mortuo rurſus eſt Byzantium reueı ſa, & alij multi metropolitani & ſacri viri ipſo imperante delecti ſunt: qui omni reprehenſione caruerunt. Imperator autem frugalitati & ſimplicitati aſſuetus nulla ex parte à ſuis moribus declinauit: erat autem maxime promptus ad largiendum, & profuſus, & ad omnes propenſus. Erant ipſi duo ſerui Borilus & Germanus, qui non ei vt ſerui obediebant, ſed quæcumque ipſis liberent, ſine controuerſia peragebant, propter quos ille odioſus erat ſenatus principibus, qui ægreferebant illorum in omnes facinora: vbi verò vt ſuperius declaratum eſt, Logotheta ad Ruſelium confugit, & apud ipſum commoratus eſt, detonſusq; ab ipſo ſeruabatur, Ruſelium veneno interficit. Sed à propinquis Ruſelij ad Botoniatem perductus, in prima inſula ſeruatur. quumq; ij qui cum ipſo erant, optime noſſent, ſi ſolum ipſum videret, fore vt veniam conſequeretur, vt pote qui multarum rerum vſu prædicus eſſet, & Imperator ipſe ad res gerendas eſſet hebetior, qui cum Imperatore erant haud conducere ſibi exiſtimantes, fore enim ipſum ſibi impedimento ſuſpicabantur, miſſo magno etæriarcha Straboromano, eum interficiunt, cui tamen ab Imperatore id vnum mandatum fuerat, vt de ijs pecunijs, quæ ad regiam vrbem pertinerent, eum modo interrogaret, neque vlterius in rebus ei moleſtiam exhiberet. ille autem ſimulatque ad eum peruenit vinciri iubet, & acerbe torqueri, adeo vt in ipſis tormentis animam efflarit, quamuis promitteret, ſi non torqueretur ſe & confeſſurum, & redditurum ipſas pecunias. Verum, vt dixi, non tantum ipſis curæ erant Regij theſauri, quantum efficere vt è medio tolleretur, priuſquam in conſpectum veniens Imperatoris, cum eo colloqueretur. & quæ ad cædem Logothetæ pertinent hunc exitum habuere.

FINIS.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP.

Omnes sunt duerniones, & Index per se patet.

Venetijs, Ad insigne Salamandræ.

M D L X X.